
22500129535

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1863.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTÖR.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1864.

Idet jeg for 1863 afgiver den sædvanlige Generalberetning, agter jeg ligesom tidligere særskilt at behandle den økonomiske og den medicinske Deel.

I. Den ökonomiske Del

slutter sig til de tidligere Meddelelser, idet den Oversigt, som jeg agter at give, bliver at sammenholde med de i Beretningerne for 1861 og 1862 givne Budgetoverslag med tilhørende Bemærkninger.

Desuden bliver der ved nærværende Generalberetning at tage Hensyn til de Iagttagelser, jeg i Sommeren 1863 havde Anledning til at anstille ved de Svenske og Danske Asyler, navnlig hvad det Økonomiske angaaer.

Denne økonomiske Deel vil altsaa indeholde en Oversigt over Asylets Indtægter og Udgifter for 1863 i Sammendrag af Asylets forskjellige Regnskaber med dertil hørende Bemærkninger, og dernæst en kortfattet Redegjørelse for Resultatet af min i forrige Aar foretagne Reise.

Her indtages altsaa først:

OVER-

over Indtægts- og Udgiftsbeløb efter de forskjellige

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning fra 1862:** i Kasse	5020	98		
Restancer	6188	102	11209	80
B. **Kurpenge og Udlæg:**				
1. Kurpenge	33227	41		
2. Refusion for diverse Udlæg	1770	99	34998	20
C. **Af Jordbruget:**				
1. Victualier leverede til Asylet for	5671	66		
2. Diverse Kjørsel for Asylet til Beløb	750	-		
3. Kjørsel af Fyrkul for	161	70		
4. Smedarbeide til Asylets Bygninger	40	80		
5. Do. samt Gjødsel til Haverne	111	89		
6. Nyt Inventarium og Halm til Sengerekvisiter	100	-		
7. Læder og Skind til Skomagerværkstedet	53	116		
8. Godtgjørelse for Cellevask	36	-		
9. Kontante Indkomster	263	85		
10. Beholdningens Forøgelse af Besætning, Kornvarer m. m.	65	41	7254	67
D. **Af Gartneriet:**				
1. Grønsager m. m. til Asylets Husholdning	257	38		
2. Kontant ved Salg af Træer o. desl.	152	112	410	30
E. **Af Arbeidsvirksomheden:**				
1. Refusion for oparbeidede Klædningsstykker og Reparationer (cfr. Regnskaberne for kvindelig Haandgjerning og Skomagerværkstedet) . 1852 Spd. 17 ß hvorfra drages den i Regnskabsaaret forøgede Beholdning . . . . 96 — 24 -	1755	113		
2. Til Reparation af Syges Tøi o. s. v. uden Refusion	142	76		
3. a. Kontant ved Salg af Drev . 45 Spd. 108 ß b. Drev til Pakning om Rør, Døre og Vinduer . . . . 15 — „ -	60	108	1959	57
F. **Diverse Indtægter:**				
1. Kontant ved Salg af Melk, Fløde m. m.	368	87		
2. Do. for refunderet Spise fra Asylets Kjøkken	132	12		
3. Do. efter Decision til Regnskabet for 1861	30	24	531	3
			56363	17

SIGT

i Gaustad Asyl førte Regnskaber for 1863.

	Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A.	1. **Jordbruget,** efter Kasseregnskabet	4152	60		
	Kost til Jordbrugets Tjenere (cfr. Jordbrugsregnskabet)	460	-	4612	60
	2. **Haverne og Planteskolen,** efter Kasseregnskabet . .	228	28		
	For Smedarbeide og Gjødsel (cfr. Indtægtssiden) . .	111	89	339	112
B.	**Bygninger, Gas- og Vandledning, Planering af Gaardsrum** m. m.				
	1. Efter Kasseregnskabet	2429	2		
	2. Smedarbeide (cfr. Indtægtssiden)	40	80		
	3. Drev til Pakning m. m. (cfr. Indtægtssiden) . . .	15	-	2484	82
C.	**Inventariet:** 1. Efter Kasseregnskabet	1973	113		
	2. Nyt Inventarium og Halm fra Jordbruget (cfr. Indtægtssiden)	100	-	2073	113
D.	**Lönninger**			7372	92
E.	**De Syges Adspredelse, Arbeidspenge o. desl.**			280	70
F.	**Forpleiningen:**				
	1. Efter Kasseregnskabet	11749	54		
	2. Viktualier fra Jordbruget og Haverne 5928 Spd. 104 ß hvorfra drages Kostpenge for Jordbrugets Tjenere . . . 460 Spd. Talg af det indkjøbte Kjød til Støbning af Lys 49 — 509 — „ -	5419	104	17169	38
G.	**Belysning:** 1. Efter Kasseregnskabet 1187 Spd. 11 ß, 2. Talg til Lys . . . 49 — „ -			1236	11
H.	**Brænde og Fyrkul** efter Kasseregnskabet og Kjørsel (cfr. Indtægtssiden			2703	104
I.	**Medikamenter, Instrumenter o. desl.**			511	51
K.	**Bibliotheket**			106	7
L.	**Kontorudgifter**			149	-
M.	**Arbeidsvirksomheden:**				
	a. Efter Kasseregnskabet	1340	23		
	b. Læder og Skind fra Jordbruget (cfr. Indtægtssiden)	53	116	1394	19
N.	**Vask og Renholdelse:**				
	1. Efter Kasseregnskabet . . . . 486 Spd. 2. Cellevask (se Indtægtssiden) . . . . . 36 —			522	-
O.	**Tilfældige Udgifter** 567 Spd. 42 ß, derhos efter Decision for 1861 . 3 Spd. 41 ß			570	83
P.	**Udlæg,** som refunderes			1770	99
Q.	**Afdrag og Renter af Jordbrugets Gjæld**			1438	28
	Omdragssummer:				
	1. For Hentning fra Byen, Skyds o. desl. (cfr. Indt.siden)	750	-		
	2. Vedligeholdelse af Syges Tøi m. m. (do. do.)	142	76		
	3. Beholdningernes Forøgelse af Korn m. m. (do. do.)	65	41	957	117
	Beholdning: 1. Restancer	6887	14		
	2. I Kasse	3781	117	10669	11
				56363	17

Ved denne Oversigt bemærkes Følgende:

A. Indtægterne

ere efter det for nærværende Budgettermin gjældende Overslag beregnede saaledes: Kurpenge 32,837 Spd. 100 ß, fra Jordbruget 6020 Spd., fra Gartneriet 400 Spd., Arbeidsvirksomheden 1800 Spd. og diverse Indtægter 50 Spd., hvorhos der er taget til Indtægt af Beholdningen 1000 Spd. eller i det Hele en aarlig Indtægt af 42,107 Spd. 100 ß.

Den virkelige Indtægt har imidlertid, naar i Overensstemmelse med Budgetoverslaget 1000 Spd. tages til Indtægt af Beholdningen, udgjort 46,153 Spd. 57 ß eller omtrent 4000 Spd. mere end paaregnet; men af disse ere 1770 Spd. 99 ß, der ere indkomne i Refusion for havte Udlæg til Klædningsstykker o. desl., nærmest at ansee som en Omdragssum. De i Virkeligheden forøgede Indtægter falde paa følgende Poster:

B. Kurpengene ere 389 Spd. 61 ß mere end paaregnet;

C. Jordbrugets Indtægt er 1234 Spd. 67 ß høiere end kalkuleret;

D. Gartneriet har indbragt 10 Spd. 30 ß mere end antaget;

E. Arbeidsvirksomheden har givet 159 Spd. 57 ß og

F. Diverse Indtægter 481 Spd. 3 ß mere end ved Overslaget paaregnet.

Forøgelsen træffer altsaa hovedsagelig Jordbruget og de diverse Indtægter, hvilket for en stor Deel hidrører fra den samme Omstændighed, nemlig at Melkeproduktionen har været saa meget rigeligere end paaregnet, at Jordbruget har kunnet levere mere end Asylets Husholdning, endog med forøget Benyttelse af Melk, har behøvet. Som Følge deraf er der solgt, hovedsagelig til Asylets Betjente, Melk for 360 Spd.

For Resten vil jeg under Behandlingen af Udgiftssiden komme til nærmere at omhandle Jordbrugets Ballance, og under Beholdningen paavise, hvorvidt Indtægternes Forøgelse har medført noget virkeligt Fremskridt i Asylets Økonomi. — Jeg gaar da over til:

B. Udgifterne.

Disse ere i Budgetoverslaget opførte saaledes:

A. 1. Jordbruget 3495 Spd., 2. Haverne 300 Spd., B. Bygningerne m. m. 3300 Spd., C. Inventariet 1860 Spd., D. Lønninger 6870 Spd. 40 ß, E. Adspredelser og Arbeidspenge 300 Spd., F. Bespisningen 15,809 Spd. 7 ß, G. Belysning 1400 Spd., H. Brænde og Fyrkul 2850 Spd., I. Medikamenter m. m. 700 Spd., K. Bibliotheket 80 Spd., L. Kontorudgifter 170 Spd., M. Materialier 1400 Spd., N. Vask og Renholdelse 600 Spd., O. Tilfældige Udgifter 837 Spd. 78 ß og Q. Renter og Afdrag 1386 Spd. Naar disse i Overslaget paaregnede Summer sammenholdes med dem, der findes i omstaaende Oversigt, vise sig følgende Afvigelser:

A. Jordbrugets Udgifter overstige de paaregnede med 1117 Spd. 60 ß, men da

Indtægterne under samme Konto, som paa Indtægtssiden anført, ere 1234 Spd. 67 ß større end kalkyleret, saa viser Jordbruget i heromhandlede Aar omtrent 100 Spd. større Overskud end i Gjennemsnit for Budgetterminen paaregnet. Der er nemlig paaregnet aarlig 2565 Spd. ren Indtægt; men denne er i 1863 efter Jordbrugsregnskabet i Virkeligheden 2642 Spd. 7 ß. Dette Resultat er uventet gunstigt; thi i 1863 og 64 paaregnedes temmelig betydelig Udgift ved Regulering af et Elveløb og ved Rydning og Drainering af 200 til 300 Maal Jord, som tidligere have været bortforpagtede, og af hvilke først i Budgetterminens sidste Aar kunde ventes noget Udbytte af Betydenhed, medens Arbeidsomkostningerne samtidig formindskedes. Naar altsaa allerede i Budgetterminens første Aar Middeludbyttet overskrides, tør man vistnok gjøre Regning paa, at de tilbagestaaende 2 Aar, selv om der ikke just falde synderlig gunstige Veirforhold, ville fuldkommen svare til Overslaget.

Gartneriet har fordret 39 Spd. mere end paaregnet, men derimod givet en 10 Spd. større Indtægt end kalkyleret; altsaa er denne Post i det Hele kommen Sandsynlighedsberegningen temmelig nær. Fuldstændigere og næsten ganske nøiagtig vilde Overslaget for Gartneriet svaret til Virkeligheden, hvis der havde været Afsætning for Planteskolens Produkter; men denne har navnlig for Egetræers Vedkommende været saa ringe, at det er blevet fornødent fra Gartneriets Planteskole at udplante i den til Asylet nærmest grændsende Skov omtrent 1500. Vare disse blevne Gartneriet godskrevne med den almindelige Salgspris af 3 Spd. pr. Hundrede, vilde Gartneriet endog haft noget Overskud.

B. Bygningernes Vedligeholdelse, Gaardsrummenes Planering o. s. v. har fordret 815 Spd. 38 ß mindre, end paaregnet.

C. Inventariet og dets Vedligeholdelse har derimod overskredet Kalkylen med 213 Spd. 113 ß. Og den daglige Erfaring viser, at der, paa Grund af Inventariets, navnlig Sengeinventariets, tiltagende Ælde ødelægges ikke ubetydelig mere end paaregnet; da nu derhos alle Bomuldsvarer ere stegne betydelig i Pris, lader det sig forudsee, at denne Konto ogsaa i Fremtiden vil fordre sandsynligvis ikke ubetydelig mere end ved Budgetoverslaget antaget.

D. Lønninger viser en Overskridelse af 502 Spd. 52 ß. Om denne Overskridelse end ikke egentlig kan siges at udgjøre nogen stor Sum, saa vilde den dog forekomme mig meget betænkelig, hvis den var virkelig; thi under denne Post bør ikke kunne forekomme anden upaaregnet Forøgelse, end at en og anden Vogter eller Vogterske kan, paa Grund af mere end 2aarig Tjeneste, erholde Tillæg af 8—16 Spd. Det er mig derfor tilfredsstillende at kunne tilføie, at Overskridel-

sen hovedsagelig skriver sig derfra, at Kassereren i sit Regnskab har posteret under D. den Godtgjørelse for Afsavn af Kost m. m., som Asylets Portner, Bud, Snedker, Skomager m. Fl. nyder, medens denne Udgift i Budgettet er anført under Bespisningen F. Denne Postering er fra Begyndelsen af 1864 rettet, saa næste og følgende Aar forhaabentlig ikke skal vise nogen, i ethvert Tilfælde ikke nogen saa betydelig, Overskridelse.

E. De Syges Adspredelse og Arbeidspenge viser en Besparelse af 19 Spd. 50 ß.

F. Bespisningen viser en Overskridelse af 1360 Spd. 31 ß, altsaa henved 1000 Spd. mere end den gjennem et noget stærkere Belæg forøgede Indtægt af Kurpengene. Bespisningen har saaledes fremdeles været noget kostbarere end paaregnet; men ved at beregne Bespisningens daglige Kostende pro persona viser det sig dog, at den er en liden Smule billigere end i 1862. Medens den nemlig da var $17\frac{4}{5}$ ß, er den i 1863 efter samme Beregningsmaade $17,_{53}$; med Tillæg for Lønninger, Transport, Brænde o. desl. steg den i forrige Aar til $18\frac{5}{8}$ ß, i dette Aar bliver den efter samme Beregningsmaade $18,_{38}$. At Bespisningen i dette Aar er blevet lidt billigere, har sin Grund i den Omstændighed, at Melk, hvoraf der forbruges en Mængde, var $\frac{1}{4}$ ß billigere pr. Pot, at fint Brød leveredes $\frac{1}{2}$ ß billigere pr. ℔, og at Kjødpriserne ligeledes vare noget lavere. Derimod er der ikke ved Indskrænkning i nogen Henseende tilveiebragt Besparelse. Et Par Gange i Aarets Løb er der rigtignok gjort Forsøg med at indskrænke Extraforpleiningen, navnlig hvad Tobak og Bayerøl angaar, men den derved tilveiebragte kjendelige Misstemning har snart fremtvunget den gamle Tingenes Orden. Under mit Besøg ved de fleste Svenske og samtlige Danske Sindssygeasyler havde jeg min Opmærksomhed i Særdeleshed henvendt paa Bespisningen, som det Punkt, hvor Besparelse maatte eftertragtes, hvis der skulde kunne opnaaes noget Klækkeligt. Derfor kommer jeg senere under Redegjørelse for min Reise tilbage hertil.

G. viser en Besparelse af 163 Spd. 109 ß paa Belysningsmidler.

H. Brænde og Fyrkul viser en Besparelse af 146 Spd. 16 ß.

I. Medicamenter m. m. viser en Besparelse af 118 Spd. 69 ß. Og denne Forringelse af Udgift til Medikamenter vil sandsynligvis tiltage; thi efter Dansk Exempel, navnlig efter den i Aarhuus fulgte Praxis, har jeg efter Hjemkomsten fra min Reise ladet de i større Mængde benyttede Pulvere, Piller, Infuser og Opløsninger tilberede i Asylet, hvorom mere senere.

K. Bibliotheket viser en Overskridelse af 26 Spd. 7 ß. Dette er foraarsaget

dels derved, at der tidligere har været tilstaaet 200 Spd. til Bibliotheket, og at man altsaa var i Vane med noget større Forbrug, dels derved, at der har været enkelte Syge, som have stillet store Fordringer til Bibliotheket.

L. Kontorudgifter have kostet 21 Spd. mindre end paaregnet.

M. Materialier have fordret et Udlæg af 5 Spd. 101 ß mindre end paa Budgetforslaget anført, men nærmer sig dog Kalkylen næsten saameget som muligt.

N. Vask og Renholdelse viser en Besparelse af 78 Spd.

O. Tilfældige Udgifter ere 266 Spd, 115 ß mindre end paaregnet.

Q. Renter og Afdrag have fordret 52 Spd. 28 ß mere end i Budgetet anført, hvilket ganske naturlig begrundes deri, at Kalkylsummen er opført efter Middelstørrelse, medens Renterne aarlig formindskes. Efter nu saaledes at have omhandlet de enkelte Poster med Undtagelse af Refusionskontoen og Omdragssummerne, kommer jeg til Beholdningen.

Denne udgjorde forrige Aar 11,209 Spd. 80 ß og udgjør nu 10,669 Spd. 11 ß; altsaa er Beholdningen formindsket med 540 Spd. 69 ß. Men da der ved Budgetforslagets Opgjør var paaregnet at tage 1000 Spd. af Beholdningen, saa viser sig som Resultat af denne økonomiske Oversigt, at Asylet i 1863 har klaret sine Udgifter med 459 Spd. 51 ß mindre end paaregnet.

Da Beholdningerne af Proviant, Materialier o. dsl. ved Aarets Slutning ere fuldkommen ligesaa store som ved forrige Aars, saa ere da de 459 Spd. 51 ß at ansee som opsparede.

Dette er vistnok ikke noget betydeligt — om man saa tør kalde det — Overskud; men det giver dog trøstigt Haab om, at Asylet ogsaa for Fremtiden vil kunne bære alle Udgifter uden noget Tilskud af Statskassen.

Hver enkelt Sygs daglige Kostende i det her omhandlede Regnskabsaar andrager til 47,52 ß, idet Kontoerne A. 1. 2, M. P. og Q. herved maa sættes ud af Betragtning, og der fra Kontoerne B. F. G. og H. maa afdrages de Jordbruget vedkommende Beløb, og Direktørens Gage 1,600 Spd. medregnes.

Den daglige Udgift for hver Syg har i enkelte foregaaende Aar været noget høiere og kan formentlig for de Aar, i hvilke Asylet har været i Virksomhed, ansættes til omtrent 46 ß pr Dag eller 140 Spd. aarlig for hver Syg.

Dette er i og for sig en betydelig Udgift, skikket til at vække Betænkeligheder; men disse hos mig vakte Betænkeligheder forøgedes, da jeg af Generaldirektør Huss's officielle Meddelelse angaaende de Svenske Sindssygeasyler saa, at Gjennemsnitsprisen i disse kun var henved 70 Spd., eller halv saa stor som her.

Da jeg anser det af høieste Vigtighed, at de for de Sindssyge i vort Fædrene-

land trufne Foranstaltninger iværksættes med størst muligt Hensyn til den strængeste Økonomi, som kan forenes med de Sindssyges Tarv, forekom det mig hensigtsmæssigt ved en Undersøgelse paa Stedet af de Svenske Asyler at søge Underretning om de Midler, hvorved Omkostningerne der kunde reduceres saa betydelig.

Jeg søgte og erholdt da Anledning til at anstille denne Undersøgelse, der paa Grund af de nogenledes ligeartede Forhold ogsaa udstraktes til de Danske Asyler.

I Sommeren 1863 besøgte jeg derfor samtlige Danske Asyler og de Svenske med Undtagelse af de to mindre betydelige i Nyköping og Wisby.

Som Resultat saavel af de fra Asylerne afgivne Beretninger som af mine egne Undersøgelser forekommer det mig at fremgaae, at der hovedsagelig ere 3 Grene, hvor Besparelser af nogen Betydenhed kunne opnaaes, og i de Svenske Asyler ere opnaaede.

Ved Siden af disse ere der vistnok enkelte mindre betydelige, som ogsaa leilighedsvis maa finde Omtale; men hovedsagelig agter jeg dog at holde mig til: Bespisningen, Betjeningen og Lønningen. Altsaa: a. Bespisningen. Denne Udgift bliver ved ethvert Asyl den væsentligste; og da der ogsaa med Hensyn til denne Post syntes at herske betydelig større Sparsomhed ved de Svenske Asyler end ved de Danske og her, var det fornemmelig de første, der maatte fængsle min Opmærksomhed. Bespisningen koster nemlig i de Svenske Asyler — med Undtagelse af Conradsberg ved Stockholm — i Gjennemsnit 36,63 Öre eller omtrent 11 ß Norsk pr Døgn. Kunde samme Resultat opnaaes her ved Asylet, vilde altsaa bespares ikke Ubetydeligt. Tager man til Sammenligning den ovenfor omhandlede Middelpriis af 17,53 ß, vilde der altsaa bespares 6½ ß pro persona eller med et Gjennemsnitsbelæg af 250, omkring hvilket Tal Belægget den senere Tid stadig holder sig, 13 Spd. 65 ß daglig. Saa stor er dog Forskjellen ikke i Virkeligheden; thi den angivne Middelpris gjælder for de Svenske Asylers Vedkommende næsten udelukkende simpel Forpleining, medens her ved Asylet mellem 30 og 40 Personer høre under bedre Forpleining. Husholdningsregnskabet føres ikke med saa speciel Adskillelse mellem de til hver enkelt Forpleining medgaaende Proviantsorter, at det med fuldstændig Nøiagtighed lader sig bestemme, hvor meget enhver af dem har kostet. Men efter hvad 1 Syg paa simpel Forpleining i 1863 har fortæret, vilde under de paa den Tid gjældende Priser Udgiften blive 14,40 ß om Dagen, altsaa Prisen her 3,40 ß høiere end i Gjennemsnit i Sverige.

Det kan synes paafaldende, at bedre Forpleining med kun omtrent ⅙ af Belægget skulde fordyre Bespisningen saa betydelig; nærved Stockholms Asyl eller Conradsberg viser det sig ligedan. Der koster nemlig bedre Forpleining 23,57 og simpel Forpleining 10,85 ß, medens Betjeningen spiser simpel Forpleinings-Kost med noget Tillæg, saa Prisen bliver 14,71 ß om Dagen.

Om altsaa Forskjellen mellem Bespisningens Kostende her og i Sverige end ikke er saa stor, som den ved første Øiekast kunde synes, saa er den dog altid stor nok til at fordre Undersøgelse angaaende Grunden til Prisforskjellen.

Forholdene ere imidlertid eller vare i den Tid, for hvilken de officielle Opgaver gjælde, ved de Svenske Asyler i mange Henseender forskjellige fra vore. Saaledes var det ved flere af dem bestemt, at Bespisningen bortliciteredes, enten saaledes, at Bespisningen leveredes fuldfærdig, og Entrepenøren fik Betaling for hver paa Spiselisten opført Portion, eller saaledes, at en fast Leverandør antoges til at levere samtlige Viktualier til hver Dag efter de for Aaret liciterede Priser, medens Tillavningen foretoges i Asylet og besørgedes af dertil i Asylet ansatte Betjente.

Begge disse Anskaffelsesmaader yde Lettelse og Bekvemmelighed ved Anskaffelsen, men fordre en saa minutiøs og derhos saa vanskelig Kontrol, at man i Sverige som hos os er i Begreb med at forlade dem og at gaae over til det i den senere Tid hos os mere almindelige System, at deslige Indretninger føre egen Husholdning.

Det er ikke her Stedet til at sammenholde Fordelene og Manglerne ved Licitation eller Entrepenade paa den ene og egen Husholdning med Selvforpleining paa den anden Side. Disse ere i sin Tid veiede mod hinanden, og Fortrinet er, efter min Mening med fuld Føie, givet til den egne Husholdning.

Selv om altsaa mine i Sverige anstillede Undersøgelser havde vist mig, at den der saakaldte Entrepenade havde medført nogen Besparelse, vilde jeg dog neppe have fundet mig beføiet til at foreslaae en Tilbagevenden til det forladte System. Saa meget mindre kan dette nu falde mig ind, da Exemplet fra Conradsberg viser, at selv paa dette meget kostbare Levested, simpel Forpleining kan præsteres til fuldkommen ligesaa billig Pris som i Gjennemsnit ved de øvrige Asyler. Og Conradsberg fører sin egen Husholdning.

Som anført er det lige ved Stockholm beliggende Conradsberg et dyrt Levested; men heller ikke paa de øvrige Steder, hvor de Svenske Asyler ere anlagte, ere Livsfornødenhederne i nogen betydelig Grad billigere end her. Vistnok ere, navnligen i Wexiö og Malmø, Kornvarer, Smør og Brød noget billigere; men saa betydelig er Forskjellen ikke, at den kan forklare de betydelig billigere Middelpriser for Bespisningen.

Hvad der efter min Mening hovedsagelig bevirker denne Forskjel, er den i de forskjellige Lande herskende større eller mindre Grad af Nøisomhed.

Paa Grund af Uoverensstemmelser i Anskaffelsesmaaden og Levnetsmidlernes Tilvirkning har jeg ikke kunnet gjennemføre en aldeles fuldstændig Sammenligning med noget Svenskt Asyl, undtagen Conradsberg, hvor der føres egen Husholdning. Af de Danske, der alle føre egen Husholdning, har jeg især holdt mig til Aarhus.

Ved Conradsberg koster, som tidligere anført, simpel Forpleining for de Syge 10,85 ß Norsk, for Betjentene derimod 14,71 ß. Denne Forpleining koster i Aarhus 18,08 ß og ved Gaustad 14,40 ß.

Af disse 3 Steder er aabenbart Aarhus det billigste Levested, og Husholdningen føres der omtrent paa samme Vis som i Stockholm og her. Hvad er da Grunden til den ikke ubetydelig kostbarere Bespisning? Den nærmeste Forklaring synes at være den, at Jyderne ville leve bedre end Nabofolkene. Og saadant er det virkelige Forhold: der er en meget stor Forskjel mellem de Svenske og Danske Livsvaner for Menigmands Vedkommende. Ligesaa nøisom som den Svenske Arbeider i Regelen er, ligesaa vel vant er i Regelen den Danske Bonde. En Middelvei mellem begge holder den Norske Menigmand. Jeg skal sammenstille enkelte af de vigtigste Livsfornødenheders aarlige Forbrug for en Syg paa simpel Forpleining her og i Aarhus samt ved Conradsberg for at vise Forskjellen; og jeg tilføier, at der efter min Overbevisning paa alle tre Steder i passende Grad er taget Hensyn til Vedkommendes fra Hjemmet medbragte Livsvaner.

Det aarlige Kvantum af følgende Viktualier er til simpel Forpleining:

	I Aarhus:	I Gaustad:	I Conradsberg:
Oxekjød	109½ ℔	94 ℔	104 ℔
Flesk	35¾ -	13 -	20 -
Melk	243 Potter	208 Potter	73 Potter
Smør	47¾ ℔	28 ℔	18¼ ℔
Ost	52¾ -	¼ -*)	Intet
Brød	544 -	312 -	365 ℔

Jeg anfører her kun de vigtigste og kostbareste Artikler; men i fuld Overensstemmelse hermed er Forpleiningen i det Hele rigere ved de Danske Asyler. Men hvad der gjør, at Stockholms Asyl, uagtet Forpleiningnn med Hensyn til Portioner af Kjød, Flesk og Brød fuldkommen kan maale sig navnlig med den Norske, dog kan have en saa meget billigere Bespisning, synes især at være det indskrænkede Forbrug af Smør og Drikkevarer. At dette i Virkeligheden forholder sig saa, fremgaar deraf, at Betjenternes Bespisning er fuldkommen ligesaa dyr som den almindelige simple Forpleinig hos os; og Betjenternes Extra-Forpleining bestaar netop i: Kaffe om Morgen, Smørbrød om Eftermiddagen og $\frac{1}{14}$ Pot mere Melk om Aftenen.

Naar Bespisningen paa Conradsberg, hvor Livsfornødenhederne ere omtrent i

*) Kun ved Fester.

samme Pris som her, for simpel Forpleining er omtrent 3½ ß billigere end her, saa synes dette hovedsagelig at skrive sig derfra, at Menigmand i Stockholm nøies med en Slurk Svagdrikke (Tyndtøl) til sin Frokost, og at han tækkes med Grød og ikke fuldt ¼ Pot Melk hver Aften.

Hvis jeg turde vove at indføre denne Beværtning, vilde der sandsynligvis kunne spares omtrent 2000 Spd. om Aaret. Men jeg vover neppe at forsøge det; thi det vilde ikke stemme med Menigmands Livsvaner hos os. Og hvor villig jeg er til at bøie mig for de økonomiske Hensyn, tør jeg dog ikke sætte dem saa høit, at jeg for deres Skyld tilsidesætter, hvad der udkræves for at opretholde Stemningen inden Asylet.

I denne Henseende er det sikkert, at Asylet vilde lide ved en Forandring, der strider mod den tilvante Levemaade; og det gjælder om denne Forandring, som det gjælder om Tobaksforbud: at det nemlig muligens havde ladet sig indføre fra Begyndelsen af; men nu, da en fast Stok af Asylets halve Belæg gjennem et fleeraarigt Ophold har levet sig ind i Asylforholdene, tør jeg ikke tænke paa at foreslaae Forandringen, medmindre tvingende Forhold skulde fordre det.

Med Hensyn til dette Punkt, der udgjorde den væsentligste Gjenstand for mine Undersøgelser, kan jeg saaledes ikke sige, at jeg egentlig har opnaaet noget væsentligt Udbytte; men en Sammenligning i Detaillen af Indretninger, der virke under saa ligeartede Forhold som de Svenske, Danske og Norske, er i og for sig af saa megen Interesse og giver altid — om end i spredte Smaating — saa meget Udbytte, at den ikke kan siges at være foretaget forgjæves. For mig var det i ethvert Tilfælde en Tilfredsstillelse af erfare, at den tilsyneladende ikke ubetydelige Prisforskjel ikke bevirkedes ved Mangel paa behørig Økonomi, men ved de i eiendommelige Forhold og Livsvaner beroende naturlige Grunde.

Efter saaledes at have omhandlet Bespisningen, gaar jeg over til:

b. Betjeningen. Ogsaa i denne Henseende er Forholdet som ved Bespisningen: I Danmark haves forholdsvis flest Betjente, i Sverige færrest, ogNorge holder Middelveien. Dette Forhold kan vel for en Del være begrundet i større Sparsommelighed ved de Svenske Asyler, men er dog hovedsagelig bevirket ved ganske andre Omstændigheder.

De Svenske Asyler ere nemlig saa rigelig doterede, at de for den største Del bestaae ved egne Midler. Som Følge deraf er Betalingen for de Syge næsten kun nominel: paa simpel Forpleining er nemlig Godtgjørelsen første Aar 60 Rdl. eller 15 Spd. og de følgende Aar 30 Rdl. eller 7½ Spd. For en saa billig Betaling kunne Sindssyge naturligvis ikke anbringes i Forpleining hos paalidelige Private. Hidtil have Asylerne ogsaa afgivet nogenlunde tilstrækkelig Plads; derfor have Forholdene udviklet sig saa, at alle Svenske Asyler — maaske med Undtagelse af Stockholms — ere baade Pleiestiftelser

og Helbredelsesanstalter, de fleste endog overveiende Pleiestiftelser. Og i saadanne, hvor et betydeligt Residuum af forholdsvis rolige, ordentlige, arbeidsdygtige og disciplinerede Syge ophobes, er det en Selvfølge, at adskillige af de Syge ere skikkede til at udføre Husgjerning, at bistaae i Kjøkken og Vaskeri samt at hjælpe Vogtere og Vogtersker, at altsaa det underordnede Tjenerpersonale uden Skade kan indskrænkes ikke ubetydelig. Jo mere altsaa Asylerne ere og vedblive at være rene Helbredelsesanstalter, des talrigere underordnet Betjening tiltrænges; jo mere de nærme sig Pleiestiftelser, desmere taaler denne at indskrænkes. Som et slaaende Bevis paa disse Forholds Indflydelse skal jeg anføre Vaskepigernes Antal i nogle Svenske Asyler, i et Par Danske og her. I Wadstena med 290 Syge haves 1 (een) Vaskepige; i Stockholms Asyl, beregnet paa 200 Syge haves 3; i Wexio med 143 Syge kun 1. I Vordingborg med 130 Syge haves 6 Vaskepiger og i Aarhus med 320 Syge 9. Her paa Gaustad med 250 Syge haves 4, stundom 5 Vaskepiger. Man kan saaledes næsten af Vaskepigernes Antal dømme, om et Asyl er en ren Helbredelsesanstalt, en ren Pleiestiftelse eller en kombineret Indretning. Det forholder sig nemlig saa, at Vordingborg virkelig er og Aarhus indtil 1861 har været ren Helbredelsesanstalt, medens den sidste fra nævnte Tid er gaaet over til at blive kombineret Indretning. Og Stockholms samt Gaustad Asyl, der egentlig ogsaa ere bestemte til at være Helbredelsesanstalter, ere ved Omstændighedernes Tvang gaaede over til at blive kombinerede Helbredelsesanstalter og Pleiestiftelser.

Men ikke alene ved de underordnede Betjeninger, ikke alene i Vaskerierne, vise disse Forhold sin Indflydelse: ogsaa Lægevirksomheden indskrænkes i ikke ringe Grad, hvor Belægget for en stor eller endog for den største Del bestaar af forældede, for Kunstens Hjælp uimodtagelige Tilfælde. Derfor er ved intet Svensk Asyl flere end 2 Læger ansatte, og uagtet Sveriges Sindssygelov af 1858 paabyder som Regel Ansættelse af 2 Læger ved hvert Asyl, saa er dog hidtil kun ved 4 eller 5 Asyler Reservelæge ansat. Ogsaa i Henseende til Betjeningen var saaledes Adskilligt at iagttage ved de Svenske Asyler, hvor en prisværdig Økonomi unegtelig er raadende; men om ligefrem Overførelse af der lærte Besparelser kan der, paa Grund af Forholdenes Forskjellighed, vanskelig blive Tale. Derimod tør jeg nok sige, at det Iagttagne har givet mig adskillige Vink, som ikke skulle blive ubenyttede.

Kun een Institution ved de Svenske eller enkelte Svenske Asyler tiltalte mig i den Grad, at jeg strax tænkte paa at indføre den her; og det var den for disse Asyler, saavidt jeg veed, eiendommelige Benyttelse af kvindeligt Opsynspersonale ogsaa i Mandsafdelingen. Denne Indretning forekom mig af nogen Vigtighed i økonomisk Henseende, idet Kvinderne altid nøies med mindre Løn; men endnu væsentligere er den Fordeel, at Fruentimmerne, som ere vante til Husgjerning, Orden og Renlighed, langt bedre end

Mændene forstaae at gjøre Huset net, hyggeligt og ordentligt, og at de med større Sparsomhed og Orden omgaaes Rengjørings- og Beklædningsgjenstande o. dsl.

Jeg var derfor strax betænkt paa at indføre denne Ordning, skjønt et Par Forsøg, jeg tidligere havde anstillet, med at ansætte gifte men børnløse Ægtefolk som Vogter og Vogterske, ikke vare faldne heldigt ud.

Hidindtil har det imidlertid ikke været muligt at faae Sagen ordnet efter Svensk Mønster: Fruentimmer, som ellers kunde synes velskikkede, have frygtet for at omgaaes gale Mandfolk og andre Fruentimmer have af andre Grunde vist sig uskikkede til at færdes i Mandsafdelingen. Sagen har saaledes maattet stilles i Bero. Og maaske er dette det tjenligste; thi efter hvad en Dansk Kollega har meddelt mig, saa vil det ved de Danske Asyler paa Grund af Udkommandoen blive nødvendigt at antage Vogtersker i Vogternes Sted, og saaledes vil der blive Anledning til at beriges med Erfaring ogsaa fra den Kant, inden noget foretages her.

c. Lønningen er i det Hele saa meget lavere i Sverige end hos os, at det ikke kan vække nogen Forundring, at samme Forhold finder Sted for Sindssygeasylernes Vedkommende. Men dette Forhold synes ikke at tilfredsstille vedkommende Autoriteter i Sverige og kan derfor neppe give nogen Opfordring til Efterligning fra vor Side, uagtet det er klart, at der vilde opnaaes betydelig Besparelse, om det lod sig gjøre at regulere Lønningerne her efter samme Maalestok som ved de Svenske Asyler.

Jeg skal til Sammenligning anføre, hvad der i Wadstena med stadigt Belæg af omkring 290 medgaar til Lønninger. Disse andrage for samtlige over- og underordnede Funktionærers Vedkommende til 15,858 Rdl. 14 Ører eller henved 4,000 Spd., medens samme Post her ved Asylet andrager til omkring 7,000 Spd., uagtet Direktørens Løn af 1,600 Spd. derunder ikke er medregnet.

Vistnok ere Direktionens Forretninger i Sverige et ulønnet Hædershverv; men Overlægens, som her udføres af Direktøren, er ogsaa der lønnet. Man kan derfor anse 1,000 Spd. af de ovenanførte 1,600 som herhen hørende; og Lønningerne ville altsaa ved Gaustad med et stadigt Belæg af omtrent 250 Syge blive dobbelt saa store som ved Wadstena med omtrent 290 Syge. Og den betydelig høiere Aflønning hos os skriver sig ikke fra en enkelt Klasse Betjente, men er gjennemgaaende: saaledes har Overlægen ved Wadstena 750 Spd. aarlig og fri Bolig, medens Direktøren her har 1,600 Spd., Bolig, Lys og Brænde; Reservelægen der 125 Spd. og fri Bolig, her 500, stigende til 700 Spd., Bolig, Lys og Brænde; Præsten der henved 300 og her 600 Spd.; Forvalteren der 450 Spd., Bolig og Brænde, her 700 Spd., Bolig, Lys og Brænde. Af de vigtigste underordnede Betjente have Vogterne i Wadstena 25 Spd. om Aaret, her 80,

stigende til 96; Vogterskerne der 12½ Spd., her 40, stigende til 48, og saa fremdeles gjennem alle Klasser.

Men at man selv i Sverige har fundet de nærværende Lønninger for knappe, fremgaar deraf, at disse ved det senest etablerede Asyl, nemlig Conradsberg ved Stockholm ere regulerede betydelig høiere. Ved dette Asyl, hvis Normalbelæg er beregnet til omtrent 200, er nemlig Lønningen følgende: Overlægen 1,020 Spd., Bolig, Lys og Brænde, hvorhos han som klinisk Lærer har et Tillæg (som jeg tror) af 500 Spd. Reservelægen 260 Spd. Kost., Logis, Lys og Brænde samt Vask. Forvalteren 512 Spd., Bolig og Brænde, Vogterne 50 og Vogterskerne 25 til 32 Spd. samt Alt frit.

Det er saaledes klart, at Lønningerne have været, selv for de i denne Henseende meget tarvelige Svenske Forhold, for smaa, og der kan saa meget mindre være Tale om nogen Efterligning i denne Retning, som det selv med de nu regulerede Lønninger falder vanskeligt nok at faae de vigtigste og besværligste Poster tilfredsstillende besat.

Jeg har derfor ikke kunnet drage synderlig Nytte af Sammenligningen mellem de Svenske Lønningsforhold og vore, men anser det dog ikke umuligt, at der ved indtræffende Ledighed i en enkelt Post kunde blive Spørgsmaal om nogen Nedsættelse i Lønnen. Navnlig gjælder dette Portnerbestillingen, som ved enkelte Svenske Asyler ikke var lønnet med Andet end fri Bolig, og selv ved Conradsberg kun var aflagt med 31 Spd. 30 ß. Imidlertid vil jeg ikke med disse Antydninger have afgivet noget Løfte for Fremtiden, da der — om Ledighed indtræder — kan være andre Hensyn at tage, f. Ex. til Opmuntring af veltjente Vogtere o. desl.

Hvad de økonomiske Forhold ved de Svenske og Danske Asyler forøvrigt angaar, saa var der vistnok Et og Andet, som jeg hist og her bemærkede mig til Efterligning; men det Meste angik dog Smaating, som ikke her kunne fortjene nogen særegen Omtale. Som et Exempel, der kan vise, at de paa Reisen anvendte Udgifter ikke vare bortkastede, skal jeg anføre, at jeg i Aarhus blev opmærksom paa, at Tredielægen dispenserede Pulvere, lavede Piller, Infuser, Dekokter o. desl., hvilken Befatning efter Professor Selmers Sigende sparede Asylet saa meget i Arbeidsomkostninger, at denne Læge havdes frit.

Da nu her ved Asylet, ligesom ved Aarhus, er ansat 3 Læger, saa vil Assistentlægen i Regelen ogsaa her kunne afsee Tid til lignende Forretninger. Fra sidstleden Nytaar laves derfor de i Asylet meest benyttede Pulvere, Piller og Mixturer af Assistentlægen. Hvormeget herved bespares, vil ved næste Generalberetning kunne meddeles. Sandsynligviis vil det dog andrage 200—300 Spd. aarlig.

Lignende — om end mindre — Besparelser tør vel i andre Retninger lidt efter lidt

som Følge af de paa Reisen vundne Erfaringer kunne indføres; men derom tør jeg endnu ikke meddele noget Bestemt.

Hermed er min Meddelelse angaaende det Økonomiske til Ende. Og jeg gaar over til:

II. Den medicinske Del.

De Syges Behandling og Forpleining

har i intet Væsentligt afveget fra det Sædvanlige. Jeg henviser derfor desangaaende til mine foregaaende Generalberetninger, navnlig til den for ifjor, hvor de eiendommelige Forhold omtales, som tilstede en større Frihed og indbyde til hyppigere Udflugter o. desl. I denne Henseende er Forholdet ganske det samme som forrige Aar.

Hvad Tvangsmidlerne angaar, da havde jeg haabet, at den mere udvidede Landmandsbedrift og den større Anledning til Udflugter og Adspredelser skulde bevirket Indskrænkning i disse. Dette mit Haab er vistnok for en Del gaaet i Opfyldelse, idet Tvang i dette Aar har været anvendt hos færre Individer og i det Hele i noget mindre Udstrækning end foregaaende Aar. Men Tvang har dog været nødvendig langt oftere og i langt større Udstrækning, end Tilfældet vilde været, om Asylet havde kunnet virke udelukkende eller endog kun hovedsagelig som Helbredelsesanstalt. Som Forholdet nu er, bliver det nemlig nødvendigt at beholde i Asylet en hel Del forældede, med Heftighed, Voldsomhed, Ødelæggelseslyst og Mordlyst forbundne, Tilfælde, der gjøre Tvang absolut nødvendig, hvis man ikke altfor meget vil blotstille Bygninger, Rekvisiter og udsætte Opsyn og Betjening for øiensynlig Fare.

Vistnok anmodes hvert Aar saavel Private som det Offentlige om at hjemtage de Voldsomme, Støiende og Ødelæggelseslystne, som have været her over 2 Aar uden at give Haab om Bedring; men en stor Deel af de Allerfarligste og Allerustyrligste har det været umuligt at faa fjernede fra Asylet; og derfor er det til stadigt Besvær, at Afdelingerne for det Slags Syge næsten stedse ere overfyldte. Dette baade vanskeliggjør Anbringelsen af friske Tilfælde, som tiltrænge Cellebehandling og tvinger til større Tvangsanvendelse, end ønskeligt.

Skjønt dette ikke strengt taget hører hid, skal jeg dog her tillade mig at meddele, hvormange uhelbredelige Tilfælde af mere end 2 Aars Ælde, der i 1863 have maattet beholdes i Asylet, uagtet det for Asylets Virksomhed som Helbredelsesanstalt og for en tilnærmende Gjennemførelse af det tvangfrie System havde været høist ønskeligt at kunne fjerne dem. Fra 2 til 7 Aar havde ved Begyndelsen af 1863 følgende

Personer opholdt sig i Asylet, hvorfra de paa Grund af Mordlyst, Selvmordstrang, Ildspaasættelseslyst, Hang til Selvbeskadigelse, Voldsomhed, Ødelæggelseslyst o. desl. ikke have kunnet udskrives:

Melancholia 18 Mænd og 18 Kvinder, Mania 10 Mænd og 13 Kvinder, Stupiditas 1 Mand, Dementia 36 Mænd og 15 Kvinder, Idiotismus acquisitus 5 Mænd og 3 Kvinder samt Epilepsia 5 Mænd og 1 Kvinde, altsaa 75 Mænd og 50 Kvinder. Vistnok bortkaldes i Aarets Løb en og anden af disse Stamgjæster, og bringes enkelte til større Ro og Disciplin, saa de kunne udsættes i Privatforpleining; men saa længe Gaustad ved Omstændighedernes Magt tvinges til at beholde alle de voldsomme og farlige Sindssyge fra alle de Dele af Norges Land, hvor intet eget Asyl haves, saa længe er det indlysende, at de for Urolige, Farlige, Støiende og Rasende bestemte Afdelinger vedblive at være overfyldte, saa længe vil det neppe være muligt at gjennemføre Non-Restraint i nogen betydelig Udstrækning, og saa længe vil disse Afdelingers Overfyldning vedblive at lægge Hindringer i Veien for enkelte friske Tilfældes Helbredelse.

Sygebelægget.

Antallet af samtlige i Asylet behandlede Syge, som ifjor udgjorde 434, har i Aar været 439, altsaa omtrent som forrige Aar. Af disse indkom i Aarets Løb 99 Mænd og 90 Kvinder eller tilsammen 189, hvilket er 3 færre end i 1862. Af disse 189 indkom:

I Januar	8	Mænd og	3	Kvinder,	tilsammen	11,
Februar . . .	7	— -	9	—	—	16,
Marts	5	— -	11	—	—	16,
April	10	— -	9	—	—	19,
Mai	9	— -	10	—	—	19,
Juni	12	— -	8	—	—	20,
Juli	11	— -	5	—	—	16,
August	7	— -	8	—	—	15,
September . . .	7	— -	6	—	—	13,
Oktober . . .	7	— -	11	—	—	18,
November . . .	8	— -	5	—	—	13,
December . . .	8	— -	5	—	—	13.

Da jeg ikke tidligere har angivet, i hvilken Maaned de Syge ere indkomne, vedføier jeg for Sammenlignings Skyld en lignende Opgave for de nærmest forløbne 3

Aar, i hvilke Antallet af Nyoptagne har været omtrent af samme Størrelse som i dette Aar:

	I 1860,	1861 og	1862 indkom:
Januar . .	Md. 7, Kv. 6.	Md. 5, Kv. 10.	Md. 2, Kv. 10.
Februar . .	— 8, — 5.	— 5, — 6.	— 6, — 11.
Marts . . .	— 8, — 8.	— 5, — 9.	— 8, — 8.
April . . .	— 11, — 1.	— 10, — 7.	— 8, — 9.
Mai . . .	— 15, — 8.	— 3, — 6.	— 7, — 3.
Juni . . .	— 6, — 7.	— 16, — 13.	— 10, — 14.
Juli . . .	— 11, — 5.	— 14, — 10.	— 9, — 12.
August . .	— 9, — 6.	— 10, — 4.	— 7, — 7.
September .	— 12, — 7.	— 9, — 5.	— 7, — 6.
Oktober . .	— 7, — 3.	— 5, — 6.	— 14, — 4.
November .	— 11, — 8.	— 9, — 6.	— 9, — 6.
December . .	— 10, — 13.	— 7, — 8.	— 7, — 8.

For alle 4 Aar tilsammen indkom altsaa:

i Januar 51, Februar 57 og i Marts 62, eller i 1ste Kvartal 170;
i April 65, Mai 61 og Juni 86, eller i 2det Kvartal 212;
i Juli 77, August 58 og September 59, altsaa i 3die Kvartal 194;
i Oktober 57, November 62 og December 66, eller i sidste Kvartal . . . . . 185.

Jeg tør ikke af denne Sammenstilling uddrage Slutninger, men finder ved samme dog nogen Bestyrkelse for den Mening, at Sindssygdommene forekomme nogenlunde jevnt fordelte over alle Aarstider og i alle Maaneder; men at det hovedsagelig er den lettere og bekvemmere Anledning til Befordring, som bevirker, at de hyppigste Indlæggelser forekomme i Juni og Juli.

Hjemstavn havde de indkomne 189 i følgende Distrikter:

Akershus Amt	28	Buskeruds Amt	21
Hedemarkens Amt	19	Smaalenenes Amt	14
Christians —	14	Christiania By	10
Nedenæs og Robygdelagets Amt .	9	Jarlsberg og Laurvigs Amt . . .	9
Bratsberg Amt	8	Drammens By	6
Lister og Mandals Amt	5	Moss	5
Arendal	4	Frederikshald	3
Kragerø	3	Bergen	3
Stavanger Amt	2	Frederiksstad	2
Riisøer	2	Langesund	2

Skien	2	Romsdals Amt	1
Nordlands Amt	1	Finmarkens Amt	1
Laurvig	1	Holmestrand	1
Porsgrund	1	Horten	1
Hamar	1	Kongsberg	1
Drøbak	1	Sandefjord	1
Christianssund	1	Sarpsborg	1
Søndre Throndhjems Amt	1	Grimstad	1
Farsund	1	Brevig	1
Sverige	1		

Hjemstavnsforholdene give ikke Anledning til anden Bemærkning, end at det er gaaet, som i forrige Generalberetning forudsagt, at nemlig Christiania Sindssygeasyl optager samtlige til Asylbehandling Trængende fra Byen, med Undtagelse af Enkelte, som have Leilighed til at forskaffe sig bedre Forpleining. At Søgningen til Gaustad alligevel i det Hele har været ganske ubetydelig mindre end i forrige Aar, har forhaabentlig sin Grund i, at fjernere Distrikter i nogen Grad begynde at benytte den ved fri Befordring for ubemidlede Sindssyge lettede Adgang til at indlægge sine Syge. Saaledes viser Listen 1 fra Romsdals, 1 fra Søndre Throndhjems, 1 fra Nordlands og 1 fra Finmarkens Amt. Dette er vistnok intet stort Belæg fra hine fjerne Egne; men — det er første Skridt, som koster. Kan Asylet først være saa heldigt at faae en og anden alvorlig Syg — og andre end alvorligt Angrebne indsendes ikke fra disse Egne — hjemsendt helbredet, vil nok Søgningen tiltage.

De Indkomnes Alder var følgende:

mellem	15	og	20	Aar	9	Mænd	og	3	Kvinder,	
—	20	-	30	—	31	—	-	21	—	
—	30	-	40	—	21	—	-	31	—	
—	40	-	50	—	26	—	-	26	—	
—	50	-	60	—	9	—	-	5	—	
—	60	-	70	—	2	—	-	3	—	og
—	70	-	80	—	1	—	-	1	—	

Herved iagttages den Besynderlighed, at Aldersklasserne mellem 20 og 30, 30 og 40, 40 og 50 Aar ere aldeles lige repræsenterede, nemlig 52 for hver. Det er en Sjeldenhed, at Tiaaret 40 til 50 er ligesaa stærkt repræsenteret som de tvende foregaaende. Under 15 Aar er denne Gang Ingen indkommen. Den mere end 70aarige Mand og Kone udgik begge uhelbredede, og efter senere Beretninger synes ikke hos

Nogen af dem at være Haab om Bedring, uagtet for Mandens Vedkommende Anfaldet var temmelig nylig opstaaet.

Sygdommens eller sidste Anfalds Varighed før Indlæggelsen har for de Nyoptagnes Vedkommende været følgende:

Under ½ Aar	56	Mænd og	48	Kvinder,
mellem ½ og 1 —	8	— -	11	—
— 1 - 1½ —	7	— -	4	—
— 1½ - 2 —	7	— -	4	—
— 2 - 3 —	6	— -	12	—
— 3 - 4 —	3	— -	3	—
— 4 - 5 —	3	— -	2	—
— 5 - 6 —	2	— -	3	—
— 6 - 7 —	„	— -	1	—
— 7 - 8 —	1	— -	„	—
— 8 - 9 —	„	— -	1	—
— 9 - 10 —	„	— -	1	—
— 10 - 15 —	2	— -	„	—
— 15 - 20 —	1	— -	„	—
over 20 —	3	— -	„	—

Naar denne Fortegnelse sammenholdes med den i Generalberetningen for 1863 meddelte Liste for Aarene 1856 til 62, vil det sees, at Forholdet er det i senere Tid sædvanlige, ja endog noget bedre end foregaaende Aar. Og dette Resultat er overraskende heldigt; thi efterat Christiania Sindssygeasyl har vundet Plads til at optage samtlige friske Tilfælde fra Hovedstaden, hvad enten disse vedkomme Christiania Befolkning eller opstaae hos Personer, der kun have et midlertidigt Ophold der, var det at vente, at Gaustad skulde have erholdt færre saadanne. Hvorvidt nu dette gunstige Forhold er begrundet i en vaagnende mere almindelig Sands for betimelig Indlæggelse eller kun beror paa tilfældige Omstændigheder, vil Fremtiden vise.

For at vække eller vedligeholde Interessen for betimelig Indlæggelse vil jeg nu som ellers meddele det hidtil opnaaede Resultat hos de 56 Mænd og 48 Kvinder, som indlagdes, inden Sygdommen havde varet ½ Aar.

Af Mændene vare ved Aarets Udgang helbredede 22, udgaaede i Bedring 4, udgaaede uhelbredede 4, døde 4 og tilbageliggende 22.

Angaaende disse kan nu (i Mai) meddeles følgende yderligere Oplysninger:

Samtlige Helbredede have holdt sig raske, undtagen 1 med intermitterende Mani og 1 med Melancholi, som ere indkomne her paany.

Af de 4 i Bedring Udskrevne ere 2 efter Hjemkomsten fuldstændig helbredede, de andre 2 kunne vel ikke karakteriseres som fuldstændig helbredede, men forestaa dog begge sine tidligere Forretninger, den ene som Handelsmand, den anden som Gaardbruger.

Af de 4, der udskreves uhelbredede, er den ene senere død, en anden er bedret saa betydelig, at han tildels har overtaget sine tidligere Forretninger som Bogholder; de 2 øvrige ere uforandrede.

Af de 22, der ved Aarets Udgang laa tilbage, ere 4 senere udgaaede helbredede, 5 befinde sig i Bedring og 1 er død. De øvrige 12 befinde sig omtrent som ved Indlæggelsen.

Af den i forrige Generalberetning meddelte Fortegnelse fremgik, at for alle de der omhandlede 6 Aar vare Kvinderne blevne mere betimelig indlagte, end Mændene. 1863, med 56 Mænd og kun 48 Kvinder indlagte i Sygdommens første Halvaar, er det første Aar, som i denne Henseende gjør Undtagelse. Dog er Forskjellen 56 blandt 99 Mænd og 48 blandt 90 Kvinder saa ubetydelig, at ganske tilfældige og forbigaaende Omstændigheder herved kunne have udøvet Indflydelse.

Af de 48 Kvinder vare ved Aarets Udgang 11 helbredede, 9 udgaaede i Bedring, 3 udgaaede uhelbredede, 2 døde og 23 tilbageliggende.

Angaaende disse kan jeg nu meddele følgende nærmere Oplysning:

De Helbredede vedblive alle at befinde sig vel.

Af dem, der udskreves i Bedring, ere 2 senere helbredede, 2 paany indkomne, den ene her og den anden i Christiania Asyl; de øvrige ere uforandrede.

De Uhelbredede ere samtlige 3 paany indkomne her i forværret Tilstand.

Af de Tilbageliggende ere 7 senere udgaaede helbredede, 7 ere i god Bedring, men de øvrige befinde sig i temmelig uforandret Tilstand.

Angaaende de 4 herhen hørende Mænd og de 2 Kvinder, som ved Døden afgik, vil der blive meddelt nærmere Oplysning under de Sygdomsformer, hvorunder de ere opførte.

Angaaede tidligere Anfald hos de Nyoptagne haves følgende Oplysninger:

1 tidligere	Anfald	hos	18	Mænd	og	11 Kvinder,
2	—	-	3	—	-	5 —
3	—	-	1	—	-	„ —
4 eller flere	—	-	13	—	-	11 —

Altsaa har omtrent hver tredie Nyindkommen haft 1 eller flere tidligere Anfald, hvilket omtrent synes være det sædvanlige Forhold.

Med Hensyn til Aarsagerne er Følgende oplyst:

Sorg (Familiesorg, Næringssorg, Kjærlighedssorg o. desl.)	17	Mænd	og	25	Kvinder,
Arveligt Anlæg	34	—	-	20	—
Drik og Svir	21	—	-	„	—
Onani	18	—	-	4	—
Religiøse Skrupler og Læseri	10	—	-	9	—
Barselseng og Diegivning	„	—	-	13	—
Uterinsygdom og Menstruationsuorden	„	—	-	10	—
Familietvist	2	—	-	8	—
Ærgrelse	4	—	-	4	—
Samvittighedsnag	5	—	-	3	—
Overanstrængelse og Nattevaagen	3	—	-	4	—
Stød paa Hoved og Rygrad	3	—	-	„	—
Skræk	„	—	-	4	—
Tuberkulose	„	—	-	3	—
Syphilis og Merkur	2	—	-	1	—
Nervefeber	1	—	-	1	—
Forkjølelse	1	—	-	1	—
Meslinger	1	—	-	„	—
Kighoste	1	—	-	„	—
Ansigtsrosen	„	—	-	1	—
Mastitis	„	—	-	1	— og
Ensomhed (til Sæters)	„	—	-	1	—

Sygdommens Aarsag eller Aarsager ere anførte efter den fra vedkommende Læge i Hjemmet eller Ledsagerne erholdte Oplysning eller efter de under Opholdet her anstillede Undersøgelser og Iagttagelser. De, som paa Grund af sin Hyppighed staa øverst paa Listen i Aar, ere de samme, som tidligere have indtaget samme Plads. Og jeg kan ikke erindre, at der med Hensyn til Aarsagsforholdene i dette Aar har vist sig nogen Eiendommelighed, som kræver særegen Omtale.

Sygdomsformerne

ere anførte under de fra de tidligere Beretninger bekjendte Navne, nemlig:

Melancholia	75	Mænd	og	85	Kvinder,
Mania	53	—	-	50	—
Stupiditas	4	—	-	1	—

Delirium tremens	1 Mand og	„ Kvinde,			
Dementia	74 —	- 56	—		
Idiotismus acquisitus	9 —	- 7	—		
Epilepsia	11 —	- 3	—	og	
Paralysis generalis	9 —	- 1	—		

Vedblive vi som i tidligere Beretninger at anse de 4 første Former som primære, i Regelen helbredelige, og de 4 sidste som sekundære, i Regelen uhelbredelige, saa vare ved Indlæggelsen 133 Mænd og 136 Kvinder at anse som helbredelige, 103 Mænd og 67 Kvinder derimod gave ikke Haab om Helbredelse. Dette forklarer noksom, hvorledes en Overfylden af Uhelbredelige allerede fra Indlæggelsen af er given. Forøvrigt viser dette som foregaaende Aar en overveiende Mængde sekundære Former hos Mænd; men dette skriver sig dog ikke fra 1863, er tvertimod begrundet i den tidligere overveiende Mængde af inkurable Mænd. I dette Aar er Forholdet jævnet en Smule paa, idet der med primære Former er indkommen 69 Mænd og 64 Kvinder; men da Paralysis generalis viser sig overveiende hos Mænd, da Epilepsia ogsaa hos disse hyppigst forekommer, og da der hos Mændene mere end hos Kvinderne ved Idioti og Dements forekomme heftige Opbrusninger og voldsomme Raserianfald; da derhos ingen Evakuation kan finde Sted af Mandfolk, der tiltrænge Asylbehandling, saa er det let forklarligt, at Asylet lider og fremdeles vil lide af Overfyldning i Afdelingerne for urolige, rasende, voldsomme og farlige Mænd.

Mange af de under Melancholia, Mania o. s. v. anførte Tilfælde ere forlængst overgaaede i en eller anden Sekundærform, uden at Benævnelsen paa Listerne er forandret. For de Svenske Asyler er det bestemt, at de Syge, hvis Sygdom i Aarets Løb forandres fra den ene til den anden af de paa de officielle Lister opførte Benævnelser, skulle overflyttes; men jeg kunde ikke overbevise mig om, at denne Fremgangsmaade var praktisk brugbar og vedbliver derfor som hidtil at lade den en Gang fastsatte Diagnose blive staaende.

Inden jeg gaar over til at meddele, hvad jeg anser af Interesse angaaende hver enkelt Sygdomsform, vil jeg blot gjøre et Par Bemærkninger angaaende Medikamentbehandlingen.

Denne har været ledet efter aldeles de samme Grundsætninger som tidligere, saa at Sedantia, navnlig Opium, Morphium og varme Bade have været Hovedmidlerne; men Afføringsmidler, styrkende og irriterende Midler, Derivantia, Emmenagoga o. s. v. ere ogsaa komne til Anvendelse.

Af mærkværdig Tolerants for Opium ansaaes dette Aar at opvise et endnu mærkeligere Exempel end det i forrige Beretning omtalte, idet en 40aarig liden og sped

Kone steg til 25 Gran Morgen og Aften uden andet Besvær end lidt begyndende Søvnagtighed. Men dette Tilfælde har tabt sin Interesse derved, at det senere opdagedes, at hun ikke har nydt al den Opium, hun har faaet; og i denne Henseende forekommer Historien mig saa interessant, at jeg vil meddele den omstændelig. Paa samme Værelse laa nemlig en anden Kone, hvis Tilfælde havde megen Lighed med den heromhandledes. De vare begge gifte Koner omkring 40 Aars Alderen, Mødre til flere Børn, begge stærkt hengivne til Onani og begge meget plagede af Obstruktion og kardialgiske Smerter. Den ene havde brugt Opium indtil 13 Gran Morgen og Aften, da hun paa Grund af Opkastelse og Svindel maatte høre op. Efterat være ophørt med Opium, følte hun sig ligesom tidligere plaget af stærke kardialgiske Smerter, stor Ængstelse o. dsl., bad derfor den anden, som fremdeles steg med Pillerne, om at faa nogle med hende; og dette iværksattes paa følgende Maade: hun, som steg med Pillerne, modtog det ordinerede Antal af Vogtersken, der med en Ske bragte dem i hendes Mund, og derpaa gav hende en Mundfuld Vand at drikke. Dette gik rigtig for sig, og Vogtersken havde ingen Anelse om Underslæb; men før Synkningen skjød den Syge nogle Piller ind mellem Tænderne og Kindet. Naar nu Vogtersken forlod Værelset, deltes Byttet og Birgithe tog af de Piller, som Kristine udspyttede, saa mange hun kunde faae, men selv nød hun ikke flere end 3 Morgen og Aften; hvad mere Kristine velvilligen kunde have ydet hende, aftørrede hun og gjemte i en Pose for at have, naar Kristine blev færdig med sin Kur. Da Underslæbet opdagedes, befandtes Birgithe i Besiddelse af 100 Piller, som hun havde opsparet, idet hun — som sagt — aldrig havde nydt flere end 3 Morgen og Aften. Derhos var hun i Besiddelse af 2 sammentyggede Masser, som bare Mærker efter Kristines Tænder, og som kunde indeholde 10—12 Piller hver.

Efterat jeg har meddelt denne besyndelige Konnivens mellem de Syge og det slaaende Exempel, Birgithes Ihærdighed giver paa Opiumets kvægende Virkning for det Slags Syge, maa jeg tilføie, at begge de Syge bedredes, og den ene — Birgithe — nu er udskreven helbredet.

Men hvor meget Opium Kristine nød, da hun angivelig var stegen til 25 Gran Morgen og Aften, ser jeg mig ikke istand til at afgjøre. Den Syge troede, at hun havde afgivet til sin Veninde 10—12 Piller daglig, og at hun altsaa skulde være steget til omtrent 20 Gran pro dosi; men noget Paalideligt kan i denne Henseende ikke angives.

Jeg gaar da over til de enkelte Sygdomsformer og begynder med:

Melankolia.

Af de herunder opførte 75 Mænd og 85 Kvinder helbredede 22 Mænd og 18 Kvinder, udgik i Bedring 6 Mænd og 13 Kvinder, udgik uhelbredede 11 Mænd og 15

Kvinder, døde 3 Mænd og 2 Kvinder, medens ved Aarets Slutning 33 Mænd og 37 Kvinder laa tilbage.

Af de 22 Mænd, som udskreves helbredede, have 4 for Tilbagefald maattet indlægges paany, og af disse er igjen den ene atter udgaaet i Bedring, medens de øvrige 3 fremdeles ere under Behandling i Asylet.

Af de helbredede Kvinder skal 1 i sit Hjem være noget misstemt, og 3 have været her i Asylet for Recidiv, men ere nu igjen udskrevne helbredede; de øvrige have holdt sig som ved Udskrivningen.

Af de 6 i Bedring udskrevne Mænd er 1 atter indkommen i forværret Tilstand, 2 ere i Hjemmet helbredede, og de øvrige befinde sig fremdeles i Bedring.

Blandt de 13 i Bedring udskrevne Kvinder have 3 faaet Tilbagefald, 1 er i Hjemmet helbredet, og de øvrige befinde sig som ved Udskrivningen.

De Uhelbredede befinde sig samtlige i uforandret Tilstand.

Angaaende de Døde, der samtlige obduceredes, vil jeg som sædvanlig meddele et Uddrag af Sygehistorien samt Obduktionsresultatet.

1. H. O. L., 33 Aar gammel, Husmand, indkom 20de November 1862. Om Sindssygdomme eller Nervesygdom i Familien var Intet bekjendt. Hans Opdragelse skildres som den for hans Stilling sædvanlige. Han har nydt god Helbred og levet lykkeligt Familieliv, været arbeidsom og ordentlig. Hans legemlige og aandelige Udvikling skal være god, Gemyttet nærtagende.

For ½ Aar siden begyndte han at blive stille og tankefuld, derhos ustadig, saa han havde ondt for at blive ved sit Arbeide. I den senere Tid havde han drevet ørkesløs omkring i sit Hjem under Hændervriden, været sturen, træg og ordknap. Strax efter Indlæggelsen blev han overmaade ængstelig og urolig, saa han maatte flyttes i Celleafdelingen, modsatte sig Alt og maatte med Magt klædes af og paa, fodres o. s. v. Der ordineredes Bad og Opium, men Intet kunde bibringes ham; et Par Gange blev han tvungen i Bad; men Modstanden var saa voldsom, at ethvert Forsøg paa at foretage Noget med ham maatte opgives.

Den 31te December 1862 er i Journalen anført: „Udseendet i Gaar paafaldende forandret, Øinene indsunkne, Ansigtet blegt og sammenfaldet. Venstre Underextremitet indtages fra Knæet og nedover af en betydelig, jevn, spendt, bleg og kold Hævelse. Paa Midten af Læggen fortil en svag Ecchymose i Dybden.

Han fik Fotus resolvens og Æther gutt. Bihorio.

1ste Januar 1863. Seer noget bedre ud. D. Draaberne trihorio.

4de Januar. Siden i Morges Collaps med rallende Aandedræt og liden Puls. D. Draaberne hver Halvtime. Kl. 2½ Efterm. døde han.

Ved Obduktionen, som foretoges 20 Timer efter Døden, fandtes:

I Hjernehulen: Betydelige Pachioniske Granulationer, især paa venstre Hemisphære. Hinderne let afløselige, men meget blodfyldte og perlemoragtig fortykkede langs Karrene. Paa Underfladen af Hjernen sees Medulla oblongata og cerebellum bedækkede af et temmelig tykt Lag gulhvidt, fibrinøst Exsudat, som lader sig afskrabe. I Ventriklerne ikke ubetydeligt Serum; de Ventriklerne begrændsende Hjernepartier temmelig bløde; Hjernemassen forøvrigt stærk blodprikket, men af normal Konsistents.

I Brysthulen: 6te Ribben paa venstre Side sees at være fraktureret omtrent ½ Tomme fra Foreningen med Brusken; omkring Brudstedet har der dannet sig en liden Absces med en tilsvarende, ikke meget stærk Sammenheftning mellem Pleurabladene. Lungerne og Hjertet frembyde forøvrigt intet Abnormt.

I Underlivet bemærkedes Milten noget stor og blød, ellers intet Abnormt.

I Dybden af venstre Læg fandtes en Absces, indeholdende chokoladefarvet Pus. Blodet i Vena saphena saaes mørkt og opover Laaret noget klumpet; men for Resten kunde ingen sygelig Affektion af denne eller øvrige Vener eftervises.

2. F. H., 39 Aar gammel, Fragtemand, indkom 7de Februar, havde en sindssyg Søster, og Moderen skal ogsaa have været sindssyg, men selv var han rask og levede som gift Mand i lykkeligt Forhold, dog uden Børn. Ved hans Barndom og Opdragelse m. m. er Intet bemærket. Hans Helbred skal have været god, indtil han for nogen Tid siden indlagdes paa Rigshospitalet for Hydrocele, som blev opereret. Under Opholdet der fik han læse et rystende religiøst Skrift, der tilbagekaldte i hans Erindring en Ed, han for flere Aar siden havde aflagt, og om hvis Overensstemmelse med Sandheden han nu begyndte at tvivle. Herover betoges han af Angst, frygtede for at at have tabt Guds Naade o. s. v. og kom for 8 Dage siden sindssyg hjem fra Rigshospitalet. I Hjemmet blev han urolig og voldsom, sprang ud af Vinduet og kastede sig i Søen.

Han var en Mand af Middelhøide, noget mager, men af vel proportioneret Legemsbygning. Ved Indlæggelsen viste han sig yderst ængstelig, urolig og forvirret, med Tilbøielighed til al Slags Selvbeskadigelse, saa han maatte iføres Tvangstrøie og fæstes i Sengen. Han sov ikke og nægtede haardnakket at tage Næring til sig, saa Tvangsfodring maatte anvendes.

Den physikalske Undersøgelse kunde paa Grund af Uroen ikke med nogen Nøiagtighed anstilles. Der anvendtes, da intet Medikament kunde bibringes gjennem Munden, Morfinindsprøitninger i Hjertekulen — et halvt Gran.

Men den melankolske Raptus med Angst, Uro og Forvirring vedvarede til 24de

Februar, da han blev ussel af Udseende, sammensunken og mat. 27de Februar døde han. Ved Obduktionen, som foretoges 38 Timer efter Døden, forefandtes:

I Hjernehulen: Hjerneskallen af almindelig Tykkelse med temmelig store Fordybninger efter Pachioniske Granulationer. Dura mater hist og her noget fasthængende; de tynde Hinder lidt opake og fortykkede; i Sulci langs Karrene fibroalbuminøs Exsudation, især paa venstre Side i Isseregionen. Hjernens Overflade viste hist og her, især paa Lobi anteriores og bagtil og opad, digitate Indtryk, udfyldte med gult Serum; derhos paa Vindingernes Kam hist og her Udtrædning af rødt Blod fra en Knappenaalspidses til et godt Knappenaalshoveds Størrelse. For Resten fandtes intet Abnormt ved Hjernen, undtagen nogen Blødhed af Fornix, stort Foramen Monroi og nogen Ruhed af Ependyma i 3die Ventrikel.

Brystet: Ved dets Aabning fandtes forreste Flade af Pericardium i omtrent et halvt Kortblads Omfang fasthængende til Brystvæggen, tør, ru, indskrumpet, af Udseende som stærkt tørret, tyndt Læder; i tilsvarende Udstrækning var Hjertet sammenklæbet med det indtørrede Parties Bagflade, saaledes at ved Løsningen endog Noget fulgte med af Hjertesubstantsen, der var bleg og mør. Høire Ventrikel havde meget tynde Vægge, høire Atrium var abnormt udvidet og dannede en Pose nedad mod Diaphragma, hvormed det var sammenklebet; dets Hulhed var fyldt med tyndtflydende, mørkt Blod. I Aorta og Lungearterierne faste, gule Koagler. Lungerne bagtil og nedad hypostatisk overfyldte, opad noget emphysematøse.

I Underlivet bemærkedes Leveren og Milten noget blege; ellers intet Abnormt.

Heromhandlede Syge viste et karakteristiskt og stærkt udpræget Billede af den frygtelige Tilstand, som benævnes Raptus melancholicus, og hvoraf her ved Asylet gjerne hvert Aar forekomme enkelte Exemplarer, hvor Fortvivlelsen, Uroen og Ødelæggelses-, navnlig Selvødelæggelsestrangen gaar til en forbausende Grad, hvis Mage jeg intetsteds i Udlandet har iagttaget.

Den frygtelige Præcordialangst leder Tanken hen paa Brystlidelser, og oftere har jeg ved Sektionen stødt paa faste, stærkt adhærerende Koagler, som formodedes hermed at staae i nogen Forbindelse. I nærværende Tilfælde synes de forefundne Tegn paa udbredt Myocarditis og Pericarditis i Forbindelse med Hjernens og Hjernehindernes Tilstand ret tilfredsstillende at forklare baade Sindssygdommen, dens Form og dens Udgang.

3. P. O. T., 42 Aar gammel, Husmand fra Smaalenene, har en Broder, som er Krøbling, og som maaske har havt et Anfald af Sindssygdom, men er for Resten af en sund Familie, har selv været rask og levet i lykkelige Familieforhold og været en kjærlig Mand og Fader. For et halvt Aar siden led han af Ischias og derefter af

haardnakket Forstoppelse. I April 1863 begyndte han at blive noget underlig og søvnløs, stod op og gik ud om Natten, røbede Ængtelse og Trang til at aflive sig selv, sin Kone og Børnene, uden at det dog kom til Forsøg. Siden har han stadig været forknyt og nedstemt; Næringsvægring har været tilstede; han har svaret ordentlig paa forelagte Spørgsmaal.

Han indkom i Asylet 30te Mai 1863, var en velbygget Mand af Middelhøide, men overordentlig mager, saa lidende ud og viste sig ængstelig, saa Undersøgelsen besværedes. I Begyndelsen var han ret rolig, men efter nogle Dage begyndte han at plages frygtelig af Angst og Selvmordstrang, saa han hylede Nat og Dag og maatte holdes i Tvangsstol. Han fik $\frac{1}{6}$ Gran Morfium hver Time og Klisteer efter Behov. Men Uroen og Ængstelsen vedblev næsten uforandret til 20de Juni, da han viste sig saa meget bedre, at han kunde flyttes i Afdelingen for de Rolige.

Her forholdt han sig ogsaa ret ordentlig og syntes at bedres; men 10de Juli begyndte han at plages af almindeligt Ildebefindende med Feber, hvortil senere sluttede sig Ømhed og Smerte i begge Lyskeegne samt Opkastelse. 22de Juli døde han rolig.

Ved Sektionen, som foretoges næste Dag, bemærkedes:

I Hjernehulen: venøs Overfyldning i Meningerne, og paa begge Hemisphærer klart albuminøt Exsudat.

Brystet: venstre Lunge fast adhæreret til Brystvæggen ved gamle Adhærentser; for Resten Lungerne runde. Hjertets venstre Ventrikel godt kontraheret; i høire enkelte fibrinøse Koagler.

Underlivet: Milten stor, ligesom udspændt, dens Masse skjør, løs og mørk. I Ventrikulus betydelig copillær Injection i Slimhinden i en Haandflades Udstrækning ved Curvatura minor, temmelig skarpt begrændset. Slimhinden ellers noget vulstig og blød.

Her er atter en Raptus melancholicus, der dog syntes at ville tage en gunstig Vending, da en tilkommen Febersygdom af ubestemt Natur tilintetgjorde det vakte Haab.

Sektionen er baade med Hensyn til Sygdommen og Dødsaarsagen lidet oplysende.

4. I. O. W., 58 Aar gammel, meget velhavende Bondekone fra Østerdalen, indkom 7de Oktober 1862. Hun var Datter af Husmandsfolk i smaa Kaar. Hendes Moder, Broder og Søster vare sindssyge, 2 Brødre amaurotiske. Hendes Opdragelse har været den i hendes Stilling sædvanlige; hun har været ret godt udviklet, af et hidsigt Temperament. For 27 Aar siden blev hun gift med en velhavende og brav Mand, for hvem hun har været en kjærlig og yderst stræbsom Kone. Hun har kun 1 Gang været svanger. Efter sin eneste Barselseng mistede hun Menstruationen og blev plaget af vold-

som Hovedpine, stundom med galdeagtige Brækninger. Efter 15 Aars Forløb fik hun under Moer Sæthers Behandling Menses tilbage, hvorefter Hovedpinen lettedes noget. I 1852, 53 og 54 besøgte hun Sandefjords Bad, hvorefter hun befandt sig betydelig bedre, indtil hun i 1860 rammedes af Apoplexi, hvorefter nogen Lamhed i høire Side og Tungen, hvilken dog nu er næsten ganske forsvunden, uagtet hun ogsaa senere har havt et Par Anfald. Herefter blev hun noget sløv, men egentlig sindssyg har hun ikke været før sidste Maaned, da hun snart viste sig yderst bekymret over sin Syndefuldhed og Usselhed, jamrede og græd, snart var yderst opfarende og voldsom mod Omgivelserne, i hvilke hun saa frygtelige Efterstræbere, Tyve og Mordere. Hun saa og hørte snart sig selv, snart sine Kjære som Gjenstand for morderske og røverske Anfald, som undertiden afpressede hende Taarer, undertiden æggede hende til Modstand. Hun var en korpulent Kone med lidt besværede Bevægelser, men saa iøvrigt ret rask ud, og ved den physikalske Undersøgelse opdagedes ikke Andet, end stundom nogen Skurren ved første Hjertelyd. Hendes mentale Tilstand var under hele Opholdet omtrent den samme; kun at Sløvheden syntes tiltage. Hun benyttede Digitalis, Nitrum, Tart. depur. o. desl., Fodbad, Kopper i Nakken samt Afføringsmidler; men Tilstanden blev uforandret, indtil 13de November, da hun fik et Anfald af Besvimelse. Udover Sommeren 1863 syntes hun at bedres noget; men 1ste September fik hun et Anfald af Bevidstløshed, saa hun laa i Sengen under idelig Rykning i høire Over- og Underextremitet, Dreining af Ansigtet mod Høire, Rykning i alle Ansigtsmusklerne og oscillerende Bevægelser af Øinene. Aandedrættet var snorkende med poseformig Udvidning af begge Kind. Strax over Middag indtraadte Trachealrallen og kort derefter Døden.

Obduktionen foretoges 24 Timer efter Døden og viste:

Den tykke Hjernehinde hang temmelig fast ved Hjerneskallen, og paa dens indvendige Flade saaes hist og her tynde og membranagtige Afsætninger, og i disse adskillige mindre Blodudgydninger fra en fin Priks til en 2—3''' Omfang, især paa venstre Side. De tynde Hinder vare lidt fordunklede, fortykkede og især langs Karrene perlemorfarvede; mellem og under samme nogen temmelig klar Vædske, der paa begge Hemisphærer fortil og udad fyldte Rummene mellem Vindingerne, hvilke paa enkelte Steder lode fingerformige Udhulinger mellem sig. Hjernesubstantsen syntes i det Hele noget blød, men af normal Farve. I forreste Lap af venstre Hemisphære fandtes en Hulhed af omtrent en Mandels Omfang, begrændset af temmelig haard, gul Armasse, der paa enkelte Steder stødte lige til den graa Substants. Bagtil i samme Hemisphære fandtes en for største Delen størknet Blodudtrædning af henved et Hønseægs Omfang, som indtog Midten af bagerste Lap og tildels trængte sig ind i venstre Sideventrikel. Den syntes have sit Udspring fra en Gren af venstre Arteria fossæ Sylvii. I Arte-

rierne paa Hjernens Grunddel saaes hist og her hvidgule, faste, men ikke benede Afleiringer fra et Knappenaalshoveds til et Par Liniers Størrelse. Alene Hjernens Hulhed aabnedes.

5. N. N., 51 Aar gammel, Bondekone, indkom 31te August 1863. Hun var Datter af ret velhavende Bondefolk, i hvis Familie ingen Sindssygdom er bekjendt, havde nydt den for hendes Stilling sædvanlige Opdragelse og Undervisning og var af god Helbred. For 12 Aar siden var hun bleven gift med en velhavende Bondemand, med hvem hun levede i lykkeligt Ægteskab og havde 1 Barn. For nogle Uger siden kom en gammel Bekjendt i Besøg til hende, medens hun hvilede Middag, og denne Mand tilstod hun — efter eget Sigende — Samleie. Fra denne Tid har hun været misstemt, bekymret og ængstelig for Smitte. Hertil kom snart saadan Selvmordstrang, at hun maatte bevogtes Nat og Dag.

Konen, der var ualmindelig stor og stærktbygget, befandt sig ved Indlæggelsen i ovenbeskrevne Tilstand, klagede stedse over at være bleven smittet, og fordrede at komme did, hvor „den slemme Syge“ behandledes. Hun forargede de Syge ved sin idelige Passiar om det Forefaldne og om sin besmittede Tilstand, og løftede idelig op Skjørterne med Fordring om at undersøges. Som Bevis for, at hun virkelig var smittet, angav hun en nedad trykkende Smerte i begge Lysker og Svien ved Skedeindgangen. Ved Undersøgelse opdagedes kun, at Skeden var noget øm, med betydelig Slimafsondring, og at der bag høire Nymphe var en lille Hudløshed.

Hun isoleredes i Enekammer under Bevogtning, laa tilsengs og brugte Opium, hvormed hun 14de September var kommen til 3 Gran Morgen og Aften. Men da viste hun sig bedre, forklarede, at hun følte sig lettere og fordrede sine Klæder. Det tillodes hende da at staa op og være sammen med de øvrige Syge; men allerede næste Dag begyndte hun at plages af Selvmordstrang, der steg, saa at hun den 17de, paa hvilken Dag hun plagedes af Diarrhoe, maatte overgives til stadig Bevogtning af en meget paalidelig, ældre Vogterske. Efter Middag samme Dag, da Vogtersken lod hende nogle Minuter alene paa Lokum, — hængte hun sig.

Obduktionen, som foretoges omtr. 30 Timer efter Døden viste:

I Hjernehulheden (den eneste som aabnedes): Hjerneskallen temmelig tyk med liden Dipploë; Dura mater normal, betydelige Pachioniske Granulationer paa Overfladen af begge Hemisphærer, mellem Gyri en Del sero-albuminøst, noget uklart Exsudat, paa et Par Steder udfyldende digitate Fordybninger. De tynde Hinder noget opake men let afløselige fra Hjernesubstantsen, der i Henseende til Fasthed, Farve og Blodmængde intet Abnormt frembød.

Om Halsens Forflade saaes fra det ene Øre til det andet en fingerbred, gul Strangulationsfure, bedækket med tør og indskrumpet Hud.

Da dette beklagelige Tilfælde indtraf, vare nogle Aar hengaaede, siden lignende hændte. Det vakte paa Grund heraf og fordi Ulykken skede, medens den Syge var sat under specielt Tilsyn af Asylets allerpaalideligste Vogterske, megen Sensation og benyttedes baade under Kliniken, som da netop var begyndt, og under Veiledningen for Vogterpersonalet til at indprente, hvor nødvendig udholdende Agtpaagivenhed er, for at forebygge Selvmord.

Naar man kjender til alle de, snart sagt uberegnelige Kneb, som de Melankolske, der med Alvor ville dræbe sig, benytte for at naae sin Hensigt, maa man næsten mistvivle om at kunne forebygge ethvert saadant Ulykkestilfælde. Men jo mere dette forholder sig saa, des alvorligere maa man stræbe efter at iagttage Forsigtighed.

Der ere Mange, som tro og yttre, at den, som taler om og idelig ligesom truer med at dræbe sig, den kan man trygt overlade til sig selv; især kan man, om det gjælder en Kvinde, være overbevist om, at den idelige Tale om Selvmord kun er en Maade at gjøre sig interessant paa eller at tiltvinge sig en eller anden Fordel. Jeg vil ikke modsige, at der kan være nogen Sandhed i dennne Paastand, især naar det gjælder hysteriske Kvinder; men for Sindssyges Vedkommende maa jeg bestemt advare mod at hengive sig til saadan sorgløs Tro.

Det i Beretningen for 1858 omtalte Tilfælde maa for Mændenes Vedkommende være tilstrækkeligt til at forjage enhver Illusion. Og ligesaa overbevisende er nærværende Tilfælde for Kvindernes Vedkommende: Angjældende udtalte høit og lydt, sent og tidligt, at hun skulde dø, hun maatte dræbe sig. Og Vogtersken, der havde Opsigt med hende, betvivlede heller ikke, at det var Alvor; men hun gav efter for den Syges Anmodning om at være alene paa Lokum de faa Minuter, da hun foregav, at Vogterskens Nærværelse der generede hende. Over 5 Minuter var hun ikke alene. Hun hang i Halstørklædet, som var fæstet i en Dørkrog, saa hun maatte synke i Knæ for at strube sig. Alligevel var ethvert Oplivningsforsøg frugtesløst.

At man heller ikke ved hypokondrisk Ængstelighed for enhver Sygdom og selv den ringeste Smerte tør føle sig betrygget mod Selvmord, derom bleve vi belærte ved et i Aar (1864) indtruffet Tilfælde, som vil blive nærmere omhandlet i næste Generalberetning. Her kun den Bemærkning, at Angjældende med den ængsteligste Iver hver Dag, ogsaa den sidste, og naar han saa mig, klagede over og bad om Raad mod selv de allerubetydeligste Tilfælde. Jeg nærede derfor den fuldeste Forvisning om, at han aldrig vilde have Mod til at begaa Selvmord; men — bedrog mig.

Hermed forlader jeg Melankolien og gaar over til

Mania.

Af denne Form lede 53 Mænd og 50 Kvinder eller tilsammen 103, hvilke behandledes med følgende Resultat:

Helbredede udgik 11 Mænd og 11 Kvinder, i Bedring 5 Mænd og 4 Kvinder, uhelbredede 8 Mænd og 4 Kvinder, medens 3 Mænd og 3 Kvinder døde.

Tilbage laa altsaa ved Aarets Udgang 26 Mænd og 28 Kvinder.

Af de 11 helbredede Mænd have 2 senere faaet Tilbagefald og befinde sig for Tiden under Behandling her. De lide begge af intermitterende Mani. De øvrige befinde sig fremdeles vel; men hos et Par af dem har Sygdommen Tendents til at antage den intermitterende Form, som under Manien forekommer temmelig hyppig og giver Anledning til mange, men ingenlunde varige Helbredelser.

De 11 Kvinder, der udgik helbredede, have samtlige vedblevet at befinde sig vel, undtagen 1 med mania intermittens, som atter er optagen til Behandling i Asylet. Samtlige 5 i Bedring udskrevne Mænd befinde sig i samme Tilstand som ved Udskrivningen.

Af de i Bedring udskrevne Kvinder er 1 senere atter behandlet i Asylet og derfra udgaaen helbredet. De øvrige befinde sig i samme Bedring som ved Udskrivningen. Af de 8 Mænd, der udskreves uhelbredede, er 1 senere død og 1 bedret betydelig, de øvrige uforandrede.

Af de uhelbredede Kvinder er 1 indkommen i forværret Tilstand, de øvrige uforandrede.

De Døde vare følgende:

1. H. O. H., 65aarig Bonde fra Smaalenene, indkom i Asylet første Gang 20de Decbr. 1855. Han havde været hengiven til Svir og Sværm og de sidste 9 Aar været rasende, og deraf de sidste 7 Aar staaet lænket til Væggen med en Jerngjord om Livet, hvor der tydelig saaes Mærke efter denne Behandling. Kort efter Indlæggelsen begyndte han at blive rolig og tildels nedstemt, opførte sig ret ordentlig, deltog i Arbeide og bedredes saa meget, at han 22de April 1857 kunde hjemsendes i Bedring. Men 3die Juli 1858 maatte han igjen indsendes og befandt sig da i en maniakal Opbrusning, der under meget vexlende Stemning mellem den heftigste Vrede og mest overgivne Glæde og under ubetydelige Remissioner vedvarede, indtil han den 30te August 1863 angrebes af Pneumoni, der 9de September endte dødelig.

Obduktionen foretoges 56 Timer efter Døden og viste:

I Hjernehulen: processus falcatus atrophieret og de foreste Lapper af Hemisphærerne sammenvoxne; de tynde Hinder opake, langs Karrene fortykkede, i dem noget

5

Ødem; et Par fingerformige Impressioner af forreste Lobi med nogen serøs Ansamling under Hinderne; Hjernemassen blodfyldt, noget ødematøs, af normal Konsistents.

I Brystet: Høire Lunge for en stor Del sammenvoxet til Brystvæggen; øverste Lap i sin Helhed graa hepatiseret, nedre Lap paa Overgangen til Hepatisation, midtere Lap fri, emphysematøs; venstre Lunges nederste Lap ligeledes pneumonisk. Hjertet stort, slapt, med gamle Fibrinkoagler; Aortaklapperne forbenede. (Carotis interna ligesaa.)

Underlivet: Milten liden og blød; Lever og Nyrer blodoverfyldte.

2. J. W. R., 41 Aar gammel, Bestillingsmand, indkom første Gang i Asylet 24de Februar 1860, da han efter et Sammenstød med en Kollega befandt sig i en meget exalteret og irriteret Tilstand med fjollede Stormandsideer, idet han roste sig af sine musikalske Talenter, sin Sangerdygtighed o. desl. Hans Tilstand bedredes, saa han 22de Juni 1860 kunde udskrives helbredet. Han udførte da sine Embedsforretninger indtil han 4de Juni 1861 indkom paany.

Han var da ved god Samling og forklarede sig ordentlig, men vilde Intet vide af Sindssygdom, hvilken dog i Hjemmet som her havde tilkjendegivet sig ved forkerte Handlinger, idet han der som her gik hen og strakte sig i Sofaen, lagde Fødderne paa Bordet o. s. v. og ikke var at formaae til nogen Sysselsættelse. Kort Tid efter Indlæggelsen var han oprømt og yderst veltalende, priste med Henrykkelse sin store Kraft, ypperlige Helbred, mærkværdige Dygtighed som Musiker, Træskjærer m. m.

Paa Grund heraf blev Sygdommen diagnostiseret som Mani; men allerede under status præsens, som optoges 12te Juni, bemærkedes, at Ansigtstrækkene paa venstre Side vare slappere og venstre Mundvinkel mere hængende. Og under hans fortsatte Ophold viste det sig tydelig, at han led af paralysis generalis: han var afvexlende nedstemt og storpralende, men altid sløv og fjollet; Underextremiteterne slog ham feil, Gangen blev vaklende, Urinen afgik ofte uvilkaarlig; Talen blev besværet og stammende I September 1862 fik han for første Gang et lindt apoplektiformt Anfald, som i April 1863 gjentog sig stærkere og efterlod høire Ansigtshalvdel slap og hængende. Han blev nu mere og mere sløv og urenlig, holdt Sengen, fik Liggesaar og 13de Mai 1863 døde han.

Sektionen, som foretoges 16de Mai, viste:

Hjernehulen: Kraniet kompakt, med lidet Dipploë; et stort os Wormianum i sutura lambdoidea; for Resten lacunar veldannet; temmelig megen Injection af Glastavlen; dura mater over begge Hemisphærer paa mange Steder sammenklebet med arachnoidea ved tynde, gjennemsigtige, bløde og karrige Pseudomembraner. Selve dura mater normal. De tynde Hinder jævnt opalescerende, med en melkehvid Fortykkelse

langs de større Vener; overalt temmelig betydeligt Ødem under arachnoidea; Fluidet tyndt, vandagtigt; paa Basis ligeledes temmelig betydeligt Ødem. I de bagre Hjerneskalgruber, omkring bagre Afsnit af foramen magnum paa begge Sider, især i deres ydre Halvdel mod sinus transversi, sees en hel Del Exostoser, dels flade, dels spidse, af omtrent ½ Ærts til ½ Bønnes Størrelse, at prominere under dura mater. De ere dels kompakte som lamina vitrea, dels gulagtige og skjørere i Midten, hvor dura mater hænger intimt fast. Paa linea cruciata sees ogsaa enkelte temmelig spidse, kompakte Exostoser. I begge Sideventrikler Ansamling af i det Hele omtrent 2 Unzer Serum. Bagre høire Horn smalt, lidt kort; ependyma i det Hele noget blødere end normalt; Antydning til Granulationer paa et enkelt Sted. Fornix blød, næsten henflydende; septum fast; den graa Kommissur temmelig resistent; Plexus normale; Bunden af 4de Ventrikel grynet. Hjernesubstantsen i sin Helhed frembyder hverken i den graa eller den hvide nogen Forandring. Hinderne lade sig med Lethed afløse. Arterierne paa Basis vise enkelte atheromatøse Afsætninger.

Brystet: Høire Lunge lidt adhærent, for Resten sund; begge godt retraherede. I nedre venstre Lap findes 2 purulente foci, den ene af en liden Nøds, den anden af en Ærts Størrelse med tykt, gult, godt udseende Pus, omgivne af en mørkrød, fast Infiltrationsring. Desuden findes et Par, neppe ærtstore foci af graa Hepatisation. Lungepartiet under foci jevnt injiceret, for Resten luftholdigt. I en af Grenene af Lungearterien til den nedre Lap findes en ridende Embolus af ½" Længde, graagul dekoloreret, løsliggende. I nedre høire Lap samme Tilstand, men ingen Thromber at iagttage i Lungearterien. For Resten Lungerne normale. Ved Hjertet Intet at mærke. I aorta ascendens en atheromatøs Afleiring af lidet Omfang.

Underlivet: Milten stor og slap; paa Overfladen og i Dybden flere større, mørkt injicerede, temmelig skarpt begrændsede Partier i den forreste blege Pulpa.

Leveren frembyder intet Abnormt.

Begge Nyrer indeholde en Mængde dels miliære, dels noget større stribeformige Abscesser i begge Substantser. Nyrebækkenerne stærkt injicerede, indeholdende tyk, purulent Vædske.

Urinblæren kontraheret, omtrent af et lidet Gaaseægs Størrelse, meget tykvægget.

Slimhinden besat med polypøse, i Toppen næsten sort injicerede Udvæxter; alle Hinder synes jevnt fortykkede. Prostata tilligemed omliggende Bindevæv i Perinæum omdannet til en Absceshule med sinuøse Vægge og indeholdende tykt, gult Pus.

Paa Sacrum Decubitussaar; om høire Halvdel af Brystkassen Levninger af herpes Zoster, og paa Bagpartiet flere gangrænøse, underminerede, sortfarvede Saar.

Nærværende Sygehistorie forekommer mig baade paa Grund af Symptomerne og paa Grund af Sektionsfundet at have saa megen Interesse, at jeg kunde have Lyst til at omhandle den noget nøiere. Jeg skal dog indskrænke mig til at omtale de omkring foramen magnum iagttagne Exostoser. Disse synes nemlig at tyde paa, at vi her have havt med en syphilitisk Hjernelidelse at bestille. At dette har været Tilfældet, er jeg tilbøielig til at antage, skjønt Anamnesen i denne Henseende ikke giver tilfredsstillende Oplysning. Den Afdøde, som allerede ved første Indlæggelse viste det fjollede Stormandsdelirium, som giver Mistanke om, at Paralysis generalis er i Anmarsch, blev nemlig paa Grund af denne Mistanke, og fordi jeg — uden med Dr. Steenberg at anse Syphilis som eneste eller hovedsagelige Aarsag til almindelig Paralyse — oftere tror at have bemærket Sammenhæng mellem Syphilis og den nævnte Sygdom, examineret, om han havde været syphilitisk, men angav aldrig at have havt anden venerisk Sygdom end en Dryppert for adskillige Aar siden.

3. N. E. K., 68 Aar gammel, Husmand fra Romerike, indkom 24de April 1863. Han var Søn af ubemidlede Husmandsfolk, i hvis Familie ingen Sindssygdom er forekommen. Han skildres som en Mand af ringe Evner, men høie Tanker om sig selv og af et stridigt Gemyt. Han havde i mange Aar været gift og havde flere Børn; men Familieforholdet skildres som mindre godt. For en halv Snes Aar siden skal han have været drikfældig; men hans nærværende Sygdom ansees nærmest bevirket ved religiøse Skrupler. For 3 Uger siden blev han underlig og for 14 Dage siden rasende med Tilbøielighed til Voldsomhed.

Han var en lille, spinkel Mand med livlige Bevægelser, og viste sig her stedse oprømt og sysselsat med al Slags Pilleri. Han levede meget i Illusioner, saa i alle Omgivelser bekjendte Personer, for hvilke han med flydende Tunge forklarede hjemlige Forhold, gamle Historier o. desl.

Han brugte forlængede Bade, Opium og Morphium, men vedblev med samme Uro og forvirrede Væsen, indtil han 21de Oktober angrebes af Diarrhoe, der trods Anvendelse af forskjellige Sistentia vedvarede og udtømte hans Kræfter, saa han 26de Oktober 1863 døde.

Sektionen foretoges 36 Timer efter Døden og viste: Legemet meget afmagret.

Hjernehulen: Lacunar cranii tyk, kompakt og tung; dura mater noget injiceret, blødende af de overrevne Vasa. De tynde Hinder noget venøst overfyldte; Arachnoidea viser nogen opalescerende Fortykkelse langs Vasa og lidt Ødem under dem; Hjernens forreste Lapper sammenloddede; Hjernemassen fast og noget seig paa Snittet med temmelig rødligt Skjær og blodpunkteret.

Brystet: Hjertet af normal Størrelse, indeholdende en Del flydende Blod;

Muskulaturen udviklet blaalig, Klapperne sunde. Begge Lunger stærkt venøst overfyldte og ødematøse.

Underlivet: Ventrikulus udvidet; denne saavelsom Tyndtarmens Slimhinde overalt bleg; Slimhinden i S. Romanum og Rectum betydelig fortykket, mammeloneret, bedækket med tyk, seig Slim, stærkt injiceret og hæmorrhagisk infiltreret. Leveren blodfuld; Milten noget liden og fast; Nyrerne sunde.

4. M. J., 71aarig Arbeiderkone fra Frederikshald, indkom 22de September 1862. Hun var Datter af Arbeidsfolk, i hvis Familie kun et enkelt Tilfælde af Sindssygdom var forekommet, havde havt 1 Barn, før hun for 42 Aar siden blev gift. Hendes Mand har den senere Tid paa Grund af Alderdomssvaghed maattet holde Sengen. Og hun har derfor maattet holde sig i Ro og passe ham, hvilket af hendes Læge antages at have medvirket til nærværende Sygdoms Udbrud. Den begyndte for 2 Maaneder siden med Søvnløshed og Snakkelyst, hvortil for 1 Maaned siden sluttede sig Uro, Støien og Vredladenhéd, Larm og Banden Nat og Dag.

Da hun indkom her, var hun spinkel og svag af Udseende, i vedholdende Agitation Nat og Dag, saa det var umuligt at faae foretaget nogen ordentlig Undersøgelse. Der bemærkedes kun, at Hovedet føltes knudret og ujevnt med Fremstaaenheder af Benet især i Occipitalegnen, hvor der ogsaa paa Hovedhuden fandtes en Del tykke, brune Skorper. Paa Grund af disse mistænkelige Affektioner af Hovedet benyttede hun til Aarets Udgang 3—4 Skefuld solut. jodeti kalici daglig, men uden ringeste Virkning. Hun var og blev lige urolig, støiende og forvirret.

3die Januar 1863 begyndte hun at lide af Diarrhoe, hvortil den 7de Januar sluttede sig universel Anasarka.

11te Januar. Venstre Arm indtages af en jevn, ødematøs Hævelse af Hudens Farve, som lader til at være smertelig ved Berørelse.

15de Januar. Idag har hun opspyttet Blod; men der opdages intet Andet, end forstærket Hjerteimpuls og udsættende Hjerteslag.

2den Februar. Paa venstre Skulder sees en med Huden ensfarvet fluktuerende Hævelse, stor som et Æg. Appl. Jodnaphtha.

23de Marts. Siden igaar Feber med Brækning; Madlede; rigelig Sved.

24de Marts. Senere ingen Brækning. Venstre Ansigtshalvdel hænger slap.

23de April. Imorges apoplectiformt Anfald, hvorefter hun ligger med tungt Aandedræt, neppe følbar Puls og Trækning i Extremiteterne.

Ud paa Formiddagen døde hun.

Ved Sektionen, som foretoges 30 Timer efter Døden, bemærkedes: betydelig Dødsstivhed; stærk Afmagring; Partiet om Skuldrene abnormt fyldigt.

Hjerneskallen stærkt fasthængende til dura mater; lacunar cranii, især mod Tindingerne, temmelig tynd med ringe Dipploë. Hist og her, især opad og mod Isseregionen, synes der at være abnorm Afsætning af Bensubstants, medens der mellem disse Partier findes fortyndede, gjennemsigtige Steder. De tynde Hinder noget blodoverfyldte. Ved Løsning af Hinderne sees Gyri fladtrykte og Sulci næsten udslettede, mest fremtrædende paa Overfladen af høire Hemisphære, hvor der tillige føles Fluktuation i Dybden. Ved Gjennemskjæring sees høire Sideventrikel aldeles udfyldt og udspilet af et friskt Blodkoagel, idet Hele 5—6 Unzer; alle Ventriklen omgivende Hjernepartier rødligt emollierede og infiltrerede med Blodserum. Den udtraadte Blodmasse har ogsaa gjennembrudt Septum pellucidum og trængt ind i venstre Ventrikel, hvor der dog kuns findes Koagler, tildels udfyldende cornu ant. & poster. I begge Ventriklers plexus choreoideus et Konvolut af flere smaa Cyster, tilsammen af en Hasselnøds Størrelse. Paa Hjernens Basis, i Fossa Sylvii, om pons Waroli og medulla oblong. ere de tynde Hinder stærkt overfyldte; ved Gjennemskjæring af pons og medulla oblongata sees hist og her smaa, hampefrøstore apoplektiske foci, arteriæ fossæ Sylvii paa begge Sider atheromatøse. I canalis spinalis og tildels i Ventriklerne temmelig betydelig serøs Ansamling.

Brystet: Lungerne sunde; i Hjerteposen omtrent ℥jj serøs Vædske. Hjertet vel contraheret; venstre Ventrikels Vægge tykke og blege. Aortaklapperne med lidt bruskagtig Afsætning mod Basis og ubetydelig Insufficients. Art. coronaria cordis temmelig bugtet, lidt atheromatøs og forsnevret.

Ved Aabningen af begge Skulderled udflød skidden, gul Synovie i abnorm Mængde. Capselbaandenes indvendige Flade var ujævn med bløde Excrescentser. Leddebrusken paa høire caput humeri ru og corroderet i omtrent en Halvskillings Omfang. Artikulationsfladerne i begge Hofteled temmelig tørre; cartilago cap. femoris skiddengraa, ubetydelig korroderet mod Insertionen af ligamentum teres.

Baade under Livstid og efter Sectionen havde jeg stor Mistanke om, at Syphilis var med i Spillet; men hverken Lægen eller Omgivelserne have herom kunnet give Besked. Og den Syge var den hele Tid uden Samling.

5. A. M. B., 62 Aar gammel, Embedsmandsdatter fra Kristiania, indkom 10de December 1862. Hun var ugift, af et meget stridigt Gemyt og havde for 34 Aar siden 1 Aarstid været sindssyg med Forstemning, Næringsvægring o. dsl. Den senere Tid havde hun nok været jaalet og levet paa en eiendommelig Maade, men sindssyg blev hun først for 14 Dage siden under Reconvalescentsen efter en, som det antages, dobbelt Pneumoni. Hun blev da exalteret, urolig, vredladen, mistænksom og tildels voldsom mod Omgivelserne.

Da hun indkom, var hun temmelig afmagret og ussel af Udseende, næsten

ganske tandløs, men saa urolig, støiende Nat og Dag og gjenstridig, at det var umuligt at faae anstillet nogen Undersøgelse før 5te Januar 1863, da der findes anført: „hun holder i Dag rolig Sengen, er bleg og mager samt ser meget mat ud. Ansigtet er magert og indfaldent, Trækkene skarpe, Udtrykket sløvt og udeltagende. Øinene ere blaa, med lige Pupiller; paa begge er Cataract, mest udviklet paa høire. Tænderne mangle næsten ganske, Læberne ere tynde og indtrukne. Den physikalske Undersøgelse af Brystet viser Lungerne normale; men Hjerteslaget er uregelmæssigt, fra og til udsættende og efter Udsættelsen tumultuarisk. Underlivet blødt og uømfindtligt; Extremiteterne tynde og magre. Hudtemperaturen synes noget formindsket. Puls 80—90. Henimod Midten af Januar negtede hun aldeles at modtage Føde, saa hun maatte fodres gjennem Sonde. Men 10de Februar begyndte hun atter at spise. Den 27de April. De sidste 4—5 Dage har hun hostet Blod. Udseendet er daarligt; men hun modsætter sig enhver Undersøgelse.

Den 4de Mai. Efterat hun nogen Tid havde holdt Sengen med begyndende Liggesaar over os sacrum og begge Trochanterer, syntes hun i Dag mere ved Kræfter og spadserede omkring; men strax over Middag fandtes hun staaende lenet mod Dørkanten og var - død.

Sektionen 48 Timer efter Døden viste:

Hjerneskallen temmelig stærkt fæstet til dura mater; Hjernesubstantsen paa begge Sider af Hemisphærernes øverste Partier ikke ubetydelig atrophieret, saa at enkelte Gyri vare tydelig lavere end de omgivende og paa flere Steder Hulheder af en liden Valnøds Størrelse, udfyldte med Serum. De tynde Hinder ubetydelig fordunklede, paa flere Steder underløbne af temmelig klart Serum. I Hjerneventriklerne og Rygradskanalen ikke ubetydelig Mængde Serum.

Brystet: Ved Brysthulhedens Aabning saaes omtrent $\frac{2}{3}$ af venstre Lunges nederste Parti dækket af Hjerteposen; i venstre Lunge bagtil og nedad nogen mørk Overfyldning, ellers intet Abnormt. Høire Lunges nederste Lap haard at føle paa, med mørkt Snit, næsten fuldstændig lufttom; i midterste og øverste Lap temmelig rigeligt blodigt Serum; i Pleurasækken og i Hjerteposen noget Serum. Hjertet omtrent dobbelt saa stort som normalt; alle Hulheder stærkt udspilede af mørkt, størknet Blod; mod Basis af Mitralklappen nogen bruskagtig Fortykkelse.

Disse tvende alderstegne Fruentimmers Sygdomssymptomer og Dødsmaade lignede hinanden adskilligt; kun at — som Sektionen viste — den ene døde Hjernens, den anden Hjertets (og Lungernes) Død.

6. A. G. I. 38aarig Arbeiderkone fra Bratsberg Amt indkom 31te Marts 1863. Hun var Datter af Arbeidsfolk. Om hendes tidligere Liv er ikke Andet oplyst, end at hun havde været Gangkone ved Amtssygehuset. For 4 Aar siden blev hun gift med en vredladen Enkemand, som havde været slem mod sin første Kone, og som

ogsaa behandlede denne slet og af Frygt for at faae flere Børn afholdt sig fra at dele Seng med hende.

For 8 Dage siden blev hun efter et Kirkebesøg betagen af Hovedpine og Søvnløshed, hvortil næste Dag sluttede sig fuldstændigt Raseri, hvilket senere har vedvaret: „hun er voldsom og ødelæggelseslysten, raaber og skriger Nat og Dag, viser sig derhos libidinøs og antaster Mandfolk.“

Hjemme havde hun brugt Brækvinstensopløsning med Opium og Aareladning.

Ved Indkomsten var hun støiende og forvirret; Ansigtet blegt med begrændset Rødme i de noget indfaldne Kinder; Øinene glindsende med uroligt, vildt Blik. Paa Nates og omkring Haandleddene saaes temmelig dybe Exkoriationer og Dekolorationer hist og her over hele Legemet (efter anvendt Tvang?).

Hun fik en Times Bad.

Den 5te April er bemærket: „Uroen er uforandret; Udseendet betydelig forværret; Kinderne indfaldne, Tunge og Læber tørre; Aandedrættet tungt og hurtigt; over Bryst og Underliv hist og her pustuløst Udslæt, blandet med hampefrøstore Petechier. Hun har qvitteret nogle Lumbrici — kan ikke bibringes Medicin.

Om Aftenen. Hun ligger med rullende Øine, smaa Trækninger i Arme og Ben, kaster sig frem og tilbage i Sengen under stærk Tænderskjæren; Puls liden og hurtig. 1863 April 6te døde hun.

Sektion foretoges næste Dag og viste: Legemet vel ernæret med tykke Fidtbedækninger. Hist og her paa Bryst og Ryg Ar efter oprevne Pustler.

I Hjernehulen: dura mater stærkt fasthængende til Benet; de tynde Hinder noget dunkle og fortykkede; i Gyri, omkring Karrene, især opad og bagtil, fibroalbuminøst Exsudat; Hjernemassen af almindelig Konsistents, men temmelig blodoverfyldt og blodprikket paa Snitfladen. For Resten intet Abnormt.

Brystet: Lungerne, især i øverste Lapper, temmelig emphysematøse, bagtil hypostatisk overfyldte. Hjertet fedtbelagt og vel kontraheret.

Underlivet: Milten liden, sammenskrumpen, bleg og seig; ellers intet Abnormt. Det er vanskeligt at sige, hvad der i dette Tilfælde bevirkede Sindssygdom og Død. Jeg tænkte paa Typhus; men efter hvad Sektionen udviser, er det vel sandsynligt, at Meningit har bevirket begge Dele.

De øvrige under Mani forekommende Tilfælde give ikke særdeles Opfordring til nærmere Meddelelse. Jeg gaar derfor over til

Stupiditas.

Herunder ere opførte 4 Mænd og 1 Kvinde, af hvilke 1 Mand er udgaaen helbredet, medens 3 Mænd og 1 Kvinde ligge tilbage.

Ingen af de under denne Rubrik opførte Tilfælde vare saa karakteristiske, at de her kunne anføres som Paradigma. Dette gjælder derimod nærmere om et Tilfælde, som ved en Feiltagelse er blevet opført under Idiotismus, og som jeg derfor agter at meddele fuldstændigt, naar jeg kommer til denne Form. Men den Mand, der helbrededes, frembyder dog saa megen Interesse, at jeg vil meddele et Uddrag af hans Sygehistorie. Han indkom den 20de Oktober 1862.

O. O. L., 18½ Aar gammel Bondedreng fra Trysild, hørte til en Familie med arveligt Anlæg til Sindssygdom, men havde selv hidtil været en arbeidsom og dygtig Dreng og allerede ved sit Arbeide lagt sig Noget til Bedste. Derimod havde hans ældste Broder, som fik Gaarden efter Forældrene, ved Dovenskab og Ødselhed sat overstyr Alt. Sorg herover angives som Leilighedsaarsag til O.'s Sygdom. Denne begyndte i Januar dermed, at Patienten ikke erindrede saa godt som før, var ordknap og derpaa blev meget tilbøielig til at sove, saa han om Morgenen maatte vækkes gjentagne Gange og undertiden faldt i Søvn ved Spisebordet. Naar han skulde gaae Erinder, hændte det, at han blev meget længe borte, og at man da fandt ham staaende eller siddende enten leende eller stirrende hen for sig. Men han benegtede altid, at der feilede ham Noget. I Juni Maaned syntes han at bedres; men i August tiltog Sygdommen, saa han blev mere sturen, stille, ordknap og glemsom. I de sidste 3 Uger afløstes eller afbrødes denne Ro og Dorskhed af Anfald, hvorunder han vilde springe i Ilden, slaae Hovedet mod Væggen o. dsl. samt negtede at tage Næring til sig.

Han var eengang bleven aareladt og havde faaet en Spanskflue i Nakken.

Han var en spæd Person under Middelhøide og befandt sig ved Indlæggelsen som sidst beskrevet i en rolig Sløvhedstilstand, afvexlende med Lyst til Ødelæggelse og Selvbeskadigelse. Saaledes sønderslog han en Kop for at sluge Stumperne. Han kunde give nogenlunde ordentlige Svar; men for det Meste svarede han ikke, stirrede kun hen for sig, medens dog Blikket i Regelen røbede, at han forstod Tiltalen. Ved Undersøgelsen bemærkedes kun noget forstærket Hjertelyd og Anslag, hvorfor han fik infus. digitalis, som dog efter 4 Ugers Brug seponeredes.

Den 29de November laa han stille, med halvaabne Øine, Skorper om Øienlaagene, rødt Ansigt, udvidede Pupiller og tørre Læber; blødt Underliv og Gurglen i Coecalegnen. Han syntes at tørste, men vilde Intet spise. Han lod Vaadt og Tørt i Sengen.

En slig halv typhøs Tilsand, under hvilken han laa med stærkt stirrende Blik,

spændte Ansigtstræk, fast bøiede Over- og Underextremiteter, der kun vanskelig og under stærke Smerter kunde strækkes, varede til 6te Februar, da han begyndte at ytre Tegn til Bevidsthed og at bede om Mad.

Han seponerede da Mixt. acida, som han den hele Tid havde brugt og begyndte med infus. valerianæ c. arnica og kali hydroiod. Dette sidste seponeredes snart; men med Valeriana og Arnika fortsatte han længe. Først i Juni Maaned begyndte han at gaae oppe, og mod Maanedens Slutning at arbeide paa Skomagerværkstedet, hvormed han under tiltagende Velbefindende, Fyldighed og sundt Udseende fortsatte, indtil han den 17de December udgik helbredet.

Nærværende Meddelelse er forsaavidt af Interesse, som den viser endog under Sygdomsforløbet, hvad man i Regelen først under Rekonvalescentsen eller efter Helbredelsen pleier erfare, at nemlig Stupiditeten er en Melankoli med forstenende Misstemning. Herom vidner i nærværende Tilfælde ret overbevisende denne Vexel mellem dorsk Sløvhed paa den ene Side og Trang til at springe i Ilden, slaae Hovedet mod Væggen o. s. v. paa den anden Side.

Der er vistnok derfor Intet i Veien for at sløife Benævnelsen Stupiditas og at lade herhen hørende Tilfælde indgaae under Melankolien, som da faaer tvende Hovedklasser eller maaske heller 3, nemlig den simple, den ængstede og den sløve.

At jeg alligevel har beholdt og fremdeles agter at beholde Stupiditas som en egen Sygdomsform er begrundet i praktiske Hensyn. Saalænge man har denne Rubrik at udfylde, vil det sjeldnere hænde, at Melankoli med sløv Hensjunkenhed rubrikeres under Dements eller Idioti. At en Feiltagelse i denne Henseende alligevel kan finde Sted, vil Rubriken Idiotismus vise.

Og hvad Mere jeg for Øieblikket kunde have at sige om Stupiditas, vil jeg derfor opsætte, til jeg kommer til at omhandle det der forekommende Tilfælde.

Jeg gaaer da over til:

Delirium tremens.

Denne Sygdom kommer kun sjelden under Behandling her i Asylet. Den ene i Aar indkomne Mand udgik helbredet efter 21 Dages Behandling. Hvorvidt han senere har levet ordentligere eller været heldigere i at undgaae Følgerne af sit uordentlige Levnet, er mig ubekjendt.

Dementia

opviser 74 Mænd og 56 Kvinder, hvilke ere behandlede med det Resultat, at 1 Mand er udgaaet helbredet, 5 Mænd og 4 Kvinder i Bedring, 15 Mænd og 13 Kvinder uhelbredede, 2 Mænd og 1 Kvinde døde, medens 51 Mænd og 38 Kvinder ligge tilbage ved Aarets Udgang.

Da det er en Sjeldenhed, at Nogen under denne Form udskrives helbredet, skal jeg gjengive herhen hørende Sygehistorie temmelig nøiagtig.

H. S. A., 24 Aar gammel Snedker fra Nedenæs, indkom 2den August 1862. Han var af en Familie, i hvilken ikke Sindssygdom er forekommet, men havde i Alderen af 15—16 Aar et Anfald af Sindsforvirring. Han har været gift i 4 Aar og lever i lykkelige Familieforhold. Som Aarsag til Sygdommen omtales den med hans Bestilling som Natskjærer ved et Sagbrug forbundne Nattevaagen, muligens ogsaa forestaaende Udkommando til Exercitie. Han fik under Natarbeidet Feber og Diarrhoe, hvorfor han lod sig aarelade. Kort derefter udbrød Sindssygdommen for 6 Uger siden med Uro og Voldsomhed, idet han idelig talede om Graatermoen, hvor han just skulde hen til Exercitie; han var forbitret paa sine Vogtere, og anfaldt dem fra og til; klagede over Hovedpine, saa hed og rød ud og sov ikke de første 14 Døgn. Puls mellem 100 og 110. Han havde god Appetit og Afføring, men klagede over Hovedpine, Trykken under Brystet og Svækkelse i venstre Arms Bevægelser. Efter 14 Dages Forløb begyndte han at faae Søvn; men saa plagedes han af Forestillingen om at have gjort saa meget Galt, at man dømte ham saa strengt o. s. v.; derhos var han glemsom og havde ondt for at finde Ord til sin Tale. I den sidste Uge er han ganske optagen af Ideen om at reise for at styrke sin Helbred og for at uddanne sig i sit Fag. Han er interesseløs, taler usammenhængende og uforstaaeligt.

I Hjemmet havde han brugt Opium, nitrum, digitalis og Brækvinsten uden Nytte.

12te August 1862 optoges status præsens: han er lidet over Middelhøide. Legemet vel udviklet og ernæret; Hovedet velformet med tæt, rødbrunt Haar; Øinene brune med lige Pupiller; Blikket forvirret. Tungen ren, Tænderne gode. Den physikalske Undersøgelse frembyder intet Abnormt. Appetit og Afføring i Orden. Søvnen forstyrres før Midnat af Syns- og Hørelseshallucinationer; senere er den ret god.

I Begyndelsen var han rolig; men paa Grund af Undvigningsforsøg maatte han flyttes i Afdelingen for Urolige, hvor han viser sig forvirret, taler om, at Vorherre har overdraget ham det Kald at fremme Alles Lykke, baade Høies og Laves.

Fra Indlæggelsen til Udgangen af August brugte han Spanskflue i Nakken, paa Armene, i Hjertekulen og paa Laarene; men 6te September er anmærket: „han ser for-

undret og forvirret ud, iagttager, hvad der foregaaer omkring ham, men sætter paa en forvirret Maade Personer og Forhold i Forbindelse med sig.

13de September begyndte han med Opium, hvormed han steg til 10 Gran Morgen og Aften og derpaa gik tilbage.

18de December er anmærket: „Forklarer idag, at han har Smerte i venstre Bryst ved Hjertet, bag imod Skulderen; at han i Hjemmet efter længere Tids Hinglen fik en lignende Smerte, der sprang op i Hovedet og frembragte Besvimelse med Fornemmelse af Hendøen i venstre Over- og Underextremitet."

6te Januar 1863 hørte han om Natten En staae udenfor og forsikre, at Konen og Børnene lede Hunger og maatte spise Barkebrød.

Med Februar begyndte Bedring at indfinde sig; 13de Marts var han færdig med Opiumskuren, og 15de udskreves han helbredet.

Helbredelsen har vist sig varig.

Sygdommen havde ved Indlæggelsen varet saa kort, at jeg nødig vilde antage, at den allerede var overgaaet i en sekundær Form. Men den vedvarende fuldstændige Forvirring i Udseende, Tale og Opførsel, de vedholdende stærke Hallucinationer, og fremfor Alt den forvirrede Maade, hvorpaa han satte sig i Forbindelse med virkelige og indbildte Omgivelser, syntes mig temmelig sikkert at tyde paa en forfalsket Personlighed.

Det gunstige Udfald af den hovedsagelig mod den melankolske Forstemning rettede Behandling synes dog at antyde, at det maaske ikke endnu var kommen til en sekundær Form; at Tilfældet altsaa rettest havde faaet sin Plads under Melankolien. Hvad der imidlertid i Forbindelse med Symptomerne bragte mig til at troe paa en ualmindelig hurtig Overgang i Dements, var den eiendommelige Hovedpine og Svindel med forunderlig Hendøen i Extremiteterne, hvilken jeg befrygtede at tyde paa Emboli og dermed i Forbindelse staaende organisk Hjernesygdom.

Af de i Bedring udskrevne er 1 Mand forværret og 1 saameget forbedret, at han som Handelsmand uden Bistand udfører sine Forretninger. De øvrige herhen hørende Mænd og Kvinder befinde sig i uforandret Tilstand; de Uhelbredede ligesaa.

De Døde vare følgende:

1. M. O., 26 Aar gammel Tugthuslem fra Christiania, indlagdes 18de Mai 1857. Han havde som Dreng i Smaalenene ført et omvankende Liv og skøieragtigt Levnet, og blev for 1½ Aar siden indsat i Tugthuset for Tyveri. I Begyndelsen var han ret ordentlig; men lidt efter lidt blev han sløv, sandsede Intet, kunde ikke udføre noget Arbeide ordentlig, og viste sig derhos vrangvillig og doven. I Begyndelsen ansaaes han som Simulant; men lidt efter lidt fandt Tugthusets Bestyrer og Læge, at han som Sindssyg burde indlægges her. Ogsaa her varede det længere Tid, inden man

opgav Tanken om Simulation; men tilsidt viste det sig mere og mere tydeligt, at hans Uvirksomhed, Sløvhed og Ligegyldighed ikke var paatagen, men sygelig.

I Aarenes Løb blev han mere og mere forvirret, kjendte ikke sine Omgivelser, passiarede usammenhængende og foretog intet Andet end Forkertheder.

Mod Efteraaret 1863 begyndte han at afmagre, saa ussel ud og maatte holde Sengen.

8de Oktober anmærkedes: „Han er mager, ussel og ubehjælpelig. Den physikalske Undersøgelse, der paa Grund af hans Uro og Smaasnakken kun overfladisk kan anstilles, synes at vise noget dæmpet Perkussion under venstre Nøgleben og ubestemt Aandelyd især opad paa høire Side."

24de Oktober. „Forklarer med faldende Tunge, at han har Værk i Hovedet og Ondt i Maven. Han har Besvær med at tale; venstre Ansigtshalvdel noget slap; Tungen udstrækkes skjævt til høire Side".

15de November: Diarrhoe. 17de November: Diarrhoeen ophørt.

3die December døde han.

Obduktionen 60 Timer efter Døden viste:

I Hjernehulen: Maaske nogen Applanation af høire Hemisphæres Sidepart; for Resten Hjernen og dens Hinder normale; i venstre Sideventrikel lidt Serum.

Brystet: Begge Lunger temmelig ødematøse; de nederste Lapper stærkt blodfyldte, næsten karnifierede, og i venstre Lunges nederste Lap findes udad og nedad en Cavitet af en Valnøds Størrelse, fyldt med mørk Bloddetritus; Hjertet kontraheret; mellem venstre Ventrikels Forflade og Hjerteposen findes en gammel Sammenvoxning af omtrent en Tolvskillings Størrelse. Forøvrigt Intet at bemærke.

Underlivet: Leveren lidt voluminøs, fast og kompakt, rødgul marmoreret. Milt og Nyrer frembyde intet Mærkeligt. I Ventrikulus findes en sammenballet Klump af Sengehalm, der har Form og Størrelse af den kontraherede Ventriculus.

2. A. V. L, 27aarig Fisker fra Nordland, indkom 5te Januar 1863.

I hans Familie kjendes ingen anden Sindssyg, end en Paarørende af Faderen. Selv har han været en rask og dygtig Fisker, indtil han for 3 Aar siden under Finmarksfisket blev stærkt paavirket af Læsere. Herefter blev han uvirksom, indesluttet og taus, hengav sig til religiøs Læsning og klagede over sin Syndefuldhed og Elendighed. I Julen 1860 deltog han dog i et Dandsegilde; men midt under Dandsen angrebes han af spasmodiske Trækninger, som varede 3—4 Dage. Senere var hans Sygdom vexlende mellem ørkesløs Ro og Voldsomhed, mellem haardnakket Taushed og vredladen Skjenden indtil han indkom i Asylet.

Her var han en Tid rolig, ørkesløs og taus; men 27de Jannar fik han et An-

fald af urolig Ængstelse og Voldsomhed. Senere gjentoge sig oftere Anfald af uhyre Ængstelse og Voldsomhed med Skrig Dag og Nat. Hverken under eller mellem Anfaldene viste han Samling; men under dem laa han ofte blussende rød og badet i Sved til den Grad, at det dryppede gjennem Sengen.

Kræfterne og Huldet aftog lidt efter lidt, og han døde 28de August.

Sektionen foretoges 14 Timer efter Døden og viste: Legemet betydelig afmagret.

Hjernehinderne temmelig blodtomme; noget Ødem i de bløde Hinder og noget Serum under arachnoidea; ubetydelige, perlemoragtige Fortykkelser langs Karrene; Hjernemassen temmelig anæmisk og noget seig af Koncistents.

Brystet: Venstre Lunge fastvoxen til Brystvæggen ved gamle Adhærencer; næsten hele øverste Lap omdannet til store kommuniserende Huler, gjennemdragne af større Arteriestammer, omgivne af $\frac{1}{2}''$ tyk, fortættet Lungevæv; i nedre Lap bronchopneumoniske Gjennemdragninger og noget Ødem. Høire Lunges øverste og nederste Lap frembyder samme Udseende som nedre venstre; hele midterste Lap og Randen af Lungen emphysematøs opdreven; Hjertet sundt.

Underlivet: Milten liden, skrumpen, pulpa af grødagtig Koncistents; Lever og Nyrer venøst overfyldte.

3. E. A. V., 26aarig Husmandsdatter fra Odalen, indkom 10de Juni 1861.

Hun havde fra tidlige Barndom været svagelig og de sidste 9 Aar holdt Sengen. Men den senere Tid havde man i Hjemmet troet, at hun om Natten vandrede om, ligesom hun sjelden nød Noget ved Maaltiderne, men derimod ubemærket bemægtigede sig, hvad hun syntes om. Den sidste Tid var hun derhos fra og til meget urimelig, bister og vredladen.

Ved Indlæggelsen var hun ussel af Udseende, og led af Chlorose og Tuberkulose, var derhos taus, umeddelsom og undertiden vredladen skjændende. Lidt efter lidt syntes hun under Brugen af Bayerøl, Tran, Chinaessents o. desl. at komme sig noget, stod op og gik omkring. Men efter 1 Aars Tid forværredes atter Tilstanden; hun maatte atter gaae tilsengs, hostede, spyttede Blod, afmagrede og døde 23de Juli.

Sektionen, 27 Timer efter Døden, viste: Legemet afmagret til det Yderste.

I Hjernehulen: Opad paa Overfladen af begge Hemisphærer, især langs Karrene, mellem Gyri et rigeligt, fibroalbuminøst, klart Exsudat, lidt efter lidt aftagende udad mod Siderne; de tynde Hinder let afløselige fra Hjernesubstantsen, der i sin Helhed var abnorm blød, mest fremtrædende om høire Sideventrikel, hvori fandtes omtrent ℥i Serum. Hele Hjernemassen noget bleg.

Brystet: Begge Lunger næsten overalt fasthængende til Brystkassen og gjen-

nem hele sin Masse gjennemsaaede med Tuberkler i alle Udviklingsstadier. Især indtages begge Lungespidser af ært- til nødstore Caverner, tildels fyldte med Pus; Lungerne vare faste og knudrede at føle paa formedelst de afleirede Tuberkelmasser. I Pericardium ℥iii—iv klart Serum; Hjertet godt kontraheret, blegt.

Underlivet: Milten temmelig stor, mørk, blød; Nyrerne noget blege.

Idiotismus acquisitus

omfatter 9 Mænd og 7 Kvinder, af hvilke 1 Kvinde udgik helbredet og 2 Mænd og 1 Kvinde uhelbredede, saa at Belægget ved Aarets Udgang var 7 Mænd og 5 Kvinder.

Om de 3 Udskrevne er ikke Meget at sige. De udgik, som ved denne Form venteligt, i uhelbredet Tilstand. Men om den ene, der udgik helbredet, er det saa meget mere nødvendigt at give fuldstændig Besked.

N. N., 19 Aar gammel Embedsmands Datter, indkom 1ste August 1862.

I hendes Familie var ingen Sindssygdom, Nervesygdom o. desl. bekjendt. I sine første Leveaar skal hun have været scrophuløs, men senere rask, indtil hun ved Pubertetens Indtrædelse blev noget chlorotisk af Udseende, uden dog at befinde sig ilde. Hendes Opdragelse skal have været sjelden god, og hun skildres som vel udviklet og begavet, godmodig og blid, men noget pirrelig.

I Midten af Januar d. A. angrebes hun af Mæslinger, der gik sin regelmæssige Gang til 3die Dag efter Exanthemets Udbrud, da der pludselig, uden paaviselig Aarsag, indtraadte stærk Feber med Søvnløshed og Delirier; Udslaget blegnede og forsvandt i Løbet af nogle Dage, og en Meningit havde udviklet sig med temmelig hyppige og heftige Kramper og tildels vilde Skrig. Der anvendtes da Blodudtømmelser og Derivation til Huden og Tarmkanalen, Isblære, Calomel o. s. v. Efter en Maaneds Tid vare Kramperne næsten ophørte; men Bevidstheden var i høi Grad sløvet, og der var indtraadt en Tilstand, som lignede Katalepsie, idet hun beholdt enhver noksaa generet Stilling, man gav hende, indtil man forandrede den. Hun syntes nogenlunde at kunne opfatte, hvad der foregik omkring hende, uden dog at røbe nogen Interesse derved, og gav undertiden, skjønt modstræbende, Svar paa bestemt Tiltale; men af egen Drift yttrede hun aldrig Noget. Hun var som oftest sørgmodig af Udseende og tilbøielig til Graad; hendes Kræfter syntes at komme sig, og hun sov ret godt samt syntes at have taalelig Appetit, skjønt Maden i Regelen maatte rækkes hende; men Afføringen var stedse træg. Menstruationen viste sig for et Par Maaneder siden efter Fodbad, Siddebad o. desl., men har senere ikke været tilstede. For Tiden er Tilstanden følgende: hendes Legeme er betydelig afmagret og Kræfterne aftagne, Udseendet blegt, Hænderne som oftest kolde og klamme;

hun fryser let. Hun sidder i Almindelighed i den Stilling, man giver hende, med foroverbøiet Hoved og nedslagne Øine samt Munden fuld af Spyt; undertiden brister hun ud i Latter, til andre Tider i Graad, og svarer kun en yderst enkelt Gang paa Tiltale og da i en vranten Tone. Hun er ikke urenlig, og hjælper selv lidt til ved Af- og Paaklædning; Søvnen har hidtil været upaaklagelig; Afføring kun efter gjentagne Klisterer. Hun har brugt Valeriana, Jern, Chinin, Afføringsmidler, Bade og Overgydninger, Spanskflue paa Hovedet og Snor i Nakken.

8de August 1862. Status præsens: Hun er noget under Middelhøide, ret velnæret, af stiv Holdning, siddende eller staaende med sænket Hoved og Munden overløbende af seigt Slim. Bevægelserne stive, ligesom automatiske. Hendes med lyst, tildels kort afklippet Haar besatte Hoved er af normal Størrelse og Form; Panden af normal Hvælving, Øienbrynene lyse og noget tynde; Øinene graablaa, noget dybtliggende, som oftest sænkede, fra og til sammenknebne, med noget udvidede Pupiller. Blikket noget sløvt, stivt og stirrende. Ansigtet er rundt, som oftest med noget spændte Træk, lidt bleggul Farve; Munden er noget stor, med lidt tykke Læber, i Regelen fuld af seigt Slim, som løber ned over Brystet; Tandkjødet var især de første Dage og er endnu noget hovent og let blødende, Tænderne lidt skiddengule, og de øverste nedad forsynede med et lunært, noget graat og ujævnt Indsnit; Tungen ubetydelig hvidlig. Af Munden mærkedes de første Dage stærk og fornemmes endnu nogen Stank. Halsen er veldannet; i Nakken sees en Snor med svagt væskende Saarkanal. Brystet er veldannet, med ret fyldige Bedækninger; Underlivet ligesaa.

Den physikalske Undersøgelse efterviser intet Abnormt; Yderlemmerne ere runde og ret trivelige; men Hænder og Fødder som oftest blaalige og kolde. Huden blød, fin, noget bleg; Puls og Hjerteslag noget svage, men for Resten i Orden.

Hun forholder sig rolig, sidder gjerne stille hen, med spændte Træk og siklende Mund; men fra og til gaaer der under et flygtig oplivet eller vredladent Blik en rystende, tilsyneladende snart fjollet, snart skjelmsk eller af Hallucinationer fremkaldt Latter over hendes Ansigt. Hun synes opfatte, hvad man siger til hende, idet hun f. Ex. paa Opfordring kan reise sig og begive sig til Forsamlingsværelset; men det har hidtil ikke lykkes at faae hende til at tale. Hun maa af- og paaklædes samt hjælpes med Spisen. Hun nyder alene flydende Sager og lader Vandet i Sengen, uagtet hun flere Gange i Døgnet holdes frem.

Hun har skyllet Munden nogle Gange daglig med Myrrhaessents i Vand, men for Resten Intet brugt. D. Tør Pakning med 15° Afrivning og decoct. cinchonæ acid. ℥ß t. p. d.

12te August. Snoren i Nakken er udgaaen, Kanalen tilhelet.

19de August. Hænder og Fødder ere mindre kolde og klamme.

21de August. Paa 3 Døgn ingen Afføring D. Klisteer Kun ringe Sved efter 2 Timers Pakning D. 3 T. Pakning.

28 September Tilstanden uforandret. Afføringen træg og haard, D. Pulv. cecoprot. — ton. ℥i om Aften.

17de Oktober. Hun har i den senere Tid begyndt at tale og at svare paa Spørgsmaal, men i Regelen uden Sammenhæng og under stor Lystighed og megen Latter; de sidste 2—3 Døgn har hun været urolig Nat og Dag, slaaet Vinduer itu o. dsl., saa hun har maattet flyttes til Celleafdelingen. Hendes Udseende er godt og Funktionerne i Orden. Sep. Pakningen og Afrivningen. D. 1 Times Bad 26° med koldt paa Hovedet og dygtig Gnidning.

5te November. Efter Skrivelse fra hendes Fader har hun ogsaa i Hjemmet havt lignende Anfald af Uro som under 17de Oktober skildret. Hun vil ikke tage Pulveret; Afføringen træg. Klisteer.

7de December. Hun har de sidste 5—6 Dage opholt sig i Afdelingen for Damer, været mere ved Samling og opført sig ret ordentlig, dog endnu noget fjollet. Hun vil gjerne nærme sig til Lægerne under Visiten. 8de December. Menses have i Dag indfundet sig.

16 December. Hun bliver daglig mere naturlig i Færd og Tale, beskjæftiger sig, dog endnu uden Stadighed, med Læsning og Musik.

1863 Januar 23de. Hun er fremdeles i den rolige Afdeling, hvor hun opfører sig noksaa ordentlig med Undtagelse af, at hun ofte viser sig libidinøs ligeover for Lægerne.

D. Camphoræ grii & opii gri t. p. d.

25de Januar. Hun viser sig gjenstridig; vil ikke tage Pillerne: „hun tiltrænger ingen Medicin."

10de Februar. Hun beder om at slippe Pillerne. Menses have indfundet sig.

4de Marts. Menses ere tilstede. Hun fordrer angivet, naar hun kan udskrives, og paa Spørgsmaal om hendes Befindende samt Anmodning om at vise Tungen o. dsl. viser hun sig noget forbeholden og afvisende, hvilket ved Tale om, at hendes Tænder og Tandkjød ikke rigtig ere i Orden, stiger til Vrede, saa hun farer ud og slaaer Døren i efter sig.

20de April. Hun har i den senere Tid opført sig mere normalt, men er dog ikke ganske fri for at vise sig libidinøs i Tale og Opførsel.

Udskrives paa Prøve (efter Faderens Ønske).

Hun reiste kort efter hjem, var ordentlig paa Reisen og har efter Brev saavel fra hende selv som fra Faderen af Februar 1864 vedblevet at vise sig fuldstændig helbredet

Dette mærkelige, i flere Henseender interessante Tilfælde kunde vistnok gjøre Fordring paa en nøiagtig Gjennemgaaelse; men jeg vil dog for Tiden indskrænke mig til 2 Momenter, nemlig Æthiologien og Diagnosen.

Hvad nu først Æthiologien angaaer, da synes det efter de meddelte Oplysninger hævet over enhver Tvivl, at Sindssygdommen var en Følge af den ved Mæslingernes Tilbagetræden bevirkede Meningit. Selv om dette Tilfælde i saa Henseende stod alene, vilde det være overbevisende. Saa meget tydeligere viser sig Forbindelsen mellem Aarsag og Virkning, som dette ingenlunde er det første her forekommende Tilfælde af Sindssygdom efter Mæslinger. Allerede i min Generalberetning for 1857 omtales og omhandles 3 saadanne Tilfælde, til hvilke jeg, for at undgaa Gjentagelse, her henviser.

I det Hele ere 6 Tilfælde af Sindssygdom, opstaaet efter Mæslinger, behandlede her, samtlige med Held. Dog er Udgangen endnu tvivlsom hos en Soldat, der blev sindssyg efter Mæslingerne paa Gardermoen Sommeren 1862, og som endnu opholder sig her, vistnok i Hovedsagen fri for Sindssygdom, men i det Hele tilbagesat og puslet, saa han oftere maa holde Sengen, lidet kan foretage og viser sig noget træg.

Hos alle dem, der have faaet Sindssygdom som Eftersygdom efter Mæslingerne, har jeg ved Behandlingen anseet det for en Hovedsag at vække og styrke Hudsystemets Virksomhed. Derfor, og fordi Vandkuren er det bedste Middel, jeg kjender, mod Slaphed og Sløvhed, bragtes Pakning og Afrivning i Anvendelse. Og jeg tvivler næsten ikke paa, at dette væsentlig bidrog til det heldige Udfald af dette Tilfælde, som fra Begyndelsen saa saa fortvivlet ud.

Ja det saa baade efter min og de øvrige Omgivelsers Mening saare fortvivlet ud; og mere paa Grund af det almindelige Indtryk, som vanskelig kan gjengives i den skrevne Journal, end paa Grund af en nøiagtig Granskning af de enkelte Symptomer, opgjordes mod Slutningen af 3die Kvartal 1863, da Tilstanden efter henved 2 Maaneders Behandling (28de September) syntes lige fortvivlet, Diagnosen: Idiotismus acquisitus.

At denne Diagnose var urigtig; at Tilfældet med fuld Ret opføres under Stupiditas er allerede tidligere anført. Jeg skal hellerikke stræbe at forsvare den feilagtige Diagnose, men kun gjøre opmærksom paa, at Tilfældet, som det nu staar der optegnet, rigtig er et karakteristisk Billede af den Affektion, som Franskmændene have ophøiet til en selvstændig Form under Navn af Stupidité.

Vistnok giver den sløve Ro, den tilsyneladende fuldstændige Mangel paa Modtagelighed for ydre Indtryk, den uvilkaarlige Afgang af Urinen og den stærkt siklende Mund et i sine Hovedtræk fuldstændigt Billede af den apathiske Idioti; vistnok forekomme enkelte Tilfælde af primær, acquisit Idioti efter Febersygdomme med Hjerneaffektion. Og der kunde saaledes være Anledning til at tænke paa denne Affektion, hvorpaa en

Dame af samme Livsvilkaar i samme Afdeling afgiver et sørgeligt Exempel. Men der vare Omstændigheder tilstede, som burde have forebygget Feiltagelsen. Og da disse ere af Vigtighed overalt, hvor der spørges om den differentielle Diagnose mellem Stupiditas og Idiotismus, vil jeg her fremhæve dem.

Den kataleptiforme Paaholden paa den givne Stilling er et meget karakteristisk Skjelnemærke, idet denne aldeles mangler ved den apathiske Idioti, hvor de opløftede Lemmer strax falde ned i slap Ligegyldighed.

Denne Tilstand var rigtignok ved Indlæggelsen ophørt, men den var udtrykkelig bemærket af vedkommende Distriktslæge, der ogsaa havde erklæret sig tilbøielig til at diagnostisere Stupiditas.

Blikket, der som oftest letter den differentielle Diagnose, da det i Stupiditeten, om end stirrende og fast, dog er livligt og intelligent, syntes i nærværende Tilfælde mere at ligne den opathiske Idiots sløve og slappe Øiekast. Det var ogsaa for en stor Del det sløve Blik, der forvoldte Feiltagelsen. Men foruden at være sløvt og stivt (hvad Idiotens ogsaa kan være) var det stirrende, og dette adskilte det i nærværende Tilfælde fra Idiotens, som ingen Gjenstand fixerer.

Hvad der foruden Blikket og det intelligente, om end ligegyldige, Udtryk væsentlig adskiller Stupiditeten fra Idioten er Muskelsystemet, der i Regelen hos den Stupide er spændt, medens det hos Idioten er slapt.

I denne Henseende giver det under status præsens Anførte et vigtigt Støttepunkt for Diagnosen. Det samme gjælder ogsaa om den sammesteds omtalte Latter, der som „skjelmsk“ ikke kunde udgaae fra Idiotens udslukte Sjæleliv.

Jeg fæster Opmærksomheden ved disse Punkter, der, behørig vurderede, ville sikre mod feilagtig Diagnose, fordi det i Regelen er høist fatalt, naar en i Regelen helbredelig Sygdom, Stupiditas, forvexles med den saa godt som absolut uhelbredelige Idiotismus.

I nærværende Tilfælde havde dog heldigvis Feiltagelsen ingen slige fatale Følger. Thi selv om jeg diagnostiserede Idiotismus, opgav jeg dog ikke Haabetom Helbredelse. Behandlingen var derfor ganske den samme, som den under den anden Diagnose vilde have været, idet jeg hovedsagelig tog Hensyn til indicatio causalis.

Hermed forlader jeg Idiotismus, som paa Grund af dette enkelte Tilfælde har frembudt større Interesse end sædvanligt, og gaaer over til:

Epilepsia.

For denne Sygdom ere behandlede 11 Mænd og 3 Kvinder, af hvilke 1 Mand og 1 Kvinde ere udgaaede i Bedring, 1 Mand uhelbredet og 1 Kvinde død, saa at ved Aarets Slutning tilbagelaa 9 Mænd og 1 Kvinde.

Hos den i Bedring udskrevne Mand, er Bedringen vedbleven.

Den i Bedring 9de Mai 1863 udskrevne Kvinde er i Hjemmet yderligere bedret, saa hun fra Aarets Udgang forsørger sig selv.

De Tilbageliggende give paa 1 nær saare ringe Udsigt til Bedring.

Den Døde var:

Husmandskone N. C. 35 Aar gammel, som indkom 25de Januar 1861.

Hun hørte ikke til nogen sindssyg Familie, havde nydt god Helbred og levet i lykkelige Familieforhold, indtil hun for 1 Aar siden uden bekjendt Aarsag anfaldtes af Epilepsi, foran eller efter hvilken der gjerne viste sig en vranten Stemning med Hang til Voldsomhed og Ødelæggelseslyst.

De epileptiske Anfald vare den senere Tid blevne hyppigere og Voldsomheden tiltog, hvorfor hun inglagdes her.

Under hendes Ophold her benyttede hun adskillige Midler; men hendes Tilstand var og blev den samme indtil 3die Januar 1863, da der efter et epileptisk Anfald viste sig Slaphed i venstre Ansigtshalvdel og Udvidning af venstre Pupille.

1ste August. I Gaar Aftes et apoplektisk Anfald, hvorefter hun har ligget bevidstløs med hedt rødt Ansigt og temmelig fuld Puls. Fik kolde Omslag og Senopskager paa Læggene, samt Klisteer.

3die August. Hun ligger stille, synes være uden Bevidsthed; Pupillerne udvidede og træge; Ansigtet hedt og rødt; Aandedrættet udsættende. Ved Middagstid døde hun.

Sektionen 24 Timer efter Døden viste: betydelig Dødsstivhed, Rygfladen blaalig. Hovedbedækningerne og Dipploë blege og blodtomme; dura mater blaalig; der pibler mørkt Blod frem af de overrevne Kar. Karrene i de bløde Hinder stærkt overfyldte; under arachnoidea tynd, blodfarvet Serum; Substantsen saavel i den store som lille Hjerne bløt og stærkt blodprikket; plexus blodfyldte; fornix bløt.

Brystet: I Spidsen af venstre Lunge en Del grynstore, forkalkede tuberkuløse Depositioner; høire Lunge adhærent ved gamle, strængformige Sammenvoxninger; i den øvre Lap talrige, miliære Tuberkelafsætninger. Hjertet lidet og slapt; Substantsen bleg, gulagtig og mør.

Underlivet: Leveren mørk blaasort, ved Indsnit udvælder en Mængde mørkt Blod; Milten og Nyrerne ligeledes stærkt blodoverfyldte.

Den i min forrige Generalberetning Pag. 40 omtalte 16½ Aar gamle Bondepige, som var udskreven helbredet, men i Februar 1863 igjen indkom, er fremdeles under Behandling i Asylet og befinder sig i nogen Bedring.

Paa Grund af denne Sygdoms eiendommelige Ondartethed vover jeg ikke endnu rigtig at fæste Lid hverken til hendes Bedring eller til den ovenomtalte i Bedring udskrevne Mands og Kvindes senere tilsyneladende Helbredelse, hvorfor jeg ikke om dem giver nogen nærmere Meddelelse, men gaaer over til:

Paralysis generalis.

Herunder er opført 9 Mænd og 1 Kvinde, af hvilke 2 Mænd og 1 Kvinde ere udskrevne uhelbredede og 3 Mænd døde, saa kun 4 Mænd laa tilbage.

Af de Udskrevne er 1 Mand indkommen paany og senere ved Døden afgaaen, de to andre befinde sig i Privatforpleining.

De Døde vare:

1. Den 33aarige Bondedreng T. U. indkom 4de Juni 1862.

Han var af en Familie, i hvilken Sindssygdom og Forbrydelser forekomme temmelig almindeligt; har som Barn været haardt angreben af Mæslinger, men for Resten nydt god Helbred, naar undtages, at han i 9de og 17de Aar led af betydelig Hævelse i hele Legemet. Han er bekjendt som en ivrig Venusdyrker og har været tilbøielig til Natterangel og Svir. Som Aarsag til hans nærværende Sygdom er angivet Sorg over, at en Pige har brudt det ham givne Ægteskabsløfte og over Faderens forarmede Stilling.

Sygdommen begyndte for ½ Aar siden med Søvnløshed, skjælvende Tale og Forvridning af Munden, hvilke Phænomener opstode efter et Slags apoplektisk Anfald. Senere har Stemningen været vexlende, Arbeidslysten variabel, Interessen for Udenverdenen formindsket og Hukommelsen svækket. Han har miskjendt sin Stilling, anseet sig som Eier af Ting, som hørte Andre til, udkastet Handelsplaner o. dsl.

S t a t u s p r æ s e n s 11te Juni. Han er af Middelhøide, velvoxen, med vel udviklet Legeme men slap Holdning og ustø Bevægelser; Hænderne skjælvende. Hovedet velformet, med tæt mørkt Haar; Øinene graablaa, Pupillerne lige; Blikket venligt med tilfreds Udtryk. Om Munden bemærkes Muskeltrækninger og i Tungen, naar den udstrækkes, Muskelspil. For Resten bemærkes intet Abnormt, undtagen Scabies paa en stor Del af Legemet og Hudløshed om Anklerne efter Fodbøilerne, hvormed han indbragtes.

Han viste sig ret rolig; og ingen Forandring bemærkedes i den første Tid. Dog anføres under 14de Juni, at venstre Pupille er udvidet. Han brugte Jodetum kalicum.

31te Juli. Der er større og mindre Bullæ udover begge Lægger. 2den August. Apoplektiformt Anfald.

24de August. Tilstanden uforandret. Seponerer Jodet. kalic.

23de September. Ligger døsig, med slappe Træk, kun halv bevidst; ingen fremtrædende Lamhed. Kræfterne aftage lidt efter lidt; Talen og Gangen bliver besværligere, og Urinen maa ofte udtømmes ved Katheter.

21de Januar 1863. I høi Grad nedstemt; Udseendet usselt. Ansigtsfarven graableg, med skarpe Træk.

8de Februar. Forklarer i Dag med lallende Tunge, at han er saa frisk, som noget Menneske kan være.

11te Februar. Urolig og ødelæggende.

20de Februar. Udseendet elendigt; Pulsen svag. Der er Brud af et Par Ribben, sandsynligvis efter et Fald.

21de Februar døde han.

Obduktionen 11 Timer efter Døden viste:

I Hjernehulen: dura mater fast og tyk, paa enkelte Steder intimt forenet med pia; de tynde Hinder meget blodsprængte, perlemoragtig fortykkede langs Karrene, hist og her hævede op til smaa Cyster af underløben Serum; paa basis cranii, især omkring sella turcica, Afsætning af graagult, fibrinøst Exsudat af indtil en Linies Tykkelse. Paa Overfladen af de forreste Lapper enkelte digitate Indsvindinger. Hjernemassen temmelig blodprikket, Consistentsen normal; begge Sideventrikler og ventriculus quartus udspilede af plumret Serum; Ventriklernes Bund noget grynet ujevn.

Brystet: der er Brud af 5te og 6te Ribben paa høire Side og af 6te og 7de paa venstre strax ved Foreningen mellem Benet og Brusken. Lungerne lidt hypostatisk overfyldte bagtil, for Øvrigt ligesom Hjertet sunde.

Underlivet: Urinblæren udspilet af Urin og Tyktarmen opfyldt af scybala. Ellers Intet at bemærke.

Angaaende dette Tilfældes Æthiologi fattes de nødvendige Oplysninger. Maaske tydede det bulløse Udslæt paa en forudgangen Syphilis.

Ved Symptomerne savnedes den hos Paralytikere sædvanlige Stormandsgalskab; dog fandtes en Tilnærmelse i den Tilfredshed, hvormed han den 8de Januar roste sin Sundhed.

2. Arbeidsmand J. A, 53 Aar gammel indkom 2den Marts 1863.

Om hans Barndom var Intet oplyst; men han havde i adskillige Aar levet adskilt fra sin Kone og ernæret sig hovedsagelig ved Betleri, men leilighedsvis ogsaa ved Tyveri, hvorfor han 10de November 1862 blev arresteret. Efter 14 Dages Ophold

i Arresten begyndte han at ødelægge, hvad ødelægges kunde. Han fik derfor Tamp, hvorefter han nogen Tid forholdt sig roligere. Men noget senere begyndte han at fortælle, at han var en stor Mand, rig og mægtig, eiede store Besiddelser og havde Mange i sit Brød, levede i Glands og Herlighed og kunde ikke unde sig Ro hverken Nat eller Dag.

I saadan Tilstand befandt han sig ved Indlæggelsen. Han var spæd, afmagret og ussel af Udseende, kunde paa Grund af caries i venstre Stortaa vanskelig gaae og talede besværligt og kludret.

Han blev snart urenlig og maatte paa Grund af Mathed holde Sengen; men alligevel kunde han løfte mangfoldige Skippund og indbød med lallende Tunge Lægerne daglig til Middag paa lækre Retter og Vine. Navnlig var han spandabel med Gaasesteg. Og for Tyveri af to Gjæs var det, at han var undergiven Tiltale. Han brugte uden Nytte Jodkali.

Kræfterne aftoge lidt efter lidt. Han døde 14de December 1863.

Sektionen 72 Timer efter Døden viste:

Hjerneskallen temmelig tyk og blodfyldt; de tynde Hinder fortykkede og fordunklede; under dem ikke ubetydelig serøs Udgydning; større digitate Fordybninger paa Forfladen af begge lobi anteriores, især høire; i plexus choreoidei smaa Cyster; art. fossæ Sylvii paa høire Side udvidet og forbenet.

Brystet: Lungerne sammenfaldne, blaalige og temmelig lufttomme; arcus aortæ sækformig udvidet opad og fortil samt rundtom besat med atheromatøse Flækker.

Underlivet: Leveren lidt marmoreret; Nyrerne lidt lappede, Bægerne opfyldte af Talg.

I dette Tilfælde vare de karakteristiske Bevægelsesanomalier og det eiendommelige fjollede Delirium samtidig tilstede. Den Kandidat, der havde ham til Klinik, stillede derfor strax den rigtige Diagnose.

3. M. E. Ø., 46 Aar gammel, Skolelærer, indkom første Gang 28de Juni 1862, men udgik i et nogenlunde roligt Mellemrum 24de Februar 1863. Han maatte imidlertid indbringes paany 28de April 1863. Han har som Barn været meget overladt til sig selv, begyndte tidlig at føre temmelig frit Liv og paadrog sig Syphilis, der behandledes med Merkur, Jod, Sarsaparil og Søbad. Senere led han længe af stærk Cardialgi, men bedredes dog saavidt, at han for nogle Aar siden kunde overtage en Skolelærerpost. Nogen Tid efterat han var bleven opsagt fra denne Post, begyndte han at blive stortalende, prise sin store Styrke, rose sin skarpe Forstand o. s. v. Samtidig blev hans Gang vaklende, saa at han endog enkelte Gange faldt omkuld; Pupillerne vare til enkelte Tider ulige.

Ved Indlæggelsen var han mager og slap, men livlig i sine Bevægelser. I

Begyndelsen var han rolig, men yderst fornøiet over sit Ophold i dette „jordiske Paradis"; nynnede og sang fra og til. Men efter kort Tid blev han Verdens første Sanger, skraalede og jodlede Nat og Dag, saa han maatte isoleres. Pupillerne holdt sig hele Tiden stærkt kontraherede, Talen var noget besværet og Gangen vaklende.

5te Oktober 1862 fik han et apoplektiformt Anfald, saa han denne og næste Dag ikke kunde gjøre sig forstaaelig eller forlade Sengen; men 8de Oktober var han som før.

5te Januar 1863 er bemærket, at Talen er temmelig besværet og høire Ansigtshalvdel noget slap. Saavel da som tidligere saaes bullæ hist og her paa Fingrene.

23de Februar. Han har skrevet et langt, ret ordentlig sammenhængende Brev, hvori han skildrer sit Levnetsløb med omstændelig Nøiagtighed ligefra Barndommen af; fra og til mangler et enkelt Ord, som let fremgaaer af Sammenhængen; iøvrigt var der ved Brevets Indhold og Form Intet, som røbede Sindssygdom.

24de Februar 1863 blev han udsat i Privatforpleining.

28de April 1863 indkom han paany. Han havde hos en Bondefamilie fundet sig vel tilfreds; men for nogle Uger siden indfandt sig Svindelhedsanfald og derefter tiltagende Sløvhed, saa han kun med Besvær og lallende Tunge kan meddele meningsløse Yttringer. Gangen yderst besværet; Natteroen ringe.

16de Juni. Slapheden i høire Ansigtshalvdeel tiltager.

25de Juli. I Nat et apoplektiformt Anfald, hvorefter han ligger sløv og slap, uden at kunne tale.

29de Juli døde han.

Obduktionen 44 Timer efter Døden viste: temmelig langt fremskreden Forraadnelse.

I Hjernehulen: Lacunar cranii jevnt tyk; Dipploë blodtomt; Antydning til Osteophytdannelse paa Lamina vitrea; Ødem i de bløde Hinder; nogen opalescerende Fortykkelse i Hinderne langs Karrene i Sulci; i høire Ventrikel omtrent ℥i Serum. Hjernesubstantsen temmelig seig; corpus striatum paa venstre Side mørkt, blodoverfyldt; plexus blodfulde.

Brystet: Paa Forfladen af Brystet over manubrium oss. sterni findes lige under Huden en Blodudtrædning af 3—4" Omfang.

Venstre Lunge sund; høire fastvoxet ved flere gamle Adhærenser. Paa den mod diaphragma vendende Flade findes en begrændset Sammenvoxning af en Sølvspecies Omfang, som indeholder Pus; hele nederste Lap fortættet, blodfuld. Lige over det sammenvoxede Sted findes midt i den fortættede Masse og umiddelbar grændsende til Sammevoxningen en ægstor Hule, som indeholder Pus. Lidt bagenfor Midten af 5te

Ribben findes et Brud af samme uden Spor af Tilheling, og ved Brudstedet gammelt Blodextravasat og noget Pus. Et Par Unzer Serum i høire Pleurasæk. Ved Hjertet intet Abnormt.

Underlivet: Milten noget liden og skrumpen; ellers Intet at mærke.

I det her meddelte Tilfælde er jeg tilbøielig til at ansee Syphilis og Merkur for Paralysens Aarsag. Om Forholdet er ligedan for det, som meddeltes under Manien og for de tvende øvrige her meddelte, maa vi af Mangel paa tilstrækkelig Anamnese lade staae derhen. Ganske usandsynligt er det ikke.

Efter saaledes at have omhandlet samtlige paa Sygelisterne anførte Former, skal jeg angaaende den kliniske Undervisning kun meddele, at den er ledet paa samme Maade, som i sidste Beretning omtalt. I første Semester var Voluntørernes Antal 6, i andet som sædvanlig 5.

Til Slutning skal jeg som Bevis paa den i det Hele gunstige Sundhedstilstand anføre, at der af interkurrerende Sygdomme forekom 98 Tilfælde, hvoraf 39 blandt Mændene og 59 blandt Kvinderne, som vedføiede Oversigt derover udviser.

Sygdomme.	Januar.		Februar.		Marts.		April.		Mai.		Juni.		Juli.		August.		September.		Oktober.		November.		December.		1863. Begge Kjøn.
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Angina tonsillaris		1														1								1	3
Apoplexia								1																	1
Bronchitis		1		1																					2
Catarrhus												1													1
Chlorosis		2																							2
Diarrhoea		4		2		1	4	3	2	1		1	2		4	3	2	8	2	3			3	1	46
Diphteritis					1		1																		2
Dysenteria																			2						2
Erysipelas faciei						1																			1
Erythema nodosum				1																					1
Febris catarrhalis		1		1						2								1		1		1	4	6	17
— gastrica						1												1							2
— simplex							2	1	2					1				1	1	1		1			10
— typhosa			1				1						1												3
Panaritium									2																2
Pleuritis				1																					1
Pneumonia															1										1
Scorbutus							1																		1
Tilsammen		9	1	6	1	3	9	5	6	3		2	3	1	5	4	2	11	5	5		2	7	8	
	9		7		4		14		9		2		4		9		13		10		2		15		98

Naar man sammenlægger Sygdomstilfældene for Mænd og Kvinder, forekomme altsaa flest i December, da 7 Mænd og 8 Kvinder vare syge. Og da blandt disse 4 Mænd og 6 Kvinder lede af febris catarrhalis, saa var der paa den Tid ligesom en lille Antydning til en epidemisk Konstitution. Af de øvrige Tilfælde har kun Diarrhoe forekommet noget hyppigere, de øvrige have været ganske sporadiske.

Forøvrigt maa Sundhedstilstanden vel karakteriseres som god, naar der blandt Syge og Vogterpersonale, henved 300, kun har forekommet omtrent 8 Tilfælde om Maaneden i Gjennemsnit.

Af retsmedicinske Tilfælde ere i 1863 ingen saa mærkelige forekomne, at jeg anser det af Interesse her at meddele dem.

Jeg afslutter derfor denne min Beretning, idet jeg vedlægger:

1. Uddrag af Personalprotokollen for 1863;
2. Do. af Behandlingsprotokollen og
3. Do. af Arbeidsfortegnelserne.

Gaustad 28de Mai 1864.

Ole Sandberg.

[illegible] 97 [illegible] 24 [illegible] for Mænd og Kvinder, forekomne [illegible] og 8 Kvinder vare syge. Og da blandt disse 4 [illegible] og 6 Kvinder lede af febris catarrhalis, saa var der paa den Tid ligesom en Antydning til en epidemisk Konstitution. Af de øvrige Tilfælde har kun Diarrhoe [illegible] noget hyppigere, de øvrige have været ganske sporadiske.

Forøvrigt maa Sundhedstilstanden vel karakteriseres som god, naar der blandt [illegible] og Vogterpersonale, henved 300, kun har forekommet omtrent 8 Tilfælde om Maa[illegible] i Gjennem[illegible]

Af retsmedicinske Tilfælde ere i 1863 ingen saa mærkelige forekomne, at jeg [illegible] det af Interesse her at meddele dem.

Jeg afslutter derfor denne min Beretning, idet jeg vedlægger:

1. Uddrag af Personalprotokollen for 1863;
2. [illegible] af Behandlingsprotokollen og
3. Do. af Arbeidsfortegnelserne.

[illegible] 28de Mai 1864.

E X

af Gaustad Sindssygeasy

Sygdomsform.	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Nyoptagne.		U		
					Helbredede.		I
	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mæn
Melancholia	40	44	35	41	22	18	
Mania	21	28	32	22	11	11	
Stupiditas	3	-	1	1	1	-	
Delirium tremens . . .	-	-	1	-	1	-	
Dementia	54	33	20	23	1	-	
Idiotismus acqvisitus . .	6	6	3	1	-	1	
Epilepsia	8	2	3	1	-	-	
Paralysis generalis . .	5	-	4	1	-	-	
Tilsammen	137	113	99	90	36	30	1
	250		189		66		

Overensstemmende med Asylets Personalprotokol.

Gaustad i Kontrolkommissionen den 12te Februar 1864.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

AKT

nalprotokol for Aaret 1863.

Uhelbredede.		Döde.		Belæg ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aaret behandlede Syge.		Antal af samtlige Liggedage.
Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	
11	15	3	2	33	37	75	85	28725
8	4	3	3	26	28	53	50	19469
-	-	-	-	3	1	4	1	1431
-	-	-	-	-	-	1	-	21
15	13	2	1	51	38	74	56	32181
2	1	-	-	7	5	9	7	4227
1	-	-	1	9	1	11	3	3756
2	1	3	-	4	-	9	1	1661
39	34	11	7	133	110	236	203	91471
73		18		243		439		

Gaustad 10de Februar 1864.

Ole Sandberg.

EX

af Gaustad Sindssygeasyls

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvangs
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Uro	9	5	14	Indespa
Voldsomhed	21	-	21	do
Selvbeskadigelse	-	3*)	3	Tr
Ødelæggelseslyst	5	9	14	Trøie
Ureenlighed	-	4**)	4	
Onani	2	-	2	

Ar

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af da Syge.	
	Mænd.	Kvinde
Brændehugning	$20\frac{258}{299}$	—
Husgjerning	$18\frac{261}{299}$	12[illegible]
Drevplukning	$19\frac{264}{299}$	—
Skomagerarbeide	$1\frac{98}{299}$	—
Snedkerarbeide	$3\frac{198}{299}$	—
Gartneri	$10\frac{93}{299}$	—
Sneskufning	$\frac{287}{299}$	—
Gaardsarbeide	$10\frac{199}{209}$	—
Mark- og Havearbeide	—	3[illegible]
Uldtilvirkning	—	10[illegible]
Søm	—	21[illegible]
Baandvæv	—	[illegible]
Vævning	—	[illegible]
	$86\frac{163}{299}$	49[illegible]

Fremlagt i Kontrolkommissionen den 12te Februbr 1864.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

AKT

ngsprotokol for Aaret 1863.

hed.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
Trøie	15 Døgn 23 Timer.	
do.	46 — 2 —	
	45 — 17 —	*) 1 Kvinde Tvangstrøie i 322 Nætter.
rring	29 — 7 —	
	29 — 19 —	**) 1 Kvinde Tvangstrøie i 70 Nætter.
	6 — 12 —	

ed.

n.	Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.
	819 Favne Gran, Furu og Birk opskaaret og hugget. 61½ B㎗ Drev. Skomagerværkstedet: 27 Par Mandsstøvler, 83 Par Fruentimmerstøvler, 107 Par Mandsko, 1 Par Fruentimmersko; Reparationer mod Refusion til Beløb 314 Spd. 90 ß. Snedkerværkstedet: forskjellige Reparationer udførte. Af Nyt: 3 Divanborde, 4 Lænestole, 12 Skamler, 4 store Skabe m. m. Ved den kvindelige Haandgjerning udbragt: 238 Tørklæder, 141 Kjoler, 66 Nattrøier, 235 Skjorter, 307 Særke, 68 Par Strømper, 15 Fruentimmertrøier, 54 Forklæder, 91 Mandsundertrøier, 85 Mandsunderbenklæder, 126 Underskjørter, 130 Par Strømper paabundne, 56 Haandklæder; Reparation af: 1881 Skjorter, 313 Par Benklæder, 746 Undertrøier, 227 Linneder, 402 Underskjørter, 315 Kjoler, 10,500 Par Strømper, 339 Lagener, 215 Haandklæder, 150 Pudevaar, 317 Madratsvaar. Endvidere vævet 271 Alen Værken.

Gaustad den 10de Februar 1864.

Ole Sandberg.

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1864.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTÖR.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1865.

Ved Afgivelse af nærværende Generalberetning agter jeg ligesom ved de tidligere at fremstille hver for sig den medicinske og

I. Den ökonomiske Afdeling.

Da det imidlertid, naar Beretningen for sidste Kvartal 1855 medregnes, er 10de Generalberetning, jeg afgiver, og saaledes Asylets økonomiske Forhold og Bestyrelse formeentlig maa ansees tilstrækkelig bekjendte, agter jeg for Fremtiden ikke at give nogen detailleret Fremstilling af samme. Kun Hovedresultatet og muligens forekommende væsentlige Afvigelser fra det Sædvanlige ville herefter blive meddelte.

Men da nærværende mere detaillerede Oversigt over de økonomiske Forhold saaledes sandsynligviis bliver den sidste, agter jeg at indgaae paa en Deel Enkeltheder baade vedkommende nærværende Aar og tilstundende Budgettermin.

Jeg vil derfor først levere den sædvanlige Sammenstilling af Indtægter og Udgifter for Aaret 1864, hvilken det bliver nødvendigt at ledsage med nogle Bemærkninger; dernæst vil jeg meddele det for Budgetterminen 1866 til 69 gjorte Overslag over Indtægter og Udgifter med tilhørende Forklaringer og Bemærkninger.

Altsaa først omstaaende Oversigt:

BALLANCE-

over Indtægts- og Udgiftsbelöb efter de forskjellige

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning fra Aaret 1863**: I Kasse	3775	117		
Restancer	6893	14	10669	11
B. **Kurpenge og Udlæg**:				
1. Kurpenge	33988	21		
2. Refusion for diverse Udlæg . . . 1864 Spd. 45 ß				
3. do. for indkjøbte Klædningsstykker, der findes til Udgift i Kasseregnskabet for 1865 . . . . . . 60 — „ -				
4. Refusion for 1 Enevogterske . . . 5 — 66 -	1929	111	35918	12
C. **Af Jordbruget**:				
1. Victualier, leveret Asylet for	5064	116		
2. Diverse Kjørsel for Asylet til Beløb	750	-		
3. Kjørsel af Fyrkul for	197	-		
4. Smedarbeide og Tømmer til Asylets Bygninger . .	239	-		
5. do. samt Gjödsel til Haverne	86	24		
6. Nyt Inventarium samt Rughalm til Madratser . . .	112	-		
7. Læder og Skind til Skomagerværkstedet	52	90		
8. Godtgjørelse for Cellevadsk, udført af Budeien . . .	36	-		
9. Kontante Indkomster	417	109		
10. Restance for solgte Huder og Skind	17	21		
	6973	-		
NB. Fragaar som formindsket Værdi i Beholdning af Besætning og Kornvarer m. m. ved Aarets Slutning	461	71	6511	49
D. **Af Gartneriet**:				
1. Grønsager m. m. til Asylets Husholdning	369	98		
2. Kontant ved Salg af Trær m. m.	51	8	420	106
E. **Af Arbeidsvirksomheden**:				
1. a. Refusion for oparbeidede Klædningsstykker og Reparation i Aarets Löb (cfr. Regnskabet for den qvindelige Haandgjerning og Skomagerværkstedet)	1625	66		
b. Refusion af forrige Aars Beholdning for	259	48		
	1884	114		
c. Til Reparation paa Syges Tøi o. s. v. uden Refusion	176	110		
d. Klædningsstykker til Jordbruget (cfr. Udgiftssiden)	20	-		
2. a. Kontant ved Salg af Drev . . . 66 Spd. 72 ß				
b. Taugværk til Forbrug i Asylet for 12 — „ -	78	72	2160	56
F. **Diverse Indtægter**:				
1. Kontant ved Salg af Melk, Fløde, Filler etc. . . .	366	69		
2. do. for gammelt Jern	118	24		
3. do. for Extrabespisning i Asylet	146	17		
4. do. efter Decision til Kasseregnskabet 1862 . .	34	-		
			664	110
Summa	. . . .	. .	56344	104

OVERSIGT

i Gaustad Asyl förte Regnskaber for 1864.

Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A[1]. 1. **Jordbruget,** efter Kasseregnskabet	3863	9		
2. Kost til Tjenerskabet (cfr. Jordbrugsregnskabet) . .	361	115		
3. Klædningsstykker fra Asylets Magazin (do). . . .	20	-		
4. Lys og Olie . . . . (do). . . .	39	-	4284	4
A[2]. **Haverne og Planteskolen,** efter Kasseregnskabet . . .	253	105		
og for Smedarbeide og Gjødsel fra Jordbruget	86	24	340	9
B. **Bygninger, Gas- og Vandledning, Planering m. m.:**				
1. Efter Kasseregnskabet	2404	5		
2. Smedarbeide og Hustømmer (cfr. Indtægtssiden) . .	239	-		
3. Tougværk til Pakning om Jernrør o. desl. (do). . .	12	-	2655	5
C. **Inventariet:**				
1. Efter Kasseregnskabet	2347	71		
2. Nye Redskaber samt Sengehalm fra Jordbruget . .	112	-	2459	71
D. **Lønninger**			7070	107
E. **Syges Adspredelser, Arbeidsgodtgjørelse m. m.** . . .			337	29
F. **Forpleiningen:**				
1. Efter Kasseregnskabet	10558	52		
2. Victualier fra Jordbruget og Haverne . . 5434. 94.				
hvorfra drages ovenanførte Kostpenge for				
Jordbrugets Tjenere . . . . . 361. 115.				
samt Talg af det indkjøbte Kjød				
til Støbning af Lys . . . . . 60. - 421. 115.	5012	99	15571	31
G. **Belysning,** efter Kasseregnskabet	949	54		
og Talg til Lys (se Forpleiningskontoen) . . . 60 Spd.				
medens det til Jordbruget leverede Qv. Lys fra-				
drages med . . . . 39 —	21	-	970	54
H. **Brænde og Fyrkul,** efter Kasseregnskabet og for Kjørsel				
(cfr. Indtægtssiden)			3173	64
I. **Medicamenter, Instrumenter** o. desl.			396	59
K. **Bibliotheket**			94	119
L. **Kontorreqvisitter**			146	44
M. **Arbeidsvirksomheden:**				
1. Efter Kasseregnskabet	1289	87		
2. Læder og Skind fra Jordbruget	52	90	1342	57
N. **Vadsk og Renholdelse,** efter Kasseregnskabet	438	70		
og for udført Cellevadsk (cfr. Indtægtssiden)	36	-	474	70
O. **Tilfældige Udgifter,** efter Kasseregnskabet	792	111		
do. for diverse Reparationer for Syge etc. (cfr. Indt.siden)	176	110		
Derhos ifølge Decision til Antegnelserne for 1862 . . .	1	102	971	83
P. **Udlæg,** som refunderes			1864	45
Q. **Renter og Afdrag**			1250	119
Omdragssummer:				
For Hentning fra Byen, Skyds o. desl. (cfr. Indtægtssiden) 750. -				
hvorfra drages de under Conto c. paa Indtægts-				
siden for Ballancens Skyld opstillede . . . 461. 71.			288	49
Beholdning 31/12:				
1. Restancer efter Kasseregnskabet . . . 8871. 6.				
do. efter Jordbrugsregnskabet . 17. 21.	8888	27		
2. I Kasse	3764	18	12652	45
Summa			56344	104

Naar man seer nærmere paa denne Oversigt, og navnlig naar man sammenholder den med lignende Meddelelser for tidligere Aar, vil det synes paafaldende, at Beholdningen og Restancerne ere voxede med omtrent 2000 Spd., uagtet Intet er taget til Indtægt af det tidligere opsparede Beløb, medens Udgifterne til Forpleiningen (Kosthold) ere formindskede med omtrent 1600 Spdlr., uagtet Forpleiningsdagene ere forøgede med omtrent 1100.

Da der ved Budgetoverslaget for 1863—66 er taget 1000 Spd. aarlig til Indtægt af den opsparede Beholdning for at tilveiebringe Ballance og i nærværende Oversigt ikke alene denne er tilveiebragt, men endog Beholdningen ved Aarets Slutning forøget med 2000 Spd., synes det, som om Asylet i Aaret 1864 skulde have en Gevinst fremfor det paaregnede af 3000 Spd. Saadant er dog ikke det virkelige Forhold.

Sagen er nemlig den, at jeg, for at hvad der vedkommer hvert Aars Indtægter og Udgifter, saavidt mulig kan blive samlet i Aarets Regnskab, og for at Aarsregnskabet skal blive en Afspeiling af de virkelige Forhold, har anseet det rigtigt et Par Maaneder udover Nytaar at vedblive med at anvise paa foregaaende Aar de Udgifter, som vedkom samme, og ligeledes at lade Kassereren tage til Indtægt de Indbetalinger fra forrige Aar, som indkomme i disse Par Maaneder. Men nu have Asylets Foresatte fundet denne Fremgangsmaade urigtig og paabudet, at Regnskaberne skulle afsluttes ved Aarsskiftet. Herved er det da bevirket, at ikke en Skilling af Kurpengene for sidste Kvartal indkom før Regnskabets Afslutning; og denne Omstændighed bidrog væsentlig til, at Restancerne forøgedes med 2000 Spd. Ligeledes blev det ved den tidlige Afslutning umuligt at faae betalt alle 1864 vedkommende Regninger. Saaledes mangler foruden mindre Regninger Hovedleverandørens Victualieregning for sidste Qvartal. Dette gjør, at Udgifterne under Forpleiningen i Oversigten opføres med 15,571 Spd., medens de i det Hele udgjorde 16,931.

Paa Grund af dette Regnskabs tidligere Afslutning bliver altsaa en ligefrem Sammenligning mellem denne Oversigt og dem, som jeg tidligere har meddeelt, lettelig noget vildledende; men med de her oplyste Omstændigheder for Øie haaber jeg den nogenledes vil forstaaes.

Jeg tilføier derfor, inden jeg gaaer over til de enkelte Poster, kun den almindelige Bemærkning, at Asylet i 1864 forsaavidt var heldigere stillet end paaregnet, som det blev muligt — uden Tilsidesættelse af noget berettiget Hensyn — at afholde alle Udgifter alene ved de ordinære Indtægter, saa jeg undgik at benytte den ved Budgetopgjøret givne Tilladelse til at tage 1000 Spd. af Beholdningen.

Efter disse almindelige Bemærkninger gaaer jeg over til de enkelte Poster, angaaende hvilke jeg dog haaber at kunne fatte mig i Korthed. Altsaa:

A. Indtægterne:

Det for Budgetterminen ¼63 til ¼66 gjældende Overslag paaregner:

a.	Kurpenge	32,837 Spd.	100 ß,	medens Oversigten viser	33,988 Sp. 21 ß;
b.	fra Jordbruget . . .	6,020 —	„ -	— — —	6,511 — 49 -
c.	- Gartneriet	400 —	„ -	— — —	420 — 106 -
d.	- Arbeidsvirksomheden	1,800 —	„ -	— — —	2,160 — 56 -
e.	- diverse Indtægter .	50 —	„ -	— — —	664 — 110 -

Medens Indtægten altsaa var beregnet til 42,107 Spd. 100 ß, gik den, især paa Grund af større Søgning end paaregnet, men for en Deel ogsaa paa Grund af forøget Udbytte af Jordbruget og Arbeidsvirksomheden, og fordi Mælkeudsalget o. desl. tiltog, op til 43,745 Spd. 102 ß. Og saaledes blev det muligt at undgaae at angribe Beholdningen.

B. Udgifterne:

A¹. Jordbrugets Udgifter vare forrige Aar 4,612, medens de i Aar ere 4,284 Spd. 4 ß; men trods denne Formindskelse overstige de Overslaget med 789 Spd. Da Jordbrugets Indtægt kun er 491 Spd. mere end paaregnet, saa faaer altsaa Jordbruget for dette Aar 298 Spd. mindre end ved Budgetopgjøret antaget. Dette Resultat er jo ingenlunde glimrende; men under den almindelige Synkning i Prisen paa Jordbrugsprodukterne, der har foranlediget den paa Indtægtssiden anførte Værdiforringelse af 461 Spd. 71 ß, kan det dog ikke ansees for utilfredsstillende. Hidtil har Priisnedsættelsen rammet Kjød, Flesk, Sengehalm o. desl. og derfor ikke bevirket for Jordbruget særdeles føleligt Tab. Men skulde, hvad der ikke kan ansees usandsynligt, Jordbrugets Hovedprodukt, Mælken, falde i Priis, da lader det sig med Lethed forudsee, at Jordbrugets Konto vil komme til at staae mindre gunstig end hidtil.

A². Haverne have fordret 40 Spd. mere end paaregnet, men ogsaa ydet 21 Spd. mere, saa hele Underballancen ikke bliver mere end 19 Spd. Men selv denne er tvivlsom, da der efter Regnskabets Afsluttelse er solgt nogle Tønder Gulerødder à 2 Spd., som altsaa komme Haverne til Gode i dette Aar.

B. Bygningerne m. m., hvortil var opført 3,300 Spd., have ikke fordret mere end 2,655, saa der paa denne Konto er sparet 645 Spd.

C. Inventariet derimod, som var kalkyleret til 1860 Spd., har væsentlig paa Grund af det forøgede Belæg og enkelte Syges Ödelæggelseslyst fordret 2,459 Spd. eller 600 Spd. mere end paaregnet.

D. Lönningerne, som forrige Aar udgjorde 7,372 Spd., ere dette Aar reducerede til 7,070 Spd.; men selv dette er 200 Spd. mere end paaregnet. Saalænge Vogterper-

sonalets Aflønning skrives paa denne Konto, er det imidlertid umuligt at undgaae en og anden midlertidig Lønsforøgelse, naar ualmindelig stort Belæg eller de Syges Voldsomhed og Ödelæggelseslyst gjør forøget Vagt og Tilsyn nødvendigt.

E. At de Syges Adspredelser og Arbeidspenge har fordret 37 Spd. mere end paaregnet har sin Grund i, at Belægget ved Juletider, da Foræringer uddeles, var usædvanlig stort.

F. Forpleiningen viser en samlet Udgift af 15,571 Spd. 31 ß, medens der er paaregnet 15,809 Spd. 7 ß. En Besparelse af 238 Spd. paa denne Konto paa samme Tid som Belægget har været større end beregnet, vilde være et glædeligt Tegn til, at Fødemidlerne vare faldne eller bedre Ökonomi i denne væsentlige Deel af Asylets Finantser indført. Men som tidligere anført er der i Virkeligheden medgaaet under denne Konto 16,931 Spd., hvoraf altsaa 1,360 Spd. ere blevne førte til Udgift i 1865. Jeg har imidlertid for Udregningen af Forpleiningens daglige Kostende anseet det rigtigt at medtage samtlige Forpleiningsudgifter. Og da viser det sig, at Gjennemsnitsprisen bliver 16⅜ ß pro persona.

Forrige Aar var Gjennemsnitsprisen 17½ ß; men da de ringere Priser paa Brød, Kjød m. m. sandsynligviis blive varige, er det vel at haabe, at den anførte Priis 16⅜ ß vil holde sig som den sædvanlige i længere Tid.

G. Belysningen, som er beregnet til 1,400 Spd., har kostet 970, saa der paa denne Konto er en Besparelse af 430 Spd.; men under

H. Brænde og Fyrkul er derimod medgaaet 3,173 i Stedet for de paaregnede 2,850, saa her er en Overskridelse af 323 Spd.

I. Medikamenter o. desl., der i Budgettet vare opførte med 700 Spd., kostede forrige Aar kun 511 Spd. 51 ß. Alligevel forudsagde jeg, at denne Konto i Aar vilde vise endnu større Besparelse, fordi jeg fra Nytaar 1864 agtede at lade Assistentlægen lave Piller, dispensere Pulvere o. desl. Og denne Forudsigelse er gaaet i Opfyldelse, idet denne Konto kun viser en Udgift af 396 Spd. 59 ß.

K. Bibliotheket viser en Overskridelse af 26 Spd.; men naar der for de Syge, der aarviis opholde sig i Asylet, skal være nogen Anledning til Afvexling i Lecturen, bliver det nødvendigt at sætte det aarlige Bidrag til Bibliotheket høiere end det nu opførte 80 Spd.

L. Kontorudgifterne, 146 Spd., ere 24 Spd. ringere end paaregnet; men dette tør nok være foranlediget derved, at enkelte Regninger ere indkomne efter Regnskabets Afslutning.

M. Materialiernes Mængde varierer efter Arbeidsvirksomheden. Og naar det i Aarets Løb forbrugte Material, som var beregnet til 1,400 Spd., koster 1,342, maa Kalkylen siges at have holdt ret godt Stik.

N. Vadsk og Reenholdelse, som var beregnet til 600 Spd., har de sidste Aar væ-ret noget billigere. Saaledes i Aar 474 Spd. 70 ß.

O. Tilfældige Udgifters Konto er bleven noget stærkt belastet, fordi den tidligere under D opførte Godtgjørelse for Kost til Portneren, Budet, Snedkeren, Fyrbøderen m. fl. i Aar er posteret her.

P. Udlæg, som refunderes, er alene en Omdragssum, hvortil Intet i Budgettet er opført.

Q. Renter og Afdrag ere ligesom de øvrige Udgifter bestridte af Asylets ordinære Indtægter.

Hvad til Slutning Beholdningen angaaer, da viser denne vistnok et tilfredsstillende Resultat, om den end, som oven paaviist, ikke er saa stor, som den synes.

Efter saaledes at have gjennemgaaet den økonomiske Deel af Asylets Virksomhed for heromhandlede Aar og derunder at være kommen til det Resultat, at den maa ansees ret tilfredsstillende, troer jeg af Grunde, som ovenfor ere anførte, det vil have sin Interesse at undersøge, hvorledes Udsigterne i denne Henseende stille sig for Fremtiden. Og hertil anseer jeg det nylig afgivne Overslag over Indtægter og Udgifter for Budgetterminen $^1/_4$66 til $^1/_4$69 at give passende Grundlag.

Det lyder saaledes:

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Nogen Beholdning fra forrige Aar** paaregnes ikke tagen til Indtægt.				
B. **Kurpenge i Gjennemsnit:**				
for 220 Syge à 40 ß daglig	73	40		
- 25 — à 68 - —	14	20		
- 4 — à 96 - —	3	24		
- 1 — à 120 - —	1	-		
for 250 Syge à 1095 Dage à	91	84	100411	60
C. **Jordbruget:**				
a. Victualier, leveret til Asylet:				
1. Hvedemeel à 30 Spd. aarlig . . . . 90 Spd.				
2. Rugmeel à 100 — — . . . . 300 —				
3. Bygmeel à 60 — — . . . . 180 —				
4. Havremeel (opbruges til Furage i Fjøs og Stald).				
5. Grynmeel à 30 Spd. aarlig . . . . 90 —				
6. $^1/_1$ & $^1/_2$ Byggryn à 500 Spd. aarlig . . 1500 —				
7. Erter à 50 Spd. aarlig . . . . . 150 —				
8. Potetes à 200 — — . . . . . . 600 —				
9. Flesk (samt Ribbensteg, Sylte og Ister) à 400 Spd. aarlig . . . . 1200 —				
10. Kjød à 250 Spd aarlig . . . . 750 —				
11. Talg, Blod, Indmader etc. à 60 Spd. aarlig 180 —				
12. a. Mælk til Asylet à 2880 — — 8640 —	13680	-		
b. do. til Asylets Betjente mod Kontant for 320 Spd. aarlig, der er ført som Indtægt under Konto c Litr. f a.				
b. 1. Heste- og Dagarbeider til Asylet, dets Parkanlæg og Spadsergange, Hentning af Victualier fra Byen, Skyds etc. à 750 Spd. aarlig . . . . 2250 Spd.				
2. Kjørsel af circa 6900 Tdr. Stenkul à 10 ß 575 —	2825	-		
c. Gjødsel til Haverne à 80 Spd. aarlig	240	-		
d. Afgift af Pladsene (Løkken og Skjæggerud) à 24 Spd. aarlig	72	-		
e. For leveret Smedarbeide til Asylet og Haverne à 100 Spd. aarlig	300	-		
Lateris			100411	60

Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A^1. **Jordbruget:**				
a. Besætningens Komplettering à 350 Spd aarlig . . .	1050	-		
b. Arbeidspenge for Dagarbeide og Kjørsel à 750 Spd. aarl.	2250	-		
c. Til Digegravning og Drainsrør à 250 Spd. aarlig . .	750	-		
d. Lønninger:				
Agronomen, Løn . . . . 350 Spd.				
1 Sweitzer, Kost og Løn . . . . 160 —				
1 Fjøsmand . . . . 120 —				
1 Staldkarl & Kudsk . . . . . 110 —				
2 Gaardskarle . . . . 220 —				
1 Hentekarl . . . . 110 —				
1 Gaardspige . . . . 85 —				
1155 Spd. aarlig	3465	-		
e. Jordbrugsredskaber og andetInventarium á 50 Spd. aarlig	150	-		
f. Udgifter vedkommende Værkstederne:				
1. Materialier à 200 Spd aarlig . . . . 600 Spd.				
2. Arbeidspenge til Haandværkere à 200 Spd. aarlig . . . . 600 —	1200	-		
g. Møllerpenge à 100 Spd. aarlig	300	-		
h. Indkjøb af Mask og Meel til Furage à 300 Spd. aarl.	900	-		
i. Græsfrø og Potetes à 100 Spd. aarlig	300	-		
k. Skatter etc. for 150 Spd. aarlig	450	-		
l. Til Gjødsel à 50 Spd. aarlig	150	-		
m. Diverse Udgifter à 100 Spd. aarlig	300	-	11265	-
A^2. **Haverne, Parkene og Planteskolen:**				
Gartnerens Løn à 150 Spd. aarlig	450	-		
Gjødsel tilHaverne à 80 — —	240	-		
Indkjøb af Træer og Frø à 20 Spd. aarlig	60	-		
Arbeidspenge à 80 Spd. aarlig	240	-	990	-
B. **Bygninger, Gas- og Vandledninger:**				
a. Brandkontingent à 600 Spd. aarlig	1800	-		
b. Bygningernes, Gas- og Vandledningernes Vedligeholdelse m. m. à 2000 Spd. aarlig	6000	-		
c. Anlæg af ny Vei til Pladsene à 300 Spd. aarlig . .	900	-		
d. De ældre Veies Vedligeholdelse samt Planering og Steensætning à 200 Spd. aarlig	600	-	9300	-
C. **Inventariet:**				
a. Til Anskaffelse og Vedligeholdelse af Asylets Kjøreredskaber	400	-		
b. Halmmadratser og andet Sengeunderlag	500	-		
c. Sengetæpper à 500 Spd. aarlig	1500	-		
d. Lagener, Pudevar og Haandklæder à 590 Spd. . . .	1770	-		
e. Steentøi, Glastøi, Skeer etc. à 200 Spd.	600	-		
f. Reqvisiter til Sygepleien, Tvangsredskaber iberegnet	300	-		
g. Diverse Værktøi til Værkstederne	100	-		
h. Nyt Inventarium af forskjell. Slags samt til Reparationer	1530	-	6700	-
D. **Lønninger:**				
a. Præsten: 1) Løn . . . . 1200 Spd.				
2) Erstatning for Bolig, Lys og Brænde . . . . 600 —	1800	-		
b. Reservelægen 600 Spd., 600 Spd., 700 Spd.	1900	-		
c. Assistentlægen	900	-		
d. Forvalteren	2100	-		
e. Kassereren	1800	-		
f. Kontorassistenten	360	-		
g. Overvogteren: 1) Løn . . . . 750 Spd.				
2) Personligt Tillæg . . 150 —	900	-		
Lateris	9760	-	28255	-

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
Transport			100411	60
f. a. Contant ved Salg af Mælk og Fløde til Asylets Betjente à 320 Spd. aarlig . . . 960 Spd.				
b. do. for Grise, Kalve, raa Huder, Læder og Skind, Bergleie m. m. á 200 Spd. aarlig . . . . 600 —	1560	-	18677	-
D. **Gartneriet**:				
1. Havesager til Forbrug i Asylet à 300 Spd. aarlig . .	900	-		
2. Contant af Haverne og Planteskolen à 30 Spd. aarlig	90	-	990	-
E. **Arbeidsvirksomheden**:				
1. Skomagerværkstedet à 700 Spd. aarlig	2100	-		
2. Den qvindelige Haandgjerning à 1200 Spd. aarlig . .	3600	-		
3. Udbytte af Drevplukning à 50 Spd. aarlig	150	-	5850	-
F. **Diverse Indtægter**:				
Salg af Madfedt fra Kjøkkenet samt for Filler à 30 Spd.			90	-
Indtægtssum			126018	60

Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
Transport	9760	-	28255	-
h. Matronen: 1) Løn . . . . 450 Spd.				
2) Personligt Tillæg . . . . 90 —	540	-		
i. Husholdersken	360	-		
k. Underhusholdersken	120	-		
l. Oldfruen	360	-		
m. 22 Vogtere (hvoraf 1 fungerer som Portner, 1 som Bud, 1 som Snedker og 1 som Skomager)	5280	-		
n. 14 Vogtersker (hvoraf 1 som Forstanderske for den qvindelige Haandgjerning)	1680	-		
Til Lønforbedring for Vogtere	576	-		
do. for Vogtersker	168	-		
o. Sanglærer og Organist	360	-		
p. Maskinisten	600	-		
q. Agronomen (og Tjenerskab ved Jordbruget) opført under A^1.				
r. Gartneren, opført under Conto A^2.				
s. Barbereren	150	-		
t. 4 Kjøkkenpiger	300	-		
u. 5 Vadskepiger	375	-		
v. 1 do. til Afdelingen for Urenlige	144	-		
x. Huskarlen	150	-		
y. Fyrbøderen	216	-	21139	-
E. **Syges Adspredelse, Arbeidspenge, Flittighedsbelønninger** etc.			900	-
F. **Forpleiningen:**				
a. bedre Forpleining:				
Syge . . . . 30 Spd.				
Assistentlægen og Betjente . . . . 7 —				
b. simpel Forpleining: 37 Spd.				
Syge 220				
Betjente og Arbeidsfolk . . . . . . 48 268 —				
305 Spd.,				
som beregnet efter $16\frac{4}{5}$ ß daglig udgjør	42	84		
hvilket i 1095 Dage opløber til			46756	60
NB. Det ved Jordbruget ansatte Tjenerskab er under Contoet A^1 c opført med Tillæg for Kost.				
G. **Belysning:** Gas, Lys og Olie etc. à 1300 Spd. aarlig .			3900	-
H. **Brænde og Fyrkul:** Birk, Gran og Furu for 2000 Spd. aarl.	6000	-		
cirka 6900 Tdr. Fyrkul (uden Kjørsel)	2750	-	8750	-
NB. Kjørsel er ført til Udgift som Omdragssum under Conto R.				
I. **Medicinske Fornødenheder** (Lægemidler, Bandage o. desl.) à 500 Spd.			1500	-
K. **Bibliotheket** (Videnskabelige og Billetristiske Værker) à 120 Spd.			360	-
L. **Kontorudgifter:**				
a. Protocoller, Penne, Blæk, Papir etc.	450	-		
b. Aviser	60	-	510	-
M. **Materialier til Værkstederne** (Skomagerværkstedet, den qv. Haandgjerning samt Tougværk til Drevplukning à 1400 Spd.			4200	-
N. **Vadsk og Renholdelse,** saasom Sæbe, Soda o. desl. à 500 —			1500	-
O. **Tilfældige Udgifter**			1823	-
P. **Udlæg,** som refunderes			-	-
Q. **Renter og Afdrag**			3600	-
R. **Omdragssum** for Heste- og Dagarbeider til Asylet etc. (cfr. Indtægtsconto C b^1	2250	-		
do. for Kjørsel af Stenkul do. C b^2	575	-	2825	-
Udgiftssum . . .			126018	60

Gaustad den 22de Februar 1865.

Dette Budgetoverslag, som af Asylets Forvalter og Kasserer er udarbeidet under mit Tilsyn og af mig vedtaget som eget, afgaves 24de Februar 1865 til Controlcommissionen, ledsaget af omtrent følgende Bemærkninger:

I. Indtægt:

A. Beholdningen skulde efter forrige Budgetoverslag tilskyde 1000 Spd. aarlig af de til dette Øiemed opsparede og i Christiania Sparebank indsatte 3000 Spd., hvilke saaledes 1ste April 1866 vilde være forbrugte. Rigtignok udgjør den i Sparebanken indestaaende Capital for Tiden omtrent 2,280 Spd., hvoraf Intet tiltrænges til Bestridelse af Udgifterne for 1864 og forhaabentlig heller ikke for dette Aar, 1865. Og det vilde saaledes være muligt at paaregne et Tilskud af Beholdningen; men da det lader sig gjøre at afslutte Budgettet paa en formeentlig nogenlunde betryggende Maade uden at angribe nævnte Beholdning, anseer jeg det rigtigst at bevare den for fremtidige Behov.

B. Kurpengene udgjorde i 1863 omtrent 35,000 Spd. og i 1864 omtrent 36,000. Belægget har i de to nævnte Aar i Gjennemsnit været 254 og udgjør for Øieblikket (24/265) 280, saa jeg troer, der med fuld Sikkerhed kan gaaes ud fra det paaregnede Belæg af 250 og den opførte Indtægt 100,411 Spd. 60 ß.

C. Indtægter af Jordbruget ere omtrent de samme som i forrige Budgetoverslag anførte. Til nærmere Oplysning i denne Henseende indeholder et Budgettet vedlagt Bilag en nøiagtig Opgave over, hvad der i 1863 og 64 fra Jordbruget er leveret til Huusholdningen af Hvedemeel, Rugmeel, Gryn, Kjød, Flesk, Mælk o. s. v., samt til hvilke Priser disse ere ansatte. I Overeensstemmelse med den saaledes vundne Erfaring er nærværende Kalkyl opgjort. For Övrigt forbeholder jeg mig at omhandle Jordbruget noget omstændeligere, naar ogsaa Udgiftskontoen for samme er omtalt.

D. Gartneriet er opført med noget mindre Indtægt end tidligere, da det har viist sig, at den opstillede Beregning for Planteskolens Vedkommende ikke ganske holdt Stik.

E. Arbeidsvirksomheden har for Skomagerværkstedet givet mindre og for qvindelig Haandgjærning større Udbytte end paaregnet, hvorfor der i nærværende Overslag er foretaget tilsvarende Forandring.

F. Diverse Indtægter ere opført med et ringere Beløb end tidligere, fordi man i den senere Tid i større Udstrækning benytter Filler som Pluk til Materiale ved den qvindelige Haandgjærning.

II. Udgift.

A. Jordbruget er opført med 780 Spd. større Udgift end i forrige Budget. Heraf er 70 Spd. aarlig eller 210 Spd. for Budgetterminen den Agronomen ved Kongelig Re-

solution af 2den Juli 1864 tilstaaede Lønsforøgelse; men den hovedsagelige Forøgelse af Udgifterne hidrører fra de forøgede Arbeidspenge.

Da det nemlig viser sig, at Jordbruget, trods nogen Reduction af Priserne for enkelte Artikler, kan paaregne en omtrent tilsvarende Forøgelse af Indtægterne (617 Spd. mere end i forrige Overslag), saa anseer jeg det rigtigt at fortsætte de paabegyndte Jordforbedringsarbeider efter en Maalestok, som nærmere er omhandlet i det Budgetet ledsagende Bilag A. Efter hvad der i dette Bilag er anført, vil ved Udgangen af heromhandlede Budgettermin være fuldstændig drainet 460 Maal. Derhos er paa forskjellige Steder til et samlet Areal af omtrent 100 Maal, hvor Jordsmonets ulige Dybde, mellemkommende Impedimenter o. desl. hindrede fuldstændig Draining, en og anden Undergrøft lagt, saa at over 550 Maal af de 900 Maal, som for Tiden eller i heromhandlede Termin haves under Dyrkning, ere eller blive drainede. Da altsaa ogsaa til næste Termin (1869 til 72) vil blive fuld Sysselsættelse med Grundforbedringer, vil Jordbruget neppe før om en halv Snees Aar kunne afgive betydelig større Udbytte end det nærværende, som anslaaes til omtrent 2,500 Spd. aarlig. Men naar dette Udbytte kan paaregnes, paa samme Tid som Grundforbedringerne gaae sin jevne Gang, forekommer det mig ret tilfredsstillende.

B. Bygningernes, Gas- og Vandledningens Vedligeholdelse, Veie og Planering har fordret noget mindre Beløb end tidligere paaregnet, saa jeg har ingen Betænkelighed ved at opføre 200 Spd. aarlig eller for Terminen 600 Spd. mindre end før, uagtet der foreslaaes 900 Spd. til en ny Vei til Huusmandspladsene.

Da disse 900 Spd. foreslaaes til et nyt Anlæg, bør jeg oplyse, at en almindelig Driftsvei sandsynligviis kunde erholdes noget billigere; men da Pladsen Løkken, som ligger ved Sognsvandet henved 3000 Alen fra Asylet, tjener de Syge til Forlystelsessted om Sommeren, tiltrænges ikke alene en fremkommelig, men en god Vei.

C. Paa Grund af det store Belæg er det blevet nødvendigt til Inventarium at opføre 1,120 Spd. mere end tidligere.

D. Lønningerne undergaae ingen anden Forandring, end at Reservelægen og sandsynligviis flere Vogtere og Vogtersker faae Alderstillæg.

E. Til Adspredelser og Arbeidspenge opføres samme Beløb som før, hvilket har viist sig nogenledes tilstrækkeligt.

F. Forpleiningen er beregnet efter sidste Aars Kostende. Vistnok er det muligt, at Forpleiningen atter kan blive noget dyrere; men da vil Jordbruget ogsaa faae sine Produkter bedre betalte. Og i ethvert Tilfælde ville Kurpengene sikkert overstige Beregningen, saa jeg frygter ingen Underballance.

G. Belysningen har kostet mindre end paaregnet, hvorfor dertil opføres 1300 Spd. aarlig i Stedet for 1400 Spd.

H. Brænde og Fyrkul har fordret lidt mere end paaregnet, hvorfor dertil er opført 200 Spd. mere end i forrige Overslag.

I. Medikamenter, Bandager o. desl. har tidligere været opført med 700 Spd. aarlig; men efterat Dispensation o. desl. udføres af Assistentlægen behøves ikke mere end de dertil opførte 500 Spd.

K. Bibliotheket havde tidligere 200 Spd. aarlig; men dette Tilskud reduçeredes ved sidste Budgetoverslag til 80 Spd. Dette Beløb har dog viist sig utilstrækkeligt, saa 120 Spd. aarlig nu antages passende.

L. Kontoret har netop sluppet ud med det kalkylerede Beløb, hvilket derfor opføres paany.

M. Materialier til Arbeidsvirksomheden ligesaa.

N. Vadsk og Reenholdelse har ikke fordret det hele dertil opførte Beløb, hvorfor samme efter den vundne Erfaring er nedsat fra 600 til 500 Spd. aarlig.

O. Tilfældige Udgifter have nogle Aar fordret mere, andre mindre end det her opførte Beløb; men Gjennemsnitsbeløbet vil neppe blive mange Dalere over 600 Spd. aarlig, og i ethvert Tilfælde ikke saa stort, at det for den Sags Skyld kunde ansees fornødent at tage Noget til Indtægt af Beholdningen.

P. Til Udlæg, som refunderes, er ligesaalidt nu som tidligere opført noget Beløb.

Q. Renter og Afdrag ere efter nu existerende Gjældsforpligtelser opførte med et Middeltal af 1200 Spd. aarlig. Ved indeværende Termin medgaaer hertil 1386 Spd. aarlig i Gjennemsnit.

Da det saaledes er mit sikre Haab, at Asylet hverken nu eller i Fremtiden skal tiltrænge noget Tilskud, og da Budgetoverslagene hidtil i Hovedsagen have viist sig paalidelige, samt da det her meddeelte strækker sig 3—4 Aar ind i Fremtiden, saa anseer jeg det — som anført — mindre fornødent i kommende Beretninger at gjøre nærmere Rede for Asylets økonomiske Forhold.

Forinden jeg afslutter nærværende Afsnit, skal jeg forsøge at bestemme det daglige Kostende for hver Syg i 1864.

Naar Direktørens Løn 1600 Spd. tillægges Hovedsummen, og derpaa fra denne trækkes Beholdningen samt følgende Udgifter: under A 4624 Spd., under B 120, under H 158, under M 1342, under P 1864 og Q 1250 tilligemed Omdragssummen 288, saa bliver Udgiften for hver af de 92,568 Behandlingsdage 46,2 ß.

Da imidlertid, som tidligere anført, en og anden Udtælling ikke er anført i

dette Aars Regnskab, maa det vel ansees som sandsynligt, at det daglige Kostende for hver Patient i Virkeligheden beløber sig til omtrent 47 ß.

Hermed forlader jeg det Økonomiske og gaaer over til:

II. Den medicinske Deel.

De Syges Behandling og Forpleining

har i dette Aar været i alt Væsentligt den samme, som jeg har bestræbt mig for at skildre i tidligere Generalberetninger, til hvilke derfor henvises.

Tvangsmidlerne have været de samme som tidligere; og deres Anvendelse omtrent ligesaa hyppig som i foregaaende Aar. At det tvangfrie System, hvilket jeg som Regel anseer for det hensigtsmæssigste, fremdeles ikke kan komme til saa fuldstændig Anvendelse som jeg ønskede, har sin Grund i de Omstændigheder, der nærmere omhandles i Generalberetningen for 1863 Pag. 17, hvortil henvises. Den der omhandlede Overfyldning fik mod Aarets Slutning en upaaregnet Forøgelse, idet Asylet ved Christiania Sindssygeasyls Brand blev nødt til at modtage flere Cellepatienter og enkelte urolige Syge, som kunde anbringes i C[1].

Sygebelægget.

Antallet af alle i Aarets Løb behandlede Syge udgjorde 446, hvilket er 7 flere end i 1863 og 12 flere end i 1862. Da imidlertid den i December Maaned paa Grund af Christiania Sindssygeasyls Brand modtagne uventede Forøgelse i Belægget bestod af 9 Qvinder, er altsaa, naar disse sættes ud af Betragtning, det samlede Antal Behandlede omtrent det i de senere Aar sædvanlige.

Af de nævnte 446 vare 243 tilbageliggende og altsaa 203, nemlig 90 Mænd og 113 Qvinder Nyoptagne. Af disse indkom:

i Januar . .	5	Mænd og	8	Qvinder;	i Juli . . .	10	Mænd og	7	Qvinder;
i Februar . .	4	— -	6	—	i August . .	10	— -	11	—
i Marts . .	6	— -	6	—	i September .	8	— -	4	—
i April . . .	5	— -	7	—	i October . .	2	— -	12	—
i Mai . . .	11	— -	12	—	i November .	10	— -	7	—
i Juni . . .	14	— -	11	—	i December .	5	— -	22	—

I første Qvartal indkom altsaa 15 Mænd og 20 Qvinder; i andet Qvartal 30 Mænd og 30 Qvinder; i tredie 28 Mænd og 22 Qvinder; i fjerde 17 Mænd og 41 Qvinder, blandt hvilke sidste den ovenomtalte extraordinære Contingent af 9 Qvinder

fra Christiania Asyl. Naar disse 9 sættes ud af Betragtning, saa bliver Forholdet omtrent det sædvanlige, nemlig fleest Indlæggelser i 2det, dernæst i 3die, saa i 4de, og endelig i 1ste Qvartal de færreste Indlæggelser. Imidlertid er dog Forskjellen mindst mellem 3die og 4de Qvartal, hvor Antallet i 1863 var ganske det samme, og hvor en Tilfældighed i 1864 gjorde, at 4de fik Overvægten.

Da de 3 første Maaneder af Aaret, i hvilke Samfærdselen er den mindst beqvemme, for alle de 5 sidste Aar have viist det mindste Antal indkomne Syge, er det ikke usandsynligt, at den ringere Tilgang i disse Maaneder er en Følge af den besværligere Samfærdsel. Dette synes ogsaa bestyrket derved, at de næst paafølgende Maaneder netop ere de, i hvilke det største Antal Indlæggelser i alle Aar ere forekomne. Muligt er det dog ogsaa, at en anden Omstændighed hertil bidrager: den nemlig, at jeg i April hvert Aar giver Meddelelse til vedkommende offentlige Myndigheder, for hvis Regning fattige Syge her behandles, angaaende de Syges Tilstand. Denne Beretning ledsages af Anmodning om at hente hjem de Syge, som have været her over 2 Aar, og om hvis Helbredelse der ikke synes at være Haab. Nu hænder det ikke saa sjeldent, at der, forinden denne Afhentning finder Sted, mangler Plads i Asylet for en eller anden Nyanmeldt; ligeledes hænder det, at Indsendelsen af en Sindssyg udsættes noget, for at en herværende Syg ved samme Leilighed kan blive hentet hjem. Hovedsagen er dog formeentlig den lettere eller besværligere Samfærdsel, saa jeg fremdeles er tilbøielig til at antage, at Sindssygdommenes Udbrud forekommer jevnt fordeelt paa de forskjellige Aarstider og Maaneder.

De indkomne 203 havde følgende Hjemstavn:

Hedemarkens Amt	21	Christiania	18
Akershuus Amt	18	Buskeruds Amt	17
Smaalenenes Amt	16	Christians Amt	15
Bratsberg Amt	12	Jarlsberg og Laurvigs Amt .	12
Nedenæs Amt	9	Drammen	9
Romsdals Amt	4	Sverige	4
Frederiksstad	3	Frederikshald	3
Throndhjem	3	Moss	3
Nordlands Amt	3	Stavanger Amt	3
Holmestrand	2	Lister og Mandals Amt . .	2
Arendal	2	Porsgrund	2
Drøbak	2	Tønsberg	2
Kongsvinger	2	Bergen	2
Kongsberg	1	Tromsø	2
Soon	1	Laurvig	1

Horten	1	Vadsø	1
Nordre Bergenhuus Amt	1	Christiansund	1
Christiansand	1	Mandal	1
Tvedestrand	1	Sandefjord	1
		Langesund	1

At Christiania i Aar er kommet høiere op i Rækken end forrige Gang har alene sin Grund i den ulykkelige Ildebrand, hvoraf sammes Sindssygeasyl hjemsøgtes; thi foruden de i Anledning heraf overflyttede 9 Qvinder indlagdes kun 9, hvilket er 1 mindre end forrige Aar. For Resten viser Hjemstavnsfortegnelsen, at det fremdeles gaaer smaat med Søgningen fra de længst bortliggende Egne. Imidlertid er den dog tiltaget noget fra Stavanger, Romsdals og Nordlands Amt, fra Throndhjem og Sverige. Denne forøgede Sögning fra fjernere Distrikter her i Landet tør vel for en Deel være bevirket derved, at Statskassen bærer Transportomkostningerne for fattige Syge. Hvad der har bevirket den tiltagende Søgning fra Sverige tør jeg ikke sige; men da det undertiden hænder, at Landets egne Syge maa afvises af Mangel paa Plads, kunde det synes mindre rigtigt, at der tilstaaes saadan for Fremmede. I den Anledning skal jeg bemærke, at hos 2 af de her omhandlede 4 Personer var Sygdommen opstaaet her i Landet, hvor den altsaa paa Begjæring maatte behandles. Med de tvende andre derimod, som fremdeles opholde sig i Asylet, er Forholdet dette, at de er nogenlunde rolige Syge af den dannede Klasse, som kunne opholde sig i den for rolige Standspersoner indrettede Afdeling (A og A¹), hvor der hidtil aldrig har været fuldt. Da disse Syge, uden at optage Plads for andre, benytte den kostbareste Afdeling af Asylet og derhos som Udlændige betale 20 pCt. Tillæg, er det i økonomisk Henseende af Interesse at beholde dem, uagtet det er lidet Haab om nogen Helbredelse eller alvorlig Bedring.

Jeg yttrede i min forrige Generalberetning Haab om, at Sögningen fra fjerne og fjerneste Egne vilde tiltage, naar først en og anden alvorlig Syg kom helbredet hjem; men hidtil have de, der indsendes fra disse fjerne Egne, navnlig fra Nordlands Amt, været i et saa fremrykket Stadium, at Intet har kunnet udrettes.

De i Aarets Løb Indkomne have befundet sig i følgende Alder:

Mellem	10—15	Aar	-	Mænd og	1	Qvinde.	
—	15—20	—	6	— -	5	—	
—	20—30	—	33	— -	39	—	
—	30—40	—	24	— -	28	—	
—	40—50	—	19	— -	24	—	
—	50—60	—	8	— -	10	—	
—	60—70	—	-	— -	5	—	og
—	70—80	—	-	— -	1	—	

Medens i forrige Aar Aldersklasserne fra 20—30, fra 30—40 og fra 40—50 vare aldeles lige stærkt repræsenterede, er i Aar det sædvanlige Forhold indtraadt. Af meget unge Individer indkom 1 Pige paa 14 Aar, som led af et Slags Stupiditet i Forbindelse med Chorea. Hun helbrededes og har holdt sig rask; hvorimod den mere end 70aarige Qvinde befinder sig i uforandret Tilstand og neppe giver Haab om nogen alvorlig Bedring, uagtet Anfaldet ved Indlæggelsen ikke havde varet mange Maaneder.

Sygdommens eller sidste Sygdomsanfalds Varighed før Indlæggelsen var følgende:

Under $\frac{1}{2}$ Aar	45	Mænd og	63	Qvinder.	
Mellem $\frac{1}{2}$ og 1 —	12	— -	14	—	
— 1 - $1\frac{1}{2}$ —	8	— -	5	—	
— $1\frac{1}{2}$ - 2 —	1	— -	3	—	
— 2 - 3 —	9	— -	9	—	
— 3 - 4 —	4	— -	4	—	
— 4 - 5 —	1	— -	1	—	
— 5 - 6 —	1	— -	2	—	
— 6 - 7 —	1	— -	2	—	
— 7 - 8 —	1	— -	-	—	
— 8 - 9 —	3	— -	1	—	
— 9 - 10 —	1	— -	-	—	
— 10 - 15 —	3	— -	5	—	
— 15 - 20 —	-	— -	1	—	og
over 20 —	-	— -	3	—	

I 1863 vare af 189 Nyoptagne 56 Mænd og 48 Qvinder indkomne i Sygdommens første Halvaar; i Aar ere af 203 Indkomne 45 Mænd og 63 Qvinder optagne inden $\frac{1}{2}$ Aar efter Sygdommens eller Sygdomsanfaldets Udbrud.

Forholdet er altsaa fuldkommen ligesaa godt dette som forrige Aar; og dette er saa meget glædeligere, som det er udenfor al Tvivl, at en Deel friske Tilfælde, som tidligere tilførtes Asylet fra Christiania, nu finde Plads i Christianias eget Sindssygeasyl. Det tør da forhaabentlig være en vaagnende Sands for de Sindssyges Tarv og en bedre Indsigt i Sindssygepleien at tilskrive, naar fremdeles et saa betydeligt Antal af friske Tilfælde tilføres Asylet.

Det ligger saa væsentlig i Asylets Interesse at modtage de Syge snarest mulig, saa jeg antager, Sindssygelægerne aldrig bør blive trætte af at paavise, hvor godt den tidlige Indlæggelse lönner sig. Jeg vil da ogsaa for 1864 meddele det indtil Mai Maaneds Udgang opnaaede Resultat for de 111 Nyoptagnes Vedkommende, hvis Sygdom ved Indlæggelsen endnu ikke havde varet et halvt Aar. Af de 45 Mænd vare

ved Aarets Udgang 15 helbredede; og disse have samtlige vedblevet at befinde sig vel, undtagen 1, som 5 Dage efter Hjemkomsten omkom ved Drukning (formodentlig Selvmord) og 1, som lider af intermitterende Mani. Derhos vare 4 udgaaede i Bedring, og disse have samtlige holdt sig i forbedret Tilstand, 1 er endog senere bleven ganske rask. Een udgik uhelbredet og befinder sig i uforandret Tilstand. Fire døde 1 til 2 Maaneder efter Indlæggelsen.

De 21, der ved Aarets Udgang vare tilbageliggende, forholde sig nu, som følger, 10 ere helbredede, 4 befinde sig i Bedring og 7 i uforandret Tilstand.

Af de 63 Qvinder vare ved Aarets Udgang ligeledes 15 helbredede, derhos 6 udgaaede i Bedring, 8 udgaaede i uforandret Tilstand og 2 døde. De 15, som udgik helbredede, befinde sig alle vel, undtagen 1, som er indkommen paany. Af de 6, som udgik i Bedring, ere 3 senere helbredede; de övrige befinde sig som ved Udskrivningen. Af de Uhelbredede er 1 indkommen paany, medens de övrige ere uforandrede.

Om de 32, som ved Aarets Udgang laa tilbage, kan nu meddeles følgende Oplysninger: 8 ere udgaaede helbredede, 6 befinde sig i Bedring, og flere af disse nærme sig Helbredelse. De øvrige 18 synes endnu ikke at give Haab om alvorlig Bedring; 2 af dem ere udskrevne som Uhelbredelige; og den ene af disse hængte sig nogle Dage efter Hjemkomsten.

Angaaende de 4 herhenhørende Mænd og 2 Qvinder, som ved Döden afgik, vil nærmere Forklaring blive meddeelt, naar vi komme til de Sygdomsformer, hvoraf de lede.

Tidligere Anfald ere observerede blandt de Nyoptagne som fölger:

1 tidligere	Anfald	hos	13	Mænd og	28	Qvinder.	
2 —	—	—	8	— -	6	—	
3 —	—	—	2	— -	5	—	og
4 eller flere	—	—	7	— -	12	—	

Blandt 90 nyoptagne Mænd have altsaa 30 haft tidligere Anfald; og blandt 113 Qvinder er det samme Tilfældet med 51. For Mændenes Vedkommende er Forholdet ganske det sædvanlige, at hver tredie Nyoptagen har haft tidligere Anfald; for Qvinderne er det noget ugunstigere.

Med Hensyn til Sygdommens Aarsager er det vistnok vanskeligt at afgive nogen tilfredsstillende Forklaring; men efter erholdte Oplysninger og gjorte Iagttagelser troer jeg mig dog berettiget til at anføre som væsentligste eller eneste Sygdomsaarsag følgende:

Arveligt Anlæg	30	Mænd og	28	Qvinder.
Sorg (Familiesorg, Næringssorg, Kjærlighedssorg o. desl.)	26	— -	24	—

Onani	15	Mænd og	4	Qvinder.
Drik og Sviir	11	— -	1	—
Religiøse Skrupler og Læseri	2	— -	11	—
Uterinsygdom og Menstruationsuorden	-	— -	12	—
Barselseng og Diegivning	-	— -	11	—
Overanstrængelse	2	— -	4	—
Syphilis og Merkur	5	— -	1	—
Læsioner af Hoved og Rygrad	5	— -	-	—
Skræk	1	— -	2	—
Forkjølelse	1	— -	1	—
Fængselsstraf	2	— -	-	—
Samvittighedsnag	-	— -	1	—
Familietvist	1	— -	-	—
Kighoste	1	— -	-	—
Typhus	-	— -	1	—
Ansigtsrosen	-	— -	1	—

Aarsagsforholdene vise sig da i det Væsentlige overeensstemmende med tidligere Aars Erfaringer. Hos enkelte, navnlig af Qvinderne, viste sig i stærkt Lys de fordærvelige Følger af Forældrenes Indblanden i Frierier og Forlovelser. Dette var især Tilfældet med en Gaardmandsdatter af sjelden smukke Træk, fiin Bygning og ædel Tænkemaade: Først blev hun af de noget havebegjærlige Forældre, der befandt sig i gode Kaar, ivrig bearbeidet for at tage en ældre, velstaaende Enkemand til Ægte; men hun modstod, skjønt Forældrene lagde hende for Had. Derpaa forlovede hun sig med en brav, men ubemidlet Seminarist, hvorover Forældrene bleve saa opbragte, at hun maatte forlade Fædrenehjemmet og tage Tjeneste hos Fremmede paa en af Smaastæderne. Her blev hun Gjenstand for en ung Militærs ivrige Tilbedelse; og da denne ikke nød Imødekommen, forandredes Kjærligheden til Had, saa den militære Tilbeder udspredte ufordelagtige Rygter om hende. Som Følge heraf blev hun paa Gaden efterstræbt af kaade Personer. Dette overvældede hende; hun blev ængstelig, urolig, søvnløs og — tabte Samlingen. Hendes Huusbondsfolk, som omfattede hende med megen Velville, besørgede hende indlagt her, hvor hun i Begyndelsen syntes komme sig godt; men senere forværredes Tilstanden paany; Forældrene fandt Opholdet her for kostbart og reqvirerede hende hjem, hvor hun nok senere er kommen sig. Temmelig analogt var Forholdet med en ung Mand, som var kommen i Kjærlighedsforstaaelse med en bemidlet, brav ung Pige, som var forlovet med en 64aarig Enkemand, hvis Datter havde gjort sig grundet Haab om den unge Mands Haand. Af disse Forhold udviklede sig

besynderlige og tildeels meget rystende Scener, som endte med, at den unge Mand gik fra Forstanden.

Jeg nævner i sammentrængt Korthed disse Par Tilfælde, som i og for sig vel ikke ere af særdeles Betydning, men som i Forbindelse med ikke faa lignende, som jeg har havt Anledning til at observere, vistnok ville afgive et ret interessant Bidrag til Bedømmelsen af vore sociale Forhold. Hvis der undes mig Helbred, Kraft og Tid agter jeg derfor at sammenstille saadanne og lignende Tilfælde og noget nærmere at omhandle Aarsagsforholdene, naar det første Tiaar af Asylets Virksomhed er til Ende. Idet jeg altsaa indtil Videre lader det beroe med, hvad jeg her har anført, gaar jeg over til

Sygdomsformerne.

Af Aarslisten sees det, at der i dette Aar har været behandlet følgende Former:

Melancholia	65	Mænd	og	88	Qvinder.
Mania	56	—	-	64	—
Stupiditas	3	—	-	2	—
Delirium tremens	1	—	-	-	—
Dementia	68	—	-	60	—
Idiotismus acquisitus	7	—	-	7	—
Idiotismus congenitus	-	—	-	1	—
Epilepsia	12	—	-	1	— og
Paralysis generalis	11	—	-	-	—

Disse Sygdomsbenævnelser ere, saaledes som i tidligere Beretninger oplyst, anførte ved den Syges Indlæggelse og for at undgaa Confusion vedligeholdte, selv om Sygdommen senere — saaledes som i de fleste ældre Tilfælde — for lang Tid siden er overgaaet i secundær Form. Hvis vi som tidligere ansee de 4 første Former som helbredelige, og de 5 sidste som uhelbredelige, saa befandt sig altsaa af Mændene allerede ved Indlæggelsen 98 eller henved Halvdelen i en Tilstand, der udelukkede Haab om Helbredelse; hos Qvinderne derimod befandt sig kun 69 eller henved en Trediepart i saadan Tilstand. Saavel for de Tilbageliggendes som for de Nyoptagnes Vedkommende er Forholdet gunstigere hos Qvinderne end hos Mændene; thi af 90 Mænd befandt sig 27, men af 113 Qvinder kun 25 ved Indlæggelse i incurabel Tilstand. I Overeensstemmelse hermed er ogsaa Forholdet af Helbredelser meget bedre for Qvinderne, end for Mændene, skjønt 24 helbredede blandt 82 udskrevne Mænd og 32 helbredede blandt 101 udskrevne Qvinder just ikke viser nogen betydelig Forskjel.

Angaaende Medikamentbehandlingen, hvorom jeg pleier give Besked, inden jeg gaaer over til at omhandle de enkelte Sygdomsformer, har jeg for dette Aar ingen specielle Oplysninger at meddele. Kun har jeg ved Siden af Opium, Morphium og varmeBade dette Aar mere end tidligere benyttet som Sedativum den af Schrøder v. d Kolk saa lovprisede Brækviinsteen. Især har jeg i Tilfælde, som jeg troede at kunne diagnostisere som Pachymeningitis, anvendt dette Medikament og andre Afledningsmidler temmelig udholdende. Hidtil har jeg dog ikke ganske kunnet rose mig af samme Held, som ovennævnte fortjente Forfatter.

Jeg gaaer da over til de enkelte Former og begynder med:

Melancholia.

Af de herunder opførte 65 Mænd helbrededes 7, bedredes 11 og udgik 5 uhelbredede, medens 5 døde. Af de 88 Qvinder helbrededes 16, bedredes 14 og udgik uhelbredede 18, medens 1 døde, saa at ved Aarets Slutning laae tilbage 37 Mænd og 39 Qvinder.

Af de 7 Mænd, der udskreves helbredede, ere 2 indkomne med Recidiv, 1 skal i Hjemmet være paa Vei til Recidiv og 1 dræbte sig 5 Dage efter Hjemkomsten, saa at kun 3 have holdt sig raske. Af de 11 i Bedring udgaaede Mænd ere 2 indkomne med Tilbagefald, 2 ere i Hjemmet helbredede og de øvrige have holdt sig i samme forbedrede Tilstand, hvori de udskreves. Blandt de 5, der udgik uhelbredede, skal 1 i Hjemmet være bedret betydelig; de ovrige ere uforandrede.

Angaaende de 5 Døde skal jeg som sædvanlig meddele en kort Sygehistorie med tilhørende Sectionsfund. Altsaa:

1. H. O. S. 36 Aar gammel Dagarbeider indkom 26de Mai 1858 og led da af stærk Misstemning med Selvmordstrang, hvortil knyttede sig besynderlige Ideer, især angaaende ægteskabelige Forhold og Forholdet mellem Forældre og Børn. (Han var gift med en mere end 50aarig Kone og stærkt hengiven til Onani). Allerede ved Indlæggelsen var der noget dæmpet Percussion under begge Nøglebeen; og under hans næsten 6aarige Ophold i Asylet udviklede Tuberkulosen sig stærkt, men stødviis. Mellem Tuberkulosen og Sindssygdommen iagttoges et Slags Vexelforhold, saa at undertiden Hosten, Dyspnoen og øvrige Phænomener af Lungetuberkulosen vare stærkt fremtrædende, medens Stemningen var mildere og Utaalmodigheden samt de forkerte Forestillinger i ringere Grad til Stede; til andre Tider derimod syntes Brysttilfældene forsvundne, hvorimod Stemningen var yderst mørk, saa han under Fortvivlelse ødelagde sine Klæder, tilføiede sig al Slags Pinsler, søgte paa en enhver Maade at berøve sig Livet og forbandede Gud og Mennesker. Tilsidst gik dog begge Tilstande nogenlunde

Haand i Haand: han læredes hen, tabte Kræfterne og laae sig igjennem. Stemningen var ængstelig og mørk: han klagede over sin Skjæbne, yttrede Anger over sit Liv og bad i Enrum Præst og Læge om „Noget at døe af". 1ste Mai 1864 døde han.

Obductionen, som foretoges 40 Timer efter Døden, viste:

Hjernens Vener betydelig overfyldte; serøst Exsudat mellem de tynde Hinder; enkelte digitate Impressioner mellem Gyri; Hjernens Consistents normal; ependyma i alle Ventrikler granuleret.

Lungerne især høire fast adhærent til Brystvæggen; høire Lunges øverste Lap indtages af 2 store Caverner, fyldte med skiddent, graat, flødetykt Fluidum; midtre Lap deels indtaget af større og mindre Caverner, deels infiltreret af grøngule Tuberkelmasser af et Knappenaalshoveds Størrelse gjennem sit hele Parti; nederste Lap ogsaa hist og her infiltreret. Øverste Lap af venstre Lunge indtages af en nævestor Caverne med samme Indhold som paa høire Side; for Resten var denne Lunge i samme Tilstand som høire, naar undtages, at nederste Parti af nederste Lap var fri for Infiltration.

Ved de øvrige Organer fandtes Intet at bemærke.

Den her observerede Vexel mellem de psychiske og de tuberkuløse Phænomener var ualmindelig fremtrædende; men lignende Vexel mellem Sindssygdommens og en anden mere eller mindre acut optrædende Sygdoms Phænomener er ingenlunde usædvanlig.

2. K. H. P. 53aarig Huusmand i smaa Kaar indkom 15de November 1862, var ved Indlæggelsen bleg, mager og af sygeligt Udseende, viste sig stille, indesluttet, taus og uvirksom; men fra og til svarede han paa forelagte Spørgsmaal og da stedse med Klynk og Jammer over sin ynkelige Tilstand. Derhos havde han ringe Appetit og meget træg Afføring. Senere plagedes han af temmelig haardnakket Forstoppelse, der modstod alle Midler, indtil han mod Udgangen af 1863 begyndte at bruge 2 Skefuld Syrup hver Morgen fastende. Herefter syntes han i Begyndelsen af 1864 at komme sig noget, see bedre ud og at vise sig mere medgjørlig, mindre arbeidssky. Men midt i Marts forværredes hans Tilstand betydelig: han blev svag og klein af Udseende, begyndte at lide af Ischuri, blev apathisk og laae ligegyldig hen, indtil han 7de Mai stille hensov.

Obductionen foretoges 36 Timer efter Døden og viste:

Hjernehindernes Kar vare overfyldte. For Resten intet Abnormt i Hjernehulheden.

Hjertet var temmelig slapt og stort; i Hjerteposen 3 Unzer Serum. Venstre Lunges Spidse indtoges af en nævestor Caverne, fyldt med chocoladefarvet, halvtykt Fluidum; lignende, men mindre, i alle Størrelser, adskilte ved Lungepartier, der

ere infiltrerede med Tuberkelafsætninger, findes i hele øverste Lap og Størsteparten af nederste. I høire Lunge ere de 2 øverste Lapper afficerede paa samme Maade, nederste derimod taalelig fri, men hypostatisk overfyldt og lidt oedematøs. Costalpleura overalt sammenhængende med Pulmonalpleura.

I Underlivshulheden intet andet Abnormt, end at Nyrerne vare fedtdegenererede, især venstre, med liden Forskjel mellem Farven af Cortical- og Medularsubstantsen.

3. I. L. N. 44 Aar gammel Pladsmand fra det Nordenfjeldske indkom 8de November 1863. Han led ved Indlæggelsen og under sit hele Ophold af stærk hypochondrisk Misstemning med Klage over de allerbesynderligste Fornemmelser, der snart foraarsagedes af hans Ophold, snart af Maden, snart af Luften, Medicinen eller af Omgivelserne. Han brugte Dyvelsdrek saavel i Klisteer, som i Piller og Draaber, Hjortetaksdraaber, Opium i stigende Doser indtil 8 Gran Morgen og Aften, Afføringsmidler, Klisteer og Bad — Alt uden Nytte. Sidste Dag han levede, klynkede han som sædvanlig, var meget ængstelig for at døe og sagde, at han ikke kunde leve; men paa en saadan Maade, at jeg følte mig overbeviist om, at han vilde anstrænge sig af al Magt for at undgaae Døden.

Natten mellem 26de og 27de Februar hængte han sig i det inde i Værelset vendende Gasrør, der var brækket, saa hans Legeme Morgenen den 27de fandtes liggende paa Gulvet.

Obductionen foretoges 14 Timer efter og viste:

Legemet velformet og velnæret; Dødstivheden betydelig. Næsen er trykket over mod venstre Kind, saa den næsten ligger klappet ind mod samme. Paa høire Side af Panden sees nogen af Blod underløben Hævelse og omkring høire Øie lignende Sugillation. I Hjerteegnen sees en omtrent en Tomme lang afskrabet Stribe af henved $\frac{1}{2}$ Linies Bredde, hvis Overflade er pergamentagtig indtørret (som om der med en sløv Kniv skulde være gjort Selvmordsforsøg).

Paa høire Side af Halsen ringe, paa venstre noget pergamentagtig, lillefingerbred Strangulationsfure.

Hjerneskallen viste temmelig stærk, mørk Blodoverfylding; dura mater var ligeledes stærkt venøst overfyldt. De bløde Hinder saaes især over Isseegnen og henimod Pandesømmen fortykkede og perlemorfarvede, især langs Karrene, derhos underløbne af ikke ganske ubetydeligt, noget uklart Serum. Ved høire corpus striatum og i hele ventriculus quartus var Beklædningen smaagrynet, ligesom sandagtig; men for Øvrigt bemærkedes ikke Andet, end at Hjernemassen var temmelig stærkt prikket af mørkt Blod.

Begge Lunger vare mørke og stærkt overfyldte af venøst Blod; Snitfladerne

mørkrøde, noget compakte og ved Afskrabning udgydende noget luftblandet, blodfarvet, serøs Vædske. Høire Hjerte fuldt af mörkt, flydende Blod; ellers normalt.

Leveren og Nyrerne vare ogsaa noget mørke og blodfyldte; Milten temmelig liden. Tarmene viste intet Abnormt; ei heller var der noget at bemærke ved Ventriculus eller Genitalia; men Pancreas var baade i Længde og Tykkelse dobbelt saa stort som normalt.

Nærværende Tilfælde viser atter, hvor vanskelig det er at forebygge disse sørgelige Ulykkeshændelser, hvoraf ethvert Asyl fra og til hjemsøges. Denne Syge var isoleret paa Eneværelse, fordi han ved idelig Ynken og Passiar om sine Lidelser forstyrrede sine Omgivelser; men jeg ansaae det ufornødent at iagttage nogen særegen Forsigtighed for at forebygge Selvmord, da Manden viste sig saa overmaade ængstelig for Sygdom og Død.

Jeg har tidligere i mine Generalberetninger som oftere ved mine kliniske Foredrag gjort opmærksom paa, at man i sin Omsorg for at undgaae slige Ulykkestilfælde ingenlunde maa slaae sig til Ro med den Tanke: „at den, der taler saa Meget derom, gjør det ikke". Jeg maa efter den sørgelige Erfaring, nærværende Sygehistorie fremstiller, tillægge, at man altsaa ogsaa maa være paa sin Post, naar den Syge viser sig fortvivlet, selv om han samtidig lægger for Dagen en stor Ængstelse ved Tanke om Sygdom og Død.

4. M. T. 34aarig Huusmand i trange Kaar, Fader til 6 Børn, indkom 5te April og havde da i 6 Uger været plaget af melancholsk Misstemning med Hang til religiøs Læsning og Klage over sin store Syndenød. Han var derhos søvnløs og stærkt plaget af Syns- og Hørelseshallucinationer. Efter nogle Dage var denne Tilstand gaaet over i en fuldstændig melancholsk Raptus, hvorunder han rendte Hovedet mod Væggen og paa enhver Maade søgte at skade sig selv. Under et saadant Anfald var han nogle Dage før Indlæggelsen løben væk og blev funden afmægtig liggende i Sneen. Han forklarede en Gang for Lægen i Hjemmet, at han led af Hovedsusen og Stikning for Brystet.

Ved Indlæggelsen var han stille og taus, men viste sig meget ængstelig og forknyt. Der indfandt sig Næringsvægring, saa han maatte fodres med Tvang; og der observeredes, at han drev stærkt paa Onanie. Afføringen var træg, og han saa ussel ud.

Der anvendtes Kamfer, Opium, Afføringsmidler og Klisteer; men Tilstanden blev omtrent den samme. Kun at Kræfterne sank og Afmagringen tiltog. Han døde 22de Juni.

Obductionen foretoges 30 Timer efter Døden og viste:

Hovedskallen noget skjev, opplaneret paa høire Side fortil, ligesaa Hjer-

nen, et Par digitate Impressioner paa dennes øverste Flade; Hjernemassen noget blodoverfyldt, for Resten intet Abnormt.

Pericardiums forreste Flade sees bedækket med $\frac{1}{4}$ Tomme tyk guult Spæk; i Hjerteposen omtrent 3 Unzer Serum med enkelte afløste, fibrinøse Membraner i; saadanne beklæde ogsaa selve Hjertet, der er lidet og godt contraheret; Klapperne normale. I venstre Lunge, som ikke er adhæreret til Ribbenene, findes opad hist og her, nær Overfladen, smaa Hulrum, fyldte med chocoladefarvet, tyk Vædske; i en enkelt af en Hasselnøds Størrelse fandtes kun nogle smaa Kalkconcrementer; i det øvrige Lungevæv noget Oedem og nedad Blodoverfyldning. I høire Lunge mellem Pleurabladene bagtil et nævestort, begrændset fast Exsudat; for Resten her samme Affection som i venstre, kun i noget ringere Grad.

Lever, Mave og Tarme vare normale. Paa Forfladen af begge Nyrer lige under den fibrinøse Kapsel findes et hampefrøstort Hulrum fyldt med Pus; flere saadanne kunne ikke opdages.

Jeg var fraværende, da denne Obduction foretoges, hvis Resultater her meddeles, og har Vanskelighed ved at forklare det Forefundne, Noget jeg beklager saa meget mere, som en Broder af den Afdøde netop er indkommen med lignende Phænomener.

5. K. O. T. 52 Aar gammel, forhen Skolelærer og Kirkesanger, nu Huusmand i ringe Kaar, indkom 9de November og havde da i 5 Uger været plaget af Hovedpine, Uro, Angst og Syndenød, der fra og til i den Grad overvældede ham, at han slog Vinduer ud og løb omkring uden Rast eller Ro. Efter Indlæggelsen viste han sig yderst ængstelig, gjorde Modstand mod Alt, vilde ingen Klæder bære, Intet nyde og aldrig hverken Nat eller Dag holde Sengen.

Der ordineredes Morphium og Bad; men paa Grund af hans energiske Modstand maatte enhver Behandling opgives. Han gik nøgen om paa en Celle og sparkede fra og til voldsomt mod Væg eller Dør.

Den 4de December holdt han Sengen, var mat og ussel, men umedgjørlig og umeddeelsom. Den høire Fod og nederste Deel af Læggen indtoges af en oedematøs Hævelse tilligemed en Deel Suggillationer.

6te Februar døde han. Obduction 24 Timer efter Døden viste:

Arachnoidea i større Udstrækning over Hemisphærerne perlemoragtig, matglindsende, med noget Serum under mellem Gyri; pia let afløselig; Corticalsubstantsen temmelig mørk og Marvsubstantsen maaskee noget overfyldt, især i den lille Hjerne; ubetydeligt Serum i Ventriklerne.

Høire Lunge fast adhærent til Costalpleura opad; øverste Lap haard og knudet, ved Gjennemskjæring sees gulgrønne, mere og mindre faste Tuberkelmasser,

deels spredte, deels sammenhobede; de to nederste Lapper venøst overfyldte; venstre Lunge forholder sig paa samme Maade, naar undtages, at øverste Lap her ikke er angreben i sin Helhed. Hjertet er temmelig lidet, indeholdende en Deel flydende Blod.

Milten noget liden, Leveren temmelig blodoverfyldt; de øvrige Underlivsorganer normale.

Svulsten paa Benet kun betinget af serøs, noget blodfarvet Udgydning.

Med udskrevne Qvinder er Forholdet følgende:

Af de 16 Helbredede have 3 faaet Tilbagefald og undergaaet fornyet Behandling i Asylet, hvor de 2 fremdeles opholde sig, medens den 3die er udgaaet som helbredet. Blandt de 14, der udskreves i Bedering, er 3 efter Hjemkomsten fuldstændig helbredede, medens de øvrige befinde sig som ved Udskrivningen. Af de 18, der udgik uhelbredede, døde 1 kort efter Hjemkomsten, og en anden er indkommen paany og befinder sig nu i god Bedring. De øvrige befinde sig som ved Udskrivningen.

Den Afdøde var:

M. H. 45aarig Tjenestepige indkom 6te November. Hun var Huusmandsdatter og kom i sit 20de Aar i Kjærlighedsforstaaelse med en Gaardmandssøn, hvem Forældrene negtede at gifte sig med hende, uagtet de havde et Barn sammen. Saavel denne Skuffelse som senere Sorg over Datterens Død og endelig nærgaaende Yttringer om, at hun skulde staae i utilladeligt Forhold til sin afdøde Datters Mand samt deraf følgende Afviisninger fra Slægt og Venner antages at have forbittret hendes Sind og forberedet nærværende Sygdom, der begyndte for 3 Maaneder siden med et maniacalt Anfald, der dog gik snart over. Senere blev hun stille og taus, vilde ikke tage Næring til sig og forsøgte Selvmord ved at springe i Vandet, ved at sætte Nates mod den hede Kakelovn o. desl. I den sidste Tid klagede hun og jamrede, bad, at man vilde tage Livet af hende o. s. v.

Ved Ankomsten var hun paa Grund af Næringsvægringen og Ængstelsen meget medtaget og saa elendig ud. — Næste Dag døde hun.

Obductionen 70 Timer efter Døden viste:

Dura mater noget blodfuld, under de tynde Hinder ubetydeligt seroalbuminøst, plumret Exsudat; Hjernemassen noget blød, temmelig blodprikket; i Ventriklerne omtrent ℥ß Serum; i begge plexus choreoidei smaa serøse Cyster af et Hampefrøs Størrelse; paa art. basilar. enkelte atheromatøse Plader.

I Brysthulen: enkelte strængagtige Sammenvoxninger mellem Pulmonal- og Costalpleura paa begge Sider. Paa Overfladen af høire Lunges nederste Lap fortil fandtes 5 haarde, bruskagtige, blaasorte Afsætninger af Størrelse som en halv Ært, med sin indre halvrunde Flade fast adhærent til Lungesubstantsen og den udvendige, glatte,

i Midten bleggule Overflade sammenhængende med Lungepleura. Hjertet godt sammentrukket; høire Kammer fyldt med mørkt, halvflydende Blod.

I Underlivshulheden. Leveren mere fyldig end normalt; især er venstre Lap udviklet, naaende over i venstre Hypochondrium; dens Snitflade noget marmoreret; Milten normal, Ventrikelen liden, fyldt med tynd, guul Vædske, dens Slimhinde bleg; Nyrerne noget slappe og blege; i Tarmene haarde Excrementer.

Hverken de tarvelige Oplysninger, som Ledsagerne formaaede at meddele, ei heller Obductionsresultatet giver nogen fyldestgjørende Forklaring om Sygdommen eller Dødsaarsagen.

Af de under Melancholie opførte Qvinder var der 1, hos hvem en reen psychisk Behandling, der gik ud paa at modarbeide og berigtige hendes falske Forestillinger, syntes over Forventning at krones med Held. Det lykkedes nemlig ved Hjælp af hendes Huuslæge, til hvem hun satte en ubegrændset og velbegrundet Tillid, at overbevise hende om, at en Idee, hun i Uger daglig havde repeteret, var urigtig. Hun opgav den, strax hun modtog sin Huuslæges Erklæring og var 1 Døgn uhyre lykkelig over, at hun dog ikke havde foraarsaget sit elskede Barns Død; men — som det pleier at gaae — det varede ikke længe før hun fæstede sig ved en anden Idee, som dog ikke kunde være urigtig: hun havde opbrændt sine Svigerforældres Huus. Hvor lidet jeg end ventede mig af Forsøget, besluttede jeg dog atter at tye til Huuslægen, som da ogsaa bistod med sin uforbeholdne og bestemte Erklæring. Og nu overraskedes jeg paa det Glædeligste ved at see, hvorledes hun efter nogen Kamp offrede ogsaa denne Vrangforestilling, der — glædeligt nok — syntes at skulle blive den sidste. Hun gjenvandt sit gode Udseende og sin muntre Stemning og viste under nogle Ugers Ophold paa Asylet intet Sygeligt, erkjendte sin foregaaende Sygdom og — udskreves 16de September som helbredet. — Men i Februar 1865 er desværre! heromhandlede Dame atter indkommen i en saadan maniacal Tilstand med Forvirring, at hendes Huuslæge maaskee har Ret, naar han anseer Tilfældet for acut Dements.

Hvad den her omhandlede psychiske Behandling angaaer, da er det min som, saavidt jeg veed, de fleste Sindssygelægers Mening, at den i Regelen Lidet eller Intet udretter. Dette er ogsaa ganske naturligt, da de falske Forestillinger i de primære Sindssygdomsformer ikke ere Sygdommens Væsen, men Affødninger af den forkeerte Stemning, der søger sin Forklaring i begaaede Forbrydelser o. desl. Som Regel vil jeg altsaa fremdeles fraraade den Behandlingsmaade, som i sin Tid har været mere almindelig brugt, at man søger at overbevise den Syge om Feiltagelser og derigjennem at føre ham tilbage paa rigtigt Spor. Men undtagelsesviis kan, og med behørig Individualisering bør den fra og til forsøges.

Jeg for min Part erindrer dog ikke mere end eet afgjørende Beviis for dens

heldige Virkning; men da den Angjældende, en ældre Embedsmand, hvor det med stor Møie, gjennem vidtløftig Brevvexel og mundtlig Meddelelse lykkedes at udrydde de forkeerte Forestillinger en efter den anden, lige fra 1856, da han forlod Asylet, har befundet sig i uafbrudt Velgaaende, saa troer jeg i dette Tilfælde at kunne karakterisere Kuren som vellykket.

Hermed gaaer jeg over til:

Mania.

For denne Sygdom behandledes 56 Mænd og 64 Qvinder tilsammen 120 med saadant Resultat, at 14 Mænd og 16 Qvinder helbrededes, 9 Mænd og 11 Qvinder bedredes, 1 Mand og 4 Qvinder udgik uhelbredede, medens 3 Mænd og 1 Qvinde døde, saa at ved Aarets Udgang 29 Mænd og 32 Qvinder laae tilbage. Paa den Tid, nærværende Beretning afgives, haves om de Udskrevne følgende Underretning:

Blandt de 14 helbredede Mænd have trende, hos hvem Sygdommen har antaget en intermitterende Form, været indlagt for Tilbagefald, og af disse ere de 2 atter udskrevne som helbredede, medens den 3die nylig er indkommen med Recidiv. De øvrige 11 vedblive at befinde sig vel. Af de 9 Mænd, som udgik i Bedring, ere tvende efter Hjemkomsten helbredede; de øvrige befinde sig i samme forbedrede Tilstand som ved Udskrivningen. Den ene Mand, som udskreves uhelbredet, er anbragt i Privatforpleining, hvor han befinder sig i uforandret Tilstand.

Om de 3, som døde, skal jeg som sædvanlig meddele nærmere Forklaring:

1. O. G. 28 Aar gammel Skibsfører indkom 28de Marts 1863. Som Aarsag findes anført arveligt Anlæg og Tuberculose. Anfaldet havde da varet i 6 Uger og var et almindeligt maniacalt Anfald, hvoraf han tidligere havde haft 2. Hans Uro og Snaksomhed, Ustyrlighed og Voldsomhed varede en Tid, men begyndte efter Anvendelsen af varme Bad, Morphin o. desl. snart at aftage. En Tid lod det som alvorlig Bedring vilde indfinde sig; men lidt efter lidt begyndte han at afmagres, blive kortaandet og klage over Qvælelse. Og i October indfandt sig Pneumoni i høire Lunges nederste Halvdeel, hvoraf han døde 23de October.

Paa Anmodning af hans Slægtninge, som efter hans Ønske vare kaldte til ham, og som bragte hans Lig med til Hjemmet, undlodes Obduction.

2. I. O. G. 41 Aar gammel Gaardbruger i ret gode Kaar havde været under Behandling i Asylet fra 8de April til 3die October 1863, da han undveg og forblev i Hjemmet. Herfra indsendtes han dog paany 2den December 1863, da han igjen var bleven urolig, støiende og commanderende.

Ved Indlæggelsen var han pratsom og fortalte med Smiil og Tilfredshed om sin Undvigning, hvorved han havde lagt stor Sluhed for Dagen, var fordringsfuld og fortalte med Tilfredshed om sine Evner og Midler; men mod Aarets Slutning begyndte han at blive stille og umeddelsom, lidt vaklende i sin Gang og slap i sin Holdning.

I Januar var han sløv, fortumlet og søvnagtig, holdt i Regelen Sengen og havde langsom Puls (48), fra og til Opkastelse, undertiden uvilkaarlige Udtømmelser. Mod Slutningen af Maaneden opkastede han adskillige Lumbrici, og ved Klisteer udtømte han en Mængde Askarider. Afføringen var træg.

28de Januar samme Døs, Rykninger i venstre Arm, Synkningsbesvær. Hele Februar laae han stille, døsende Nat og Dag, havde fra og til uvilkaarlige Udtømmelser og var ureenlig. Ansigtsudtrykket var sløvt og især høire Halvdeel slap.

1ste Marts. Han ligger stille hen med lukkede Øine, lader sig vanskelig vække og svarer kun nølende og som i Søvne; Afføringen uvilkaarlig, Deglutitionen vanskelig; og han synker sammen paa høire Side, naar man forsøger at stille ham op.

Mod Aftenen laa han med snorkende Aandedræt, smaa Rykninger i Ansigtet og Armene, uden at kunne vækkes.

4de Marts. Noget mindre sløv, svarer — om end langsomt — og spørger efter sin Kone.

26de Marts. Han ligger soporøs, men vækkes nogenlunde ved Tiltale; Vaadt og Tørt gaaer fra ham. I Dag har han stort Besvær ved at lukke høire og at aabne venstre Øie. 28de April. Tiltagende Emaciation; samme Coma. Han brugte Aareladning, Klisterer, deels afførende, deels med Edikke, Afføringsmidler, Spanskflue, Trækpsalve, Ormemidler o. s. v. uden Nytte. 30te April døde han.

Obductionen foretoges 60 Timer efter Døden og viste:

I Hjernens Hulhed: ubetydeligt subarachnoidalt Oedem; Hjernemassen noget haard, Circumvolutionerne ligesom sammentrykkede; Hinderne paa enkelte Steder ligesom sammenloddede med Substantsen. Nær ved forreste Horn af venstre Sideventrikel en nødstor, bruskagtig, mørk Kjerne i thalamus, en lignende paa samme Side nær bagerste Horn; Ependyma i Ventriklerne granuleret; Cyster i Plexus chorioidei. Omkring glandula pinealis Afsætning af fibrinøst Exsudat; enkelte ganske smaa Kalkafsætninger i arteria basilaris.

I Brystets Hulhed: paa indvendige Flade af 7de, 8de Ribbeen, nær Brystbenet paa venstre Side en dueægstor lappet, beenhaard i Cellevævet bevægelig Svulst; Hjertet normalt; Lungerne lidt adhærente til Costalpleura, temmelig blodoverfyldte, overalt crepiterende.

I Underlivet: Leveren lidt blodoverfyldt; Milten liden; de øvrige Organer i Orden.

Som Sygdomsaarsag var angivet arveligt Anlæg og som Leilighedsaarsag Ærgrelse. Men saavel Sygdommens Symptomer og Gang især i den sidste Tid, som Sectionsfundet, især Afsætningerne i Thalamus og ved venstre Sideventrikels bagerste Horn vakte hos mig Tanken om en af syphilitisk Hjernelidelse fremkaldt Paralysis generalis.

Jeg anmodede derfor hans Læge i Hjembygden indstændig om at anstille nøiagtige Efterforskninger om de ætiologiske Forhold, navnlig i den antydede Retning, men erholdt trods Lægens ivrige Anstrængelse ingen tilfredsstillende Oplysning.

3. C. O. S. 66aarig Livøremand, hvis Moder, Farbroder og flere Slægtninge vare sindssyge, indkom her 5te December 1863, da hans Sygdom havde varet 5 Uger. Ved Indlæggelsen var han urolig, støiende, syngende og dandsende Nat og Dag. I Begyndelsen af Januar indfandt sig Diarrhoe med hvide, slimede Udtømmelser, hvorefter han afmagrede og blev svag, saa han maatte holde Sengen.

I den sidste Tid blev han roligere og gjenvandt nogen Samling. Februar 21de døde han rolig.

Ved Obductionen, som udførtes 36 Timer efter Døden, bemærkedes:

Legemet yderst afmagret, men uden Dødsstivhed.

Ved Hjerneskallen og Hjernen ikke Andet at bemærke, end at Substantsen synes noget blød i og omkring begge Sideventrikler.

Begge Lunger vare temmelig stærkt pigmenterede; høire Lunges øverste Lap compakt at føle paa, Snitfladen mørk blaarød med betydelig Udgydning af luftblandet, blodfarvet Serum ved Tryk eller Afskrabning; mellemste Lap var fri; men nederste viste samme Forhold som øverste, kun i noget ringere Grad. Ved Hjertet bemærkedes intet Abnormt; hverken i dette eller Aorta nogen Afleiring.

Forinden Underlivshulheden aabnedes, vaktes Opmærksomheden ved en poseformig Udvidning af Mellemgulvet, der over Leveren dannede en Fremstaaenhed af et Barnehoveds Størrelse, som ragede op i Brysthulheden. Ved Underlivets Aabning viste det sig, at den nævnte Fremstaaenhed hidrørte fra Tværtyktarmen, som var opskudt mellem Leveren og Mellemgulvet og betydelig udvidet af Gas. Leverens høire Lap var noget, og venstre betydelig mindre end sædvanligt; og paa Overfladen af høire saaes et ikke ubetydeligt Tarmindtryk. Galdeblæren var stor og betydelig udspændt af mørk Galde. Sliimhinden var opflosset over den nederste Halvdeel af Ventriculus; og mod pylorus saaes et temmelig dybt Ar af en Kobberskillings Størrelse og ligeoverfor et ulcus af samme Form. Tarmene vare fulde af grødagtige Excrementer; kun Tyktarmen stærkt udvidet af Gas. Næsten over hele Tyndtarmens Sliimhinde bemærkedes

samme opflossede Tilstand som i Ventriculus. Milt, Nyrer og Genitalia viste intet Abnormt.

Om de Qvinder, der udskreves, haves følgende Oplysning: De 16 helbredede have vedblevet at befinde sig vel, undtagen 1, som er indkommen med Recidiv og fremdeles er under Behandling. De 11 Qvinder, som udgik i Bedring, have vedblevet at befinde sig som ved Udskrivningen, undtagen 1, som efter Hjemkomsten er fuldstændig helbredet, og 1, som i Hjemmet har faaet et voldsomt Anfald af Mani. De 4 uhelbredede Qvinder befinde sig i uforandret Tilstand.

Den ene Qvinde, der afgik ved Døden, burde maaskee ikke været opført her; men naar dette Tilfælde overhoved skulde indregistreres paa Asylets Liste, kunde der vanskelig blive Spørgsmaal om nogen anden Rubrik.

Der har imidlertid været nogen Tvivl, om dette Tilfælde med Rette henvistes til Asylbehandling. Og derfor vil jeg meddele det fuldstændigt, saa Enhver kan have Anledning til herom at opgjøre sin Mening. Jeg skal kun tilføie, at den heromhandlede Syge indkom og døde, medens jeg var fraværende paa en Inspectionsreise, saa jeg ikke af egen Iagttagelse kan meddele yderligere Oplysninger, Den afdøde Qvinde var:

1. H. N. 19 Aar gammel Dame. Hendes Moder led under sit Svangerskab med hende af tunge Sorger og døde paa Barselseng, hvilket maaskee gav Anledning til, at Opdragelsen blev noget slap og forsømt. Menses indfandt sig i 16de Aar, og Blegsot har fra og til været til Stede. Hun har altid været svag og spinkel, Aandsevnerne smaa og, som det synes, i den senere Tid noget sløvede. Hun har været sædelig, tækkelig og beskeden i sin Optræden, men heftig og pirrelig. Hun har stedse levet under trykkende økonomiske Forhold, hvilket maaskee har virket deprimerende paa hende. Hun indkom 17de Juli 1864; om hendes Sygdom oplystes:

Den 17de Mai blev hun noget forkjølet; senere klagede hun over rheumatiske Smerter med afvexlende Stivhed i Skulder-, Albue- og Haandled paa venstre Side. Hun holdt nogle Dage Sengen med Ledene indviklede i Uld og brugte en Opløsning af Brækviinsteen, senere Dowerspulver. Hun kom atter paa Benene og var temmelig rask; dog klagede hun af og til over lidt flugtende Smerte i venstre Arm og Fodled, der dog ikke hindrede hende fra at deeltage i et muntert og støiende Bryllup paa Nabogaarden. Efter dette blev hun nok noget værre og en Tid efter begyndte hun at klage over stor Uro i venstre Arm, der gjorde det vanskeligt for hende at holde den stille. Lidt efter lidt antog denne Uro Charakteren af St. Veits Dans, yttrede sig ogsaa i Benet paa samme Side og i venstre Ansigtshalvdeel. Pupillerne vare udvidede. Hun fik Pulv. vermifug., men uden Nytte; derpaa Jern og Valeriana. Det legemlige Onde forenede sig dog hurtig mere og mere med Sindsforvirring og stor Ængstelse, hvorunder hun paa-

stod, at Djævelen vilde tage hende. Hun kjendte tildeels sine Omgivelser, men saae sig bestandig om til alle Kanter med stivt og stirrende Blik, kastede sig hid og did, spændte Klæderne af sig o. s. v. — Hun har senest brugt Iisblærer paa Hovedet samt Klisteer med Laudanum, hvorefter nogle Timers Søvn.

Ved Ankomsten til Asylet var hun saa afkræftet, at hun ikke kunde sætte Benene under sig og blev baaren til Sengs. Hendes Ansigt var blegt med flygtig Rødme i Kinderne; Øinene indfaldne, halvaabne, med sløvt, men stirrende Blik; Læberne tørre, tildeels med smaa Skorper; Tungen tør og guulhvid belagt. Aandedrættet hurtigt og stønnende; Puls 140—150, liden. Hun var aldeles bevidstløs, med halvaaben Mund, dreiende Hovedet frem og tilbage, med Rykninger i Arme og Been. Hun fik kolde Omslag og Surdeig paa Læggene.

Næste Dag anmærkedes: Natten urolig, med stadige Delirier; Kasten omkring i Sengen; Rykninger i Lemmerne; Ansigtet end mere indfaldent og blegt; Øinene uden Glands, Blikket forvildet, omvankende; Aandedrættet hurtigt, Læber og Tunge tørre; Hænder og Fødder kolde; Pulsen liden, utællelig. Hun har kun nydt lidt Saft og Vand.

Kl. 11¾ Form. døde hun.

Obductionen foretoges 24 Timer efter Døden og viste:

Legemet betydelig afmagret; Dødsstivheden ubetydelig; cadaverøs Decoloration paa Underlivet og de meest declive Steder.

Hjerneskallen var tynd med næsten umærkelig Dipploë, paa flere Steder gjennemskinnende; Vener og Sinus i Dura mater fyldte med mørkt tyndtflydende Blod; de tynde Hinder ogsaa stærkt blodfyldte; omkring Venerne i sulci lidt plumret, sero-albuminøst Exsudat; Hjernemassen af almindelig Consistents, men Snitfladen overalt stærkt blodprikket.

Venstre Lunge temmelig stærkt adhæreret til Brystvæggen, især øverste Lap. I Spidsen af begge Lunger enkelte spredte Tuberkler, og i venstre tillige et Par smaa Caverner af en Hasselnøds Omfang samt enkelte Kalkconcrementer. Hjertet slapt, fyldt med tyndflydende, mørkt Blod.

Leveren var normal; Milten temmelig liden, af normal Consistents og Farve; Nyrerne meget blege, med liden Forskjel mellem Cortical- og Medullarsubstantsen. I den nederste Deel af Ileum samt coecuen fandtes paa hvert Sted 1 kobberskillingstor Ulceration med udbugtede Rande og mørkrød Bund samt hist og her i Ulcerationernes nærmeste Omfang smaa Infiltrationer, lidt ophøiede over Sliimhinden og stærkt røde.

Hverken Symptomerne eller Ligfundet forekomme mig ganske at afgjøre Spørgsmaalet, om man her havde at bestille med en Sindssygdom eller en typhøs eller acut-tuberkuløs Proces.

Stupiditas

omfatter i det Hele kun 3 Mænd og 2 Qvinder, af hvilke 4 laae tilbage ved Aarets Slutning, medens 1 Mand afgik ved Døden.

Hos ingen af disse var Symptomerne eller Sygdommens Gang saa charakteristiske, at jeg anseer det af Interesse at meddele nogen Sygehistorie. Jeg skal derfor indskrænke mig til at give nærmere Oplysninger angaaende den ene Mand, som — omkom ved Selvmord.

Ridende Jæger A. J. 28 Aar gammel indkom 22de October 1862. Han omtales i forrige Generalberetning Pag. 50. Om Sindssygdom i Familien var Intet oplyst; men gjennem vedkommende Militærlæge meddeeltes, at han for et Par Maaneder siden paa Gardermoen var bleven angreben af Mæslinger, der syntes gaae sin sædvanlige Gang; men efter nogen Tid viste det sig, at der ikke indtraadte nogen fri Reconvalescents. Den Syge blev først noget urolig, dernæst indesluttet, ordknap og taus, snart af et mere livligt Udseende, snart sammensunken, bleg og taus. Da disse Phænomener efter nogle Ugers Behandling med styrkende og afledende Midler forbleve uforandrede, indlagdes A. J. den angivne Tid i Asylet.

Ved hans Indlæggelse ansaaes Prognosen gunstig, baade fordi de Sindssygdomme, der foraarsages af acute Hudsygdomme og navnlig af Mæslinger, i Regelen ere helbredelige, og fordi Sygdommen kun havde varet et Par Maaneder, samt fordi Stupiditas efter flere Sindssygelægers Dom er den Form, der giver bedst Haab. — Men, uagtet der ved Anvendelse af Pakning med paafølgende Afrivning snart tilveiebragtes en saa betydelig Bedring, at Manden, som ved Indlæggelsen var indesluttet, sørgmodig og taus, laae stille hen uden at foretage sig Noget, begyndte at gaae oppe, uanmodet at spise sine sædvanlige Maaltider og lidt efter lidt at deeltage i Huusgjærning og anden mindre anstrængende Arbeidsvirksomhed, saa vilde dog heller ikke her nogen fuldstændig Reconvalecents indfinde sig. Bedringen var saa betydelig, at Angjældende f. Ex. i hele Slaataanen deeltog i Slaat, Høbjergning m. v. og senere ligeledes i Kornskjæring. Der var saaledes ofte Tale om hans Udskrivning; men han var stedse lidt svag af Udseende, noget ordknap og derhos utilbøielig til at forlade Asylet. Desuden indfandt sig fra og til temmelig pludselig og uden Foranledning Feberanfald, som ofte antog en intermitterende Charakteer og gav Anledning til Anvendelse af Chinin.

Saadan afvexlende mellem betydelig Bedring med næsten fuldstændig Arbeidsvirksomhed og Feberanfald med Sengeleie var Angjældendes Tilstand næsten hele den Tid af 2 Aar han opholdt sig paa Asylet, hvor han var bleven som hjemme og stedse efter Evne deeltog i forefaldende Gjærning; og hvor det derfor vakte ligesaa megen Forundring som Beklagelse, da han om Aftenen 14de November uden Antydning til

nogen med ham foregaaen Forandring gik ud i den til Asylet stødende Skov, hvor han hængte sig.

Paa Grund af sine jevnlige Anfald af Ildebefindende med Madlede og Feber havde han brugt adskillige Midler som Vandkur, Chinin, ess. strychni, sol. arsinical. Fowleri m. m.; men kort før han undveg yttrede han for en Vogter sin Beklagelse over, at Intet hjalp, da han nu atter havde haft et lille Anfald.

Formodentlig er det da Mistvivl om fuldstændig Helbredelse, der har drevet ham til at forkorte sit Liv.

Obductionen foretoges 66 Timer efter Døden og viste:

I Hjernehulheden: Hjerneskallen normal; paa indvendige Flade af dura mater paa Siden af venstre Hemisphære fandtes indkapslet et stort Blodextravasat, der deels bestod af blodfarvet Serum, deels af temmelig seige, brunrøde, gamle Fibrinmasser; det havde dannet for sig i Hjernemassen en skaalformig Fordybning af 5" Længde og 3" Bredde; Hjernen for Øvrigt ikke meget blodoverfyldt. Ved Extravasatets forreste Ende var pia mater noget adhærent til underliggende Substants, der i en Valnøds Omfang var degenereret til en guul ostagtig Masse. Paa Halsen en bred Strangulationsfure fra den ene Side til den anden.

Brystet: Hjertet af normal Størrelse, indeholdende ubetydeligt fiydende Blod; venstre Lunges nederste Lap stærkt overfyldt af venøst Blod, øverste lys skarlagenfarvet; i høire Lunge ligeledes lys Skarlagensfarve opad, mørkrød Overfyldning nedad.

Underlivet: Lever og Milt temmelig blodoverfyldte; Milten større end normalt samt af temmelig haard Consistents; Nyrerne blodoverfyldte.

Efterat saaledes Ligfundet har viist, hvad der trykkede den stakkels Afdøde, synes det ingenlunde uforklarligt, at han søgte den Død, han fandt; men underligt bliver det, at en saa betydelig Intermeningealapoplexi og saa indgribende Degeneration af Hjernesubstantsen har kunnet bæres i saa lang Tid uden stærkere fremtrædende Phænomener.

Delirium tremens.

Denne Rubrik opviser i Aar ligesom forrige Aar 1 Mand. Det var en ung til Studeringer bestemt Mand, der havde forbrugt de ham til Studiernes Fortsættelse sendte Midler til al Slags Libationer, og som Følge deraf ved Indlæggelsen befandt sig i en meget nedtrykt Stemning og svækket Tilstand. Han kom sig imidlertid snart; men jeg beholdt ham efter Samraad med Familien et Par Maaneder for at give ham Anledning til at samle den fornødne Kraft for at modstaae de Fristelser, der efter Udskrivningen ventede ham.

I Begyndelsen skal han have været fast i sine gode Forsætter; men senere har jeg hørt, at han skal have været mindre afholdende.

Dementia

opviser i det Hele 68 Mænd og 60 Qvinder, af hvilke 1 Mand udgik helbredet, 2 Mænd og 5 Qvinder i Bedring samt 12 Mænd og 13 Qvinder uhelbredede, medens ingen døde. Da der saaledes kun udgik 15 Mænd og 18 Qvinder, medens der indkom 17 Mænd og 22 Qvinder, saa forøgedes denne Rubrik med 2 Mænd og 4 Qvinder, hvorved et fortsat Bidrag til Overfyldning og en fortsat Opfordring til Evacuation er given.

Angaaende de Udskrevne kan bemærkes Følgende:

At Nogen, for hvem Diagnosen allerede ved Indlæggelsen er opgjort som Dementia, udskrives helbredet, er en saa stor Sjeldenhed, at jeg, naar saa skeer, er tilbøielig til at meddele nærmere Forklaring. Men i nærværende Tilfælde er mig Lysten hertil berøvet; thi Manden, som udskreves 7de Mai, indkom mod Aarets Udgang paany. Og af de Forklaringer, han fra Hjembygden medbragte, syntes det at fremgaae, at hans Vrangforestillinger om Forfølgelse o. desl. allerede strax efter Hjemkomsten yttrede sig, saa han snart viste sig udygtig til at føre et selvstændigt Liv uden Asyldisciplinens Støtte. I Hjemmet var han endog saa frygtet, at han ved Indbringelsen ikke alene ledsagedes af 2 voxne Mænd, men ogsaa bar Tvangstrøie. Efter Tilbagekomsten her har han vistnok været noget indesluttet, sky og taus, men ligefra første Dag forrettet sin Gjærning med største Punktlighed, Orden og Dygtighed, saa han under Asylets Støtte maa ansees for en noksaa dygtig Arbeidsmand. — Og slige Personer, der ingenlunde ere saa ganske sjeldne at træffe paa, vise, hvor hensigtsmæssig den nyere Tids Forbindelse af Sindssygeasyler med Jorddyrkningscolonier maa være.

Blandt de i Bedring Udskrevne er 1 Mand og 1 Qvinde efter Hjemkomsten helbredede. I Øvrigt er Intet at bemærke.

Idiotismus acquisitus

omfatter 7 Mænd og 7 Qvinder, af hvilke 1 Qvinde udgik i Bedring og 1 uhelbredet, medens 1 Mand døde, saa at Belægget ved Aarets Udgang var 6 Mænd og 5 Qvinder. De udskrevne befinde sig i uforandret Tilstand.

Den Afdøde var:

S. K. 33 Aar gammel ugift Arbeider indkom 23de April 1861.

Om hans Familie og hjemlige Forhold havdes kun ringe Meddelelse; men

det hed, at han havde befundet sig ret vel og opført sig ret forstandigt, indtil han, som befandt sig i ret gode Kaar, for et Aar siden begyndte at foretage hensigtsløse Bytoure, under hvilke han ligeoverfor Bygdekjendinger iagttog haardnakket Taushed og for Ingen vilde oplyse sine Reisers Øiemed. Paa denne Tid mærkede hans Forlovede sandsynligviis Uraad og slog derfor op, uagtet de havde været forlovede i 6 Aar. Dette tog han sig saa nær, at han gik ud i Skov og Mark, hvor han under 3 Dages Ophold forfrøs sine Been, saa han maatte indlægges paa et Sygehuus. Inden han indlagdes der, havde han først viist sig ganske uvirksom, hensjunken og uvillig til enten at tale eller handle, senere meget urolig, ængstelig, tilbøielig til Selvbeskadigelse, saa der maatte holdes Vagt over ham. — Efterat et Par Tæer vare gangrenerede bort, udskreves han af Sygehuset og udsattes i Privatforpleining, hvor man dog ikke kunde have ham mere end et Par Maaneder.

Da han 23de April 1861 indkom her, var han stille, indesluttet og taus, uden Deeltagelse for, hvad der foregik omkring ham og ude af Stand til at modtage og reagere mod Indtryk. Han laae tilsyneladende i sløv Hensjunkenhed og var ureenlig.

Efter nogle Maaneder begyndte han ligesom at opfriskes noget, stod op og syntes tilbøielig til at foretage Et og Andet; men taus var han fremdeles. Undertiden viste han Tegn til Hallucinationer, idet han yttrede sig vredladen mod Omgivelserne og undertiden flere Dage sad eller laae med Fingrene i Ørene.

Efter en Tids Forløb befandt han sig dog i samme hjælpeløse og hensjunkne Tilstand som tidligere; og saaledes afvexlede det under tiltagende Hjælpeløshed og Ureenlighed, indtil han det sidste Halvaar næsten hver Dag saae ud til at ligge paa det Yderste. Mod Slutningen af December 1863 begyndte høire Fod og Læg at blive hoven, kold og blaa. 8de Januar 1864 døde han.

Obductionen foretoges næste Dag og viste:

Hjernehulen: Intet at bemærke ved dura mater; en Deel klart Serum i de subarachnoidale Rum; enkelte ikke store Impressioner paa Hjernens Overflade; Hjernemassen i det Hele noget anæmisk, af normal Fasthed.

Brystet: I Hjerteposen et Par Unzer klart Serum; Hjertet temmelig lidet, tildeels fyldt med coaguleret Blod; nogle smaa bruskagtige Afsætninger langs Randene af Mitralklappen. Lungerne, især venstre, fastvoxede til Brystvæggen og gjennemvævede med større og mindre ostagtig degenererede tuberculøse Klumper; hist og her Bronchieudvidninger og smaa Caverner; den nederste Lap ikke fuldt saa opfyldt som øverste. Om høire Lunges øverte Lap gjælder det Samme som om venstre Lunge; men mellemste og nederste Lap var kun blodoverfyldt og oedematøs.

Underlivet: Nyrerne, især den venstre, sees opfyldte med ostagtig Tuberkelmasse. Milten normal; ventriculus tom og distenderet; i de tynde Tarme hist og

her større og mindre tuberculøse Ulcerationer af forskjellig Dybde; Mesenterialkjertlerne sees afficerede paa samme Maade.

Vena cruralis paa høire Side sees fyldt med Blodkoagulum i hele sin Længde.

Idiotismus congenitus

omfatter alene 1 Tilfælde, nemlig en 24aarig Dame af bedre Familie, som jeg har modtaget hovedsagelig af Hensyn til den kliniske Underviisning. Og hun vil af denne Grund forblive i Asylet, saalænge Familien ønsker det, om ikke Vanskeligheden ved at skaffe Plads bliver altfor stor.

Epilepsia

opviser 12 Mænd og 1 Qvinde, af hvilke 5 Mænd udgik, nemlig 1 helbredet, 2 i Bedring og 2 uhelbredede. Den eneste Qvinde laae tilbage fra forrige Aar og er fremdeles tilbageliggende.

Den Mand, som udskreves helbredet, var en 20aarig Bondedreng af velhavende Forældre, som tidligere havde opholdt sig henved 1 Aar i Asylet, og efter Hjemkomsten i $1\frac{1}{2}$ Aar havde været fri for Anfald. Han opholdt sig nu nogle Maaneder uden at faae noget nyt Anfald og uden anden Yttring af Sygdommen, end en besynderlig Vranghed og Stivhed i Charakteren. Det lykkedes vistnok ikke fuldstændig at hæve denne; men da Vedkommende opførte sig lydig og ordentlig, udskreves han som helbredet.

Efter Hjemkomsten har han imidlertid atter begyndt at vise sig vrangvillig og tilbøielig til at tage Commandoen over Forældrene og samtlige Omgivelser. Da han derhos fremdeles lider af den for Epileptikere eiendommelige Utilfredshed, Pirrelighed og Gnavenhed, saa er det vel at befrygte, at han fremdeles lider af Epilepsi, om end Anfaldene forblive ubemærkede baade af ham selv og Andre.

Enkelte slige Tilfælde, hvor pludselige, gaadefulde Misstemninger, vrangvillig Forkeerthed, ja endog umotiveret Voldsomhed og Skjendelyst have bestaaet i mange Aar, uden at man kunde forklare sig Forholdet, har ved langvarig og omhyggelig Observation viist sig at staae i Forbindelse med natlige eller hurtigt overgaaende Anfald af Epilepsie. Og da disse i retsmedicinsk Henseende og navnlig ved Forklaringen af Rædselsgjærninger under den saakaldte mania transitoria ere af stor Vigtighed, har jeg benyttet Leiligheden til at pege hen paa dem. De 2, der udskreves i Bedring, have begge i Hjemmet haft Anfald paany; de Uhelbredede ligesaa.

Det har i de senere Aar mere og mere udviklet sig derhen, at Epilepsien synes at være ligesom Paralysis generalis et triste Privilegium for Mandkjønnet. Dette forholder sig nu vistnok ikke saa, men enten maa Epilepsien hyppigere hos Mandfolk end hos Fruentimmer associere sig med Sindssygdom, eller maa — hvad jeg troer at have bemærket — epileptiske Mandfolks Sindssygdom være af en heftigere og deres forkeerte Handlinger af en voldsommere Art end Fruentimmernes.

Med disse korte Bemærkninger forlader jeg for denne Gang Epilepsien og gaaer over til

Paralysis generalis.

Denne Form kan hos os næsten ansees som Herrerne udelukkende tilhørende. For heromhandlede Aar i det Mindste forekomme samtlige 11 Tilfælde hos Mænd, af hvilke 1 udgik i Bedring og 1 som uhelbredet, medens 2 døde, saa at 1 laae tilbage ved Aarets Udgang.

Saa sjelden som et Tilfælde af Helbredelse ved vel constateret Paralylis generalis forekommer, saa er dog en Bedring af kortere eller længere Varighed, et mere eller mindre kortvarigt, mere eller mindre reent lyst Mellemrum langtfra at være nogen Sjeldenhed.

Et saadant var ogsaa det, som gav Anledning til, at 1 Mand udskreves i Bedring. Og da der saavel ved Sygdomstilfældet som ved Intervallet forekom noget Usædvanligt, anseer jeg det af Interesse noget omstændeligere at meddele Sygdomstilfældet. Altsaa:

Skibskok eller Orlogsrestauratør H. P. 44 Aar gammel, i ret gode Kaar, indkom 27de September 1864, da Sygdommen angaves at have varet i 5 Uger. For Resten oplystes, at hans Forældre indtog samme Livsstilling som han selv; at der ingen Sindssygdom var bekjendt i Familien; at han havde almindelige Evner og Skoledannelse, var sædelig og ordentlig, godmodig og brav; at han var bleven gift for 15 Aar siden og levede i lykkelige Forhold med Kone og 6 Børn. Han siger selv, at han i de sidste 12—13 Aar har været tungsindig og de sidste 9 (efter Konen 5) Aar har beskjæftiget sig med religiøse Gjenstande under heftig Anger over sine Synder; i den senere Tid har han været mere rolig i sit Sind; men han siger dog, at han har kunnet græde i flere Timer uden at vide, hvorfor. Han har dog ikke været anseet som Sindssyg og forhyredes i Vaares som Dampskibskok; men i Mai blev han sendt hjem som syg. Han led da, som det synes, af en nervøs Feber, der ikke var tydelig udtalt, brugte mixtura acida, Chinin og senere infusum valerianæ indtil Begyndelsen af August, da Reconvalescents syntes indtraadt. Først efterat han begyndte at gaae oppe, bemærkede

Konen for omtrent 5 Uger siden, at han blev meget tungsindig, fik mindre Søvn og Intet vilde foretage sig, hvilken Tilstand vedvarede omtrent 14 Dage. Senere har han været afvexlende, snart lystig, snart tungsindig, og i denne Tilstand foretaget en Reise, hvorunder han i 2 Døgn vandrede om Nat og Dag uden at vide, hvor han befandt sig, eller hvad han foretog sig. Undertiden taler han ganske fornuftig; men til andre Tider er han rig og mægtig, vil kjøbe Lystheste, bygge Stald o. s. v., uagtet hans Tilstand under Sygdommen var bleven saa reduceret, at der maatte laanes Penge til det daglige Behov. Han vedblev at være reenlig, ordentlig og glad i Kone og Børn. Dagen efter Indlæggelsen sang han, var overordentlig lykkelig, priste sin udmærkede Sundhed og sin ubegrændsede Rigdom. Næste og følgende Dage indbød han Lægerne, Overvogteren med Flere paa Champagne og al Slags kraftige og gode Sager; men 6te October forklarede han, at han blot har faret med Galskab; at han er „en simpel Mand i middelmaadige Omstændigheder." Paa Forespørgsel om han nogensinde har haft Syphilis, forsikrer han, at dette ikke har været Tilfældet, „fordi han 10 Aar gammel kom til Herren, og saadant er ikke Herrens Gjærning".

11te October. Status præsens. Han er af Middelhøide, velskabt, men af ustø Gang, tilbøielig til at slaae Benene om hinanden, naar han skal gjøre hurtige Bevægelser. Hans Hoved er velformet, besat med tyndt, sort Haar. Panden af almindelig Form; over venstre Öie et Ar efter et Fald som Barn; Öinene graae; med bevægelig Iris paa høire Øie, venstre derimod altid contraheret, saa at Pupillen er meget udvidet. Munden maaskee en Smule skjev, Tænderne slidte og defecte; stærk halitus oris; Tungen lidt belagt, strækkes lige ud og skjælver ikke under Udstrækningen. Talen er noget generet, han taler langsomt og synes ligesom at gjøre sig Umage ved Udtalen af hvert enkelt Ord; Ansigtsudtrykket slapt, Hudfarven gusten. Intet at bemærke ved den physikalske Undersøgelse, undtagen at høire Testikel er ganske atrophisk, næsten aldeles manglende, hvilken Mangel den Syge angiver som Følge af det samme Fald, der bevirkede Arret i Panden. Extremiteterne af almindelig Muskulatur, nogle Aareladningsar i Albubøiningerne. De vegetative Functioner i Orden. Han er rolig og reenlig, altid tilfreds, kan ikke faae fuldrost sin fortræffelige Sundhedstilstand. Rigmandstankerne er han nu fri for.

16de October. I Dag samme Indbydelse paa Lækkerheder.

D. Inf. flor. arnicæ ℥vjjj } ℥ß t. p. d.
Kali hydroiod. ʒjj

27de October. Han er Admiral, skal snart blive Konge, talte i Nat med Vorherre og saae sin Kone „Dronningen i Himmelen".

29de October. Er urolig Nat og Dag; maa flyttes i Celleafdelingen.

14de November. Forholder sig rolig; flyttes tilbage i B.

28de November. De sidste Dage Brækning efter Mixturen, som seponeres.

12te December. Har de sidste Dage begyndt at tale forstandigere, opgivet sine Rigmandstanker, men vemodig og under Klynk over sin Armod tryglet om at komme hjem.

13de December. Udskrives i Bedring (efter eget og Familiens Önske).

Uagtet her endnu intet væsentligt Resultat var naaet, gav jeg dog efter for den Syges og de Paarørendes Ønsker, fordi jeg ansaae Diagnosen af Paralysis generalis sikker og saaledes Sygdommens sørgelige Udgang given enten han forblev i Asylet eller kom hjem, enten han fik mere eller mindre lyse Mellemrum.

Det forekom mig, at den fjollede Stormandsgalskab, den stadige Ulighed i Pupillerne, den tilsyneladende Skjevhed i Ansigtet, den svækkede Taleevne og ustø Gang vare tilstrækkelige Momenter for en bestemt Diagnose, uagtet de sædvanlige Aarsagsmomenter: Libationer til Bacchus og Venus, Syphilis og Merkurialbrug manglede.

Jeg overraskedes derfor meget behagelig ved at modtage Underretning fra hans Hjem, at han i Vinter var gaaet stadig fremad, saa han nu var fuldkommen rask og atter havde taget Hyre som Orlogskok. Jeg begyndte at haabe, at enten Diagnosen havde været feilagtig, eller at vi her kunde glædes ved et af de sjeldne Tilfælde af helbredet Paralysis generalis. Men nylig erfarede jeg af den Orlogscapitain, med hvem han var forhyret, at Tilstanden atter er den samme som ved hans Indlæggelse, saa det vel desværre maa ansees altfor vist, at Bedringen kun har været et af de ved nærværende Sygdom saa almindelige mere eller mindre varige og alvorlige Remissioner, der ofte grændse til Intermissioner.

Den Mand, der udskreves uhelbredet, er i disse Dage — 21de Mai 1865 — afgaaen ved Døden, 6 Dage efterat han blev angreben af et apoplectisk Anfald, der fuldstændig berøvede ham Bevidsthed og Taleevne.

De tvende, som afgik ved Døden, vare:

1. O. O. S. 41aarig Huusmand i smaa Kaar indkom 21de Juli 1864, men havde tidligere været behandlet i Asylet fra 4de Mai til 10de September 1863. Og da der uden Tvivl er Sammenhæng mellem den forrige Sygdom og nærværende, anseer jeg det nødvendigt først at meddele Uddrag af den første over ham førte Journal. Da han den Gang indkom, oplystes, at han var Gaardmandssøn, havde været rask som Barn og flink i Skolen samt begavet med mechanisk Talent, saa han var en meget søgt Møllebygger. Han havde været gift i 10 Aar og havde 4 raske Børn. Han har været smittet af Syphilis og derfor behandlet 1 Gang paa Sygehuus og 1 Gang privat; derhos er han noget drikfældig. — Efter dygtig Juletouring faldt han for 4 Maaneder siden i en Døs, der varede nogle Dage og gik over til en dyb Melancholie, hvorunder han i For-

tvivlelse vilde ødelægge Kone, Børn og sig selv, fordi han paa Grund af sin Svirelyst var ude af Stand til at ernære sig og Sine.

Denne Tilstand varede til Marts Maaneds Udgang, da han pludselig blev voldsom, støiende og fik Stormandsideer: „Han var Konge og skulde greie for Alle". Han var over Middelhøide, velnæret, med velformet Hoved, regelmæssige Ansigtstræk og blaae Øine; men høire Pupille var udvidet og øvre Öielaag paa samme Side noget hængende; derhos Skjælen udad. Ved den physicalske Undersøgelse ellers Intet at bemærke. Appetiten var god og Søvnen efter Morphium ret taalelig.

I Begyndelsen var han støiende og stortalende om egen Dygtighed, til andre Tider græd han over sin Syndighed. Den 6te Mai „følte han Satans legemlige Haand, der førte ham til Randen af Helvede; men da blev han til en Engel og optoges af Gud til Saliggjørelsen".

Han blev imidlertid snart roligere, begyndte at arbeide og kom sig under Brugen af Jodkali og Morphium lidt efter lidt, saa han 10de September udskreves helbredet.

Der var vistnok allerede under dette hans første Ophold paa Grund af Antecedentserne, Syphilis og Mercurialbrug, Drikfældighed og Touring, samt paa Grund af Deliriets Beskaffenhed, Pupillernes Ulighed og Ptosis Formodning om, at her var et Tilfælde af Paralysis generalis; men da der ikke var noget Besvær ved Talen, ingen Vanskelighed ved Gangen, og Bedringen gik gradviis og ordentlig, diagnosticeredes Mania og opførtes Angjældende ved Udskrivningen som helbredet.

21de Juli 1864 indlagdes han imidlertid paany.

De første 6—7 Maaneder efter Hjemkomsten vedblev han at befinde sig fuldkommen vel, men saa drog han til en By, hvor han efter nogen Tid viste sig urolig og voldsom samt senere uvirksom, ligegyldig og sløv.

1ste August. Han er som ved forrige Indlæggelse, kun noget sløvere; fremdeles høire Pupille betydelig større end venstre. Han har deeltaget i Slaataanen ret ordentlig; de vegetative Functioner i Orden.

3die August. Klager over stærke Smerter i Underlivet, der er udspændt og ømfintligt. D. Klisteer, Neptunusbelte, Terpentinomslag.

4de August. I Dag atter oppe og beskjæftiget. D. Sol. jodeti Kalici ʒß t. p. d.

10de August. I Gaar atter Smerte og Udspænding i Underlivet. Han er sløv, lader Vandet gaae i Sengen.

23de August. Fremdeles stadig Udvidning af høire Pupille; Talen besværligere; klager over Søvnløshed. D. 4 Kopper i Nakken.

12te September. Tiltagende Sløvhed og Ureenlighed.

3die October. Har i Dag sandsynligviis haft et apoplectiformt Anfald. Ansigtet er slappere, især paa venstre Side; Talen meget besværet; han kan ikke gaae og knapt holde sig opreist i siddende Stilling.

6te October. Meget svag, taler ikke; noget Synkningsbesvær og snorkende Aandedræt; Udtømmelserne uvilkaarlige, Pulsen meget lille og uregelmæssig 56—60 D. Æther.

8de Kl. 1 Morgen døde han.

Obductionen, som foretoges 14 Timer efter Døden, viste:

Legemet meget fyldigt og velnæret, hist og her, især paa Laarene og Overarmene, blaarøde Dødningeflækker af en Sølvtoskillings Størrelse,

I Hjernehulen: Ikke meget, for det meste flydende mørkt Blod i Sinus; de tynde Hinder skiddengraae med Perlemorsglands langs Karrene over hele lacunar. Hinderne skille sig let fra Hjernesubstantsen; under dem en Deel Serum; paa de forreste Lapper smaa digitate Impressioner, fyldte med Serum. Partiet over Sideventriklerne især paa høire Side fremdrevet som af indenfor værende Vædske. Hjernemassen af normal Fasthed; intet Hjerneoedem; Sideventriklerne, især høire, udspændte af klar Serum; ependyma i disse fiint granuleret. Lige bag pars petrosa ossis temp. paa høire Side føles det af dura mater bedækkede Been som en ru Flade.

Brystet: Høire Lunge lidt adhæreret bagtil; ellers intet Abnormt.

Underlivet: Leveren sund; Milten meget liden; Nyrernes Substants noget bleg.

Naar nærværende Sygehistorie med tilhørende Sectionsfund sammenholdes med foregaaende, forekommer det mig indlysende, at begge ere Tilfælde af Paralysis generalis, vel skikkede til at vise, hvor betydelige og skuffende Intermissionerne i denne Sygdomsform kunne være og hvor skeptisk man altsaa har Ret til at være, naar der tales om Paralysis generalis som helbredet.

2. O. H. R. 54aarig Huusmand i smaa Kaar indkom 11te April 1864 og angaves ikke tidligere at have været sindssyg. Nærmere Oplysninger om Familieforhold, Barndom o. s. v. ere ikke meddeelte. Han skal ikke have sindssyge Beslægtede, skal have været en dygtig og arbeidssom Mand, men tureviis hengiven til Sviir. Der er ingen foregaaende Sygdom bekjendt; men for 1 Maaned siden begyndte han at blive ustø i Tale og Handlemaade, at vise sig glemsom og ustadig, saa han løb fra det ene Arbeide til det andet. Som ung skal han have opholdt sig i Gothenborg og da have haft Saar paa Glans, hvorom han dog af Mangel paa Hukommelse er udaf Stand til at meddele nærmere Oplysning.

19de April. Status præsens: Han er liden, men velnæret og fyldig, med god Muskulatur. Holdningen er imidlertid slap, lidt ludende; Gangen slæbende som

hos en gammel eller meget træt Person. Hovedet velformet; Ansigtet ligesaa, begge Halvdele fuldkommen lige; Øinene brune, med lige, stærkt contraherede Pupiller; Blikket mat, hele Udtrykket søvndrukkent. Tænderne gode, Tungen reen; ved dens Udstrækning peger Spidsen lidt over mod Venstre. Bryst og Underliv frembyde intet Abnormt. Han klager over stikkende Smerter fra og til mellem Skuldrene, hvor dog intet Sygeligt kan bemærkes. Genitalia ere meget smaa, venstre Testikel aldeles atrophieret og ømfintlig ved Berørelse, høire ogsaa blød og noget atrophieret; paa høire Side af frenulum sees et lidet, indtrukket Ar efter et Saar. I Armbøiningerne sees nogle Aarladningsar. Saavel Bøining som Retning af Underlemmerne foregaaer kraftigt, og Hudfølelsen er normal. Puls og Hjerteslag i Orden.

Siden Indkomsten har han opholdt sig i B og puslet med Drevplukning.

Han klager over nogen Sprængen i Hovedet, og har derfor faaet Kopper.

Hukommelsen for nærværende Tildragelser er fuldstændig tabt. Han fortæller, at han gik hjemmefra i Gaar, at han er 26—40—44 Aar gammel; men paa Spørgsmaal, naar han er født, svarer han stedse: 21de December 1817.

D. Infus flor. armicæ c. Kali hydroiod. ℥ß bihorio.

28de April. Skal i Gaar og i Dag have faldt omkuld flere Gange.

5te Mai. Maven den senere Tid meget udspændt af Luft. Døsigheden tiltagende; han gaaer ofte til Sengs; Talen usikker; Tungen lidt bidt i Spidsen.

9de Mai. Han er soporøs, kan ikke tale eller synke. D. Ediksklisteer og Spanskflue i Nakken.

10de Mai. Han ligger fuldstændig comatøs, ganske stiv, med snorkende Aandedræt, Øinene dreiede opover til Venstre, Tænderne sammenbidte.

12te Mai Kl. 9½ Morgen døde han.

Obductionen 27 Timer efter Døden viste:

Hjerneskallen compakt, gjennemskinnende; dura mater normal, Hjernens gyri fladtrykte, Blodmængden normal; i Ventriklerne en Deel Serum, ependyma hist og her fiint granuleret. I venstre corpus striatum en nødstor Kjerne fuldkommen af Farve og Consistents som graa Hjernesubstants; i Bunden af 3die Ventrikel lige under commissura mollis sees en blød, graarød, vasculøs Svulstmasse, der tildeels ogsaa danner Væggene i 3die Ventrikel og strækker sig i Dybden lige til Basis, saa Svulstens Grunddeel indtager Partiet bag chiasma nervorum opticorum.

Brystet: Hjertets Pericardialblad besat med større og mindre Seneflækker; i Hjertekamrene en god Deel deels flydende, deels coaguleret Blod; saavel paa Mitral- som Aortaklappen smaa hanekamformige Excrescentser. Venstre Lunges nederste Lap blodoverfyldt, høire Lunges øverste Lap rød hepatiseret, nederste ligesaa, men i mindre fremrykket Grad; i de fine Bronchier lidt puriform Vædske.

Underlivet: Leveren og Milten noget bløde; paa Miltens Overflade og nærmest liggende Partier en hel Deel Pusinfiltrationer fra et Knappenaalshoveds til et Hampefrøs Størrelse. Nyrerne og Tarmene normale, i Tyndtarmen en Spolorm. Venstre Testikel, som i levende Live føltes atrophieret, viste i Øvrigt intet andet Abnormt, end temmelig stærk Udvidning af Venerne i Epididymis.

Jeg har gjengivet ogsaa denne Sygehistorie, fordi den, hvis de meddeelte Oplysninger ere nogenledes paalidelige, afgiver Exempel paa et for denne Sygdom ganske usædvanlig hurtigt og regelmæssigt Forløb. For Resten have de her meddeelte Liigfund den særegne Interesse, at de ved Siden af de øvrige ved Paralysis almindelige Phænomener ogsaa vise charakteristiske Spor af syphilitisk Encephalopathi.

Sundhedstilstanden har været god, hvilket sees af vedføiede Fortegnelse over intercurrerende Sygdomme. Den kliniske Underviisning som sædvanlig.

Intercurrente Sygdomme,

forekomne paa Gaustad Sindssygeasyl Aaret 1864.

Sygdomme.	1864. Begge Kjøn.	Januar.		Februar.		Marts.		April.		Mai.		Juni.		Juli.		August.		September.		October.		November.		December.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Angina tonsillaris	5	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Cardialgia	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Conjunctivitis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea	17	1	2	-	1	1	1	1	2	1	2	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	1	-	-
Distorsio pedis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Erysipelas	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Febris simplex	12	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1
— catarrhalis	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
— typhosa	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Fractura costae	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmatemesis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Panaritium	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Parotitis	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	4	1	1	-
Periostitis maxillae infer.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Pneumonia	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
		1	7	-	1	1	1	3	3	2	4	1	2	1	1	1	3	-	1	7	4	4	4	1	8
Tilsammen	61	8		1		2		6		6		3		2		4		1		11		8		9	

Jeg slutter saaledes denne Generalberetning, idet jeg vedlægger:

1. Uddrag af Personalprotokollen for 1864;
2. Do. af Behandlingsprotokollen og
3. Do. af Arbeidsfortegnelserne.

Gaustad 10de Juni 1865.

Ole Sandberg.

E X

af Gaustad Sindssygeasyl

Sygdomsform.	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Nyoptagne.		U d		
					Helbredede.		I
	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mæn
Melancholia	33	37	32	51	7	16	1
Mania	26	28	30	36	14	16	
Stupiditas	3	1	-	1	-	-	
Delirium tremens . . .	-	-	1	-	1	-	
Dementia	51	38	17	22	1	-	
Idiotismus acqvisitus . .	7	5	-	2	-	-	
Epilepsia	9	1	3	-	1	-	
Paralysis generalis . .	4	-	7	-	-	-	
Idiotismus congenitus . .	-	-	-	1	-	-	
Tilsammen	133	110	90	113	24	32	2
	243		203		56		

Overeensstemmende med Asylets Personalprotokol.

Gaustad den 13de Januar 1865.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

K T

lprotokol for Aaret 1864.

Uhelbredede.		Döde.		Belægning ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aaret behandlede Syge		Antal af samtlige Liggedage.
Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	
5	18	5	1	37	39	65	88	26671
1	4	3	1	29	32	56	64	20580
-	-	1	-	2	2	3	2	1537
-	-	-	-	-	-	1	-	54
12	13	-	-	53	42	68	60	34120
-	1	1	-	6	5	7	7	3788
2	-	-	-	7	1	12	1	3497
1	-	2	-	7	-	11	-	2134
-	-	-	-	-	1	-	1	186
21	36	12	2	141	122	223	223	92568
57		14		263		446		92568

Gaustad 9de Januar 1865.

Ole Sandberg.

EX

af Gaustad Sindssygeasyls

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvangs
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Uro	9	15	24	Indespa
Voldsomhed	16	5	21	do
Selvbeskadigelse	4	4	8	
Ureenlighed og Ødelæggelseslyst	11	19	30	Indespa
Onanie	1	-	1	

Arbei

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af daglig Syge.	
	Mænd.	Kvinder.
Brændehugning	$17\frac{105}{301}$	—
Huusgjerning	$16\frac{110}{301}$	$13\frac{39}{301}$
Drevplukning	$23\frac{128}{301}$	—
Skomagerarbeide	$1\frac{20}{301}$	—
Snedkerarbeide	$2\frac{7}{301}$	—
Gartneri og Markarbeide	$10\frac{31}{301}$	$3\frac{93}{301}$
Sneeskufning	$\frac{110}{301}$	—
Gaardsarbeide	$4\frac{112}{301}$	—
Kontorarbeide	$\frac{5}{301}$	—
Søm	—	$19\frac{198}{301}$
Vævning	—	$4\frac{99}{301}$
Uldtilvirkning	—	$9\frac{182}{301}$
	$75\frac{26}{301}$	$50\frac{9}{301}$

Fremlagt i Kontrolkommissionen for Gaustad Sindssygeasyl.

Ludvig Barfoed. **Chr. Egeberg.**

...AKT

...gsprotokol for Aaret 1864.

...hed.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
Stol	9 Døgn, 17 Timer.	
...ie	15 — 17 —	
	16 — 17 —	
Stol	18 — 5 —	
	- — 9 —	

Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.

Opskaaret og kløvet 263 Favne Birkeved, 19 Favne Furu- og 627 Favne Granved.

Ved Opløsning af gammelt Tougværk udbragt 79 B℔ Drev.

Skomagerværkstedet: 1 Par Bottesfortes, 1 Par Galoscher, 24 Par Mandsstøvler, 101 Par Fruentimmerstøvler, 43 Par Sko, 1 Par Fruentimmersko, samt Reparationer mod Refusion til Beløb . . . . 283 Spd. 114 ß.
Reparationer vedkommende Asylet og Jordbruget for . . . . 26 — 78 -

Snedkerværkstedet: Forfærdiget 5 Havebænke, 1 stort Magazinskab, 2 Klædeshængere, 12 Brændekasser samt 1 Gardintrappe — desuden forskjellige Reparationer.

Ved den qvindelige Haandgjerning udbragt: 81 Nattrøier, 191 Skjørter, 226 Særker, 8 Fruentimmertrøier, 188 Tørklæder, 74 Par Fruentimmerbeenklæder, 145 Forklæder, 187 Kjoler, 40 Par Strømper, 165 Underskjørter, 109 Par Strømpepaabind. Reparation af 1945 Skjørter, 667 Par Underbeenklæder, 507 Undertrøier, 639 Særker, 675 Unskjørter, 13000 Par Strømper, 312 Kjoler. Endvidere vævet 173 Alen Skjörtetøi.

Gaustad den 11te Januar 1865.

Ole Sandberg.

EX…

af Gaustad Sindssygeasyls …

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvangs…
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Uro	9	15	24	Indespa…
Voldsomhed	16	5	21	do…
Selvbeskadigelse	4	4	8	
Ureenlighed og Ødelæggelseslyst	11	19	30	Indespa…
Onanie	1	-	1	

Arbei…

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af dagli… Syge.	
	Mænd.	Kvinder.
Brændehugning	$17\frac{105}{301}$	—
Huusgjerning	$16\frac{110}{301}$	$13\frac{39}{301}$
Drevplukning	$23\frac{128}{301}$	—
Skomagerarbeide	$1\frac{20}{301}$	—
Snedkerarbeide	$2\frac{7}{301}$	—
Gartneri og Markarbeide	$10\frac{31}{301}$	$3\frac{93}{301}$
Sneeskufning	$\frac{110}{301}$	—
Gaardsarbeide	$4\frac{112}{301}$	—
Kontorarbeide	$\frac{5}{301}$	—
Søm	—	$19\frac{198}{301}$
Vævning	—	$4\frac{99}{301}$
Uldtilvirkning	—	$9\frac{182}{301}$
	$75\frac{26}{301}$	$50\frac{9}{301}$

Fremlagt i Kontrolkommissionen for Gaustad Sindssygeasyl.

Ludvig Barfoed. **Chr. Egeberg.**

AKT

...gsprotokol for Aaret 1864.

...hed.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
Stol	9 Døgn, 17 Timer.	
ie	15 — 17 —	
	16 — 17 —	
Stol	18 — 5 —	
	- — 9 —	

Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.

Opskaaret og kløvet 263 Favne Birkeved, 19 Favne Furu- og 627 Favne Granved.

Ved Opløsning af gammelt Tougværk udbragt 79 B℔ Drev.

Skomagerværkstedet: 1 Par Bottesfortes, 1 Par Galoscher, 24 Par Mandsstøvler, 101 Par Fruentimmerstøvler, 43 Par Sko, 1 Par Fruentimmersko, samt Reparationer mod Refusion til Beløb . . . . 283 Spd. 114 ß.
Reparationer vedkommende Asylet og
Jordbruget for . . . . 26 — 78 -

Snedkerværkstedet: Forfærdiget 5 Havebænke, 1 stort Magazinskab, 2 Klædeshængere, 12 Brændekasser samt 1 Gardintrappe — desuden forskjellige Reparationer.

Ved den qvindelige Haandgjerning udbragt: 81 Nattrøier, 191 Skjørter, 226 Særker, 8 Fruentimmertrøier, 188 Tørklæder, 74 Par Fruentimmerbeenklæder, 145 Forklæder, 187 Kjoler, 40 Par Strømper, 165 Underskjørter, 109 Par Strømpepaabind. Reparation af 1945 Skjørter, 667 Par Underbeenklæder, 507 Undertrøier, 639 Særker, 675 Unskjørter, 13000 Par Strømper, 312 Kjoler. Endvidere vævet 173 Alen Skjörtetøi.

Gaustad den 11te Januar 1865.

Ole Sandberg.

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1865.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTÖR.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1866.

I min Generalberetning for 1864 yttrede jeg angaaende

I. Den økonomiske Afdeling,

at jeg for Fremtiden ikke agter at give nogen detailleret Fremstilling af samme.

I Overeensstemmelse hermed vil jeg for nærværende Aar 1865 kun give den sædvanlige Oversigt over Indtægter og Udgifter og ledsage den med et Par Bemærkninger.

BALLANCE-

over Indtægts- og Udgiftsbelöb efter de forskjellige

Indtægt:		Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning** fra Aaret 1864: I Kasse		3764	18		
Restancer efter Kasseregnskabet . .	8871 Spd. 6 ß.				
do. efter Jordbrugsregnskabet .	17 — 21 -	8888	27	12652	45
B. **Kurpenge og Udlæg**:					
1. Kurpenge		34844	39		
2. Refusion for diverse Udlæg . .	2116 Spd. 57 ß				
do. for forøget Udlæg ved Indkjøb af Klædningsstykker, der findes til Udgift i Kasseregnskabet for 1866	8 — „ -	2124	57	36968	96
C. **Af Jordbruget**:					
1. Viktualier, leveret Asylet for		5228	65		
2. Diverse Kjørsel for Asylet til Beløb		750	-		
3. Kjørsel af Fyrkul for		254	80		
4. Smedarbeide og Tømmer til Asylets Bygninger . .		132	21		
5. do. samt Gjødsel til Haverne		89	108		
6. Rughalm til Madratsefyld		90	-		
7. Godtgjørelse for Cellevadsk, udført af Gaardspigen		36	-		
8. Kontante Indkomster		216	117		
		6798	31		
NB. Fragaar som formindsket Værdi i Beholdning af Besætning, Kornvarer m. m. ved Aarets Slutning		201	38	6596	113
D. **Af Gartneriet**:					
1. Grønsager m. m. til Asylets Husholdning . . .		361	108		
2. Kontant ved Salg af Trær m. m.		82	28	444	16
E. **Af Arbeidsvirksomheden**:					
1. a. Refusion for oparbeidede Klædningsstykker samt for Reparationer i Aarets Løb (cfr. Regnskabet for den qvindelige Haandgjerning og Skomagerværkstedet)	1937 Spd. 107 ß				
hvorfra drages den i Regnskabsaaret forøgede Beholdning med	228 — 115 -	1708	112		
b. til Reparation paa Syges Tøi osv. uden Refusion		200	119		
c. Klædningsstykker til Jordbruget (cfr. Udgiftssiden)		10	118		
2. Kontant ved Salg af Drev		24	72	1945	61
F. **Diverse Indtægter**:					
1. Kontant ved Salg af Melk, Fløde, Madfedt etc. .		345	20		
2. do. for solgte Klude		9	19		
3. do. for Extrabespisning i Asylet		110	16		
4. do. for 61 Par Strømper		11	60		
5. Renter af Asylets i Christiania Sparebank staaende Kapital		282	118		
6. Efter Decision til Kasseregnskabet 1863		50	72	809	65
Summa . .		. . .	. .	59417	36

OVERSIGT

ved Gaustad Asyl förte Regnskaber for Aaret 1865.

	Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A¹.	1. **Jordbruget,** efter Kasseregnskabet	3870	22		
	2. Kost til Tjenerskabet (cfr. Jordbrugsregnskabet) .	361	115		
	3. Klædningsstykker fra Asylets Magazin (cfr. Indt.siden)	10	118		
	4. Lys og Olie (cfr. Jordbrugsregnskabet)	40	-	4283	15
A².	**Haverne og Planteskolen,** efter Kasseregnskabet . . .	293	75		
	og for Smedarbeide og Gjødsel fra Jordbruget	89	108	383	63
B.	**Bygninger, Gas- og Vandledninger m. m.:**				
	1. Efter Kasseregnskabet	2615	90		
	2. Smedarbeide og Hustømmer (cfr. Jordbrugsregnsk.)	132	21	2747	111
C.	**Inventariet,** efter Kasseregnskabet	2599	42		
	samt for Rughalm til Sengeunderlag (cfr. Indtægtssiden)	90	-	2689	42
D.	**Lönninger**			7134	48
E.	**Syges Adspredelser, Arbeidsgodtgjørelse m. m.** . . .			284	57
F.	**Forpleiningen:**				
	1. Efter Kasseregnskabet	11715	6		
	2. Viktualier fra Jordbruget og Haverne . 5590. 53. hvorfra drages ovenanførte Kostpenge for Jordbrugets Tjenere . . 361. 115. samt Talg af det indkjøbte Kjød til Lysestøbning . . 70. – 431. 115.	5158	58	16873	64
G.	**Belysning,** efter Kasseregnskabet	1210	17		
	og Talg til Lys (se Forpleiningskontoen) . . 70 Spd. medens det til Jordbruget leverede Qvantum Lys fradrages med . . . . 40 —	30	-	1240	17
H.	**Brænde og Kul,** efter Kasseregnsk. og for Kjørsel (cfr. Indt.siden)			2944	77
I.	**Medikamenter, Instrumenter** o. desl.			574	107
K.	**Bibliotheket**			113	65
L.	**Kontorreqvisiter**			228	113
M.	**Arbeidsvirksomheden**			1957	119
N.	**Vadsk og Renholdelse,** efter Kasseregnskabet	437	48		
	og for udført Cellevadsk (cfr. Indtægtssiden)	36	-	473	48
O.	**Tilfældige Udgifter,** efter Kasseregnskabet	949	94		
	do. for Reparationer for Syge etc. (cfr. Indt.siden)	200	119		
	Derhos ifølge Decision til Antegnelserne for 1863 . .	5	40	1156	13
P.	**Udlæg,** som refunderes			2116	57
Q.	**Renter og Afdrag**			1444	46
	Omdragssummer: For Hentning fra Byen, Skyds o. desl. (cfr. Indtægtsiden) 750. - hvorfra drages de under Conto C paa Indtægtssiden for Ballancens Skyld opstillede . . . 201. 38.			548	82
	Beholdning den 31/12:				
	1. Restancer efter Kasseregnskabet . . . 9034. 8. do. efter Jordbrugsregnskabet . . 17. 21.	9051	29		
	2. I Kasse	3170	63	12221	92
	Summa . .	. . .	. .	59417	36

Samtlige Indtægter og Udgifter svare temmelig nøiagtig til det forud opgjorte Overslag; kun har den større Søgning og deraf flydende Curpenge bevirket, at det ogsaa dette Aar har ladet sig gjøre at afslutte Regnskabet uden at tye til de 1000 Spd., som ved Overslaget vare tagne til Indtægt af Beholdningen. Den samme Omstændighed, den stærkere Søgning nemlig, har ogsaa gjort, at det Fornødne har kunnet afsees til Anlæg af en Keglebane med Lysthuus, hvortil der ved Kongelig Resolution af 3die April 1865 meddeltes Bemyndigelse til at anvende indtil 500 Spd.

Nævnte Anlæg blev i heromhandlede Aar færdigt og kostede omtrent 520 Spd.

Denne extraordinære og upaaregnede Udgift gjorde, at Beholdningen ved Aarets Udgang var formindsket med omtrent 430 Spd., medens den altsaa ellers vilde viist sig forøget med omtrent 90 Spd.

Det er imidlertid af saa megen Vigtighed, at der kan anvises de Syge hensigtsmæssig Sysselsættelse og gavnlig Adspredelse, at de til heromhandlede Anlæg benyttede Penge maa ansees vel anvendte.

Naar det — som anført — har ladet sig gjøre at afslutte de 2 sidste Aars Regnskab uden at tage til Indtægt de paaregnede 2000 Spd. af Beholdningen, da kunde det synes berettiget at spørge, hvorfor disse Penge ikke ere opførte til Anvendelse i den kommende Budgettermin; eller om Asylet er saa vel udstyret i enhver Henseende, at det intet Brug har for dem.

Jeg skal i den Anledning bemærke, at Asylet forhaabentlig uden at angribe denne Smule Capital vil kunne bestride sine ordinære Udgifter; og at disse Par Tusinde Spd. ikke strække til ved de betydeligere Anlæg eller Udvidelser, som ved Budgettets Opgjør kunde haves og havdes i Tanke.

Disse ere nemlig: Kirkebygning og Anlæg af Colonier.

For Tiden holdes Gudstjenesten i det Locale, som fra Begyndelsen var bestemt til Festligheder; og disse maa som Følge deraf enten afholdes under fri Himmel eller i Sygeafdelingerne, hvilket undertiden har sine store Vanskeligheder.

Det føles derfor som et alvorligt Savn, at Asylet ingen egentlig Kirke har; men det er mit Haab, at der om ikke meget lang Tid, naar disse 2000 Spd. forøges med Renter og Renters Renter, medens Jordbruget ved aftagende Udgifter og tiltagende Afkastning giver større Overskud, vil kunne anvendes det Fornødne til Kirkebygning.

Spørgsmaalet om Anlæg af Colonier for arbeidende, navnlig agerdyrkende Sindssyge i Forbindelse med Asylet staaer endnu ikke saa klart for mig, at jeg kan have nogen bestemt Mening, om Asylet i nogen nær Fremtid vil kunne foretage denne tidsmæssige og ønskelige Udvidelse uden Tilskud af Statskassen. Men jeg er ikke ganske uden Haab om, at det muligens vil lade sig gjøre lidt efter lidt at nærme sig

Colonisationssystemet enten alene ved Benyttelse af det Overskud, Asylet forhaabentlig fremdeles vil give, eller ved Optagelse af Laan paa Eiendommen.

Ved Naturforskermødet i Stockholm 1863 bragte jeg denne Sag paa Bane. Og Alle, som yttrede sig, syntes være enige i den Anskuelse, at Anbringelse af enkelte Sindssyge i Colonier vilde være hensigtsmæssig, samt at Gaustad var vel skikket til at gaae foran i denne Retning.

Altsaa: Kirkebygning og Colonisation staaer paa Dagsordenen; og disse havde jeg allerede ved Opgjørelsen af det i forrige Generalberetning meddelte Budgetoverslag i Tanke, uden at jeg dog vovede noget Forslag i den Anledning.

Senere har jeg begyndt at tænke paa en tredie Forandring, nemlig Anbringelse af Kasser til Poudretfabrication i Stedet for de nu benyttede Water-closets.

Den almindelige Tilfredshed, som fra flere Kanter i Christiania er yttret med disse Indretninger, har ladet mig troe, at en saadan Forandring skulde være hensigtsmæssig her, hvor det hidtil anvendte System med Water-closets stedse har givet Anledning til Ureenlighed og Stank, og hvor det desuden i økonomisk Henseende maa ansees af ikke ringe Vigtighed at kunne benytte Affaldet fra henved 400 Mennesker.

Hvis de nu paabegyndte Undersøgelser vise, at Forandringen baade i sanitær og økonomisk Henseende er fordeelagtig, agter jeg da at søge Bemyndigelse til at anvende det Fornødne hertil. Her vil imidlertid neppe blive Spørgsmaal om store Capitaler, og derfor vil sandsynligviis dette blive den første Forbedring, som søges gjennemført.

Forinden jeg forlader dette Afsnit skal jeg for dem, hvem Asylets Jordbrug interesserer, bemærke, hvad Ballanceoversigten ikke tydelig fremstiller, at Jordbrugets Nettoudbytte har været 2313 Spd., altsaa henved 200 Spd. mindre end paaregnet, hvilket har sin Grund i, at Høavlingen var mindre god.

Naar til Hovedsummen paa Udgiftssiden lægges Direktørens Løn 1600 Spd. og derpaa fradrages:

A^1 4283—15, A^2 383—63, F omtrent 360 Spd. for den paa Indtægtssiden anførte Extrabespiisning og Bespiisning til løse Arbeidere, M. 1957—119, P. 2116—57, Q. 1444—46, Omdrag 548—82 og Beholdning 12,221—92, saa viser det sig, at hver Syg daglig har kostet $45_{,99}$.

Hermed forlader jeg denne og gaar over til

I. Den medicinske Afdeling.

De Syges Behandling og Forpleining

har været omtrent som de foregaaende Aar.

Tvangsmidlerne ere anvendte omtrent paa samme Maade og med samme Hyppighed som tidligere.

Sygebelægget.

Antallet af samtlige i Aarets Løb behandlede Syge var 449; af disse vare tilbageliggende 263. I Aarets Løb indkom altsaa 186, nemlig 86 Mænd og 100 Kvinder. Af disse indkom i

Januar . .	9 Mænd,	12 Kvinder;		Juli . . .	9 Mænd	11 Kvinder;
Februar .	6 —	5 —		August . .	8 —	8 —
Marts . .	4 —	7 —		September .	6 —	17 —
April . .	8 —	6 —		October .	4 —	6 —
Mai . . .	8 —	7 —		November .	7 —	3 —
Juni . .	9 —	11 —		December .	8 —	7 —

Altsaa i 1ste Kvartal	19 Mænd,	24 Kvinder;	
i 2det —	25 —	24 —	
i 3die —	23 —	36 —	
i 4de —	19 —	16 —	

Asylet har altsaa modtaget noget færre nye Syge end i det nærmest foregaaende Aar; dette kan maaske have sin Grund deri, at tvende private Asyler i Bergen i dette Aar har begyndt sin Virksomhed.

De indkomne 186 havde følgende Hjemstavn:

Akershuus Amt	28	Finmarkens Amt	2
Buskeruds Amt	21	Moss	2
Jarlsberg og Laurvigs Amt .	17	Nordre Bergenhuus Amt . .	2
Hedemarkens Amt	13	Bergen	2
Christiania	12	Flekkefjord	2
Drammen	12	Nordre Throndhjems Amt . .	1
Bratsberg Amt	11	Sverige	1
Nedenæs og Robygdelagets Amt	11	Kragerø	1
Christians Amt	10	Stavanger	1

Lister og Mandals Amt . . .	8	Throndhjem	1
Smaalenenes Amt	5	Christianssand	1
Christianssund	4	Porsgrund	1
Arendal	3	Grimstad	1
Kongsberg	3	Aalesund	1
Horten	3	Drøbak	1
Fredrikshald	2	Nordlands Amt	1
Laurvig	2		

At iaar 2 ere indkomne fra Finmarkens Amt, synes at vise, at man i de nordligste Egne er bleven opmærksom paa den Lettelse, der ydes derved, at Statskassen har overtaget Udgiften ved de fattige Syges Befordring til og fra Asylet. Jeg maa imidlertid beklage, at heller ikke de i dette Aar fra disse Egne indlagte Syge give synderlig Haab om Helbredelse.

Med Hensyn til de Indkomnes Alder fandt følgende Forhold Sted:

10—15	Aar	2	Mænd,	2	Kvinder.
15—20	—	5	—	6	—
20—30	—	24	—	18	—
30—40	—	24	—	35	—
40—50	—	16	—	22	—
50—60	—	11	—	10	—
60—70	—	3	—	5	—
70—80	—	1	—	2	—

Saavel den yngste som den ældste Aldersklasse er saaledes noget stærkere repræsenteret, imedens Forholdet forøvrigt omtrent er som sædvanligt.

Varigheden af Sygdommen eller sidste Sygdomsanfald før Indlæggelsen var følgende:

Under	½	Aar	40	Mænd,	44	Kvinder.
Mellem	½ og 1	—	14	—	21	—
—	1 —1½	—	5	—	9	—
—	1½—2	—	8	—	3	—
—	2—3	—	7	—	8	—
—	3—4	—	6	—	3	—
—	4—5	—	-	—	2	—
—	5—6	—	1	—	2	—
—	6—7	—	1	—	1	—
—	7—8	—	-	—	1	—
—	8—9	—	1	—	2	—

Mellem	9og10	Aar	1	Mand,	-	Kvinder.
—	10—15	—	1	—	2	—
—	15—20	—	-	—	-	—
	over 20	—	1	—	2	—

Ved Sammenligning med næst foregaaende Aar viser det sig altsaa, at ikke fuldt saamange ere indkomne i Sygdommens første Halvaar; hvori dette kan have sin Grund vover jeg ikke at afgjøre, Afvigelsen er imidlertid saa ubetygelig, at jeg haaber, den er begrundet i forbigaaende og tilfældige Omstændigheder. At de Syge indlægges saa betimelig som mulig, er, som jeg oftere har bemærket, af saa stor Vigtighed, at jeg ikke vil undlade ogsaa denne Gang til Opmuntring at fremsætte Resultatet af Behandlingen for de 84 Syges Vedkommende, der indlagdes i Sygdommens første Halvaar:

Af de 40 Mænd vare ved Aarets Udgang 9 helbredede og 5 udskrevne i Bedring, medens 4 vare udskrevne uhelbredede, saa at altsaa 22 laa tilbage. Af de ved Aarets Udgang Tilbageliggende er senere udgaaet 6, hvoraf 5 helbredede, medens den 6te er død. Af de fremdeles Tilbageliggende give kun 2—3 Haab om snarlig Helbredelse.

Af de 44 Kvinder vare ved Aarets Udgang 13 helbredede, 4 udgaaede i Bedring, 6 udskrevne uhelbredede og 2 døde, saa at 19 den Tid vare tilbageliggende; af disse ere senere 10 udgaaede, nemlig 4 som heldredede, 4 som bedrede, 1 uhelbredet og 1 død. Blandt dem, der fremdeles opholde sig i Asylet, give 2 Haab om snarlig Helbredelse.

Med Hensyn til foregaaende Anfald var Forholdet følgende:

1 tidligere Anfald	18	Mænd,	11	Kvinder.	
2 — —	10	—	10	—	
3 — —	3	—	2	—	
4 eller flere —	9	—	7	—	

For Mændenes Vedkommende har altsaa henved Halvparten og for Kvindernes Vedkommende ikke fuldt Tredieparten tidligere været underkastet Anfald af Sindssygdom, saa at iaar for Kvindernes Vedkommende Forholdet omtrent er det sædvanlige eller noget bedre, medens det derimod for Mændene er noget ugunstigere.

Som Sygdommens sandsynlige Aarsager anføres følgende:

Arveligt Anlæg	20	Mænd,	28	Kvinder.
Sorg (Næringssorg, Kjærlighedssorg og deslige)	16	—	28	—
Læseri o. desl.	3	—	17	—
Drik og Svir	13	—	1	—
Barselseng og Diegivning	-	—	8	—

Uterinsygdomme og Menstruationsanomalier	-	Mænd,	8	Kvinder.
Onani	5	—	3	—
Overanstrængelse	2	—	4	—
Syphilis og Mercur	2	—	1	—
Skræk	1	—	-	—
Stød paa Hoved og Rygrad	1	—	1	—
Hjertesygdom	-	—	2	—
Mæslinger	1	—	-	—
Typhus	-	—	1	—
Hæmorrhoider	-	—	1	—
Familietvist	-	—	1	—

Dette stemmer i det Væsentlige med tidligere Aars Erfaring, naar undtages, at Onanien efter det Anførte synes at have spillet en mindre vigtig Rolle. Hvorvidt dette Forhold er virkeligt eller kun tilsyneladende, skal jeg dog ikke vove at afgjøre.

Sygdomsformerne.

Sygdommene ere ordnede efter samme Schema som tidligere, og Aarslisten viser, at der har været behandlet følgende Former:

Melancholia	74	Mænd,	95	Kvinder.
Mania	50	—	51	—
Stupiditas	2	—	2	—
Dementia	72	—	62	—
Idiotismus congenitus	-	—	2	—
Idiotismus acquisitus	6	—	6	—
Epilepsia	13	—	4	—
Paralysis generalis	10	—	-	—

Disse Diagnoser ere, som tidligere meddelt, opgjorte ved den Syges Indlæggelse og senere bibeholdte. Det viser sig altsaa, at af de i Aarets Løb behandlede 449 lede allerede ved Indlæggelsen 101 Mænd og 74 Kvinder af secundære i Regelen uhelbredelige Former, medens 126 Mænd og 148 Kvinder ved Indlæggelsen ere opførte under primære Former. Blandt de ældre af disse er Sygdommen imidlertid for lang Tid siden gaaet over i secundær Form. Med Hensyn til de Nyindkomne, da opførtes blandt de 86 Mænd 58 under Melancholia og Mania, 19 under Dementia, 6 under Epilepsia og 3 under Paralysis generalis; de 100 nyindkomne Kvinder vare saaledes fordelte:

Melancholia 56, Mania 19, altsaa idethele 75 under de primære Former, medens 20 ere opførte under Dementia, 1 under Idiotismus congenitus og 1 under Idiotismus acquisitus, samt 3 under Epilepsia. Det Forhold, hvorom jeg tidligere flere Gange har udtalt mig, at nemlig Kvinderne indlægges i en tidligere Periode af Sygdommen end Mændene, gjentager sig altsaa ogsaa dette Aar.

Med Hensyn til de enkelte Former er Følgende at bemærke:

Melancholia.

Af de 74 Mænd, som paa Listen er opført under denne Form, helbrededes 10 og udgik i Bedring 14, medens 11 i uhelbredet Tilstand forlode Asylet, saa at 39 laa tilbage ved Aarets Udgang.

Af de 95 Kvinder helbrededes 17, 10 udgik i Bedring, og 24 i uhelbredet Tilstand og 2 afgik ved Døden, saa at Belægget ved Aarets Udgang blev 42. — Samtlige Mænd, der udskreves som helbredede, har senere vedblevet at befinde sig vel. Af de Mænd, der udgik i Bedring, er 2 i Hjemmet helbredede og 1 udvandret til Amerika, de øvrige befinde sig som ved Udskrivningen; af dem, der udgik uhelbredede, er 1 i Hjemmet afgaaet ved Døden, og de øvrige befinde sig i uforandret Tilstand.

Af de helbredede Kvinder har 1 faaet Recidiv, saa hun paany befinder sig i Asylet, men de øvrige befinde sig fremdeles vel; af dem, der udgik i Bedring, ere 3 indkomne paany og 1 efter Hjemkomsten helbredet, de øvrige befinde sig som ved Udskrivningen. Hos dem, der udgik i uhelbredet Tilstand, vides ingen Forandring at være foregaaet.

Angaaende de tvende Afdøde skal jeg som sædvanlig give en kortfattet Meddelelse tilligemed Obductionsresultatet. Med Hensyn til dette sidste maa jeg bemærke, at Prosector Winge den sidste Halvdel af Aaret har havt den Godhed at udføre Obductionerne ved Asylet; som Følge heraf ville Obductionsresultaterne findes angivne med større Nøiagtighed end i de næst foregaaende Aar. De Afdøde vare følgende:

1. C. A., Husmandskone, 40 Aar gammel, indkom 7de Januar 1865. Hendes Sygdom var begyndt for 1 Aar siden med Ængstelse og Frygt for Straf, fordi hun havde gjort saameget Ondt og var saa styg; hertil sluttede sig snart stærk Selvmordstrang, saa hun før Indlæggelsen havde forsøgt baade at drukne sig, hænge sig og skjære Halsen over paa sig, efter hvilket sidste Attentat et betydeligt Ar og en Smule Trachealfistel var bleven tilbage. Til Sygdommen kjendtes ingen anden Aarsag end muligens religiøs Paavirkning og altfor hyppige Blodudtømmelser, hvorefter saaes mangfoldige Ar i Albuebøiningerne. Hun vedblev under hele sit Ophold paa Asylet med idelig Klynk

og Jammer over, at hun skulde brændes, dræbes o. s. v., men gjorde dog intet andet Aflivningsforsøg end at hun fra og til haardnakket vægrede sig ved at tage Næring; det lykkedes dog stedse at bibringe hende Føde ved Hjælp af Svælgsonden, og hun befandt sig taalelig vel, indtil i Slutningen af April, da der viste sig en phlegmonøs Hævelse paa venstre Laar, ved hvis Incision en hel Del blodblandet Materie og Cellevæv udtømtes; Kræfterne aftoge fra den Tid af lidt efter lidt, Underextremiteterne bleve først oedematøse og senere gangrænøse, og hun døde 31te August.

Obductionen foretoges 40 Timer efter Døden og viste:

Legemet betydelig afmagret, temmelig vidtkommen Decomposition, høire Underextremitet ophovnet i hele sin Længde, Laaret blaagrønlig flekket, Epidermis over hele Crus afløst, den blottede Cutis vædskende, mørk, livid, Foden blaasort. Ved Indsnit paa Laaret findes det subcutane Væv oedematøst, Serum uklart, graagult; under Aponeurosen en graagul, halv purulent Infiltration af Bindevævet mellem Musklerne, der ere af en meget løs, blød, halv gjennemskinnende, stærkt svulmende Beskaffenhed, bleg, graabrun Farve og hist og her gjennemdragne af Striber og Flekker af graagult, tildels purulent Udseende. Saavel Arterierne som Venerne normale, stærkt svulne, blaarøde Lymphekjertler øverst paa Laaret og om Annulus cruralis; paa Crus findes under den misfarvede Cutis Bindevæv og Muskler henflydende til en stinkende, graabrunlig og gulgrønlig Velling, medens et tyndt gult Fluidum strømmer ud fra Snitfladen; paa Foden samme Tilstand i mindre Grad; ogsaa nedenfor Knæet ere Karrene fri; Knæleddet normalt, Vasa iliaca fri.

Cavitus cranii. Hjerneskallen compakt, men temmelig tynd, gulagtig glat; Dura mater normal, næsten ingen Pacchioniske Granulationer. De tynde Hinder fuldkommen gjennemsigtige, oedematøse paa Convexiteten, skilles let fra Hjernesubstantsen; denne af sædvanlig Consistents og Blodmængde; Fornix og Septum opblødte, Ventriklernes bagre Horn udvidede og naae fra en $\frac{1}{2}$ Tomme til $\frac{1}{3}$ fra Hjernens bagre Ende, ingen Ansamling (Serum udrandt muligens, da Cavitus spinalis undersøgtes før Hjernen). Ependyma glat, Gyri af almindelig Udvikling.

Cavitus spinalis. Temmelig meget Serum i Subarachnoidealrummet paa Bagfladen, især om Cauda, en Mængde tynde, melkehvide, osteoide Plader i Arachnoidea, som forøvrigt er gjennemsigtig, fra øverst til nederst, talrigst i Dorsal- og Lumbarregionen og kun paa Bagfladen. Enkelte traadformige Sammenvoxninger mellem Arachnoidea og Pia undtagen i Dorsaldelen og paa Overgangen til Lumbardelen. Hinderne uden Injection, Rygmarven overalt stærkt fremvæltende paa Tversnittene, fugtig bleg, Farven af den hvide Substants, navnlig i Sidestrengene, ikke ren hvid, men lidt graalig og paa nogle Steder maaske lidt gjennemskinnende; den graa Substants viser intet Afvigende.

Cavitus pectoris. Lungerne overalt luftholdige, de nedre Lapper blodrige, i venstre nedre Lap nogle faste, runde ertstore Hæmorrhagier, i øvre Lap et Par smaa bruskagtige Knuder under Bagfladen mod Basis. Hjertet godt contraheret, indeboldende ringe Mængde slappe gelatinøse Coagler, Klapperne normale, Muskulaturen noget brunlig.

Cavitus abdominis. Milten liden, slap, atrofisk Pulpa med fremtrædende Trabekler, Leveren ogsaa atrofisk, smaa brune Acini; Nyrerne normale; Uterus liden, i bagre Væg under Peritoneum et nødstort Fibroid og i Slimhinden i Corpus en flad bleg Slimpolyp.

2. A. C. A., 69 Aar gammel, Enke efter en Skibscapitain, indkom 3die August 1865. Hendes Læge forklarede, at hun tidligere havde været rask, men i Februar dette Aar begyndte at klage over Søvnløshed, Svindel, periodiske Smerter i Cardia, træg Afføring, Mangel paa Appetit, nogen Ængstelse og deprimeret Sindsstemning, hvilke Tilfælde lidt efter lidt tiltoge, og der indfandt sig stærk Præcordialangst, Frygt for Efterstræbelser og Hang til Selvmord. Der kjendtes ingen Aarsag til Sygdommen, uden det skulde være stærk religiøs Paavirkning. Ved hendes Indlæggelse her vare Tilfældene tiltagne, saa at hun Nat og Dag enten løb nøgen omkring eller stod stille under Klynk og Jammer med blaalige Hænder, Næse og Kind, samt hovne Fødder; hun vægrede sig ved at modtage Næring, saa hun maatte tvangsfores; Kræfterne aftoge hurtig, og hun døde 23de August.

Obductionen foretoges 24 Timer efter Døden og viste:

Legemet betydelig afmagret: paa forskjellige Steder, navnlig paa Knæer og Hænder sees Sugillationer og Excoriationer ligesom efter Contusioner. Paa høire Haand og Arm samt et Stykke ovenfor høire Crista ilii sees en Del subcutane blaalige gjennemskinnende, Ert- til Bønnestore faste Knuder af fladrund eller nyreformig Figur afkapslede samt bestaaende af stærkt blodigt, fast fibrøst Væv.

Cavitas cranii. Lacunar compakt, af normal Tykkelse, dens Kar noget overfyldte, dybe Sulcis arteriosi; ved bagre indre Hjørne af høire Isseben en dyb Grube efter Pacchioniske Granulationer; langs Sutura sagittalis og i dens Fortsættelse paa Os frontis sees endel bittesmaa og noget udenfor Midtlinien paa Os frontis og Os occipitis et Par større flade Osteophyter. Sinus longitud. paa den forreste Del af Issen sammenvoxet i en $\frac{1}{2}$" Længde, og her findes i Væggen (Dura mater) en Gruppe Pacchioniske Granulationer af tilsvarende Udstrækning. Sinus indeholder kun lidt flydende Blod, de tynde Hinder kun langs Falx ubetydeligt fortykkede; i de bagre Partier ere Sulci noget større, opfyldte med Serum; ingen Blodoverfyldning i Hinderne; paa Basis omtrent ℥ß Serum; Carotiderne noget forbenede, de øvrige Kar normale. De tynde Hinder paa Underfladen af Forlapperne noget opake, ligeledes paa Bagfladen af Cerebel-

lum, men forøvrigt af normalt Udseende; Medullarsubstantsen i Centrum semiovale paa begge Sider jevnt og temmelig udtalt capillæroverfyldt i Form af halv diffuse, rosenrøde Tegninger; i Ventriklerne omtrent ℥j rødligt Serum; bagre høire Horn rudimentært, dannende en kort Spidse, Ependymet normalt; Fornix og Septum noget opblødte, i Cavitas septi noget Serum; i 4de Ventrikel er Ependymet baade i forreste og bagre Vinkel tykt og rødligt, hvorved Bunden af Ventriklen faar et broget Udseende, forøvrigt glat; i Cerebellum lidet Injection, i Pons derimod temmelig meget; Corpora striata blodige, den graa Substants mindre udtalt end normalt, Gyri snarere blege, lade sig let løsne fra Hinderne.

Cavitas pectoris. Lungerne ved traadformige Membraner fæstede til Brystvæggen, de forreste Lungerande emfysematøse, paa venstre sees navnlig enkelte større, confluerende Blærer; i Pericardium ubetydeligt Serum; Hjertets høire Halvdel indeholder flydende Blod, er slapt, venstre fast contraheret. Klapper og Muskulatur væsentlig normale. Venstre Lunges nedre Lap fordetmeste lufttom, navnlig Bagpartierne spleniserede, i øvre Halvdel en ægstor rød Hepatisation, i hvis Midte noget under Overfladen 2 nødstore Foci af graagul Farve, i Centrum opblødte og chocoladefarvede; øvre Lap luftholdig, men stærk oedematøs og gjennemdrages af en Mængde sortrøde lufttomme Smaapartier, desuden et Par større halvt diffuse røde Hepatisationer; i Bronchierne nogen Injection, høire Lunge i alle Lapper oedematøs og luftholdig, men ligesom øvre venstre Lap gjennemdragen af smaa sortrøde, tildels luftholdige Partier, ingen distincte Foci.

Cavitas abdominis. Milten atrofisk med flekkevis fortykket Kapsel af fast seig trabekulær Structur; Nyrerne smaa, Kapselen temmelig adhæreret med svagt granuløs Overflade og enkelte større Indsænkninger, fast seig Structur, forresten af normalt Udseende, i Overfladen et Par fibrøse Knuder; Leveren noget liden, mere lang end bred, navnlig høire Lap, over hvis øvre Flade nærmere den nedre Rand gaar en grund, transversel bred Fure, hvor Kapselen er seneagtig fortykket; Parenchymet normalt, Acini synlige, meget smaa; i Ventriculus et Par Tommer fra Cardia paa den lille Curvatur en nødstor lidt over bønnestor submucøs Knude, der lader sig udskrælle, af bruskagtig Consistents og graahvid Farve, halv gjennemskinnende. I Rectums øvre Del 2 longitudinelle Saar med uregelmæssige bugtede Rande, i hvis Bund sees større og mindre Levninger af en diphteritisk udseende Skorpe; Bunden forøvrigt fast og temmelig glat, bleg; i Randene og omkring samme mørk livid Injection. Solitærfolliklerne noget svulne som graalige Flekker i den mørke Slimhinde, den øvrige Tarmkanal syntes normal. Uterus liden med noget udvidet Collum, fyldt af en seig Slimprop. Ovarierne skrumpne.

Mania.

Herunder er opført 50 Mænd og 51 Kvinder; af de 50 Mænd helbrededes 13, 3 udgik i Bedring og 6 uhelbredede; af de 51 Kvinder helbrededes 11, 2 udgik i Bedring og 9 uhelbredede. Af de 13 Mænd, der udskreves som helbredede, have 3 faaet Recidiv, og hos tvende af dem er Formen fuldstændig en intermitterende Mani; af de 3, som udgik i Bedring, er den ene senere bleven restitueret, medens de 2 andre befinde sig i uforandret Tilstand; af de uhelbredede er 1 enten ved Vaade eller ved Selvmord omkommet i Hjemmet, de øvrige ere uforandrede.

Den ene af de helbredede Kvinder har faaet Recidiv, de øvrige ere fremdeles raske; de tvende, som udskreves i Bedring, befinde sig i uforandret Tilstand; af de uhelbredede er 1 efter Hjemkomsten bedret saa betydelig, at der næres Haab om Helbredelse, de øvrige befinde sig i uforandret Tilstand.

Stupiditas.

Herunder er opført 2 Mænd og 2 Kvinder; de tvende Mænd befinde sig fremdeles og i temmelig uforandret Tilstand i Asylet, medens begge Kvinder ere udgaaede, den ene i Bedring, den anden uhelbredet; den sidste er kort efter Hjemkomsten ved Døden afgaaet.

Dementia.

Herunder er opført 72 Mænd og 62 Kvinder, som ere behandlede med det Resultat, at 2 Mænd og 2 Kvinder ere udgaaede i Bedring, 21 Mænd og 19 Kvinder uhelbredede, samt 1 Mand og 4 Kvinder døde. Af de 2 Mænd, der udgik i Bedring, er den ene indkommen med Recidiv, medens den anden fremdeles befinder sig i forbedret Tilstand. Samtlige i uhelbredet Tilstand udskrevne Mænd befinde sig som ved Udskrivningen med Undtagelse af, at 1 er død i Hjemmet. Af de tvende Kvinder, som udgik i Bedring, er den ene senere atter bleven saa forstyrret, at der gjentagne Gange har været Anmodning om hendes Indlæggelse, medens den andens Bedring vedvarer. Samtlige uhelbredede befinde sig i uforandret Tilstand.

De Døde vare:

1. I. H. L., 46 Aar gammel, havde tilbragt længere Tid i Strafanstalten og var for 4—5 Aar siden begyndt at blive sindsforvirret, idet han ansaa sig som Gjen-

stand for Forfølgelse, og efterat han i Bodsfængslet var bleven behandlet med subeutone Morphininjectioner, havde han dannet sig et fuldstændigt System af „telegrafiske" Indvirkninger, som gjennem Traade omspandt og plagede ham paa alle mulige Maader. Naar Nogen henvendte sig til ham, var han ivrig i at skildre, paa hvilken Maade, fra hvilke Steder og gjennem hvilke Personer disse Plagerier sattes i Virksomhed mod ham, men forresten forholdt han sig rolig og udførte med Orden og Samvittighedsfuldhed, hvad der paalagdes ham fra Indlæggelsen 20de Juli 1860 og indtil Begyndelsen af dette Aar; under 3die Januar begyndte han at klage over stærk Hoste, især om Aftenen, og tiltagende Mathed; ved den fysikalske Undersøgelse af Brystet fandtes dæmpet Percussion fra Clavicula til Brystvorten paa høire Side samt udbredt fugtig Raslen, P. 100. Han fik da Cynoglorspulver, Mixt. Griffith. og Æther. 5te Januar. Vrangforestillingerne synes under Sygdommen mindre fremtrædende; han klager over Mathed og fordrer Øl. De fysikalske Tegn paa Forfladen af høire Bryst som før, paa Bagfladen tæt under Spina scapulæ i en Haandsbreds Udstrækning svagt dæmpet Percussion, fra Spina til Basis rigelig Subcripitum samt hist og her Piben.

Kræfterne aftoge mere og mere, Udseendet blev elendigt, og han døde 9de Januar.

Obductionen foretoges 26 Timer efter Døden.

C a v i t. c r a n i i. Hjernehinderne hverken blodoverfyldte eller anæmiske, de tynde Hinder hist og her, især langs Forløbet af Karrene, fordunklede og fortykkede; Sinus longitud. blodtom, Gyri især paa venstre Hemisphære noget tynde med store Sulci imellem, Hjernesubstantsen af seig fast Consistents, noget fugtig, af normal Blodfyldning.

C a v i t. p e c t o r i s. Hjertesækken udspændt af henimod 1 Pot tyndt flydende, klart Serum; saavel det viscerale som det parietale Blad af Pericardium fortykket og tæt besat med temmelig store, stærkt injicerede Villi. Intet Abnormt forresten ved Hjertet. Lungerne, især paa høire Side, ere i Spidsen fast sammenvoxede med Brystvæggen, forresten ere de fri, undtagen paa indvendige Side, hvor de ere intimt sammenvoxede med Pericardium; i Spidsen af høire Lunge findes Bronchierne noget dilaterede, og Partiet om samme sclerotiseret og mørkt farvet; forresten begge Lunger i hele sin Udstrækning fulde af blodfarvet Serum, som ved Tryk let udflyder og viser sig lufttom, de store Bronchialgrene fløielsagtig injicerede.

I C a v i t. a b d o m i s fandtes intet Abnormt af Betydenhed.

2. K. G. R., 49 Aar gammel, Husmandskone, indkom 22de Juli 1856 og havde allerede da i 10 Aar været sindssyg. Som hun tidligere i Hjemmet havde vandret om og plaget Familierne med forvirret Passiar og uforstandige Fordringer, saaledes gik hun under sit næsten 9aarige Ophold i Asylet i Regelen urolig om, passiarede og gjorde

underlige Gebærder samt bandede og skjældte undertiden frygtelig baade Nat og Dag. Men fra og til blev hun rolig, stur, gik tilsengs, plagedes af Hoste med blodig Opspytning, afmagrede og saa ynkelig ud, men kom sig gjerne snart igjen; fra Begyndelsen af 1865 holdt hun stadig Sengen, hostede, opspyttede en Mængde, nød Lidet og afmagrede betydelig, indtil hun den 11te Jnni ved Døden afgik.

Obductionen foretoges 29 Timer efter Døden og viste:

Legemet afmagret til det Yderste, venstre Læg og Fod indtagen af oedematøs Hævelse.

Cavit. cranii. Hjerneskallen af almindelig Tykkelse, Diploe bleg og blodtom, i Sinus longitud. duræ matris et tyndt 3" langt gult Coagulum. Ved Afløsning af Dura mater sees Venerne paa Hjernens Overflade, især paa Issepartiet, stærkt blodoverfyldte; mellem de tynde Hinder, især langs Venerne og mellem Gyri, som derved ere trængte fra hverandre, uklart lidt flokket sero-albuminøst Exsudat; Hjernen noget atrofisk, Gyri abnormt smale og smaa, Hjernemassen af normal Consistents, men fugtig og oedematøs, i Ventriklerne, hvis Ependym er normalt, kun ubetydeligt Serum. I Spinalkanalen temmelig betydelig serøs Udgydning.

Cavit. pectoris. Venstre Lunge overalt fast adhæreret til Brystvæggen, dens hele øvre Lap indtagen af større og mindre Caverner, fyldte med tykt, skiddent, stinkende Pus og omgiven af Tuberkelinfiltrationer. Nederste Lap temmelig oedematøs, ved Gjennemskjæring udriver blodblandet, skummende Serum, og Snitfladen viser de mindre Bronchiegrene noget dilaterede og fyldte med tyndt Serum. Høire Lunges øvre Lap sammenklæbet med Brystvæggen og opfyldt med Tuberkelinfiltrationer og Smaakaverner, dog i mindre Grad end venstre, i Hjerteposen omtrent ℥j Serum. Hjertet blegt og slapt, høire Kammer fyldt med mørkt flydende Blod, forøvrigt intet Abnormt.

Cavitas abdominis. Leveren bleg, af normal Størrelse, Milten temmelig lys, noget slap, af normal Consistents. Nyrerne omtrent $\frac{1}{2}$ Gang større end normalt; ved Gjennemskjæringen saaes Corticalsubstantsen lys og bleg og viste sig amyloiddegenereret. Ventriklen temmelig udvidet, dens Slimhinde noget opflosset og bleg, de tynde Tarme fyldte med Chylus og halvt flydende Excrementer, hist og her i Jejunum, men især gjennem Sesum var Slimhinden i kobberskillingsstore Partier stærkt injiceret, opflosset og paa enkelte Steder svagt ulcereret; det største og stærkest ulcererede Parti fandtes ned mod Valv. Bauhini; i Coecum og Colon descendens saaes lignende injicerede og tildels ulcererede Plaques.

3. Fru C. R., 62 Aar gammel, Embedsmands Kone, født i Udlandet, hvor hun havde opholdt sig indtil for omtrent 10 Aar siden. Hun trivedes aldrig ret her i Landet, hvor hun især plagedes meget af Kulden om Vinteren og længedes hjem. Hun indlagdes 19de October 1863 og forklarede da, at hun havde været syg mellem 1—2

Aar; Sygdommen havde udviklet sig lidt efter lidt og yttrede sig nu væsentlig ved aandelig Sløvhed, Mangel paa Opfatning, Erindring og Omtanke, samt med legemlig Svækkelse, saa at hendes Holdning var slap, Gangen ustø og Talen fra og til temmelig besværet. Hun lignede overhovedet En, der lider af Paralysis generalis, men da de ambitiøse Delirier manglede, og ingen af de sædvanlige Aarsager havde indvirket, opførtes hun under Dementia. Under Opholdet her sløvedes hun alt mere og mere, svækkedes trods Anvendelsen af roborerende og inciterende Midler end yderligere og døde 5te Marts 1865.

Obductionen foretoges 3 Dage efter Døden og viste:

Cavit. cranii. Langs Forløbet af Karrene og de tynde Hinder ubetydelig Obfuscation, paa begge Sider sees i Hjernens Hvælving omtrent paa tilsvarende Steder Fordybninger af en Hestebønnes Størrelse, fyldte med Serum; Subarachnoidealrummene mellem de noget atrofiske Gyri fyldte med Serum, Pia mater intetsteds adhærerende, Hjernens Blodmængde normal, dens Consistents temmelig seig, Sideventriklerne fyldte med et Par Spiseskeer Serum, Karrene paa Basis af Hjernen i høi Grad atheromatøse.

Cavit. pectoris. Lungerne serøst infiltrerede, forresten normale. Det parietale Blad af Pericardium, fornemlig paa Forsiden, omgivet af et omtrent $\frac{1}{2}$ Tomme tykt Fedtlag; Hjertets Klapper normale.

Cavit. abdominis. Underlivets Organer normale med Undtagelse af Uterus, der er anteflecteret, og i hvis Cavitet der findes et Par mindre Polyper.

4. M. N., 50 Aar gammel Sømandskone, indkom 30te Januar 1865. Hun havde da i de sidste 7 Maaneder vist sig mindre ordentlig i sit Husstel, tilbøielig til religiøs Læsning og utilbøielig til al Slags Arbeide eller og tilbøielig til at gjøre Alt forkjert. Ved Indlæggelsen viste hun sig overmaade sløv og forkjert, forklarte f. Ex. angaaende sin Alder, at hun var 33 Aar gammel og gift for 60 Aar siden og havde et Barn, der gik til Confirmation og var 1 Aar gammel o. s. v. Hun viste sig strax fra Begyndelsen af svag, og denne Svaghed tiltog, saa hun snart maatte gaa tilsengs og lidt efter lidt afkræftedes, indtil hun døde den 24de November 1865.

Obductionen foretoges 23 Timer efter Døden og viste:

Legemet i høi Grad afmagret, Dødsstivhed tilstede, venstre Haandled viser en Deformitet som ved Fractura radii. Radius's nederste Extremitet viser ogsaa en svag Vinkelbøining mod Dorsalfladen, men ingen fremtrædende Kanter eller andre Tegn paa friskt Brud.

Cavit. pectoris. Venstre Lunge fuldkommen fri for Sammenvoxning, høire derimod sammenvoxet med Brystkassen opad og fortil, Intet i Pleura og Pericardium; høire Lunges øvre Lap fordetmeste omdannet til en stor uregelmæssig bugtet Hule med tykt periformt Indhold, temmelig glatte trabekulære Vægge; den ligger ganske superfi-

cielt og gaar itu ved Lungens Udtagelse; i bagre Halvdel af Lappen findes en noget mindre Hule af samme Beskaffenhed, der strækker sig lige fra Apex til ned i nedre Lap, det resterende Væv fortættet, knudet, gjennemdraget af fibrøse Strenge og smaa Knuder; nedre Lap indeholder flere Caverner, især ved Basis, ellers en Mængde ostagtige Knuder, bagre Halvdel af Lappen forholdsvis fri, paa Pleura af nedre Lap fibrinøst Exsudat. Venstre Lunge fordetmeste luftholdig, tildels emfysematøs, Apex inddraget og fortættet, hist og her i Lappens Substants større og mindre Knuder; paa Snitfladen Pus, i Apex et pigmenteret, fortættet Væv med mange smaa faste Knuder, de øvrige Knuder dannes af lobulær halv ostagtig Hepatisation, nedre Lap fri. Hjertet viser intet Abnormt.

Cavit. abdominis. Milten lidt forstørret mørk, under Kapselen langs forreste Rand og paa den convexe Flade endel smaa affarvede Infarcter; Leveren fastvoxet med Colon transversum i Regionen af Galdeblæren. I Colon, hvis venstre Halvdel er contraheret, endel Scybala; Leverkapslen i større Strækning svag melkeagtig fortykket, saaledes om Lig. suspensorium og langs Størstedelen af Randpartiet, men Overfladen glat, Parenchymet acinøst, ingen Knuder, ingen Blodoverfyldning. I venstre Nyres Bækken to flade ovale Stene af fast sprød Consistents og concentrisk lamelløs Structur, gulrødlig Farve; i begge Nyrebækkener lidt Catarrh; Overfladen af begge Nyrer glat, dog hist og her enkelte fordybede Partier, hvori dels sees Levninger af Extravasat i Form af graasort Pigment, dels kun lidt Hyperæmi og i en enkelt en frisk rød kegleformig Infarct. Urinblæren ganske contraheret, indeholder kun lidt flødeagtigt graaligt Slim; Slimhinden navnlig paa Folderne meget stærkt overfyldt og tildels sortagtige Ecchymoser.

Cavit. cranii. $1\frac{1}{2}$“ ovenfor Tuber frontale sinistrum, men i Midtlinien en let Fordybning af 1“ Længde og $\frac{1}{3}$“ Bredde, i de overliggende Bedækninger er et Ar og Levninger af Blodoverfyldning i Galea. Lacunar idethele meget tyk, Glastavlen paa Os frontis ujævn fortykket, Overfladen bølgeformig og Concaviteten i nogen Grad formindsket, ligesom Benet her synes tykkest; tillige sees endel smaa Exostoser, hvoraf en paa høire Side nær Kronsømmen er temmelig spids; forøvrigt veldannet dolichocephal Skalde. Dura mater over det til Os frontis svarende Hjerneparti slapt sammenfalden, medens den forøvrigt er pralt spændt af Fluidum i Subarachnoidealrummet; over venstre Hemisphære er Indsiden af Dura mater beklædt med en temmelig tyk og fast rødlig halv gjennemsigtig Membran, der i sin Helhed lader sig afløse; den beklæder tillige venstre Flade af Falx, men strækker sig ei ned paa Basis; ingen tydelige større Extravasater, men som det synes mange Kar. Over høire Hemisphære kun Spor af en Pseudomembran med et Par smaa ecchymoselignende Extravasater; Fluidet under Arachnoidea har paa enkelte Steder udvidet Sulci til næsten Cyste lignende Rum; Hinderne selv kun

meget ubetydelig fortykkede, af sædvanlig Blodfyldning. Hjernens forreste Lobi synes jævnt, men ubetydeligt formindskede, Overfladen mere flad end normalt. Hjernens Corticalsubstants skilles med Lethed fra Hinderne, viser ingen mærkbar Formindskelse i Tykkelse, ligesom Farven er normal graarødlig. Medullærsubstantsens Snitflade overalt fugtig glindsende, Mængden af Blodprikker ikke betydelig; i Ventriklerne omtrent 1 Theske Serum. Ependyma paa Corpora striata svagt grynet, stærkt i Bunden af 4de Ventrikel, navnlig paa Calamus. Venstre bagre Horn sammenvoxet, ellers Intet at bemærke ved Hjernen eller Cerebellum. Consistentsen idethele normal, paa Basis ingen Exostoser.

5. Fru I. R., 62 Aar gammel, levede i gode Kaar og var altid rask indtil for omtrent 10 Aar siden, da hun under Menstruationens Standsning begyndte at lide af chlorotiske Tilfælde, hertil sluttede sig for 4—5 Aar siden Syns- og Hørelseshallucinationer. Et Par Maaneder før hun indlagdes her den 1ste April 1865, blev disse under langvarig Søvnløshed stærkere og mere overvældende. Ved Indlæggelsen var hun mat og slap, med sløvt Udtryk, gulbleg Hudfarve; i Regelen yttrede hun sig ganske forstandig, men fra og til forstyrrede Hallucinationerne hende. Under Brugen af beroligende og styrkende Midler syntes hun at komme sig noget, fik bedre Søvn og saa bedre ud, men 13de Mai om Morgenen fik hun et Anfald af Rykninger i hele Legemet, hvorefter hun laa soporøs med halvt lukkede Öine, blegt Ansigt, slapt Udtryk og noget hængende höire Mundvinkel; høire Over- og Underextremitet kunde vanskelig bevæges, og Talen var lallende; samme Aften døde hun.

Ved Obductionen, som foretoges 34 Timer efter Döden, og hvorved kun Hjernens Hulhed aabnedes, bemærkedes Fölgende:

Legemet fyldigt, med Stivhed i Extremiteterne og Truncus.

Hjerneskallen temmelig tyk, saagodtsom uden Diploe, Dura mater noget blodoverfyldt, Sinus longitud. blodtom, Sinus transversi fyldte med mørkt, halvt flydende Blod samt et Par Tommer lange gulhvide Coagler. Mellem de tynde Hinder temmelig betydelig serøs Exsudation, især langs Karrene, der vare temmelig blodfyldte, og i Fordybningerne mellem Gyri, som opad, især paa venstre Side, havde et Par temmelig dybe digitate Impressioner. Hele Hjernesubstantsen noget blöd, især Corpus callosum og Fornix. I Ventriklerne, hvis Ependym var normalt, ubetydeligt Serum; i plexus choroidei et Par ertstore serøse Cyster; ved Gjennemskjæringen viste den hvide Substants savel som Corpora striata og Thalami sig temmelig stærkt blodprikkede.

Idiotismus congenitus.

De Tvende under denne Form opførte Kvinder befinde sig fremdeles i Asylet; den ene af dem, en 14aarig ved Indlæggelsen endnu ikke menstrueret Pige, indlag-

des oprindelig til Observation i Anledning af en paa hende falden Mistanke for Ildspaasættelser. Og hendes i mere end een Henseende interessante Sygdomshistorie kunde jeg nok have Lyst til her at meddele, men da der netop ved Menstruationens Indtræden i senere Tid er indtraadt en ikke uvæsentlig Forandring med hende, opsætter jeg hermed, indtil hun har forladt Asylet.

Dette i retsmedicinsk Henseende meget interessante Tilfælde har været benyttet ved den kliniske Undervisning, der gaar sin Gang, som tidligere meddelt.

Idiotismus acquisitus.

Under denne Form er opfört 6 Mænd og 6 Kvinder, af hvilke 1 Mand og 2 Kvinder ere udskrevne uhelbredede, medens 1 Mand er død. Den ene af de uhelbredede Kvinder er overflyttet til Christiania Sindssygeasyl, den anden opholder sig i sit Hjem i uforandret Tilstand; den uhelbredede Mand er i Hjemmet afgaaet ved Döden.

A. M. P., 27 Aar gammel, Bonde, indkom 15de September 1863. Hans Sygdom havde da varet i 10 Aar og var opstaaet uden ydre Foranledning; men Manden var af en sindssyg Familie, idet hans Farfader og Fader havde været, og hans Broder fremdeles var sindssyg. Sygdommen havde lige fra Begyndelsen af yttret sig med en stor Vexel i Stemningen, saa han snart var stille, ordknap, uvirksom og sögte Ensomhed, snart var lystig, ivrig, vredladen samt tilböielig til al Slags Spillopper og Ødelæggelser. Efterat Sygdommen saaledes havde varet som en folie à double forme i 8—9 Aar, begyndte den Syge at falde mere og mere sammen, blive sløv og uimodtagelig for ydre Indtryk og uden Interesse for Andet end Tilfredsstillelse af de dyriske Fornödenheder. I de næsten 2 Aar, han var i Asylet, befandt han sig i Regelen i denne Sløvhedstilstand, som kun sjelden afbrødes ved kortvarige Opbrusninger. I Begyndelsen af Juni Maaned saa han mere afmagret ud, spiste lidet, havde Ondt for at synke og kunde aldeles ikke forklare sig. Han holdt da Sengen, Tungen og Læberne viste sig tørre og 10de Juni døde han.

Obductionen foretoges 12 Timer efter Døden og viste:

Legemet temmelig afmagret, Ansigtet meget collaberet.

Cav. cranii. Arachnoidea noget fortykket og ubetydelig fordunklet, Subarachnoidealrummet opfyldt med mørkfarvet klart Serum, Hindernes og Hjernens Blodmængde synes at være normal, de bløde Hinder let afløselige, Gyri paa tilsvarende Steder af begge Hjernehalvdeles Hvælving atrofiske med brede serumfyldte Sulci; Hjernesubstantsen temmelig consistent, fugtig, glindsende; Ventriklerne fyldte med noget Serum, Ependyma normalt.

Cav. pectoris. Ved Lunger og Hjerte intet Abnormt at bemærke.

Cav. abdominis. I høire Nyres Corticalsubstants talrige hæmorrhagiske Infarcter, dels friske, dels pusinfiltrerede, Nyrekapslen paa intet Sted fast adhærerende, af Papillerne kan udtrykkes nogen flødeagtig Vædske. Ved Underlivets Organer forøvrigt intet Abnormt at bemærke.

Epilepsia.

Under denne Form er opført 13 Mænd og 4 Kvinder, og af disse ere udgaaede 4 Mænd, nemlig 1 helbredet, 1 i Bedring og 2 uhelbredede. Den som helbredet udskrevne Mand var en 20aarig Bondegut, som indkom 9de Januar og udgik 11te April; han havde 2 Gange tidligere været paa Asylet; Sygdommen havde varet fra Barndommen af, men i det sidste 1½ Aar havde han været fri for tydelige epileptiske Anfald. Da han under sit Ophold her heller ikke havde noget epileptisk Anfald og derimod viste sig ret ordentlig og arbeidsom, blev han udskrevet som helbredet, uagtet der var bleven tilbage hos ham nogen Stivsindethed og Trods, som lader befrygte, at Helbredelsen ikke er fuldstændig. Efter de i sidste Tid fra Hjemmet modtagne Oplysninger befinder han sig i uforandret Tilstand.

Den ene Mand, der udgik i Bedring, er senere indkommen under et overmaade heftigt halv epileptisk, halv apoplectisk Anfald, som har efterladt sig Svækkelse, navnlig i Taleevnen, der lader Paralysis generalis befrygte. De Uhelbredede befinde sig i Hjemmet ganske som ved Udskrivningen.

Paralysis generalis.

Af de 10 under denne opförte Mænd udgik de 3 i Bedring, medens de 2 døde; samtlige 3, der udgik i Bedring, udskreves under en af de ved Paralysis generalis sædvanlige Remissioner, og denne Remission vedvarer for de Tvendes Vedkommende fremdeles. Den 3die derimod fik i Januar 1866 et fornyet Anfald, som efter 3 Ugers Forløb endte med Døden. De Døde vare:

1. C. J. B., 45 Aar gammel, Forretningsmand, indkom 8de Juli 1864. I hans Familie var ingen Sindssygdom bekjendt, men han havde lige fra Ungdommen ført et temmelig frit Liv, og allerede for omtrent 20 Aar siden været smittet af Syphilis og behandlet med Mercur. Han skal dog have været rask og ikke have vist Tegn til Sindssygdom før i den allersidste Tid, da han blev fuld af store Planer, pralende og

heftig, saa han ingen Modsigelse taalte; ved Indlæggelsen saa han slap ud, hans Holdning var noget sammensunken, Talen besværlig og sammes Indhold stedse Lovprisning af egen Sundhed, Dygtighed, Magt og Rigdom. Allerede før Indlæggelsen havde han havt enkelte Anfald dels af Svindelhed, dels af mere udtalt Epilepsi eller Apoplexi; under Opholdet her anfaldtes han ikke saa sjelden af lignende Tilfælde, hvorunder han dels havde Convulsioner, dels laa stille hen i en soporøs Tilstand; disse svandt dog i Regelen temmelig hurtig, og Tilstanden var efter dem ikke betydelig anderledes end før. Fra Midten af October 1865 havde Slapheden saaledes tiltaget, at han stedse maatte holde Sengen, fik Liggesaar og afmagrede betydelig, men naar man talte til ham, var han den samme rige og lykkelige Mand, som tidligere. 25de December er anmærket: „Stærk ildelugtende Secretion fra Liggesaarene, han ser meget medtagen ud, Ansigtet er spidst, Benene hovne, Aandedrættet besværet, Pulsen liden". Den 26de December 1865 døde han.

Obductionen foretoges 48 Timer senere og viste:

Ödema meningum, Pachymeningitis, Aneurysma arteriæ fossæ Sylvii, Degeneratio cerea & granulosa musculor. rector. abdominis c. ruptura & extravasato, Decubitus sacral, Thrombus venæ cruralis, Embolus pulmon., Tumor sarcomatosus renis.

Cav. cranii. Lacunar normal, paa pars basilaris ossis occip. noget til venstre for Midtlinien en noget over hampefrøstor temmelig spids Exostose, som dog ikke danner noget stærkt Fremspring under Dura, Spor af vaskulde Membran paa Indsiden af Dura over høire Hemisphære, men kun paa et lidet begrændset Sted; betydeligt Oedem under Arachnoidea, paa Hvælvingen og Basis; Arachnoidea selv noget fortykket og ugjennemsigtig; de tynde Hinder ikke blodoverfyldte, løsnes let fra Hjernen. I Ventriklerne, hvis bagre Horn ere sammenvoxne, endel Serum; i Calamus scriptorius fingranuleret Ependyma; Hjernesubstantsen af normal Blodmængde og Consistents, Arterierne paa Basis flekkevis atheromatøse, paa venstre Afossæ Sylvii to tæt ved hinanden liggende Aneurysmer, hver af en ½ Erts Störrelse, det ene collaberet, tyndvægget, det andet tykvægget, fast, gulgraat, som en Slags Ampulle siddende paa hint, ogsaa dette tomt, Lumen noget lidet.

Cav. pectoris. Hjertet normalt, Aorta noget atheromatös, Lungerne fri for Sammenvoxninger, normalt crepiterende, en Sugillation paa begges Basis, ikke mærkelig Overfyldning. I begge Lungearterier, saavel i Hovedgrenene, som i de fleste primære, flere secundære, tildels ogsaa i de tertiære Forgreninger er Lumen udfyldt af en temmelig friskt udseende sortröd Trombemasse; den er i Hovedgrenene lillefingertyk og noget større i venstre Lunge; dens centrale Ende stump, irregulær, de periferiske afpassede efter Karrene.

Cav. abdominis. I venstre Nyre en over valnødstor prominerende Tu-

mor, blød og fluctuerende; den indeholder i Centrum en serøs Cyste, bestaar ellers af et opakt, gulgraat, fedtagtigt udseende, skjört og blödt Væv (ved mikroskop. Undersøgelse findes et cellerigt Stroma med fedtdegenerenrede brede Striber, sandsynligvis Levninger af Urinkanalen). De andre Underlivsorganer frembyde intet Mærkeligt.

Venstre Underextremitet noget oedematøs, i Vena cruralis & iliaca Thrombemasse af samme Udseende som Propperne i Lungearterierne; i Sacralregionen et stort undermineret Decubitusparti med stinkende sortagtig Vædske og mörkt affarvede Omgivelser.

Begge M.m. recti abdom. i sin nedre Halvdel defecte, af höire mangler omtrent Halvdelen, af venstre Trediedelen; Stumperne af Musklerne afsmalede og tynde, næsten skarpe, ret afskaarne og tillige af en overordentlig tør, fast og bleg Beskaffenhed, gjennemdragne af enkelte Extravasater; høire Stump er ovenfor Rupteustræet noget svullen og fortykket; Substantstabet indtages af udtraadt coaguleret Blod, næsten helt ned til Lymphysis, hvor de nedre Stumper ubetydelig kan erkjendes.

2. C. C. F. F. M., 42 Aar gammel, Kontormand, havde stedse ført et ordentligt arbeidsomt Liv, i den senere Tid været overanstrengt ved Kontorarbeide. En Søster af hans Fader var sindssyg, forøvrigt vides ingen Aarsag til Sygdommen. Han havde for 1½ Aar siden været under Behandling i Asylet for en Sygdom, der dengang opförtes under Mania, men hvorunder de ambitiøse Delirier og den store Vexel med Remissioner, der grændsede til Intermissioner, allerede vakte Mistanke om Paralysis generalis. Da han 11te Mai 1865 indkom paany, var Sygdommen tydelig udtalt; der var en Slaphed i Holdningen, en Sløvhed i Udtrykket og et Besvær ved Talen, som i Forbindelse med den idelige Passiar om Tusinder og atter Tusinder af Millioner gjorde Diagnosen utvivlsom. I Begyndelsen af Juli Maaned fik han et apoplectiformt Anfald, hvorefter Bevidstløshed, sammenfaldet Udseende, Rykninger i Arme og Been samt Trækninger i venstre Ansigtshalvdel, rallende Aandedræt og uvilkaarlige Udtømmelser.

Obductionen foretoges 13 Timer efter Døden:

Legemet i høi Grad afmagret, Bryst og Underliv tæt besat med Pithyriasis versicolor.

Cav. cranii. Hjerneskallen tyk, paa den indvendige Side graalig og mindre jævn; den diploctiske Masse temmelig stærkt blodoverfyldt, samme er Tilfældet med Dura mater; Pia mater ubetydelig fordunklet og fortykket langs Forløbet af Karrene, paa et enkelt Sted af flere Kvadratliniers Udstrækning paa Hvælvingen af høire Hjernehalvdel en temmelig betydelig Fortykkelse og Fordunkling, den lader sig overalt let skille fra Hjernemassen. Hist og her paa Hvælvingerne, omtrent ligemeget paa begge Sider, ubetydelig Atrofi af Gyri med noget Serum under de tynde Hinder, Hjernemassen noget consistent og navnlig i venstre Hjernehalvdel temmelig stærkt blodoverfyldt;

den graa Substants synes ikke mærkelig atrofieret, Sideventriklerne fyldte med et Par Skeer klart Serum, Ependyma ikke ubetydelig fortykket, ujævnt og ru at føle paa og lader sig med Lethed afløse som en egen Membran; det samme er Tilfældet i 4de Ventrikel.

Cav. pectoris. Begge Lunger i sit øverste og bagerste Parti fast adhæreret til Brystkassen, saa at Lungevævet sønderreves under Udtagelsen; i de øverste $\frac{2}{3}$ af begge Lunger, navnlig af høire, findes Vævet gruppevis gjennemsaaet af utallige miliære Granulationer, der dog ved nærmere Undersøgelse viser sig at være Fortætning af Vævet omkring de finere Bronchier, paa mange Steder kan der af Bronchierne udtrykkes en purulent Vædske; i Spidsen af begge Lunger findes flere større og mindre Bonchectasier; de ikke fortættede Partier af Lungerne stærkt serøst overfyldte. Ved Hjertet Intet at bemærke. I Arcus aortæ, strax ovenfor de semilunære Klapper sees en forbenet Plade af en Sølvtoskillings Størrelse; forresten kan ingen atheromatøs Digeneration af Karsystemet nogetsteds opdages.

Cav. abdominis. Samtlige Underlivets Organer synes normale, kun enkelte større og mindre Mesenterialkjertler ere petrifierede.

Hermed slutter jeg min Generalberetning for 1865, hvilket jeg har givet i störste Korthed, især for at spare Tid til muligens at kunne faae bearbeidet i det Mindste enkelte Partier af Asylets Virksomhed i de første 10 Aar (1855—65).

Aarslisterne vedlægges.

Gaustad i Mai 1866.

Ole Sandberg.

EX

af Gaustad Sindssygeasyl

Sygdomsform.	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Nyoptagne.		Ud		
					Helbredede.		I
	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mæn
Melancholia	37	39	37	56	10	17	1
Mania	29	32	21	19	13	11	
Stupiditas	2	2	-	-	-	-	
Dementia	53	42	19	20	-	-	
Idiotismus acqvisitus . .	6	5	-	1	-	-	
Idiotismus congenitus. .	-	1	-	1	-	-	
Epilepsia	7	1	6	3	1	-	
Paralysis generalis . .	7	-	3	-	-	-	
Tilsammen	141	122	86	100	24	28	2
	263		186		52		

Overensstemmende med Personalprotokollerne.

Gaustad, i Kontrolkommissionen for Gaustad Sindssygeasyl, den 23de Februar

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

K T

lprotokol for Aaret 1865.

Uhelbredede.		Döde.		Belægning ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aaret behandlede Syge.		Antal af samtlige Liggedage.
Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	
11	24	-	2	39	42	74	95	31663
6	9	-	-	28	29	50	51	20265
-	1	-	-	2	-	2	2	896
21	19	1	4	48	37	72	62	33212
1	2	1	-	4	4	6	6	3260
-	-	-	-	-	2	-	2	426
2	-	-	-	9	4	13	4	3930
-	-	2	-	5	-	10	-	2166
41	55	4	6	135	118	227	222	95818
96		10		253				

Gaustad den 9de Februar 1866.

Ole Sandberg.

EX

af Gaustad Sindssygeasyls

T

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvang
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Uro og Ödelæggelseslyst	5	34	39	Tröie
Voldsomhed	4	2	6	
Selvbeskadigelse	1	2	3	

A

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af dag Syge.	
	Mænd.	Kvinder
Brændehugning	$20\frac{87}{304}$	
Huusgjerning	$13\frac{261}{304}$	$12\frac{138}{304}$
Drevplukning	$21\frac{226}{304}$	
Skomagerarbeide	$1\frac{281}{304}$	
Snedkerarbeide	$3\frac{90}{304}$	
Gartneri og Markarbeide	$10\frac{234}{304}$	$6\frac{149}{304}$
Malerarbeide	$\frac{69}{304}$	
Gaardsarbeide	$3\frac{246}{304}$	
Sneskufning	$2\frac{238}{304}$	
Smedarbeide	$\frac{163}{304}$	
Fiskegarnsbinding	$1\frac{134}{304}$	
Uldtilvirkning		$14\frac{243}{304}$
Söm		$19\frac{110}{304}$
Vævning		$3\frac{121}{304}$
	$81\frac{1}{304}$	$56\frac{153}{304}$

Fremlagt i Kontrolkommissionen den 23de Februar 1866.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

...KT

...gsprotokol for Aaret 1865.

...ned.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
...Stol.	5 Dögn 1 Time.	
	10 — 14 —	
	38 — - —	

...d.

	Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.
	Ved Arbeide i Vedgaarden opskaaret og klövet 236 Favne Birk, 16 Favne Furu, 625 Favne Granved.
	Ved Opløsning af gammelt Tougværk udbragt 150 B₰ Drev.
	Oparbeidet paa Skomagerværkstedet af Nyt: 1 Par Bottesforts, 17 Par Mandsstøvler, 28 Par Fruentimmerstøvler, 50 Par Mandssko, 3 Par Fruentimmersko, samt Raparationsarbeide m. m. mod Refusion til Belöb af 233 Spd. 28 ß. Reparationer m. m. vedkommende Asylet og Jordbruget til Beløb af 21 Spd.
	Paa Snedkerværkstedet oparbeidet til Asylet: 12 Birketræes Stole med Rørsæder, 1 Kasse til Stueuhr, 1 lukket Vadskevandsstol, 1 Toiletbord, 2 enkelte Klædesskabe, 3 Tobaksdaaser; desuden Reparationer paa Bygninger og Inventarium.
	Udbragt ved den qvindelige Haandgjerning af Nyt: 36 Tørklæder, 137 Kjoler, 140 Nattrøier, 292 Skjorter, 491 Særker, 31 Par Strømper, 116 Par Strömpépaabind, 34 Fruentimmertrøier, 375 Tørklæder, 21 Dameundertrøier, 66 Par Mandsunderbuxer, 86 Par Damebeenklæder, 9 Underliv, 279 Underskjørter, 14 Par Vanter. Reparation af 2,596 Skjorter, 2,400 Linneder, 13,400 Par Strømper, 1,083 Par Beenklæder, 600 Kjoler, 800 Skjørter, 1,531 Trøier.
	Udbragt ved Vævning 300 Alen Rubbeværken til Skjørter. 5 Stkr. Fiskegarn.

Gaustad den 1ste Februar 1866.

Ole Sandberg.

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1866.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTÖR.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1867.

Idet jeg afgiver den lovbefalede Generalberetning for 1866, vil jeg, som sædvanligt, dele den i 2 Afdelinger.

I. Den økonomiske Afdeling.

Af omstaaende Ballanceoversigt vil i Hovedsagen Asylets økonomiske Stilling for dette Aar sees. Men da det viser sig, at der trods Belæggets Størrelse, som i ikke ringe Grad overskrider det paaregnede, ved Aarets Udgang findes omtrent 1000 Spd. mindre i Kasse end ved forrige Aars Udløb, saa anseer jeg det nødvendigt at vedføie et Par Bemærkninger.

BALLANCE-

over Indtægts- og Udgiftsbelöb efter de forskjellige

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning** fra Aaret 1865: I Kasse	3170	63		
Restancer efter Kasseregnskabet	9034	8	12204	71
B. **Kurpenge og Udlæg:**				
1. Kurpenge	36040	110		
2. Refusion for diverse Udlæg	2805	113	38846	103
C. **Af Jordbruget:**				
1. Viktualier, leveret Asylet for	4826	52		
2. Diverse Kjørsel for Asylet til Beløb	750	-		
3. Kjørsel af Fyrkul for	201	80		
4. Smedarbeide og Stolper til Asylets Bygninger . .	131	40		
5. — samt Gjødsel til Haverne	59	36		
6. Nyt Inventarium samt Rughalm til Madratsefyld .	115	96		
7. Godtgjørelse for Cellevadsk, udført af Gaardspigen	36	-		
8. Kontante Indkomster:				
a. Afgift af Pladsene og et Stenbrud m. m. 57. 78.				
b. Salg af Grise o. desl. . . . . 110. 37.				
c. For leveret Melk til Asylets Embedsmænd og Betjente . . . . 242. 44.	410	39		
9. Beholdningernes Forøgelse af Besætning, Kornvarer m.m.	174	20	6705	3
D. **Af Gartneriet:**				
1. Grønsager m. m. til Asylets Husholdning . . .	306	50		
2. Kontant ved Salg af Træer m. m.	79	40	385	90
E. **Af Arbeidsvirksomheden:**				
1. a. Refusion for oparbeidede Klædningsstykker samt for Reparationer i Aarets Løb (cfr. Regnskabet for den kvindelige Haandgjerning og Skomagerværkstedet) . . . . 1716. 99.				
b. Do. af Beholdningen for f. A. . . 59. 38.	1776	17		
c. til Reparation af Syges Tøi osv. uden Refusion .	132	105		
d. Klædningsstykker til Jordbruget (cfr. Udgiftssiden)	13	10		
2. a. Kontant ved Salg af Drev . . . . . . 37. 24.				
b. Drev til Brug i Asylet og paa Avlsgaarden 4. 96.	42	-	1964	12
F. **Diverse Indtægter:**				
1. Kontant ved Salg af Melk og Fløde fra Asylets Kjøkken	104	103		
2. — for Extrabespisning i Asylet	235	100		
3. — for solgte Klude	4	42		
4. Renter af Asylets i Norges Bank og Christiania Sparebank staaende Kapital	196	21		
5. Efter Decision til Kasseregnskabet for 1864 . . .	64	114	606	20
Summa . .			60712	59

OVERSIGT

ved Gaustad Asyl förte Regnskaber for Aaret 1866.

	Udgift.	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A¹.	1. **Jordbruget**, efter Kasseregnskabet	4438	14		
	2. Kost til Tjenerskabet (cfr. Jordbrugsregnskabet) .	361	115		
	3. Klædningsstykker fra Asylets Magazin (cfr. Indt.siden)	13	10		
	4. Lys og Olie (cfr. Jordbrugsregnskabet)	40	-	4853	19
A².	**Haverne og Planteskolen** (efter Kasseregnskabet) . .	239	52		
	og for Smedarbeide og Gjødsel fra Jordbruget	59	36	298	88
B.	**Bygninger, Gas- og Vandledninger m. m.**:				
	1. Efter Kasseregnskabet	3076	49		
	2. Smedarbeide og Bygningstømmer (cfr. Jordbrugsregnsk.)	131	40		
	3. Drev til diverse Forbrug (cfr. Indtægtssiden) . . .	4	96	3212	65
C.	**Inventariet**, efter Kasseregnskabet	2308	101		
	samt for Rughalm m. m. (cfr. Indtægtssiden)	115	96	2424	77
D.	**Lønninger**			7019	56
E.	**Syges Adspredelser, Flittighedsbelønninger etc.** . . .			326	73
F.	**Forpleiningen**:				
	1. Efter Kasseregnskabet	12250	44		
	2. Viktualier fra Jordbruget og Haverne 5132. 102.				
	hvorfra drages ovenanførte Kostpenge for				
	Jordbrugets Tjenere med . . 361. 115.				
	samt Talg af det indkjøbte Kjød				
	til Lysestøbning . . . . . 70. - 431. 115.	4700	107	16951	31
G.	**Belysning**, efter Kasseregnskabet	864	74		
	og Talg til Lys (cfr. Forpleiningskontoen) . . 70 Spd.				
	medens Jordbrugets Forbrug af omhandlede Vare				
	fradrages med . . . . 40 —	30	-	894	74
H.	**Brænde og Kul**, efter Kasseregn. og for Kjørsel (cfr. Indt.siden)			3149	3
I.	**Medikamenter, Instrumenter o. desl.**			521	93
K.	**Bibliotheket**			77	5
L.	**Kontorudgifter**			83	76
M.	**Materialier til Arbeidsvirksomheden**			1624	21
N.	**Vadsk og Renholdelse**, efter Kasseregnskabet	546	96		
	og for udført Cellevadsk (cfr. Indtægtssiden)	36	-	582	96
O.	**Tilfældige Udgifter**, efter Kasseregnskabet	863	3		
	do. for Vedligeholdelse af Syges Tøi (cfr. Indt.siden)	132	105		
	Derhos ifølge Decision til Antegnelserne for 1864 . .	10	26	1006	14
P.	**Udlæg**, som refunderes			2805	113
Q.	**Renter og Afdrag**			1584	87
	Omdragssummer:				
	For Hentning fra Byen, Skyds o. desl.	750	-		
	Beholdningernes Forøgelse af Kornvarer m. m.	174	20	924	20
	Beholdning den ³¹/₁₂:				
	1. Restancer	10308	54		
	2. Kontant	2063	74	12372	8
	Summa . .			60712	59

Indtægterne ere i alle Grene større end paaregnet, men

Udgifterne ere ogsaa forøgede og det i saadan Grad, at det, som anført, har været nødvendigt at ty til 1000 Spd. af de opsparede og i Christiania Sparebank indsatte Penge.

Dette har sin Grund deels og hovedsagelig deri, at Asylet til Materialier (Conto M.) og Beklædning (Conto P.) har maattet gjøre større Forskud end paaregnet, deels deri, at Jordbruget er bleven drevet noget længere frem ved Drainering o. desl. end tidligere paatænkt, dels endelig deri, at Drammens Ildebrand har paaført Asylet en Forøgelse af 580 Spd. aarlig i Brandkontingent; at det ved Choleras Nærmelse i forrige Aar blev nødvendigt at indføre Poudretteindretninger i Stedet for Water-closets, og at en Panthaver opsagde 300 Spd., som altsaa uventet kom til Udgift under Q.

Da Beholdningen ved Aarets Udgang alligevel, naar Restancerne, der nu for største Delen ere indkomne, medregnes, er ligesaa stor som ved forrige Afslutning, saa ere de paapegede Fataliteter (Drammens Ildebrand) og uventede Udtællinger (Poudretteindretning og opsagte Penge) ret tilfredsstillende klarede.

Men den Omstændighed, at Asylet trods det store Belæg endog er blevet nødt til at angribe de opsparede Penge, har dog svækket mit Haab om at kunne fremme Kirkebygning og Koloniers Anlæg ved Asylets egne Kræfter; og det saameget mere, som den forøgede Brandskat er en fast Byrde for adskillige Aar, hvilken ved Budgettets Opgjør ikke var paaregnet.

Jordbrugsregnskabet viser en Nettoindtægt af kun 1851 Spd. 107 Skill.; men da dette er bevirket ved den noget forcerede Grundforbedring, nærer jeg det Haab, at Jordbrugets Afkastning snart skal naa, om ikke overstige de paaregnede 2500 Spd.

Forinden jeg forlader denne Deel af min Beretning, tilføier jeg, at Forpleiningen (F.) i dette Aar har kostet $16^2/_3$ Skill. pro Persona daglig. Naar de under A^1, A^2, M, P og Q opførte Summer samt Omdragssummerne og Beholdningerne fradrages, viser det sig, at hver Syg i dette Aar har kostet daglig $44,_{21}$; men tillægges Direktørlønnen 1600 Spd., forøges dette Beløb til $46,_{15}$.

Hermed slutter jeg denne Afdeling og gaar over til

II. Den medicinske Afdeling.

De Syges Behandling og Forpleining

har været omtrent som de foregaaende Aar, kun at det udvidede Jordbrug har tilladt en større Anvendelse af Markarbeide til de Syges Sysselsættelse, ligesom ogsaa Havedyrkning i samme Øiemed mere og mere anvendes.

Hvad Forpleiningen angaar, da bliver alt mere og mere Extraforpleining, som Tobak, Kaffe, Øl og desl. til Regel, istedetfor til Undtagelse. Dette har sin Grund deri, at alt flere og flere Stamgjæster, som i Aarenes Løb have faaet disse Indrømmelser, blive tilbage i Asylet og ved sit Exempel opmuntre til eller tildeels nødvendiggjøre lignende Indrømmelser for de Nyindkomne.

Tvangsmidler have iaar fundet Anvendelse hos noget flere Personer end forrige Aar og det navnligen blandt Kvinderne; hertil har Grunden været den, at Fruentimmernes Celleafdeling har været holdt i endnu stærkere Overfyldning end sædvanligt, fordi man lige fra Sommeren af havde Haab om at faa overflyttet et halvt Snees kvindelige Cellepatienter til Opslo udvidede Asyl; men dette Haab gik først i Opfyldelse den 21de December.

Sygebelægget.

Antallet af samtlige i Aarets Løb behandlede Syge var 433; af disse vare tilbageliggende fra forrige Aar 253. I Aarets Løb indkom 180, nemlig 99 Mænd og 81 Kvinder. Af disse indkom i

Januar . .	7 Mænd,	3 Kvinder;	Juli . . .	19 Mænd,	12 Kvinder;
Februar . .	3 —	3 —	August . .	4 —	12 —
Marts. . .	10 —	5 —	September .	7 —	5 —
April . . .	9 —	5 —	Oktober . .	10 —	7 —
Mai . . .	14 —	8 —	November .	6 —	3 —
Juni . . .	5 —	14 —	December .	5 —	4 —

Altsaa i 1ste Kvartal	20 Mænd,	11 Kvinder;
i 2det —	28 —	27 —
i 3die —	30 —	29 —
i 4de —	21 —	14 —

At Asylet iaar har modtaget noget færre nye Syge end foregaaende Aar har desværre ikke sin Grund deri, at Trangen til Asylhjælp er bleven mindre; men deri at Afdelingerne for de Urolige have været saa stærkt overfyldte, at der har maattet

nægtes Optagelse af enkelte Nye, og da dette især fandt Sted for den kvindelige Celleafdelings Vedkommende, har denne Omstændighed bidraget til, at der findes færre Kvinder end Mænd blandt de Nyoptagne.

De indkomne 180 havde følgende Hjemstavn:

Akershuus Amt	26	Gjøvik	2
Buskeruds Amt	18	Hamar	2
Nedenæs og Robygdelagets Amt	18	Nordre Bergenhuus Amt . .	1
Bratsberg Amt	16	Nordre Throndhjems Amt .	1
Christians Amt	13	Kragerø	1
Christiania	12	Stavanger	1
Hedemarkens Amt	11	Kongsberg	1
Jarlsberg og Laurvigs Amt .	7	Horten	1
Smaalenenes Amt	7	Throndhjem	1
Nordlands Amt	7	Christiansand	1
Drammen	6	Frederiksstad	1
Lister og Mandals Amt . .	4	Søndre Bergenhuus Amt . .	1
Frederikshald	3	Farsund	1
Moss	2	Tromsø	1
Bergen	2	Riisøer	1
Sverige.	2	Brevig	1
Christiansund	2	Levanger	1
Laurvig	2	Holmestrand	1
Drøbak.	2		

Herved er intet Andet at bemærke, end at der fra Nordlands Amt er indkommen et tidligere ukjendt Antal af 7. Dette synes at tyde dels paa, at man i disse nordlige Egne har faaet Øinene op for det store Bidrag, Statskassen yder ved frit at befordre de Syge, dels at man maaske har faaet nogen større Tillid til Asylbehandling. I denne Henseende tør det ogsaa virke gunstigt, at flere af de senest Indlagte befinde sig i Bedring, og at et Par allerede ere komne helbredede hjem, medens tidligere saagodtsom Alle fra Nordland og Finmarken vare uhelbredelige paa Grund af den forsildige Indlæggelse.

Med Hensyn til de Indkomnes Alder fandt følgende Forhold Sted:

10—15 Aar	2	Mænd,	„	Kvinder;
15—20	—	9	—	5	—
20—30	—	20	—	26	—
30—40	—	31	—	19	—
40—50	—	23	—	17	—

50—60	Aar	10	Mænd	11	Kvinder
60—70	—	4	—	2	—
70—80	—	-	—	1	—

Dette stemmer omtrent med det Sædvanlige.

Varigheden af Sygdommen eller sidste Sygdomsanfald før Indlæggelsen var følgende:

Under	½		Aar	42	Mænd,	44	Kvinder.
Mellem	½	og	1	—	17	—	13	—
—	1	—	1½	—	7	—	2	—
—	1½	—	2	—	4	—	-	—
—	2	—	3	—	11	—	5	—
—	3	—	4	—	7	—	3	—
—	4	—	5	—	3	—	2	—
—	5	—	6	—	2	—	3	—
—	6	—	7	—	1	—	1	—
—	7	—	8	—	-	—	2	—
—	8	—	9	—	1	—	1	—
—	9	—	10	—	1	—	-	—
—	10	—	15	—	1	—	4	—
—	15	—	20	—	1	—	1	—
		Over	20	—	1	—	-	—

Ved Sammenligning med næst foregaaende Aar viser det sig altsaa, at noget Flere ere indkomne i Sygdommens første Halvaar, og at det, som sædvanligt, især da er Kvinderne, som kunne glæde sig over betimelig Indlæggelse. For at fremme denne vil jeg iaar, som tidligere, særskilt udhæve Resultatet af Behandlingen for de 86, der indlagdes i Sygdommens 1ste Halvaar.

Af disse vare, som anført, 42 Mænd, for hvilke Resultatet ved Aarets Udgang var følgende: helbredede 14, udgaaede i Bedring 8, uhelbredede 2, død 1, medens 17 laae tilbage. Ved de senere erhvervede Oplysninger seer jeg mig istand til at supplere denne Beretning derhen, at alle de, der udskreves som helbredede, have holdt sig raske, at 1 af de i Bedring udskrevne senere er helbredet og at af de 2, der udskreves i uhelbredet Tilstand, den ene efter Hjemkomsten er helbredet, den anden i god Bedring. Blandt de 17, der ved Aarets Udgang vare tilbageliggende, befinde 10 sig endnu i uforandret Tilstand, medens 4 i dette Aar ere udskrevne helbredede og 3 i Bedring. For de 44 Kvinder var ved Aarets Udgang følgende Resultat opnaaet: 12 helbredede, 5 udgaaede i Bedring, 2 uhelbredede, 3 døde og 22 tilbageliggende. Samtlige Helbredede have holdt sig raske med Undtagelse af Een, som er indkommen med Recidiv. Af de

5, der udskreves i Bedring, ere 2 senere blevne helbredede. Af de 22 tilbageliggende ere 6 senere udskrevne helbredede og 1 i Bedring, medens 4 af dem, der endnu opholde sig i Asylet, befinde sig i saa god Bedring, at der er Haab om Helbredelse.

Med Hensyn til foregaaende Anfald var Forholdet følgende:

1 tidligere Anfald	9 Mænd	8 Kvinder.
2 — —	11 —	7 —
3 — —	6 —	3 —
4 eller flere —	5 —	5 —

Recidiverne synes saaledes at have været noget mindre hyppige end i det nærmest foregaaende Aar.

Som Sygdommens sandsynlige Aarsager anføres følgende:

Sorg (Næringssorg, Kjærlighedssorg) og deslige	18 Mænd,	16 Kvinder.
Arveligt Anlæg	20 —	12 —
Onani	20 —	5 —
Drik	17 —	1 —
Læseri	10 —	6 —
Ærgrelse	5 —	3 —
Stød paa Hoved og Rygrad	5 —	1 —
Barselseng og Diegivning	- —	6 —
Syphilis	5 —	1 —
Typhus	3 —	1 —
Overanstrængelse	1 —	3 —
Familietvist	- —	3 —
Skræk	- —	7 —
Uterinsygdom	- —	2 —
Skuffelse	2 —	- —
Fængselsstraf	1 —	- —
Børnekopper	1 —	- —
Hjertesygdom	- —	1 —
Svangerskab	- —	1 —

Sygdomsformerne.

Sygdommene ere ordnede efter samme Schema som tidligere; men den fra Begyndelsen af stillede Diagnose er bleven bibeholdt. For mange af de ældre Patien-

ter, som forlængst ere overgaaede i Dements, Idioti eller lignende, vise Listerne saaledes endnu primære Former.

Efter Aarslisten har der i Aaret 1866 været behandlet følgende Former:

Melancholia	67	Mænd,	78	Kvinder.	
Mania	48	—	49	—	
Stupiditas	3	—	2	—	
Delirium tremens . . .	2	—	-	—	
Dementia	88	—	56	—	
Idiotismus acquisitus . .	5	—	5	—	
Idiotismus congenitus . .	-	—	2	—	
Epilepsia	12	—	7	—	
Paralysis generalis . . .	9	—	-	—	

For Stamgjæsternes Vedkommende er, som anført, allerede forlængst mangenen Melancholia og Mania overgaaet i en secundær Form. Med Hensyn til de Nyoptagne er Forholdet følgende: 49 Mænd og 58 Kvinder ere indkomne i Sindssygdommens første, i Regelen helbredelige Tidsrum, som betegnes ved de 4 første paa Listen forekommende Former: Melancholia, Mania, Stupiditas og Delirium tremens. De Øvrige, eller 51 Mænd og 23 Kvinder, lede af secundære Former. Ligesom det tidligere er omtalt, at Kvinderne oftere end Mændene indlægges i Sygdommens 1ste Halvaar, saaledes gjentager sig ogsaa for dette Aar, hvad jeg tidligere har gjort opmærksom paa, at langt flere Kvinder end Mænd ved Indlæggelsen lide af primære, i Regelen helbredelige Former. Efter disse foreløbige Bemærkninger gaaer jeg over til de enkelte Former og begynder med

Melancholia.

Af de 67 under denne Rubrik opførte Mænd udgik 10 helbredede, 13 i Bedring og 5 uhelbredede, medens 3 døde og 36 vare tilbageliggende.

Af de 78 Kvinder helbredes 11, 12 udgik i Bedring, 5 vare tilbageliggende og 5 døde, saa at Belægget ved Aarets Slutning var 45. Angaaende de Udskrevnes senere Tilstand har jeg gjennem velvillig Meddelelse, hovedsagelig fra Læger og Præster, modtaget følgende Besked:

Samtlige de Mænd, som bleve udskrevne helbredede, have vedblevet efter Hjemkomsten at befinde sig vel. Af de 13, der udskreves i Bedring, synes tvende efter Hjemkomsten at være bleven helbredede, medens Een er kommen tilbage til Asylet paa Grund af Recidiv. Hos de Uhelbredede er ingen Forandring foregaaet.

For Kvindernes Vedkommende er Resultatet følgende: de helbredede befinde sig alle efter Hjemkomsten vel, naar undtages Een, hvis Helbredelse efter Præstens Udsagn er tvivlsom. Af de bedrede er Een efter Hjemkomsten helbredet, en anden har faaet Recidiv. De Uhelbredede befinde sig i samme Tilstand, som da de fra Asylet udskreves.

Angaaende de Afdøde skal jeg her, som under de øvrige Former og som tidligere almindeligt, give en kortfattet Meddelelse tilligemed Obductionsresultatet. Med Hensyn til Obductionsresultaterne maa jeg meddele, at den Bistand, Vinge forrige Aar var saa god at yde ved Obduktionerne, afbrødes ved hans Udnævnelse til Professor, saa at kun en Deel af de i 1866 udførte Obductioner skrive sig fra ham.

1. Søfarende T. O., 24 Aar gammel, indkom 3die September 1864, var da bleven syg paa en Søtour og hjembragtes som Sindssyg fra England. Sygdommen havde ombord især yttret sig ved Stivsindethed, Opsætsighed, vrange Svar og forvirret Tale. Ved Indlæggelsen var han uvirksom, apathisk, laae i Regelen hensunken uden Opmærksomhed for Omgivelserne, uvillig til at tale og spise, saa at han tildeels maatte tvangfodres. Til Sygdommen kjendtes ingen Aarsag, men under Opholdet her drev han stærkt paa Onani, saa det ikke er usandsynligt, at han ogsaa tidligere har været hengiven til denne Last. I Begyndelsen bedredes han noget under Brugen af styrkende Medicamenter og Badning, saa han begyndte at sysselsætte sig med Vedsaugning og desl.; men allerede mod Julen 1864 begyndte han at blive urolig og voldsom, saa han maatte flyttes til Celleafdelingen. Her henfaldt han snart i sin gamle Apathi, saa han laae stille hen, spiste og talte lidet og lidt efter lidt afmagredes. I Begyndelsen af Aaret 1866 var Afmagringen betydelig. Den physikalske Undersøgelse efterviste Lungecaverner; der indfandt sig Liggesaar og 22de April 1866 døde han.

Obductionen foretoges 24 Timer efter Døden:

Legemet i høieste Grad afmagret med Liggesaar paa de fleste fremstaaende Partier.

Cavitas cranii. Hjerneskallen fordetmeste compakt, men ikke tyk, vel bygget. Dura mater normal, de tynde Hinder fuldkommen gjennemsigtige, oedematøse, især paa Basis, hvor omtrent 2 Spiseskeer Serum. Ingen Blodoverfyldning, ingen fremmede Afsætninger. De Pacchioniske Granulationer kun i Isseregionen noget store. Hjernens Consistents idethele noget slap, snarere blodtom end overfyldt. I Ventriklerne lidt Serum; bagre Horn paa høire Side sammenvoxet, Septum og Fornix noget macererede. Ependyma normalt.

Cavitas pectoris. Begge Lunger paa mange Steder adhærente; de øvre Lapper, navnlig Spidserne og Bagfladerne intimt, ligesaa nedre Side- og Bagparti af nederste venstre Lap, hvor Forbindelsen er saa fast, at Lungepartier blive siddende

igjen paa Costalpleura ved Udtagelsen; nedre høire Lap derimod temmelig fri. I Pleura ingen Ansamling. I venstre Lunge bemærkes følgende: kun forreste Rand af øvre Lap samt en Deel af bagre Rand og øverste Parti af nedre Lap luftholdige. De førstnævnte Partier tillige emphysematøse, — det sidste blodoverfyldt. Hele den øvrige Lunge gjennemtrængt af en Mængde større og mindre, med en tyk, puriform Vædske fyldte Hulrum. Hulerne i øvre Lap tildeels kun bedækkede af Pleura; saaledes under Sidefladerne, medens de i Apex ligge dybere. Væggene fordetmeste ujævne, trabeculære, ved Communicationerne mellem Hulerne indbyrdes hist og her glatte, slimhindelignende; paa de fleste Steder sees smaae, ostagtige Smaaknuder og Substantstab i Væggen. De indmundende Bronchier deels skarpt afskaarne, saaledes i øvre Lap, deels successivt overgaaende, saaledes i nedre Lap. Den faste Substants ved og omkring Hulerne viser en graa, halvgjennemskinnende Infiltration, som næsten overalt er gjennemdraget af en Mængde smaae, ostagtige, de smaae Bronchieforgreninger tilhørende Knuder, fordetmeste grupperede hist og her i en større ostagtig Masse. I de luftholdige Partier findes deels frie Knuder og Knudegrupper af samme Beskaffenhed, deels ere disse omgivne af øformig, graa Infiltration; og hist og her findes udvidede, pusfyldte og i sine Vægge ostagtig omdannede Bronchier. Høire Lunge indeholder i øvre Lap i Apex lignende, større og mindre Huler og ellers en Deel mindre; forøvrigt graa Infiltration og Knuder som i venstre. Kun nedre Lap er fordetmeste fri, indeholder kun spredte Knudemasser. Bronchialslimhinden i begge Lunger injiceret, pusbelagt i nogle af de større Grene med smaae Ulcera. Bronchialkjertlerne kun svagt forstørrede, graae, faste, med faa tydelige Knuder. I Pericardium ℥ij Serum. Hjertet lidet, contraheret med atrophieret, oedematøst Fedtvæv, brunlig Muskulatur; idethele normale Klapper.

Cavitas abdominis. Milten blodrig, forøvrigt normal. Leveren viser Fedtmuskatudseende uden Granulationer; smaae, overalt vel afgrændsede Acini med gulgraae, fedtholdige Randpartier og blodoverfyldte Centralpartier. Ingen Tuberkler. Galdeblæren adhærent til Colon; denne danner i sin transverselle Deel en Anse ned for Navlen, med forlænget Ligamentum gastro-colicum og indeholder formede Excrementer; i Coecum et ældre, pigmenteret Tuberkelsaar. Processus vermiformis fuld af ostagtige, indtil hampefrøstore Tuberkler. I Ileum ligeledes en Mængde Tuberkler, deels i de Peyerske Grupper deels udenfor, men næsten ingen Ulcera, kun et Par Knuder ramollerede. Affectionen taber sig opover i Mesenterialkjertlerne; kun enkelte, tildeels forkalkede Tuberkler. I et Par Lymphekjærtler ved Hilus hepatis kridtagtige Masser. Nyrerne blege i Corticalsubstantsen, paa Overfladen glatte, ingen Tuberkler; ogsaa Papillerne fordetmeste affarvede; Consistentsen fast. Urinblæren og Prostata frembyde intet Abnormt.

2. Gaardbruger P. C. I., 57 Aar, indkom 27de Januar 1866. Har stedse

været af svage Legemskræfter og uskikket til almindeligt Bondearbeide, men forstandig og ordentlig; levede et lykkeligt, men børnløst Ægteskab med sin for 2 Aar siden afdøde Kone. Efter hendes Død henfaldt han til ivrig religiøs Læsning, blev misstemt, havde ikke Interesse for Noget og vilde ikke arbeide. Her viste han sig stille, men forstyrret, ussel og mat, saa at han den 31te, altsaa 4de Dag efter Indlæggelsen, laae sammenfalden med lukkede Øine, svagt og rallende Aandedræt, og snart hensov.

Obductionen foretoges 26 Timer efter Døden og viste følgende:

Legemet i høi Grad emacieret. Brystkassen deform, saaledes at den danner en transversel, stærkt fremspringende Forhøining i Regionen af 2det til 4de Costa paa begge Sider tilligemed mellemliggende Sternum. Nedenfor denne Forhøining er Sternum lidt concav; Formen forresten symmetrisk og ingen Deviation af Hvirvelsøilen. Bruskene af 1ste og 5te venstre Ribbeen forbenede.

Cavitas pectoris. Lungerne retractile, frie for Adhærentser. Intet i Pleura. I Pericardium omtrent 1 Pegl Serum, en Seneflek paa høire Ventrikel. Blodet i Hjertet flydende med sparsomme Coagler. Det subserøse Fedtvæv atrophisk, gallertlignende. Venstre Ventrikel stærkt contraheret, høire opfyldt af Blod. Klapperne væsentligt normale. Muskulaturen noget brunlig farvet. Halsvenerne og de øvrige Venestammer indeholde en Mængde flydende Blod. Venstre Lunge: nedre Lap blodrig, oedamatøs, overalt luftholdig. I Lungetoppen er Pleura noget stiv og fortykket; enkelte sorte Flekker og Strenge af Pigment i Lungevævet af øvre Lap, forøvrigt Intet at bemærke. Bronchierne normale.

Høire Lunge. Her endnu mere Ødem og Overfyldning i nedre Lap, som er tung og stiv; tillige findes flere sorte, ikke ganske skarpt begrændsede, hæmorrhagiske Knuder; forøvrigt som venstre.

Cavitas abdominis. Intet i Peritoneum. Hele Colon opfyldt af Excrementer, især Colon transversum, der danner en Bue, hvis Convexitet ligger nærmere Symphysis end Navlen. Forlængelse af Ligam. gastro-colicum, Forkortelse af Omentum. I Saccus epiploicus strengformige Adhærentser. Fundus vesicæ felleæ adhærent til Colon. Ventriculus tarmlignende sammentrukken; kun i Fundus en Deel tyndt Fluidum. Slimhinden overalt temmelig tæt injiceret, dog især paa Længdefolderne, bedækket med ikke rigeligt Slim; i pars pylorica en grødagtig, noget galdefarvet Masse af halvfordøiede Alimenter, Slimhinden her skifergraa og tyk. I Tyndtarmen en vellingagtig og graagul, slimet Masse. I Processus vermiformis en cylindrisk, graa Excrementmasse, af en Penneposes Tykkelse; Contenta i Colon formede, ikke haarde, men faste. Tarmvæggen uforandret. Milten snarere liden, atrophisk. Pulpa med stærkt fremtrædende Trabekler. Leveren mørk, blodrig, normal. I Galdeblæren en rigelig, mørkebrun Galde. Nyrerne

ualmindelig faste, men smaae; Overfladen glat; begge Substantser noget, men ikke betydeligt jævnt blodrøde; Kalkinfarcter i enkelte Papillers Spidse.

Cavitas cranii. Hjerneskallen symmetrisk, temmelig stor, ikke tyk, men compact, med lidet Diploe, overalt gjennemskinnende og gulfarvet. Sinus longitud. tom. Dura mater normal; Arachnoidea svagt og partielt opak, især langs Falx; lidt Ødem under samme. Pacchioniske Granulationer ikke talrige. Ogsaa paa Basis langs Midtlinien nogen melkeagtig Fortykkelse af Arachnoidea, navnlig over det store Subarachnoidalrum. Mængden af Serum kun ℥β; derimod i Ventriklerne en ikke ringe Mængde klart Serum, med Udvidning af begge Horn, især paa venstre Side. Venerne under Ependyma temmelig markerede. Ependyma i de forreste Horn med Antydning til Granulationer. Septum ikke ramolleret. I venstre Hemisphære noget over $\frac{1}{2}$ Tomme ret nedad foran forreste Ende af Nucleus lenticularis findes et nødstort, ovalt, noget uregelmæssigt, skarpt begrændset apoplectisk Focus med deels fast coaguleret, deels friskt, flydende Blod, som det synes, intimt sammenhængende med Hjernemassen; Periferien er brungul, svagt bugtet, næsten ligesom paa et Corp. luteum; i bagre Ende af Massen sees en gallertagtig, gulfarvet Klump ligesom Resten af en fremmed Masse, der stribeformig gjennemdrager Focus. Foran indre Ende af Focus sees en knapt lindsestor, ligeledes fryndset, oval, men fibrøs Masse uden blodigt Indhold. Den omgivende Hjernesubstants svag brunlig; forresten normal, ikke opblødt. Hjernesubstantsen ellers reen, hvid, i høire Hemisphære noget mere fremtrædende. Cerebellum, Medulla oblongata og Centralganglierne vise intet Abnormt.

3. Husmand I. P. S., 32 Aar gammel, indkom 17de April 1866. Han var Søn af en sindssyg Moder, havde som Barn lidt af Rachitis og var som Følge deraf kyphotisk. Sygdommen begyndte for omtrent 1 Maaned siden, idet han blev mat, klagede over Hovedpine, og fik et Krampeanfald, hvorefter han blev urolig, søvnløs og skjælvende. Han meddeelte sig ikke til Nogen, men førte Enetale, der dreiede sig om, at han var en stor Synder, indtog lyttende Stilling, som om han plagedes af Hørelseshallucinationer, svarede ikke paa Tiltale, interesserede sig ikke for sine Omgivelser, havde gjort Selvmordsforsøg og nægtede at tage Næring til sig.

Under Opholdet her vedblev Næringsvægringen, saa han maatte tvangfodres; — han viste sig urolig, ængstelig og skjælvende, med høie Skrig og fortvivlet Ansigtsudtryk. Der dannede sig Liggesaar paa hans Pukkel og Bullæ paa et Par Steder paa Hænderne. Han laae i den sidste Tid med stærkt tilbagetrukket Hoved, besværet Aandedræt og døde 4de Mai.

Obductionen foretoges 29 Timer efter Døden:

Cavitas medul. spinal. I Rygmarvhulens Lumbar- og Sacraldeel, omkring Hinderne en nydannet Membran; hele Caviteten i Sacraldelen fyldt med Pus; det

underliggende Been morskent, saa Kniven med Lethed trænger igjennem det. Hinderne i samme Parti fast adhærente til Rygmarvens Substants, der ellers i den øvrige Deel er fuldkommen normal.

Cavitas cranii. Lacunar af normal Form og Tykkelse; Dura mater normal. I Sinus sparsom Ansamling af flydende Blod; i de tynde Hinder ubetydeligt Ødem, især paa Basis, hvor der ligeover Corp. ossis sphænoid. er en nødstor Blære med klart Serum. Gyri af normalt Udseende; Hjernemassen fast af Consistents, hist og her svagt marmoreret, idet der findes svagt rødlige Partier, som uden Begrændsning gaae over i den svagt farvede Substants. I Ventriklerne lidt Serum.

Cavitas pectoris. I Pericardium en ubetydelig Kvantitet Serum. Begge Hjertehalvdele maadelig fyldte med Coagler uden udskilt Fibrin. Klapperne og Muskulaturen normale. Begge Lunger i deres forreste og Sideparti temmelig fast adhærente til Brystvæggen ved friskt, pleuritisk Exsudat; flydende Exsudat i sparsom Mængde. Lungernes Overflade ujævn af en nydannet Membran.

Venstre Lunge. Under den hele Overflade af Pleura og igjennem Lungens hele Væv smaae af Ecchymoser decolorerede Partier; i nedre Lap venøs Overfyldning, medens den øvre er fri og luftholdig.

Høire Lunge viser sig ligesom venstre besat med Ecchymoser; i dens nedre Lap er et haardt, mere ueftergiveligt Parti, og ved Gjennemsnit sees den i sin Heelhed indtaget af et hæmorrhagisk Infarct, som i sin Midte er i Overgang til Detritusmasse af omtrent et Ægs Størrelse, medens det øvrige Parti er mørkere af Farve end det normale Væv, af fast Consistents og ikke crepiterende. I begge Lungers Kanter Emphysem.

Cavitas abdominis. Stillingen af Viscera normal. Milten noget forstørret; det trabeculære Væv stærkt udviklet paa Pulpas Bekostning; Consistentsen fastere end normalt. Levercapselen glat; dens Farve dunkel af venøst Blod; den acinøse Structur ikke tydeligt fremtrædende. Nyrerne af almindelig Størrelse. Medullærsubstantsen seer anæmisk ud, Corticalsubstantsen normal. Ved Tarme, Blære etc. Intet at bemærke. Ingen Thromber i Venæ iliacæ & crurales.

De fire Kvinder, der paa Listen ere anførte som døde, vare følgende:

4. Jomfru E. J., 32 Aar gammel, Haandværkers Datter, indkom 4de September 1865. Hun skildres som vel begavet, vel udviklet, munter og livlig, indtil hun for 6 Aar siden uden anden bekjendt Aarsag end maaskee skuffet Tilbøielighed og stærk religiøs Paavirkning begyndte at blive ængstelig, nedstemt og bekymret for sin Sjæls Salighed. Denne Tilstand bedredes dog lidt efter lidt, saa at hun atter 1 Aars Tid var normal; men for 4 Aar siden paakom der hende atter en ængstelig Uro, saa hun ikke havde Udholdenhed til nogetslags ordentligt Arbeide, men vimsede omkring, viste

sig egensindig og selvraadig og udlagde de hende beviste Kjærlighedsgjerninger som Beviis paa ond Villie mod hende o. s. v. Ved Indlæggelsen befandt hun sig omtrent i denne Tilstand og ved den legemlige Undersøgelse befandtes intet andet Abnormt end nogen Piben og Raslen hist og her i begge Lunger. Hun fik Mixtura Griffithi, spanske Fluer paa Brystet og Cynoglospiller. Tilstanden var i det Væsentlige uforandret indtil Slutningen af November Maaned, da hun under tiltagende Uro, Ængstelse og Misfornøielse begyndte at febricitere. Fra den Tid af afkræftedes hun mere og mere, fik temmelig stærk Hoste med klattet Expectorat og der noteredes dæmpet Percussion først under venstre, senere under begge Nøglebeen. Under 18de Januar 1866 er følgende angaaende den physikalske Undersøgelse bemærket: under høire Nøglebeen deels tympanitisk Percussionslyd, deels bruit de pot fêlé; over hele den øvrige Brystflade paa samme Side dæmpet Percussionslyd. Ved Anscultationen høres der opad amphorisk Respiration, blandet med forskjellige Raslelyd, i det øvrige Parti Sibilus og Ronchus. Ogsaa i venstre Lunge er Respirationen blandet med fugtige Rallelyd. Hun vedblev at være lige misstemt, Kræfterne aftoge, Aandenøden tiltog, og hun døde den 31te Januar 1866.

Obductionen foretoges 26 Timer efter Døden og viste følgende:

Cavitas cranii. Hjerneskallen tynd, gjennemskinnende, temmelig prominerende Vertex, hvori et Par større Pacchioniske Gruber. Sinus longitud. tom. Paa Indsiden af Dura temmelig mange Flekker af Extravasat i en tynd, med fine Kar forsynet Cellemembran, der beklæder den. De tynde Hinder i Regionen af omtalte Prominents af Cranium stærkt oedematøse og prominerende som 2 serumfyldte Sække, tilsammen omtrent af et Ægs Størrelse. Paa Basis ikke meget Serum. Hinderne forresten gjennemsigtige og tynde, ingen større Pacchioniske Granulationer. Ventriklerne indeholde lidt klart Serum. Bagre Horn sammenvoxede, paa høire Side fuldstændigt, paa venstre kun i forreste Halvdeel. Ependyma i forreste Horn svagt grynet. Hjernesubstantsen anæmisk, af sædvanlig Consistents. Forøvrigt intet Abnormt.

Cavitas pectoris. I Pericardium et Par Unzer Serum; begge Halvdele af Hjertet ikke rigeligt forsynede med Coagler uden udskilt Fibrin; Klapper og Muskulatur normale.

Sammenvoxning mellem Pleurabladene paa begge Sider.

Venstre Lunge: Overfladen ujævn af karholdige Cellemembraner og navnlig i øvre Lap af prominerende, lobulære og større Infiltrater. I Toppen bagtil en stor Caverne, liggende superficielt under Bagfladen, stor som et Gaaseæg, næsten tom, Væggene belagte med Brokker af halvt afløst ostagtigt Stof, forresten reen, taalelig glat, med svagt fremspringende Trabecler og enkelte friskere, ulcerøse Destructioner. Fra Knudepunkter af Væggenes Fremspring prominere Tapper af strengformige Bjælker, der har

gjennemkrydset Cavernen. Nedenfor den store Caverne findes nogle mindre med slimhindelignende Vægge, belagte med ostagtigt og puriformt Stof, desuden en temmelig Mængde ostagtige, grenede Strenge og Knuder foruden graae, gjennemskinnende Granulationer. I den forreste Deel af Lappen fra Apex til Basis mere lobulære, dog tildeels confluerende, graalige, halv gelatinøse Infiltrater, gjennemsaaede af en Mængde, fordetmeste ostagtige Smaaknuder og Strenge og desuden smaae Caverner af samme Beskaffenhed som de sidst omtalte, der staae i aaben Forbindelse med Bronchiegrene, af hvilke de synes at være fremgaaede. I nedre Lap aftager Mængden af Knuder nedover, enkelte findes dog lige ved Basis. Det normale Lungevæv her noget overfyldt.

Høire Lunge: Sammenvoxning og Overfladens Udseende som i venstre; dog sees her paa nedre Lap miliære Tubercler i Pleura. Saagodtsom hele øvre Lap indtages af en Caverne, næsten en Næve stor, med samme Indhold. Infiltrationen af Væggene er mere udbredt, lader sig afskrabe som en salvelignende Masse. Ogsaa her sees Stumper af destruerede Bjælker. Hulen sender fortil og nedad Fortsættelser, der gjennembore de svage Rester af Lungeparenchym i Lappen i alle Retninger. I nedre Lap findes i den øvre Deel en halvæggestor Caverne foruden en Mængde Knuder af ostagtig Beskaffenhed og mindre Caverner. Midtre Lap gjennemboret af Huler, der staae i Forbindelse med dem i øvre Lap. Bronchialkjertlerne paa begge Sider svulne, saftige, men uden Knuder.

Cavitas abdominis. Milten forstørret omtrent til det Dobbelte, dog uden Tubercler. Pulpa blød med talrige Follikler. Leverens Capsel glat uden Knuder; Parenchymets acinøse Bygning stærkt udtalt; hist og her sees en bitte liden lysgraa gjennemskinnende Tubercel. Nyrerne noget store, navnligen venstre, meget faste. Overfladen glat med let afløselig Capsel. Corticalsubstantsen, især i venstre, affarvet, heller voxagtig, i høire derimod mere normal. Ingensteds Tubercler at opdage. Mesenterialkjertlerne ikke forstørrede, flade, blege.

Uterus anteflecteret; ingen Sammenvoxning, men venstre Ligament. ovarii omtrent halvt saa kort som høire. Orific. ext. kun saa vid, at en Sonde kan gaa igjennem. Cavitas colli opfyldt af en seig Slimprop; ved det noget snevre Orific. int. findes nogle Ovula Nabothi. Væggen af Collum meget haard, fibrøs; Corpus ikke forstørret. I Vena iliaca sinistra en flad, blød, i Peripherien affarvet og fastere Thrombus, høire synes tom.

5. Denne Sygehistorie gjengives in extenso navnligen paa Grund af det ætiologiske Forhold.

A. I., Husmandskone, 34 Aar gammel, fra Aker. Indkom 27de December 1865, lever i Husmandsfolks almindelige Kaar. Om hendes Forældre, Familieforhold o. s. v. haves ingen Oplysning. Hendes Mand blev for 4—5 Aar siden med 2 af deres

Børn behandlet paa Rigshospitalet for Syphilis med Syphilisation. Konen var der paa samme Tid til Observation; men der kunde hos hende ingen Tegn til Sygdom opdages. For 9 Aar siden giftede hun sig med S. C., med hvem hun før Giftermaalet havde 1 Barn. Foruden dette har hun havt 8 Børn, af hvilke en otteaarig Dreng er ilive, 5 af dem vare dødfødte, og af disse kom de 4 fortidligt. Til de levende Børn har hun givet Die 1½—2 Aar. Svangerskabernes Forløb har ellers været normalt, uden physiske eller psychiske Forstyrrelser. Naar undtages at hun i flere Aar har lidt af Nervesvækkelse og nervøs Hovedpine, synes hun forøvrigt at have været frisk og af god Legemsudvikling. Hendes Moralitet skal ogsaa have været upaaklagelig, hvorimod hendes sjælelige Udvikling angives som maadelig. Af Gemyt har hun været hidsig og stridig; i den senere Tid tungsindig og grublende, fordi hun ansaa sig smittet med Syphilis og som saadan Aarsag i Børnenes Død.

Hendes Sygdom begyndte for 5—6 Uger siden med Søvnløshed og stærk Hovedpine, hvoraf hun, som bemærket, ogsaa tidligere har lidt meget. Hun begyndte at føle Angst, fik Synshallucinationer, saae Ild og deslige. Af og til var der Skjælven i Lemmerne. Hendes Tale gik ud paa, at hun led af „Veneriskhed", og at hun havde foraarsaget sine Børns Død ved denne Sygdom. Nogle Gange skal hun have gjort Selvmordsforsøg og nægtet at tage Næring til sig — derimod har hun været ufarlig for Andre.

Hendes Tilstand beskrives af vedkommende Læge saaledes: hun er af Middelhøide, spædlemmet, Øinene stirrende, Øieæblerne fra og til dirrende, P. 84—88, svag. Ved Undersøgelsen af Brystorganerne opdages intet Abnormt, men paa Grund af hendes Uro kan Undersøgelsen ikke anstilles med Nøiagtighed. Hendes Sindsstemning er noget deprimeret; Talen dreier sig stadig om den Veneriskhed, hvoraf hun lider, hvorfor hun vil dræbe sig. Hun seer Ild og beder Gud see i Naade til sig. Hun har ingen Sands for sine Nærmeste, Udenverdenen eller Arbeide. Hun lider af Søvnløshed, Kræfterne ere smaae, Udtømmelserne ikke uvilkaarlige. Chinin og Opium har været anvendt.

Status præsens 2den Januar 1866. Hun er noget under Middelhøide, spædlemmet og noget skoliotisk. Hovedet bedækket med sparsomt, mørkt Haar, velformet; Øinene blaae. Der er Phtosis af høire Øielaag, Blindhed paa samme Øie og Strabismus. Høire Pupille dilateret uden Reaction mod Lys. Skjævhed i Ansigtet. Høire Mundvinkel hængende. Tungespidsen vendende mod venstre. Tungen lidt belagt. I venstre Arm saavel sensibel som motorisk Paralyse. Venstre Underextremitet lader sig kun med Besvær bevæge; derimod er Følelsen i den ubeskadiget. Hun taler idelig med sig selv saavel Nat som Dag, skriger af og til, men synes dog at have nogenlunde Opmærksomhed for sine Omgivelser og kan svare ordentligt paa Spørgsmaale. Afføring for 3 Dage siden efter Clysma. P. 58, meget liden.

Ved den physikalske Undersøgelse af Brystorganerne kan intet Abnormt opdages. Hun har i de foregaaende Dage faaet Tartarus emetic. og Calomel grij t. p. d.

4de Januar. I de sidste 2 Dage har hendes Tilstand betydelig forværret sig; i Løbet af Natten gjentagne Krampeanfald; Debiliteten tiltager, ligger nu uden Bevidsthed med rallende Aandedræt, kan ikke synke, Afføring efter Clysteer. P. 120, meget liden.

Sep Calomel. D. Æther. gtt. v. unih. Kl. $12^3/_4$ samme Dag døde hun.

Obductionen foretoges 40 Timer efter Døden:

Caries (syphilitica?) corporis ossis sphænoidei cum pachymeningitide gummosa circumscripta; Meningitis basilaris purulenta.

Cavitas cranii. Lacunar normal, noget tyk; i Sinus ubetydeligt Coagulum; Dura mater over Hemisphærerne normal. De tynde Hinder uden Spor af Ødem, Sulci udslettede, Gyri applanerede, maaskee lidt mere paa høire end paa venstre Side; Hinderne uden Overfyldning, kun enkelte større Vener fyldte. Paa Basis en Ansamling af tykt, gult Pus og omkring Chiasma og Infundibulum under Bunden af 3die Ventrikel, om Pons Varoli, hvor den taber sig henimod Medulla oblongata. Den indeholdes mellem Arachnoidea og Pia, dækker fuldstændig alle Nerveudspring paa de anførte Steder og udfylder hele det store Subarachnoidalrum mellem Pons og Chiasma. Mængden vel omtrent $\frac{1}{2}$ ℥. Intet flydende eller fibrinøst Exsudat; intetsteds Tuberkler; fossæ Sylvii frie; derimod findes Pus i Sulcus anterior langs Falx. Paa Basis cranii findes Dura mater over corp. ossis sphenoidei injiceret og noget ujævn; ved Gjennemsnit sees Dura betydelig fortykket og benet. I Regionen af Clivus og Dorsum ephippii (sellæ turcicæ) betydelig rarifieret og for en stor Deel destrueret. Dorsum ephippii og Processus clinoidei posteriores ere ligesom rue paa Overfladen, cariøse; dog sees intet Pus, men kun en blød, fedtgul, opak Masse at udfylde Benhullerne og at gaae continuerlig over i den fortykkede Dura. Denne sidste, som saaledes udfylder og dækker Substantstabet i Benet, danner paa Clivus og rundt Sella turcica, omkring Sinus Caroticus og Carotides en fleskagtig, flere Linier tyk, halv gjennemskinnende, graahvid, med Fedtkugler, -punkter og -striber gjennemdraget Masse (ved microskopisk Undersøgelse findes den at bestaae af et Bindevæv med tydelig fibrøs bundtet Grundsubstants og mere eller mindre talrige Celler, som i de gule Partier ere fedtdegenererede, og Massen bestaaer her næsten alene af Fedtkorn, indstrøede i en fibrøs Grundmasse. I og paa Benet bestaaer Massen af blødt Granulationsvæv med store runde Celler, hvoraf mange ere fedtdegenererede). Hjernemassen idethele bleg, af normal Consistents undtagen paa Basis over Ansamlingen og i bagre og midtre Lap, hvor den er næsten grødagtig, opblødt og skjør. I Ventriklerne meget lidet Serum. Plexus uden Infiltration; kun i Sulci mellem den store

og lille Hjerne og mellem denne og Medulla sees noget Pus i Plexus, ellers Intet at bemærke.

Cavitas pectoris. Lungerne frie, nedre Lap noget overfyldt, Hjertet normalt.

Cavitas abdominis. Uterus stærkt retroflecteret, med noget udvidet Cavitas corporis, fyldt med tjæreagtigt Blod, forsnævret Orific. intern., omvendt tragtformig Collum uteri med tværspaltet Orific. ext. De øvrige Organer frembyde intet Abnormt undtagen Colon transversum, som danner en stor hængende Bue ned i Hypogastrium.

Jeg afholder mig fra for Tiden at ledsage denne interessante Sygehistorie og tilhørende Sectionsfund med Bemærkninger; fordi jeg haaber med Tiden at foretage en Sammenstillen af flere ligeartede Tilfælde.

6. Ø. O., Husmandskone, 47 Aar gammel, indkom 24de April 1866. I hendes Familie angaves en Broder at være fjollet, ellers ingen Sindssygdom tilstede. Hun skal have været lærenem og dygtig paa Skolen, forøvrigt vides Intet om hendes Barndom. Hun blev for 17 Aar siden gift og har levet i lykkeligt men börnløst Ægteskab. Ret taalelige Kaar. Hun har været af et blidt og føieligt Gemyt og ret god Helbred, naar undtages at hun fra og til har været plaget af Cardialgi. Denne Sygdom og Ængstelse over samme er den eneste Aarsag, Manden kan angive til hendes Sindssygdom. Denne begyndte i Januar Maaned dermed, at hun gik i idelig Ængstelse omkring og klagede over ondt for Brystet, hvilket Onde voldte hende stærk Bekymring. Naar nogen Fremmed nærmede sig, blev hun saa angst, at hun vilde springe ud af Vinduet; ligeledes blev hun fortvivlet, naar hun saae Nogen nyde Noget, da hun ansaae Alt for forgiftet. Selv vilde hun Intet nyde og stedse vilde hun være hos Manden, hvem hun ventede med Utaalmodighed, naar han en enkelt Gang var væk. Ved Indlæggelsen var hun taus og umeddelsom, med kjendeligt Udtryk af Angst, og Næringsvægringen havde da i længere Tid været saa stærk, at der var Frygt for, hun skulde sulte ihjel. Selvbevidsthed syntes der ikke at være tilstede og Hallucinationer vare ikke bemærkede, medmindre Næringsvægringen og Forgiftningsfrygten skulde tyde paa saadanne. Hendes Kræfter vare ringe. Udtømmelserne i Orden. De første Par Dage nød hun i Badet nogen Melk, men i saa ringe Mængde, at der den 28de April maatte skrides til Tvangsfodring, hvorefter hun spiste ret ordentlig nogle Dage; men 15de Mai var der atter fuldstændig Næringsvægring, saa Tvangsfodring maatte gjentages. Senere spiste hun ret ordentlig, men Afføringen blev mere og mere træg, saa den maatte fremhjælpes ved Clysteer og Afføringsmidler. Ængstelsen ved Tilnærmelse holdt sig uforandret, saa det var umuligt at anstille nogen nøiagtig Undersøgelse. Kræfterne aftoge og efter en lang Agoni hensov hun stille den 7de August.

Ved Obductionen viste sig følgende:

Cavitas cranii. Hjerneskallen af normal Form. Ved dens Aabning rigeligt Udflod af gulfarvet Serum. Dura mater er langs Piilsømmen i dens forreste Halvdeel fast sammenvoxet med Lacunar, saa at den ved dennes Borttagelse rives itu. Den frie Deel fortykket og paa dens Overflade et gelatinøst gulagtigt Exsudat. Langs Sammenvoxningen med Dura er Benet fortykket. Paa høire Side af Piilsømmen danner den en afrundet Kjøl af omtrent 1½ Linies Høide, medens det ved Siden liggende Parti er stærkt fortyndet og gjennemskinnende. De tynde Hinder normale. Ved Hjernens Consistents og Blodfyldning Intet at bemærke. I Sideventriklerne et Par Spiseskeer Serum. I Plexus choroideus paa venstre Side en ertstor Cyste. Ependymet normalt. Paa Basis temmelig rigeligt Serum.

Cavitas pectoris. I Pericardium omtrent ℥ij gulfarvet Serum. Hjertet af normal Størrelse, vel contraheret. Ventriklerne tomme. I Vena cava superior en stor Kvantitet vel coaguleret Blod. Klapperne godt sluttende uden Excrescentser eller Fortykkelser. Venstre Lunge fri, den øverste Lap anæmisk og i høi Grad fugtig, den nederste mørkfarvet, fast og ikke crepiterende; dens Væv viser sig ved Gjennemsnit spleniseret og af de finere Bronchialgrene udtrykkes i stor Mængde gulfarvet Vædske af puriformt Udseende. Höire Lunge fortil og opad fastvoxet til Brystvæggen; den seer bleg ud, men er tung, og ved Gjennemsnit udflyder overalt i overordentlig rigelig Mængde Serum. Bronchierne i begge Lunger med rød tumifieret Slimhinde, overalt opfyldte af blodfarvet Slim i overordentlig rigelig Mængde.

Cavitas abdominis. Situs af Viscera normal. Milten liden, men uden væsentlige Forandringer; Nyrerne smaae; i Corticalsubstantsen sees enkelte opake Partier (ved microskopisk Undersøgelse sees Epithelet i begyndende Fedtmetamorphose). Capselen skilles med Lethed fra Substantsen. Leveren normal. Ventriculus sammenskrumpet, saa at dens Fundus neppe er større end en almindelig Tyktarm, medens Pylorusaabningen neppe tillader en almindelig Tarmsax at passere. Slimhinden er brunrød og opflosset, lader sig med Lethed af Scalpelskaftet afskrabe. Dens Indhold bestaaer af en ubetydelig Kvantitet brunfarvet Vædske. Tyndtarmen smal, hist og her med smaae injicerede Partier, men ellers normal. I Rectum og Colon ordentlige Excrementer.

7. M. J., Tjenestepige, 40 Aar gammel, svensk af Fødsel. Indkom 19de September 1866. Om hendes Barndom, Familieforhold vides ingen Besked; men hun skildres som en sædelig Pige, med god legemlig, men ringe aandelig Udvikling. Uden bekjendt Aarsag begyndte hun for 3 Maaneder siden at blive ængstelig og urolig, saa hun gjerne vilde skjule sig, deprimeret, ordknap og grædende, frygtede for Straf og yttrede, at hun havde tabt Troen paa Gud. Søvnen var ringe; hun var tilböielig til at streife om og yttrede ofte, at hun vilde dræbe sig, ligesom hun 2—3 Dage ad Gangen

nægtede at tage Næring til sig. Vedkommende Læge beskrev hende som velbygget med god Muskulatur, velformet Hoved, stivt Blik, lidt Karinjection i Conjunctivæ, Pupillerne stærkt contraherede, stærk Rødme i Kinderne, men ingen Hede i Hovedet. Tungen hvidlig belagt. Afføringen naturlig. Menstruationen regelmæssig. Ved Indlæggelsen her viste hun sig klynkende, jamrende og ængstelig for enhver Tilnærmelse, derhos søvnløs og noget urolig. 24de September viste der sig rosenagtig Hævelse fra Næsen og udover høire Halvdeel af Ansigtet. Hertil sluttede sig Feberbevægelse og træg Afføring. Der ordineredes hende Pulv. sennæ. compos; men hun gjorde kraftig Modstand, saa kun et Clysteer kunde anvendes. Der ordineredes Melkekur, men hun vilde ikke nyde Melken, da hun ansaae den for Kalkvand. Hun udmagredes mere og mere og 27de October var Hovedet hedt, Ansigtet rødt, Tænderne belagte med Skorper, foetid Lugt af Munden og ingen Appetit tilstede; Underlivet haardt, indtrukket og noget ømfindtligt. Hun skreg efter Vand, men vilde ikke nyde det, da hun ansaa det for ureent. Stærk Modstand mod enhver Undersøgelse. Hun fik da Mixt. acida og senere Æther og Viin, medens Afføring frembragtes ved Clyster. 1ste November døde hun.

Obductionen foretoges 36 Timer efter Døden og viste:

Cavitas cranii. Lacunar bagtil stærkt adhærerende til Dura mater, saa denne rives itu ved Separationen. Formen normal. Substantsen tyk og fast med lidet Diploe. I Omgivelsen af Falx stærke Hyperostoser. De sædvanlige Indtryk dybere end normalt. Sinus med sparsomt ucoaguleret Blod, ligesom Venerne luftholdige. Dura fortykket paa sin udvendige Side bagtil og ikke gjennemskinnende. Saavel dens som de tynde Hinders Blodfyldning normal. Hjernen fast af Consistents. Corticalsubstantsen af normal Tykkelse og Form; i Medullærsubstantsen findes spredte Partier, ert- til nødstore, af rosenrød Farve, blødere Consistents og noget fremspringende over Snitfladen, som ellers viser sig meget tør. I Sideventriklerne sparsomt Serum. Ependyma normalt. Medullærsubstantsen i den lille Hjerne tildeels blodoverfyldt.

Cavitas pectoris. Hjertet vel contraheret, blodtomt, med normale Klapper. Venstre Lungespids fastvoxet til Brystvæggen; øvre Lap sammenfalden og anæmisk, overalt crepiterende. Nedre Lap tung, fast og mørk af Farve. Ved Gjennemsnit sees et Parti af omtrent en knyttet Næves Størrelse, bredt udad mod Pleura, kileformigt indad, hvis Midte indeholder graalig Detritusmasse. Høire Lunge nedad og fortil adhærent til Brystvæggen. De øvre Lapper blege, den nedre af lyserød Farve, tung, sprød af Consistents, fugtig og mindre crepiterende.

Cavitas abdominis. Milten liden med mange Follikler. Nyrerne smaae, men normale. Ventrikelens Slimhinde bleg; dens Indhold galdefarvet. Tarmslimhinden i Jejunum og Tyktarmen sees diffus rød og opsvulmet, af løs Consistents. Det submucøse

Væv serøst infiltreret. De Peyerske Grupper svulne, Mesenterialkjertlerne ligesaa. Leveren normal.

8. A. C., Matroskone, 59 Aar. Indkom 17de October 1866. Patienten, som er gift med en Skibstømmermand, har levet i et lykkeligt, men børnløst Ægteskab, men i maadelige Kaar. Om hendes Fortid er forresten Intet oplyst. Hun skal i flere Aar have været tungsindig med overdreven Frygt for Udkomme, uden at hun dog har været anseet som sindssyg. I de første Dage af Juli Maaned, medens Manden var ude paa Reise, blev hun en Dag fundet svømmende i Blod, idet hun havde overskaaret Pulsaarerne paa begge Arme. Paa Grund af Blodtabet var hun uden Sands og Samling. Efterat Saarene vare helede, opdagedes det, at hun var sindssyg. Hun sad da uophørlig med en aaben Bog i Haanden og lod, som hun læste, uden dog at tale et Ord. Senere blev hun støiende og urolig. I den sidste Tid har hun uophørlig tygget paa sine Fingre, saa at de to sidste Led af venstre Mellemfinger aldeles ere fortærede. Hun har revet sine Klæder af. Appetiten er daarlig, Afføringen i Orden, Afmagringen betydelig.

18de October. Hun ligger aldeles afkræftet hen med lukkede Øine, rallende, frequent og overfladisk Aandedræt, uden nogen Bevidsthed; Synkningen i høi Grad besværet, Pulsen ufølbar.

19de October. Under tiltagende Debilitet med Cyanose og i høi Grad formindsket Hudtemperatur døde hun Kl. 4 Eftermiddag.

Obductionen foretoges 18 Timer efter Døden med følgende Resultat:

Legemet betydelig afmagret, stærk Dødsstivhed. Paa venstre Haands Mellemfinger ere de 2 sidste Led borte, Ledfladen blottet og omgivet af det ulcererende Hudparti og necrotiseret Cellevæv. Lige over Phalangens Ledforbindelse med Mellemhaanden et transverselt Saar, der trænger lige ind i Leddet; dets Bund udfyldt med en graalig, stinkende, necrotiseret Cellevævsmasse, Tendo gjennemædt, alle de bløde Dele langs Fingeren gangrænøse lige op i Mellemhaanden; den overliggende Hud blaalig decoloreret, Benet friskt. Pegefingerens midterste Parti indtages af en overfladisk, frisk Ulceration. I Vena cephalica og axillaris store Blodcoagler.

Cavitas cranii. Lacunar fastvoxet til Dura mater, saaledes at smaae Stykker af denne rives med ved Hjernens Blottelse. Lacunar af normal Form; fortil paa begge Sider af Falx er den besat med temmelig stærke Hyperostoser, ved hvis Side Benet er stærkt fordybet og af blødere Consistents end normalt, med ujævn Bund. Fordybningerne og Forhøiningerne paa Indsiden af Lacunar stærkere fremtrædende end normalt. I Sinus coaguleret Blod. Under Meningerne sparsomt Ødem, deres Blodfyldning normal. Ved Hjernens Consistents og Blodfyldning Intet at bemærke. I Ventriklerne ligesom paa Basis et Par Spiseskeer Serum. Ependyma glat. Den lille Hjerne normal.

Cavitas pectoris. I Hjerteposen et Par Unzer Serum. Hjertet vel contraheret, dets Muskulatur normal. Venstre Hjerte tomt, i høire Ventrikel store, til Trabeclerne hæftende Blodcoagler; sammes Atrium og Hulvenerne fyldte med coaguleret Blod. Klapperne godt sluttende og uden Excrecentser. Venstre Lunge fortil og nedad adhærent til Brystvæggen ved pleuritisk Exsudat; den er stor og tung, ikke sammenfaldende ved Brystkassens Aabning. Nedre Lap af fastere Consistents og mørk Farve, uden Elasticitet, saa Vævet beholder Indtryk af Fingeren. Ved Gjennemsnit udflyder i rigelig Mængde melkefarvet Serum; i Midten et Parti af omtrent et Gaaseægs Størrelse, mørkerødt, fast og sprødt, temmelig tørt paa Snitfladen; i Midten er Farven lysere, graalig; ved Udvadskning seer man her flotterende Stykker af Lungevævet. Nærmere nedad mod Basis en nødstor Absces med flødeagtigt Indhold og fortykket Væg. Øvre Lap fugtig, gjennemtrængt af samme catarrhalske Vædske, men overalt crepiterende. Høire Lunges øverste Lap tung, fast, sprød af Consistents, gulgraa af Farve; Snitfladen viser sig deels bleggul, ikke crepiterende, udsondrende purulent Vædske, deels have enkelte Lobuli et rødligt Udseende, hvor Snitfladen viser sig granuleret; i Lappens nedre Deel er det hele Lungevæv ramolleret. I nedre Lap, som er venøst overfyldt, en Absces i det nedre Parti, af samme Størrelse og Indhold som i venstre Lunge. Bronchialslimhinden stærkt rød af fiin Karinjection. Bronchierne overfyldte med catarrhalsk Secret.

Cavitas abdominis. Mesocolon danner en stor Bue, hvis Convexitet naaer ned i Bækkenet. Milten liden med atrophisk Pulpa. Det trabeculære Væv mere fremtrædende end normalt. Nyrer og Lever anæmiske, forøvrigt normale. Ventrikelen liden, med bleg Slimhinde. Ved de øvrige Viscera Intet at bemærke.

Mania.

Under denne Form er opført 48 Mænd, 49 Kvinder. Af Mændene udgik 15 helbredede og 8 i Bedring, saa at 25 vare tilbageliggende. Samtlige Helbredede have holdt sig raske efter Hjemkomsten, naar undtages Een, der lider af Mania intermittens og indkom paany 8 Dage efterat han var udskreven. Blandt de Bedrede er der to, om hvilke Beretningerne fra Hjemmet sige, at de maae ansees som fuldkommen helbredede. De Øvrige befinde sig i samme Tilstand som ved Udskrivningen.

Af de 49 Kvinder udgik 8 helbredede, 7 i Bedring og 5 som uhelbredede. Af de helbredede have desværre 2 faaet Tilbagefald, saa de ere indkomne paany. Blandt dem, der udskreves i Bedring, ere 3 efter Hjemkomsten helbredede, medens 1 har faaet Tilbagefald, saa hun atter er indrekvireret til Asylet. De Uhelbredede ere udskrevne for at overflyttes til Oslo Asyl, hvor de befinde sig i uforandret Tilstand.

Stupiditas.

Under denne Rubrik er opført 3 Mænd og 2 Kvinder. Af Mændene er 1 udgaaet i Bedring, 1 uhelbredet, medens 1 var tilbageliggende. Den Mand, der udgik i Bedring, er senere helbredet. Den helbredede Kvinde har i Hjemmet holdt sig frisk om end noget stille. Den anden Kvinde flyttedes efter 1½ Maaneds Ophold her til Christiania Asyl, hvor hun skal befinde sig i nogen Bedring. Det er sjelden at træffe noget rigtigt characteristisk Tilfælde af denne Form, hvis Vigtighed i diagnostisk og prognostisk Henseende, efter hvad jeg i tidligere Beretninger har anført, er overmaade stor. Jeg anseer det derfor hensigtsmæssigt at meddele in extenso Journalen for den Kvinde, der udgik helbredet, uagtet jeg maa indrømme, at den stillede Diagnose kun passer paa en enkelt Periode af Sygdommen.

M. H. A., 17 Aar gammel, ugift Gaardmandsdatter, indkom 30te April 1866. Patientens Forældre vare Gaardmandsfolk i ret gode Kaar; begge ere sunde. Sindssygdom skal ikke forekomme i Familien. Børnene have været opdragne til Sædelighed og Orden, men maaske med lidt formegen Strenghed og vel stor Afsondring fra andre Folk. Angaaende den Syges Barndom er Intet af Interesse at bemærke. Hun har altid været meget rolig og stilfærdig, men flink i sin Gjerning, medens hun aldrig har gjort meget af at beskjæftige sig med Læsning; dog skal hun til sin Confirmation have viist ret god Christendomskundskab. Hendes Opdragelse har været den for hendes Stand sædvanlige, Helbreden altid god, naar undtages, at hun for 1 Aars Tid siden skal have havt Gigtfeber. Hun havde aldrig været borte fra Hjemmet, før hun til April Flyttetid tog Tjeneste paa en Gaard, hvor hun hovedsagelig skulde passe et lidet Spædbarn. De første Par Dage gik Alt vel, men inden den første Uge var tilende, syntes Husfolkene, hun blev lidt underlig, mere stilfærdig end sædvanligt; hun talte om at Folk loe af hende o. s. v., uden at de dog troede, det havde synderlig at betyde. De lagde ogsaa Mærke til, at hendes Søvn, som før havde været fast og tryg, nu var urolig og afbrudt, uden at hun dog talte i Søvne eller foruroligede Nogen. Ved et Besøg i Hjemmet Søndag efter Flyttetid yttrede hun sig tilfreds med Opholdet paa Gaarden, men udtalte, at det nok ikke gik rigtig til der: „der var en Dur og Spektakel om Natten af igjenslaaede Døre, Laase, som af sig selv sprang op og megen Styghed at see.“ Nogle Dage senere yttrede hun sig paa Gaarden om noget Lignende, og fra nu af synes hun at have været stadig hallucineret om Natten. Hun saae fuldt af Skikkelser om sig, fornemmelig Dyr, Sauer og Kreaturer med store Horn og blandt dem ogsaa den Onde selv, og alleslags Lyd hørte hun om sig. Hun forsøgte at skræmme alle disse Syner væk ved at slaae og banke i Væggen og raabe om Hjælp, men uden Nytte. Om Dagen synes hun ikke at have havt Hallucinationer. Sit Arbeide kunde hun ikke

længere passe; hun var dertil altfor urolig og ængstelig. Paa det lille Barn var hun vred, fordi det skreg saameget, og Forældrene turde ikke længer lade hende passe det. Samtidig med Søvnen aftog ogsaa Appetiten, uden at hun dog havde nogen Frygt for at spise. For Liv og Blod var hun bange, men forresten var hun ikke saameget ræd for sine Omgivelser, som hun var vred paa dem, fordi de bestandig gjorde Nar af hende. Efter nogle Dages Forløb gik hendes Tilstand mere over i en maniakal. Det var nu ikke Alverden, som loe af hende, men hun som loe af Alverden; Alt fandt hun morsomt og latterligt; hun loe af, at Græsset spirede og at Træerne endnu ikke saa nær Pintse havde sat Knopper; Spil og Lystighed vilde hun have og selv sang og dandsede hun. I Mellemstunder klagede hun over stærk Hovedpine i Panderegionen og Smerter i Hjertekulen og for at blive af med Hovedpinen vilde hun til Lægen. Denne traf hende nede ved Elven, hvor hun i længere Tid havde siddet og ventet paa ham, men han havde Møie med at faae hende hjem, „da der var saamegen Moro at see, hvor hun var." Løfte om at faae see Comediespil og maaskee ogsaa Haabet om at blive photograferet bragte hende til at følge med. For Lægen viste hun sig noget urolig, men svarede dog ret ordentlig paa Spørgsmaal. Længe sad hun ikke stille paa Stolen, men maatte under Latter see og føle paa Alt. Hun forstod godt selv, at det ikke var rigtigt fat med hende og var taknemmelig fordi hun skulde ind til Christiania og „blive bra".

Menstruationen har aldrig været ordentlig; der har kun til uregelmæssige Tider viist sig Spor deraf, sidste Gang for 14 Dage siden.

Status præsens 12te Mai. Patienten er af almindelig Høide og vel udviklet. Hovedet af almindelig Form, bedækket med mørkt Haar, Panden veldannet, Øinene blaae med lige Pupiller, Blikket forvirret, Ansigtet fyldigt med sund Farve, Trækkene behagelige, Tænderne gode, Tungen reen, Appetit og Afføring i Orden. Brystbedækningerne fyldige, Brystet godt hvælvet. Intet Abnormt at bemærke ved den physikalske Undersøgelse, Underlivet blødt uden Ømfindtlighed, Extremiteterne veldannede, Hudtemperaturen og Pulsen ere nu normale, men i de første Dage af Opholdet var Tilstanden febrilsk.

I de første Dage maatte hun paa Grund af Uro og Ængstelse holdes i Celle, hvor hun den 2den Mai om Aftenen fandtes liggende paa Gulvet med blaat Ansigt og udstrakt Tunge. Hun havde da af sit iturevne Skjørt dannet en Strikke med en Rendesnare om Halsen og den anden Ende befæstet til Foden. Ved Visitten laae hun med halvt tillukkede Øine uden at besvare Spørgsmaal, fra og til krampagtig rystende. I de følgende Dage var der Trang til Selvbeskadigelse tilstede; hun vilde kaste sig ud af Sengen, slaae Hovedet mod Væggen o. s. v., saa hun maatte sættes under egen Opsigt. Efterhaanden har hun dog beroliget sig og holder nu stadig Sengen uden at vise nogen Interesse for Omgivelserne eller at svare ordentlig paa Tiltale. Fra 3die Mai har hun

benyttet en halv Times Halvbad hver Dag og Tincturæ sacræ og Ess. rheor $\overline{aa}$ 1 Theeskee 3 Gange daglig.

14de Mai. Fra Kl. $7\frac{1}{2}$ til $9\frac{1}{2}$ igaaraftes gjentagne Krampeanfald med Tænderskjæren, Skum for Munden og forbigaaende Bevidstløshed, uvilkaarlig Udtömmelse af Urin og Excrementer. Inat har hun været rolig, og idag ligger hun stille hen med tilsyneladende Bevidsthed men uden at svare paa Tiltale. Pupillerne udvidede, Ømfindtlighed langs Rygraden. D. Tørre Kopper paa Laarene. Cloroformsalve langs Rygraden.

16de Mai. I de sidste Dage har hun ligget aldeles stille hen, fuldstændig ubevægelig. Idag seer hun stuporøs ud, Ansigtet er hedt og rødt, fra og til med krampagtige Trækninger i dets Muskler. Ingen Besvarelse af Tiltale. Afføring igaar spontan. Urinen gaaer i Sengen. P. 80, uregelmæssig og fuld. D. Clysma ferulæ.

18de Mai. Er idag oppe og synes ved Bevidsthed.

23de Mai. Sidder paa Forsamlingsværelset aldeles ubevægelig med gabende Mund, halvt tillukkede Øine og opadvendt Ansigt, tildeels kataleptisk, saa Extremiteterne forblive ubevægelige i den Stilling, hvori de engang ere bragte. Urinen gaaer stadig i Sengen. Paa 5 Døgn ingen Afføring. D. Clysma.

26de Mai. Generer ved sin Urenlighed de øvrige Patienter, saa hun maa flyttes.

1ste Juni. Ligger fremdeles stupid hen og kaster sig undertiden ud af Sengen.

6te Juni. Hun synker saaledes sammen paa Natstolen og i Badet, at Halvbadet maa seponeres. Idag og igaar hyppig Diarrhoe.

7de Juni. Igaaraftes urolig, saa hun kastede sig hid og did i Sengen, stod op i Vinduet, loe høit, men vilde ikke tale. Idag er hun atter stupid.

12te Juni Kan nu mere beherske sit Legeme. Repet Halvbad.

15de Juni. Havde igaar Besøg af sin Moder og røbede Bekjendtskab til hende, idet hun begyndte at græde ved at see hende, men tale vilde hun ikke.

4de Juli. Diarrhoe. Mat Udseende, liden Puls. D. Essent opii og Æther.

19de Juli. Hun er ureenlig, saa hun besmorer sig og sine Sengklæder.

24de Juli. Hun er hver Dag oppe og ude, men lige ubehjælpelig. Draaberne ere seponerede.

D. Fugtig Pakning og kold Afrivning.

28de August. D. Sulph. chinin grij. t. p. d. og lunkne Overgydninger.

11te September. Tilstanden bedres, Ureenligheden ophørt. Flyttes til B.

1ste October. Deeltog i en landlig Udflugt med Dandselystighed og befandt sig meget vel derefter. Bevidstheden opklares Dag for Dag. Hun taler mere og faaer Sands for Arbeide og Reenlighed. Under fortsat Brug af Pakning, Chinin og Halvbad

reguleredes hendes Menstruation, hendes Udseende blev godt og Tilstanden normal, saa at hun udskreves helbredet 15de November.

Denne Sygehistorie giver vistnok ikke noget særdeles characteristisk Billede af den Sygdomsform, som vi kalde Stupiditas, men paa den Tid, da Diagnosen opgjordes, nemlig i Mai, vare dog Phænomenerne temmelig tydelige baade hvad den kataleptiske Holdning og Sløvhedstilstanden angaaer. Stupiditeten synes dog ikke ganske at høre til Sygdommens Gang, men at være indkommen gjennem det anstillede Selvmordsforsøg.

Da Angjældende indkom viste hun overmaade characteristiske Tegn paa en nylig opstaaet hilær Mani, der først, efterat Strubningen havde fundet Sted, afløstes af Stupiditet. De mere end almindelig nøiagtige og omhyggelige Meddelelser fra den Læge, der iagttog hende i Hjemmet, fremstille saa smukt den sandsynligviis ved Nostalgi bevirkede Melancholi og dennes Overgang i Mani, saa at dette i Forbindelse med den senere udviklede Stupiditet giver nærværende Tilfælde mere end almindelig Interesse. Hvad den Form nærmest angaaer, som vi her have med at bestille, da er det en temmelig almindelig Mening, at Stupiditet efter Hængningsforsøg, stærke epileptiforme og apoplectiforme Anfald afhænger af acut Hjerneoedem, og det tør vel ikke være usandsynligt, at Overgangen fra den livlige Mani til den træge Stupiditet her var begrundet paa denne Maade. Forøvrigt vil det fremgaae af den iværksatte Behandling, at jeg ansaae Sindssygdommen for at staae i Forbindelse med Pubertetsudviklingen.

Dementia

Under denne Form er opført 88 Mænd og 56 Kvinder. Af de første ere 9 udskrevne i Bedring og 13 uhelbredede, medens 1 er død. Af de sidste er 1 udgaaet i Bedring, 16 uhelbredede og 2 døde, saa at der ved Aarets Udgang laae tilbage 65 Mænd og 37 Kvinder. Under denne Rubrik er opført 1 Mand, der af Øvrigheden indlagdes til Observation og som efter den i November afgivne Erklæring ansaaes lidende af Dements. Han er tilbageliggende.

Af de 9 Mænd, der udskreves i Bedring er 1 efter Hjemkomsten helbredet, en anden forværret, saa han atter er indlagt i Asylet; de Øvrige befinde sig som ved Udskrivningen. Af de uhelbredede Mænd skal 2 efter Hjemkomsten befinde sig i ikke ubetydelig Bedring, 1 har maattet indlægges i Asylet paanyt; de Øvrige ere uforandrede.

Den i Bedring udskrevne Kvinde befinder sig efter Hjemkomsten som ved Udskrivningen. Af dem, der udskreves i uhelbredet Tilstand, overflyttedes 4 til Oslo Asyl, af hvilke 1 senere er afgaaet ved Døden; 1 overflyttedes til Møllendals Asyl hvor hun fremdeles opholder sig.

For de 3 Afdødes Vedkommende skal jeg, som sædvanligt, meddele Sygehistorien og Sectionsfundet; for de tvende førstes Vedkommende i temmelig fuldstændigt Uddrag, fordi disse frembyde mere end almindelig Interesse, den første navnlig i legalmedicinsk Henseende.

1. A. O. R., Gaardbruger, 44 Aar gammel, indkom 11te Februar 1865, udgik uhelbredet 9de September, men indkom paany 18de November, hvorfor jeg meddeler hans Sygehistorie i Sammenhæng.

Han er Søn af Gaardmandsfolk; hans Bedstemoder døde sindssyg, hans Farbroder ligesaa, Søsteren og et Sødskendebarn lide af Mania. Hans Opdragelse og Skoleundervisning have været den for hans Stilling sædvanlige; han lever i ret gode oeconomiske Kaar, har været gift i 18 Aar og har 8 Børn. Han skildres som en Mand af et haardt Gemyt og stridig Characteer. For 17 Aar siden blev han pludselig sindssyg med Raseri, löb nøgen om fra den ene Gaard til den anden og blev paa Grund af sin Voldsomhed lænket til Væggen. Da han efter 8 Dages Tid blev noget roligere, løslodes han igjen, men maatte i ½ Aars Tid være under stadig Opsigt. Efter den Tid bedredes han og styrede sin Gaard og sine Affærer selv. I de senere Aar har han stadig vist sig stille og ordknap, samt tvær og uomgjængelig, stivsindet og tilbøielig til at føre Processer.

For omtrent 3 Maaneder siden kom han en Morgen farende tilbage fra Skoven med Skrig og paastod, at hans Kone havde havt Gift paa hans Niste, han brændte op indvortes o. s. v. Han havde efter Naboernes Sigende ved sin Hjemkomst sat sig ved en Brønd og drukket flere Potter koldt Vand og maatte tages bort med Magt. Under dette Anfald kom han til at fortælle, hvor han havde hugget Tømmer henne, og ved nærmere Eftersyn viste det sig at han i længere Tid havde drevet ulovlig Hugst i fremmed Skov og sat sit Mærke paa. Adspurgt, hvor han kunde falde paa Sligt, paastod han, at han var i sin fulde Ret, at han gjorde sin Gjerning af Gud o. s. v. (Paa Asylet forklarer han, at den Skov, hvori han huggede, tilhørte hans Kones Forældre, at der ei var skiftet og at han saaledes havde samme Ret som de Andre). Han synes overhovedet at indbilde sig, at han har Eiendomsret til Alt, hvad han ønsker at komme i Besiddelse af. Han kom saaledes forleden Dag ned til Stedets Præst og bad om at faae laant alle hans Heste, da han vilde kjøre hjem til sig Foder fra en anden Mands Lade, hvortil han troede sig berettiget. Paa den Tid, Lægen undersøgte ham, var han rolig og stille, gik eller sad og studerede paa Udfaldet af de Sager, han havde paadraget sig ved sine lovstridige Handlinger. Efter Tilskyndelse af Præsten havde han for et Par Uger siden indfundet sig hos Lægen med Anmodning om at blive indlagt i Asylet. Han erkjender sig ikke sindssyg, men føler sig klein og troer, han skal blive frisk, naar han kommer til Gaustad.

Status præsens 16de Februar. Han er betydelig over Middelhøide, af ret kraftig Legemsbygning, men noget træge Bevægelser. Hans med mørkt Haar besatte Hoved er velformet, Panden ligesaa, Øinene noget dybtliggende, blaagraae, med lige Pupiller, Blikket i Almindelighed sænket og noget trist. Ansigtet langagtigt, magert, med regelmæssige, ret smukke men noget slappe Træk. Læberne tykke, men noget blege; Tænderne ganske gode, men noget slidte og defecte. Halsen veldannet, ligesaa Brystet, der er forsynet med nogenlunde kraftige Bedækninger. Ved Percussionen faaes maaskee en Smule dæmpet Lyd under Brystenden af høire Nøglebeen. Ved Auscultationen høres i Spidsen af høire Lunge fortil Inspirationslyden noget skarp, samt sparsom Ronchus og Sibilus; bagtil og nedad i samme Lunge høres ubetydelig Slimrallen, forresten intet Abnormt at opdage ved Undersøgelsen af Brystets Organer. Underlivet temmelig indfaldet med normale Bedækninger. Extremiteterne nogenlunde kraftige. I Albuebøiningerne, paa Læggene og paa Halsen sees temmelig talrige Ar efter Aareladning. Hudens Temperatur normal. Puls og Hjerteslag i Orden, Appetit og Afføring ligesaa. Han opholder sig i den rolige Afdeling, hvor han beskjæftiger sig med at plukke Drev, arbeider ret ordentligt og taler ret fornuftigt om de fleste Ting. Hvad Hugst i fremmed Mands Skov angaaer vil han ikke erkjende at have gjort noget Urigtigt, da han paastaaer, at Skoven tilhørte Gaarden, som han kjøbte af sin Fader, og dette siger han, at han ved Vidner har bevist. Med Hensyn til det Foder, han vilde kjøre bort, forklarer han, at det var avlet paa hans Svigerfaders Gaard, og da Arvingerne hensidde i uskiftet Bo, ansaae han sig berettiget til at tage sin Part. Derimod erkjender han, at hans Formening om, at Konen havde forgiftet hans Niste, beroede paa en sygelig Inbildning. Han erkjender sig nu at være sindssyg, er ofte saavel om Dagen som om Natten hallucineret; han hører den Slemme, der bander og turer og søger at forvirre hans Tanker; men han kan forresten ikke nærmere angive, hvad der siges; da han aldrig vil høre paa ham. Han har aldrig seet ham, med mindre det skulde være engang han gik til Kirke, men lige siden sit første Anfald (for 17 Aar siden) stadig hørt ham fra og til.

Han taaler siden i Vinter ikke at ligge paa Siden med det ene Been over det andet, da de begynde at værke og blive ligesom numne; han har i den senere Tid været plaget af Ising i hele Kroppen uden paafølgende Hede. Siden i Vinter har han jævnlig havt Hoste, men de sidste 2 Døgn været fri derfor. Søvnen har siden Indkomsten været ret god; i den senere Tid klager han over stærk Mathed, saa han bliver træt af at gaae, træt af at ligge. De første Dage brugte han Ess. opii benzoic. cl. min t. p. d.; nu bruger han Salmiakmixtur cl. mj. bih.

17de Februar. Fremdeles klagende over Mathed. D. Ess. cinchon. comp cl. min t. p. d.

18de Februar. Tiltagende Hoste. Sep. Ess. cinchon. D. Elixir paregor og ½ Times Bad.

2den Marts. Hoster fremdeles, er tung for Brystet og opspytter ikke ubetydeligt, purulent Expectorat. D. Ætherol pinor gtt. IV. bih.

4de Marts. Klager fremdeles over Tyngde for Brystet og besværet Aandedræt, naar Opspytningen er ringe; Subcrepitation bagtil og nedad i høire Lunge. Sep. Ætherol pinor. D. Vesicator paa høire Side af Brystet, Cynoglospiller med Kermes.

30te Marts. Sep. Salmiakmixturen. D. Tran cl. mj. trprd.

3die April. Hører altid den Slemme, som hvisker saameget til ham, at han ikke kan erindre Noget af det.

11te April. Tilstanden omtrent uforandret D. Spansk Flue paa Læggene.

4de Mai. Nedstemt og umeddelsom, gaaer uvirksom omkring.

6te Mai. Forsøgte imorges at undvige, er idag aldeles forvirret og taus.

16de Mai. Lige forstyrret, kjender ikke engang Navnet paa sig selv, er venlig og godmodig.

20te Mai. Urolig, dandser omkring i Gaarden og gjør Hallingkast; vil ikke tage Medicin.

27de Mai. Ligger stiv, stille og umeddelsom.

29de Mai. Igaar mere end almindelig forvirret, skreg uafladelig, kjendte ikke Sønnen, der besøgte ham, spændte i Sengen og støiede, saa han maatte bringes i Celle.

24de Juni. Roligere, har sovet godt inat; er dog fremdeles fortumlet og forvirret.

Af oeconomiske Hensyn tog Familien ham hjem 9de September; men 18de November maatte han bringes tilbage fordi han i Hjemmet gik truende omkring fra Huus til Huus og satte Skræk i Bygden. Ved Tilbagekomsten var han omtrent i samme Tilstand, som da han forlod Asylet. Mod Aarets Slutning var han grædende, nedstemt og klynkende og bad om at komme hjem; da man her vilde fordærve ham og slaae ham ihjel. Hans Udseende var blegt, gulagtigt; han sad gjerne uvirksom og varmede sig ved Kakkelovnen. Medicin vilde han ikke tage.

7de April 1866 fik han et Anfald med Skrig og Uro, hvorunder han udraabte: „Livet hører Barberen til, Sjælen Fanden!“

8de April. Efter i flere Dage at have seet mørk og fortvivlet ud, begyndte han inat at skrige høit, saa han maatte flyttes til Cellerne, hvor han slog Hovedet mod Væggen, saa han fik et lappeformet Saar i Nærheden af Piilsømmen med ikke ganske ringe Blødning. Han er yderst ængstelig og taaler ikke, at man nærmer sig til ham.

22de April. Har inat besmurt sig med Excrementer over hele Legemet.

Appetiten yderst vexlende, saa han undertiden er graadig, til andre Tider Intet vil nyde.

11te Mai. Forlanger at komme i den rolige Afdeling og faae Medicin. Han afkræftes og afmagres betydelig; paa høire Hofte sees Hævelse og Liggesaar, hvis Undersøgelse han forhindrer ved at holde Haanden fast over.

12te Mai. Han nyder intet Andet end Potøl og Melkeblande. Bouillon, som bibringes ham gjennem Sonde, opgylper han.

23de Mai. Seer elendig ud og siger, det er snart forbi. Samme Dag døde han.

Obductionen, 24 Timer efter Døden, viste Legemet meget afmagret. I Issen et tilhelet, med Blodskorpe bedækket Vulnus, som ikke er gaaet helt ind til Benet og hvorunder ingen Abnormitet af Benet eller omliggende Dele kan opdages.

Cavitas cranii. Hjerneskallen compact, ellers normal. I Sinus longitud. ubetydeligt Coagulum. Dura mater normal. De tynde Hinder kun paa Basis noget oedematøse, gjennemsigtige, men overalt temmelig blodrige, ligesom Hjernens Corticalsubstants viser en svag rødlig Farve; den separeres let fra Hinderne. Gyri af normal Form; i Ventriklerne ubetydeligt Serum; Ependyma normalt; bagre Horn sammenvoxede. Den hvide Substants i Hemisphærerne viser ujævn capillær Overfyldning i Form af svagt rosenrøde Flekker, hvis Størrelse tilsammen ikke er meget mindre end den øvrige, reent hvide Masses. Consistentsen snarere noget formindsket, Snitfladen glindsende, men ikke fugtig. I Centralganglierne er den graae og hvide Substants anæmisk. I Cerebellum ubetydelig capillær Injection.

Cavitas pectoris. Brystkassen meget rummelig, Lungerne store, men retrahere sig saa stærkt efter Aabningen, at de ikke udfylde Halvdelen af Rummet. Ingen Adhæsion eller Ansamling i Hulheden. I begge de nedre Lapper findes i venstre 2, i høire 3 gangrænøse Huler af en Valnøds Størrelse, med brunsort, stinkende, opløst Lungevæv og Luft. Væggene brunsort infiltrerede og opblødte i ringe Omfang med skarp Begrændsning. Om nogle af dem findes en pneumonisk, noget lobulær Fortætning, medens andre grændse lige til det luftholdige Væv uden synlig Demarkationslinie. Kun 1 af disse Foci gaaer i Dybden; de øvrige ligge lige under Overfladen. Ingen Proppe i de tilførende Lungearterier, derimod findes i en Lungevene, der fører fra en af Foci i høire Lunge, en bleg, rosafarvet, temmelig blød Trombus. I begge Lunger ellers hist og her pneumoniske Infiltrater, de fleste af lobulær Form, i høire ogsaa en mere diffus, graae Hepatisation i nedre Laps bagre Deel. I Bronchialslimhinden lidt Injection; i de smaae Grene i begge Lunger puriform Vædske. I Hjertet halvtflydende Blod. Klapper og Muskulatur normale.

Cavitas abdominis. Ventriculus temmelig liden, Slimhinden foldet, tildeels fiint injiceret. I Nyrerne nogle overfladiske Smaacyster, ellers Intet at bemærke.

Jeg anseer, som anført, dette Tilfælde af Vigtighed i legal-medicinsk Henseende, fordi det viser, hvorledes en efter et tilsyneladende overstaaet Raserianfald tilbageblivende Hallucinationstilstand kan blive i mange Aar ubemærket og hvor vigtigt det altsaa er, i tvivlsomme mentale Tilstande at efterforske Gangen fra først til sidst.

2. R S., 58 Aar gammel, Borgermands Kone, indkom 9de Mai 1865. Hun tilhørte en sindssyg Familie, idet hendes Moder, Søster og Broder lede af Sindssygdom, og den Sidste tog sig selv af Dage. Om hendes Barndom og Opdragelse er der ingen Oplysning meddeelt. Ved Pubertetens Indtrædelse skal hun have lidt af Blegsot; senere har hun havt et sundt og frodigt Udseende og gode aandelige Evner, været stille, arbeidsom og hæderlig. Hun har været gift i 31 Aar og levet i ret godt ægteskabeligt Forhold, kun med nogen Strid om Børneopdragelsen, som Faderen vilde have mere streng, hun mere kjælen. I de senere Aar har hun oftere yttret Ængstelse for at hun ikke skulde kunne udfylde sine Huusmoderpligter og tillige taget sig nær af sine Sødskendes ulykkelige Tilstand. I October 1863 led hun af hysteriske Tilfælde, især Globulus hystericus og paastod, at der var en Gevæxt i Svælget, som umuliggjorde det for hende at spise. Herover var hun meget utaalmodig og vilde hvert Øieblik have Bud til Lægen. Samtidig led hun af Prolapsus uteri. Fra denne Tid begyndte hun at ængstes over Mandens og Sønnernes Sundhedstilstand, paastod, at de svandt bort af Mangel paa Føde, at hun selv var lam i Benene, at Maden ikke hos hende gik til Maven, men til venstre Side, hvor den forstenede sig. Disse Klager har hun uophørlig gjentaget og viist sig meget ængstelig over at hele Familien bliver fordømt for hendes Skyld, at hun aldrig kan døe, men vil existere i 1000 Aar som et levende Lig. Hun havde brugt adskillige Antihysterica og Opium i stigende Dosis, men uden Nytte.

Status præsens. 16de Mai. Hun er temmelig høi, med rank Holdning og livlige Bevægelser, men meget mager og afpillet. Hovedet normalt formet, besat med tyndt, mørkt Haar; Panden af almindelig Høide; Ansigtet blegt og magert, men noget opdunstet. Øinene blaae med lige Pupiller, Blik og Udtryk ængsteligt, uroligt og lidende. Venstre Næsebor opad udfyldt med en blød Polyp. Læberne blege. Tænderne meget defecte og cariøse. Tungen bred, slap og hvidbelagt. Brystkassen liden med magre slappe Bedækninger. Ribbeensranden over venstre Hypochondrium mere fremstaaende end paa høire Side. Undersøgelsen af Lunger og Hjerte vanskeliggjores paa Grund af hendes Uro og Klynken og Klagen, dog synes Aandedrættet frit og Hjertets Impuls og Lyd normale. Underlivet temmelig spændt — dog ikke væsentlig fyldigere end normalt, undtagen opad i venstre Hypochondrium, hvor den tympanitiske Lyd fra Ventriklen er meget udbredt og strækker sig opad mod Brystvorten. Ingen Ømfindtlighed tilstede,

Extremiteterne spinkle. Huden slap, tør og rynket. Paa Læggene tynde, varicøse Vener. Prolapsus uteri fremdeles tilstede, kan let reponeres, men kommer strax tilbage, naar hun forlader Sengen Appetiten er vexlende, Afføringen træg. P. 92. Hun opholder sig i den rolige Afdeling, men besværer ved sin idelige Klynken: „Madpiben er revnet, hun er død o. s. v.“

I Løbet af 1865 benyttede hun Pülnavand, Decoct frangulæ, Laudanum i stigende Doser, fra og til Brækmiddel, Acid hydrocyanic, Schroeder van der Kolks Piller af Tartar. emet, Extract. atropæ o. s. v. uden nogen væsentlig Forandring. Fra Begyndelsen af 1866 tiltog Afkræftelsen og Afmagringen; hun saae bleg og lidende ud, og Afføringen blev mere og mere træg. Hendes Ideer vare uforandrede, kun at hendes Ængstelse for at nyde Noget og Frygt for Gift, i hvad hun nød, tiltog. I Begyndelsen af Mai viste der sig temmelig tætstaaende blaarøde Pletter af en Erts Størrelse paa Extremiteterne, hvilke hun ansaae som Tegn paa, at hun var bleven forgiftet. Lignende Forklaring fandt hun for en Hævelse, der senere indtog venstre Haand og begge Fødder. 17de Juni døde hun.

Obductionen 24 Timer efter Døden.

Cavitas cranii. Hjerneskallen normal af Form. Paa begge Sider lige under Tuber. ossium bregmatis er den betydelig fortykket, medens Partiet langs Piilsømmen er tyndt, stærkt gjennnemskinnende og med dybe Indtryk. Paa Duras Indside findes i dens midtre og øvre Parti en Fortykkelse, betinget af en nydannet Membran, hvori paa et Par Steder findes Forbeninger af et Byggryns Størrelse. De tynde Hinder vise over hele Hjernens Overflade Obfuscation; langs Falx ere de fortykkede til en fleskagtig Membran, der med Lethed lader sig skille fra Hjernemassen. Hjernen blød af Consistents og betydelig fugtig. Den hvide Substants hist og her svagt rosafarvet. I Ventriklerne et Par Spiseskeer Serum. Den lille Hjerne og Pons betydelig ramollerede, saa de ved Udtagelsen gaae itu. Paa Basis en betydelig Mængde Serum.

Cavitas pectoris. Venstre Lunge liden, sammenfalden og anæmisk, i Kanterne emphysematøs. I Spidsen lige under Pleura, en Cicatrice med Fortykkelse af denne. Høire Lunge adhærerende til Brystvæggen ved friskt pleuritisk Exsudat. I Pleurahulheden et Par Unzer Serum. I nederste Lap enkelte mindre Partier, hvor Vævet er spleniseret; Lungen ellers luftholdig.

Hjertet lidet og vel contraheret. Ventriklerne blodtomme. I Atrierne og Venæ cavæ rigeligt, sort, løst coaguleret Blod, Klapperne sufficiente; paa Aorta og Mitralklappen et Par haarde, kalkagtige Knuder.

Cavitas abdominis. Viscera i normal Situs. Milten noget større end normalt, tung og fast, sprød, Farven blegrød, Snitfladen glat og tør, med voxagtig Glands (ved den microskopiske Undersøgelse findes Cellerne i Pulpa forstørrede; de

farves rødgule af Jod). Leveren temmelig stor, afplattet, men med fortykkede Rande. Snitfladen tør og blodløs, glat og næsten homogen med voxagtig Glands (den microskopiske Undersøgelse viser forstørrede Leverceller med gjennemskinnende, homogent Indhold. De farves rødbrune ved Jod).

Paa Grund af Sygdommens lange Varighed og Vrangforestillingernes Fasthed diagnosticeredes i dette Tilfælde strax Dements, uagtet adskillige af de Characterer, der fra først af betegnede Sygdommen som en Melancholia hypochondriaca, fremdeles vare tilstede.

3. E. I. A., Gaardmandskone, 40 Aar gammel. Indkom 7de Juni 1866. Om hendes tidligere Livsforhold var Lidet oplyst; hun havde været gift i henved 9 Aar og havde 4 Børn. Hendes Helbred skal have været god og til Sygdommen vides ingen Aarsag. For omtrent 2 Aar siden begyndte hun at blive sandsesløs og glemte at udføre sine almindelige Forretninger, blev grædende og klynkende, samt nærede stor Ængstelse, saa hun maatte klamre sig fast til Manden, troede, at det mindste Barn var borte, uagtet det laae ved Siden af hende, og skreg efter det. Samtidig led hun af Søvnløshed. Hendes Ængstelse og Uro svandt lidt efter lidt, men der blev tilbage en Sløvhedstilstand med Forvirring, saa hun ikke havde Opmærksomhed for de nærmeste Forhold og ikke havde Erindring om de daglige Tildragelser. Appetit og Afføring vare i Orden; men Kræfterne aftoge kjendeligt. Ved den legemlige Undersøgelse fandtes ikke andet at bemærke end betydelig Magerhed og Kraftløshed. Hun var fjollet og kunde ingen Besked give om Nogenting, syntes at være hallucineret, idet hun omtalte, at hun saae sin Mand, maatte holde Sengen og var ureenlig. Hun fik Rystninger med Tænderskjæren og Skrig, laae sig igjennem, var i høi Grad ureenlig, fik til Slutning Diarrhoe og døde den 14de September.

Obductionen 8 Timer efter Døden viste:

Cavitas cranii. Lacunar af normal Tykkelse og Form, Sinus longitud. blodtom; paa Udsiden er Dura mater i en Udstrækning svarende til Pars occipitalis ossis occipitis beklædt med en tynd, bindevævsagtig Membran; under den en sparsom Kvantitet Serum. I sit bagerste Parti er den fast adhæreret til de tynde Hinder langs Sutura sagittata, sammesteds fortykket. Det subarachnoidale Rum især over høire Hæmisphære stærkt fyldt med Serum. Sulci sees temmelig stærkt udvidede især i Partierne omkring Falx; de tynde Hinder fortykkede og opake, især paa Hemisphærernes Bagflade, hvor de ere fast adhærerede til Hjernesubstantsen. Ingen Karinjection. Gyri tildeels atrophiske. Paa Basis 2–3 Spiseskeer fuld Serum. Hinderne her af normalt Udseende. Hjernen af fast Consistents. Den graae Substants blegere end normalt. Medullærsubstantsen melkehvid og glindsende. I Sideventriklerne et Par Spiseskeer fuld klart Serum. Ependyma grynet, ujævnt, ru at føle paa, tykkere end normalt. Det

samme er Tilfældet med Ependymet i 4de Ventrikel. I Plexus choroid. flere fra gryn- til ertestore Cyster. Den lille Hjerne anæmisk.

Cavitas pectoris. Hjertet slapt, i Ventriklerne en ubetydelig Kvantitet halvt flydende Blod. Klapperne godt sluttende, Muskulaturen normal. Lungerne frie for Sammenvoxning, normalt crepiterende. Høire Lunge i sit nedre Parti med en stor Sugillation, i dens øvre Lap findes i en Arteriegreen en liden Thrombe. Venstre Lunge stor, tung og fugtig. I Lungearterien, saavel i Hovedgrenen som i flere primære Forgreninger er Lumen udfyldt af frisk Thrombemasse; dens centrale Ende er uregelmæssig afstumpet. Bronchialslimhinden bleg.

Cavitas abdominis. Colon transversum danner en hængende Bue nedad mod Bækkenet. Milten liden; dens Pulpa blød med talrige Follikler. Nyrerne noget større end normalt. Consistentsen fast. Corticalsubstantsen bleg, næsten voxagtig (ved microskopisk Undersøgelse sees Urinkanalerne forstørrede, aldeles udfyldte af Celler). Af Papillerne kan en flødeagtig Vædske udtrykkes. Leveren normal. Ventriklens Slimhinde har i Nærheden af Cardia i omtrent en Species Udstrækning en Sugillation. I Tyndtarmens nedre Parti især omkring Valvula Bauhini Injection af Mucosa med begyndende Ulceration. I venstre Vena iliaca Thrombemasse. I Regionen af Trochanter major paa samme Side et stort, undermineret Decubitussaar med sort Bund.

Idiotismus acquisitus.

I Aarets Løb ere 5 Mænd og 5 Kvinder behandlede, af hvilke 1 Kvinde i uhelbredet Tilstand er overflyttet til Oslo Asyl; samtlige de øvrige befinde sig i Asylet uden væsentlig Forandring.

Idiotismus congenitus.

De tvende her opførte Kvinder ere de samme, der omhandledes i min Beretning for forrige Aar. Den Ene er og bliver uforandret; den Anden, en ung Brandstifterske, er ikke ganske uvæsentlig forbedret under Opholdet i Asylet.

Epilepsia.

Herunder er opført 12 Mænd og 7 Kvinder. Af de 12 Mænd udgik 2 helbredede, 2 uhelbredede, medens 2 døde, saa at 6 vare tilbageliggende ved Aarets Slutning. Af de 7 Kvinder udgik 1 helbredet, 1 i Bedring og 1 uhelbredet.

Da det sjelden hænder, at Helbredelse opnaaes hos sindssyge Epileptikere, skal jeg angaaende de 3 helbredede give noget nærmere Besked.

Den Ene, S. O. L., der indkom 27de Juni 1865, var en 31aarig Gaardmand, om hvis Barndom der Intet var oplyst; men han skulde have havt gode Evner og et muntert Sind. Moderen vil dog have bemærket, at han allerede fra sit 8de Aar havde Raptus af Uro og Ustyrlighed. Han var en ordentlig Mand, men tog sig ligesom Faderen paa Byreiser en Ruus. Efterat han havde overtaget Gaarden efter Faderen med ringe Udsigt til at kunne klare de dermed følgende Forpligtelser, gjorde han i Midten af Mai en Byreise, hvorunder han stærkt berusede sig. Under Hjemreisen traf han sin Sognepræst, hvem han tiltalte paa en anstødelig Maade, hvorover han senere gjorde sig Bebreidelser. Da han kom hjem, viste han sig de første Dage underlig, men dog arbeidsom, men pludselig blev han voldsom, greb hvad han fik fat i og slog omkring sig og førte megen Tale om Djævelen. Forud for disse Anfald, som hyppigere gjentog sig, havde han krampagtige Trækninger i Arme og Been, faldt bevidstløs hen med rødt Ansigt og Skum for Munden. Ofte mærkede han, naar Anfaldene vilde komme og bad da om at blive bunden, „da han nødig vilde gjøre noget Menneske Ondt". Efter Anfaldene klagede han over Hovedpine, var mismodig med Graad og Klage over sin Ulykke og Syndefuldhed.

S t a t u s p r æ s e n s optoges 10de August. Han er meget høi med stærkt ludende Holdning og træge Bevægelser. Hovedet af sædvanlig Form med tæt, sort Haar, Øinene blaae med lige Pupiller og undvigende, mørkt Blik. Ansigtet med uregelmæssige Træk, Udtrykket yderst mørkt, afvisende og vredladent. Læberne tykke, Tænderne ret g de. Tungen er han ikke at formaae til at strække ud. Paa Grund af hans Modstræben er ingen nærmere Undersøgelse mulig. Han opholder sig i den rolige Afdeling, hvor han enten sidder henslængt i et Vindue eller vandrer frem og tilbage med Hatten dybt nedtrykt over Panden. Naar man taler til ham, vender han sig bort uden at svare.

12te August. Idag svarer han for første Gang og siger, at han har ondt i Hovedet og træg Afføring.

18de August. Conjunctiva svagt gulfarvet, nogen Ømhed i Leveregnen. Fik da Afføringsmidler efter Behov og begyndte med Opium grj mane & vespere, hvormed han steg indtil grvij m. & v., derpaa gik tilbage, saa Opiumskuren var endt ved October Maaneds Udgang. Han var ret rolig, men uvirksom.

16de Januar 1866 er anmærket. Holder Sengen og klager over Smerter fra Hjertekulen ud mod Leveregnen, hvor der er nogen Ømhed for Tryk. Piller af Rheum og Aloe har været forordnet, men han har ikke været at formaae til at tage dem. Han fik Solut. salis anglic. med Infus. rheor. cl. mj bih.

26de Januar. Holder atter Sengen, seer mørk ud og svarer vrantent og kort paa Spørgsmaale.

20de Februar. Taus og uvirksom. Appetiten god, Tungen reen, men Afføringen træg. Colon føles opfyldt af Excrementer. D. Pulv. sennæ composit.

8de Marts. Udseendet forbedres. Trægheden svinder. Han viser noget Energi ved Arbeide og er fornøiet, fordi han føler sig bedre.

31te Mai. Seer godt ud, deeltager ordentlig i alt Slags Arbeide og beder om at komme hjem; men naar man i den Anledning beder ham forklare sig, svarer han, at han tidligere har hørt adskillige Stemmer, og at han endnu fra og til hører Hvisken og Susen for Ørene, „saa det er vel bedst, han venter en Tid."

2den Juni. Er nu fri for Øresuus og Stemmer.

21de Juni. Udgaaer helbredet.

Da Angjældende under sit aarslange Ophold her ikke havde et eneste epileptisk Anfald, og da Sindssygdommen langsomt og gradviis hævedes, havde jeg vistnok Haab om, at Helbredelsen skulde være af Varighed; men det var mig dog en stor Tilfredsstillelse under 4de Marts 1867 fra vedkommende Sognepræst at modtage Underretning om, at Angjældende den hele Tid havde været fuldkommen frisk og at det havde lykkets Sognepræsten at faae ordnet de oeconomiske Forhold. Præsten tilføier, at Angjældendes Ophold paa Gaustad synes at have havt velgjørende Indflydelse paa hans Character, og at han har vist sig fuldkommen ædruelig.

2. En 17aarig Malerdreng, E. J. Indkom 28de Juli 1866. Han havde for 9 Aar siden faaet Splinterne af en Pistol, som sprang, i Panden, og fra den Tid jævnlig klaget over Hovedsmerter og Sløvhed, samt de sidste 2 Aar havt flere epileptiforme Anfald. Hertil sluttede sig for 1 Aar siden forvirret Tale og Hallucinationer af 10—12 Dages Varighed. For 6 Dage siden fik han et epileptisk Anfald, hvorefter fulgte forvirret Tale og Trudsler om at dræbe sig selv og Andre. Siden den Tid har han været syngende og skraalende, fuld af Synshallucinationer og Vrangforestillinger. Opad paa høire Side af Panden saaes et horizontalt og et derpaa staaende perpendiculært Ar, som strakte sig henved et Par Tommer opover Haarranden, og i det underliggende Os frontis føltes et ubetydeligt Indtryk. De første Dage efter Indlæggelsen var han urolig, søvnløs og fuld af Spilopper, vidste ikke hvor han var og plagedes idelig af Syns- og Hørelseshallucinationer. Han fik i Begyndelsen 1 Times Bad daglig og senere temmelig stærk Indgnidning af Stibiatsalve over hele Hovedet, hvorunder han bedredes, saa han udskreves helbredet den 24de September; og senere har han holdt sig rask.

3. A C. L., 12aarig Huusmandsdatter. Indkom 26de September 1865. Om hendes Forhold vides ikke Andet, end at hun er et uægte Barn og har boet hos

Moderen, der altid har været god mod hende. Vedkommende Distriktslæge oplyser følgende: Hun har allerede i de første Barneaar havt hyppige Kramper og siden Januar Maaned lider hun daglig af epileptiske Kramper forbundne med Bevidstløshed, som pludselig overfalder hende og ofte afløses af Besvimelse. Undertiden er hun sandsesløs og urolig hele Dagen tilende, viser Hang til at ødelægge og sønderrive sine Klæder, samt til Undvigelse. I Regelen er hun dog ordentlig i sin Opførsel og forstandig i sine Svar.

Ved Indlæggelsen forklarede hun selv, at hun en Uge havde været fri for Anfald. Hun saae vel udviklet ud og viste sig forstandig i Tale og Opførsel. Der anvendtes intet Andet end lunkne Bad, først daglig og senere sjeldnere og da intet Anfald af Epilepsi eller Sindssygdom her viste sig, udskreves hun helbredet 16de Februar 1866.

De Afdøde vare følgende:

1. E. F., 21 Aar gammel. Indkom 31te October 1862, havde allerede da i 9 Aar været plaget af temmelig hyppige, epileptiske Anfald, hvortil i de senere 2—3 Aar havde sluttet sig forudgaaende og efterfølgende Paroxysmer af Raseri, deels med stærke, ængstende Hallucinationer, deels med overordentligt Hang til Voldsomhed, Ødelæggelse og Drab. Under det henved fireaarige Ophold her trivedes han godt og var mellem Anfaldene i Regelen gemytlig, men sløvedes dog lidt efter lidt, saa han mod Slutningen var temmelig fatuus. Den 11te April 1866 bortrykkedes han under et Anfald.

Obductionen, 30 Timer efter Døden, viste:

Legemet velnæret, kraftigt bygget. Huden overalt blaalig farvet, deels jævne Flader, deels med smaae Ecchymoser — de sidste navnligen paa Brystet.

C a v i t a s p e c t o r i s. De store Vener, der gaae til Hjertet, indeholde en Mængde flydende, mørkt Blod; ligeledes er Hjertet udspilet, navnlig dets høire Halvdeel. Intet Spor af Coagler. Hjertets Huler udvidede, uden Fortykkelse, Muskulaturen af fuldkommen normalt Udseende. Klapperne ligesaa. Intet Fluidum i Pericardium og Pleura. Lungerne uden Sammenvoxning, overalt luftholdige, af en mørk, blaarød Farve, som især er udtalt i bagre Deel af øvre Lap. Snitfladen viser overalt stærk Overfyldning, især paa nævnte Steder. Ødem findes neppe. Lungearterierne indeholde kun flydende Blod. Venstre Lunge trelappet.

C a v i t a s a b d o m i n i s. Milten noget forstørret. Pulpa svulmende, af noget formindsket Consistents, men ikke blodoverfyldt. Leveren normal, uden mærkelig Overfyldning, derimod Nyrerne stærkt rødblaae, ellers normale. Den hele Tarmkanal stærkt gasudspændt.

C a v i t a s c r a n i i. Hjerneskallen temmelig tynd, paa flere Steder gjennem-

skinnende, velbygget, rummelig, med normale Suturer. Dura mater noget blodig paa begge Flader, i dens Sinus flydende Blod; de tynde Hinder uden Overfyldning og neppe noget Ødem; kun paa Basis omtrent 1 Spiseskee Serum. Fortykkelse af Arachnoidea kun sporviis. De Pacchioniske Granulationer talrige. Corticalsubstantsen ikke blodoverfyldt, lader sig let separere fra Meningerne. I Ventriklerne et Par Unzer klart Serum, meest i venstre Ventrikels bagre Horn, som synes udvidet, medens høire bagre Horn er noget kort. Plexus maadeligt venøst overfyldte, Ependyma normalt, Septum og Fornix uden Spor af Opblødning; ligesom Consistentsen af Hjernen overalt synes normal. Den graae Substants i Centralganglierne blaarød, dog ikke betydelig, den hvide Substants overalt af normal Blodmængde; intetsteds nogen Svulst paa Hjernen eller paa Basis.

2. Huusmandssøn A. A., 16 Aar gammel. Indkom 22de September 1863. Om Sygdommens Aarsag var Intet oplyst; men den skulde være temmelig nylig opstaaet. Anfaldene kom gjerne hver Uge og i den senere Tid endnu oftere; de ledsagedes i den senere Tid af forudgaaende eller efterfølgende Raserianfald omtrent som hos foregaaende Patient. Mellem Anfaldene var han lige indtil den sidste Tid ganske normal og var en for sin Alder baade aandelig og legemlig vel udviklet Person. Han brugte adskillige Midler, blandt Andet i længere Tid Bromkalium, under hvis Brug han en Tid var fri for Anfaldene i 5 Maaneder. I den sidste Tid kom Anfaldene med 4—6 Ugers Mellemrum og vare meget voldsomme. Under et saadant bortrykkedes han den 28de September 1866.

Obductionen 18 Timer efter Døden viste:

Legemet fyldigt, betydelig mørk Decoloration over hele Legemet, især dog fra Hagen til Midten af Brystets Forflade. Ansigtet noget opdunstet og blaalig decoloreret. Tungen indeklemt mellem Tænderne.

Cavitas cranii. Under Galea aponeurotica temmelig betydelig Ansamling af mørkt Blod. Lacunar normal, saavel af Form som af Tykkelse. Langs Sutura sagittalis et Par temmelig dybe Impressioner. Dura mater i sin Midte noget sammenvoxet med de tynde Hinder; fortil er den fortykket og rødlig decoloreret omtrent i en Species Omkreds. Hjernen fugtig, af meget løs Consistents. Blodfyldningen normal. Begge Hemisphærer noget adhærerende til hinanden over Corpus callosum. I Ventriklerne intet Serum. Ependyma normalt. Den lille Hjerne blød; den graae Substants maaske noget overfyldt. Den fjerde Ventrikel normal i Et og Alt. Paa Basis 4 Spiseskeer Serum, blandet med Blod fra Sinus transvers. Venstre Proces. clinoid. spids og fremragende.

Cavitas pectoris. I Pericardium 1 Spiseskee fuld klart Serum. Hjertet stort og slapt, meget bleg Muskulatur, Klapperne normale. Venstre Lunge stor, tung og rødlig farvet; bagtil paa nedre Lap talrige Ecchymoser. Den er normalt crepi-

terende; men ved Gjennemsnit udflyder rødfarvet Serum. Nedad sees i dens Væv lignende marmorerede Partier som udvendig; nedad mod Basis et ostagtigt Conglomerat af en Erts Størrelse. Høire Lunge af samme Beskaffenhed som venstre. Slimhinden i Larynx mørkerød, opsvulmet, med Granulationer. Tracheas og Brochiernes Slimhinde af samme Beskaffenhed. Bronchierne temmelig slimfyldte.

Cavitas abdominis. Situs viscerum normal. Milten noget større end normalt, med blød Pulpa og talrige Follikler. Nyrerne mørkeblaae, store, colorerede af venøst Blod. Hist og her i Corticalsubstantsen mindre opake Partier, forresten normale. I Maveslimhinden i Nærheden af Cardia en Ecchymose af omtrent 1 Species Udstrækning, forresten normal. Tarmene normale, Leveren ligesaa.

Paralysis generalis.

Af de herunder behandlede 9 Mænd er 1 udgaaet uhelbredet og 2 døde.

1. N. N., Embedsmand, 42 Aar, indkom 16de December 1865. Han havde altid været en ordentlig og brav Mand, ført ordentlig Levemaade, men for en Snees Aar siden været saa uheldig at blive smittet af Syphilis. Hans Sygdom skulde efter vedkommende Læges Beretning være begyndt for omtrent ½ Aar siden med Sandsesløshed og Glemsomhed. Da han havde været en særdeles beskjæftiget Contormand, blev der tilraadet 3—4 Maaneders Ophold paa Landet, hvorunder han bedredes noget af Udseende og Kræfter; men ved Tilbagekomsten udvikledes temmelig hurtigt udbredt Fjolleri med Stormandsideer, hvortil sluttede sig besværet Tale, Ulighed i Pupillerne og ustø Gang. Ved Indlæggelsen saae han ussel ud og viste han sig meget sløv, medens Ideerne om Storhed og Rigdom vare meget fremherskende. Under Opholdet indtraadte nogen, men ikke betydelig Forværrelse, indtil han den 22de Februar 1866 bortrykkedes under et epileptiformt Anfald med paafølgende Sopor.

Obductionen foretoges 51 Timer efter Døden og viste:

Cavitas spinalis. Paa bagre Flade flere Steder faste Sammenvoxninger mellem Dura og Arachnoidea, med et fast, graaligt, noget skidenfarvet Bindevæv, navnlig i Hals- og Dorsaldelen. Arachnoidea især i Halspartiet graasort, spettet.

Cavitas cranii. Hjerneskallens Diploe overfyldt. Dura mater normal. Sinus blodtomme, de tynde Hinder saavel paa Basis som Convexiteten i ikke ringe Grad overfyldte. Paa sidste Sted tillige noget oedematøse. Arachnoidea melkeagtig fortykket i maadelig Grad. Ingen Ansamling paa Basis. Hinderne her gjennemsigtige. I Ventriklerne lidt, neppe ℥j blodfarvet Serum. Ependymet normalt. Fornix viser Antydning til begyndende cadaverøs Opblødning, tredie og fjerde Ventrikel normale. Hjernens Corticalsubstants ikke overfyldt, separeres normalt fra Hinderne. Den hvide Substants

meget svagt blodfyldt; den centrale graae Masse i Pons og de store Ganglier lidt overfyldt. Hjernens Consistents overalt normal; høire Processus clinoid. posterior rager som en 3''' høi spids Torn frem, venstre ogsaa noget stor; i dens Indre findes spongiøs Substants. Iøvrigt Intet at bemærke.

Cavitas pectoris. Hjertet stort paa Grund af en betydelig Opfyldning af alle Huler med mørkt flydende Blod og tillige perpendiculært stillet. I Pericardium lidt blodfarvet Serum; Muskulaturen slap, ikke fortykket. Endocardium i venstre Hjerte stærkt blodimbiberet; ligesaa Intima aortæ, paa hvilken i Klappesinus sees temmelig talrige Fedtflekker, hvis Grændse næsten nøiagtig svarer til Klappernes. Alle Klapper normale. Lungernes Apices adhærente, forøvrigt begge frie. I Pleura ubetydelig Mængde blodfarvet Serum.

Venstre Lunge: I Apex et cicatriseformigt inddraget, fibrøst, indureret, graapigmenteret Parti af ringe Omfang; nærmere Basis af øvre Lap ved Randen en steenhaard Knude, af en liden Nøds Størrelse, i Nærheden af hvilken en lignende cicatriseformig Inddragning. Knuden dannes af en forkalket Masse, omsluttet af en tyk, graasort Kapsel. Øvre Lap forøvrigt luftholdig, noget blodrig og især i Apex lidt oedematøs, nedre Lap mere overfyldt; i samme tillige enkelte friske Extravasater af ringe Omfang. Lungen ellers normal, Bronchierne tomme.

Høire Lunge: Øvre Lap er meget mere overfyldt og oedematøs; tillige enkelte friske Extravasater. I Toppen enkelte lignende Forandringer som i venstre. Nedre Lap ligeledes meget blodrig; under den melkeagtig fortykkede Pleura skinner frem en Mængde friskt infiltrerede Lobuli, som danne svagt fremstaaende Prominentser paa Pleura. Længer ned i Substantsen findes, ogsaa især i forreste Deel af Lappen, friske Hæmorrhagier; forøvrigt Intet at bemærke.

Cavitas abdominis. Milten maaskee lidt forstørret. Folliklerne overalt meget store og fremtrædende, graahvide. Pulpa forøvrigt kun partielt overfyldt, ikke bløđ. Leverens høire Lap intimt sammenvoxet med Diaphragma; dens Overflade fuldkommen glat, forøvrigt Intet at bemærke. Nyrerne vise ingen Forandring. Colon transversum betydelig opfyldt af grødagtige Excrementer og tillige meget forlænget.

2. Arbeider O. H., 42 Aar gammel. Indkom 21de Mai 1866. Han var Søn af en sindssyg Fader, forøvrigt vides ingen Aarsag til hans Sindssygdom, med mindre det skulde forholde sig, som han siger, at han i 1848 havde Samleie med et ureent Fruentimmer. Han levede i børnløst, men lykkeligt Ægteskab og ret gode ydre Vilkaar. Uden foregaaende Ildebefindende begyndte han i August 1864 at blive urolig, søvnløs og føre forvirret Passiar, navnlig om sin store Dygtighed og Rigdom. Han var paa den Tid meget spendabel, men snart forandrede Scenen sig, saa han ikke engang havde Raad til at spise, men maatte mades. Efter nogen Tids Vexel i Tilstanden ved-

blev han det sidste Aars Tid at være exalteret og pirrelig, stadig at føre Enepassiar, samt at rose sig af sin store Rigdom. Ved Indlæggelsen var han noget slap og hans Tale var lidt grødet og langsom; forøvrigt viste han sig vimset og fjollet, skrydede af, at han kunde sauge 20 Favne Brænde om Dagen o. s. v. Efter nogen Tids Forløb var han bleven Præst, som opholdt sig i Zion hos Moses, Aron og alle Propheterne; senere blev han Konge, indsat af Herodes o. s. v. Han brugte Infus arnic. c. iodet. Kalic uden Nytte; han afmagrede og faldt hurtig sammen, saa han døde 21de Juni 1866.

Obductionen 36 Timer efter Døden viste:

Legemet i høi Grad afmagret.

Cavitas cranii. Lacunar normal, Sinus blodtomme. Dura mater fortykket paa Indsiden langs Falx; de tynde Hinder ligeledes fortykkede og opake, tildeels adhærente til Hjernens Corticalsubstants. De finere Kar i dem fyldte, rigeligt Ødem mellem dem. Gyri applanerede især paa høire Side. Hjernens Consistents blød, saa at den ved mindste Berørelse let gaaer itu. Medullærsubstantsen let rosafarvet. I Sideventriklerne nogle Skeefuld klart Serum. Ependymet i Ventric. quart. granuleret. Den lille Hjerne er ogsaa blodfyldt og blød.

Cavitas pectoris. Hjertet stort og slapt. I Ventriklerne store, ind imellem Trabeclerne trængende, fast vedhængende Fibrincoagler. Ventrikelklapperne normale. Paa Aortaklapperne, som slutte godt, smaae, kalkagtige Excrescentser. Aorta i sin hele Udstrækning rynket og knudet med smaae Kalkdannelser. Venstre Lunge i sin Spidse adhærent til Brystvæggen. I denne Spids et haardt infiltreret Parti, af omtrent et Gaaseægs Størrelse, som ved Gjennemsnit viser sig bestaaende af en forkalket Masse, der i sit Indre indeslutter Caverner fra en Erts til en Nøds Størrelse. Disse ere fyldte med en puriform Masse, omgivne af en tyk, glat Membran. I den nedre Lap er der hypostatisk Overfyldning. Høire Lunge ved frisk, pleuritisk Exsudat fastloddet til Brystvæggen. I det øvre Parti frembyder den aldeles samme Infiltration som den venstre, i den nedre Lap Hypostase.

Cavitas abdominis. Milten liden og anæmisk, Leveren normal. Nyrerne smaae med atrophieret Corticalsubstants. De lige Kanaler opake og fremvise under Microskopet fedtdegeneret Epithel. Mavens Slimhinde anæmisk. Tarmkanalen normal.

Sundhedstilstanden i Asylet har været god.

Til Oplysning herom vedføies Fortegnelse over intercurrerende Sygdomme hos Patienterne og samtlige hos Betjeningen forekommende Sygdomstilfælde.

Sygdom.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	October.	November.	December.
Abscessus	1	2	-	-	-	2	1	-	2	1	-	-
Angina	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	1	-
Bronchitis chr. . . .	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Cardialgia	1		-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Carbunculus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Catarrhus	3	9	10	4	4	-	-	-	-	4	1	5
Conjunctivitis	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	-
Contusio	1	1	2	1	3	2	2	1	3	-	1	-
Cystitis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Diarrhoea	6	1	4	7	9	4	2	6	16	4	4	2
Distorsio	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Erysipelas	-	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-
Febris simplex . . .	1	2	1	-	-	1	-	3	1	-	1	-
Furunculus	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gangræna	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Gastritis acuta . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— chr.	-	3	2	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Gonarthrocace	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmatemesis	1	2	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Hernia incarc.. . . .	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Menorrhagia	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Otitis	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Panaritium	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Periostitis	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Phthisis	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Rheumatism. ac. . . .	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— chr. . .	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scabies	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Ulcera	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Urticaria	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Vulnera	-	1	1	-	2	-	1	4	2	-	-	-

Heraf fremgaaer, at der ikke har hersket nogen Sygelighed, som er værd at nævne, ei heller Spor af Epidemi, medmindre man hertil vil regne de i September noterede 16 Tilfælde af Diarrhoe.*)

Inden jeg afslutter denne min Generalberetning for 1866, har jeg kun at tilføie, at den kliniske Underviisning er fortsat paa den i min Generalberetning for 1862 nærmere beskrevne Maade og i hvert af Semestrene besøgt af 5 Volonteurer. Det kliniske Material har saavel for den almindelige Klinik som for Veiledning i Rets-

*) Da Listen over de interkurrerende Sygdomstilfælde i 1865 ved en Forglemmelse ikke er bleven indført i Beretningen for det nævnte Aar, indtages den for Fuldstændigheds Skyld her:

Sygdom.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	October.	November.	December.
Abscessus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Angina	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1
Cardialgia	4	2	-	2	-	-	2	-	-	3	4	3
Catarrhus	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea	6	1	2	-	3	6	6	-	2	4	1	3
Distorsio	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Erysipelas	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Favus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Febris simplex	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
— typhosa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Gangræna	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Gastritis chr.	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hernia crural	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocele	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmatemesis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Keratitis	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pericarditis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Periostitis	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Phthisis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Phlegmone	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pleuritis	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Prolapsus recti	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatism. acut	1	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-
— chr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Scabies	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tuberculosis	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vulnus	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-

medicin været tilstrækkeligt, navnligen er der forekommet flere i retsmedicinsk Henseende interessante Tilfælde, hvoraf et Par kunde egne sig til Meddelelse, men da de Retssager, hvortil disse knytte sig, endnu ikke ere afgjorte, anseer jeg det hensigtsmæssigst at udsætte Meddelelsen til senere.

Aarslisterne vedlægges.

Gaustad i April 1867.

Ole Sandberg.

5 vedlagges. [illegible]

[illegible] ad i April 1867.

[illegible]

[illegible] Ole Saaberg [illegible]

[illegible]

E X

af Gaustad Sindssygeasy

Sygdomsform.	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Nyoptagne.		Helbredede.	
	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.
Melancholia	39	42	28	36	10	11
Mania	28	29	20	20	15	8
Stupiditas	2	-	1	2	-	1
Delirium tremens . . .	-	-	2	-	1	-
Dementia	48	37	40	19	-	-
Idiotismus acqvisitus . .	4	4	1	1	-	-
Idiotismus congenitus .	-	2	-	-	-	-
Epilepsia	9	4	3	3	2	1
Paralysis generalis . .	5	-	4	-	-	-
Sum . . .	135	118	99	81	28	21
	253		180		49	
	433					

Overensstemmende med Asylets Personalprotokoller.

Gaustad i Kontrolkommissionen for Gaustad Sindssygeasyl.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

K T

protokol for Aaret 1866.

Uhelbredede.		Döde.		Belægning ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aaret behandlede Syge.		Antal af samtlige Liggedage.
ænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	
5	5	3	5	36	45	67	78	29356
-	5	-	-	25	29	48	49	22548
1	1	-	-	1	-	3	2	963
1	-	-	-	-	-	2	-	156
13	16	1	2	65	37	88	56	35705
-	1	-	-	5	4	5	5	3058
-	-	-	-	-	2	-	2	730
2	1	2	-	6	4	12	7	4083
1	-	2	-	6	-	9	-	2147
23	29	8	7	144	121	234	199	98746
52		15		265				
433								

Gaustad den 22de Januar 1867.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls F

T

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvangs
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Ødelæggelseslyst og Uro	3	16	19	7
Undvigelsestrang	3	-	3	
Voldsomhed	2	6	8	
Selvbeskadigelse	-	2	2	
Ureenlighed	-	1	1	
Uro	-	12	12	
Ødelæggelseslyst	2	10	12	
Uro og Voldsomhed	2	-	2	Indes

Ar

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af dagli Syge.	
	Mænd.	Kvinder.
Brændehugning	$17\frac{130}{304}$	
Huusgjerning	$14\frac{168}{304}$	$10\frac{168}{304}$
Drevplukning	$21\frac{296}{304}$	
Skomagerarbeide	$1\frac{96}{304}$	
Snedkerarbeide	$3\frac{216}{304}$	
Gartneri og Markarbeide	$14\frac{152}{304}$	$2\frac{119}{304}$
Malerarbeide	$\frac{128}{304}$	
Gaardsarbeide	$2\frac{184}{304}$	
Sneskufning	$\frac{105}{304}$	
Contorarbeide	$\frac{20}{304}$	
Uldtilvirkning		$12\frac{276}{304}$
Søm		$17\frac{240}{304}$
Vævning		$3\frac{226}{304}$
	$76\frac{279}{304}$	$47\frac{117}{304}$

Fremlagt i Kontrolkommissionen den 25de Januar 1867.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

AKT

ngsprotokol for Aaret 1866.

r.

ffenhed.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
	$5\frac{5}{12}$ Døgn.	
	10 —	
	$2\frac{79}{120}$ —	
	$31\frac{1}{2}$ —	
	2 —	
	$5\frac{1}{10}$ —	
	$6\frac{2}{9}$ —	
Trøie.	$2\frac{3}{4}$ —	

nhed.

ı.	Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.
	I Vedgaarden opskaaret og kløvet 264 Favne Birk, 68 Favne Furu og 568 Favne Granved. Ved Opløsning af gammelt Tougværk udbragt 62 B℔ Drev. Arbeidet paa Skomagerværkstedet: 1 Par Botesfortes, 42 Par Mandsstøvler, 35 Par Fruentimmerstøvler, 50 Par Mands- og 2 Par Fruentimmersko, samt Reparationer mod Refusion til 301 Spd. 24 ß, Reparationer vedkommende Asylet 10 Spd. 88 ß. Snedkerværkstedet: Forfærdiget 6 smaa Havebænke, 1 enkelt, 1 dobbelt Klædesskab, 1 Redningsstige, 3 Brændekasser, 1 Pudrettønde, 1 Nøgleskab, desuden Reparationer. Ved den qvindelige Haandgjerning udbragt: 54 Forklæder, 131 Kjoler, 180 Nattrøier, 150 Skjorter, 338 Særker, 24 Par Strømper, 296 Tørklæder, 4 Trøier, 13 Par Underbeenklæder for Mænd, 14 Undertrøier for Mænd, 109 Par Beenklæder for Kvinder, 71 Underskjørter, 156 Par Strømpepaabind. Reparation af 1390 Skjorter, 850 Par Underbeenklæder, 570 Undertrøier, 7600 Par Strømper, 878 Særker, 98 Underskjørter, 101 Kjoler. Vævet 269 Alen Bomuldsværken.

Gaustad den 22de Januar 1867.

Ole Sandberg.

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1867.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTÖR.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1868.

Uagtet jeg i min Beretning for 1864 Pag. 1 har angivet, at jeg agter angaaende

I. Den oeconomiske Afdeling

af Generalberetningerne i Regelen at fatte mig saa kort, som Omstændighederne tillade, saa maa jeg for her omhandlede Aar 1867 gjøre en Undtagelse.

I dette Aar stege nemlig Livsfornødenhederne til en usædvanlig høi Priis, som gjorde extraordinære Forføininger nødvendige.

Jeg vil til Forklaring herom give mig den Ære, forinden jeg meddeler den sædvanlige Ballance-Oversigt, at gjengive følgende Skrivelse til Controlcommissionen af 2den August 1867:

Paa Grund af de i min Generalberetning for 1866 oplyste Omstændigheder begyndte jeg at frygte for, at Asylets Budget vilde stille sig mindre gunstigt end tidligere. Og denne min Frygt har jeg fundet bestyrket deels derved, at det i Foraaret blev nødvendigt til Dækkelse af Armeedepartementets Fordring for det fra Armeens Bageri til Asylet leverede Brød at udtage 1000 Spd. af Sparebanken, deels derved at der ved sidste Kasseextract ikke viste sig Tegn til noget Overskud, som kunde indsættes i Sparebanken, og endelig derved, at de vigtigste Livsfornødenheder og navnlig Brød ere meget dyrere end sædvanligt.

Derfor sammenkaldte jeg 13de Juli et Møde af Asylets overordnede Functionærer (et Maanedsmøde) til Raadslagning om de hensigtsmæssigste Midler til at forebygge den befrygtede Underballance.

Følgende Midler bleve da foreløbig discuterede:

a. En paa Grund af Asylets Vandledning og Brandvæsen mulig Nedsættelse i Brandcontingenten.

b. Indskrænkning i de aarlige Bygningsreparationer.

c. Formindskelse af Extraforpleining, navnlig Øl, Tobak, Kaffe og Kandissukker.

d. Forøget Hugst i Asylets Skov.

1*

Da Asylets Overvogter Krogh, som er fortrolig med dets Regnskabsvæsen og Oeconomi, den 16de samme Maaned skulde ledsage nogle Syge til Bergen, udsattes Sagens videre Behandling, indtil han var hjemkommen fra sin Reise, hvorunder han lovede at gjøre sig bekjendt med de herhen hørende Forhold ved Bergens Asyler, hvis Oeconomi stiller sig meget gunstig.

Efter hans Hjemkomst holdtes atter Maanedsmøde 27de Juli til Behandling af samme Sag, hvor man da efter de ved Asylet af samtlige Functionærer gjorte Iagttagelser og de af Krogh meddelte Oplysninger fra Bergen enedes om følgende Beslutninger:

1. Fra 28de Juli indføres forsøgsviis følgende Forandring med Hensyn til Brød- og Smørportioner: Istedetfor 16 Lod til Frokost og Aftensmad for Mænd paa simpel Forpleining leveres 14 Lod og istedetfor 8 Lod til Mellemmiddag, Middag og Kaffe leveres 7 Lod; paa Qvindesiden leveres til samme Maaltider 10 Lod istedetfor 12 og 5 Lod istedetfor 6. Til bedre Forpleining bliver at levere paa Herresiden, ligesom allerede tidligere paa Damesiden, 8 Lod istedetfor 12 Lod til Frokost og Aften. Af Smør formindskes Portionen fra $1\frac{1}{4}$ til 1 Lod paa simpel og fra 2 til $1\frac{1}{2}$ Lod paa bedre Forpleining.

2. Saasnart nærværende Beholdning af Kandis er opbrugt, indføres den Forandring, at der til Kaffe gives kogt Havanna $\frac{1}{2}$ Lod istedetfor Kandis $\frac{5}{8}$ Lod.

3. Med Hensyn til Indskrænkning af Ølforbruget enedes man om, at der ikke bør foretages Noget før 1ste October, da Arbeidstiden indskrænkes.

4. Kaffe og Tobak ansaaes det hensigtsmæssigt at indskrænke, men af Frygt for Misstemning vovede man for Øieblikket ikke at foretage Noget.

De saaledes forsøgsviis besluttede Indskrænkninger ville med et antaget Middelbelæg af 40 paa bedre og 220 paa simpel Forpleining og fornøden Betjening bevirke følgende aarlige Besparelse:

for Brød omtr. Fiint 63 Spd. 55 ß, Grovt 266 Spd. 18 ß tils. . .	329	Spd.	73	ß.
- Smør — do. 97 — 40 - Simpelt 316 — 40 - — . .	413	—	80	-
- Sukker	152	—	50	-
Summa . .	895	Spd.	83	ß.

Da der i 1866 maatte benyttes 1000 Spd. af Asylets opsparede Capital og et lignende Beløb allerede i dette Foraar har maattet udtages af Sparebanken, synes det neppe rimeligt, at Indtægt og Udgift vil ballancere, medmindre der kan tilveiebringes forøget Indtægt eller formindsket Udgift af mindst 1000 Spd. om Aaret.

Selv om det anstillede Forsøg holder Prøve, vil der altsaa fremdeles være fuld Føie til at see sig om efter yderligere Forøgelse af Indtægterne eller Formindskelse af Udgifterne. Hvad saaledes de i det første Møde omhandlede og i det sidste ikke

videre forfulgte Besparelser paa den ene og forøgede Indtægt paa den anden Side angaaer, saa er herved følgende at bemærke:

a. Om Afslag i Brandcontingenten er gjort Anførsel ved den for nylig afholdte Omtaxt af Asylets Bygninger og herom har jeg foreløbig henvendt mig til Brandcontoiret, som har lovet at behandle Spørgsmaalet, naar Lensmandens Indberetning om Taxtforretningen indkommer.

b. Angaaende Indskrænkning af Reparationsudgifterne har jeg givet fornødent Paalæg til Forvalteren, som imidlertid befrygter, at der ikke er stor Besparelse at vente paa denne Conto.

c. Forøget Hugst i Asylets Skov kan, da denne er sat under Forstvæsenets Tilsyn, ikke foretages, forinden jeg derom faaer confereret med vedkommende Forstmand, hvortil jeg endnu ikke har havt Anledning.

Nogen Forøgelse vil forhaabentlig blive tilladt, men neppe af nogen væsentlig Betydning.

Men naar om et Par Aar alle Grundforbedringer ere fuldførte og disses Virkning har vist sig i en forøget Afkastning, saa holder jeg mig temmelig forvisset om, at Jordbruget vil yde, hvad der behøves til en fuldstændig Ballance.

Med Hensyn til de i sidste Maanedsmøde deels besluttede, deels omhandlede Besparelser, tillader jeg mig følgende Bemærkninger og Forklaringer:

1. Indskrænkning i Brød- og Smørportionerne har man troet at kunne forsøge, fordi Erfaring lærer, at en betydelig Deel af disse Sager daglig levnes og da til Forargelse for Flere blandt de Syge tjener til Svineføde og fordi lignende Portioner andetsteds have viist sig tilstrækkelige, samt fordi det har viist sig vanskeligt at faae anbragt andetsteds Personer, som længere Tid have været i Asylets Forpleining, fordi Private fandt dem forvænte. Men ligesom tilstrækkelig Kost er en uafviselig Fordring, saa har Vanen en stærk Magt; jeg er derfor ikke uden Frygt for, at Forandringen kan volde en Misstemning, som gjør det nødvendigt at træde tilbage.

2. Kogt Havanna er formentlig ligesaa almindelig benyttet blandt Almuesfolk som Kandis, saa jeg haaber, at den ved Forandringen vundne Besparelse ikke vil foraarsage nogen Ulempe.

3. Øl, Kaffe og Tobak.

Øl til Drik benyttes for simpel Forpleining næsten udelukkende kun til dem, som tiltrænge et Styrkningsmiddel og heri vil selvfølgelig ingen Forandring kunne foretages. Men en større Deel af det daglige Ølforbrug gaar til Betjeningen, idet næsten de fleste Vogtere og Vogtersker lidt efter lidt have faaet indrømmet $\frac{1}{2}$ Fl. Bayerøl om Dagen. Heri kunde det ikke synes ubilligt at gjøre nogen Indskrænkning, eller da Lønningen er ret god, henvise disse Personer til selv at forskaffe sig den Extraforfriskning,

de tiltrænge. Deres Tjeneste er imidlertid saa besværlig og farlig, samt for Enkeltes Vedkommende forbunden med saa væmmelige Forretninger, at jeg ikke uden tvingende Nødvendighed tør berøve dem en tilvant Nydelse, som de sætte Priis paa, og det især, da jeg har alvorlige Betænkeligheder ved at lade dem, som have stadigt Tilhold i Sygeafdelingerne, forsyne sig med slige Drikke efter Behag.

Kaffe skulde jeg have Lyst til væsentligen at indskrænke, men at foretage denne Reduction samtidig med de iværksatte Indskrækninger forekom mig altfor betænkeligt.

Tobak havde jeg ønsket fra først af at udestænge fra Asylet, men da den nu engang er indkommen, og Omstændighedernes Magt mere og mere gjør Asylet til en Pleiestiftelse med fleeraarigt Ophold, mistvivler jeg om, at det nogensinde vil lykkes at foretage nogen væsentlig Indskrænkning i en Nydelse, som for de Tilvante er af de allerundværligste.

Som det sees, har jeg altsaa under de truende Udsigter anseet det fornødent at træffe Foranstaltninger mod en befrygtet Underballance. Og af omstaaende Oversigt vil det erfares, at disse ledede til det forønskede Resultat, saa at det — trods den vedblivende Forhøielse af Brandcontingenten, trods Dyrtiden og trods uventet Opsigelse af 300 Spd. — har været muligt at afslutte Regnskabet med en gjennem forøget Beholdning udtalt Overballance af 210 Spd.

Da nu — i Mai 1868 — henved et Aars Erfaring haves angaaende de midlertidig trufne Foranstaltninger, troer jeg at kunne tilføie, at de idethele have viist sig hensigtsmæssige. Kun maa jeg bemærke, at det paa Grund af de noget afknappede Portioner har været nødvendigt at anvende Extraforpleining af Mellemmiddag, Eftersvælg o. dsl. noget oftere end tidligere, saa den paaregnede Besparelse ikke ganske fuldstændig har kunnet opnaaes.

Idethele finder jeg dog at maatte være tilfreds med Udfaldet, saa jeg ikke hidtil har følt nogen Opfordring til at vende tilbage til det tidligere Regimen.

BALLANCE-

over Indtægts- og Udgiftsbeløb efter de forskjellige

Indtægt.	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning** fra Aaret 1866: I Kasse	2063	74		
Restancer efter Kasseregnskabet	10308	54	12372	8
B. **Kurpenge og Udlæg:**				
1. Kurpenge	35753	40		
2. Refusion for diverse Udlæg	2785	84	38539	4
C. **Af Jordbruget:**				
1. Viktualier, leveret til Asylet for	5133	105		
2. Diverse Kjørsel for Asylet til Beløb	750	-		
3. Kjørsel af Fyrkul for. . . . . 186. -				
og for leveret Brænde . . . . 180. -	366	-		
4. Smedarbeide til Asylets Bygninger for	90	42		
5. Gjødsel til Haverne.	80	46		
6. Læder, leveret til Skomagerværkstedet for	6	90		
7. Rughalm til Madratsefyld.	8	-		
8. Godtgjørelse for Cellevask, udført af Gaardspigen .	36	-		
9. Kontante Indkomster:				
a. Afgifter . . . . 38. 96.				
b. Salg af Grise, Kalve, Been, Korn m. m. 215. 114.				
c. For leveret Melk til Asylets Embedsmænd og Betjente . . . . 200. 72.				
d. Fourage til 1 Hest for Assistentlægen . 70. -	525	42		
10. Beholdningernes Forøgelse af Besætning, Kornvarer m. m.	57	45		
11. Restance for Pladsen Skjæggerud	4	-	7058	10
D. **Af Gartneriet:**				
1. Grønsager m. m. til Asylets Husholdning for. . .	340	54		
2. Kontant ved Salg af Træer o. A.	6	32	346	86
E. **Af Arbeidsvirksomheden:**				
1. a. Refusion for oparbeidede Klædningsstykker samt for Reparationer i Aarets Løb (cfr. Regnskaberne for den kvindelige Haandgjerning og Skomagerværkstedet) . . . . 1789. 84.				
b. Do. af Beholdningen for f. A.. . . . 85. 33.	1874	117		
c. til Reparation af Syges Tøi osv. (uden Refusion)	117	56		
d. Klædningsstykker til Jordbruget for	20	72		
2. a. Kontant ved Salg af Drev og Fiskegarn. . . .	92	96		
b. Drev til Brug i Asylet og paa Avlsgaarden for .	4	24		
3. Udbytte af Beholdning samt af indkjøbte Træmaterialier, Bolster, Krølhaar m. m. i Aarets Løb: Nyt Inventarium og Reparationer paa gammelt Do. for .	110	-	2220	5
F. **Diverse Indtægter:**				
1. Kontant ved Salg af Melk og Fløde fra Asylets Kjøkken	105	81		
2. Do. for Extrabespisning i Asylet	164	59		
3. Do. for solgte Klude.	4	21		
4. Renter for indsatte Penge i Christiania Sparebank .	26	71		
5. Efter Decision til Kasseregnskabet for 1865 . . .	24	81	325	73
Summa . .			60861	66

OVERSIGT

ved Gaustad Asyl førte Regnskaber for Aaret 1867.

Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A[1]. **Jordbruget**: 1. Efter Kasseregnskabet	3706	52		
2. Kost til Tjenerskabet (cfr. Jordbrugsregnskabet) . .	413	80		
3. Klædningsstykker fra Asylets Magazin (cfr. Indt.siden)	20	72		
4. Lys og Olie (cfr. Jordbrugsregnskabet)	40	-	4180	84
A[2]. **Haverne og Planteskolen**, efter Kasseregnskabet . . .	198	43		
og for Gjødsel fra Jordbruget.	80	46	278	89
B. **Bygninger, Gas- og Vandledninger m. m.**:				
1. Efter Kasseregnskabet	3117	45		
2. Smedarbeide (cfr. Jordbrugsregnskabet)	90	42		
3. Drev til diverse Forbrug (cfr. Indtægtssiden) . . .	4	24	3211	111
C. **Inventariet**: 1. Efter Kasseregnskabet	1766	48		
2. Nye Inventarier og Reparationer fra Asylets Værksted for	110	-		
3. Sengehalm (cfr. Jordbrugsregnskabet)	8	-	1884	48
D. **Lønninger**.			6918	51
E. **Til Syges Adspredelse, Flittighedsbelønninger o. dsl.** .			283	105
F. **Forpleiningen**: 1. Efter Kasseregnskabet	12694	60		
2. Viktualier fra Jordbruget og Haverne . . 5474. 39.				
hvorfra drages ovenanførte Kostpenge for				
Jordbrugets Tjenere med . . . 413. 80.				
samt Talg af det indkjøbte Kjød				
til Lysestøbning . . . . . . 56. - 469. 80.	5004	79	17699	19
G. **Belysning**, efter Kasseregnskabet	1367	88		
og Talg til Lys (cfr. Forpleiningskontoen) . . 56 Spd.				
medens Jordbrugets Forbrug af omhandlede Vare				
fradrages med . . . . 40 —	16	-	1383	88
H. **Brænde og Kul**, efter Kasseregnskabet	2909	78		
og for Kjørsel samt for leveret Granved (cfr. Jordbr.regnsk.)	366	-	3275	78
I. **Medikamenter, Instrumenter o. dsl.**			582	43
K. **Bibliotheket**			66	25
L. **Kontorudgifter**			186	59
M. **Materialier til Arbeidsvirksomheden** (efter Kasseregnskb.)	1409	9		
og Pundtlæder fra Jordbruget	6	90	1415	99
N. **Vadsk og Renholdelse**, efter Kasseregnskabet	629	24		
og for udført Cellevadsk (cfr. Indtægtssiden)	36	-	665	24
O. **Tilfældige Udgifter**, efter Kasseregnskabet	854	119		
Do. for Vedligeholdelse af Syges Tøi (cfr. Indt.siden)	117	56		
Derhos ifølge Decision til Antegnelserne for 1865. . .	8	62	980	117
P. **Udlæg**, som refunderes			2785	84
Q. **Renter og Afdrag**			1672	41
Omdragssummer: 1. For Hentning fra Byen, Skyds o. dsl.	750	-		
2. Beholdningernes Forøgelse af Kornvarer m. m. . . .	57	45	807	45
Beholdning:				
1. Restancer, efter Kasseregnskabet . . 10212. 107.				
Do. efter Jordbrugsregnskabet . . 4. -	10216	107		
2. Kontant	2365	69	12582	56
Summa . .			60861	66

Ved Ballanceoversigten anseer jeg det ufornødent at vedføie Forklaringer for de specielle Indtægters og Udgifters Vedkommende. Kun skal jeg tillade mig den almindelige Bemærkning, at den heldig tilveiebragte Ballance formeentlig har sin Grund hovedsagelig i Jordbrugets noget større Udbytte end paaregnet (nemlig 2877 Spd.) og i de noget formindskede Brød- og Smørportioner, samt billigere Sukkerforsyning. Alligevel er Forpleiningen — Kosten — noget dyrere end sædvanlig, nemlig 17¼ ß pr. Døgn.

Hvad Prisen pr. Dag for hver Syg angaaer, saa bliver den efter sædvanlig Beregning 46,1 uden og 48,0 ß med Directeurens Løn.

Hermed faaer min Beretning om de oeconomiske Forhold for denne Gang være til Ende.

II. Den medicinske Afdeling.

De Syges Behandling og Forpleining

var den 1ste Halvdeel af Aaret omtrent som tidligere. Fra Juli Maaned indtraadte derimod den i den oeconomiske Afdeling omhandlede Forandring i Bespisningen. Af denne befrygtede jeg, som tidligere anført, Misstemning blandt de Syge, men Erfaring har lært, at denne lod sig undgaae hovedsagelig, som jeg troer derved, at man lige fra Begyndelsen af imødekom eller endog forekom enhver begrundet Begjæring om Undtagelseskost. Herved lykkedes det at indskrænke Misnøien, saaledes at jeg ikke erindrer mere end et eneste Tilfælde, som vakte en Smule Opstyr. Men dette forekom hos en fra og til vredladen Epileptiker, saa det er usikkert, hvor stor Deel Kostforandringen havde i hans Opbrusning, som forøvrigt kun var forbigaaende.

Tvangsmidlerne have fundet omtrent samme Anvendelse som tidligere, hvorom nærmere Forklaring indeholdes i vedlagte Extract af Behandlingsprotokollen.

Arbeidsvirksomheden har ogsaa, som af samme Liste sees, været omtrent den sædvanlige.

Sygebelægget.

Antallet af samtlige i Aarets Løb behandlede Syge var 462, hvoraf tilbageliggende fra forrige Aar 265 og indkomne i Aarets Løb 106 Mænd og 91 Qvinder eller tilsammen 197.

Af disse indkom i

Januar . .	4 Mænd,	2 Qvinder;		Juli . . .	15 Mænd,	13 Qvinder;
Februar . .	5 —	9 —		August . .	13 —	10 —
Marts . . .	2 —	9 —		September .	6 —	4 —
April . . .	10 —	7 —		October . .	9 —	11 —
Mai . . .	11 —	9 —		November .	12 —	6 —
Juni . . .	8 —	6 —		December .	11 —	5 —

Altsaa i 1ste Qvartal	11 Mænd,	20 Qvinder;
i 2det —	29 —	22 —
i 3die —	34 —	27 —
i 4de —	32 —	22 —

Ved at sammenligne dette Sygebelæg med de tidligere Aars viser det sig, at der kun i et Aar, nemlig 1864, har været optaget flere Syge, nemlig 203, og at der i intet af de foregaaende Aar har været behandlet saa stort Totalbelæg undtagen 1861, da det netop naaede samme Antal. Det har i de senere Aar været og skal fremdeles blive min Bestræbelse at tilveiebringe saa stor Bevægelighed i Belægget som muligt. Og til den Ende har jeg allerede fra flere Amter modtaget Bemyndigelse til at anbringe Syge, som ansees skikkede for Privatforpleining, hos Familier, som jeg finder egnede til at forpleie saadanne.

De indkomne 197 havde følgende Hjemstavn:

Christiania	21	Porsgrund	2
Akershus Amt	20	Arendal	2
Budskeruds Amt	20	Stavanger	2
Hedemarkens Amt.	19	Romsdals Amt	2
Bratsberg Amt	15	Lillehammer	1
Smaalenenes Amt	13	Aalesund	1
Christians Amt	12	Tromsø	1
Drammen	9	Grimstad	1
Jarlsberg og Laurvigs Amt .	9	Tønsberg	1
Nedenæs Amt	9	Nordre Throndhjems Amt . .	1
Christiansand	6	Skien	1
Frederikshald	4	Svelvig	1
Lister og Mandals Amt . . .	4	Bergen	1
Kongsberg	4	Throndhjem	1
Fredriksstad	3	Riisøer	1
Tromsø Amt	3	Mandal	1
Moss	2	Nordre Bergenhuus Amt . .	1

Horten	1	Laurvig	1
Sandefjord	1		

De Indkomnes Alder var følgende:

10—15	Aar	-	Mænd,	-	Qvinder;
15—20	—	3	—	11	—
20—30	—	32	—	22	—
30—40	—	29	—	24	—
40—50	—	30	—	18	—
50—60	—	11	—	13	—
60—70	—	1	—	3	—

Alderens sædvanlige Ydergrændser mellem 10 og 15 paa den ene Side og 70—80 paa den anden Side vare altsaa iaar ikke repræsenterede. Iøvrigt var Forholdet omtrent det sædvanlige.

Sygdommens eller sidste Anfalds Varighed før Indlæggelsen var følgende:

Under	½	Aar	59	Mænd,	54	Qvinder,
Mellem ½	og 1	—	13	—	18	—
— 1	— 1½	—	8	—	5	—
— 1½	— 2	—	6	—	2	—
— 2	— 3	—	5	—	4	—
— 3	— 4	—	-	—	3	—
— 4	— 5	—	2	—	2	—
— 5	— 6	—	2	—	1	—
— 6	— 7	—	-	—	2	—
— 7	— 8	—	-	—	-	—
— 8	— 9	—	2	—	-	—
— 9	— 10	—	1	—	-	—
— 10	— 15	—	6	—	-	—
— 15	— 20	—	1	—	-	—

For 1 Mand, der paa Aarets sidste Dag indkom til Observation, er ingen Sygdomsvarighed anført. Iøvrigt er Forholdet omtrent det sædvanlige, kun at der maaskee viser sig nogen Tendens til forøget Indlæggelse i Sygdommens første Halvaar. Da jeg fremdeles anseer det af stor Vigtighed, at Asylhjælp itide benyttes, skal jeg i denne som i tidligere Beretninger meddele det hidtil opnaaede Resultat for 59 Mænd og 54 Qvinder, som indlagdes i Sygdommens 1ste Halvaar. Af de 59 Mænd vare ved Aarets Udgang 17 udgaaede helbredede, 5 i Bedring, 3 uhelbredede og 3 døde, saa at altsaa 31 vare tilbageliggende. Af disse 31 er imidlertid senere 7 udskrevne helbredede, 3 ud-

gaaede i Bedring, medens 4 befinde sig i god Bedring i Asylet, saa at der kun er 17 tilbage, om hvis Bedring eller Helbredelse der kun er ringe Haab.

Med de 54 Qvinder er Forholdet følgende:

13 helbredededes inden Aarets Udgang, 8 udgik i Bedring, 4 udskreves uhelbredede, 2 døde, saa at der ved Aarets Udgang var 27 tilbage. Af disse ere senere 2 helbredede, 1 udgaaet i Bedring og 3 nærme sig Helbredelsen; medens de Øvrige kun give ringe Haab om væsentlig Bedring.

Med Hensyn til Antallet af tidligere Anfald var Forholdet følgende:

1 tidligere Anfald	14	Mænd,	16	Qvinder,
2 — —	7	—	8	—
3 — —	4	—	2	—
4 eller flere —	8	—	8	—

De væsentligste, noterede Aarsager have været følgende:

Arveligt Anlæg	42	Mænd,	16	Qvinder,
Sorg (Næringssorg, Kjærlighedssorg o. d.)	22	—	20	—
Onani	24	—	1	—
Drik og Sviir	19	—	-	—
Religiøs Paavirkning (Læseri)	3	—	7	—
Menstruationsuorden	-	—	16	—
Syphilis	5	—	1	—
Overanstrængelse	6	—	4	—
Ærgrelse	4	—	4	—
Barselseng og Diegivning	-	—	6	—
Chlorose	-	—	3	—
Typhus	2	—	-	—
Hjertefeil	-	—	2	—
Skræk	-	—	2	—
Hjernebetændelse	1	—	-	—
Hjernesvulst	-	—	1	—
Fængselsstraf	1	—	-	—

Naar undtages, at det arvelige Anlæg hyppigere end sædvanlig er noteret som Aarsag og at Menstruationsuorden ligeledes har forekommet hyppigere, er der ved Aarsagsforholdene intet Væsentligt at bemærke.

Sygdomsformerne.

Disse ere som tidligere anmærket opførte efter den ved Indlæggelsen opgjorte Diagnose uden nogen senere foretagen Forandring. Som det af Aarslisten sees, er der

i 1867 behandlet 250 Mænd og 212 Qvinder eller tilsammen 462, der ere opførte under følgende Rubrikker:

Melancholia	73	Mænd,	91	Qvinder,
Mania	49	—	53	—
Stupiditas	3	—	1	—
Delirium tremens	1	—	-	—
Dementia	98	—	56	—
Idiotismus acquisitus	6	—	5	—
Idiotismus congenitus	-	—	2	—
Epilepsia	6	—	4	—
Paralysis generalis	13	—	-	—
Til Observation	1	—	-	—

Som i de foregaaende Generalberetninger bemærket figurerer adskillige Stamgjæster, hvis Sygdom forlængst er overgaaet i uhelbredelig secundær Form, fremdeles under Melancholia og Mania. Men for de Nyindkomnes Vedkommende er dette Aar ret heldigt, idet af samtlige 197, eller naar den til Observation Indlagte sættes ud af Betragtning 196, 64 Mænd og 71 Qvinder indkom under Sygdommens primære Form. I Forbindelse hermed staaer, som tidligere bemærket, det for Qvinderne heldigere Resultat af Behandlingen, idet der, uagtet Qvindernes Antal kun har været 212, medens Mændenes var 250, dog findes flere Qvinder end Mænd baade blandt de Helbredede og Bedrede.

Melancholia.

Af 73 under denne Rubrik opførte Mænd udgik 9 helbredede, 6 i Bedring og 10 uhelbredede, medens 2 døde. Af de 91 Qvinder helbredes 21, bedredes 10 og udgik uhelbredede 15, medens 2 døde. Da jeg iaar, som sædvanligt, ved Henvendelse til Læger, Præster, Fattigcommissioner og Private har erholdt Underretning om de i Aarets Løb Udgaaedes Tilstand, skal jeg derom meddele Følgende:

Af de 9 Mænd, som udskreves helbredede, have 3 paany maattet ty til Asylet, men de 2 ere atter udgaaede, og den 3die befinder sig i Bedring. De 6, som udskreves i Bedring, have vedblevet at befinde sig som ved Udskrivningen. Blandt dem, som udskreves uhelbredede, er 1 efter Hjemkomsten bedret saa betydelig, at man i Hjemmet anseer ham for helbredet.

Angaaende de tvende Mænd, der ved Døden afgik, skal jeg som sædvanlig meddele en kortfattet Beretning. Men forinden jeg gaaer over hertil, skal jeg meddele, hvad jeg har erfaret om de udskrevne Qvinder.

De 21 Qvinder, der udgik helbredede, have samtlige holdt sig friske med Undtagelse af 1, der er indkommen med Recidiv. Blandt dem, der udskreves i Bedring, angives 3 i Hjemmet at have gjenvundet sin Helbred, medens de øvrige vedblive at befinde sig i forbedret Tilstand. Af de 15 uhelbredede Qvinder overflyttedes 2 til Oslo Asyl, de Øvrige udsattes i Privatforpleining og samtlige befinde sig omtrent som ved Udskrivningen.

De Afdøde vare følgende:

No. 1. O. H. Ø., 46 Aar gammel, Huusmand. Indkom 31te Mai 1867. Han befandt sig i fattige Kaar, var Søn af ubemidlede Selveierfolk, i hvis Familie ingen Sindssygdom skal være forekommet. Han har fra sit 18de Aar været gift med en Enke I. G., med hvem han har levet i misligt, børnløst Ægteskab. Han skildres som en snil og brav, ædruelig og ordentlig Mand. I December 1866 blev han indkaldt som Vidne i en Retssag og i næste Møde eedfæstet. En Tid efter blev han atter indkaldt og strax derefter mærkede man, at han blev stille, tankefuld, begyndte at troe, at han havde afgivet urigtig Forklaring (Noget, der efter Præstens og Sorenskriverens Sigende aldeles ikke skal være grundet). Han blev ligegyldig for Alt, var urolig og vilde Intet foretage sig. For 14 Dage siden gik han i Fossen, men blev fisket op igjen. Næringsvægring er tilstede. Lægen skildrer ham under 21de Mai som stille, taus og tankefuld, klagende over Hovedpine og lidende af Illusioner og Hallucinationer, uden Interesse for sine Omgivelser og uvillig til at beholde Klæderne paa sig. Afføring træg; bruger Pulv. eccoprot. tonic.

6te Juni. Status præsens. Patienten er liden af Væxt, ludende af Holdning og træg i sine Bevægelser. Hovedet er af almindelig Form, besat med tyndt graat Haar. Panden høi, Øinene blaa, Pupillerne lige, Blikket sørgmodigt, men noksaa forstandigt. Ansigtet magert. Trækkene ret regelmæssige. Tungen ubetydelig belagt. Tænderne gode, men stærkt afslidte paa Tyggefladerne. Ved Bryst og Underliv intet Abnormt, ligesaalidt som ved Genitalia, ved Anus flere Hæmorrhoidalknuder; Extremiteterne spinkle med svag Muskulatur.

Han opholder sig i den rolige Afdeling, hvor han gaaer uvirksom omkring i Corridoren. Stemningen er nedtrykt; af og til er han neppe at formaae til at svare, men staaer stille og græder; til andre Tider svarer han noksaa forstandigt. Han ængstedes i den første Tid meget over sin Forklaring for Retten, medens han nu synes noget beroliget i denne Henseende. Han er dog endnu stadig klynkende over sin Syndefuldhed og store Brøde. Der er begyndende Sygdomserkjendelse. Hallucinationer benægtes. Han klager over Hovedpine og svækket Hukommelse. Nattesøvnen ret god. Appetit og Afføring i Orden.

D. Ferri reducti grij Pulv. nucis vomic gr. $\frac{1}{2}$ t. p. d.

12te Juni. Diarrhoe. 20de Juni. Haard og besværlig Afføring.

22de Juni. D. Pulv. eccoprot. ton.

3die August. Klagede igaar over Frysninger med Mathed, saa han maatte bringes tilsengs. Inat har han været rolig, idag ligger han skjælvende med et yderst ængsteligt Angsigtsudtryk uden at svare, men pegende paa sit Underliv. Aanden i høi Grad stinkende, Læberne tørre. Han har i den sidste Tid spist meget lidet, idag Intet. Afføringen de sidste Dage ubekjendt. Underlivet ømt i Cardia, men forresten meget haardt. P. 76. Medicin tager han ikke. Appl. Clysma.

4de August. Clysteret beholdtes, men virkede ikke. Underlivet deigagtig i Coecalegnen. Repet. Clysma.

5te August. Seer fremdeles stærkt medtaget ud, ligger stille hen uden at tale. Underlivssmerter synes fremdeles at være tilstede. I 2 Dage har han intet nydt. Ingen Afføring uagtet Clysma igaar og iforgaars. Repet. Clysma.

6te August. Igaar 2 Gange Clysteer uden Virkning. Appl. Koldtvands-clysteer.

7de August. Fremdeles ingen Afføring. Underlivet haardt og noget ømt, Læberne crustøse. Aanden stinkende. Han har i 4 Dage Intet spist.

8de August. Fremdeles ingen Afføring. Fuldstændig Næringsvægring: „thi det er ikke hans Mad".

D. Ol. ricini.

9de August. Bibragtes igaar ℥ß Ol. ricini uden Virkning. Har inat gaaet oppe og kastet Sengklæderne omkring. Et Clysteer idag uden Virkning.

Appl. Suppositor. af Extract. atropæ gr. $\frac{1}{2}$ m. & v.

10de August. Fremdeles ingen Afføring trods Indpumpning af Vand i Rectum og Anvendelse af Pulv. eccoprot. tonic.

11te August. Har fremdeles intet nydt. Klagede imorges over Frysning. Underlivet indtrukket, ømfindtligt for Tryk. Afkræftelsen tiltager. Hænder og Fødder kolde. P. 88. Appl. Neptunsbælte.

12te August. Døde han.

Obductionen foretoges 26 Timer efter Døden og viste:

Cavit. cranii. Lacunar normal. Dura mater i Panderegionen fastvoxet til Benet og fortykket. Over hele Partiet saavel de finere som de grovere Kar stærkt injicerede. Paa indvendige Side stærkt fyldte Vener. De tynde Hinder paa Basis en Smule opake, overalt stærkt injicerede. I det subarachnoidale Rum Serum. Hjernen tung og fugtig, af formindsket Consistens; ved Gjennemsnit fremtræder i dens hele Substants saavel større som mindre Blodpunkter. Den hvide Substants rødlig marmoreret.

I Sideventriklerne Serum. Ependyma normal. Den lille Hjerne frembyder samme Forhold som den store.

Cavit. pectoris. Begge Lunger, især høire, ved stærke Adhæsioner forbundne med Brystvæggen. I Hjerteposen sparsomt Serum. Den midterste Valvel af Aortaklapperne med nogen Fortykkelse af Nodulus, saa Klappen ikke fuldstændig slutter. Hjertets Muskulatur normal, vel contraheret.

Venstre Lunge. Nedre Lap fugtig og tung, mørkere af Farve end normalt. Ved Gjennemsnit sees i denne Laps midterste Parti en hønseægstor Haardhed, som udad er mørkerød og fugtig, i sit Midtparti i Overgang til graalig Detritusmasse. Den hele Lap forresten fyldt med blodigt skummende Serum, lidet crepiterende. Øverste Lap tør og anæmisk.

Paa høire Side af Brystvæggen findes i Pleura en Forbening omtrent 2½" lang, ½" bred, som ligger i Mellemrummet mellem 4de og 5te Ribbeen. Den er paa begge Sider besat med vorteformige Knuder ogsaa af ossøs Structur.

Høire Lunge i sin øvre og midtere Lap opfyldt af sparsomt, rødfarvet Serum, medens den nedre er tung og fast, lidet crepiterende, af mørk Farve. Af de finere Bronchiegrene lader sig udtrykke hvide, fedtagtige Masser; de større Bronchier ere fyldte med blodig Slim. Slimhinden i dem, ligesom i Trachea, med Ecchymoser.

I Laryngis Slimhinde, især i Ventriculi Morgagni en mørk, brunagtig, slimet Masse.

Cavit. abdom. Omentet tilloddet til det betændte Peritonæum. Ventriculus liden; dens Slimhinde idethele bleg, belagt med galdefarvet Slim, i Nærheden af Pylorus skiferfarvet; paa et Par Steder smaa, friske Ecchymoser.

Tyndtarmen i sin hele Udstrækning fra Jejunum til Coecum med jævn mørkrødfarvet Slimhinde, som er opflosset og blød. Den serøse Hindes Kar injicerede.

Tyktarmen, Colon transversum meget snever. I Colon descend. findes der 3 forsnevrede Partier, hvor Fingeren kun vanskelig kan bringes igjennem. Slimhinden i Regionen af Coecum jævnt rødfarvet med blodig Slim; de øvrige Partier i sin Heelhed blegere, hist og her med større Ecchymoser. Colon descend., Soman. og Rectum stærkt fyldte med Excrementer. Milten af normal Størrelse, anæmisk. Snittet har et voxagtigt, glindsende Udseende.

Leveren bagtil adhærent til Diaphragma. Paa dens Midte opad sees en gulagtig Fortykkelse af Capselen omtrent 1" lang og ½" bred. Parenchymet anæmisk.

Nyrerne normale.

2. I. M. E. Indkom 14de October 1867 med følgende ufuldstændige Oplysninger. Patienten kom for nogle Dage siden til Eker fra Thoten. Han antages at høre til de Vakte. Han har ikke været at formaa til at give nogen Besked om sine

Forholde og har i flere Dage nægtet at tage Næring til sig. Afføringen i Orden. Urinen en enkelt Gang afgaaet i Sengen. Nattesøvnen liden.

18de October. Seer i høi Grad medtaget ud; er ængstelig og forskrækket for Noget, som kommer fra Ovnen og flyver ind i ham. Synker til Nød flydende Sager, men kan ikke synke faste. Tungen i høi Grad belagt. Tandkjødet blødende. Ingen Afføring siden Indkomsten, uagtet Clysma. Puls liden, næsten ufølbar. Repet. Clysma.

D. Mixt. acid. c. sulph. chinin (℥viij—ʒß) ℥ß trih.

D. Sherry. cl. mj. trih.

20de October. Fremdeles afkræftet. Synes lidt mere bevidst. Synker nu temmelig let flydende Sager. Der er Ømhed for Tryk i høire Hypochondrium. Fremdeles ingen Afføring, men efter et Clysma under Visitten kommer faa, haarde, knolleformige Excrementer.

D. Pulv. sennæ comp. cl. min.

22de October. D. ½ Fl. Bayerøl daglig.

23de October. Status præsens. Hovedet af almindelig Form, besat med mørkt Haar. Øinene blaa med lige Pupiller. Blikket ængsteligt. Ansigtet blegt og indfaldent. Tungen tør. Tandkjødet fremdeles blødende. Underkjæven hængende. Ved Brystorganerne intet Abnormt. Underlivet blødt. Ved Genitalia og Anus Intet at bemærke.

Patienten har siden Indkomsten ligget tilsengs i C. Stemningen nedtrykt og ængstelig. Om sit foregaaende Liv og Forholde forøvrigt kan han ingen Oplysning meddele. Paa et enkelt Spørgsmaal kan han undertiden svare ordentlig, men iøvrigt er hans Tale i høi Grad forvirret: „han har mistet Sjælen; En tog den, som havde Svartebogen; han har ligget i Seng sammen med Djævelen o. s. v.“ Hallucinationer tilstede. Hukommelsen sløvet. Han angiver at føle sig mat og syg uden dog desangaaende nærmere at kunne forklare sig. Siden Indkomsten af og til Brækninger af et seigt grønagtigt Slim. Han jamrer sig for Tryk saagodtsom over det hele Legeme, især dog i høire Hypochondrium. P. 100. Ingen Afføring paa 3 Døgn.

Appl. Clysma.

28de October. Natten urolig, har idelig forlangt Noget at nyde. Synes at være ved ganske god Bevidsthed. Ingen Brækning i sidste Døgn. Afføring iforgaars spontan. P. 120, liden. Bagtil og nedad i høire Lunge dæmpet Percussionslyd; her høres finblæret Crepitation. Cont. Sherry. D. Æther gtt. x unih.

Han har forklaret, at han har været Handelskarl og solgt Billeder, at han en Aften kom ind i en Hytte efter hele Dagen at have gaaet vaad. Her laa han om Natten i Træk og vaagnede med stærk Hovedpine samt almindeligt Ildebefindende —

siden kan han ikke huske, hvad der er passeret. Han har tillige omtalt, at han i sin Tine havde nogle Smaating, som Folk antog, han var kommen til paa en mindre retmæssig Maade — dette krænkede ham.

29de October. Natten uden Søvn; han har ligget og jamret sig. Seer idag yderlig medtaget ud, Ansigtet blegt og indfaldent, Tænder og Tunge crustebelagte, Tørsten stærk, synker endnu godt flydende Sager. Afføring for 2 Dage siden. Aandedrættet frequent (40). Trachealrallen. Paa Forfladen af begge Lunger høres Respirationslyden svag. Bagfladen af Lungen lader sig paa Grund af Patientens Mathed ikke undersøge. Underlivet ømfindtligt. P. ufølbar. Han ligger i musciterende Delirier, hvoraf han dog lader sig vække; erklærer, at han helst vil sove.

30te October. Natten uden Søvn, har ligget med halvt tillukkede Øine, samt af og til jamret sig. Debiliteten i Tiltagende, Talen hviskende, Respirationen mere besværet (48). P. fremdeles ufølbar. Kan endnu synke flydende Sager. Har siden igaaraftes faaet Sherry cl. mj. unih.

Døde Kl. 4 Eftermiddag.

Obduction 19 Timer efter Døden.

Legemet i høi Grad afmagret; i Underextremiteterne Rigor mortis; ubetydelig Liighypostase.

Cavitas cranii. Lacunar normal. Sinus blodtomme. Dura mater omtrent fra Midten af Sulcus longitud. bagover med et gelatinøst Exsudat fastvoxet til de tynde Hinder; hist og her paa dens Overflade gelatinøse Pletter; dens Kar tomme; ved gjennemfaldende Lys viser den et skiddent rødfarvet Udseende. De tynde Hinders Kar maadelig fyldt med mørkt Blod; i deres bagre Trediedeel ere de fordunklede. Intet Serum i det subarachnoid. Rum. Hjernen noget fugtig. Corticalsubstantsen bleg; i Hemisphærernes Medullærsubstants er der, især paa høire Side, mindre rosafarvede Partier. I Ventriclerne en sparsom Quantitet Serum. Ependymet overalt normalt.

Cavitas pectoris. Hjertet stort og slapt. I høire Atrium og Hulvenerne tykflydende, misfarvet Blod med sparsomme, mørke, løse Coagler. Klapperne normale. Venstre Lunges Forflade bleg, bagtil og nedad er den hyperæmisk, lidet crepiterende. Ved Gjennemsnit udflyder blodblandet Serum i rigelig Quantitet; i den midtre Deel af nedre Lap er den i et Parti af en Valnøds Størrelse hepatiseret.

I høire Pleurahulhed en rigelig Masse blodfarvet Serum (℥xij—℥xvj). I Regionen af 4—5te Costa er Lungen ved en stærk fibrøs Membran fastvoxet til Brystvæggen i omtrent 1 Spd.s Udstrækning; ogsaa Lungens Spidse fast sammenhængende med Væggen; bagtil mindre Adhærentser. Lungen stor, tung, ikke sammenfalden. Dens hele Bagflade mørk af Farve, meest nedad. Den er mindre stærkt crepiterende end normalt, Karrene stærkt fyldte og ved Gjennemsnit udflyder skummende rødt Serum

i rigelig Mængde. Spidsen indtages af en sammenfalden Hulhed af omtrent et Ægs Størrelse, dens Væg er besat med Trabecler, ikke ulcererende. Communication med nogen større Bronchiegreen lader sig ei paavise; i dens Omkreds er Lungens Væv fortykket og fortættet, tildeels indesluttende Kalkmasser, ikke crepiterende. I Midtpartiet af Mellemlappen findes, svarende til Sammenvoxningen med Brystvæggen, et hepatiseret Parti med smaa, gule, tuberkelagtige Punkter; Lungealveolerne ere her fyldte med hvidgraa Detritusmasse. Den forreste Deel af øverste Lap bleg og crepiterende, men noget fugtig. Bronchialslimhinden mørkrød og svullen, med seigt Secret.

Cavitas abdominis. Milten noget større end normalt, meget sprød. Paa Gjennemsnit viser den en blegrød Farve, er tør, blodløs og homogen, af voxagtig Glands. Ventriklens Slimhinde paa Midten af Curvatura major stærkt rødt injiceret. Slimhinden i Ileum mørkrød, svullen og opflosset, stærkest nedad mod Valvul. Bauhini. De solitære og Peyerske Glandler stærkt fremtrædende; i den øverste Deel af Tarmen vise de sig ved Gjennemsnit indeholdende en blød graahvid Masse; længer nede ere de bedækkede med en brungul Skorpe og nedad mod Valv. Bauhini er der runde Ulcerationer af en Sølvtoskillings Størrelse, hvis Bund er glat, med noget sinuøse Rande, idet den opblødte Slimhinde rager frem over Saaret. Mesenterialglandlerne forstørrede, af graarød Farve og temmelig betydelig Resistens.

Leveren er stor og tung; paa Gjennemsnit viser den sig paafaldende anæmisk, glat og af en voxagtig Glands.

3. M. J. L., Huusmandskone, 47 Aar. Indkom 20de April 1867. Hun er Datter af Gaardmandsfolk. Faderen skal have været sindssyg. Som Barn skal hun have været svagelig og som ugift engang have aborteret; ellers er der om hendes Fortid Intet oplyst. Hun har i 19 Aar været gift, ført et godt ægteskabeligt Samliv og avlet 4 Børn. Der er gaaet omtrent $2\frac{1}{2}$ Aar mellem hvert Svangerskab, der samtlige have havt normalt Forløb. Den legemlige Udvikling god, den sjælelige maadelig. Sygdommen udbrød sidste Juul. Hun blev søvnløs, ængstelig, græd ofte og yttrede Frygt for ikke at blive salig, Talen forvirret. Flere Gange forsøgte hun at hænge sig. Hendes Tilstand beskriver Lægen saaledes: Hun er af Middelhøide, spædlemmet og afmagret. Ansigtet blegt. Blikket stirrende. Hun klager over Smerter i Hovedet og langs Rygraden. Puls og Hjerteslag irregulære og svage. Ved Lungerne intet Abnormt. Sindsstemningen deprimeret, hun græder ofte. Talen oftest forkeert, dreier sig meest om religiøse Gjenstande Hun har Hørelseshallucinationer.

26de April. Status præsens. Hovedet veldannet med graat Haar, Panden lav, Øinene blaa med lige Pupiller, Blikket sænket, Ansigtet indfaldent, dets Farve gulbleg. Udtrykket bærer Melancholiens Præg. Læberne blege, Tænderne defecte eller carierede. Tungen rød, tør og sprukken, Appetiten nogenlunde i Orden. Afføringen

regelmæssig. I Halskarrene høres der stærk Susen, medens Brystorganerne ingen væsentlig Abnormitet frembyde. Ømfindtlighed ved Tryk i Cardia. Leverens Dæmpning strækker sig et Par Fingersbred nedenfor Costalranden; ellers intet Abnormt i Underlivet. Huden gulbleg, tør og kold. Extremiteterne veldannede. Kræfter og Ernæring daarlige. Hun seer fremdeles nedstemt ud, sukker og jamrer sig over sin Nød og Elendighed, som ikke tillader hende nogen Ro. Frygt for Fordømmelse optager fremdeles hendes Tanker. Nogen Selvbevidsthed tilstede, saa hun har Opmærksomhed for sine Forholde, tildeels ogsaa Erkjendelse af det Sygelige i Tilstanden. Hun arbeider lidt og er rolig, saa hun kan holde sig i B[1]. Søvnen ringe. Hallucinationer angiver hun nu at være fri for; hvad hun forhen har seet og hørt vil hun ikke fortælle om.

29de April. D. Sol. chloret. ferric. alcoh. gtt. xv t. p. d.

„ Løvetandscuur.

4de Mai. Gik iaftes tilsengs, klagende over Mathed og Tyngde i Fødderne, som vare betydeligt oedematøst opsvulmede og blege. Idag ligger hun med kort og besværet Aandedræt, under musciterende Delirier, klager over Tørhed og Tørst. Udseendet usselt, Tungen tør, P. liden, 124. Blæsen og nogen Ægophoni over Bagfladen af hele venstre og over Spina af høire Lunge.

D. Æther gtt. viij unih. Sep Sol. chloret. ferric.

4de Mai. Udover Dagen tiltagende Debilitet, med total Bevidstløshed og Trachealrallen, ufølbar Puls.

Døde om Eftermiddagen.

Obduction 41 Timer efter Døden.

Cavitas cranii. Lacunar normal; Sinus blodtomme; de tynde Hinder over Hemisphærernes Midtparti opake og noget fortykkede; i det subarachnoid. Rum maadelig Ansamling af Serum. Karrene blodtomme. Hjernen tør og fast af Consistens, ved Gjennemsnit sees ingen Blodpunkter, Corticalsubstantsen graalig, Medullærsubstantsen skinnende hvid. I Sideventriclerne sparsom Ansamling af Serum. Ependymet normalt. Den lille Hjernes Substants af samme Beskaffenhed som den stores.

Cavitas pectoris. I Hjerteposen et Par Unzer Serum. Hjertet stort og slapt, Muskulaturen bleg, Væggene forholdsviis tynde, især venstre Ventrikels, høire Ventrikel større end normalt. Mitralklappens Aabning forsnevret, Papillærmusklerne noget retraherede, Klappens frie Rande noget fortykkede og sammenskrumpede, hist og her smaa, haarde, bruskagtige Excrescentser. Aortaklappen noget insufficient, paa Klapperne smaa Excrescentser. Lungerne falde ikke sammen ved Aabning af Thorax.

Venstre Lunge stor, tung og fast; dens nedre Lap stærkt rød, mør og sprød, ikke crepiterende. Gjennemsnittet viser sig granuleret og ved Tryk lader sig fra Alve-

olerne en fibrinøs Prop med Vanskelighed udpresse. Øvre Lap crepiterende og af blegere Farve, ved Gjennemsnit udflyder rødlig farvet, skummende Serum i overordentlig rigelig Mængde.

Høire Lunge bagtil og nedad saa fast adhærent til Brystvæggen og Diaphragma, at den maa udskrælles ved Kniven. Pleura nedad og bagtil fortykket til en hvid, fleskeagtig, omtrent 1''' tyk, lamelløs Membran; medens den opad er mere tynd og gjennemskinnende. Bagtil er den nederste og en Deel af midtere Lungelap indtagne af samme Forandringer, som venstre Lunges nedre Lap, medens dens øvrige Partier ere stærkt oedematøse. Bronchiernes Slimhinde rød, opflosset; de ere stærkt fyldte med skummende, serøs Vædske.

Cavit. abdomin. Milten liden og bleg. Leveren tør og anæmisk. Ventriklens Slimhinde for en Deel graalig, skiferfarvet. Nyrerne normale.

Uterus stor og tung. Ved Gjennemsnit viser sig dens Vævs Consistens saa fast, at det skriger under Kniven, Væggene omtrent $\frac{3}{4}$'' tykke, Substantsen bleg og tør. Uterincaviteten temmelig stor, Slimhinden tyk, med stærke Fremspring; i Cervicalcanalen runde, hirsekornstore Knuder, der ere gjennemskinnende og fyldte med Vædske.

4. J. A. S. Huusmandsdatter. 28 Aar. Indkom 11te Juni 1867. Patientens Forældre fattige, men ordentlige Pladsfolk. Saavel Faderens som Moderens Moder vare sindssyge; en Broder af Patienten er som epileptisk og sindssyg indlagt paa Asylet i Bergen, en gift Søster har lidt af Melancholi, men er nu rask. Patienten har gjennemgaaet de almindelige Børnesygdomme, men ellers været stærk og rask, flink til Arbeide og dygtig i Skolen. I det 15de Aar blev hun menstrueret uden sygelige Phænomener, men faa Aar efter begyndte hun at lide af Cardialgi med Præcordialangst og hysteriske Symptomer. Menstruationen snart rigelig, snart sparsom. Sædelig og religiøs har hun altid været anseet for. Evnerne gode. Temperamentet heftigt. Hun har altid sørget meget over Sødskendenes Sindssygdomme og frygtet for en lignende Skjæbne. En uheldig Forlovelse har hun ogsaa taget sig meget nær.

For 3 Maaneder siden fik hun et Anfald af Cardialgi med betydelig Angst; Sorg over at være bleven narret af sin Forlovede i Forening med religiøs Paavirkning virkede nu saa stærkt, at Sindssygdommen udbrød. Hun gik stadig frem og tilbage, jamrende sig over, at hun var fordømt og yttrende Ønske om at tage Livet af sig. Senere blev hun sengeliggende, gravede da Hovedet ned i Sengklæderne og Halmen, stønnede og sukkede og fordreiede Legemet, saa man skulde antage, at hun led af Kramper. Saaledes kunde hun ligge flere Timer, indtil hun var aldeles badet i Sved. Ved alvorlig Tiltale hørte hun undertiden op med disse Bevægelser. Hun havde Bevidsthed, saa hun kjendte Alle, og talte sammenhængende. Stemningen nedslaaet; hun talte altid om sine Anfægtelser og om religiøse Gjenstande. Appetit og Afføring i Or-

den. Søvnen i den sidste Tid god. Hun har Hallucinationer; saaledes saa hun engang Djævelen, som vilde friste hende til at fornegte Christus.

Hun har været aareladt og brugt Opiater.

12te Juni. Vil ikke spise; fordi hun skal dø; der er betydelig stinkende Aande. Efter indstændig Anmodning lader hun sig dog bevæge til at tage Føde.

Over venstre Arteria radial. et omtrent 1 Tomme bredt Vulnus, bibragt i Hjemmet for at dræbe sig.

Appl. Tvangstrøie.

15de Juni. Sep. Trøien, da hun synes mindre ængstelig og misstemt.

17de Juni. Efterat hun nogle Dage havde viist sig roligere, men dog med stadig Tale om at hun var fordømt og maatte dø, forværredes Tilstanden udover Gaarsdagen; hun græd og paastod, hun maatte dø, thi Gud havde befalet det. Omtrent Kl. $9\frac{1}{2}$ igaaraftes fik hun i et Øieblik, hvori hun var ubevogtet, Anledning til at hænge sig med sit Lagen i Gaspælen. Oplivningsforsøg anstilledes uden Nytte.

Obduction 18 Timer efter Døden.

Legemet fyldigt og velnæret, Rigor mortis i nogen Grad tilstede, stærkest udtalt i de øvre Extremiteter. Ansigtet blegt, Øieæblerne ikke promminerende. Læberne blaa, temmelig turgescerende. Tungen ikke indklemt mellem Tænderne. Paa Halsen en blaalig Decoloration, omtrent 1″ bred, som gaaer lige over Caput laryngis fra den ene Musc. sternocleidomastoid til den anden. Paa Nakken har Huden beholdt sin normale Farve. Over Ryggen og Laarene blaalig Decoloration. I Vagina Slimansamling.

Cavitas cranii. Ved Løsningen af Galea fra Lacunar udflyder sort Blod i rigelig Mængde. Lacunar tynd med ubetydelig diploitisk Substants. I Sinus longitudinal en betydelig Qvantitet sort, flydende Blod. Saavel Duras som de tynde Hinders Kar fyldte med mørkt Blod, især paa Basis, hvor de større Vener staae spændte. Hjernen tung og fugtig; den graa Substants uden væsentlig Abnormitet, medens den hvide er tæt besaaet med Blodpunkter; Farven paa enkelte Steder, især over Thalami og Corpora striata, blaalig graa. Ependymet normalt. Ubetydeligt Serum i Sideventriklerne. Den lille Hjernes Substants frembyder samme Phænomener som den stores.

Cavitas pectoris. Under Halsens Hud ingen Ecchymoser, ingen overrevne Muskelfibre, os hyoid, Larynx og Karrene hele. Paa Epiglottis, Stemmebaandene og Slimhinden af Larynx smaa Ecchymoser. Slimhinden forøvrigt bleg. I Ventriculi Morgagni og paa Stemmebaandene stærkt Belæg af Slim.

Hjerteposens indvendige Flade mørk af venøs Injection, Hjertet stort og slapt. Ved dets Aabning udflyder flydende sort Blod i rigelig Mængde. Klapperne normale, paa Aorta begyndende atheromatøse Afsætninger.

Venstre Lunge ved ældre pleuritiske Afsætninger fæstet til Brystvæggen;

under Lungehinden sees betydelige Ecchymoser stærkest nedad og bagtil, hvor Lungens Overflade er mørk blaalig; nedre Lap tung, Gjennemsnitsfladen lysrød, den crepiterer, men der udflyder rødfarvet Serum i rigelig Mængde; øvre Lap bleg, men fugtig.

Høire Lunge ved stærke Adhærentser langs hele Forfladen fæstet til Brystvæggen. Paa dens Overflade er der i den nedre Halvdeel en tynd, fibrinøs Pseudomembran, som med Lethed lader sig afløse. Over dens Overflade Ecchymoser, især nedad; nedre Lap mørk af Farve; de to andre Lapper blege. Bronchierne fyldte med skummende, svagt blodblandet Slim. Slimhinden noget injiceret.

Cavit. abdominis. Colon transversum trukket nedad, saa den danner en Slynge ned i Bækkenet. Tarmene gasudspændte. Milten af normal Størrelse, Capselen fortykket, Consistentsen formindsket, sort Blod udflyder i betydelig Qvantitet ved Gjennemsnit. Lever og Nyrer, ligesom samtlige Underlivets Vener fyldte med sort, flydende Blod. Ventriklen liden, Slimhinden langs Curvatura major deels graalig farvet, deels med friskere, rødt injicerede Partier; i Nærheden af Pylorus enkelte hæmorrhagiske Erosioner. Uterus ved stærke Adhæsioner loddet til nærliggende Tarmslynger. Venstre Tuba fastvoxet til Rectum, ligesom Ovariet opadtrukket. Høire Tuba stærkt fortykket, ved stærke, fibrøse Adhærenser fæstet til de omliggende Partier. Høire Ovarium af en Valnøds Størrelse, omgivet af en tyk, fibrøs Capsel; ved Gjennemsnit sees indtil nødstore Huulrum, tildeels fyldte med puriform Materie.

Mania.

Herunder er opført 49 Mænd og 53 Qvinder, af hvilke 16 Mænd og 13 Qvinder helbrededes, 1 Mand og 3 Qvinder bedredes, medens 7 Mænd og 4 Qvinder udgik uhelbredede og 1 Qvinde døde.

Samtlige helbredede Mænd have i Hjemmet holdt sig raske. Den ene Mand, der udskreves i Bedring, befinder sig fremdeles i samme forbedrede Tilstand som ved Udskrivningen. Af de 7 i uhelbredet Tilstand udskrevne Mænd indlagdes 1 i Bergens Asyl, medens de øvrige 6 begave sig til deres Hjem, hvor imidlertid 2 ere forværrede, saa de ere komne tilbage til Asylet; 2 andre af disse ere derimod i Hjemmet bedret saa betydelig, at de ansees for helbredede. Af de 13 Qvinder, der udskreves som helbredede, har Ingen faaet Tilbagefald, men 1 er efter Hjemkomsten død af Brystsyge. 2 af de 3, der udskreves i Bedring, befinde sig fremdeles i ret god Tilstand, medens den 3die er indkommen paanyt under et voldsomt maniakalt Anfald. Af de 4, der udskreves i uhelbredet Tilstand, overflyttedes 2 i Oslo Asyl, medens de øvrige 2 reiste til sit Hjem; samtlige befinde sig i uforandret Tilstand.

Den Ene, som afgik ved Døden, var

E. G. 30 Aar. Datter af en sindssyg Fader og Søster af en sindssyg Broder. Hun havde ligget i Asylet fra 4de Mai til 6te Septbr. 1864, da hun udskreves helbredet og holdt sig rask indtil 3 Uger før hendes fornyede Indlæggelse 1ste Marts 1865. Hun angrebes da temmelig pludselig af et voldsomt Raserianfald, hvorunder hun viste megen Uro, Støien, Ødelæggelseslyst, men derhos et saa fjollet Væsen, en saa barnagtig, usammenhængende Tale, at den Læge, som indsendte hende, maaskee har Ret, naar han diagnosticerede acut Dements. I den første Tid efter Indlæggelsen beroligedes hun noget, kjendte fra og til sine Omgivelser og lod undertiden en og anden forstandig Bemærkning høre. Det varede imidlertid ikke længe, inden hun atter forværredes, saa at hun i Regelen var urolig Nat og Dag, ødelagde Gang- og Sengklæder, samt viste sig i høi Grad urenlig. Hendes legemlige Befindende var dog nogenlunde godt, indtil hun i Begyndelsen af Juli saaes tydelig at tabe i Huld og Kræfter og begyndte at lide af temmelig stærk Metrorrhagi. Denne gav sig efter Anvendelsen af sure Midler, men vendte efter 1 Maaned atter tilbage, veg da atter for samme Midler, men efterfulgtes af stærk Leucorrhoe. Hun benyttede Hydr. ferric. og subnitr. bismuth. aa gr. vj. bicarb. natric. gr. x samt Alunindsprøitninger; paa samme Tid begyndte ogsaa Brækninger fra og til at indfinde sig. Hun var nu roligere, holdt fordetmeste Sengen, men viste sig forvirret i sin Tale og kjendte ikke sine Omgivelser.

Under afvexlende Metrorrhagi og Leucorrhoe, der tilsidst blev meget stinkende, samt hyppige Brækninger tiltog Afmagringen og Udmattelsen, og 12te November døde hun.

Obductionen 35 Timer efter Døden viste:

Cavit. cranii. Lacunar af normal Form, Sømmene aldeles forbenede. Den diploetiske Substants næsten manglende. I Sinus sparsomt flydende Blod. Dura mater bleg og anæmisk. De tynde Hinder opake, især paa Basis, hvor der over Circul. arterios. Willisii findes Serum i rigelig Mængde; deres Blodfyldning ubetydelig. Gyri i høi Grad applanerede især bagtil, hvor Sulci næsten aldeles ere udslettede. I Ventriklerne betydelig Ansamling af Serum; de bagre Horn udvidede af Vandansamling. Corp. callos, fornix og sept. pellucid. ramollerede til en grødagtig Masse. Paa venstre Corp. striat sees tvende Excrescenter, den ene nærmest Midtlinien af en Hasselnøds, den anden mere udadliggende af en Bønnes Størrelse. De have en bred Stilk, vise sig paa Overfladen ujævne og knudede, ere bløde af Consistens, graahvide af Farve; ved Gjennemsnit vise de sig gjennemdragne af lysgraae, men gjennemskinnende Trabecler. I Taget af samme Ventrikel findes ligeover den største Svulst en lignende af en Bønnes Størrelse, bagtil i Plex. chorioid. en af mørkere Farve, men ellers af samme Characteer. Ventriklernes Ependym fortykket med Spor af Granulation. Hæmisphærernes Masse idethele af fast Consistents. Saavel Cortical- som Medullærstubstantsen anæ-

misk; den sidste i begge Hæmisphærer gjennemsaaet med Nydannelser af en graarød Farve fra en Ærts til en Nøds Størrelse, fremspringende over Snitfladen og af blødere Consistents end det omgivende Væv, fra hvilket de i Hjernens forreste Parti ere skarpt afgrændsede. Bagtil findes 2 nødstore Huler, der indeholde en tykflydende, purulent Masse; deres Vægge dannes af en geleeagtig, stærkt blodfyldt, men temmelig tyk Membran; de omgivende Partier af Hjernen ramollerede, lig en puriform Masse. De store Gangliers Substants anæmisk. 4de Ventrikel normal, Ependymet ikke granuleret.

I den høire Halvdeel af den lille Hjerne tvende valnødstore Huler med en ramolleret, rødagtig Masse; Substantsen ellers i sin Helhed infiltreret med purulent Materie, blød af Consistens. I høire Halvdeel flere af de ovenfor beskrevne Svulster.

Cavit. pectoris. Hjertet lidet, vel contraheret. Klapperne sufficiente. Paa Aorta mindre atheromatøse Pletter. I begge Pleurahuler sparsomt Serum. Lungerne af et knudret Udseende; ved Gjennemsnit sees begge gjennemsaaede med Svulster fra en Ærts til en Hasselnøds Størrelse, som ere vel afgrændsede fra det øvrige Lungevæv, deels af fastere Constistens og graahvide af Farve, deels ramollerede til en flødeagtig Vædske. Bagtil i begge Lunger begyndende Hypostase. Bronchialglandlerne store og haarde, synes gjennemdragne med samme Masse.

Cavit. abdominis. Milten liden og anæmisk. Nyrerne normale.

Leveren stor. Paa den høire Laps Underflade sees 2 valnødstore, ved Gjennemsnit overalt i deres Masse carcinomatøse Svulster, af samme Beskaffenhed som de forhen beskrevne, deels haarde, deels i Ramollissement.

Ventriklen opfyldt af brunagtige Ingesta. Slimhinden opflosset; paa Midten af Curvat. major Ecchymoser. Mesenterialglandlerne afficerede paa samme Maade som Brochialglandlerne.

Uterus. Forreste Læbe af Orif. ext. indtages af en gaaseægstor Svulst, der er temmelig jævn af Overflade, rødgraa af Farve, hist og her med sorte Pletter efter Ecchcymoser. Consistentsen temmelig blød, Gjennemsnitfladen lysgraa, med afvexlende haarde og mere bløde Partier; dens Indre indeholder sort, ecchymoseret Blod.

Corpus uteri stort og haardt, saa det tildeels skriger under Kniven. Slimhinden saavel her som i Vagina opflosset, rød og betændt.

Denne Autopsi forekommer mig af Interesse, fordi den viser en saa betydelig Udbredning af de cancrøse Afleiringer; men hvorvidt den udbredte Cancrose og navnligen da de usædvanlig mange Svulster i Hjernen i forskjellige Udviklingsstadier kunne ansees som den Bund, hvorpaa Sindssygdommen er baseret, tør jeg ikke med nogen Bestemthed afgjøre.

Stupiditas.

Under denne Diagnose er opført 3 Mænd, af hvilke dog ingen frembød noget egentlig, characteristisk Billede.

Den ene, som udgik i Bedring er indkommen paany under et Raserianfald. Han er en ung Mand paa 21 Aar med saa lidet udviklede Aandsevner, at han endnu ikke har kunnet opnaae at blive confirmeret. Og Sygdommen har under hans langvarige, nu mere end otteaarige Ophold paa Asylet vist sig under vexlende Exaltation med Fjollethed og Depression med Sløvhed, nærmest den af Franskmændene opførte Form: folie circulaire.

Hos den Mand, der udskreves uhelbredet, var Sygdommen ved Indlæggelsen ganske nylig opstaaet, men undergik under hans halvaarige Ophold i Asylet ingen væsentlig Forandring. Efterretningerne fra hans Hjem melde dog nu om, at han skal befinde sig i betydelig, til Helbredelse grændsende Bedring.

Den tilbageliggende er senere udgaaet og vil saaledes blive Gjenstand for nærmere Omtale i næste Generalberetning.

Delirium tremens.

Den eneste herunder opførte Mand udgik helbredet efter 19 Dages Ophold i Asylet, og skal senere have befundet sig vel og ikke ført uordentligt Levnet.

Dementia.

Af de 98 Mænd og 56 Qvinder, som under denne Form ere opførte, helbredes 1 Mand og 1 Qvinde, udgik i Bedring 8 Mænd og 4 Qvinder, udskreves i uhelbredet Tilstand 27 Mænd og 12 Qvinder, medens 1 Mand og 1 Qvinde døde.

Da Helbredelse under denne Rubrik sjelden forekommer, skal jeg med et Par Ord omtale de tvende som helbredede opførte Personer.

Manden S. H. L., en 37aarig, ugift Gaardmandssøn, i hvis Familie Sindssygdom ikke var forekommet, forelskede sig for flere Aar siden i en fattig Huusmandsdatter; hans Forældre satte sig imod Brylluppet. Pigen blev efter nogle Aars Venten kjed og slog for 2 Aar siden op med ham — da blev han pludselig sindsforvirret med Hang til Opfarenhed, Voldsomhed, uvorren Kjøring og deslige. Dette mere heftige Anfald mildnedes vel, men Angjældende har senere efter Moderens Sigende aldrig været rigtig: „været tankefuld og handlet galt."

Han indlagdes her 7de Mai og havde da i en Maaneds Tid vist sig meget

ivrig til at arbeide, men udført Alting forkert, derhos vist Tilbøielighed til Voldsomhed, især mod Broderen, og været saa ustyrlig, at der har maattet holdes Vagt over ham. Hallucinationer har i den senere Tid været bemærket, Kongen har besøgt ham, fornemme Folk har været hans Gjæster osv.

Overhovedet viste han sig ved Indlæggelsen i en mild maniakal Opbrusning, men ved Siden deraf iagttoges en stor Forvirring i Tale og Opførsel samt Udseende; han gik som i Taaget, vadskede sig med Urin, bar Excrementer omkring, naar han kunde faae fat i dem osv. Denne Tilstand afløstes af et stille Fjolleri, hvorunder han et Par Maaneder gik uvirksom omkring med ret fornøiet, men fjollet Udseende. Han svarede kun kort og da ofte urigtigt paa forelagte Spørgsmaal.

Efter nogen Tid begyndte han at blive lidt misstemt og at yttre nogen Misnøie med, at Alt var stengt for ham, senere lod han sig formaa til en enkelt Times Arbeide om Dagen, og da dette gik ret godt, øgedes Arbeidsvirksomheden, hvorunder Ro og større Besindelse begyndte at vende tilbage. Han brugte deels Bade, deels Chinin og derhos Snor i Nakken indtil 14de September, da han var indtraadt i fuld Reconvalescens. 24de October udskreves han helbredet og har senere holdt sig rask.

2. K. K. T. Husmandskone, 35 Aar gammel, Datter af en epileptisk Fader, men af god Helbred, indtil hun i 1860 blev sindssyg og indlagdes i Asylet, hvorfra hun 26de Juni 1861 udgik helbredet. Hun var nu rask i henved 5 Aar, men i Slutningen af April 1866 begyndte hun, som det antoges paa Grund af altfor langvarig Diegivning, atter at blive sindssyg. 7de November 1866 indlagdes hun paany, og var da stedse i en vredladen Stemning, umedgjørlig og vrang, i høi Grad misfornøiet med at være indlagt i Asylet, da hun ansaae sig for fuldkommen forstandig. Hun ansaae sig forfulgt her og forurettet i Hjemmet, vilde Intet foretage sig og talede kun forvirret om Mandens, Lægernes og Andres utilbørlige Opførsel mod hende.

Under beroligende Forhold, mild Behandling, styrkende Diæt og Medicamenter indtraadte lidt efter lidt en jævn fremadskridende Bedring, saa at hun 1ste Novbr. 1867 kunde udgaae helbredet.

Ved Efterretninger fra Hjemmet erfares det imidlertid, at hun de sidste Par Maaneder har begyndt at vise sig noget misfornøiet, saa man frygter Tilbagefald.

Af de 8, der udskreves i Bedring, er 1 død i Hjemmet, de øvrige befinde sig som ved Udskrivningen, naar undtages P. R. H., om hvem jeg kommer til nærmere at handle ved Omtale af den kliniske Underviisning.

Af de 27 Mænd, der udskreves uhelbredede, overflyttedes 1 til et andet Asyl, 1 er død i Hjemmet, 1 har kommet sig saa betydelig, at Helbredelse ventes; de Øvrige befinde sig som ved Udskrivningen. Den døde Mand og den døde Qvinde skulle blive nærmere omhandlede.

Den ene Qvinde, der udgik helbredet, er allerede omtalt; de 4, der udgik i Bedring, befinde sig fremdeles som ved Udskrivningen. Af de 12 uhelbredede Qvinder ere 2 overflyttede til Oslo, de øvrige ere anbragte i Privatforpleining og befinde sig som ved Udskrivningen.

De Afdøde vare følgende 2:

1. H. S. H. 39 Aar gammel, Skibsfører, indkom 5te April 1866. Han var af en sund og stærk Familie, havde nydt god Opdragelse og været godt udviklet, men stedse af et heftigt Temperament, stolt og umedgjørlig. Han var godt gift, og havde havt 5 Børn, hvoraf 2 vare døde. Som Foranledning til Sygdommen meddeles, at han i de sidste Par Aar havde været udsat for mange Skuffelser og Ærgrelser, og at han for 1 Aar siden i Udlandet var bleven smittet af Syphilis, samt senere næsten uafbrudt havde brugt Medicin ombord. For ¾ Aar siden havde han været i sit Hjem, hvor han forekom Venner og Bekjendte underlig, viste sig vranten og opfarende, men forøvrigt ikke ansaaes for sindssyg. Paa en Reise for et Par Maaneder siden fra L. til A. led han af Søvnløshed, og da denne havde varet en Uges Tid, kaldte han 1ste Styrmand ned til sig, betroede ham, at han vilde blive gal, og bad ham bortgjemme Alt, hvad der kunde blive farligt for ham eller Andre. 3 Timer derefter blev han rasende, rev Klæderne af sig, gik nøgen og sønderslog Alt, hvad han kunde komme over. Ankommen til A. blev han indlagt paa et Sygehuus, hvor man anbragte Tvangstrøie paa ham og rev ud en Tand for at helde Medicin i ham mod Forstoppelse. Derfra bragtes han hid. Ved Ankomsten var han taus og rolig, men uden Sands for Orden og Reenlighed, uden Interesse for Omgivelserne, modvillig, selvraadig og vrang, saa han knapt vilde svare paa forelagte Spørgsmaal og ved stærkere Animering let gik over til Haandgribeligheder. Han var hallucineret, commanderede sit Skib og sine indbildte Omgivelser. Ved hans legemlige Tilstand var intet Andet at bemærke, end at Søvnen var ringe og urolig, Afføringen træg. Han viste sig stedse fjollet, kjendte vanskelig sine Omgivelser, syntes ikke have Erindring om sin Fortid og viste ikke Opmærksomhed for noget Andet end Hallucinationerne, paa hvis Bud han snart sønderslog Vinduer, snart anfaldt Personer. Fra og til var han urolig og skrigende, saa han maatte isoleres i Celle. Han brugte Afføringsmidler og Iodkalium, og Tilstanden vedblev i det Væsentlige uforandret indtil 19de August 1866, da han blev angreben af Besvimelse med Bevidstløshed og paafølgende Opkastelse; herefter havde han Besvær for at tale; venstre Halvdeel af Ansigtet var hængende og venstre Side paralytisk. Den næste Dag var han hed og rød i Ansigtet, med glindsende Øine. Skjævheden i Ansigtet ringe; han kan bevæge baade venstre Over- og Underextremitetet, hvorimod Talen synes noget hæsiterende og er aldeles forvirret. Imod Slutningen af Aaret fremkom mere og mere Stormandsideer; han forklarede, at han eiede hele Verden, som han oversaae paa een

Gang fra Nordpol til Sydpol; han koger sin Mad i Guldkasser med Birkeved. Med sin legemlige Kraft er han meget tilfreds; han er saa stærk, at han kaster Oxer i Marken. Under dette lader han sine Armmuskler beføle med øiensynlig Glæde, og fremviser selv sit Bryst, idet han praler af dets rige Haarvæxt. Fra og til synes hans Tanker at afbrydes af en Hallucination, han stirrer saaledes ud i Luften og skriger efter sine sorte Klæder og Personer, som efter hans Forklaring love ham at opfylde hans Ønsker. Talen under dette hæsiterende og lallende; han har Vanskelighed for at finde Ord. Sygdommen viste fra nu af alle Tegn paa Paralysis generalis, og han døde 20de Mai 1867.

Cavit. medullæ spinal. Dura mater overalt stærkt injiceret, hist og her fortykkede Partier. De tynde Hinder tildeels opake, ingensteds sammenvoxede med Rygmarven. Under dem en temmelig betydelig Vandansamling. Rygmarven blød og fugtig; dens hvide Substants af reen Farve, og overalt springende frem over Snitfladen i det øvre Parti, den graa i Cervical- og Dorsalpartiet temmelig stærkt injiceret; de bagre Strenge i Lumbarregionen see bleggraae og gjennemskinnende ud, ikke fremspringende over Snitfladen.

Cavit. cranii. Lacunar af normal Tykkelse og Form. Paa dens forreste Deel udviklede Hyperostoser. Dura mater omsluttende som en løs Pose den atrophiske Hjerne (Serum er udflydt ved Aabningen); den adhærerer stærkt til Benet. Sinus med sparsomme Blodcoagler; hist og her langs Sinus longitud. smaa, til Hinden adhærerende Beenplader; i dens forreste Parti sees paa den indvendige Side flere Blodextravasater fra et Knappenaalshoveds til en Ærts Størrelse, som adhærerer fast til den og ikke lader sig bortskylle. De tynde Hinder opake og fortykkede, af geleeagtig Consistens; langs de større Kar rigelige, hvide, fedtagtige Pletter.

Vasa injicerede. I det subarachnoide Rum sparsomt Serum. I Regionen af den forreste Gyrus ere de tynde Hinder aldeles besaaede med knappenaalshovedstore Hæmorrhagier. Gyri atrophiske og flade. Corticalsubstantsen over den hele Hjerne yderst atrophisk; Mædullærsubstantsen fugtig, men af temmelig fast Consistents, fiint injiceret, saa dens Snitflade overalt sees rødlig marmoreret; temmelig mange Blodpunkter. I Sideventriklerne sparsomt Serum. Ependymet overalt fortykket og med fine Granulationer. Den lille Hjernes Corticalsubstants blegere; dens Medullærsubstants injiceret.

Cavit. pectoris. Hjertet af normalt Omfang. Saavel i Ventriklerne som Atrierne store Blodcoagler. Klapperne sufficiente. Paa Aorta hist og her opake, fedtagtige Pletter, paa andre Steder indtrukne Ar.

Venstre Lunges nedre Lap stor og tung uden Hepatisation. Ved Gjennemsnit viser dens Væv et graaligt, marmoreret Udseende, idet rødlige, faste og sprøde,

granulerede Partier vexle med bleggraae, der concentrere sig om Bronchierne, hvis Vægge ere stærkt fortykkede og i hvis Omkreds ostagtigt metamorphoserede Exsudater findes. Øvre Laps bagre og nedre Trediedeel forandret paa samme Maade, medens dens øvrige Parti er fugtigt, saa en rigelig Qvantitet rødfarvet Serum udflyder ved Gjennemsnit.

Høire Lunges nederste Lap frembyder samme Forandringer som venstres, medens dens øvrige Partier ere fyldte med skummende Serum. Bronchiernes Slimhinde rød og opflosset; rigelig Ansamling af Fluidum i de mindre Grene.

Cavitas abdominis. Milten liden, men af normal Structur; den øvre Leverflade fast adhæreret til Diaphragma; dens peritoneale Overtræk er fortykket og opakt; selv er den noget større end normalt, og ved Gjennemsnit seer man den gjennemdraget af blodrige rødlige, graa, succulente Striber, fremfor hvilke det egentlige Leverparenchym rager frem.

Venstre Nyre stor og anæmisk. Høire Nyre og Ureter mangle aldeles.

Saavel af Sygdommens Symptomer og Gang som af Obductionsresultatet er det klart, at vi her have havt med en Paralys. general. at bestille. Herom havde jeg vistnok allerede ved Indlæggelsen paa Grund af Antecedentserne, navnlig paa Grund af den forudgaaede Syphilis, Mistanke, men da de mangelagtige Oplysninger Intet meddelte om forudgaaende characteristisk Melancholi, om apoplectiforme eller epileptiforme Anfald eller characteristisk Stormandsgalskab med Fjolleri; og da der heller ikke ved Diagnosens Fastsættelse havde indfundet sig noget characteristisk Besvær ved Bevægelsen af noget Organ, saa maatte jeg holde mig til Fjolleriet og diagnosticere Dements.

2. E. C. B. Embedsmands Datter, 29 Aar gammel. Blev i 1858 behandlet her i Asylet for en, strax efter Menstruationsstandsning opstaaet Melancholi, der bedredes noget, saa Forældrene tog hende tilbage i 1859. Men lidt efter lidt forværredes Tilstanden paany, og 31te August 1863 indkom hun atter. Hun led da og vedblev under hele sit Ophold at lide af Aandssløvhed, Interesseløshed, og hensank mere og mere i apathisk Idioti, der kun fra og til afbrødes af kortvarige maniakale Opbrusninger. Denne Tilstand vedvarede næsten uforandret, indtil hun udover Høsten begyndte fra og til at plages af Diarrhoe, at synke sammen legemlig og aandelig, og at afmagre og hentæres lidt efter lidt, indtil hun 8de December afgik ved Døden af Typhus.

Obductionen foretoges 39 Timer efter Døden og viste:

Cavit. cranii. Lacunar tyk. Sinus longitud. med flydende Blod, paa sin Midte betydelig forsnevret ved fedtagtige Conglomerater. Dura mater i sin bagre Trediedeel langs Sinus stærkt fortykket og sammenvoxet med de tynde Hinder; disse noget opake, især paa Basis; deres Kar fyldte med sort, misfarvet Blod i rigelig Mængde. I det subarachnoide Rum sparsomt Serum. Hjernen af fast Consistens, Ventriklerne

tomme; deres Ependym normalt, Corticalsubstantsen bleg, den hvide Substants gjennem sin hele Masse marmoreret ved smudsige, rødlige Partier; ved Gjennemsnit fremtræder talrige Blodpunkter. I Pons Varoli sees i en Ærts Omfang et rødligt decoloreret Parti med udvidede Kar; paa Basis rigeligt Serum.

Cavit. pectoris. I Hjerteposen en Spiseskee Serum; i Ventriklerne sparsomme Coagler. Atrierne fyldte med flydende, misfarvet Blod. Muskulaturen bleg og slap. Aortaklapperne tynde med smaa Excrecentser ikke fuldkommen sufficiente. Høire Hjertes Endocardium og den indvendige Hinde af Art. pulmonal. kirsebærrødt farvede.

Paa venstre Lunges nederste Lap sees sammenfaldne, under det øvrige Lungevævs Niveau liggende Partier, der ere af mørkere Farve, faste af Consistens, ikke crepiterende og af glat Gjennemsnitsflade.

Paa høire Lunges nederste Lap bagtil sees en gelatinøs, flere Linier tyk Membran, hvis Maskeværk er fyldt med mørkt, tyndt Blod. I selve Lungevævet begyndende Hypostase. Bronchierne fyldte med seigt, blodblandet Slim.

Cavit. abdomin. Maven af en usædvanlig Størrelse, stærkt gasudspændt. Colon. transvers. danner en stor Slynge ned i det lille Bækken. Milten stor, af blød Consistents. Nyrerne anæmiske; af Papillerne lader sig udtrykke catarrhalsk Secret. Ventriklen og Tyktarmen ved friske Adhærentser loddede til Bugvæggen; Peritoneum i Omkredsen af Coecum stærkt betændt. Ventriklens Slimhinde i Omkredsen af Cardia skiferfarvet, forøvrigt normal. I den nederste Trediedeel af Tyndtarmen ere de Peyerske og solitære Glandler stærkt fremspringende over Slimhinden; nærmest Coecum ere trende plaques deels belagte med tyk, gulfarvet Skorpe, deels med et nødstort Saar med reen Bund, sinuøse Rande. Tyktarmens Slimhinde opflosset og stærkt injiceret i det Blindtarmen tilstødende Parti, forøvrigt normal. Mesenterialkjertlerne røde og svulne. Leveren normal.

Idiotismus acquisitus.

Af de under denne Form opførte 6 Mænd og 5 Qvinder udgik 1 Qvinde uhelbredet til sit Hjem og 1 Mand overflyttedes til et andet Asyl. 1 Qvinde, hos hvem Sygdommen var opstaaet for kort Tid siden efter en acut Sygdom, opnaaede efter 9 Maaneders Behandling en temmelig betydelig Bedring, der efter senere fra Hjemmet modtagne Oplysninger har holdt sig.

Idiotismus congenitus.

De tvende under denne Form opførte Qvinder havde henligget i Asylet, den ene fra 1864, den anden fra 1ste November 1865.

Den første er en mikrocephalisk Idiot, der beholdes væsentligst paa Grund af den kliniske Underviisning; den anden var en ung, noget døv, i sin Udvikling tilbagesat Brandstifterske, som efter henved 2 Aars Ophold i Asylet under 31te August udskreves i ikke ubetydelig Bedring og overflyttedes til Idiotanstalten paa Bakkehuset ved Kjøbenhavn.

Over den Sidstnævntes Forhold og Tilstand hviler endnu nogen Dunkelhed. Hvis det, som jeg haaber, lykkes mig at faa fuldkommen Klarhed i dette, for Retsmedicinen særdeles interessante Tilfælde, skal jeg ved given Leilighed komme tilbage til samme.

Epilepsia.

Af de i Aarets Løb behandlede Epileptikere, nemlig 6 Mænd og 4 Qvinder, udgik 1 Qvinde i Bedring og 3 Mænd uhelbredede.

Af Mændene overflyttedes 1 til Rosenbergs Asyl i Bergen, medens de 2 andre begave sig til sit Hjem; den første er senere død; de 2 andre befinde sig i uforandret Tilstand. Den Pige, som udskreves i Bedring, havde en Gang tidligere været behandlet paa Asylet for samme Sygdom og blev da udskrevet helbredet. Det er den samme Pige, der omhandles i min Generalberetning for 1862 Pag. 40. Hun indkom, som der omtalt, 13de Februar 1863 og behandledes indtil 4de December 1867, da hun udgik i god Bedring. Denne Bedring har senere vedvaret og gjort saadanne Fremskridt, at hun i Hjembygden ansees for helbredet, saa at en Mand dersteds har henvendt sig til mig, om han kunde benytte hende som Barnepige.

Aarslisten viser, at der i 1867 ikke er indkommen nogen Epileptiker. Dette er imidlertid ikke bevirket derved, at Epileptikernes Antal er indskrænket, eller Søgningen af det Slags Syge ophørt, men derved, at de Enkelte, som have anmodet om Optagelse, paa Grund af Overfyldning i de for dem tjenlige Afdelinger ikke har kunnet modtages.

Paralysis generalis.

Alle 13 under denne Form opførte Syge ere Mænd. 3 udskreves som uhelbredede, men af disse Udskrivninger angaa to 1 Person, som flere Gange har været behandlet i Asylet, hvorfra han ved indtrædende Beroligelse udskrives og anbringes hos en Familie i Nabolaget.

Den Mand, der udskreves i Bedring, var en Haandværker, som et halvt Aars Tid havde ført et noget lystigt Levnet, og som ved Indkomsten var fuld af store

og fjollede Ideer om al den Magt og Rigdom, han skulde opnaa ved forskjellige Dispositioner, af hvilke han havde iværksat flere saa taabelige, at han maatte isoleres. Under ordentligt Levnet, jævn Sysselsættelse og Brug af Inf. arnic. med Kali hydroiod. bedredes han saa betydelig, at han ved Hjemkomsten 30te September overtog Bestyrelsen af sit Værksted, som han fremdeles noksaa ordentlig forestaaer. Hvorvidt Bedringen vil blive af Varighed, vil formentlig bero paa hans Levemaade; thi der var hos ham ingen anden Grund til Sygdommen at opdage end Sviir og af de for Paral. general. charachteristiske Motilitetslidelser bemærkedes kun en, rigtignok temmelig betydelig Ulighed af Pupillerne, hvilken dog af hans Læge i Hjemmet ansaaes som Følge af hans Uhrmagerprofession.

De Afdøde vare følgende:

K. P. D., 55 Aar gammel, Huusmand, indkom 25de Mai 1865. Der var Intet bekjendt om Sindssygdom i Familien, ei heller kjendes nogen Aarsag til nærværende Sygdom. Den skal have udviklet sig i Løbet af det sidste halvandet Aar med fra og til kommende Anfald deels af Raseri, deels af Bevidstløshed med Skjælven. Ved Indlæggelsen var han svækket paa Hukommelsen, sløv og interesseløs; han saa ret sund og velnæret ud, men hans Bevægelser vare vaklende og skjælvende, Talen hæsiterende, Læberne og Tungen zittrende. Han brugte i Begyndelsen Infus. arnic. med kali hydroiod, senere Snor i Nakken og Chinin. Tilstanden forværredes imidlertid lidt efter lidt, han laa stedse, i Regelen med rødt Ansigt og under idelig Tænderskjæren, fik besværet Synkning, plagedes ofte af Brækning, maatte fra og til fodres, men sløvedes og afkræftedes mere og mere, indtil han døde 28de Juli 1867.

Obductionen 40 Timer efter Døden viste:

Cavit. spinal. Hulheden under Dura fyldt med noget Serum, denne selv nedad fast adhæreret til Benet og hist og her Sammenvoxninger med de tynde Hinder. Pia noget opak, nedad sammenhængende med Medulla, saa at der ved Afløsningen medfølger Dele af dennes Substants. Rygmarven temmelig bløds af Consistens. Paa Snitfladen viser sig allerede opad geleeagtige, halv gjennemsigtige Striber, som gaae igjennem de bagre Strenge. I den nederste Trediedeel ere disse aldeles graagule, halv gjennemskinnende, gelatinøse, stærkt adskilte i Farve fra de normalt udseende forreste Strenge og ikke fremspringende paa Snitfladen. De bagre Ender af de graa Horn synes at deeltage i Degenerationen.

Cavit. cranii. Lacunar af normal Form; i den diploitiske Substants sees især i Ossa parietal. Extravasater deels af nyere, deels af ældre Oprindelse; paa venstre Side under Tuber parietale et større, der har dannet en Cavitet af en Nøds Størrelse, fyldt med sort decomponeret Blod, Beenvæggene om den saa tynde, at Kniven let trænger igjennem; indvendig og bagtil Hyperostose. I Sinus longitud. coaguleret Blod, Dura

normal, Hjernen betydelig atrophisk, især dens Lobi anteriores; de tynde Hinder noget opake; i det subarachnoid. Rum sparsomt Serum. Consistentsen blød, Substantsen fugtig, Corticalsubstantsen tyndere og blegere end normalt, saa at den kun ubetydelig hæver sig ud fra Medullærsubstantsen; i Ventriklerne Serum i rigelig Mængde; i Sept. pellucid. en Blodudtrædelse af en Sølvtoskillings Størrelse. Ependymet overalt stærkt granuleret. Arterierne atheromatøse og med smaa aneurismatiske Udbugtninger. Den lille Hjerne frembyder lignende Forandringer.

Cavit. pectoris. Hjertet stort og slapt, fyldt med coaguleret Blod i rigelig Mængde, Aortaklapperne insufficiente, idet 2 Valvulæ semilun. i sin Halvdeel ere sammenvoxne; paa alle Valvler mindre bruskagtige Excrescentser.

Venstre Lunges nederste Lap tung og fast, viser sig ved Gjennemsnit gjennem sit hele Parti jævnt misfarvet, ikke crepiterende; øvre Lap noget emphysematøs. Høire Lunges nederste Lap ligeledes hypostatisk, Bronchiernes fineste Grene fyldte med catarrhalsk Secret; de større Grenes Slimhinde injiceret. Trachea og høire Bronchi første Green aldeles fyldt med en melkelignende Masse.

Cavit. abdomin. Milten liden og anæmisk, med stærkt fremtrædende Trabecler; Underlivets Organer forøvrigt normale.

2. Da heromhandlede Tilfælde er af mere end almindelig Interesse, meddeles Journalen og Obductionsresultatet in extenso.

Handelsmand O. C. B., 31 Aar gammel, indkom 14de Marts 1867. I hans Familie var ingen anden Sindssygdom bekjendt end at en afdød Søstersøn af hans Moder var epileptisk med Idiotisme. Ved den Syges Barndom er Intet at bemærke. Han havde nydt en god Opdragelse, var ordentlig og tarvelig. I sin Ungdom skal han i ringe Grad have drevet Onani. Vaaren 1861 paadrog han sig i Udlandet Syphilis. Ved Hjemkomsten om Høsten indfandt sig secundære Tilfælde, hvorfor han strax begav sig til Christiania, hvor han blev syphiliseret. I September 1865 giftede han sig og har fra den Tid levet i lykkeligt Ægteskab. September 1866 fik han en frisk og velskabt Søn og det lader som Glæden herover har overvældet ham, idet han 3 Uger efter denne Begivenhed, 27de Septbr. 1866, anfaldtes af stærk Præcordialangst med Feber og Hovedpine, Syns- og Hørelseshallucinationer, Søvnløshed, Vanskelighed for at tale, Famlen efter Ord. Den høire Pupille var udvidet med svag Reactionsevne mod Lysindtryk, Mathed og Muskelslaphed; træg Afføring, men god Appetit. Disse Fænomener vedvarede med enkelte frie Mellemrum paa indtil 1 Døgn, hvori han følte sig fuldkommen frisk, til 9de October, efter hvilken Tid Tilstanden stadigen forbedredes, saa han snart igjen kunde overtage sine Forretninger. Han klagede imidlertid ofte over Hovedpine samt var pirrelig og distrait. Behandlingen bestod i forlængede varme Bade med kolde

Overgydninger, pilul. tonic-nervinæ med Digetalis, Morphin om Aftenen samt Afføringsmidler, senere Iodkalium og China.

I sidste Trediedeel af afvigte Februar var hans lille Søn noget upasselig og Faderen blev især urolig over en tilstødende Ischuri. Samtidig indtraf for ham overmaade vigtige Forretninger, men han kunde Intet foretage sig, forsømte de allersimpleste Expeditioner. Den 2den Marts angrebes han af et Anfald omtrent som det før omtalte. Under 9de Marts skildrer Lægen hans Tilstand saaledes: Hans Sindsstemning er mørk, medens han under første Anfald oftere følte sig lykkelig og rig, talte om sine gode Forretninger og lyse Udsigter, føler han sig nu nedbrudt, forladt af Gud og sin Forretning ruineret. Han er temmelig apathisk og uden Interesse for Udenverdenen, erkjender sin Sygdom og vil for sin Hustrus og Søns Skyld gjerne helbredes. Orden og Renlighed iagttages. Han lader sig temmelig let lede ved fornuftige Forestillinger især af Fremmede, for hvem han har Respect. Han er ordknap og fuldfører næsten aldrig en Sætning. Han har flere Vrangforestillinger f. Ex. at hans Legeme deels er brændt, deels ferniseret. Han tør undertiden ikke lade Vandet af Frygt for Oversvømmelse. Søvnen sparsom, men rolig. Muskelbevægelserne træge, Appetit ringe. Kræfter og Huld synes at aftage. I den sidste Tid er anvendt Infus. fol. digital. samt Sennepskager i Cardia.

15de Marts. Har været rolig inat, forklarer idag, at han ikke har været normal i de sidste Par Aar, idet han har følt sig sløv og uskikket til Arbeide og stadig tænkt paa sin gjennemgangne Sygdom. Over Nytaar blev det dog værre og værre med ham, saa han hverken kunde faae sit Nytaarsopgjør istand eller deeltage i sin sædvanlige Bedrift. Snart efter taber han Klarheden i Tanke og Fremstilling, men af de løse Sætninger, han udtaler, fremlyse Ideer om en hypochondrisk Misstemning. Han forklarer saaledes, at han engang havde mistet sit Øie, som han dog nu har faaet igjen, at hans Mund i den sidste Tid sidder forhøit, medens Maven sidder forlangt nede, Talen lallende, Ordene fremføres stødviis Underlivet haardt, paa flere Døgn ingen Afføring. Appl. Clysma.

16de Marts. Natten uden Søvn; han har gaaet oppe uden at støie, fra og til forsøgt at aabne Døren og komme ud. Selv angiver han at have været forstyrret af Synshallucinationer; han saa saaledes en Masse Soldater og andet Skrammel; ingen Afføring efter Clysteret. D. Pulv. sennæ comp.

18de Marts. Natten uden synderlig Søvn, tiltagende Afkræftelse. Idag formaaer han neppe at articulere tydeligt Ordene og der er Aphasi; han kan saaledes ikke huske Ordet Skjæg, men peger paa sin Hage og beder om, at det gamle maa afrages. Ved at forsøge paa at gaae fra Sophaen ind i Soveværelset falder han kraftløs om paa

Gulvet. Appetiten noget bedre, saa han spiste lidt til Middag igaar og idag nyder Melk. P. 100. Repet. Clysma. D. Sherry.

19de Marts. Status præsens. Hovedet velformet, besat med rigt, mørkt Haar. Panden høi, Øinene blaa. Der er Pupilledifference, idet venstre Pupille er mere contraheret og mindre reactionsdygtig end høire. Blikket sløvt og sørgmodigt, Ansigtet blegt og magert med et meget lidende Udtryk. Tænderne gode. Tungen tør, med begyndende Sprækker. I Svælget skarpt begrændset Rødme. Ved Brystet intet Abnormt. Underlivet indtrukket. Scrotum noget slap. Ved Anus Intet at bemærke. Paa Underlivet, den nederste Deel af Brystet, Ryggen, Skuldrene og øverste Deel af Laarene Pityriasis. Paa Bryst, Overarme og Laar enkelte spredte Syphilisationsar. Hele Legemet er betydeligt afmagret. Afkræftelsen betydelig. Stemningen nedtrykt. Paa Tiltale svarer han, men kan kun frembringe nogle uarticulerede, uforstaaelige Lyd. Nattesøvnen daarlig. Appetiten ligesaa. Afføring igaar efter Clysma. Urinudtømmelsen fra og til uvilkaarlig. P. 100.

20de Marts. Siden igaar Middag har han ligget i en halv soporøs Tilstand, der idag vedvarer. Aandedrættet snorkende, Øinene halvt lukkede. Han lader sig vække for at bibringes Føde, men synker strax bevidstløs hen. P. 102. Om Eftermiddagen Kl. 4½ døde han.

Sectionen foretoges 24 Timer efter Døden og viste:

Cavit. cranii. Hjerneskallen tynd, gjennemskinnende, med lidet Diploe. Ingen Osteophyter eller Exostoser paa Lacunar eller Basis. Flydende Blod i alle Sinus. Dura mater injiceret paa sin ydre Flade. Intet at bemærke ved dens Aracnoidalflade. De tynde Hinder temmelig blodrige, dog især de større Vener; melkeagtig Uklarhed i ringe Grad over den hele Hjerne. Om Sulci langs Vasa hvidgraa Fortykkelse med fedtgule, omtrent hirsekornstore Pletter i Substantsen af Arachnoidea og Pia. Ikke lidet Serum, især i Sulci, og meget paa Basis, hvor især Arachnoidea bag Chiasma og over Mesencephalon er uigjennemsigtig. Det ansamlede Fluidum klart; paa Convexiteten af venstre Hæmisphæres bagre Halvdeel to friske, coagulerede Blodextravasater af omtrent en Sølvtoskillings Omfang, klæbede til Arachnoidea, hvorfra de kunne løsnes. Hverken Hjernen, Arachnoidea eller Dura mater vise paa dette Sted nogen Abnormitet. I Ventriklerne en temmelig ringe Mængde klart Fluidum. Ependyma fast, tykt, samt granuleret over begge Corp. striata og paa Septum; ligesaa paa Sidevæggene og Bunden af 3die Ventrikel. I 4de Ventrikel ligeledes Granulationer og desuden en tydelig, skarpt og regelmæssig tegnet, netformig Fortykkelse, især i Calamus scriptor. Plexus normale. Sandmængden i Conarium maaskee noget stor, og i Glandelen en hampefrøstor Hulhed med glatte Vægge. Begge Substantser af den store Hjerne vise Injection, men ulige fordeelt; i Corticalis især i de bagre Gyri, i Centralganglierne især i de forreste Partier.

Farven her temmelig mørk-rød med tildeels synlige smaa Blodpunkter paa Snitfladen. I Medullærsubstantsen en flekket og marmoreret svag Rosenfarve, som giver hele Snitfladen et rødligt Skjær; derimod ikke mange Blodpunkter. Injectionen omtrent lige stærk fortil og bagtil; Hinderne afløses paa enkelte Partier med nogen Vanskelighed, saa at selv under forsigtig Løsning lidt af Hjernesubstantsen bliver hængende ved Pia. Formen og Størrelsen af Gyri synes ganske normale, ligesaa Tykkelsen af deres Barksubstants. Den lille Hjerne noget mindre overfyldt; Marvsubstantsen hvid. Pons og medul. oblongat. vise ligeledes Injection i den graa Substants; Medul. oblongat. dog i ringe Grad. Hjernemassens Consistens overalt normal og Snitfladen tør; intetsteds Svulster eller Afsætninger.

Cavit. spinal. Rygmusklerne ligesom de øvrige Muskler paafaldende mørke. Dura maters ydre Flade normal. Under Arachnoidea temmelig betydelig Vandansamling især i Lændeegnen; i Halsdelen hist og her smaa Sammenvoxninger med Dura og enkelte fortykkede og injicerede, halv opake Steder paa Rygfladen. Nerverødderne synes overalt normale, faste og tykke. Rygmarvens Consistens og Form ligeledes fuldkommen normal. Tversnit vise gjennem hele Rygmarven en skiddengraa, tildeels noget rødliggraa Affarvning af den hvide Substants i de bagre Strenge om Sulcus posterior, uden skarp Begrændsning og maaskee mindst udtalt i Lumbardelen; den hvide Substants idethele noget overfyldt, som det synes, ikke reen hvid; den svulmer ikke frem over Snitfladen. Den graa Substants tydeligere injiceret paa de fleste Snit, overalt skarpt begrændset.

Cavit. pectoris. I Pleurahulerne en Deel blodfarvet Serum. Lungerne uden Tilheftninger, godt retraherede; blodrige, talrige friske og ældre Ecchymoser i Pleura paa Bagfladen. Overalt luftholdigt Parenchym undtagen i øvre Deel af nedre venstre Lap, hvor der under Bagfladen findes et infiltreret Parti, 1" i Diameter, med glat, noget svulmende, rød Snitflade, hvoraf ved Tryk udpresses uklart Serum. I begge Lungearterier findes Thromber, der tildeels udfylde Lumen aldeles, og deels fra Hovedstammen forgrene sig eller ligge indkilede uden Sammenhæng med de ovenfor liggende, med stumpe, afrundede Ender. Nogle ere af ældre Udseende, faste, tverribbede, andre friskere, mørkere, Centralmassen af de fleste større er sort; Massen i venstre Hovedgreen er ligesom sammentrykket og foldet, samt af løsere Consistens. Hjertet opfyldt, især i høire Side, med fuldkommen flydende Blod ligesom alle Venestammer. Intet at bemærke ved Muskulatur eller Klapper.

Cavit. abdom. Milt, Lever og Nyrer normale, idethele blodrige. I Plex. venos. om Blærehalsen og Prostata alle Vener udvidede og de fleste fyldte af ældre og

fastere Thromber, hvorfra Fortsættelse kan forfølges henimod Vena hypogastrica paa den ene Side. Prostata jevnt forstørret, saftrig. Blæren normal.

Den kliniske Underviisning

ledede i 1ste Semester for 5 Candidater og 2 ældre Studerende aldeles paa samme Maade som tidligere; i 2det Semester derimod var jeg ved Udenlandsreise forhindret fra at holde Klinik. Der forekom adskillige interessante Tilfælde, men for ikke at gjøre nærværende Generalberetning altfor vidtløftig, vil jeg indskrænke mig til at meddele følgende rets-medicinske Undersøgelse.

Efterfølgende Erklæring er afgivet af Asylets Reservelæge Onsum, men slutter sig i det Væsentlige nøie til mine Anskuelser.

Erklæring om P. R. H.'s mentale Tilstand.

Paa Grund af Directeur Sandbergs Sygdom har jeg i Skrivelse af 16de November 1866 faaet Bemyndigelse til at afgive Erklæring om den til Observation i Asylet indlagte P. R. H.

„Siden hans Indlæggelse den 22de September 1866 har jeg som Asylets Reservelæge havt daglig Anledning til at iagttage ham; jeg har sammen med de øvrige Læger og Præsten confereret om ham, hos hans Familie og Bekjendte søgt Oplysning om hans tidligere Forhold, endelig til min Veiledning gaaet igjennem de førte Retsacter og paa disse Oplysninger bygget mine Slutninger. Jeg skal først give et Uddrag af den over ham i Asylets Personalprotocol optagne Journal:

> „Forældrene ere Gaardbruger G. R. og M. P., den første 60—70 Aar, den sidste 70 Aar. Forældrene levede tidligere i smaa, nu derimod i gode Kaar. En Halvbroder af Faderen sindssyg; forøvrigt intet Tilfælde af Sindssygdom i Familien. Hans Opdragelse skal være forsømt. I 12—13 Aars Alderen af og til Syns- og Hørelseshallucinationer, der dog hverken vare forbundne med daarlig Nattesøvn eller forudgaaede af nogen Forstemthed. Denne Tilstand varede 1 Aars Tid. Hans Evner skulle være gode; hans Forhold ret ordentlig og moralskt. I sit 25de Aar indgik han Giftermaal med en gammel Enke, med hvem han fik nogen Formue; men Ægteskabet var ulykkeligt; hun var jaloux, saa det efter 1 Aar hævedes fra hendes Side, dog i al Venskabelighed. For 12 Aar siden reiste han, efter i nogle Aar at have levet som Landmand, til Kjøbenhavn, hvor han i 4 Aar frequenterede

den derværende Dyrlægeskole uden dog at underkaste sig den endelige Examen. For 2 Aar siden blev han 2den Gang gift med en dansk Dame, der bragte ham 1500—2000 Spd. i Medgift. Ægteskabet er børnløst, men Samlivet kjærligt. Om den senere Tids Begivenheder forklarer han: for 5 Aar siden, da han tog Bolig i Kjøbenhavn, solgte han sin Gaard her i Christiania til J. N.; dennes ældre Broder N. N. gjorde Opbud, hvorved Kjøberen kom i Forlegenhed og den af H. solgte Gaard inddroges i Boets Masse. H. havde 3750 Spd. i Gaarden med Optrinsret efter 1200 Spd. til Fuldmægtig A, hvorpaa 200 Spd. aarlig skulde afbetales; men foran H.'s Prioritet indsatte Procurator N. og Skifteforvalteren 800 Spd. Alle Indtægter af Gaarden har Skifteforvalteren og Boets Bestyrer taget, men uden at klare Gaardens Udgifter, som H. har maattet dække, efterat han havde kjøbt den igjen ved offentlig Auction. Da han desuden maatte reparere Gaarden, kom han i Gjæld til Haandværkere og Andre, hvilke han lovede Betaling, naar han fik Penge af Skifteforvalteren og Procurator N., men disse holdt ham for Nar. Haandværkerne overgave sine Regninger til Incassatorer, hvorved Omkostningerne bleve end større. Herover blev H. opbragt; han klagede til Statsraader og Politimester, som alle bade om en skriftlig Fremstilling af Sagen, men ingen Sagfører vilde paatage sig dette Arbeide for ham, hvorfor hans Kone maatte gjøre det efter Mandens Dictat. Nu bad Politimesteren om, at han i 3 Dage maatte behandle Sagen som Privatmand, men opnaaede intet Resultat. H. blev nu ærgerlig, gik op paa Skifteforvalterens Contoir, og da denne var fraværende, lod han ham ved Fuldmægtigen hilse med, at hvis han nu ikke fik Ret, saa skulde Skifteforvalteren faae smage denne (en rusten Kniv). Han blev nu sat i Varetægtsarrest. Efter 2 Maaneder dømtes han til Fængsel paa Vand og Brød og Varetægtsarrest, til han kunde stille Caution for sig; men da den, der tilbød sig, ikke blev tagen for god, forblev han i Fængslet, hvorfra han dog fra og til fik komme hjem til sit Huus. Ved alt dette forklarer han, at han kom i et betydeligt Oprør, hvorved Nattesøvnen i det sidste Aars Tid har været daarlig; hertil er kommet en klemmende Smerte for Brystet, Hovedpine og daarlig Appetit. I den sidste Maaneds Tid af og til Synshallucinationer, idet han har seet Lænker og Personer hos sig; fremdeles har han været plaget af Susen og Piben for Ørene.

Status præsens. 23de September. H. er af Middelhøide. Hovedet er af almindelig Form, besat med et langt Haar, der i rige, krøllede Lokker slynger sig ned over Skuldrene. Ansigtstrækkene regelmæssige, Øinene blaa, Pupillerne lige, Blikket venligt, noget stirrende. Tænderne gode. Tungen reen. Den anstillede Undersøgelse lader ingen objective physiske Abnormiteter paavise. P. 84. Han opholder sig i Afdelingen for rolige Herrer, er i Regelen mild og venlig, men kom-

mer i heftig Exaltation ved at omtale sine Forurettere, blandt hvilke da Skifteforvalteren og især Criminaldommeren indtage den første Plads. Han angiver, at han i de sidste Dage før Indkomsten havde fast besluttet at hænge sig, men at han alene havde ladet sig afholde derfra, ved at han ikke havde faaet istandbragt en Forandring i sit Testamente til Fordeel for sin Kone".

Hertil skal jeg i Korthed føie en Fremstilling af min egen Opfatning af H., idet jeg benytter de Oplysninger, som af mig selv og Asylets øvrige Læger ere faaede af ham og som tildeels ere indførte i hans Journal, de Bemærkninger, Asylets Præst har gjort om ham, og Data erhvervede fra hans Familie og Bekjendte.

Allerede fra sin Barndom synes han at have ført et intenst Phantasiliv; han vilde gjerne gruble og drømme for sig selv, medens Læsning og alvorligt Arbeide mindre behagede ham. Sindsstemningen var ofte nedtrykt og streng Behandling fra Faderens Side gjorde den end værre. De i hans Journal omhandlede Sandsebedrag (Hallucinationer) synes efter hans senere nøiagtige Forklaring at have været Symptomer af en vel udviklet Melancholi. Han viste sig nemlig i høi Grad ængstelig, skreg og slog om sig, naar Nogen nærmede sig ham, viste en stærk Trang til Bevægelse, saa Døren maatte lukkes for ham, forat han ikke skulde løbe bort, forstak sig paa Loftet og saae Figurer, der vilde kaste ham i Ilden, Alt almindelige Tegn paa en saadan Sygdom. Allerede tidligt foruroligedes han af ængstende Fremtidssyner, som han siden har antaget for profetiske Meddelelser fra Herren; i enkelte Øieblikke blev Livet ham da for tungt, saa at kun ivrig Bøn til Herren kunde beseire Fristelsen til Selvmord. Ogsaa i den mere udviklede Alder fremtræder hans Hang til et frit, ubundet Liv uden alvorligere Sysselsættelse. Jagt og Fiskeri synes at have været hans Lidenskab og hans forholdsviis gode oeconomiske Stilling, tilveiebragt ved at gjøre gode Partier, satte ham istand til at tilfredsstille den. Mindre væsentlige Ubehageligheder bragte ham dog ogsaa i den Tid let ud af Fatning, en uheldig Disposition ved et Gaardkjøb endog i den Grad, at hans Gevær altid var ladet, da han idelig tænkte paa at skyde sig. Hvorvidt han dengang har lidt af Vrangforestillinger, som siden have fixeret sig, er usikkert; saameget er dog vist, at hans Excentricitet senere har tiltaget og under Opholdet i Kjøbenhavn yttrede sig i den Grad, at hans Kammerater ikke ansaa ham for ganske rigtig; hans Mistanke til dem, stadig Frygt for deres Had og Forfølgelse, sammen med et høist overlegent Væsen med Overvurderen af sig selv, en heftig Fremtræden, der endog gik over i Trudsler om Voldshandlinger, gjorde Samlivet med ham umuligt. Under sit sidste Ophold i Kjøbenhavn levede han blot for sin Behagelighed i en sorgfri Stilling; under dette skal efter Konens Angivelse hans Stemning have været god, saa hun, der ikke har kjendt ham i hans tidligere Liv, intet Abnormt fandt hos ham.

Efterretningen om hans oeconomiske Tab gjorde et stærkt Indtryk paa ham.

Livsleden kom igjen med fornyet Styrke, Nattesøvnen gik bort; han fik Trykken og Klemmen under Brystet, Appetiten blev daarlig og der optraadte Hovedpine med Susen og Piben i Ørene. Under dette faaer han den Tro, at hans Gaard ulovligen er taget ind i Opbudsboets Masse; Ideerne om Forfølgelse traadte op og med dem Mistro til Retten og dens Mænd, som ikke lod sig bortraisonnere og dermed Tanken om at skaffe sig Ret selv eller dø. I denne Sindstilstand fandt han sig irriteret end mere ved Skifteforvalterens Fremtræden ligeover for ham, og under sit Raseri truede han ham paa Livet, idet han tog Vidne paa sine Ord.

I Fængselet udviklede hans Misstemning sig videre; Beslutningen om at dø optraadte med fornyet Styrke; han tænkte deels paa at sulte sig ihjel, deels paa at hænge sig, men Hensynet til Konen, for hvem han synes at nære stor Hengivenhed, rokkede hans Beslutning. Ogsaa nu viste der sig Sandsebedrag; han saa Lænker, og naar han vaagnede, lod han til at see sine Fiender om sig; han slog da for sig med Hænderne og udbrød: „her ere de igjen!“ (Konens Forklaring).

Under Opholdet i Asylet har denne Tilstand forandret sig ligefra de første Dage. Han er bleven tilfreds og munter, livlig i Tale og Bevægelser; kun naar man er kommen ind paa hans Proces, har han forandret sig, idet han i et Øieblik har været bragt op i det høieste Raseri. De meest carakteristiske Symptomer ved hans nuværende Tilstand ere følgende:

Over hans hele Opførsel ligger der et tydeligt udtalt Præg af Overvurdering og forhøiet Selvfølelse, som især yttrer sig, naar man vil give ham Raad eller rette paa ham i hans daglige Beskjæftigelse; han vil derfor ogsaa gjerne dominere de øvrige Syge, lede deres Fornøielser og Arbeider, og sige de ham imod, bliver han let exalteret. Et andet fremtrædende Træk hos ham er en høi Grad af Overtro; hans Drømme have saaledes stor Betydning for ham; der er især to Slags, hvorpaa han lægger særlig Vægt, da de forkynde ham Ubehageligheder — nemlig, at han ikke kan faa Benene under sig; da veed han, at det er galt fat med hans oeconomiske Anliggender, og at han drømmer om Heste — da forestaaer der Ulykker. Hans nærværende Ulykke forudsagdes ham saaledes ombord i Dampskibet Kronprindsesse Louise i en Drøm, hvorunder han følte sig saa fortumlet, at han ikke kunde staa paa sine Been; ogsaa her i Asylet har han havt Drømme, saa onde, at han har vaagnet under Skrig. Hertil komme Forfølgelsesideer i høi Grad. I Anledning af hans Sag erklærer han saaledes, at der er begaaet Kjæltringsstreger i Tusindetal mod ham; derfor tør han heller ikke tro paa Domstolene; under dette geraader han i heftig Vrede og der kommer en saadan Piben og Susen i hans Hoved, at han for lang Tid er bragt ud af sin sædvanlige Ro. Et Udslet, som en Tid plagede ham, har han ogsaa skrevet paa sine Fienders Regning; det var sat paa ham for at pine og plage ham.

Dette er de væsentligste Symptomer, som her ere iagttagne. Førend jeg dog gaaer over til at erklære mig over dem, skal jeg give et kort Omrids af den Sindssygdoms Gang, hvortil de nærmest høre, nemlig Melancholien med dens Overgang til Dements.

Efter kortere eller længere Tids Ildebefindende, ofte ganske pludseligt, optræder den med Klemmen og Trykken under Brystet, forbunden med Ængstelse og Uro, saa der er Trang til idelig Bevægelse; daarlig Appetit, der kan gaa indtil complet Næringsvægring og træge Excretioner, forstyrret Nattesøvn med foruroligende Drømme og Sandsebedrag. (Hallucinationer). Stemningen nedtrykt, undertiden til den Grad, at Patienten paa ingen Maade kan hindres fra Selvmord. Endnu er der ingen Forstyrrelse af Intelligentsen; den Syge er sig sit abnorme Sjæleliv bevidst og søger Forklaringsgrunde til det; disse blive da paa Grund af den sygelige Tilstand selv sygelige; i Regelen gaa de ud paa Ideer om Fordømmelse af Gud, Forfølgelser af Mennesker, og Overbeviisningen om deres Rigtighed er saa stærk, at de Syge gjøre alleslags Forsøg paa at frelse sig; herfra skrive sig en Mængde Voldshandlinger hos melancholske Sindssyge. Denne Tilstand kan gaa over, idet Stemningen bedres og Vrangforestillingerne svinde og Helbredelse indtræder da, eller Stemningen kan forandre sig, men Vrangforestillingerne forblive og den Syge kommer da over i en anden Sindssygdomsform, Dementia, der ytrer sig med forkeerte Ideer i høiere eller ringere Grad, ofte kun i en bestemt Retning (Monomani), bizart Væsen og manglende Harmoni i det hele Sjæleliv.

Anvende vi nu disse Facta paa det foreliggende Tilfælde, saa er der ingen Tvivl om, at vi have med en Sindssygdom at gjøre, der har havt det ovenfor beskrevne Forløb. Et melancholsk Anfald i Barndommen er sikkert, et andet under det første Giftermaal er sandsynligt. Hvorvidt disse have efterladt faste Vrangforestillinger, vover jeg ikke at afgjøre. H.s excentriske Optræden senere, hans stadige Tilbøielighed til at tro sig forfulgt, hans bizarre Væsen og hele ydre Habitus, saaledes den eiendommelige Haarfrisur tyde derpaa. For nærværende Sag har denne Afgjørelse dog mindre Betydning, al den Stund, at hele Sygehistorien tydelig viser et nyt melancholsk Udbrud, der med sine første Symptomer ligger foran den 23de Marts 1867. Melancholien er sikker, men om den blot var en Forøgelse af en allerede tilstedeværende Sindssygdom eller et nyt Udbrud hos en Mand, der vel forhen har været sindssyg, men da frisk, lader sig ikke bestemt afgjøre. Som en Affødning af hans Sindssygdom maa ogsaa hans voldsomme Optræden betragtes.

Det var Stemningen, som fandt sin Forklaring i Forfølgelse fra anseede Mænd; Retten troede han ikke paa; den maatte være paa disses Side; han maatte derfor forsvare sig selv eller dø for at løses fra sin Pine. Characteristisk er det, at han derfor ikke gik skjult tilværks; han tog Vidner paa sin Trudsel, tilstod den og tilstaaer den den Dag i Dag.

Nu er Tilstanden væsentlig forandret, idet Misstemningen er hævet, men Vrangforestillingerne ere fixerede. Vi have nu saaledes den secundære Sindssygdomsform Dementia.

Efter disse Præmisser kan jeg altsaa med fuld Overbevisning gjøre følgende Slutninger:

1. H. led 23de Marts og 3die April af Sindssygdom.
2. H. lider nu af Dementia.

Ved at benytte dette Tilfælde under den kliniske Underviisning, gjorde jeg opmærksom paa, at det næsten kan betragtes som en Typus for de saakaldte Monomanier, hvis Realitet eller Mangel paa Realitet discuteredes. Dernæst søgte jeg at udvikle, hvor indtrængende netop nærværende Casus henviser Lægen til at indtage sit lægevidenskabelige Standpunkt, at udforske Angjældendes hele Personlighed og ved scrupuløs Undersøgelse gjennem alle tilgjængelige Oplysninger søge den legemlige og sjælelige Tilstand opklaret. Herunder, som under det hele kliniske Kursus, søgte jeg at paavise, deels at Sindssygdommene i Regelen have den af Reservelægen fremstillede Gang, deels at Lægen ligesom Juristen og Lægfolk lettelig føres bag Lyset ved at holde sig formeget til et enkelt fremspringende Factum eller idethele ved at drage Slutning fra det Factiske til Angjældendes mentale Tilstand

Jeg udtalte som min Overbeviisning, at Lægen kun ved at anstille en efter det her ved Asylet brugelige Schema ordnet Undersøgelse, der omhandler: Angjældendes Identitet — hans Slægtskabsforhold — hans Fødsel og Forhold til Forældrene — Opdragelse og Udvikling — Kjønsforhold og Ægteskabsforbindelse — aandelige og legemlige Udvikling — Characteer og borgerlige Stilling — mulige prædisponerende og occasionelle Aarsager — Angjældendes Forhold og Tilstand fra den Tid, da Tvivl om hans mentale Tilstand opstod — Sygdomssymptomer under Udviklingen og nærværende Tilstand, og derpaa at sammenligne det udvundne Udbytte med, hvad der er bekjendt om Sindssygdommenes almindelige Gang og om Sindssyges sædvanlige Forhold, kan komme til et saavidt muligt sikkert Resultat.

Jeg tilføiede derhos, at Lægen efter min Opfatning har opfyldt sin Pligt og løst den ham stillede Opgave, naar han er kommen til en saavidt mulig sikker Besvarelse af det Spørgsmaal, om der er eller i Gjerningsøieblikket var Sindssygdom tilstede. Men jeg opmuntrede derhos til at gaa videre i den for Retten ønskelige Oplysning ved at paavise Sammenhængen mellem Sygdommen og Gjerningen.

Ogsaa i denne Henseende forekom det foreliggende Tilfælde mig lærerigt.

I den psychologiske Pathologi fremstilles det, efter min Mening med fuld Ret, som en paa Erfaring grundet Sandhed, at de Sindssyge, om hvis mentale Tilstand

der kan reises Tvivl, handle ikke umotiveret, men under sygelige Motivers Paavirkning. Snart er det en Misstemning, der med sin knugende Kraft hindrer en nødvendig eller fremkalder en forkeert Handling; snart er det den qvælende Angst, som driver til Flugt, Ødelæggelse, Voldshandling, Rædselsdaad, snart er det Hallucinationer, som paabyde Mord, Brand, Voldsomhed og Ødelæggelse; snart er det Vrangforestillinger, som tvinge Angjældende til at foretage Handlinger, hvis Uretmæssighed og Urigtighed han maaskee selv indseer.

Men — dette er Hovedmomentet i Spørgsmaal om Sindssyges Tilregnelighed — den Syge maa give efter for Stemningens, Ængstelsens, Vrangforestillingernes, Hallucinationernes Krav.

Det er ofte rørende at see og høre, hvorledes den Syge stræber imod, hvorledes han paakalder guddommelig og menneskelig Hjælp for at undgaa det Selvmord, den Voldshandling, det Drab, hvortil han opfordres eller tvinges. Ofte, meget ofte lykkes det vistnok at forebygge Ulykken; men ikke sjelden er al Modstand forgjæves: Den Syge gaaer sin ubønhørlige Skjæbne imøde. Paa Sygdommens almindelige Gang have vi under det kliniske Cursus, til hvis sidste Afdeling det Retsmedicinske henlægges, saa hyppige Exempler, at det aldrig medfører og saaledes heller ikke ved denne Leilighed medførte nogen Vanskelighed at paavise, hvorledes det af Reservelægen opstillede Billede er grebet lige ud af den daglige Erfaring.

Jeg tilføiede, at de saakaldte Monomanier, som i Retsmedicin have voldt saa meget Bryderi og saa stor Forvirring, efter min Erfaring i Regelen udvikle sig som i nærværende Tilfælde, nemlig først et længere eller kortere melancholsk Forløberstadium eller en udviklet Melancholi og derpaa under Forandring af Stemningen faste Vrangforestillinger i større eller mindre Omfang, hos os som oftest i Form af Forfølgelsesgalskab (Verfolgungswahn, monomanie de persecutions).

Her var denne Sygdommens sædvanlige Gang saa tydelig, og den incriminerede Gjernings Sammenhæng med de existerende Vrangforestillinger saa klar, at det efter min Mening ikke lidet egner sig til at oplyse det dunkle Monomanie-Spørgsmaal.

Derfor har jeg benyttet det ved Kliniken, og derfor har jeg meddeelt det her, dog uden at indgaa i en vidtløftigere Undersøgelse, som formeentlig paa dette Sted neppe vilde være passende.

Jeg tilføier derfor kun, at Reservelægens Erklæring efter Foranledning fra Retten blev forelagt det medicinske Facultet, som — efter hvad jeg har hørt mod 1 Stemme — erklærede sig enig med Reservelægen.

Sygdom i	Januar.		Februar.		Marts.		April.		Mai.		Juni.		Juli.		August.		Septbr.		October.		November.		December.		Tilsammen.
	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	
Abscessus.	1	2	-	-	-	-	1	1	1	1	-	1	1	-	1	-	-	2	-	2	-	-	1	-	15
Angina	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	2	-	1	14
Bronchitis chronica	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Carbunculus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2
Catarrhus.	3	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	3	2	1	1	-		15
Conjunctivitis . . .	-	1	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	9
— tracomatosa	-	-	-	-	1	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
Combustio	-	-	.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Contusio	-	1	1	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	1	-	1	-	1	2	3	1	-	1	-	17
Cystitis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Diarrhoea.	3	2	1	1	-	1	1	3	1	6	2	5	5	2	2	4	84	76	1	3	3	20	1	1	228
Distorsio	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Erysipelas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Febris simplex. . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3
— typhosa. . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	2	5
Fissura ani	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Furunculi	-	-	1	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	1	-	-	10
Gonorrhoea.	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hæmatemesis. . . .	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hæmatoma auries .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Hemicrania.	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Hydarthrus.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Incarnatio ungvis .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Insuffic. valv. mitr.	-	-		1	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Lymphangitis . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Menorrhagia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Menostasia	-	2	-	2	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	1	13
Obstructio alvi . .	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	8
Ophthalmia scropulosa	-	-	-	1	-	-	-		-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Panaritium	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	8
Parotitis	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Phthisis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Pneumonia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Rheumatism. acut.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— chron.	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Scabies	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Spermatorrhoea . .	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Ulcera	1	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-		-	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	11
Vulnera	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	3	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	12
Tils. . .	16	14	6	8	7	11	10	13	11	7	8	11	11	9	9	9	91	85	12	15	10	26	7	5	411

Sundhedstilstanden

hos Asylets Belæg og Betjening vil erfares af hosstaaende Liste. Der har været en lille Antydning til Epidemi af Conjunctivit, dog uden Betydning. Ligeledes ere 5 Typhustilfælde forekomne, af hvilke 2 endte dødelig. Det første Tilfælde af Typhus indbragtes af en Mand fra Thoten. Hvorvidt de 4 Tilfælde, som senere indtraf, staa i Aarsagsforbindelse hermed, tør jeg ikke afgjøre. De forekom i andre Afdelinger, saa jeg betvivler, at Smitte har fundet Sted.

Diarrhoen synes i September at have optraadt epidemisk. Dette er dog ikke Tilfældet. De mange, i denne Maaned opførte Diarrhoer skrive sig fra en enkelt Dag, da omkring 100 bleve angrebne af Mavesyge efter Nydelsen af Labescoves.

Da Saadant ogsaa undertiden tidligere har indtruffet, er denne Ret afløst af Kjødhak med Gryn, hvilken synes bedre at taales.

Hermed slutter jeg nærværende Generalberetning. Aarslisterne vedlægges.

Gaustad 22de Mai 1868.

Ole Sandberg.

EX

af Gaustad Sindssygea

	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Nyoptagne.		Ud		
					Helbredede.		I
	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mæn
Melancholia	36	45	37	46	9	21	6
Mania	25	29	24	24	16	13	1
Stupiditas	1	-	2	1	-	-	1
Delirium tremens	-	-	1	-	1	-	-
Dementia	65	37	33	19	1	1	8
Idiotismus acquisitus . . .	5	4	1	1	-	-	-
— congenitus . . .	-	2	-	-	-	-	-
Epilepsia	6	4	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	6	-	7	-	-	-	1
Til Observation	-	-	1	-	-	-	-
Sum . . .	144	121	106	91	27	35	17
	265		197		62		

Overeensstemmende med Personalprotokollen.

Gaustad i Kontrolkommissionen den 14de Februar 1868.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

K T

onalprotokol for 1867.

Uhelbredede.		Döde.		Belæg ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aaret behandlede Syge.		Antal af samtlige Liggedage.
Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	
10	15	2	2	46	43	73	91	29455
7	4	-	1	25	32	49	53	20030
1	-	-	-	1	1	3	1	486
-	-	-	-	-	-	1	-	20
27	12	1	1	61	38	98	56	37197
1	1	-	-	5	3	6	5	3316
-	-	-	-	-	1	-	2	608
3	-	-	-	3	3	6	4	3002
3	-	2	-	7	-	13	-	2481
-	-	-	-	1	-	1	-	1
52	32	5	4	149	121	250	212	96596
84		9		270		462		

Gaustad 15de Januar 1868.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvang
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Uro	–	8	8	
Uro og Ødelæggelseslyst	6	–	6	
Voldsomhed	–	5	5	
Ødelæggelseslyst	4	29	33	
Selvbeskadigelse	2	10	12	Trøie,
Ureenlighed	1	–	1	
Ureenlighed og Ødelæggelseslyst	1	–	1	
Uro og Voldsomhed	2	5	7	
Uro og Ureenlighed	1	–	1	Tva
Selvmordshang	1	–	1	

Ar

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af dag Syge.	
	Mænd.	Kvinder.
Brændehugning	$16\frac{161}{304}$	
Drevplukning	$15\frac{265}{304}$	
Huusgjerning	$16\frac{194}{304}$	$9\frac{13}{304}$
Skomagerarbeide	$1\frac{174}{304}$	
Snedkerarbeide	$4\frac{121}{304}$	
Gaardsarbeide	$5\frac{2}{304}$	
Gartneri og Markarbeide	$12\frac{168}{304}$	$5\frac{91}{304}$
Sneskufning	$\frac{125}{304}$	
Contorarbeide	$\frac{59}{304}$	
Malerarbeide	$\frac{58}{304}$	
Uldtilvirkning		$11\frac{199}{304}$
Søm		$21\frac{281}{304}$
Vævning		$\frac{96}{304}$
	$73\frac{111}{304}$	$48\frac{72}{304}$

Fremlagt i Kontrolkommissionen den 14de Februar 1868.

Ludvig Barfoed. **Chr. Wisbech.** **Chr. Egeberg.**

KT

gsprotokol for Aaret 1867.

hed.	Gjennemsnitsstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
	$1\frac{3}{4}$ Dag.	
	$3\frac{59}{72}$ —	
	$1\frac{3}{10}$ —	
	$2\frac{313}{792}$ —	
gsstol	$10\frac{127}{144}$ —	
	6 —	
	12 —	
	$6\frac{5}{7}$ —	
ol.	12 —	
	8 —	

d.

Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.

I Vedgaarden opskaaret og kløvet 266 Favne Birkeveed, 671 Favne Granveed.

Ved Opløsning af gammelt Tougværk udbragt 45 B℔ Drev. Omteining af f. A. Beholdning 60 B℔ Drev.

Arbeidet paa Skomagerværkstedet: 1 Par Botesfortes, 28 Par Mandsstøvler, 56 Par Fruentimmerstøvler, 105 Par Mandssko, 2 Par Fruentimmersko, samt Reparation mod Refusion til 285 Spd. 114 Sk., Reparation til Asylet 12 Spd. 24 Sk.

Snedkerværkstedet: 2 store Klædesskabe, 1 Viinkasse, 3 store Bænke, 1 Medicinskriin, 1 Høvlbænk, 1 Birketræes Sybord, 1 Syskriin, 4 smaa Borde, 1 Opvadskebalje, 8 Vandbøtter, 1 Gardintrap, 6 Pudretdunke; desuden en stor Deel Reparationer.

Ved den qvindelige Huusgjerning udbragt 172 Forklæder, 138 Kjoler, 197 Nattrøier, 339 Særker, 15 Par Strømper, 76 Skjorter, 192 Tørklæder, 12 Undertrøier for Mænd, 129 Par Beenklæder for Qvinder, 168 Underskjørter, 10 Trøier for Qvinder. Reparation af 2000 Skjorter, 1380 Par Underbeenklæder, 1100 Undertrøier, 8700 Par Strømper, 1060 Særker, 130 Underskjørter, 205 Kjoler. Vævet 114 Alen Skjørtetøi.

Gaustad den 15de Januar 1868.

Ole Sandberg.

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1868.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTÖR.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1869.

I denne min Generalberetning for 1868 vil jeg som sædvanlig afgive Forklaring saavel om Asylets ökonomiske som medicinske Anliggender. Men da jeg kommer til at ledsage Beretningen med et Anhang, hvori 2 Reiseberetninger, anseer jeg det hensigtsmæssigt, at jeg fatter mig i Korthed om:

I. Den økonomiske Deel.

Jeg havde tænkt herunder hovedsagelig for Sammenligningens Skyld at meddele mit Budgetforslag for den kommende Budgettermin.

Men da dette findes trykt i Dokument S. No. 6 blandt de sidste Storthing forelagte Regjeringsindstillinger fra det Kongelige Indredepartement, tillader jeg mig kun at henvise dertil med den Bemærkning, at Forslaget i sin Helhed vedtoges, undtagen et for Asylets Kasserer opført personligt Tillæg af 200 Spd. aarlig, hvilket af Storthinget ikke bevilgedes.

Asylets økonomiske Stilling i heromhandlede Aar fremgaaer af hosstaaende Ballanceoversigt:

BALLANCE-

over Indtægts- og Udgiftsbeløb efter de forskjellige

Indtægt.		Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning** fra Aaret 1867: i Kasse		2365	69		
Restancer efter Kasseregnskabet		10216	107	12582	56
B. **Kurpenge og Udlæg**:					
1. Kurpenge		35279	36		
2. Refusion for diverse Udlæg		2570	1	37849	37
C. **Af Jordbruget**:					
1. Viktualier, leveret til Asylet for		4824	19		
2. Diverse Kjørsel til Beløb		750	-		
3. Kjørsel af Kul for	208. 70				
og do. af Brænde	44. 96	253	46		
4. Smedearbeide til Asylets Bygninger		72	24		
5. Do. til Haverne		9	108		
6. Gjødsel til Do.		70	48		
7. Læder, leveret til Skomagerværkstedet		13	68		
8. Godtgjørelse for Cellevask, udført af Gaardspigen .		36	-		
9. Bjælker og Stolpetømmer (cfr. Bygningernes Konto, Udgiftsiden) til Beløb		29	44		
10. Inventarie, forfærdiget til Asylet:					
1 Henteslæde		4	-		
11. Kontante Indkomster:					
a. Afgifter	25. -				
b. Salg af Grise, Kalve, Been, Korn m. m.	198. 64				
c. For leveret Melk til Asylets Betjente .	196. 95				
d. Fourage til 1 Hest for Assistentlægen fra 1ste Januar til 15de September .	51. -	471	39		
12. Beholdningernes Forøgelse af Besætning, Kornvarer, Brænde m. m.		643	77	7177	113
D. **Af Gartneriet**:					
1. Grønsager m. m. til Asylets Husholdning		407	102		
2. Kontant ved Salg af Træer og Andet		99	76	507	58
E. **Af Arbeidsvirksomheden**:					
1. a. Refusion for oparbeidede Klæder samt for Reparation i Aarets Løb (cfr. Regnskaberne for kvindelig Haandgjerning og Skomagerregnskabet)	1904. 58				
hvorfra drages den i Aarets Løb forøgede Beholdning	185. 81	1718	97		
b. Til Reparation af Syges Tøi o. s. v. uden Refusion		106	35		
c. Klædningsstykker til Jordbruget (cfr. Udgiftssiden)		16	2		
2. a. Kontant ved Salg af Drev		108	12		
Lateris . .		1841	14	58117	24

OVERSIGHT

ved Gaustad Asyl førte Regnskaber for 1868.

Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A[1]. **Jorbruget**: 1. Efter Kasseregnskabet	3720	109		
2. Kost til Tjenerskabet (cfr. Jordbrugsregnskabet) . .	517	10		
3. Klædningsstykker fra Asylets Magazin (cfr. Indtægtsiden)	16	2		
4. Lys og Olie (cfr. Jordbrugsregnskabet)	40	-	4294	1
A[2]. **Haverne og Planteskolen**, efter Kasseregnskabet . . .	221	34		
Gjødsel fra Jordbruget for	70	48		
Smedearbeide til Haverne	9	108	301	70
B. **Bygningerne og Vandledningen**:				
1. Efter Kasseregnskabet	3006	97		
2. Smedearbeide (cfr. Jordbrugsregnskabet)	72	24		
3. Drev til diverse Forbrug	10	29		
4. Bjælker og Stolpetømmer (cfr. Indtægtssiden) . . .	29	44		
5. Materialier medgaaet til Reparationer	134	55	3253	9
C. **Inventariet**: 1. Efter Kasseregnskabet	1859	113		
samt 1 Henteslæde (cfr. Indtægtsiden)	4	-		
2. Nyt Inventarie og Reparationer fra Asylets Værksteder	134	24	1998	17
D. **Lønninger**			7029	7
E. **Til Syges Adspredelse, Flittighedsbelønninger o. dsl.** .			291	115
F. **Forpleiningen**:				
1. Efter Kasseregnskabet	13266	32		
2. Viktualier fra Jordbruget og Haverne . 5232. 1				
hvorfra drages ovenanførte Kostpenge 517. 10				
samt Talg af det indkjøbte Kjød til Lysestøbning 48. 16				
565. 26	4666	95	17933	7
G. **Belysningen**, efter Kasseregnskabet	1485	42		
og Talg til Lys (cfr. Forpleiningskontoen) . . 48. 16				
medens Jordbrugets Forbrug af omhandlede Vare fradrages med . . . . 40. -	8	16	1493	58
H. **Brænde og Kul**, efter Kasseregnskabet	2393	-		
og for Kjørsel (cfr. Jordbrugsregnskabet)	253	46	2646	46
I. **Medicamenter, Instrumenter o. dsl.**			845	73
K. **Bibliotheket**			81	69
L. **Kontorudgifter**			241	99
M. **Materialier til Arbeidsvirksomheden**, efter Kasseregnskabet	1875	104		
og Pundtlæder fra Jordbruget	13	68	1889	52
N. **Vadsk og Reenholdelse**, efter Kasseregnskabet	489	100		
og for udført Cellevadsk (cfr. Indtægtssiden)	36	-	525	100
Lateris . . .			42825	3

	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
Transport . .	1841	14	58117	24
b. Drev til Brug i Asylet og paa Avlsgaarden . .	10	29		
3. a. Udbytte af Beholdning samt af indkjøbte Træmaterialier, Bolster, Krølhaar m. m. i Aarets Løb: Nyt Inventarie og Reparationer paa gammelt Do. for	134	24		
b. Medgaaet til Bygnings-Reparationer	134	55	2228	14
F. **Diverse Indtægter:**				
1. Kontant ved Salg af Melk og Fløde fra Asylets Kjøkken	94	22		
2. Do. for Extrabespisning i Asylet.	198	61		
3. Do. for solgte Klude.	12	78		
4. Renter af indsatte Penge i Sparebanken	50	68		
5. Kontant for solgt 2 Ligkister	4	90		
6. Efter Decision af Antegnelserne til Kasseregnskabet for 1866	31	73	392	32
Summa . .			60737	70

Af denne Oversigt vil det sees, at Beholdningen ved Aarets Begyndelse var 12,582 Spd., og ved dets Slutning 11,579. Der synes altsaa at være en Tilbagegang af omtrent 1000 Spd. Men heldigvis er Stillingen ikke ganske saadan.

De i Omdragssummerne opførte Beholdninger ere nemlig forøgede fra 57 Spd., som de udgjorde forrige Aar, til 643; altsaa er her omtrent 600 Spd. at fradrage. Derhos er paa Grund af en usædvanlig præcise Indlevering af Apothekerens og Bogbinderens Regning Konto I (Medikamenter) og Konto L (Kontorsager) belastet med 5 Kvartalers Regninger, hvorved dette Aars Regnskab paa disse Poster har faaet omtrent 200 Spd. mere at bære, end der vedkommer Aaret.

Endvidere er der til Asylets Pantekreditor G. T. Gaustad udbetalt efter upaaregnet Opsigelse 200 Spd., hvorved altsaa Pantegjælden er formindsket. Men paa Grund af de vedvarende høie Priser paa Levnetsmidler har Konto F. eller Bespisningen bevirket saa betydelig Overskridelse, at Aarsregnskabets Hovedresultat nok maa siges at være, om end ingen reel Underballance, saa dog heller ingen Overballance.

I Forbindelse hermed bemærkes, at Bespisningen, der allerede forrige Aar var noget dyrere end beregnet, eller $17\frac{1}{4}$ ß, i Aar er steget op til $17\frac{5}{6}$ ß.

Prisen for hver Syg om Dagen er omtrent den samme som forrige Aar, nemlig $46,_{1}$ ß uden Direktørens Gage og $47,_{9}$ ß med denne.

Ogsaa har Jordbruget ved sit Overskud — 2,888 Spd. — bidraget til at støtte Asylets Økonomi. Et saa stort Overskud som det anførte maa synes uventet i et saa tørt Aar som det forløbne, hvor Asylets tildels grunde Marker lede betydelig;

	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
Transport . .			42825	3
O. **Tilfældige Udgifter:**				
Efter Kasseregnskabet	842	84		
for Vedligeholdelse af Syges Tøi (cfr. Indtægtssiden). .	106	35		
Derhos ifølge Decision af Antegnelserne til Kasseregnskabet for 1866	16	56	965	55
P. **Udlæg,** som refunderes			2570	1
Q. **Renter og Afdrag**			1404	52
Omdragssummer:				
1. For Hentning fra Byen, Skyds m. m.	750	-		
2. Beholdningernes Forøgelse af Kornvarer, Brænde m. m.	643	77	1393	77
Beholdning:				
1. Restancer efter Kasseregnskabet	9143	72		
2. Kontant	2435	50	11579	2
Summa . .			60737	70

men henved 700 Spd. ere indvundne ved Skovprodukter, som Tømmer og Brænde. Og at dette Udbytte i 1868 var saa betydeligt, er en Tilfældighed, da Skoven ingenlunde Aar om andet vil kunne give mere end 100 til 200 Spd.

Hermed slutter jeg denne korte økonomiske Beretning, og gaaer over til:

II. Den medicinske Afdeling.

De Syges Behandling og Forpleining

var omtrent som foregaaende Aar. Den i forrige Generalberetning omhandlede Indskrænkning i Brød- og Smørportioner, vedvarede, og gav Anledning til, at noget hyppigere Extraforpleining end sædvanlig maatte anvendes, men iøvrigt sporedes ingen skadelige Følger af Forandringen.

T v a n g s m i d l e r n e, hvorom vedlagt Extrakt af Behandlingsprotokollen giver nærmere Forklaring, anvendtes omtrent i samme Udstrækning som tidligere.

A r b e i d s v i r k s o m h e d e n derimod viser efter samme Liste, navnlig for Mændenes Vedkommende, et noget gunstigere Resultat end tidligere.

Dette er for en Del begrundet derved, at det langvarige Tørveir i forløbne Sommer tillod en hyppigere Anbringelse af de Syge ved Markarbeidet.

Sygebelægget.

I Aarets Løb behandledes 465 Syge, nemlig 253 Mænd og 212 Kvinder; af disse vare tilbageliggende fra forrige Aar 149 Mænd og 121 Kvinder, medens der i Aarets Løb indkom 104 Mænd og 91 Kvinder, saa at Belægget paa det nærmeste har været det samme som foregaaende Aar.

De Indkomne vare saaledes fordelte paa Aarets forskjellige Tider:

Januar . .	6 Mænd,	2 Kvinder;	Juli . . .	11 Mænd,	14 Kvinder;
Februar . .	5 —	4 —	August . .	14 —	6 —
Marts . .	11 —	5 —	September .	8 —	10 —
April . .	8 —	8 —	Oktober .	7 —	6 —
Mai . . .	11 —	10 —	November .	3 —	4 —
Juni . . .	11 —	10 —	December .	9 —	12 —

Altsaa i 1ste Qvartal	22 Mænd,	11 Kvinder;
i 2det —	30 —	28 —
i 3die —	33 —	30 —
i 4de —	19 —	22 —

Der har saaledes i dette som foregaaende Aar været temmelig stor Bevægelighed i Belægget. Og at dette efter min Mening gunstige Forhold fremdeles skal vedvare, haaber jeg saameget sikkrere, som Asylet ved liberal Imødekommen fra alle Sider i den nærmeste Fremtid vil blive sat istand til at anbringe enkelte dertil skikkede Syge i Husmandspladse paa Asylets Grund.

De ny Indkomnes Hjemstavn var følgende:

Akershus Amt	33	Bergen	2
Hedemarkens Amt	24	Sandefjord	2
Budskeruds Amt	15	Brevig	2
Smaalenenes Amt	15	Drøbak	2
Christians Amt	15	Kongsberg	1
Jarlsberg og Laurvigs Amt .	14	Romsdals Amt	1
Christiania	13	Grimstad	1
Bratsberg Amt	13	Mandal	1
Drammen	10	Sarpsborg	1
Nedenæs Amt	7	Christiansand.	1
Lister og Mandals Amt . .	5	Nordlands Amt	1
Tromsø Amt	3	Moss	1
Frederikshald	2	Porsgrund	1
Stavanger	2	Frederikstad	1

Tromsø	1	Hamar	1
Risøer	1	Egersund	1
Søndre Bergenhus Amt	1	Sverige	1

De Indkomnes Alder var følgende:

10—15	Aar	1	Mand	-	Kvinder;
15—20	—	6	—	11	—
20—30	—	31	—	16	—
30—40	—	28	—	25	—
40—50	—	16	—	21	—
50—60	—	12	—	10	—
60—70	—	10	—	8	—

Altsaa Aldersforholdene omtrent de sædvanlige.

Sygdommens eller sidste Anfalds Varighed før Indlæggelsen var følgende:

Under ½	Aar	56	Mænd	43	Kvinder,
Mellem ½ og 1	—	13	—	13	—
— 1 — 1½	—	8	—	7	—
— 1½ — 2	—	2	—	1	—
— 2 — 3	—	3	—	1	—
— 3 — 4	—	3	—	2	—
— 4 — 5	—	5	—	4	—
— 5 — 6	—	3	—	2	—
— 6 — 7	—	2	—	3	—
— 7 — 8	—	-	—	2	—
— 8 — 9	—	-	—	2	—
— 9 —10	—	-	—	-	—
— 10 —15	—	6	—	1	—
— 15 —20	—	2	—	1	—
Over 20 Aar		1	—	3	—
Ubestemt		-	—	6	—

Den i forrige Generalberetning omtalte Tendens til tidlig Indlæggelse synes saaledes noget aftaget, idet forrige Aar af 197 indkom i Sygdommens 1ste Halvaar 59 Mænd og 54 Kvinder, medens der dette Aar af 195 indkom 56 Mænd og 43 Kvinder. Jeg anseer imidlertid en betimelig Indlæggelse fremdeles af saa stor Vigtighed, at jeg nu som tidligere skal meddele det hos de i Sygdommens 1ste Halvaar indkomne 56 Mænd og 43 Qvinder ved nærværende Beretnings Afgivelse opnaaede Resultat.

Af Mændene vare ved Aarets Udgang 16 helbredede og 5 udgaaede i Be-

dring; 8 vare udgaaede og 2 døde, altsaa 25 tilbageliggende ved Aarets Udgang. Af disse 25 vare i Midten af Marts 2 udskrevne helbredede, 13 befandt sig i mere eller mindre fremskreden Bedring, de øvrige vare uforandrede eller forværrede. Af 43 Kvinder var ved Aarets Udløb 10 helbredede, 5 udskrevne i Bedring, 2 udgaaede uhelbredede og saaledes tilbageliggende 28, af hvilke 1 senere er udgaaet helbredet, 12 befinde sig i Bedring, medens de øvrige 15 ere uforandrede, 2 endog forværrede.

Med Hensyn til Antallet af tidligere Anfald var Forholdet følgende:

1 tidligere	Anfald	17	Mænd,	10	Kvinder,
2 —	—	9	—	6	—
3 —	—	4	—	4	—
4 —	—	2	—	-	—
5 —	—	-	—	2	—
6 —	—	1	—	1	—
Flere —	—	-	—	4	—

De væsentligste efter Beretninger fra Hjemmet eller Iagttagelse her noterede Aarsager vare følgende:

Arveligt Anlæg	30	Mænd,	28	Kvinder,
Sorg (Næringssorg, Kjærlighedssorg o. d.)	9	—	24	—
Onani	20	—	-	—
Drik og Sviir	15	—	-	—
Religiøs Paavirkning (Læseri)	4	—	3	—
Menstruationsuorden	-	—	12	—
Barselseng	-	—	7	—
Syphilis	2	—	2	—
Sult	-	—	3	—
Skræk	3	—	-	—
Samvittighedsskrupler	2	—	-	—
Øresygdom	1	—	-	—
Stød paa Hovedet	1	—	1	—
Ærgrelse	-	—	1	—
Overanstrængelse	-	—	1	—
Jalousie	-	—	1	—
Chlorose	-	—	1	—
Mæslinger	-	—	1	—

De almindeligviis hyppigste Aarsager ere altsaa ogsaa iaar oftest noterede; iøvrigt vil denne Fortegnelse kun give Anledning til den Bemærkning, at Sult, saavidt jeg erindrer, for første Gang er observeret som afgjørende Sygdomsaarsag. De trende

Kvinder, som ved Mangel paa tilstrækkelig Næring syntes bragte til Sindssygdom, vare samtlige hjemmehørende i Skovdistrikterne til Grue og Vinger (Finskogen), hvor der i det forløbne Aar herskede usædvanlig Nød. Phænomenerne ved den af Hunger frembragte Sindssygdom viste sig i alle 3 Tilfælde meget lig dem, der foraarsages af hyppig Barselseng og langvarig Diegivning eller med andre Ord hos alle 3 var en chloro-anæmisk Tilstand Sygdommens somatiske Grundlag. Med Hensyn til Udgangen i disse 3 Tilfælde, er 1 udgaaet helbredet, og de øvrige 2 befinde sig i en Bedringstilstand, der dog synes at forsinkes ved stærk Hjemlængsel; men som forhaabentlig vil ende med Helbredelse.

Sygdomsformerne.

De i Aarets Løb behandlede 465 Personer ere opførte under følgende Sygdomsformer:

Melancholia	94 Mænd,	85 Kvinder,	af hvilke	nyindkomne	48 Md.,	42 Kv.
Mania	43 —	57 —	—	—	18 —	25 —
Stupiditas	7 —	2 —	—	—	6 —	1 —
Dementia	86 —	56 —	—	—	24 —	18 —
Idiotismus acqvisitus .	8 —	5 —	—	—	3 —	2 —
— congenitus .	„ —	2 —	—	—	„ —	1 —
Epilepsia	4 —	4 —	—	—	1 —	1 —
Paralysis generalis . .	11 —	„ —	—	—	4 —	„ —
Til Observation . . .	„ —	1 —				

Forholdet sees altsaa at have været omtrent som foregaaende Aar, idet blandt de 195 nyindkomne 74 Mænd og 68 Kvinder ere opførte uuder primære Former; naar de Helbredede Antal i Forhold hertil i dette Aar synes mindre end i forrige Aar, da har dette sin Grund deri, at Adskillige ere udskrevne i Bedring, som ved fortsat Ophold i Asylet vilde have opnaaet Helbredelse, derved er de Bedredes Antal iaar steget op til 61 mod 37 i forrige Aar.

Efter disse almindelige Bemærkninger gaaer jeg over til de enkelte Former:

Melancholia.

Af de 94 herunder opførte Mænd helbredede 20, 15 udgik i Bedring, 16 som uhelbredede og 3 døde, saa at 40 laa tilbage ved Aarets Udgang. Af de 85 behandlede Kvinder udgik 12 helbredede, 11 i Bedring, 14 uhelbredede og 3 døde, saa at 45

laa tilbage ved Aarets Udgang. Ved den fra Præster, Læger og Andre indhentede Underretning om de i Aarets Løb Udskrevnes Tilstand efter Udskrivningen seer jeg mig istand til at meddele følgende: Af de 20 Mænd, der udgik helbredede, ere 2 faldne tilbage, begge paa Grund af Drik; af de 15, som udgik i Bedring, er 1 indkommen i Asylet med Recidiv, 2 ere efter Hjemkomsten helbredede, de øvrige befinde sig omtrent som da de forlode Asylet; af de 16, der udgik uhelbredede, er 2 indkomne paany paa Grund af voldsomme Hallucinationer, men 2 andre angives i Hjemmet at være blevne helbredede; om de 3 døde skal jeg afgive nærmere Besked. Angaaende de udskrevne Kvinder meddeles følgende: De 12 helbredede have samtlige holdt sig raske efter Udskrivningen. Af de 11, der udgik i Bedring, angives 2 i Hjemmet at være forværrede, 2 siges derimod at være helbredede, og de øvrige befinde sig i samme Tilstand som ved Udskrivningen. Af de 14 uhelbredede er 1 paany indkommen i Asylet, 2 skal være blevne helbredede i Hjemmet, de øvrige befinde sig som ved Udskrivningen.

For de Dødes Vedkommende skal jeg som sædvanlig give en kort Fremstilling af Sygehistorien og dertil føie det Væsentlige af Sektionsfundet.

No. 1. C. S. B., 21 Aar gammel, Husmandssøn, indkom 27de Juli 1867. I hans Familie var Intet bekjendt om Sindssygdom; som Aarsag angaves huslige Sorger; Sygdommen havde varet ½ Aar før Indlæggelsen, ved hvilken han viste sig nedstemt, sløv, stille og uvirksom; nogle Dage efter Indlæggelsen foretog han et Undvigningsforsøg, fordi han saae den Onde, som var efter ham; ved Indlæggelsen var han fyldig og af godt Udseende, men i September begyndte han at faae Diarrhoe og at afmagre; i November 1867 var Udseendet elendigt, og den physikalske Undersögelse viste dæmpet Perkussion under venstre Nøgleben, og der hørtes hul Respiration, Piben og fugtig Rallen; fra Begyndelsen af 1868 mistede han Appetiten eller vilde ikke spise, „fordi Maden ikke var for ham“. Fra den Tid af indfandt sig hyppige Brækninger, og han nød næsten ikke andet end Melk og Kavringer; han benyttede bittre Midler, Opiater, Chloroform, Sol. bicarbonat natrici c. infus. rheorum, Emservand m. m. uden Nytte; under hele denne Tid var der sjelden et Ord at faae af ham, før 13de November, da han talte ret ordentlig og bad om Sukker; en halv Time senere døde han.

Sektionen foretoges 18 Timer efter Døden og viste:

Cavitas spinalis: Mellem dura mater og de tynde Hinder Serum i usædvanlig rigelig Mængde; den første meget karrig, de tynde Hinder aldeles klare, Rygmarven normal af Udseende og Consistens.

Cavitas cranii: Lacunar symetrisk med liden diploetisk Substans; i Sinus sparsomme Blodcoagler; Hinderne fuldkommen normale med høist ubetydelig Blodfylding, Hjernen af normal Consistens med ubetydelig markeret Farveforskjel mellem begge Substanser. Sideventriklerne normale, striæ akusticæ meget stærkt fremtræ-

dende; i nederste Del af 4de Ventrikels Bund er Ependymet slimet og gelatinøst, opad stærkt granuleret.

Cavitas pectoris: I Pericardium sparsomt Serum; Hjertet lidet, vel kontraheret med sparsomme Koagler i Ventriklerne. Hulvenerne og Arterierne blodfyldte, Klapperne sluttende. Lungerne meget blege, sammenfaldne, deres Overflade ujævn, idet flere sammenfaldne Partier ligge under det normale Niveau. Venstre Lunge paa Gjennemsnit af lyserød Farve, af Bronchierne udflyder en tyk flødeagtig Vædske; i øverste Lap nedad og bagtil et valnødstort, forhærdet, ikke krepiterende Parti af en skidden, graarød Farve og sprød Consistens; de nærliggende Bronchier aldeles fyldte af tyk, puriform Materie, hist og her atelektasiske Partier svarende til Indsænkningerne; høire Lunges nederste Lap af mørkerød Farve, ved dens Basis pleuritiske Fortykkelser; dens nederste 2 Trediedele af fast Consistens, kun tildels krepiterende, af et homogent, kjødet Udseende. Slimansamling i Bronchierne som paa venstre Side; i øverste Trediedel et graat, sprødt Parti af et Ægs Størrelse af samme Beskaffenhed som det paa venstre Side, forresten ogsaa her flere atelektasiske Partier.

Cavitas abdominis: Tarmene usædvanlig tynde og smaa, aldeles tomme; Ventriklens Slimhinde indtoges af en jævn Rødhed, er stærkt slimbelagt; henimod Pylonis en overfladisk Ulceration af en Kobberskillings Størrelse; Bunden jævn, Randene skarpe; paa Midten af Curvatura major 2 Saar af samme Beskaffenhed og lignende Størrelse Duodemum jævnt rød med fortykket og opflosset Slimhinde; omkring enkelte peyerske Glandler forøget Karinjektion og Svulst, næsten ingen Exkrementer i Tyktarmen. Milten omtrent af normal Størrelse, usædvanlig fast og bleg, Tværsnittet voxglindsende, Folliklerne risengrynagtig gjennemskinnende. Leveren liden, blodløs med homogen glindsende Gjennemsnitsflade; acini utydelige og smaa. Nyrerne af meget fast Consistens, blegrød Farve; ved Jod farves Glomeruli stærkt brune.

No. 2. T. O. N., 56 Aar gammel, Gaardbruger, Enkemand, indkom 30te Marts 1868. Der var intet arveligt Anlæg i Slægten; han havde været en rask og velbegavet Mand samt nydt megen Anseelse i Bygden, hvor han var Medlem af Formandskabet; han var ingen Vanedrikker, men paa Byreiser og ved andre høitidelige Leiligheder tog han sig gjerne et Rus. Høsten 1864 fik han efter 3 Dages Svir et Anfald af udviklet Melancholi, som dog efter et Par Maaneder helbredede s. Sidste Vinter svirede han meget og i Begyndelsen af Januar blev han stille og tungsindig; Tilstanden forværredes mod Slutningen af Januar, da Lægen tilkaldtes og fandt ham i stærk Angst, stedse klynkende over alle sine Ugjerninger, udygtig til Arbeide og interesseløs; der anordnedes da Opium i stigende Doser, hvorefter Søvn indfandt sig, men Tilstanden forøvrigt snarere forværredes end forbedredes; ved Indlæggelsen var han angst og klynkende, mat og ussel og vægrede sig for at modtage Næring; han maatte fra

Begyndelsen af April tvangsfodres, men Kræfterne aftoge mere og mere, og 10de April døde han.

Obduktionen foretoges 40 Timer efter Døden og viste:

Cavitas cranii: Lacunar af normal Form, tynd, hist og her med stærke Fordybninger efter Pachioniske Granulationer. Dura mater i det Hele tyk, paa enkelt Sted af en Sølvtoskillings Omfang usureret, saa den næsten er gjennemboret; dens Kar stærkt fyldte med sort Blod, som ogsaa findes i Sinus, dog uden Koagler; de tynde Hinder ere over Hemisphærerne stærkt opake og fortykkede, medens de paa Basis ere gjennemsigtige. I Sulcus longitudinalis ere Hemisphærerne opad sammenvoxede med hinanden. Hjernens Consistens blødere end normal, den viser overalt et skiddent, rødligt Udseende med mange Blodpunkter, stærkt fremtrædende i de bagre Dele af Thalami; Ependymet svagt granuleret, i Sideventriklerne en Del Serum.

Cavitas pectoris: Hjertet stort og slapt med normal Muskulatur, sluttende Klapper. Aorta usædvanlig viid af Omfang, men af normal Textur. Begge Lunger ved Exsudates fastvoxede til Brystvæggen, især venstre, som nedad og bagtil kun med Vanskelighed lader sig udskrælle. Venstre Lunges nederste Lap er i sin underste Halvdel aldeles ramolleret, brun af Farve, dannende en rødagtig, i høi Grad stinkende Masse, som flyder ud af et laset Stroma af dilacereret Lungevæv, hvori oblitererede Kar og Bronchier rage ind. Det nærmest omgivende Væv er hepatiseret, tildels graalig farvet, medens den øvre Del af Lappen er infiltreret med blodigt Serum i rigelig Mængde. Øvre Lap temmelig normal. Høire Lunges nederste Lap mørkfarvet, tung og fugtig; ved Gjennemsnit sees spredt gjennem dens hele Masses haarde, runde Partier af omtrent en Tommes Diameter, tørre og ikke krepiterende, omgivne af ødematøst Væv. Midtlappen temmelig atrophisk, men ligesom øvre Lap af normal Struktur. Bronchiernes Slimhinde noget injiceret, belagt med seigt Slim.

Cavitas abdominis: Milten liden og blodløs med stærkt fremtrædende Follikler; Nyrerne normale; Leveren fyldt med sort Blod; Ventriklen liden med schiferfarvet Slimhinde; Tyktarmen fyldt med Exkrementer.

Dette Tilfælde synes at bekræfte den af Guislain fremhævede Sammenhæng mellem Næringsvægring og Lungegangræn.

No. 3. A. S., 68 Aar gammel, Gaardbruger, Enkemand, indkom 18de Juli 1868; hans Fader sindssyg; han har en sindssyg Søn og en sindssyg Datter; selv har han været rask, indtil han for henved et Aar siden mistede sin Kone og kort derefter afhændede sin Eiendom til sin ældste Søn. Fra den Tid blev han ængstelig, bekymret, fuld af Forfølgelsesideer og saa fortvivlet, at han tænkte paa eller forsøgte Selvmord. Ved Indlæggelsen her var han mager, af usselt Udseende, stadig klynkende over alle sine Ugjerninger og frygtende for Arrest og alslags Retsforfølgning. Han plagedes

stærkt af cardialgiske Smerter og vilde Intet nyde; han fik ikke Afføring uden ved Clysteer; der forordnedes ham Seltersvand, bittre Midler, Opløsning af Bicarbonat. natricus, opiater, Wismuth, men Intet kunde bibringes ham, hvorfor Behandlingen indskrænkedes til Morfinindsprøitninger og ved August Maaneds Slutning afløstes Obstruktionen af Diarrhoe, der vedvarede og udtømte hans Kræfter, saa han døde den 3die September.

Sektionen foretoges 14 Timer efter Døden og viste:

Cavitas cranii: Lacunar meget tyk, af symmetrisk Form; den diploetiske Substans stærkt overfyldt med mørkt Blod; betydelige Gruber efter Pachioniske Granulationer. Dura i hele Pandeegnen meget fast adhæreret til Benet, saa at den ved Udskillelsen rives istykker. Paa dette Sted en betydelig Fortykkelse af Dura, saa den kan adskilles i 2 forskjellige Lag. Dura mater temmelig stærkt blodfyldt; i Sinus longitudinalis flydende Blod; de tynde Hinder stærkt venøst injicerede; over den bagre Trediedel af venstre Hemisphære findes mellem Pia og Arochnoidea mindre, capillære Blodudtrædelser; over den hele, bagerste Parietalregion ere de tynde Hinder ugjennemnemsigtige og meget stærkt fortykkede, intetsteds fasthængende til Hjernen. De bagre Hjernevindinger stærkt atrophiske, især paa venstre Side, hvor der mellem dem findes Gruber, som optage et Par Fingre. Hjernesubstansen blød af Consistens og overordentlig fugtig; den hvide Substans skidden, graarød med en Mængde smaa Blodpunkter; i Ventriklerne ubetydeligt Serum; ingen Granulationer paa Ependyma; over Corpora qvodrigemina smaa, capillære Blødninger. Pons usædvanlig blød af Consistens, og Pedunculi cerebri ad Pontem danne en graalig, grødet Masse. Ependymet i 4de Ventrikel granuleret; under dette smaa Blodudtrædelser, tildels med frisk, rødlig, tildels med skidden, brunlig Farve; den lille Hjernes Substans stærkt venøst overfyldt.

Cavitas pectoris: Hjertet meget stort og slapt med bleg Muskulatur; Arterierne og Hulvenerne fyldte med mørkt Blod; Klapperne fuldkommen suffciente; venstre Lunge med sin Spidse fastvoxet til Brystvæggen; dens nederste Lap mørk og tung med større og mindre Ecchymoser; ved Gjennemsnit sees bagtil og nedad mindre atelektasiske Partier; i Lappens øverste Spidse en valnødstor, lamelløs, graaagtig, haard Masse, der tildels er gaaet over til puriform Detritus; det omgivende Lungevæv temmelig sundt; i Spidsen af øverste Lap en gaaseægstor Infiltration, bestaaende dels af osteagtige Knuder, dels af Hulrum med fledeagtigt Indhold, stærkt trabekulære, dilacererede Vægge, hvori Bronchier med udvidet Endegrenmunde; i høire Lunges øverste Spidse en lignende Infiltration og i nederste Lap flere atelektasiske Partier. Bronchiernes Slimhinde stærkt injiceret, Bronchierne fyldte med rød Slim, hvori lange, traadagtige, hvide Legemer.

Cavitas abdominis: Indvoldenes Leie normalt; Milten liden og anæ-

misk; Nyrerne normale; i Ventriklen temmelig meget galdefarvet Indhold; Slimhinden graagrøn, opflosset og bløt, overalt betydelig mammeloneret; ved Cardia og Fundus stærk Karinjektion. Tyndtarmen gjennem sin hele Strækning betændt, mest nedad mod Blindtarmen, hvor Karinjektionen gaaer over paa Peritonalhinden; hist og her smaa fra gryn- til ærtstore Blodudtrædelser under Slimhinden. Tyktarmens Slimhiude betydelig fortykket, især nedad mod Rectum; den er af en jævn, rød Farve, temmelig rammoleret; de solitære Follikler svulne, stærkt Slimbelæg over hele Tarmkanalen, men forresten intet Indhold. Leveren anæmisk, forresten normal.

De 3 under Melancholie døde Fruentimmer var følgende:

No. 4. A. O. M., 59 Aar gammel, Føderaadskone; hun indkom den 1ste Mai 1866, og hendes Sygdom angaves da at have varet 8 Maaneder og at være foraarsaget af Nattevaagen og Overanstrængelse samt Sorg over en Sønnedatters Død. Hun havde lige fra Sygdommens Begyndelse af været ængstelig, søvnløs, plaget af Banken i Hovedet og Synshallucinationer, især om Natten, da hun ser sig omringet af en hel Del hvide Lam; et Par Maaneder før Indlæggelsen havde hun gjort et Hængningsforsøg. Hun benyttede Opium i stigende Doser, indtil grix Morgen og Aften, til henimod Udgangen af Juli Maaned, da hun viste sig i bedre Stemning, men hun holdt sig stadig stille og rolig i Sengen paa Grund af Træthed og Mathed, klagede stedse over Trykken for Brystet og ondt i Hjertet og kom ved Samtale let i Graad. Hendes Tilstand vedblev omtrent uforandret indtil Begyndelsen af Marts 1867, da der observeredes en temmelig betydelig, lappet, fortil noget flubtuerende og ømfindtlig Hævelse paa høire Side af Halsen; Hævelsen aabnede sig snart, og hun henlaa under stadig Jammer og tiltagende Afkræftelse, indtil hun døde 15de Juni 1868.

Obduktionen foretoges 36 Timer efter Døden og viste:

Legemet betydelig afmagret; paa høire Trochanter major et Liggesaar af omtrent en Haandflades Udstrækning; det gaaer gjennem Huden ned paa Benet, uden Pussænkning. Høire Side af Halsen indtoges af en stor Saarflade med betydelige Sinus, der gaae fra processus mastoid. nedad til Nøglebenet, fortil begrændses af Struben og Strubehovedet, bagtil af Halshvirvlerne; hist og her medullære Knuder af fastere og blødere Consistens, der synes at tilhøre den metamorphoserede gl. parotis og submaxillaris; de underliggende Partier sunde.

Cavitas cranii: Lacunar normal af Form, symmetrisk, meget tynd, idet den diploetiske Substans næsten ganske er forsvunden; fortil i os frontis temmelig stærk Blodfyldning; tilhøire lige ved Midten af Pilsømmen 2 betydelige Fordybninger, hvor Benet næsten er forsvundet, svarende til usædvanlig store Pacchioniske Granulationer; paa Udsiden af Dura mater hist og her pachymeningitiske Exsudater; den er forøvrigt ligesom sinus aldeles blodtom; imellem Dura og de tynde Hinder temmelig bety-

delig Serum; de tynde Hinder gjennemsigtige, af normal Tykkelse, ubetydelig blodfyldte; ingen Adhæsioner til Hjernesubstansen. Hjernen af normal Consistens, saavel Cortical- som Medullærsubstansen i Hemisphærerne og de store Ganglier meget anæmisk; i Sideventriklernes bagre Horn Serum; Ependymet overalt glat.

Cavitas pectoris: I Hjerteposen nogle Unzer Serum; Hjertet lidet med slap Muskulatur; saavel i Ventriklerne som i Arterierne rigelige løse, sorte Blodkoagler. Klapperne slutte nogenlunde; paa den ene Valvula semilunaris aortæ sees dens Nodulus fortykket og besat med smaa tandede Udvæxter. Aortas Hinde i begyndende atheromatøs Degeneration; Lungerne frie og temmelig sammenfaldne; paa venstre Lunges Pleurabeklædning findes over den nederste Laps Midte en nødstor og flere smaa, medullære Knuder; paa det tilsvarende Parti af Brystvæggen en ægstor, halv ramoleret Knuder af samme Beskaffenhed, hvis Udgangspunkt synes at være et Ribbeen; Lungerne mørke af Farve, stærkt fyldte med skummende Serum, især i de nedre Lapper og bagtil, hvor der kun er ubetydelig Crepitation.

Cavitas abdominis: Milten liden, dens Midte indtages af et kileformigt Parti af mørk Farve med ramolleret Indhold; paa den nederste Spidse et lignende, mindre Parti, forresten er den bleg med talrige Follikler. Leveren liden, tynd og slap, stærk trukket tilvenstre og nedad, hvor dens lille Lap gaaer ned i det lille Bækken; dens Overflade ligam. suspensorium og den mod Bughulen vendende Del af Diaphragmu ere tæt oversaaede med medullære Kræftknuder fra et Hampefrøs til en Valnøds Størrelse; de ere af temmelig fast Consistens med homogen Gjennemsnitsflade; Udgangspunktet synes at være sidste Brysthvirvel og de to øverste Lændehvirvler, hvis Legemer ere forvandlede til en, tildels ramolleret Kræftmasse. Ventriklen stor, med bleg Slimhinde; Nyrerne i høi Grad anæmiske.

No. 5. M. H. S., 59 Aar gammel, Husmandskone, hvis Farmoder og Søster have været sindssyge; indkom 27de Juli 1867; hun havde altid været svag af Helbred, i tidligere Aar især plaget af Hovedpine med Opkastelse og jævnlige Anfald af Diarrhoe; for nogle Aar siden led hun i længere Tid af Forstoppelse eller besværlig Afføring paa Grund af retroflectio uteri; nærværende Sygdom begyndte for 3 Aar siden med Søvnløshed, Uro, Tungsindighed og tilbøielig til Graad; hun har i hele denne Tid klaget over Ørhed i Hovedet og Klemsel for Brystet; Tilstanden er i den senere Tid forværret, saa at hun fra og til under Syns- og Hørelseshallucinationer faaer Anfald af Fortvivlelse, saa hun kaster sig paa Gulvet, arbeider med Hænder og Fødder samt udstøder vilde Skrig; ved Indlæggelsen saa hun meget ængstelig og bekymret ud og klagede over en Stemme i Brystet, der talte til hende og fristede hende; hun kunde ikke arbeide, men klynkede stedse; Opiater beroligede hende kun ubetydelig; Jernmidler forsøgtes, men hun kunde ikke taale dem; Diarrhoe indfandt sig jævnlig og i Begyndelsen

af December angrebes hun af Typhus, hvoraf hun døde den 21de Januar 1868. Obductionen 44 Timer efter Døden.

Cavitas cranii: Lacunar af normal Form, sinus blodtomme, Dura mater fortil fastvoxet til de tynde Hinder; imellem disse Serum i betydelig Mængde; de tynde Hinder bagtil noget fortykkede og opake; samtlige Hinder anæmiske; Hjernen af fast Consistens; i Sideventriklerne temmelig betydelig Serum; Ependymet normalt; Corticalsubstansen overalt meget bleg, Medullærsubstansen med talrige Blodpunkter, af et lillafarvet, marmoreret Udseende, stærkest udtalt i de store Ganglier, mindst i den lille Hjerne. 4de Ventrikel normal; paa Basis Serum i betydelig Mængde.

Cavitas pectoris: Begge Lunger ved friske Adhærentser fæstede til Brystvæggen; i venstre Pleurahulhed omtrent 6 Unzer rødfarvet Serum; i Pericardiet 2 Unzer. Hjertet lidet og slapt med bleg Muskulatur; Klapperne normale; i høire Ventrikel ved dens Overgang i A. pulmonalis sees en fingertyk Trombe af en skidden, graahvid Farve, idet den synes dannet af forskjellige, til hverandre loddede Lag; dens mod Arterien vendende Ende har et afrevet, fryndset Udseende; Arteriens indre Hinde smudsig rød; venstre Lunges nederste Lap tung og fugtig; ved Gjennemsnit udflyder af dens øverste 2 Trediedel rødfarvet Serum i rigelig Mængde, medens den nederste Trediedel er fast, ikke crepiterende, med Alveoler fyldte af Fibrin; øverste Lap normal. I høire Lunges nederste Lap, der er tung og fast, findes et Par valnødstore Hulrum, fyldte med et af opløst Lungevæv bestaaende, mørkebrunt, stærkt gangrænøst lugtende, flydende Indhold; deres Vægge ere ujævne, dilacererede; det øvrige Parti af samme Lunge fast, ikke crepiterende, overalt gjennemsaaet med Partier af et ujævnt, granuleret Udseende; i Lungearteriernes Hovedgrene til samme Lap findes Thromber af en ujævn graasort Overflade; paa den største sees den mod Hjertet vendende Ende fryndset, ligesom den i høire Ventrikel; midterste Lap normal; øverste Lap bagtil overfyldt af skummende Serum, fortil bleg, overalt crepiterende.

Cavitas abdominis: Den stærkt udspændte Colon transversum danner en Slynge ned i det lille Bækken; Milten stor, men aldeles ramolleret til en grødagtig Masse; Nyrerne normale; i Ileums hele Udstrækning ere de peyerske og solitær Glandler angrebne; i det øverste Parti ere de svulne, tildels med overfladiske Erosioner; længere ned mod Blindtarmen sees dels mindre, sinuøse Ulcerationer, dels Plaques belagte med en gul Skorpe; i Nærheden af Valvula Bauhini store, langstrakte Ulcera, hvis Bund dannes af Muskelhinder med dybe Sinus under Slimhinden; Ventriklens Slimhinde skifergraa, tildels mamelloneret; Tyktarmen temmelig normal; Mesenterialglandlerne svulne, af graarød Farve og fast Consistens; ved Leveren og Uterus Intet at bemærke.

No. 6. C. L., 25 Aar gammel; ugift, blid og elskværdig Dame, har, naar

undtages Nervefeber i det 5te Aar, stedse havt god Helbred, indtil for et Par Aar siden, da hun begyndte at lide af Blegsot; hendes nærværende Sygdom begyndte for $\frac{1}{4}$ Aar siden med Søvnløshed, Ængstelighed og Bekymring for sin Sjæls Salighed og Mistillid mod Omgivelserne, af hvilke hun frygtede Forgiftning; ved Indlæggelsen var hun noget bleg og svag af Udseende, lidt afmagret og af nedstemt Udtryk; hendes Aande var stinkende og Afføringen træg; hun havde selv begjært at indlægges, fordi hun troede her at kunne leve mere isoleret; allerede de første Dage efter Indlæggelsen fremtraadte Ideer af en stærk, hypochondrisk Misstemning: „hendes Blod var forraadnet", hun kunde ikke hænge sammen i noget Led; Endetarmen var gjennemboret, derfor kunde hun ikke spise; thi dels nærede hun Sygdommen, dels frembragte Maden skadelige Uddunstninger, hvormed hun forpestede sine Omgivelser, derfor beklagede hun ogsaa Lægen, som skulde fodre hende, hvorved han efter hendes Mening udsatte sig for Fare. Hun benyttede Afføringsmidler, bittre Midler, Opiater, Jern, dels med, dels uden Aloe, men uden Nytte. Hun blev alt mere og mere paastaaelig i sin Næringsvægring; thi hun var Djævelen og Djævelen kan ikke døe med mere lignende; i April begyndte der at udvikle sig Lungetuberkulose og den 16de Juli døde hun.

Sektionen foretoges 20 Timer efter Døden:

Cavitas cranii: Lacunar usymetrisk, idet høire Parietal- og Occipitaldel er større end venstre; paa Indsiden tilhøire findes paa os frontis og tildels paa os bregmatis flere smaa, grynstore, dels enkeltstaaende, dels grupperede Exostoser; Dura mater for en Del fasthængende til Benet, hist og her fortyndet, svarende til de ovenfor omtalte Exostoser; paa dens udvendige Side en Mængde smaa, dels ældre, dels friskere Pachioniske Granulationer; Indsiden normal; i Sinus mørkt, ustørknet Blod; de tynde Hinders Kar stærkt blodfyldte indtil deres fineste Forgreninger; paa venstre Hemisphæres Midte ere gyri noget atrofierede; Hjernen meget blød af Consistens og fugtig, stærkt venøst overfyldt; i høire bagerste Horn noget Serum.

Cavitas pectoris: I Hjerteposen nogle Unzer lyst Serum; Hjertet lidet, vel contraheret og med god Muskulatur; Atrierne og de store Hulvener fyldte med løst, coaguleret Blod; Klapperne sluttende; venstre Lunge med temmelig friske Adhærentser fæstede til Brystvæggen, lys af Farve, liden og sammenfalden; ved Gjennemsnit sees, især i øverste Lap, talrige Bronchiegrene, fyldte med en graalig, osteagtig Masse; Bronchievæggen noget fortykket, mens Lungevævet forøvrigt er fuldkommen normalt; høire Lunge i Spidsen stærkt sammenvoxet til Brystvæggen, øverste Lap omdannet til en fast, fleskagtig Masse, som omslutter store Hulrum og Kanaler med flødeagtigt Indhold, hvori udvidede Bronchiegrene munde ud; Rummenes Vægge i høi Grad dilacererede med store Trabekler; i midterste Lap en valnødstor Hule med forrevne Vægge og flødeagtigt

Indhold; i og omkring Bronchiegrenene hvid Masse dels af osteagtig Beskaffenhed, dels i begyndende Opblødning.

Nederste Lap aldeles gjennemsaaet af mindre Bronchiegrene, fyldte med den ovenfor beskrevne Masse; Bronchievæggene noget fortykkede, men Lungevævet normalt.

Cavitas abdominis: Milten af almindelig Størrelse, fast, med talrigt fremtrædende Follikler, meget blodløs; Nyrerne normale, Ventriklen usædvanlig liden med rynket Slimhinde og skifergraa Farve, tykt belagt med seigt Slim. I Cardialregionen og Fundus temmelig store, friskt injicerede Partier; Mesocolon danner en stor Slinge ned i det lille Bækken. Tyktarmen idethele meget snever med spredte mindre Skybala af en meget fast Consistens, omkring hvilke Slimhinden viser sig betændt.

Mania.

Af de 43 herunder opførte Mænd udgik 7 helbredede, 7 i Bedring og 5 uhelbredede, medens 1 døde, saa at Antallet af tilbageliggende ved Aarets Udgang udgjorde 23.

Af de 57 Kvinder udgik 9 helbredede, 10 i Bedring og 6 uhelbredede, medens 32 laa tilbage ved Aarets Udgang.

Med Hensyn til de Udgaaedes nærværende Tilstand kan jeg efter de erholdte Oplysninger meddele følgende: De 7 Mænd, som udgik helbredede, have alle holdt sig efter Hjemkomsten, naar undtages 1, som uagtet i god Bedring ikke kan ansees fuldstændig helbredet. De 7, som udgik i Bedring, befinde sig i Hjemmet omtrent som ved Udskrivningen, naar undtages 1, der er udvandret til Amerika og der siges helbredet. Af de 5, som udskreves uhelbredede, skal 2 efter Hjemkomsten være helbredede; om den Afdøde skal nedenfor blive meddelt nærmere Besked.

De 9 helbredede Kvinder have holdt sig raske, undtagen 1, som er indkommet med Recidiv. Hos de 10, der udgik i Bedring, er den forbedrede Tilstand vedvaret, og 2 siges endog i Hjemmet at være blevne helbredede. De 5, som udskreves uhelbredede, befinde sig i uforandret Tilstand, naar undtages 1, hvorom er meddelt, at hun efter Hjemkomsten bedredes raskt, saa hun fra Mai 1868 skal ansees som helbredet; dette Resultat var saameget glædeligere at erfare, som hun her havde opholdt sig i 3½ Aar uden kjendelig Bedring.

B. O. T., 44 Aar gammel, Styrmand, gift, indkom den 24de September 1867; som Aarsag til Sygdommen angives Næringssorg; uden at der tidligere var observeret noget sygeligt hos ham begyndte han for 10 Dage siden at gjøre Opstyr i Kir-

ken og har fra den Tid af idelig været sysselsat med at prædike og synge Psalmer; ved Indlæggelsen var han meget exalteret, saa Stjerner og hørte Klokkeringning, samt passiarede idelig om religiøse Gjenstande, idet han angiver sig selv for at være Christus; i en noget rolig Stund angav han, at han for adskillige Aar siden havde været smittet af Syphilis, men sprang dog strax derfra over i høie Talemaader om Herrens Aabenbarelser, om hans Kaldelse til Zion o. s. v. Han vedblev under sit hele Ophold i Asylet at være urolig og forvirret. 21de Oktober viste der sig en stor Furunkel paa høire Laar; 9de December en stor Absces paa venstre Skinneben; han afkræftedes og afmagredes kjendelig, kunde lidet eller Intet nyde og døde 8de Januar 1868. Han benyttede intet andet end Bade.

Sektionen 30 Timer efter Døden:

Cavitas cranii: Lacunar usymmetrisk, idet venstre Halvdel er mindre udviklet end høire; Benet usædvanlig tyndt, næsten uden diploetisk Substans; Dura mater paa høire Side i sin bagerste Trediedel fortykket og langs falx sammenvoxet med de tynde Hinder; i sinus rigelige Blodkoagler; de tynde Hinder overalt opake, mest bagtil, hvor de danne en halv gelatinøs, over en Linie tyk Membran, der tildels adhærerer til Corticalsubstansen; de ere stærkt fyldte med mørkt Blod, i det subarachnoideale Rum Serum i rigelig Mængde, gyri applanerede; Corticalsubstansen fortil af mørk Farve, svulmende og blød af Consistens; i de bagre Hjernevindinger er den aldeles atrofisk og bleg, saa den kun lidet stikker af fra den hvide Substans; denne sidste er gjennem sin hele Masse gjennemdraget af smaa, blegrøde, ubestemt begrændsede Partier; Corpus callosum, fornix og septum af en usædvanlig blød Consistens; Sideventriklerne i høi Grad udspændte af Serum, Ependymet grynet, især i 4de Ventrikel, hvor det tillige er noget fortykket; paa Basis rigelig Serum, Hinderne her mere normale.

Cavitas pectoris: Hjertet vel contraheret med god Muskulatur, i Ventriklerne og især i Atrierne Blodkoagler; ved valvula mitralis nogen Forsnævring, paa Klapperne knudede Excrescentser. Venstre Lunges nederste Lap med mindre atelektasiske Partier, det omliggende Væv hyperæmisk og fugtigt, men overalt crepiterende; øvre Lap normal; høire Lunge som venstre; Bronchiernes Slimhinde bleg.

Cavitas abdominis: Mesocolon danner en Slynge ned i det lille Bækken; Colon ascendens ved gamle Adhærentser fastklæbet til høire Bugvæg; Psoas paa samme Side omdannet til en flødeagtig Detritusmasse, hvori Stykker af Muskelfibre svømme; det hele vel afkapslet ved den stærkt fortykkede Fascie; høire Nyres Kapsel stærkt fortykket, Nyrerne forøvrigt normale; Milten er anæmisk med tør Gjennemsnitsflade, hvorpaa der sees talrige, graalig gjennemskinnende Follikler.

Stupiditas.

Af de 7 herunder opførte Mænd udgik 3 helbredede og om alle 3 har jeg fra deres Hjem modtaget den tilfredsstillende Efterretning, at de vedblive at befinde sig vel; en 4de afgik ved Døden, og om ham vil jeg altsaa komme til afgive nærmere Besked.

Af de 2 herunder opførte Kvinder er 1 udgaaet uhelbredet og 1 tilbageliggende; hos den første var allerede før Udskrivningen Sygdommen overgaaet i Mani med stor Ødelæggelseslyst og Urenlighed, hvilken efter Hjemkomsten er vedblevet uforandret.

H. C., 26 Aar gammel, ugift Tjenestedreng; indkom den 23de Mai 1868; Sygdommen ansaaes foraarsaget ved Onanie og havde før Indlæggelsen varet 7 Uger og yttret sig med Søvnløshed, Ængstelighed og forkjerte Handlinger; ved Indlæggelsen her var han noget sørgmodig, saa lidt ængstelig ud og deltog de Par første Dage, om end ugjerne, i Arbeide. 26de Mai blev han aldeles uvirksom, stod stille paa en enkelt Plet med sænket Hoved og Blik, uden at svare paa Tiltale. Han maatte klædes af og paa, spiste kun efter megen Nøden og med Hjælp, Spyttet randt ham af Munden, og Armene beholdt den Stilling, man gav dem; senere svarede han, om end trægt, paa Tiltale og benægtede da Hallucinationer, men klagede over Hukommelsessløvhed, og over at han ikke kunde faae tale med Fader og Moder; fra Midten af Juni laa han stille hen, taus og umeddelsom, nød kun flydende Sager og det i ringe Mængde. Trods Anvendelse af Bade, Overgydninger, Arnicainfus med Jodkali, Opium i stigende Doser, blev Tilstanden omtrent den samme til Begyndelsen af December, da Urinladningen blev besværet, saa han maatte katheteriseres; 12te December bemærkedes, at den ved Katheter udtømte Urin indeholdt Sukker, og at der Dagen iforveien havde indfundet sig Opistothonus, dog ikke i høi Grad; han blev da behandlet med Olieindgnidninger, varme Bade og Omslag, men Opistothonus vedvarede, og han døde 17de December.

Sektionen 23 Timer efter Døden viste:

Cavitas spinalis: I Lænderegionen ere Musklerne blege af Farve, dels stærkt infiltrerede med Serum, dels ramollerede og gjennemdragne af Pusfoci; Fascierne nekrotiserede; det underliggende Been opfyldt af Pus, svampet og blødt, saa det gjør ringe Modstand mod Kniven; den nederste Del af Cavitas spinalis fyldt med Pus og Serum; Dura mater fortykket, og den udvendige Flade belagt med Pseudomembraner, stærkt blodoverfyldt; de tynde Hinder ødematøse og injicerede; Rygmarven opad i Hals og øverste Del af Rygregionen næsten grødagtig, nedad tiltager den mere og mere i Fasthed; temmelig betydelig Blodrigdom i begge dens Substanser.

Cavitas cranii: Lacunar temmelig tynd med ringe diploetisk Substans;

Sinus blodtomme; Dura mater normal, de tynde Hinder ligesaa; Hjernen fugtig og bløđ, den graa Substans bleg, den hvide skinnende; i Sideventriklerne noget Serum.

Cavitas pectoris: I Hjerteposen omtrent 8 Unzer Serum; Hjertet stort og slapt, Klapperne sluttende; i Pleurahulhederne Serum i rigelig Mængde. Venstre Lunge meget stor og tung; i øverste Lap betydeligt Ødem; høire Lunges nederste Lap i begyndende Hypostase, øverste ødematøs.

Cavitas abdominis: S romanum danner en usædvanlig stor og tyk Slynge, der opfylder hele Underlivet; Milten omtrent 3 Gange saa stor som normalt, meget fast af Consistens, anæmisk og glindsende i Snitfladen; Nyrerne haarde og faste; Tubularsubstansen er mørk af venøs Overfyldning, medens Corticalsubstansen er bleg med utydeligt fremtrædende Glomeruli; Galdeblæren stærkt fyldt, Lever og Tarme normale.

Delirium tremens

er iaar ikke repræsenteret paa Listen.

Dementia.

Af de herunder opførte 86 Mænd og 56 Kvinder udskreves 2 Mænd og 1 Kvinde som helbredede; 6 Mænd og 7 Kvinder i Bedring; 15 Mænd og 6 Kvinder som uhelbredede, medens 1 Mand og 1 Kvinde afgik ved Døden, saa at der ved Aarets Udgang laa tilbage 62 Mænd og 41 Kvinder.

De 2 Mænd og den ene Kvinde, der udskreves som helbredede, have i Hjemmet vedblevet at befinde sig vel.

Af de 6 Mænd og 7 Kvinder, som udgik i Bedring, er 1 Kvinde indkommen paany, medens 1 Mand angives i Hjemmet at være helbredet.

Af de uhelbredede er 1 Kvinde efter Hjemkomsten afgaaet ved Døden og 1 Mand paa Grund af Voldsomhed bragt tilbage til Asylet, de øvrige befinde sig omtrent som da de forlode Asylet.

De Afdøde vare:

No. 1. A. A., 64 Aar gammel, gift Skomager, var Søn af en sindssyg Fader og havde flere sindssyge Søstre, af hvilke 2 druknede sig; han havde havt 5 Børn, som allle vare døde af Tuberculose. Foruden det arvelige Anlæg antages Næringssorg og Sorg over Børnenes Død at have bevirket den Sindssygdom, hvoraf han har havt adskillige tidligere Anfald. Nærværende Anfald begyndte for 5 Uger siden med

Uro og usammenhængende Passiar, hvortil sluttede sig Voldsomhed og Ødelæggelseslyst; han var ved Indlæggelsen i en fjollet, munter Stemning og svarede nogenlunde ordentlig paa forelagte Spørgsmaal, men gik snart over til at meddele en Mængde Vrangforestillinger, om at hans Legeme var bleven til Iis, som havde sat sig fast i Kroppen, saa han var bleven ferniseret, at hans Legeme var for fuldt af Sod og Røg, hvis Udstrømning han maatte hjælpe paa ved alleslags Fagter, ved at sønderrive sine Klæder o. s. v.; derhos omtalte han en hel Del Syns- og Hørelseshallusioner; han begyndte at arbeide noget paa Skomagerværkstedet, men 23de November fik han et Anfald af kortvarig Bevidstløshed med Krampe i Over- og Underextremiteterne, senere kunde han ikke deltage i Arbeide, gik gjerne omkring og beklagede sig over, at der var saameget Støv i hans Buxer o. s. v. 14de Marts var han meget ivrig i den Paastand, at der ikke var mere igjen af ham, hverken Been, Brusk eller Liv, var derunder fornøiet og lattermild samt høist forundret over, at han, som er død, kan tale saameget. I Begyndelsen af Oktober begyndte han at see ussel og mat ud, at klage over Aandedrætsbesvær, saa han maatte gaa tilsengs. 13de samme Maaned begyndte han at ligge sig igjennem og den 24de døde han.

Obduktionen 24 Timer efter Døden viste:

Cavitas cranii: Dura mater saa stærkt sammenvoxet med Lacunar i sin hele Convexitet, at de ikke kunne separeres; den indvendige Flade belagt med en tynd, gelatinøs, karrig Hinde, der er stærkest udviklet over begge Parietalregioner; mellem Dura og de tynde Hinder en Del Serum; Lacunar tynd med ubetydelig udviklet diploetisk Substans; de tynde Hinder i Parietalregionen opake, især langs Karrene; maadeligt fortykkede og noget venøst overfyldte, lade sig temmelig let løsne fra Corticalsubstansen; ubetydeligt Serum i det subarochnoidale Rum; ogsaa paa Basis ere de den lille Hjerne bedækkende tynde Hinder melkeagtige af Farve og noget fortykkede; Gyri applanerede, især fortil; den store Hjerne blød og fugtig; Corticalsubstansen mørk og svulmende, den hvide Substans gjennemdraget af rødlige, utydeligt afgrændsede Pletter, stærkest paa venstre Side, hvor den derved faaer et mørkagtigt, misfarvet Udseende; Ventriklerne normale; fornix og Septum pellucidum af fast Consistens; Pedunculi cerebri grødagtige, af et graaligt, skiddent Udseende; Corpora qvadrigemina i begyndende Opløsning, især i deres Midte, og de høire Dele af Thalami gjennemdragne af gulagtige, strengformige Partier, forøvrigt ere de store Ganglier stærkt blodfyldte, ligesom Hemisphærerne; den lille Hjernes graa Substans mørk og svulmende, den hvide af reen Farve og god Consistens.

Cavitas pectoris: Hjertet vel contraheret med sufficiente Klapper, god Muskulatur, Atrierne og de store Hulvener stærkt blodfyldte. Venstre Lunge ved friske Exsudater bagtil og opad fastloddet til Brystvæggen; nederste Lap stor, tung og

fugtig, beholder Fingerindtryk, overalt Crepitation; i øverste Laps nederste Trediedel, der er graalig farvet og anæmisk, stærk serøs Ansamling, saa den ikke crepiterer; i dens Spidse et valnødstort Parti af fast, kjødet Beskaffenhed med flere Linier tyk, fibrinøs Pleurabeklædning; i dets Midte flere Kalkafløsninger. Høire Lunge stærkere fastvoxet til Brystvæggen; den nederste Lap mørk af Farve, ved Gjennemsnit udflyder skummende Serum i rigelig Mængde; øverste Lap mere tør, anæmisk, med tildels emphysematøse Alveoler.

Cavitas abdominis: Milten meget liden og bleg; venstre Nyre af normal Størrelse; ved den øverste Spidse ligger mellem Kapselen og Corticalsubstansen et nødstort Hulrum med purulent Indhold; Corticalsubstansen anæmisk, medens Pyramiderne ere mørke af venøs Blodoverfyldning; imellem deres lige Kanaler sees paa et Par Steder purulente Foci af et Gryns Størrelse, hvis Omgivelser ere stærkt injicerede; høire Nyre 3—4 Gange større end normalt, Kapselen stærkt fortykket, men lader sig let skille fra Substansen; paa dens udvendige Flade sees større og mindre graagule Partier af blød Consistens og med et flødeagtigt, purulent Indhold, den mellemliggende Substans mørkere af Farve end normalt; ved Gjennemsnit sees Nyren overalt infiltreret med lignende Afsætninger, stærkest nedad og i Corticalsubstansen, hvor der kun findes ubetydelige Smaaøer af Nyresubstans, der ere af en fast Consistens og hvidlig Farve. Overgangen fra Corticalsubstans til Pyramide utydelig afgrændset; opad, hvor de øverste af disse sidste ere temmelig frie for Infiltration, vise de sig stærkt blodfyldte. Pelvis og høire Ureter udvidede i maadelig Grad. Blæren stærkt fyldt med pusblandet Urin. Ventriklens Slimhinde meget bleg; i Cardia en Ecchymose af en Species Størrelse; Tyndtarmen nedad mod Coecum med stærkt injiceret, opflosset og fortykket Slimhinde. I Mesocolon og Colon descendens stærk Overfyldning af faste Skybala.

No. 2. K. H., 37 Aar gammel, Skrædderkone, laa i Asylet fra 25de April til 8de Juli 1866 og indkom nu paany 23de Februar 1867; allerede under sit forrige Ophold i Asylet led hun af stadig Hovedpine, Sløvhed, svækket Syn og ulige Pupiller; nu havde hun i Mellemtiden været indlagt paa det chroniske Sygehus i Christiania for chronisk Bronchit; ved Indlæggelsen var hun stille, grædende, sløv og urenlig, uden Sands for Arbeide og med daarlig Nattesøvn. Tilstanden blev omtrent uforandret indtil 6te September, da hun fik et Anfald af Bevidstløshed med kort, rallende Aandedræt og cyanotisk Ansigt; efter Anfaldet var hendes Stemning forandret, saa hun stedse var yderst fornøiet og især roste sig af sin Rigdom og Dygtighed; hendes Sløvhed og Urenlighed tiltog, hun beklinede sig jævnlig med Excrementer, som hun kaldte for Guld og gik stedse omkring i fjollet Uvirksomhed; efter et Par mindre heftige Anfald fik hun et den 10de November, som lignede det under 6te September beskrevne, og som endte med hendes Død.

Sektionen 50 Timer efter Døden:

Cavitas spinalis: Plexus spinalis meget stærkt overfyldt med sort Blod; under Dura en rigelig Mængde Serum; Dura ved fine Strænge fastvoxet til de tynde Hinder, stærkest i Hals- og Brystregionen, hvor disse sidste vise sig noget fordunklede og fasthængende ved Rygmarvens Substans; denne er opad mere applaneret end normalt, bagtil gaaer der langs dens Midte en graa Stribe, der stikker temmelig skarpt af mod den hvide Nervesubstans og især opad er nøie afgrændset, hvorimod den bliver utydeligere nedad mod Lænderegionen; paa Tværsnit sees dette Parti, der er halv gjennemskinnende og gelatinøst, at strække sig indad til den bagre centrale Commisur paa den ene Side og til Siderne begrændses ved de bagre, graa Horn; det synker noget under Snitfladen; opad i Rygmarvens øverste Halvdel er det skarpt begrændset, men efterhaanden optræder mere og mere hvide Øer i det, saa at det til Slutning blot sees som spidse, graalige Striber; den graae Substans har et rødligt Udseende. Ved mikroskopisk Undersøgelse sees i det bagre, misfarvede Parti et betydeligt Svund af Nerveelementer, hvorimod der optræder en gjennemskinnende, let stribet med Kjerner forsynet Grundsubstans, hvori der sees Myelindraaber og sparsomme Amyloidlegemer: Karrenes Adventitia temmelig stærkt fortykket.

Cavitas cranii: Hjerneskallen af normal Tykkelse og Form; den diploetiske Substans stærkt fyldt med sort Blod; Dura maters Vener og Sinus ligeledes overfyldte; paa dens udvendige Side nogle mindre pachymeningitiske Exsudater; de tynde Hinder stærkt fortykkede over begge Hemisphærer, aldeles uigjennemsigtige, melkefarvede og tildels fasthængende til Corticalsubstansen; paa Basis ere de klare, men stærkt blodfyldte; paa Chiasma nervor. opticor. er der en Svulst af en Bønnes Størrelse, blød af Consistens og af medullært Indhold, samt meget karrig; ved Indsnit sees i de dybere liggende Partier af høire Thalamus et Par grynstore Foci af mørkbrun Farve, skarpt afgrændsede fra det omgivende Væv, hvis Consistens er temmelig blød; Hemisphærerne af normal Consistens og Fugtighed; Corticalsubstansen bleg, tildels halv gjennemskinnende; i den hvide Substans sees talrige Blodpunkter, hist og her, især paa høire Side, smaa, afgrændsede Partier af en lillarød Farve; i Sideventriklerne noget Serum; Ependymet saavel i disse som i 4de Ventrikel svagt granuleret, de bagre Dele af Thalami nervor. opticor, corpora qvadrigemina og pons Varoli usædvanlig stærkt injicerede, saa at deres Substans danner en graarød, med talrige udvidede Kar forsynet Masse. Den lille Hjerne blodfyldt, men forresten normal.

Cavitas pectoris: Hjertet stort og slapt med bleg Muskulatur; i Ventriklerne store Fibrinkoagler, Atrierne og Hulvenerne fyldte med sort Blod, Klapperne sluttende. Begge Lunger stærkt svulmende; venstre dækker betydelig Hjertet, deres forreste Flade meget lys af Farve, de nederste Lapper paa begge Sider bagtil mørke

og stærkt fugtige, medens Alveolerne i de øvre ere stærkt udvidede med tynde, gjennemsigtige Vægge. Slimhinden i Larynx fortykket og løs, i Caviteten en temmelig betydelig Mængde seigt Slim, i Bronchierne ligesaa.

Cavitas abdominis: Milten af almindelig Størrelse med temmelig stærkt fremtrædende Follikler.

Ved dette interessante Tilfælde maa jeg gjøre opmærksom paa, at Doktor Keyser, der var consuleret paa Grund af Øiensygdommen, allerede for 3 Aar siden havde diagnosticeret den Svulst, som ved Obduktionen forefandtes.

Jeg tilføier, at jeg, under begge den Afdødes Ophold her, havde Mistanke om, at Sygdommen var af syphilitisk Oprindelse, men af Mangel paa Oplysninger ikke kunde komme til nogen Vished.

Idiotismus acqvisitus.

Herunder er opført 8 Mænd og 5 Kvinder, af hvilke 1 Mand udgik i Bedring, 2 Mænd 3 Kvinder uhelbredede og 2 Mænd døde. Hos den ene Mand, der udgik i Bedring, bestod denne væsentligst deri, at han var bleven vant til Orden og Renlighed samt nogenlunde jævn Arbeidsvirksomhed, og efter den Underretning jeg har modtaget fra den Privatmand, hos hvem han er udsat, skal dette Forhold vedvare. De uhelbredede forpleies i deres Hjem, naar undtages 1 Mand, der opholder sig i Altona, hvor han efter Sigende skal være bleven betydelig bedre.

De Afdøde vare følgende:

No. 1. I. G. K., 43 Aar gammel, Handelsmand, indkom 24de April 1863; han var af en Familie, i hvilken Sindssygdom jævnlig forekommer, og havde fra Barn af været hengiven til Onani; Sygdommen havde udviklet sig gjennem de sidste 2—3 Aar og allerede ved Indlæggelsen naaet saadan Grad, at han ikke kjendte sine Omgivelser, meget sjelden forstod Tiltale og endnu sjeldnere afgav nogenlunde ordentlige Svar; han viste sig i de 5 Aar, i hvilke han opholdt sig i Asylet, ørkesløs, uden Sands for Orden og Renlighed, fra og til opbrusende, ødelæggende og voldsom; fra Sommeren 1868 af begyndte han at sløves mere og mere, at sidde dorsk og stille hen og at se ussel ud; først i September gik han tilsengs og led af kort og hyppigt Aandedræt og Hoste samt Feberbevægelser; der iagttoges da mat Percussionslyd fra spina scapulæ og nedad paa begge Sider, og ved Auscultationen hørtes sammesteds Bronchialblæsen med consonerende Rallen. 17de September døde han.

Sektionen 28 Timer efter Døden.

Cavitas spinalis: Under Dura mater betydelig Ansamling af serøs

Vædske. Dura ubetydelig fortykket, ved fine, strængformige Adhærentser paa enkelte Steder fastvoxet til de tynde Hinder. Pia gjennemsigtig, men noget fortykket, hængende fast sammen med Rygmarvssubstansen; ved Gjennemsnit sees Rygmarvens bagre Strænge paa enkelte Punkter især i Hals- og Lændedelen forandrede, idet den er gjennemdragen af graaligrødlige, gelatinøse, halv gjennemsigtige Striber, der ere stærkest fremtrædende udad mod Periferien, liggende under den normale Substans i Niveau; ved den mikroskopiske Undersøgelse sees i de bagre Strænge gjennemskinnende, næsten homogene Striber, hvori der ligge Fedtkorn, Kjerner og amyloide Legemer.

Cavitas cranii: Lacunar tyk og med stærk Forbening af Sømmene og stærk venøs Overfyldning af den diploetiske Substans; i Sinus logitudinalis Koagler og rigeligt sort Blod; Dura fast sammenhængende med Benet nedad og fortil, saa høire Orbitalhvælving rives løs med den; over den ydre Flade overalt fine Exudater af rød Farve, som giver den et villøst Udseende; den er slap og foldet; de tynde Hinder overordentlig stærkt fyldte med venøst Blod, saa Karrene sees spændte; i det subarachnoideale Rum rigeligt, blodigt Serum; Hinderne over begge Hemisphærer i høi Grad fortykkede, melkehvide og af gelatinøs Consistens; paa Basis ere de normale. Hjernens forreste Lapper smaa og tilbagetrukne, Gyri usædvanlig smale, dybe Furer mellem dem, Consistensen normal; overalt meget stærk Blodfyldning, i Sideventriklerne noget Serum, Ependymet svagt granuleret, men ikke fortykket.

Cavitas pectoris: Hjertet slapt, Atrierne og de store Hulvener fyldte med Koagler. Muskulatur og Klapper normale. Lungerne ikke sammenfaldne ved Brystkassens Aabning.

Venstre Lunges nederste Lap er stor, tung, ikke krepiterende; ved Gjennemsnit sees den dels rødfarvet, dels med mere graalige Partier, saa den faaer et marmoreret Udseende; ved Tryk træde Fibrinproppe frem og ved skjævt paafaldende Lys sees den hele Flade granuleret. Den bagerste Trediedel af øverste Lap har en jævn, graalig Gjennemsnitsflade, hvoraf purulent Vædske lader sig trykke ud.

Høire Lunges nederste Lap viser sig ogsaa paa Overgang fra rød til graa Hepatisation, medens de 2 øvrige Lapper ere normale. Bronchierne stærkt fyldte med seigt Slim.

Underlivets Organer frembyder ingen mærkbar Abnormitet.

No. 2. H. K. N., 26 Aar gammel, ugift Skomager, indkom 23de Oktober 1866; hans Moder havde været sindssyg, hans ældre Broder ligesaa efter Nervefeber og et Sødskendebarn havde været epileptisk; han skildres som en opvakt, kvik Dreng, der dog stedse viste sig noget paastaaelig og egensindig; han nød dog god Helbred indtil for 2 Aar siden, da han gjennemgik Nervefeber; siden den Tid har han aldrig været normal; han begyndte at blive ustadig, ansaa sig for en udmærket Personlighed,

stærk, betydningsfuld og velhavende, saa han sluttede Handler over Formue; Omgivelserne ansaa ham dog ikke for sindssyg før i Juli Maaned, da han tog sig en Tour rundt i Bygderne og bragtes rasende hjem; han var da munter, storpralende og tilbøielig til at øve Vold, uden Interesse for Omgivelserne, plaget af Hørelseshallucinationer og dyrisk urenlig; ved Indlæggelsen syntes han ganske bevidstløs, han hverken opfattede eller besvarede Tiltale, men støiede og skreg Nat og Dag, ødelagde Alt, hvad han kom over og var yderst urenlig; hans Appetit var graadig, saa han spiste for 2, men han var allerede ved Indlæggelsen noget afmagret, og Afmagringen tiltog lidt i Begyndelsen og forøgedes betydeligt, efterat han i Begyndelsen af September 1867 angrebes af Diarrhoe, der med Intervaller varede lige til hans Død, der indtraf 6te September 1868. Han brugte i Begyndelsen 2 Timers Bad, senere Opiater, Blymidler, Wismuth, Tannin m. m., Alt uden varig Nytte.

Sektionen 23 Timer efter Døden:

Legemet i høieste Grad afmagret.

Cavitas cranii: Lacunar usymmetrisk, idet venstre Halvdel er stærkere udviklet end høire; den diploetiske Substans tyk; Sinus longitudinalis blodtom, Dura mater anæmisk, ligesaa de tynde Hinder, der overalt ere gjennemsigtige uden Adhærentser til Hjernesubstansen. Gyri fortil temmelig applanerede, Hjernen blød og fugtig; Corpus callosum, fornix og septum pellucidum aldeles ramolerede, Substansen forøvrigt i høi Grad anæmisk; i Plexus chorioidei flere nødstore Cyster, fyldte med klart Serum; i Sideventriklerne noget Serum; paa Ependymet hist og her smaa, miliære, graalighvide Knuder.

Cavitas pectoris: Hjertet lidet og vel kontraheret, Klapperne normale; venstre Lunge i Spidsen ubetydelig fastvoxet med Brystvæggen, Lungen stor og tung, ikke sammenfalden. Dens Pleurabeklædning over hele Overfladen besaaet med miliære Knuder; nederste Lap overalt krepiterende, intens rødfarvet, fyldt med Serum, opad mod Spidsen sees Bronchievæggene fortykkede med osteagtige Exudater, nedad ere de normale, men overalt sees der miliære Knuder; øverste Lap er paa et eneste Parti nær fortil og opad, som indtager en Trediedel af Lungen og er temmelig sundt, overalt infiltreret; Pleurabeklædningen fortykket; Vævet bestaaer af en skiddengraa, sprød Masse, hvori der enten er spredt større og mindre Hulrum, fylte med rødagtig, tyk Vædske, med dels glatte, fortykkede, dels dilacererede Vægge, hvori Bronchier udmunde eller hvidagtige Dannelser af osteagtig Consistens. Høire Lunge opad og bagtil stærkt adhæreret til Brystvæggen, nedre Lap forholder sig som i venstre Lunge; midtre Lap normal; de 2 nederste Trediedele af øverste Lap infiltrerede paa samme Maade som paa venstre Side, men Cavernerne ere her større, og de osteagtige Dannelser mindre

fremtrædende. Ogsaa her er der paa Pleurabeklædningen og i det interstitielle Væv spredt talrige, miliære Knuder.

Cavitas abdominis: Milten liden, temmelig anæmisk, med talrige Follikler; paa dens Kapsel enkelte Miliærtuberkler. Ventriklen stor, fyldt med halvfordøiede Fødemidler, Slimhinden meget bleg. I Duodenum og Jejunum Slimhinden fortykket, hist og her Partier, hvor den er meget fint og tæt injiceret, besat med Miliærtuberkler; nedad mod Coecum tiltager Injektionen og Tuberklerne ere talrige, tildels tæt paa hinanden staaende, saa de danne runde Plaques, enkelte paa Overgang til Detritus; i Tyktarmen sees foruden de oven beskrevne Forandringer, der ere tilstede i betydeligere Grad end i Tyndtarmen, Ulcerationer af noget rundagtig Form, temmelig overfladiske, henved et Par Linier i Diameter, omgivne af et tæt Karnet. Paa Leverkapselen hist og her miliære Knuder; Mesenterialkjertlerne usædvanlig store, ved Gjennemsnit vise de sig blege, gjennemsaaede af smaa Punkter af lysere Farve end det normale Væv.

Idiotismus congenitus.

Af de 2 herunder opførte Kvinder udgik den ene for at anbringes i privat Forpleining hjemme, hvor hun dog har vist sig saa besværlig, at der er kommen Anmodning om at gjenoptage hende; den Anden, der har tilbragt flere Aar i Asylet, forbliver her fremdeles og er til nogen Nytte ved den kliniske Undervisning, da hun tillige lider af Mikrocephalie.

Epilepsia.

Herunder opførtes, som af Listen sees, 4 Mænd og 4 Kvinder; af Mændene udgik 1 i Bedring og 1 uhelbredet, af Kvinderne 2 i Bedring og 2 uhelbredet. Bedringen bestod for Mandens Vedkommende deri, at Anfaldene under hans syvaarige Ophold i Asylet vare blevne mindre hyppige, og at Raserianfaldene, som tidligere stedse fulgte Epilepsien, i den senere Tid vare afløste af en stuporøs Tilstand, hvori han gjerne laa 3 Uger efter hvert Anfald; med den ene af de i Bedring udskrevne Kvinder var Forholdet omtrent det samme, hos den anden, der havde opholdt sig 2 Aar i Asylet, havde der i det sidste Aar ikke vist sig noget epileptisk Anfald, men da der hver Maaned viste sig nogen Saarhed i Sindet og Nedtrykthed i Stemningen, kunde hun dog ikke ansees som helbredet; efter modtagen Underretning befinde samtlige Udskrevne sig i Hjemmet omtrent som ved Udskrivningen.

Paralysis generalis.

Af de 11 Mænd, som i Aarets Løb behandledes for denne Sygdom, udskreves 1 i Bedring og 1 uhelbredet, medens 4 døde, saa at 5 vare tilbageliggende ved Aarets Udgang. Den Mand, som udgik i Bedring, er senere indkommet i forværret Tilstand. Den, der udgik uhelbredet, havde opholdt sig her 5 Fjerdingaar, uden at der var nogen Forandring at spore, men efter Hjemkomsten skal, efter de fra vedkommende Læge modtagne Meddelelser, Paralysen have begyndt at udvikle sig, navnlig i Underextremiteterne.

For de 3 Afdødes Vedkommende skal jeg gjengive Sygehistorierne og Sektionsresultatet saaledes, som det af Asylets Reservelæge, der udfører samtlige Obduktioner, er optegnet. For den 4de blev Sektion efter Familiens Ønske ikke foretaget.

No. 1. M. M., 50 Aar gammel, Skibsfører, gift, indkom 12te Mai 1866; han var Søn af en drikfældig og undertiden noget underlig Fader, forresten var ingen Sindssygdom forekommet i hans Familie; han havde i 1843 været behandlet med Merkur for Syphilis og havde senere, især paa en Søreise, sviret meget. For 3 Aar siden blev han under sit Ophold paa Malta rasende, saa han derfra maatte sendes hjem, hvor han snart beroligede sig, men hvor man fra den Tid mærkede kjendelig Forandring i hans Tale, der var bleven hæsiterende, og hans Gang, der var bleven ustø og vaklende; derhos var han stille og indesluttet, men ordentlig og ædruelig; for en Maaned siden blev han atter urolig med Ideer om Magt og Rigdom, Høihed og Vælde, saae Gud og alle hans hellige Engle og var selv Guds Udvalgte; han blev truende og voldsom, saa han maatte indsendes til Asylet. Ved Indlæggelsen optoges følgende Status præsens: 19de Mai. Patienten er af almindelig Høide og Legemsbygning, Holdning og Gang ustø og vaklende, Hovedet af sædvanlig Form, besat med lyst Haar; Ansigtstrækkene slappe, venstre Mundvinkel hængende, Rima nasolabialis paa samme Side næsten udslettet. Øinene blaa med lige Pupiller, Blikket sløvt og udtryksløst. Tænderne tildels carierede, Tungen strækkes ligeud, Uvula devierer ikke til nogen af Siderne; ingen Ar at opdage i Fauces. Talen hæsiterende og lallende. Halsen velformet, ingen Glandelhævelse i Nakken; intet Abnormt at bemærke ved Bryst og Underliv; Extremiteterne veldannede, men Kræfterne i dem smaa, navnlig gjælder dette Overextremiteterne, uden at dog nogen Forskjel paa høire og venstre kan opdages. Ved Indlæggelsen maatte han bringes i den urolige Afdeling, hvor han idelig forsøgte at undvige; i første Uge af sit Ophold havde han 2 Besvimelser med let suporøs Tilstand; Delirierne havde samme ambitiøse Karakter som tidligere; vil saaledes idag bygge et Skib paa 300 Læster i 2 Timer; han fik Jodkalium, og Afføringsmidler efter Behov.

I Juni Maaned modtog han engang Visitten med Besked om, at han kom

lige fra Himmelen, hvor han blandt andre saae Lægen, der fungerede som General; Jomfru Maria var en smuk Dame, der sang deiligt; der flagedes med amerikanske og danske Flag; i Helvede har han ogsaa været, der var nok saa svalt og Luften var nok saa god o. s. v. Allerede 14de September 1866 anføres: Kræfterne aftage daglig, der er begyndende Svælgparalyse, saa han kun med yderste Nød kan svælge faste Gjenstande, men lidt efter lidt svandt Paralysen, og han vedblev at gaae omkring i fjollet Stormandsgalskab, idelig passiarende om sin store Flaade, om sine Officerer o. s. v. til Begyndelsen af 1868, da han hyppig plagedes af Diarrhoe og fordetmeste maatte holde Sengen, hvor han laa i idelig og stærk Tænderskjæren; i April begyndte Fødderne at hovne, 1ste Mai begyndte han at ligge sig igjennem; Synkningsbesvær indfandt sig paanyt, Kræfterne aftoge, og 21de Mai døde han.

Sektionen 22 Timer efter Døden viste:

Cavitas cranii: Sinus longitudinalis rigelig blodfyldt, Dura mater venøst overfyldt; paa dens indvendige Flade hist og her gelatinøse Bindevævsdannelser af forskjellig Størrelse, fyldte med Blod; langs falx ere de tynde Hinder af melkeagtig Farve, geléeagtig Consistens, betydelig fortykkede; Fortykkelsen strækker sig især langs Karrene, de hænge fast til Corticalsubstansen, saa at Dele af denne følge med, naar de skulle løsnes; denne er blød og svulmende, af graarød Farve; den hvide Substans skidden, rødlig, fugtig og blød; i Sideventriklerne Serum i temmelig rigelig Mængde; Ependymet saavel her som i 4de Ventrikel grynet og fortykket.

Cavitas pectoris: I Hjerteposen noget Serum; Muskulaturen normal; Atrierne og Hulvenerne fyldte med sort Blod; begge Lunger store og tunge, i deres nederste Lapper bagtil Hypostase, Bronchierne fyldte med blodig Slim.

Cavitas abdominis: Ventriklen med skiferfarvet, noget opflosset Slimhinde; Leveren stor og blodoverfyldt, ellers Intet at mærke.

No. 2. C. B. M., 47 Aar gammel, gift Embedsmand; indkom 27de Februar 1868; han var af en nervøs Familie, i hvilken dog ikke Sindssygdomme skulle forekomme; han har været en kraftig Mand med god Helbred, men med smaa Evner og pirreligt Sind; som Aarsag til Sygdommen anføres Skuffelse; der er Intet oplyst om Syphilis, men engang skal han have havt Gonorrhoe. For 3 Aar siden led han af Svulfinger med Søvnløshed og fra den Tid af begyndte han at blive sløvere, at tabe Hukommelsen, at have ondt for at expedere sine Forretninger og at lide af deprimeret, undertiden fortvivlet Sindsstemning; lidt efter lidt begyndte han at klage over stadig Hovedpine, at blive usikker i sin Gang og undertiden skjæv i sin Holdning; for 8 Maaneder siden fik han et apoplektiformt Anfald, som dog ikke efterlod anden blivende Følge end nogen Mathed; mindre udtalte, lignende Anfald have senere gjentaget sig; først den sidste Uge har han vist sig forvirret og urolig samt ikke villet spise, ford

han troede ikke at kunne betale sin Mad. Ved Indlæggelsen befandt han sig i denne urolige Tilstand, ængstelig, skrigende, tildels voldsom og ødelæggende. Midt i Marts begyndte der paa venstre Crus at vise sig blaalige Phlyctæner; senere i samme Maaned var hele Foden og nederste Halvdel af Crus blaalig og kold; paa venstre Albue og Fingerled gangrænøse Skorper, og omtrent paa samme Tid indfandt sig Liggesaar paa Os sacrum; paa denne Tid begyndte han at faae Stormandsideer, kaldte sig Keiser af Rusland, beskrev den elegante Uniform han skulde have o. s. v. Stemningen var fra nu af vexlende, men fordetmeste var han dog General, Admiral o. s. v. Koldbranden i Extremiteten gik sin Gang, Liggesaarene udbredte sig, og han døde 10de Mai.

Obduktionen foretoges 48 Timer efter Døden.

Legemet betydelig afmagret; venstre Crus sort, dets Muskulatur danner en mørk, grødet Masse, hvori Tendines og enkelte Muskelpartier, der ere aldeles dilacererede, i poplitea blottet Been; omkring hele Knæleddet stærk Pusinfiltration; A. poplitea oblitereret, saa den danner en fast Stræng; paa glans penis omkring orficium begyndende Gangræn; paa os sacrum et gangrænøst Parti af 2 Haandfladers Udstrækning, dels bedækket med mørk Skorpe, dels med en speciestor Aabning, som fører lige ind paa Benet, de underliggende bløde Dele infiltrerede med ildelugtende, puriform Materie.

Cavitas cranii: Lacunar af temmelig normal Form, usædvanlig tyk, især fortil; Sinus blodtomme; paa indvendige Side af Dura mater, tilhøire, i Regionen af os temporum, sees en speciestor Flade, der dannes af fint Bindevæv, hvori decomponeret, skidden brunfarvet Blod er indesluttet; hist og her paa hele indvendige Side mindre Partier af samme Beskaffenhed; under den findes Serum i usædvanlig rigelig Mængde. De tynde Hinder fortykkede og uigjennemsigtige, især fortil, hvor de danne en geléeagtig Membran, de adhærere til Hjernens Corticalsubstans; paa Basis see de normale ud, deres Blodfyldning maadelig. Hjernen liden, blød af Consistens, Gyri fortil applanerede, Substansen anæmisk; i Sideventriklerne Serum i overordentlig rigelig Mængde; Ependymet fortykket, gelatinøst, kornet, stærkest i 4de Ventrikel.

Cavitas pectoris: Hjertet stort og slapt; i Ventriklerne et Par blege Blodkoagler; Atrierne fyldte med sort, halvt flydende Blod. Aortaklapperne insufficiente derved, at den ene Klap i sin nederste Halvdel er usædvanlig rigid, medens den øvre Rand er fortyndet og tilbageslaaet; de tvende øvrige Klapper ogsaa ved Basis noget fortykkede; paa Aortas indvendige Hinde atheromatøs Degeneration, dels bruskagtig fortykkede Plader, dels Forkalkninger, dels Ulcerationer. Valvula mitralis ujævn og knudet med fortykkede Rande. Endocardiet overalt inbiberet med misfarvet Blod; venstre Lunge ved gamle Adhærentser fæstet til Brystvæggen; nederste Lap stor og tung, mørk af Farve, men overalt krepiterende; ved Gjennemsnit udflyder blodigt Serum

i rigelig Mængde. Øvre Laps nederste Parti emphysematøs; dens Spidse indtages af en gaaseægstor Induration, som ved Gjennemsnit findes bestaaende af fast, graalig, pusinfiltreret Substans, der ikke krepiterer, og hvor de fine Bronchiegrene sees omgivne af osteagtigt Stof; i denne findes desuden flere Hulheder, dels fyldte med flødeagtig Masse, dels tomme og med dilacererede Vægge. Høire Lunges nederste Lap bagtil hypostatisk, fortil emphysematøs; Midtlappen graalig af Farve, ikke krepiterende, jævnt infiltreret med puriform Vædske; øverste Lap fast og tung, med et marmoreret Gjennemsnit, idet mørkere, hepatiserede Partier vexle med graafarvede.

Cavitas abdominis: Milten af almindelig Størrelse, med stærkt fremtrædende graa, halv gjennemskinnende Follikler, der give Gjennemsnittet, som er tørt og blodløst, et grynet Udseende. Nyrerne blege, smaa, men faste. Leveren er stor, med fortykkede Rande, haard af Consistens, tør og blodløs; Gjennemsnittet viser en voxagtig Glands.

No. 3. N. N., ugift Embedsmand, 49 Aar gammel, indkom 12te April 1868, men havde ligget her 1 Gang i 1863, 1864, 1865 og 1866 samt 2 Gange i 1867; han var Søn af en epileptisk Fader og melankolsk Moder, var en i sjælelig og legemlig Henseende vel udviklet Mand, men havde ført et anstrængt Liv og ikke været fri for Kjønsudsvævelser; havde dog aldrig været syphilitisk, ei heller brugt Merkur; angivelig 1 eller 2 Gange havt Gonorrhoe. Da han indkom 1ste Gang i September 1863, var det paa Grund af et stærkt epileptisk Anfald med paafølgende Raseri og Stormandsgalskab; han havde dengang forbidt sin Tunge, saa det var vanskeligt at afgjøre, om den allerede da mærkeligt besværede Tale tydede paa en begyndende Paralyse eller ikke; han kom sig dengang og nærmede sig Helbredelse i den Grad, at han overtog sit Embedes Bestyrelse paanyt. Der kom dog snart Tilbagefald, og efter en stadig fremskridende, men stærkt oscillerende Gang, med i Begyndelsen mere og senere mindre frie Mellemrum af indtil flere Maaneders Varighed, endte Sygdommen med Døden 7de Juli.

Sektionen 28 Timer efter Døden viste:

Cavitas spinalis: Samtlige Hinder tæt injicerede af fine Kar; paa Indsiden af Dura mater, langs hele dens Tractus, hist og her smaa, grynstore, benagtige Plader; de tynde Hinder af normal Tykkelse, ikke adhærerende eller sammenvoxede; Rygmarven af normal Consistens; paa Snitfladen viser sig i den øverste Deel, navnlig i Halsregionen og den øverste Halvdeel af Brystregionen, de bagre Strænge gjennemskinnende med Striber af mere normal Nervemasse, medens i den nedre Brystdeel og Lændedelen de bagre Strænge og de bagre Horn synes fuldkommen degenererede; de forreste Rygmarvsdele ere blege, men forøvrigt normale.

Cavitas cranii: Høire Del af Lacunar større end venstre; den diploe-

tiske Substans fyldt med mørkt Blod; Benets Tykkelse normal, ingen Exostoser. Udsiden af Dura mater besat med mindre pachymeningitiske Exsudater, stærkest i Issepartiet, deres Farve skidden, rødlig, Consistensen temmelig fast, saa de synes at skrive sig fra ældre Datum; Dura meget løst omsluttende Cerebrum, saa den danner store Folder og Rynker; paa dens indvendige Side rigelig Ansamling af serøs Vædske; i Sinus mørkt, sparsomt coaguleret Blod; de tynde Hinder opake, gelatinøst fortykkede, især langs Karrene, temmelig stærkt blodfyldte, hist og her ubetydeligt fasthængende med Hjernesubstansen. Gyri bagtil applanerede, i regio frontalis og parietalis abnormt smale med store, dybe Mellemrum; Consistensen ret god; dens graa Substans snart svulmende, løs og mørk, snart atrofisk, ganske lys, saa den kun lidet stikker af mod Medullærsubstansen og fast; Blodfyldningen i den sidste og i de store Ganglier ubetydelig, saa at Gjennemsnitsfladen seer skinnende, bleg og tør ud; i Sideventriklerne er der noget Serum, Ependymet her som i 4de Ventrikel fint granuleret, uden synderlig Fortykkelse; i plexus chorioidei sandagtige Korn; paa Basis ere Hinderne normale; ved de udløbende Nerver Intet at bemærke, den lille Hjerne anæmisk.

Cavitas pectoris: Hjertet blegt og slapt, temmelig blodtomt; paa den ene Aortaklappe en liden Excrescents af haard, bruskagtig Consistens; Lungerne store, ikke sammenfaldne, deres nederste Lapper temmelig faste og tunge samt mørkerøde, de øverste Lapper blegere; ved Gjennemsnit flyder der ud Serum, blandet med en graalig hvid, melkeagtig Vædske, der udsiver af Bronchierne, og som fylder disse gjennem alle deres større Forgreninger; den viser sig at være halv fordøiet Melk, blandet med enkelte faste Brokker og er aldeles af samme Beskaffenhed som Ventriklens Indhold; Pleurahulhederne tomme; under Lungepleura paa begge Sider spredte, mørke Ecchymoser.

Cavitas abdominis: Milten meget liden, af temmelig fast Consistens, blodløs; Lever og Nyrer anæmiske, men forøvrigt normale; Ventriklen stor med fortykket og opflosset, i regio cardiæ og fundus mørkerød, skiddenfarvet, stærk slimbelagt mucosa.

Det mest mærkelige ved dette Tilfælde er Dødsmaaden, idet Døden synes bevirket ved, at Mavens Indhold under Vomituritioner er kommen ned i Luftveiene, forøvrigt var Patienten paa den Tid allerede meget sammensunken, saa han tydelig ikke havde lang Tid tilbage.

Sygdom.	Sum.	Januar.		Februar.		Marts.		April.		Mai.		Juni.		Juli.		August.		Septbr.		Oktbr.		Novbr.		Decbr.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Abscessus . . .	10	1	-	1	1	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Angina	10	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	2
Carbunculus . . .	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Catarrhus br. . .	14	-	1	-	-	3	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	2	-	-
Contutio	16	-	-	-	2	1	1	1	2	-	-	-	1	-	-	-	1	3	-	-	1	1	-	1	1
Conjunctivitis . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Diarrhoea . . .	73	1	7	3	2	2	1	2	5	2	4	-	-	5	1	10	7	1	5	2	5	2	2	1	3
Erysipelas faciei .	4	-	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris simplex . .	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Fractura claviculæ	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
— cruris .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— radii .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Furunculi . . .	4	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Gangræna . . .	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydarthrus . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Hydrocele . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Iritis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ischias	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Keratitis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Panaritium . . .	6	1	-	-	-	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Periostitis . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pneumonia . . .	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Phthisis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Psoriasis	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Scabies	9	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	1	2	1	-	1	-	-	-	-
Ulcera	7	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-
Variolæ	11	6	-	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vulnera	12	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	1	1	-	-	2	1	1	1	-	-	1	-	-
Sum . . .	201	10	11	10	9	10	8	7	11	10	7	3	4	8	3	13	12	15	13	8	9	4	6	4	6

Sundhedstilstanden

inden Asylet har, som det vil sees af vedføiede Liste over de intercurrerende Sygdomme, været god. Af epidemiske Sygdomme bemærkes alene en liden i de 4 første Maaneder forekommende Epidemi af Kopper. Hvorledes denne Epidemi er indbragt i Asylet kan ikke med Bestemthed afgjøres; den første, der angrebes, var imidlertid en af de Syge, som arbeidede i Vedgaarden, og som ikke havde været udenfor Asylet; Sandsynligheden taler for, at han er bleven smittet af Vedkjørere fra Hakedalen, hvor Kopper paa den Tid grasserede; fra ham udbredtes Kopperne i den Afdeling (B), hvor

han opholdt sig, og hvor idethele en Vogter og 10 Syge smittedes; de Syge bleve strax isolerede, og Revaccination foretaget, hvorefter Epidemien ophørte i Begyndelsen af April.

Den kliniske Underviisning

foregik som sædvanlig, men paa Grund af min Fraværelse i sidste Semester 1867 og de Studerendes stigende Antal blev det nødvendigt at holde Klinik 2 Gange ugentlig; i første Semester besøgtes denne af 7 Candidater og 5 ældre medicinske Studerende; i 2det Semester af 10 viderekomne medecinske Studerende; under den stigende Frekvents har det undertiden faldt noget vanskeligt at skaffe bekvemt og tilstrækkeligt klinisk Materiale, men hidtil er det dog lykkedes ret godt. For at faae den kliniske Undervisning i Psychiatrie bedre ordnet, har jeg henvendt mig med Forslag til det medicinske Facultet, men hidindtil uden Nytte.

De sædvanlige Aarslister vedlægges.

Hermed kunde denne Generalberetning være tilende, men da jeg efter Paalæg fra Departementet for det Indre har foretaget Reiser i Asylvæsenets Anliggender, saavel i Indlandet som Udlandet, anseer jeg rigtigst her at tilføie:

III. Reiseberetning.

a. Beretning om min Udenlandsreise i 1867—68, og
b. Do. om Sindssygecolonisationen i Christiansand.

a. Beretning om min Udenlandsreise 1867—68.

Ved Kongelig Resolution af 25de September 1867 blev det mig paalagt „under en Reise i Udlandet paa indtil 3 Maaneder at anstille Undersøgelser om Forholdene ved forskjellige udenlandske Asyler, og navnlig derunder at gjøre mig bekjendt med den praktiske Udførelse af den saakaldte Colonisation af Sindssyge med hvad dermed staar i Forbindelse.“

Dette Paalæg støttede sig til flere tidligere Udtalelser fra min Side, og hovedsagelig til en Forestilling af 3die September 1867, hvori jeg fremhævede Nødvendigheden eller

i alt Fald Hensigtsmæssigheden af at de fornødne Oplysninger erhverves, inden det Sindssygevæsenet vedkommende Budget for Terminen 1ste April 1869 til 1ste April 1872 udarbeides.

Efter mit daværende Kjendskab til Colonisationsspørgsmaalet antydede jeg i nævnte Skrivelse de Steder, jeg tænkte at besøge, nemlig: Hildesheim i Hannover, Clermont i Frankrig og Gheel i Belgien. Strax før jeg tiltraadte Reisen og under samme fik jeg imidlertid Underretninger, som viste mig, at en Udvidelse af Reiseplanen var nødvendig.

Foruden Colonisationsspørgsmaalet, der var min Reises Hovedformaal, var det min Hensigt at undersøge den psychiatriske Kliniks nærværende Standpunkt, og at sætte mig ind i den praktiske Udførelse af det tvangfrie System — No-restraint —; og disse Hensyn foranledigede da nogle Udflugter, saa at Reisen kom til at omfatte følgende Steder, som jeg vil skjænke en mere eller mindre detailleret Omtale, forinden jeg gaar over til at meddele de opnaaede Resultater. Disse Steder vare: Hildesheim — Paris — Clermont — Rouen – Ghent — Gheel — Meerenberg — Hamburg, hvilke samtlige ville komme under Omtale i den her nævnte Orden.

Reisen paabegyndtes 11te Oktober 1867 og varede til 5te Januar 1868.

Det første Sted, jeg besøgte, var

Hildesheim.

Den derværende Anstalt er anlagt i et gammelt Kloster, hvor der ved Tilbygninger var skaffet Plads for omtrent 700 Syge. Men, forinden den nye Anstalt i Göttingen for et Par Aar siden og den ligeledes nybyggede Anstalt i Osnabrück for nogle Maaneder siden toges i Brug, var der i denne som i de fleste andre ældre Anstalter en saadan Overfyldning, at man maatte see sig om efter Nødhjælp. Denne troede man at finde i en Asylet annecteret Landbrugskoloni. Og derfor forpagtede Asylet for 5 Aar siden af de Kongelige Domæner en Landeiendom, som dertil ansaaes skikket, nemlig Gaarden Einum.

Denne ligger omtrent $\frac{1}{3}$ Norsk Miil fra Hildesheim, men staaer i Forbindelse med Asylet ved en særdeles velholdt Chaussée. Eiendommen, som indeholder omtrent 150 Maal Jord, er forpagtet for 1180 Thaler aarlig paa en Tid af 20 Aar.

Der ere to Bønderhuse. I det ene logerer Forvalteren og 16 Syge med Betjening, i det andet 24 Syge med Opsyn.

Der er ansat 1 Forvalter med 350 Thalers Løn og fri Station for sig og Kone, 1 Husholderske og 2 Tjenestepiger med den i Egnen sædvanlige Løn og 5 Vogtere med Løn stigende fra 80 til 120 Thaler.

Besætningen var under mit Besøg 2 Heste, 4 Æsler, 14 Køer, 14 Sviin, 74 Høns og 8 Kalkuner.

Der dyrkedes meest Havevæxter, som Kaal og Rødder, derhos Kløver og andre Foderurter (der slaaes indtil 3 Gange), noget Havre og lidt Rug (hovedsagelig til Grønfoder).

Hver Syg betaler der — som i Asylet 100 Thaler aarlig; men Betalingen skal nu være forhøiet til 120 Thaler. Desuagtet behøver Kolonien et aarligt Tilskud af 3000 Thaler. Dette Forhold venter baade Direktøren og Forvalteren forbedret; thi det er for en stor Del begrundet deri, at Eiendommen var udpiint.

Asylets Bestyrer, Medicinalraad Dr. Snell, finder dog, at Afstanden er for stor, saa Tilsynet fra Lægens Side bliver mindre virksomt; og en selvstændig og derfor kostbar Administration bliver nødvendig. Han tilraader derfor ikke at følge Exemplet, medmindre bekvem Jordvei kan haves lige i Asylets umiddelbare Nærhed. — Fra Hildesheim tog jeg til

Paris.

Dette Sted tilbyder for Sindssygelægen stedse saa meget Interessant, at Enhver, som dertil har Anledning, bør besøge det. Men hvad der under mit Besøg end yderligere forhøiede Interessen var den Omstændighed, at Baron Dr. v. Mundy, som i et Decennium med stor Iver og opoffrende Nidkjærhed har kjæmpet for Sindssygevæsenets Reorganisation og Familieforpleiningens Anvendelse efter Kolonien Gheels Exempel, paa den almindelige Verdensudstilling havde ladet bygge et Mønsterhuus for de af ham projekterede Sindssygekolonier, i hvilket han en stor Deel af Dagen var at træffe, og hvor han da med største Redebonhed meddeelte enhver Oplysning.

For mig, der især ønskede at sætte mig ind i Kolonisationsvæsenet, var denne Udstilling af Mønsterhuset med tilhørende Indretninger og Tegninger, og Underholdningen med Kolonisationens Forkjæmper Dr. Mundy af saa væsentlig Interesse, at den alene var Reisen værd. Hvad jeg der saa, og det Indtryk, jeg der modtog, har jeg i Korthed skildret i et lille Foredrag i vort Medicinske Selskab, som findes gjengivet i Selskabets Forhandlinger for 1868 Pag. 60 o. fl., hvortil jeg, for at undgaae Gjentagelser, tillader mig at henvise.

Blandt de offentlige Sindssygeindretninger, der have Interesse for den Fremmede, maa jeg nævne følgende:

1. Salpetrièren med sine 5 Afdelinger for sindssyge Kvinder og 1 for Epileptiske, og
2. Bicêtre med sine 3 Afdelinger for sindssyge Mænd og 1 for Epileptikere og

Idioter, hvilke begge er Underafdelinger under Fattigvæsenet og staae tildeels urørte som Minder fra Pinels og Esquirols Tider og for Tiden ansees uhensigtsmæssige.

3. Charenton i Paris's Nærhed er Statens eneste Asyl, der optager betalende Patienter i 3 forskjellige Klasser. Det staar som et Mellemled mellem de nævnte tvende forældede Asyler og de nye, om hvilke jeg ret snart kommer til at tale. Der var under mit Besøg henved 300 Mænd og ligesaa mange Kvinder, for hvis Underholdning og Komfort der var gjort Meget. Men da en stor Deel af Mændene vare Paralytikere, og saavel de som Kvinderne i Regelen tilhørte de bedre stillede Samfundsklasser, for hvilke en hensigtsmæssig og gavnlig Sysselsættelse overalt falder vanskelig at etablere, gjorde ikke dette Asyl saa gunstigt Indtryk, som man efter de store Opoffrelser, hvormed det underholdes, kunde vente. Hertil bidrog vistnok ogsaa for en Deel den Omstændighed, at der til Fuldendelse af Bygningen, hovedsagelig overeensstemmende med Esquirols oprindelige Plan, dreves betydelige Bygarbeider, som ikke kunne undgaae i nogen Grad at forstyrre Asylets Orden og Ro.

4. Asyle St. Anne, ogsaa kaldet Asyle clinique, for 250 Mænd og ligesaamange Kvinder, med tilliggende bureau central til Optagelse og Fordeling af alle friske Tilfælde, saa at Asylet i det Hele kan rumme henved 600 Syge, var bygget paa den forhen til Bicêtre hørende Jordeiendom St. Anne i Rue Ferrus og netop taget i Brug 1ste Mai 1867.

5. Ville Evrard var Navnet paa et Asyl, der var under Bygning, og nærmede sig sin Fuldendelse, saa det agtedes taget i Brug i Begyndelsen af 1868. Dette laae i en deilig Egn i nogle Miles Afstand fra Paris, saa man behøvede omtrent 1 Time for at komme derhen med Jernbane og Deligençe. Jordeiendommen var omtrent 3000 Maal.

6. Vaucluse laae omtrent i samme Afstand fra Paris som Ville-Evrard, og var ligeledes under Bygning og tænktes belagt Sommeren 1868. Ogsaa dette Asyl havde betydelig Jordvei, nemlig omtrent 1400 Maal.

Disse 3 sidste Asyler høre til den Reorganisation af Seinedepartementets Sindssygevæsen, som dette Departements dygtige og virksomme Præfekt har begyndt at gjennemföre. Og den Omstændighed, at Sindssygevæsenet i nogen Tid har været og fremdeles er Gjenstand for Styrelsens særdeles Opmærksomhed i Paris med Omgivelser; at man altsaa der har Anledning til at see, hvorledes det Folk og det Sted, hvorfra Sindssygereformen har sit Udspring, nu praktisk gjennemfører en Reorganisation, kan ikke andet end give Opholdet i Paris en særdeles Betydning for hver den, der interesserer sig for Sindssygevæsenet og især for den praktiske Sindssygelæge.

For ret at kunne nyde godt af denne fortrinlige Anledning, henvendte jeg mig til vor Legation, som forestodes af Hr. Legationssekretair Due, for hvis ufortrødne Velvillie jeg føler mig forpligtet til at udtale min varmeste Tak. Ved hans Indflydelse lykkedes det mig at erholde et Exemplar af det Skrift, der giver Besked om den paabegyndte Reorganisation; og ved hans Anbefaling fik jeg Adgang til al den Bistand, som Seinedepartementets Generalinspektør kunde yde mig, saa jeg har Grund til at være overmaade tilfreds med Udbyttet af mit Ophold i Paris.

Det omtalte Skrift bærer følgende Titel: „Rapport & procés-verbaux de la commission instituée par arrêté prefectorial du 27 Decembre 1860 pour l'amelioration & les réformes à opérer dans la service des aliénèes.“ Og af samme erfares, at Præfekten den nævnte Dato nedsatte en Commission, bestaaende af Senatorerne Ferdinand Barrot, Herman og Amédé Thayer, Generalprocureur Chaix d'Est-Ange, Deputeret Veron, Statsraad Marchand, Baron Dubois, det medicinske Facultets Decan, Directeur ved Fattigvæsenet Husson og Generalinspecteur ved Seinedepartementets Sindssygevæsen Dr. Girard de Cailleux som Secretair. De ordinaire Møder præsideredes af Ferdinand Barrot; men Præfekten aabnede selv det første Møde med Forelæggelsen af en Plan, som han med Understøttelse af Generalinspektøren havde udarbeidet, og indfandt sig samt præsiderede i Commissionen, saa ofte han fandt det nødvendigt.

Uagtet Commissonen bestod af saa mange Medlemmer i forskjellige Livsstillinger, uagtet Opgaven omfattede en Mængde Detaillespørgsmaal, og uagtet Commissionen maatte foretage adskillige Udflugter og til Oplysning om adskillige Anlægs- og Adminisrationsspørgsmaal tilkaldte mange Læger og Administratorer, lykkedes det dog — hovedsagelig ved Præfektens Energi — allerede 25de November 1861 at faae Commissionens Arbeide tilendebragt.

Commissionens Resultater, der i det Væsentlige stemme med Præfektens Plan, var følgende:

1. Der skal oprettes Asyler udelukkende for Sindssyge af Seinedepartementet;
2. Asylerne skulle staae direkte under Præfektens Administration;
3. I selve Paris indrettes et Asyl til Optagelse hovedsagelig af friske Tilfælde; og i dette skal der gives klinisk Underviisning.
4. I Forbindelse med dette Asyl sættes et Centralbureau, hvor de Syge modtages og undersøges samt hvorfra de fordeles til Asylerne i og omkring Paris. (Af disse tænkes i det Hele 9, naar Planen er fuldkommen gjennemført).
5. Udenfor Paris anlægges (i det Hele 8) Asyler i saadan Afstand, at Fordelene af den landlige Beliggenhed opnaaes, og at de Syge dog kunne modtage Besøg af Paarørende.
6. Specielle Asyler indrettes for Epileptiske og Idioter.

7. De nye Asyler skulle optage baade Mænd og Kvinder, men i vel adskilte Afdelinger.
8. Ligeledes vel adskilte fra de øvrige Asyler indrettes Etablissementer for Pensionærer.
9. Hvis det lader sig gjøre, kan den medicinske og administrative Bestyrelse forenes hos samme Person (médicin-directeur).
10. De Syge skulle sysselsættes med Arbeide, især Markarbeide.
11. De Sindssyge skulle forpleies i Hjemmet, hvor dette ikke medfører Fare for den offentlige Ro.

Da det i Frankrig ved Lov af 30te Juni 1838 som hos os ved Lov af 17de August 1848 er bestemt, at Departementerne (Amterne) skulle drage Omsorg for de Sindssyge, maatte det næsten vække Forundring, at Sindssygeforpleiningen i selve Paris lige til den sidste Tid har været betragtet og behandlet som et Fattigvæsensanliggende, saa at de Sindssyge ere blevne anbragte i Fattigvæsenets Etablissementer — Salpetriérren og Bicêtre —, saavidt Pladsen tilstrakte. Men denne Forundring maa tabe sig, naar man seer, hvilke omfattende og kostbare Foranstaltninger det gjælder, at f. Ex. Anlægget af de paatænkte 9 Sindssygeasyler efter den hidtil vundne Erfaring vil koste 90 Millioner Francs eller henimod 16 Millioner Species.

Der maatte derfor en Mand med Hausmanns Bestemthed til, for at Sagen kunde blive greben an med fornøden Styrke, og endda tør vel den fuldstændige Gjennemførelse af den lagte Plan lade vente en Tid paa sig, om den nogensinde bliver ganske realiseret.

For os Nordmænd maa det være tilfredsstillende at see, hvorledes Sindssygevæsenets Reorganisation i og omkring selve Paris væsentligen ledes efter de hos os allerede længe godkjendte og befulgte Principer for Asylernes Anlæg og Sindssygevæsenets Administration. Og denne Tilfredsstillelse vil tiltage, naar vi sætte os nærmere ind i Enkelthederne ved de 3 efter den lagte Plan byggede nye Asyler.

De ere — med Undtagelse af St. Anne, som for Klinikens og tildeels for Transportens Skyld ligger i selve Paris — anlagte udenfor Byen i en smuk Egn, som Gaustad, med tilstrækkeligt Jordvei, som ved Gaustad, med Bygningerne ordnede for Mænd paa den ene Side og Kvinder paa den anden Side samt Administration, Kjøkken o. dsl. i Midten, ganske som paa Gaustad.

Saavel ved Ville-Evrard som ved Vaucluse var derhos anlagt smukke og hensigtsmæssige Udhuusbygninger, ved St. Anne Centralbureau og Bolig for Generalinspektøren. Kun i een Henseende var der principiel Uovereensstemmelse mellem det hos os Bestaaende og den ved Paris fulgte Ordning, idet nemlig ikke der som her var bestemt, at Lægen skulde være Asylets Bestyrer. Efter lang og alvorlig Kamp inden

den omtalte Kommission, hvor Meningerne stode temmelig skarpt mod hinanden, blev man nemlig staaende ved Lovens Bestemmelse, at Lægen kan være økonomisk Bestyrer tillige. Dette Spørgsmaals praktiske Løsning stod netop paa Dagsordenen under mit Ophold i Paris. For St. Anne havde det løst sig af sig selv, idet Seinedepartementets Generalinspektør har faaet anviist Bolig ved Asylet, hvis Centralbureau han forestaaer, og saaledes selvfølgelig er Asylets Bestyrer. Men for Vaucluse og Ville-Evrard skulde der netop træffes Valg; og — saavidt jeg kunde erfare — vare Meningerne endnu deelte.

Da jeg for at conferere med Colleger angaaende paatænkte Reformer ved Gaustad havde medtaget fuldstændigt Kart over Eiendommen og forelagde det for Generalinspektør Girard de Cailleux, blev han derfor meget fornøiet ved at see, at her netop var realiseret, hvad han eftertragtede, og ved at høre, at min Stilling netop var en saadan, for hvilken han i Kommissionen havde kjæmpet. Han bevirkede derfor, at jeg fra Seinepræfekten modtog en meget smigrende Indbydelse til at overvære næste Møde i Controlcommissionen for Sindssygevæsenet i Seinedepartementet (som for største Delen bestaaer af de samme Medlemmer som Reorganisationscommissionen og ligesom denne præsideres af Ferdinand Barrot). Her mødte jeg da frem og afgav paa spespeciel Examination nøiagtig Skildring af de administrative Forhold, de økonomiske Anliggender og Arbeidsvirksomheden ved Gaustad, hvorom jeg var saa heldig at kunne meddele fuldstændig Oplysning, da jeg havde medtaget samtlige Generalberetninger.

Hvorvidt disse mine Meddelelser havde nogen Indflydelse paa Spørgsmaalets Afgjørelse ved jeg ikke; men inden jeg forlod Paris, kom Generalinspektøren til mig og meddeelte, at han havde indstillet Dr. Dagerot og Dr. Billod til médicin-directeur, den ene ved Vaucluse, den anden ved Ville-Evrard. Og senere har jeg erfaret, at Udnævnelsen er foregaaet overeensstemmende med hans Indstilling.

Saa tilfredsstillende det Resultat var, hvortil Reorganisationscommissionen i Seinedepartementet var kommen, saa indeholdt dens Program dog Lidet af Interesse for mig, som nærmest søgte en Besvarelse af det Spørgsmaal, hvorledes en friere og mere familiemæssig Forpleining for de Sindssyge kan tilveiebringes. I denne Henseende fandtes kun den almindelige Udtalelse, at de Sindssyge skulle forpleies i Hjemmet, naar dette kan skee uden Fare for den offentlige Ro og Sikkerhed. Og ved Undersøgelse erfarede jeg, at denne Green af Sindssygevæsenet aldeles ikke havde modtaget nogen Organisation, at vi altsaa med vor Inddeling af de Sindssyge i ubændige og rasende Sindssyge (Lovens § 16), der helst skulle indsættes i Asyl, meenløse Fjoller (§ 17), der skulle forpleies som andre Fattige, og saadanne, der kræve særegen Behandling (§ 19) og deraf følgende Ordning af saavel Asylpleien som Privatforpleiningen under Medicinalstyrelsens gjennem Lægerne udøvede Control, vare forud for Franskmændene.

Hvad der under mit, som anført, ellers saare tilfredsstillende Ophold i Paris især var mig gavnligt var, som allerede omtalt, det af Dr. v. Mundy udstillede Huus og hans dertil knyttede interessante Bemærkninger.

For mine tvende Biøiemed: den kliniske Undervisning og Gjennemførelse af det tvangfrie System, var der under mit Ophold Intet at iagttage. Den kliniske Underviisning var endnu ikke begyndt; men senere har jeg erfaret, at Generalinspektørens tvende særdeles dygtige Reservelæger Magnan og Dr. Bouchereau i April 1868 have begyndt et klinisk Kursus.

No-restraint havde — saavidt jeg erfarede — ingen decideret Tilhænger i Paris. — Fra Paris tog jeg til

Clermont.

Dette lille Sted ligger ved Nordbanen 15 Lieux fra Paris og staaer ved daglige Jernbanetog i Forbindelse med Hovedstaden, som Iiltogene naae i omtrent 2 Timer. Asylet tilhører Brødrene Labitte og ligger lige ved Byen, derfra adskilt kun ved en smal Gade. Det omfatter mange Bygninger i forskjellig Stiil og fra forskjellige Perioder, da det i Løbet af de sidste 30 Aar er udvidet fra 400 til 1500 Pladse. Det modtager Syge fra 5 forskjellige Departementer, der have fundet sin Regning ved at indtinge sine Syge i dette Privatasyl, hvor der betales 1 fr. for Mænd og 95 centime for Kvinder om Dagen, i Stedet for selv at oprette Asyl for egen Regning.

Asylet var yderst reenligt, ordentligt og vel holdt. De Syge indtoge under Visiten med streng Orden og — for Mændenes Vedkommende — med militær Holdning hver sin bestemte Plads. Paa Mandssiden var der en for et saa stort Belæg ualmindelig Ro; og jeg bemærkede ikke Nogen i Tvang. Dog saae jeg hist og her Tvangstol, og G. Labitte, som ledsagede mig, erklærede, at man vistnok ikke havde opnaaet no-restraint; men at man tragtede derefter, og at man i denne som andre Henseender havde godt af Colonien.

Paa Fruentimmersiden var der samme Reenlighed og Orden; men her bemærkedes langt mere Støi og saavel blandt de Betalende som de Fattige fandtes Misfornøiede, som beklagede sig og larmede, fordi de holdtes utilbørlig indespærrede. Her saaes ogsaa et Par i Tvangstrøie.

Asylets Belæg havde nylig været omkring 1500, men ved mit Besøg var det 1379, hvoraf omtrent 1000 i selve Asylet, medens de øvrige vare fordelte i

Colonien eller Farmen.

Denne har nu fire Afdelinger, nemlig: Fitz-James, Villérs, Petit-Chateau og Becrel.

Fitz-James ligger i en Afstand af omtrent 2500 Alen fra Asylet og beskjæftiger henved 200 Syge, som boe i 2 specielt dertil indrettede Bygninger af Stil som en større Bondegaard, den ene for Landbrugets Bestyrer og øvrige Funktionærer samt Pensionærerne med Betjening, den anden for de fattige Syge og Sygevogterne. (I en tredie Bygning er Kjøkkenet og Bolig for Tjenerskabet). Udhusene ere indrettede efter Egnens Brug og rumme 30 Oxer, 10 Heste, 10 Melkekjør, 400 Faar og 60 Sviin. Kornet stod ved mit Besøg for en Deel utræsket i Stak, men en Damptræskemaskine var i Færd med at aftræske, hvorpaa Halmen deels opbevares i Lade, deels stakkes. Den samme Dampmaskine driver ogsaa Kornmølle, Hakkelseknive, Turnipsknusere med flere Indretninger. Ved denne fungerede en kraftig, men meget gammel Syg som Maskinist, og syntes stolt af sit Tillidshverv.

De Fattige arbeide ret ordentlig; men efter Labittes Erfaring udrette 5 Syge ikke Mere end een Frisk. I Regelen inddeles Arbeiderne i Afdelinger paa omtrent 10 Personer, og enhver saadan Afdeling føres af en Vogter. Pensionærerne ere vanskelige at sysselsætte; og det er kun undtagelsesviis, at Enkelte formaaes til nogenlunde stadig Beskjæftigelse med Havearbeide o. dsl. I Regelen drive de Dagen hen med at røge Tobak, spadsere, læse Aviser, spille Billard o. s. v.

Til Fitz-James hører henimod 2000 Maal. Eiendommen var ved Indkjøbet udbrugt, men begynder nu at blive ret ordentlig opdyrket og giver den i Egnen almindelige Afkastning f. Ex. af Hvede omtrent 2 Tønder paa Maalet.

Arbeidsstyrken, der var inddelt som oven anført, og i det Væsentlige beskjæftiget med Jorddyrkningsarbeider, som Spadning, Jordtrilling, Gjødselkjøring, Gjødselhaking o. s. v., disponeredes, og Arbeiderne lignede fuldstændig Arbeiderne paa Gaustad.

Hvorvidt den større Frihed, de nyde, idet de boe som frie Arbeidere paa en almindelig Bondegaard, har nogen velgjørende Indflydelse paa dem, vover jeg ikke efter et Par Dages Iagttagelse at afgjøre. For nærmere at lære Stemningen blandt de Syge og Arbeidsvirksomheden samt Huusordenen at kjende, anmodede jeg Labitte om Tilladelse til at boe i Pensionærafdelingen og leve sammen med de Syge et Par Uger; men da dette — angivelig af Mangel paa Plads — blev mig nægtet, fik jeg ikke Anledning til nærmere Iagttagelse.

Labitte, som ikke syntes tilbøielig til at skatte nogen hverken moralsk eller medikamentøs Behandling synderlig høit, ytrede kun, at denne Overflytning til og Tilbageflytning fra Colonien, som i Alt er en Afdeling af Asylet, er et vigtigt Middel i Henseende til Disciplinen (der for ham syntes være Hovedsagen); og at Anbringelsen i Colonien letter de Syges Kaar, saa de Syge ofte vise sig utilbøielige til at bytte den endog med Hjemmet, er utvivlsomt. Jeg saae ingen Misfornøiet i Fitz-James.

Becrel, som jeg dernæst besøgte, er Asylets eller det samlede Etablissements Vaskeri, hvor omtrent 100 syge Fruentimmer under Veiledning af Vogtersker og Tilsyn af Oldfruen besørge Alt, hvad der vedkommer Vasken.

Dette er næsten den interessanteste Del af Asylet; thi foruden at der ere hensigtsmæssige Bøge-, Vride- og Tørreindretninger, som drives med Damp, saa er der et i selve den lille Elv (af Störrelse omtrent som Frognerelven) indmuret, cementeret Basin, i hvilket man ved Hjælp af Stempler har reguleret den stedse flydende, men ikke stærkt strømmende Vandmængde efter Behag. Her vare 50 livligt passiarende og ivrigt arbeidende Fruentimmer med Træsko og Voxdugsforklæder flittig sysselsatte med at skylle og for en Deel foreløbig at afvride Lintøiet. Blandt disse og dem, der assisterede ved Bøgningen (som foregik paa den Maade, at det tætpakkede Skiddentöi i 3 Timer overgjødes med Lud, der i Begyndelsen var kold, men senere steg i Temperatur, indtil den tilsidst var kogende og derpaa stod en Time og trak sig) saae jeg mange fornøiede Ansigter og hørte eller saae jeg ingen Misfornøiet. Ved Siden af dette Vaskeri, hvortil hørte betydelig Tørreplads saavel i det Frie som i en luftig Overbygning, var der en Bygning med Dagligstue, Spisekammer samt Soveværelser og Arbeidsrum, hvor Strygning, Reparation, Sammenlægning af Tøiet m m. foregik. Her fandtes i Dagligstuen Fortepiano. I denne Afdeling raadede vel tildels Arbeide og Stilhed; men der saaes ikke Udtryk af Tilfredshed, og et Par af de Tilstedeværende yttrede sig med høi Røst og Iver angaaende Mishandling, uretfærdig Indespærring af friske Folk o. s. v. — Ved Siden af Becrel ligger

Petit Chateau. Dette er en ganske net og vel indrettet Privatbolig, som beboes af 9 Damer med 1 Matrone og 2—3 Tjenestepiger. Den ligger lige ved en Kirke, til hvilken de Syge have Adgang ved at aabne en Port. Eiendommen danner en Park og er afgrændset ved en lille Hæk og et Trægitter samt en lille Aa; og paa den Bro, som fører over Aaen, er der en laaset Port. Damerne føre her egen Huusholdning og gaae ind og ud efter Behag, men kunne ikke forlade Stedet, uden at Nogen oplukker for dem enten Porten paa Broen eller Porten til Kirkegaden. Porten paa Broen var efter Labittes Sigende anbragt for at hindre Herrebesög. Alt var net og hyggeligt; men ikke desmindre var 1 af de 9 Damer yderst opbragt og skjeldte over uretfærdig Indespærring o. s. v. Prisen var som for Pensionærerne i Fitz-James 200 til 300 fr. maanedlig.

Villérs er en for 2—3 Aar siden indkjøbt Eiendom paa henved 2000 Maal, beliggende omtrent 7000 Alen fra Asylet. Der er deels ved Reparation paa gamle Bygninger, deels ved nye Tilbygninger skaffet Plads for 100 Mand af Arbeidsklassen, der her beskjæftiges aldeles som paa Fitz James. Her holdes ligesom paa Fitz-James Besætning af samme Slags som der; den samlede Besætning udgjorde for Øieblikket: 10

Mælkekjør (paa F.-J.), 800—1000 Faar, 50 Oxer (hvide paa F.-J. og røde paa V.), 15 Heste og 60 til 100 Sviin. Slagteriet er paa F.-J., hvor der slagtes ugentlig 1 Griis, 5 Oxer og 25 Faar, som medgaaer hovedsagelig til simpel Forpleining. Der holdes en Masse Ænder og Høns samt paa Villérs en Deel Gjæs.

Mellem Asylet og Colonien er der en stadig Trafik, idet Slagteriet, hvorfra hele Indretningen forsynes, er paa F.-J., Bageri og Bryggeri derimod i selve Asylet. Derhos vexle de Syge ogsaa temmelig ofte, idet enhver, som bliver angreben af intercurerende Sygdom, Ildebefindende eller Uro og Opbrusning, tilbageføres til Asylet og i Regelen erstattes ved en anden Syg; thi der er efter Labittes Udsagn altid Ansøgere nok i Asylet til de i Colonien ledigblivende Pladse. Under mit Ophold paa Villérs var saaledes En sengeliggende, og en Anden kom os i Møde, iført Tvangstrøie, efter Vogterens Tilkjendegivende fordi han var slem; og disse bleve begge sendte til Asylet med den Vogn, som skulde hente Brød m. m.

Der gaaer mellem Asylet og Colonien daglig 2 store Fragtvogne, fyldte med Linned, Brød o. s. v.

Brødrene Labitte, af hvilke den ældste er hele Indretningens, af Præfekten i Oise anerkjendte Direktør, medens Broderen Gustav er Overlæge og Medeier, den tredie Broder derimod lønnet Jordbrugsbestyrer (Løn 12,000 Frc.s og Alt frit), ansee det saavel i therapeutisk som i økonomisk Henseende hensigtsmæssigt at forene en Coloni med Asylet, naar Jordvei i Asylets Nærhed kan haves til nogenlunde rimelig Priis. Men paa Grund af de store Administrationsudgifter og Lønninger til Opsynsbetjente m. fl. finde de, at en slig Coloni bør være beregnet i det Mindste paa 100 Personer. Og naar denne skal forsynes med stadigt Belæg, uden at Asylet skal mangle de for den daglige Gjerning nødvendige Hænder, antage de, at Asylet bør have et Belæg i det Hele af mindst 1000 Personer.

De ansee ikke sin Indretning at høre under Gheelersystemet; men de finde dette anbefalelsesværdigt og sige, at Familieforpleining (patronage familial) ogsaa andre Steder bør kunne finde Anvendelse; men der bør ikke være mere end 1, 2 eller høist 3 Syge i hver Familie, for at de kunne være og betragte sig som Medlemmer af Familien.

Udenfor Gheel antage de ikke, at dette System vil faae nogen udbredt Anvendelse; men nogle Smaahuse til saadant Brug ville hensigtsmæssigen kunne anbringes ved ethvert Asyl med Landeiendom af nogen Betydning.

Uagtet Betalingen — 1 frs. for Mænd og 95 cent. for Kvinder — er saa billig, at de 5 nærmeste Departementer have fundet sin Regning ved at contrahere med Brødrene Labitte, i Stedet for selv at bygge Asyl, saa har Etablissementet alligevel lønnet sig saa godt, at Brødrene Labitte ansees for Millionærer. Og en af dem for-

talte mig, at de ved at kjøbe i beleilig Tid, at bygge lidt efter lidt og for en stor Del benytte de Syges Kræfter havde erhvervet det Hele for 3 Millioner Francs, medens det nu var værd 10—12 Millioner. Denne Værdsættelse stemmede med den i Egnen almindelige Mening.

For Resten vare de, som jeg talede med, enige i, at Jordbruget selv under de overmaade heldige Omstændigheder, som her ere for Haanden, ikke giver i reent Overskud mere end 12 fr. pr. Maal. Og da hele Pløielandsarealet udgjør 3500 Maal, skulde altsaa Jordbrugets Nettoudbytte være 42,000 frs. eller omtrent 7500 Spd.

Hvorvidt det stemmer med Regnskaberne kan jeg ikke afgjøre, da jeg ikke fik den attraaede Anledning til at leve mig ind i Asylforholdene og studere Enkelthederne.

Hertil havde jeg saa meget større Lyst, som Clermont med Rette ansees for et Mønster paa en hensigtsmæssig Forening mellem Asyl og Agerdyrkningscoloni, og saaledes — maaskee næst efter Gheel — var det Sted, der meest interesserede mig efter den for Reisen stillede Opgave, og som Brødrede Labitte forekom mig at være ganske ualmindelig erfarne og dygtige Administratorer.

Nærmere Bedømmelse af Stedet og Systemet forbeholder jeg mig, naar jeg faaer meddeelt, hvad jeg paa de forskjellige Steder har iagttaget.

Da imidlertid Reisens Plan medførte, at jeg besøgte mange Steder, kan jeg kun kortelig meddele, hvad jeg personlig har observeret; for Øvrigt maa jeg henvise til Gustave Labittes i 1861 udgivne Skrift: „De la colonie de Fitz-James, succursale de l'asile privé d'aliènés de Clermont (Oise).

Af nævnte Værk med tilhørende Planer faaer man et godt Billede af Coloniens Udseende og Tilstand paa den Tid, og ved at tilføie, hvad her er anført, vil man lære den at kjende i dens nærværende Skikkelse.

Jeg forlader nu Clermont og begiver mig til

Rouen.

Da som anført den kliniske Underviisning i Paris endnu ikke var paabegyndt, begav jeg mig til Rouen i den Tanke, at Dr. Morel, hvis store Begavelse og Iver for psychiatrisk Klinik er noksom bekjendt, der maatte holde Klinik for de ved Rouens medicinske Skole værende Medicinere. I denne Henseende skuffedes jeg rigtignok; thi nævnte Skole er kun en Elementærskole, hvis Elever ikke ere modne for psychiatrisk Klinik. Men alligevel lønnede sig mit 2 Dages Ophold i R. meget godt.

Her ere nemlig 2 store Sindssygeasyler: Qvatre-Mares for Mænd og St. Youn for Kvinder.

Qvatre-Mares er indrettet for 500 Mænd, men rummede nu ved nogen Overfyldning 600. Det er for 15 Aar siden taget i Brug og bygget efter Parchappes Plan. Asylet modtager baade Pensionærer (Betalende) og Fattige, og havde ved mit Besøg 130 Pensionærer. Der ere Afdelinger for Rolige, Urolige, Rasende og Epileptikere, samt Idioter baade af Betalende og Fattige.

Til Asylet hører 350—500 Maal Jord, der dyrkes ved de Syges Hjælp og giver god Indtægt. Asylets Avlsbygninger ligge lige i Asylets Nærhed (vel saa nær som paa Gaustad). Der haves 15 Køer, 5 Heste og 20—30 Grise; men af disse sidste ønskede Dr. Dumeril), der er medicin-directeur, at han havde Plads til flere. Udhuusbygningerne ere noget smaa, og denne Mangel vil snart blive endnu føleligere, da D. har Haab om at faae tilkjøbt Jord, saa Asylet faaer et Areal af 1200 Maal. Betalingen for de Fattige (simpel Forpleining) er her 1 fr. 3 sous eller omtrent 25 ß om Dagen, for Pensionærer 1800 til 3600 fr. om Aaret (320 Spd. til 640 Spd.). Og med denne Betaling har Asylet ikke alene kunnet bære sig, men endog udført Forbedringer og Tilbygninger til et Beløb af et Par Hundrede Tusinde Francs. Blandt disse ere de væsentligste meget betydelige Planeringsarbeider omkring Asylet og en særdeles smuk nybygget Afdeling for 30 Pensionærer, som ligger 350 Alen fra Asylet og er forsynet med alle ønskelige Beqvemmeligheder, saa D. med Rette var stolt af samme. Uagtet denne Afdeling først ganske nylig havde kunnet tages i Brug, viste dog Bygningernes smukke Beliggenhed og hensigtsmæssige Indretning, Værelsernes Udstyr og Møblering, Spadserpladsenes og Havernes Anordning hen paa, at her er og endnu mere i Fremtiden vil blive et hensigtsmæssigt og behageligt Fristed for Pensionærer af høiere Stænder eller i bedre Kaar.

Kun stødte det mig, at Gaardspladsen var omgivet af sænkede Mure med tilhørende Grave (saûts de loup) og lukkedes med en høi Jernport, en Indretning, der baade for Syge og Sunde vilde gjøre Indtrykket af en, om end standsmæssig, saa dog stængt Anstalt. Jeg bad derfor Dumeril, der viste sig ligesaa elskværdig og forekommende som erfaren og dygtig, befrie denne smukke Anstalt for disse Stængselsmærker; og skeer dette ikke i hans, saa tør jeg nok forudsige, at det skeer i hans Eftermands Tid. Thi naar disse borttages, vil D.s smukke Anlæg see ud aldeles som en lille Samling af smukke Villaer paa en Høi i 7000 Alens Afstand fra Byen.

Foruden dette Anlæg har D. Haab om ogsaa at kunne udføre et andet meget hensigtsmæssigt. Han agter nemlig lige ud for Asylets Ringmuur, lige ved Udhusbygningerne at opføre en Arbeiderbolig (Coloni), hvor en Deel — forhaabentlig 100 — rolige og paalidelige Arbeidere skulle faae stadig Bolig, under dets Opsigt, men uden dets Stængsel og Tvang. Til denne Bygning er Grundvolden allerede lagt, og da den

tænkes opført ved de Syges Kræfter, haaber D., at faae den færdig i en nær Fremtid, uagtet de høie Priser paa alle Levnetsmidler betydelig forringe Overskuddet.

St. Youn er Navnet paa det Asyl, hvor Dr. Morel er Overlæge (men ikke Bestyrer). Det er et gammelt Kloster, som for 30 Aar siden under Esquirols Ledelse blev indrettet til Asyl for Fruentimmer, hvoraf der for Tiden med nogen Overfyldning findes 950.

Ved dets Bygning laae det udenfor Byen; men ved dennes Udvidelse er det nu fuldkommen indesluttet paa 3 Sider af Fabrikker og Arbeiderboliger, medens det paa den 4de støder til offentlig Gade.

De gamle Klosterbygninger ere deels brøstfældige, deels uhensigtsmæssige; og de lave paralleltløbende eenetages Cellebygninger med Corridor paa Siden, hvor der efter Esquirols Plan var indrettet ikke mindre end 250 Celler, ere under Dr. Morels Ledelse, med Præfektens Samtykke saaledes forandrede, at der kun staae tilbage 25 af de oprindelige Celler, medens de øvrige Bygninger ved Nedrivelse af Mellemvæggene og Borttagelse af Corridoren ere omdannede til ret nette Soveværelser med Vinduer paa begge Sider.

For Resten ansees hele Asylet for gammeldags og uhensigtsmæssigt, saa det agtes demoleret og et nyt for 1000 Kvinder bygget i Nærheden af Qvatre-Mares. —

St. Youn afgiver saaledes ved sin Indretning liden Interesse; men des større er den, som knytter sig til sammes Overlæge Dr. Morel, der med Rette nyder Anseelse som den første eller en af de første Sindssygelæger i Frankrig. Denne ligesaa forekommende og venlige som ivrige og dygtige Mand er for Øieblikket stærkt optagen af Spørgsmaalet om Arveligheden, og havde derfor den Godhed under en Visit paa mere end 3 Timer ved Siden af en Deel almindelige Bemærkninger hovedsagelig at forklare og ved gode Specimina at oplyse den fremragende Rolle, Arveligheden spiller ved Sindssygdomme i Almindelighed og de af ham med Forkjærlighed behandlede Afartninger (degenerescenses) i Særdeleshed.

Han foreviste især 2 Rækker af stor Interesse, nemlig:

1. Descendenter af Drukkenbolte, der lignede hinanden saa meget i psychiske Abnormiteter, saa de i den Henseende kunde ansees som Sødskende, og
2. ubeslægtede, halvkretinske Idioter, som lignede hinanden saa meget af Udseende, at de lettelig vilde blive antagne for Fuldsøskende.

Ved disse tvende Hovedretninger syntes de enkelte eller de samlede potentiæ nocivæ at skabe et Sygdomssslægtskab (affinitée morbide); men ved Siden heraf paaviste M. flere deels hysteriske, deels hypochondriske, deels med det af ham beskrevne délire emotif, hvor hans Kjendskab til Personer og Slægter lod ham see den fremher-

skende Familiedisposition. Endelig oplyste han ved flere lærerige Exempler sine Ideer om epilepsie larvée.

Det Tilfælde, som først havde vakt hans Opmærksomhed i denne Henseende, angik en Borgerkone i Rouen, som, efter i enhver Henseende at have været en hæderlig og brav Dame, begyndte fra og til, uden mærkelig Foranledning, at henrives af Vrede, saa hun først med Skjeldsord og siden med Voldsomhed overfaldt sin Mand og sin eneste høit elskede Søn, og som efter overstanden Raptus angav enten aldeles ikke eller kun ufuldkomment at erindre det Forefaldne.

Morel blev her consuleret og udtalte sig for en i en Neurose (Epilepsie) begrundet Sindssygdom, der gjorde Isolation nødvendig. Hendes Læger udloe M.; men baade hun selv og Manden gik ind paa, at hun indlagdes i St. Youn, hvor Epilepsien snart viste sig i sin almindelige Skikkelse, Anfaldene kom hyppigere og hyppigere, og hun snart laae under for Sygdommen. Hvad der gjorde Sygdommens Gang og Udvikling end mærkeligere, var den Omstændighed, at hendes heftige Sind og irritable Gemyt aldeles forandredes, da Epilepsien antog sin almindelige Skikkelse og Gang.

For Resten bemærkede M., at den almindelige Erfaring i de franske Asyler godtgjorde, at Epileptikere ere langt medgjørligere og hjælpsommere, naar de holdes i særegne, for dem indrettede Qvarterer, end naar de anbringes sammen med andre Sindssyge, med hvilke de gjerne gjækkes og kives.

Blandt Morels øvrige Bemærkninger vil jeg kun fremhæve, at han angav sig som en ivrig Tilhænger af Vandkuren, af hvilken han især hos svækkede Hysteriske af arveligt Anlæg vil have seet god Nytte, og som han anseer for Hovedmidlet ved délire emotif. Den kan jo som ethvert virksomt Middel ved Misbrug volde Skade; men han havde ikke seet mislige Følger af dens Brug.

Vistnok høre de hos Dr. Morel tilbragte Timer til mine behageligste Erindringer fra Reisen; men hos ham var dog ikke synderligt at lære for mit specielle Øiemed. Kun maa jeg bemærke, at M., der er en af den tvangfrie Behandlings ivrigste Tilhængere i Frankrig, beklagede, at det paa Grund af Asylets uhensigtsmæssige Indretning og den midlertidige Overfyldning var ham umuligt at anvende No-restraint i saa stor Udstrækning som han ønskede; absolut No-restraint à tout pris vilde han ikke eftertragte.

Men for Colonisationsspørgsmaalet vare de ved Qvatre-Mares udførte og for Tour staaende Anlæg af saa meget større Interesse, som Forholdene i ikke ringe Grad lignede de Gaustadske.

Fra Rouen gik jeg til

Ghent.

Paa dette Sted, hvor Guislain har holdt sine verdensberømte Leçons orales, hvor saaledes den psychiatriske Klinik havde sin Vugge, der havde jeg det Haab at finde, hvad jeg havde søgt forgjæves i Paris og Rouen; men nei! Guislains Eftermand, Dr. Ingles, holdt ikke Klinik. I denne Henseende skuffedes jeg altsaa; men den Dag, jeg tilbragte i Ghent, anseer jeg dog vel anvendt; thi dette Sted har for Sindssygelægen den store Interesse, som knytter sig til Guislains Navn og det Mindesmærke, han har efterladt sig, i det efter hans Plan og under hans Auspicier opførte Asyl, som ham til Ære er bleven nævnet: Hôspice-Guislain.

Dette prægtige, for 500 Mænd indrettede Asyl, ligger strax udenfor Ghents Ydergrændse paa en til Have omdannet Slette af 120 Maal, som tilhører Asylet, og som tjener til Arbeidsfeldt for de Arbeidsdygtige, hvis Hovedsysselsættelse dog er industriel.

Asylet, hvis Overlæge, Dr. Ingels, havde været Reservelæge i Guislains sidste Dage, var særdeles reenligt og net; Alt mindede om den Stilhed og Ro, som Guislain ansaae saa ønskelig især for de mere acute Tilfælde. Disse behandledes fremdeles med Ro og Sengeleie, lunkne Bade og Morphin. I Asylet er en Afdeling med Skole for Idioter, hvis Udseende var bedre, og hvis Fremskridt navnlig i Musik vare større end i nogen anden Idiotafdeling, som jeg besøgte. Denne Afdeling var omfattet med Forkjærlighed af Guislain, som til samme havde skjænket 40,000 fr. Asylets Samlingssal var meget smukt prydet med værdifulde Malerier, som deels vare malede, deels skjænkede af Guislain. Asylet var endnu ikke ganske færdigt, idet Kirken, som skal ligge i Gaardspladsen og danne Midtpartiet i Fronten, endnu ikke er paabegyndt. Til kirkeligt Brug benyttes for Tiden en større Arbeidssal med tilhørende Sideværelse.

Det tvangfrie System var her ikke indført i fuld Udstrækning. Og Dr. Ingels fortalte, at han paa sine Reiser i England havde truffet til at see i 2 forskjellige Asyler Scener, der forekom ham oprørende og gjorde, at han ansaae Fordring paa absolut No-restraint for overdreven. Han udtalte sig meget bestemt for den Mening, at en sparsom Anvendelse af Tvang hverken for den Syge, Asylet eller Lægen var nogen Skam. Og denne Mening hyldede, efter hvad jeg senere erfarede, ogsaa Dr. Bûlckens, denne ivrige Forkjæmper for Familieforpleiningen og dygtige Bestyrer af

Gheel.

Jeg kommer nu til Colonisationens Hovedsæde, til det Sted, som i den senere Tid er bleven som en Fane, under hvilken Colonisationens Tilhængere have stillet sig, og efter hvilket de have faaet Navnet Gheelianere.

Hvis det var min Opgave at fremstille Colonisationens Historie og Udvikling, da maatte jeg indgaae i en detailleret Skildring af dette „de Sindssyges Paradis". Men da jeg alene har til Hensigt at skildre, hvad jeg har seet, henviser jeg til: „Gheel ou une colonie d'aliénés &c. par Jules Duval", hvor en nøiagtig, om end noget eensidig Skildring af Gheel og Gheelersystemet er at finde.

Gheel er en lille i den belgiske Campine beliggende Kjøbstad med ca. 4000 Indvaanere, der ernære sig ved Jorddyrkning og Smaahandel, Haandværksdrift o. desl., men uden Fabriker eller større Industrianlæg, omtrent en Miil fjernet fra hvert Punkt i Omkredsen. Udenfor Kjøbstaden, men i Communen Gheel boe omtr. 6000 Mennesker, deels samlede i smaa Bondebyer, deels spredte i enkelte Huse.

I denne Commune levede under mit Besøg omtrent 1000 Sindssyge under Pleie af omtr. 600 Borger- og Bondefamilier.

Anbringelse af Sindssyge i Gheel stiger op lige til det 7de Aarhundrede og staaer efter alle mig bekjendte Meddelelser i Forbindelse med Sagnet om den hellige Dymphne, der flygtede hid for sin Faders Efterstræbelser og her fandt Døden for hans egen Haand. Til Minde herom reistes det Tempel, der bærer Navn efter denne de Sindssyges Skytshelgeninde; og i dette Tempel foregik (og foregaaer maaskee endnu) Djevleuddrivelsen under hendes velsignende Bistand. De i den Anledning tilreisende Sindssyge fandt under Kuren (Exorcismen) Tilhold hos Stedets og Omegnens Beboere. Lidt efter lidt stillede den gudfrygtige (og overtroiske) Befolkning i Haab om den hellige Dymphnes Gunst sig til de Sindssyges Tjeneste; og saaledes uddannede sig gjennem Tidernes Løb den verdensberømte Coloni, hvis nærværende Tilstand jeg nu gaaer over til at skildre gjennem de Iagttagelser, jeg der gjorde under mit Ophold i første Halvdeel af sidste December.

Strax ved min Ankomst henvendte jeg mig til Coloniens Inspektør og lægekyndige Bestyrer Dr. Bulckens, som boer i det lige ved Staden liggende Infirmeri, ved hvilket han er Overlæge, medens han med Bistand af 4 Sectionslæger og 4 ambulerende Sygevogtere bestyrer den hele Colonie.

Allerede ved mit første Besøg gjorde denne særdeles forekommende Mand mig foreløbige Meddelelser om Coloniens Organisation, idet han gjentagende udtrykte sin Glæde over Jnfirmeriet, som efter hans Mening var blevet uundværligt. Dette danner nu Coloniens egentlige Tyngdepunkt og Midtpunkt. Enhver Syg bliver optagen i Infirmeriet til Observation, og beholdes der, indtil B. har lært ham saa meget at kjende, at han kan bestemme, om Angjældende bør anbringes i Byen eller Omegnen, hos hvilke Pleieforældre, paa hvilken Forpleining, for hvilken Betaling o. s. v.

Bulckens forklarede mig, hvilke Regler han i saa Henseende befølger, og

disse forekom mig simple og praktiske. Han placerer saaledes i Byens mere velhavende Huse Pensionærer, som kunne og ville yde høiere Betaling; hos Borgere i Middelskaar mindre velhavende Pensionærer. Dernæst tager han Hensyn til Vedkommendes Stilling, Livsvaner, Arbeidsdygtighed o. desl.; saaledes indtinger han — naar intet Specielt er i Veien — Skræddere hos Skræddere, Skomagere hos Skomagere o. s. v., medens Jordbrugerne i Regelen anbringes hos Bønderne i Nabolaget. Ved disses Anbringelse træder Sygdommens Beskaffenhed mere i Forgrunden, saa at de roligere forblive i eller nær ved Byen, medens de mere urolige og støiende forlægges til Udkanterne. Denne Fordeling har af enkelte Skribenter været charakteriseret som upraktisk, idet de Syge, som tiltrænge meest Opsigt, meest fjernes fra samme. Vi ville snart erfare, af hvad Grund Bulckens følger den her angivne Fordeling. Næste Dag viste B. mig Infirmeriet, som er et net lille Asyl for 50 Personer; men for Tiden var der kun 30 Syge. Det bestaaer af 2 ligestore og hinanden lige Afdelinger, den ene for Mænd, den anden for Kvinder, hver for sig med Dagligstue, Spiseværelse, Soveværelser, Badeværelse, Sygestue (for Sengeliggende), Afdeling for Urenlige og Celleafdeling, i hvilken sidste 4 Observationsceller, hvor de Nykomne sove, og 2 Tvangsceller for Rasende. Værelserne ere rummelige og luftige, renlige og nette; i Dagligværelserne udføres noget Skrædderarbeide paa Mandssiden, medens Kvinderne for en Deel vare sysselsatte med Strikning, Søm og Vask. En Deel Mænd vare ogsaa beskjæftigede med at arbeide i Haven, i Gaardspladsene o. s. v. For Resten kan der ikke gjøres Regning paa nogen ordnet Arbeidsvirksomhed, da de Syges Ophold her kun er forbigaaende. Thi i Infirmeriet anbringes de Syge kun til Observation ved Indlæggelsen, til Kur under intercurrerende Sygdomme, til Indespærring under Raserianfald eller til Disciplinering.

B. var meget glad i Infirmeriet, som efter hans Mening vil være tilstrækkelig stort, om end Colonien optager adskillig flere Syge, og som derfor aldrig vil tiltrænge nogen Udvidelse. Han sagde, at han i friske Tilfælde havde ret gode Resultater, skjønt han ikke anvendte synderlig Medikamenter. Hovedmidlerne vare — efter ham — Luft, Vand og Arbeide i det Frie; hvortil kom — hvad han syntes lægge allermest Vegt paa — en vis moralsk Indflydelse fra Lægens Side, en mild, men bestemt Optræden, en Omgang med de Syge, som mere maa beroe paa medfødt Talent og praktisk Takt end paa tillært Methode.

Efter endt Visit erklærede Bulckens, at han havde havt Lyst til at ledsage mig paa min Omvandring inden Colonien, hvor han netop skulde inspicere en Afdeling; men da han ved Forkjølelse var forhindret fra at tilfredsstille dette sit Ønske, saa overlod han mig til Ledsager en Sygevogter ved Navn Leonard, som havde gjort Tjeneste lige fra 1855. Denne Mand var en meget intelligent Person; og da Vogterne

kun et eller et Par Aar ad Gangen tjener ved een Afdeling, havde han gjennemgaaet alle Sectioner og kjendte saaledes alle de Syge og deres Pleieforældre.

Den første Dag begyndte vi Visiten Kl. 10 og fortsatte til Kl. 12, som er Stedets almindelige Middag. Derpaa fortsatte vi om Eftermiddagen 3—4 Timer. Form. tilsaaes hovedsagelig Fattige og om Efterm. Pensionærer; men da Veiret var slet, holdt vi os den Dag udelukkende til Byen, hvor vi tilsaae omtrent 50 Personer, flest af Mandkjøn.

De Fattige, som betale 65 cent om Dagen eller, naar de ere urenlige eller epileptiske, 75 cent., modtage for 30 francs om Aaret Klæder, som besørges af Bestyrelsen, og befandtes alle velklædte og ordentlige, ligesom der ogsaa i Husene og paa deres Værelser var net og pent. Kun eet Sted var en Mand — en Tysker — vel knapt logeret, saa Inspectionslægen havde givet Ordre til at nedtage en Skillevæg, som — rigtignok med den Syges Samtykke, — havde afdeelt et lille Aflukke fra den Syges Værelse til Sovekammer for en Søn i Huset, som havde sin Seng der.

Den her omhandlede Tysker er hos Duval anført som et blandt de mange smukke Exempler paa hjertelig Kjærlighed og gjensidig Hengivenhed mellem de Syge og deres Pleieforældre. Og da jeg ved gjentagen Underholdning med Manden overbeviste mig om, at Duvals Fremstilling ikke i mindste Maade afviger fra den nøgne Sandhed; da derhos den omtalte Væg viser, at den Syge fremdeles nærer samme Kjærlighed til Familien og Villighed til at give Slip paa egen Fordeel til Bedste for Familiens Lemmer, kan jeg ikke negte mig den Fornøielse at hidsætte D's. Meddelelse i sin Heelhed.

„En tysk Snedker, ved Navn Joseph, faldt paa Grund af manglende Arbeide i Fattigdom og blev sindssyg. Han kom i 1851 i Pleie hos en Haandværker i Gheel, der lod sig det være magtpaaliggende at berolige den Syge, som da var rasende. Efter nogen Tid døer Pleiefaderen og efterlader en Enke med 4 Børn i smaa Kaar. Denne uventede Død og Familiens dybe Sorg gjør paa Joseph et saa heftigt Indtryk, at han pludselig beroliges og begynder at vise sig forstandig. Da han begriber, i hvilken sørgelig Stilling Familien befinder sig, hengiver han sig til dens Hjælp og Beskyttelse. Han arbeider for dem, giver Børnene passende Veiledning og Opdragelse. Disse ere ved uopløselige Baand knyttede til sin Beskytter, og have hele Tiden (12—13 Aar) levet i bedste Forstaaelse. Joseph er nu en smuk Olding paa 65 eller 66 Aar, elsket og agtet af Alle, som kjende ham“.

Til mig sagde Manden, at hans Pleiebørn nu alle vare voxne, undtagen en 12½ Aar gammel Dreng, for hvis Skyld han havde opsat den Væg, som nu Lægen havde beordret nedrevet. Efter denne lille Afstikker fortsætter jeg min Meddelelse.

De Syge vare i det Hele ret vel fornøiede; men de fleste manglede Syg-

domserkjendelse. De enkelte, der som f. Ex. en Tysker kaldte sig Fanger og vare misfornøiede, beklagede sig dog ikke over deres Pleiefolk, med hvilke de i Regelen syntes staae paa en god Fod; men det var dem der hjemme, eller Justitsen eller Fienderne, som havde foraarsaget dette. Enkelte udbade sig min Beskyttelse, og 2, en tysk Mand og en belgisk Kvinde, vilde følge mig hjem.

Pensionærerne, som betale fra 400 til 1600 fr. om Aaret, ere anbragte i Byens bedre Familier; saaledes i Byens smukkeste, en Kjøbmand tilhørende Huus 1 Englænder, 1 Hollænder og 1 Schweitzer, af hvilke i det Mindste 1 betaler 1600 fr. Baade disse og, saavidt jeg kunde erfare, alle øvrige Pensionærer deeltage i Familielivet og ansee sig som Medlemmer af Familien. Men om Eftermiddagen gaae de (ligesom de fleste af Byens mandlige Indvaanere) enten alene eller i Følge med Huusherren eller en Kammerat paa en Kneipe, hvor de passiare, læse Aviser, spille Domino, Kort eller Billard, i Regelen paa egen Regning. Ligeledes deeltage flere af dem i selskabelige Sammenkomster og i det musikalske Selskab (Harmonien), der er stiftet af en Pensionær, hvis Portræt findes i Musiksalen, der tillige tjener som Dansesal.

Blandt de Tyskere, jeg den Gang traf, 4 Herrer og 2 Damer, som underholdt sig med mig i deres for Omgivelserne uforstaaelige Modersmaal, forklarede En mig, at han havde havt Besøg af den hellige Dymphne, hvis Billede han ved en offentlig Plads viste mig fremstillende den forestaaende Halshugning. Han var af de mere urolige og havde undveget 3 Gange, en anden Tysker 2 Gange. Medens Sygevogteren og jeg i Regelen omtalte og behandlede Pensionæren som saadan, var der 2 Reconvalescenter, som af Huusherren fremstilledes som Medlemmer af Familien, fordi det antoges at ville genere dem, hvis de for Fremmede fremstilledes som Sindssyge.

Dagen derpaa fulgte jeg atter Bulckens under hans Visit i Infirmeriet. Og efter samme havde jeg med ham en længere Underholdning, hvorunder han først fremstillede de Gheelske Forhold, saadanne som de vare, da han for 11 Aar siden efter Guislains Anmodning overtog Inspektørposten, og dernæst med mig gjennemgik de forskjellige Planer til Gaustads Fuldstændiggjørelse.

Dr. B. havde, som han sagde, anseet Guislains Anmodning som en Mission og derfor strax ved sin Ankomst begyndt at reformere, at arbeide paa Misbrugs Afskaffelse og Forbedringers Indførelse. Men da han tilhørte det liberale Parti, medens samtlige eller næsten alle Medlemmer af den under Borgermesterens Forsæde nedsatte Bestyrelses- eller Tilsynscommission tilhørte de Klericale, mødte han strax Modstand.

Denne Modstand gik endog saa vidt, at Commissionen udelukkede ham fra sine Møder. Men da han var inderlig overbevist om, baade at Gheelersystemet var af væ-

sentlig Interesse for Sindssygevæsenet, og at dets daværende Anvendelse tiltrængte Modificationer, kjæmpede han ufortrødent, uagtet Kampen i lang Tid ikke skaffede ham Andet end Krænkelse og Møie.

Det lykkedes dog hans udholdende Iver at tilveiebringe de Reformer, han ansaa fornødne, blandt hvilke han sætter Infirmeriet øverst; men lige til den sidste Tid, da en Liberal er bleven Justitsminister, har han maattet kjæmpe for en enhver Ubetydelighed og ingen Opmuntring nydt før nu, da Omsorgen for Keiserinde Charlotte betroes ham. Han gjennemgik nu nøiagtig, hvorledes Tjenesten ved Colonierne er indrettet. Alle Indkommende indtages kortere eller længere Tid til Observation i Infirmeriet, hvor Dr. B. optager Sygehistorien, som han med egen Haand indfører i de dertil bestemte Protokoller. Af disse var der en Mængde, alle skrevne med Bs. Haand, naar undtages enkelte Blade, som hans Datter havde udfyldt. Sygehistorierne vare førte omtrent paa samme Maade som her ved Gaustad, kun noget mere kortfattede; og en Afskrift eller et kort Uddrag af Sygehistorien leveres til den Læge, i hvis Section den Syge efter Bs. Bestemmelse bliver at udsætte. B. afgjør selv ikke alene i hvilken Afdeling, men ogsaa hos hvilken Person den Nykomne skal udsættes, og maa derfor føre fuldstændig Fortegnelse saavel over de Familier, der have meldt sig til at modtage Sindssyge, som over de hos dem udsatte Pleiebørn, samt over Af- og Tilgang i disse Protokoller. Naar hertil kommer, at B. selv fører al Familiebrevvexling for de Syge, uden anden Bistand end Datterens, maa det næsten synes ubegribeligt, at een Mand kan overtage saa Meget, og at han vil gjøre det for 4000 francs om Aaret, fri Bolig og Brænde. Han er imidlertid en saa nidkjær, varmtfølende, sit Kald og sine Syge saa hengiven Mand, at jeg er overbevist om, han — med Haab om at udrette Noget for sin Mission — ikke en Gang vilde skye Opoffrelser og Savn. I Sandhed en udmærket Mand!

For Gaustads Vedkommende tilraadede han Indkjøb af mere Jordgods og Anbringelse af de dertil skikkede Syge hos Familier, der fik større eller mindre Strækninger (Pladse) at dyrke.

Om Eftermiddagen besøgte jeg under Leonards Ledsagelse en Deel mere og mindre tætliggende Bøndergaarde, hvor deels Mænd, dels Kvinder, kun undtagelsesvis paa eet Sted en Mand og en Kvinde vare udsatte. Vi spadserede til Steelen med Omegn, en Miils Vei, og tilsaae i det Hele henved 100 Personer. Vi fandt, da det var Løverdag Efterm., Adskillige sysselsatte enten med at gjøre reent eller at passe Børnene medens Konen i Huset gjorde reent. Begge Forretninger udførtes saavel af Mænd som af Kvinder. Og mellem Børnene og de Syge syntes herske et meget godt Forhold. Et Sted, hvor vi kom henimod Mørkningen, begyndte et 2 Aars Barn at skrige og var ikke at formaae til at tie — trods baade Moders og Søsters Kjærtegn — forinden Pen-

sionæren — en aldrende Kone — kom ind: da løb Barnet strax til hende, kastede sig om Halsen paa hende, og al Sorg syntes glemt. Min Ledsager forklarede mig, at dette Barn var den Syges daglige Selskab og stadige Sengkammerat. For Resten vare de Syge ogsaa paa anden Maade sysselsatte, som med at skrælle Poteter, at koge Sørpe, at træske Korn m. m., saa kun faa befandtes ledige. Men af disse vare et Par meget snaksomme og vredladne, et Par andre forlode Stuen og vare ikke at formaae til at komme ind, medens vi vare der. De Syge havde stedse et eget Værelse; og paa flere Steder bare disse Spor af nylig, paa Inspektørens Bud foretagen, Udvidelse og Oppudsning; alle vare reenlige og nette, ordentlig møblerede og forsynede med reenlig Seng og hele, om end simple, Sengklæder.

For Resten vare Bondegaardene indrettede som i Holsteen, saa Folk og Fæ boede under samme Tag. Dog var Samlivet her intimere, end jeg noget andet Sted har observeret det. Thi en Dør gik lige fra Kjøkkenet, hvor man — for Tiden — steg et Par Trin ned paa Fjøsgulvet, der var belagt med Strøelse og Gjødsel. Og i Kjøkkenskorstenen var en svingende Grydeholder (Sveiv), saa at Gryden med den kogende Sørpe bragtes lige bort i den omtalte Dør, hvor Sørpen østes op og fordeltes til Kjørene. Disse vare bundne til sine Pladse, og i Gangene mellem dem lagdes Strøelse af Halm, Løv m. m. Paa denne Maade forklarede man mig, at Kjørene staae og producere Gjødsel i de 5—6 Maaneder, de holdes inde; og fra denne stedse voxende Gjødselbinge er Kjøkkenet, der for en Deel tillige tjener som Dagligstue og Spiseværelse, kun skilt ved en Dør, der paa flere Steder var forsynet med en aabenstaaende Luge, for at man bedre kan høre Kjørenes Røst og bedømme, om Noget er paa Færde. Heste og Sviin have hver sit Locale, adskilt fra denne Leilighed.

De Syges Beklædning var omtrent som Bøndernes, dog maaskee noget bedre.

Klædningsstykker udleveres hver Løverdag fra et dertil bestemt Magazin ved Infirmeriet (hvor jeg samme Dag overvar saadan Udlevering). Der komme Konerne, som have Syge i Forpleining, og faae Klæderne paa smaa Contrabøger, i hvilke det Leverede bliver indført. Disse Bøger indeholde nøiagtig Opgave over Pensionærens Alder, Navn, Hjemstavn og Stilling, naar og hos hvem han er udsat, naar Klædningsstykker ere leverede og hvilke; derhos Blade til Bemærkninger for de Besøgende som Øvrighed, Læge o. s. v., Kvittering for de modtagne Forpleiningspenge og Uddrag af de almindelige Sindssygelove og de specielle for Gheel gjældende Reglementer og Politibestemmelser.

Ved Tilbagekomsten gik vi ind i en Kneipe, hvor vi traf flere af de Syge, vi tidligere havde besøgt i deres Logis, og 1 fransk Greve, som nylig var kommen, og som havde rømt fra flere Asyler. Til denne Mand havde min Ledsager ikke vovet at

føre mig af Frygt for, at Greven skulde tage Besøget ilde op og fjerne sig fra Gheel, som han havde absenteret sig fra forskjellige Asyler. Denne Frygt var dog neppe begrundet; thi Greven var meget fornøiet over at lære en Fremmed at kjende og kunde ikke blive træt af at rose sit nærværende Opholdssted ikke alene i Modsætning til Asylerne, hvis Tvang var ham forhadt, men ogsaa i Modsætning til de store Stæder, hvis Liv var ham for bevæget og støiende.

Om Søndag tilbragte jeg Formiddagen i den tætfyldte Kirke, St. Amand, hvor der syntes herske megen Andagt, men for Øvrigt Alt gik til som sædvanligt; kun at Prædiken var længere, end jeg har hørt den i nogen katholsk Kirke. Den holdtes paa Flamsk, saa jeg forstod ikke Andet, end at Maria spilte Hovedrollen.

Samme Dags Eftermiddag var jeg tilstede ved et Besøg, som Musikforeningen fra et Nabosted (Delhorst) aflagde Gheels Musikselskab (Harmonien), og om Aftenen overvar jeg det i den Anledning arrangerede Bal i Harmonien. Der vare kun 5 Pensionærer, blandt hvilke den tidligere nævnte franske Greve; og disse adskilte sig i ingen Henseende fra det øvrige Selskab. Af Damerne vare, saavidt jeg kunde erfare, ingen Pensionærer.

Næste Dag besøgte vi den Deel af Colonien, som Bulckens anseer for den interessanteste, nemlig Winkelomheide. Vor Vandring varede fra 9 til 2, i hvilken Tid vi tilsaae 40 til 50 Personer, omtrent lige mange af hvert Kjøn, de fleste i Winkelomheide, kun enkelte paa Hjemveien — i Wilaers.

Winkelomheide begynder 4000 Alen fra Gheel og strækker sig omtr. 3000 Alen med Forgreninger til alle Kanter. Den ligger noget isoleret og er først i de sidste Snees Aar i nogen betydeligere Strækning ryddet og dyrket. Da Grunden der er meget billig, er det i Regelen fattige, men stræbsomme Arbeidere, som der have nedsat sig og ved Flid erhvervet en lille Eiendom, hvor de føde fra 1 à 2 Kør og en Gjed til 1 Hest, 6 à 8 Kør, 1 Oxe og nogle Faar; næsten hver Familie har en Griis eller 2. Bygningsmaaden er her den samme som ellers; kun at man her oftere træffer Kjøkkenet og undertiden Dagligstuen med Jordgulv. De Syge havde her som andre Steder hver sit Værelse, der var panelet og gulvlagt, men i Regelen noget mindre og paa enkelte Steder med Skraatag.

Vi passerede en enkelt Nybygger, som boede i en Hytte, der i det Mindste paa den ene Side var fuldstændig Jordhytte, og flere, som havde saa smaa af Træsplinter, Spaan og Leer byggede Huse, at der kun var ringe Plads for dem og deres Ko eller Køer. Og min Ledsager bemærkede, at disse endnu ikke havde kunnet faae nogen Kostgjænger; først naar de havde arbeidet sig saavidt frem, at de havde ordentlig Bolig og Kost for en Kostgjænger eller 2, kunde de komme i Betragtning.

Man havde sagt mig — hvad jeg ogsaa har læst — at man paa langt Hold skulde høre Skrigene, som tabte sig i den øde Hede. Men dette var ved mit Besøg ikke Tilfældet. Der var overalt Ro og Orden, naar vi kom; men den varede ikke altid, til vi gik. Der var saaledes 2 Kvinder, som ved vor Ankomst bleve meget urolige, passiarende og skjændende og forfulgte os med sine Uqvemsord og Raab, til vi vare langt borte. En 3die stor, mandhaftig Kvinde, som ved vor Ankomst var beskjæftiget med at skrælle Poteter, foer op og truede under voldsomme Svingninger med Kniven, at hun vilde skjære Halsen over paa mig, fordi jeg havde taget hendes Børn eller revet hende bort fra Børnene. Hun havde Udseende af at mene det saa alvorligt, at jeg var glad ved at have en god Spadserstok i min Haand til Forsvar. Men Huusherren, Huusmoderen, Tjenestepigen og Børnene stode og sade under denne Scene ganske rolig, uden i mindste Maade at ændse hendes Vrede og Trusler, som om det var dem uvedkommende.

Dr. Bulckens siger, at han placerer de meest støiende, urolige og truende Patienter i denne mere fjerne og isolerede Egn, netop fordi de i Regelen ikke have godt af hyppige Besøg. Derfor foretrækker han ogsaa undertiden, naar der er flere friske Tilfælde af Mani i Infirmeriet, at sende den, som meest forstyrrer Roligheden, ud til Winkelomheide for der under Bevogtning og, om fornødiges, Haand- og Fodtvang at udrase i det Frie. Min Ledsager viste mig flere baade Kvinder og Mænd, som i rasende Tilstand vare bragte herud, og nu vare rolige eller endog, saavidt et kort Besøg tillod derom at dømme, i god Reconvalescents. Og de 3 ved vor Ankomst rolige, men ved vort Besøg foruroligede Fruentimmer synes tale for Bulckens Mening.

For Resten besøgte vi en dement Kvinde, som for nogle Aar siden var bleven besvangret, uden at det havde været muligt at opdage Gjerningsmanden. Hun var nu udsat i et Huus blandt lutter Kvinder. Dette var det eneste Tilfælde af dette Slags i de sidste 6 Aar; og siden Borgermesteren i 1848 blev dræbt er ingen lignende Hændelse indtruffet. Borgermesterens Drab fortaltes mig af den daværende Læges Datter saaledes:

Der var en stor Person af et stygt Udseende, som under sin Internering her agerede Læge, selv opsøgte og til de godtroende, men lidet oplyste Bønder i Omegnen solgte Lægedomsurter og derfor tog sig godt betalt. Dette havde Borgermesteren som Formand i Bestyrelsen gjentagende forbudet ham og i Gjentagelsestilfælde truet med Straf. Herover blev Angjældende vred og besluttede at hævne sig. Til den Ende fik han fat i en Bajonet, som han fik en Smed til at skjærpe og slibe under det Paaskud, at han med den skulde optage Rødder, som gik i Dybden. Da denne Forberedelse var færdig, betalte han en Dreng 1 Skilling for at varskoe ham, naar Borger-

mesteren kom for at gaa paa Raadstuen; og underrettet herom stødte han Bajonetten bagfra lige i Hjertet paa Borgermesteren, som faldt død om. Angjældende lever endnu og opholder sig i Burges Sindssygeasyl.

Forøvrigt traf vi 4 Mænd, som paa Grund af Undvigningslyst bare Fodheller (entraves), hvilke samtlige vare af spinkle Jernlænker og uden Foring, medens de brede Ringe, som omgave Benene, vare forede med Læder, som ogsaa for største Delen dannede Overtræk over dem. Samtlige havde Buxer, som knappedes langs den udvendige Side, saa de kunde aftages, uden at Lænkerne behøvede at røres. De vare alle 4 ved vor Ankomst rolig inde, saa vi fik ikke høre Lænkernes Rassel; men de vare stygge at see til. De syntes ogsaa at plage Vedkommende. Især var der En, som besvarede enhver Tiltale med en Bøn om at jeg maatte befrie ham fra Lænkerne. Jeg anvendte da min Indflydelse hos Ledsageren, og vi bleve enige om at aftage dem. Men da vi skulde benytte Nøgelen for at oplaase Ringene, viste det sig, at denne var borte. Pleiefolkene formodede, at Angjædende selv havde stjaalet den; men de syntes svæve i Uvished om, hvad Tid den sidst var benyttet.

I et Huus, hvor der var anbragt en forhen rasende, nu ret rolig Kvinde, saae jeg et Jernbelte med Haandfæstigheder, som hun havde benyttet i sin Raseriperiode. Jerngjorden og Bøilerne, som vare fæstede paa Siderne, vare overtrukne med Læder; men Beltet var gammelt og paa mange Steder slidt, saa det viste de blanke Jernkanter. For Resten var det støvet og syntes længe at have været ubrugt; men den Omstændighed, at det fandtes i Huset, syntes tyde hen paa, at Pleieforældrene ere berettigede til at benytte det i hurtigt paakommende Raserianfald. Under saadanne Tilfælde, ligesom under indtræffende Sygdom, ere de imidlertid pligtige strax at gjøre Anmeldelse til vedkommende Læge eller Sygevogter. Alt, hvad der saaledes forefalder i Ugens Løb, anmeldes i Lægemødet, som hver Tirsdag holdes hos Dr. Bulckens og overværes af Sygevogterne og saamange af de 4 Afdelingslæger, som dertil kunne afsee Tid. En Gang hver Maaned samles alle Lægerne hos Dr. Bulckens, gjennemgaaer Listerne, conferere Af- og Tilgang samt meddeler hverandre, hvad Nyt der kan være forefaldet siden sidste Møde.

For Resten hersker der en vis Følelse af Fællesansvar, saa man kan være temmelig sikker paa, at enhver Uregelmæssighed kommer til Vedkommendes Kundskab. Saaledes havde min Ledsager igaar været udsendt for at observere en Syg, der er udsat hos en Skrædder i Gheel, men som nu anser sig kaldet til Opbyggelsesprædikant. Om denne Person var det nu anmeldt, at han tidligere havde holdt Opbyggelse, og at der nu var berammet et Møde i et Værtshuus nær ved Byen. Her indfandt da Leonard sig til bestemt Tid og stillede sig udenfor Døren, hvor han hørte Angjældende prædike under en saa almindelig Stilhed, som om han var ganske alene. Han gik da

ind og fornam til sin store Forundring, at Huset var propfuldt. Tilhørerne vare meget andægtige; og det syntes som L. ogsaa havde fundet meget Behag i Foredraget og ansaae Taleren at have Ret, „da han talede efter Evangeliet, men mod Præsterne“. Efter endt Prædiken havde imidlertid den Syge maattet love ikke oftere at prædike, da han ellers maatte indespærres i en stængt Anstalt (hvilket synes være den almindelige Trusel i Gheel). For Øvrigt var Sagen i Dag anmeldt for Bulckens; og jeg bad Leonard endelig forebygge Gjentagelse. der lettelig kunde blive fatal for Bulckens, som allerede i Forveien staaer sig saa slet med Præsterne.

Næste Dag besøgte vi omtrent 30 Syge i Kivermont, Elsum og Larum. Paa første Sted fandtes hovedsagelig Idioter mellem 5 og 15 Aar, som ikke udmærkede sig ved Andet, end at en enkelt havde et kretinagtigt Udseende. Samtlige de i Dag besøgte vare rolige, kun en enkelt Kvinde med høi Røst klagende over at være indespærret; en anden, som holdt Sengen, var ogsaa ivrig i at anmode mig om Hjemlov. Paa flere Steder saaes Lagenerne vaade i Midten og ophængte til Tørring. Paa Forespørgsel, hvorofte Halmen skiftedes under de Ureenlige, svaredes baade i Gaar og i Dag 2—3 Gange om Ugen. Et Sted saae jeg (i Winkelomheide) en 12aarig Dreng træske Korn sammen med 2 meget urolige Sindssyge, af hvilke den ene paa Grund af Hang til Undvigning og Voldsomhed bar Fodlænker; desuagtet havde Faderen saa tryg Forvisning om, at der intet Ondt vederfores Sønnen, saa han i Ro smøgede sin Pibe ved Skorstenen. Lignende Beviser paa Folkets Tillidsfuldhed ligeoverfor de Syge anføres i Mængde af Duval.

Dagen derpaa besøgte vi St. Dymphnes Kirke og det i Sammenhæng dermed til Exorcisme benyttede Huus. Jeg saae de to med Senge forsynede, dunkle Værelser, hvor Angjældende holdes bunden i de ni Dage, Djevleuddrivningen foregaaer. Men det var kun med Møie, at vi kunde faae den ved slige Leiligheder assisterende Kvinde overtalt til at vise os de brugelige Haandjern, Fodjern, Bøiler og Livgjorde, hvilke i Øvrigt vare af ganske almindelig, kun noget grov og klodset Tilvirkning. De sagdes ikke at have været benyttede i dette Aar; de saae ogsaa ubrugte ud. I Kirken var der bagenom Høialteret en Hylde, hvor St. Dymphnes Ligkiste af Steen var opbevaret; og under denne, som var henved 2 Alen fra Gulvet, maatte de, som underkastedes Exorcismen, krybe paa Knæ. Nu var der en betydelig Fordybning at see i den Steen, hvor de kaste sig paa Knæ; men de Stene, hvor de slæbte sig henover, vare udslidte, saa de nylig vare afløste af nye. For Resten besøgte vi i Byens Udkant en aldrende, efter Sigende tysk Dame, som havde aldeles glemt sit Modersmaal; men som udmærkede sig ved stor Ziirlighed og særdeles Venlighed, saa hun gjentagende klappede os og viste os sin Kiste og sit Skab, hvor hun med største Orden og Pyntelighed opbevarede sine Ting. I samme Huus var en 6aarig Idiot fra Brüssel, som betalte 600 Francs

om Aaret. Samme Dag besaae jeg ogsaa Byens Sygehuus i et Hospital med tilhørende Kirke, hvor der boe 12 Søstre, som besørge Økonomien og Sygeopvartningen. De drive ogsaa Jordbrug og have 8 Tjenestedrenge samt 2 Tjenestepiger.

13de December fulgte jeg atter Dr. Bulckens, som nogle Dage havde været fraværende, for at see til Keiserinden. I Infirmeriet var indkommen 3 Nye, men ellers Alt ved det Gamle. I Værelset for de Ureenlige sad i Dag 4 Paralytikere i et Slags Tvangsstol, nemlig en med Hul forsynet og ved et Slags Bordbræt fortil lukket Lænestol. B. foretrækker disse for Paralytikere og andre svage Ureenlige, som ved Sengeleie let blive hudløse og gjennemliggede.

B. forklarede mig i Dag atter en Deel af de store Vanskeligheder, hvormed han under Coloniens Reorganisation havde havt at kjæmpe, og fremhævede navnlig det store Besvær, hvormed det var forbundet at faae nogen væsentlig Forandring indført hos de gamle Værter, især forsaavidt en til Overtro grændsende Tillid til den hellige Dymphne havde været en væsentlig Bevæggrund for Vedkommende til at modtage Syge. Under saadanne Omstændigheder havde han ikke villet støde deres religiøse Tro og derfor maattet gaae overmaade forsigtigt til Værks. Han havde, ihvor ubehageligt det end var ham, paa en Maade maattet optræde som St. Dymphnes Antagonist eller Concurrent. Og det er aabenbart, hvor stor Forsigtighed og Taalmodighed herved behøvedes. Men nu haabede han at have seiret temmelig fuldstændig; og herpaa maatte det tjene som haandgribeligt Beviis, at St. Dymphnes Exorcismelocale stod tomt, medens der var Tilstrømning til Infirmeriet. Af den gamle Overtro var der nu ringe Spor tilbage; i denne og andre Henseender fremhævede han Winkelomheide som sit Værk, hvor der tidligere aldrig havde været Pensionærer. Der troede han med Tryghed at kunne forsikre, at Alt gik efter hans Ordre, og at Alle handlede i hans Aand.

Den sidste Dag, jeg opholdt mig i Gheel, begav jeg mig uden Ledsagelse til Bell, en god $\frac{1}{2}$ Miil fra Byen, hvor der efter Brandes's Meddelelse skal være Tilhold for Støiende og Urolige. Der var næsten Ingen, som talte Andet end Flamsk, saa det for mig, der ikke forstaaer dette Sprog, var vanskeligt at finde mig til Rette; men jeg fandt dog tilsidst i et Huus 2 Fruentimmer, nemlig 1 Dame fra Paris og 1 Bondekone, og i et andet en Dame fra Brüssel. Pariserdamen foretog sig ikke Andet end med Mund og Pen at beskrive, hvor skammelig man havde feilet ved at ansee hende for Idiot. Hun havde herom sammenskrevet adskillige Ark, som hun gav mig. Brüsselerdamen arbeidede Lidet, men var mindre misfornøiet. De vare begge enige i at rose sine Værtsfolk og at erklære, at de, naar de skulde være udsatte paa Landet, ikke kunde have det bedre. Den 3die gik stille og fredelig, forrettende sin Huusgjerning, uden at kunne eller ville besvare de Spørgsmaal, jeg rettede til hende.

Jeg var i flere Huse, hvor man ikke kunde forstaae mig, men erfarede til-

sidst af en Skolelærer, at der endnu vare 3—4 Stykker; men at disse vare af samme Slags som de, jeg havde seet.

Jeg afsluttede derfor min Inspection og bestemte mig til næste Dag at forlade dette minderige og lærerige Sted, hvor jeg antog at have gjort mig saa bekjendt med Forholdene som det lod sig gjøre uden at trænge ind i det Flamske Sprog, hvad der skulde have kostet altfor megen Tid.

Under mit Ophold i Gheel var jeg hos Alle, som jeg kom i Berørelse med, men især hos Dr. Bulckens, Gjenstand for saadan Forekommenhed og Velvillie, at Stedet og Personerne samt specielt Dr. Bulckens stedse vil leve i min taknemmelige Erindring.

Meerenberg

i Holland, 10 Minuters Jernbanereise fra Haarlem har baade af mine Landsmænd og af Morel, Falret, Bulckens m. fl. været fremstillet som Continentets smukkeste Asyl, dertil vel holdt og indtil den seneste Tid det eneste Asyl paa Fastlandet med gjennemført No-restraint. Paa Grund heraf og navnlig for at leve mig ind i det tvangfrie System ønskede jeg at hospitere i dette Asyl 1 Uge eller længere. Dette lod sig imidlertid paa Grund af Overlægens (Dr. Evers's) Fraværelse og Tredielægens Sygdom ikke udføre. Og da de 3 tilbageværende Læger vare overlæssede med Forretninger, kunde jeg ikke uleilige dem med mere end 3 Dages Udflugter fra Haarlem.

Asylet var vistnok yderst reenligt og net samt i enhver Henseende vel holdt; men paa Grund af dets store Overfyldning — (709 i Stedet for det bestemte Maximum 600) — gjorde det ikke saa gunstigt Indtryk, som jeg havde ventet. Og hvad det tvangfrie System angaaer, saa gjentog sig her den samme Erfaring, som jeg havde gjort i St. Youn, at nemlig Overfyldning udelukker det absolute No-restraint. Reservelægen, som var Systemet oprigtig hengiven, sagde ogsaa, at han den sidste Tid paa Grund af Overfyldningen havde maattet gjøre Brud paa samme. For Resten forekom det tvangfrie Systems Gjennemførelse paa den her brugte Maade ikke vanskelig; thi en Mængde i de Uroliges Afdeling og andre Steder anbragte Eneværelser ere ved Vinduesforvaring o. desl. omdannede til Isoleringsværelser, der i intet Væsentligt adskille sig fra Celler; og disse benyttes Nat og Dag til Indespærring. Ved mine Besøg vare derhos mange Mandsceller og næsten alle Celler paa Kvindesiden benyttede til Indspærring. Saavel paa Mandssiden som paa Fruentimmersiden fandtes en madrasseret Celle, og alle Celledøre vare madrasklædte.

For at forebygge Sønderrivning benyttedes bagknappede Klæder af stærkt Tøi. Og undertiden anvendtes for at undgaae Tvang hos Maniacale en Udrasen (Aus-

toben) i de sandige Düner, hvor efter Omstændighederne 1, 2 eller flere Vogtere eller Vogtersker rænde med den Syge til fuld Udmattelse. Den yngste — 21aarige — Læge fortalte mig, at dette Experiment undertiden har den forønskede Virkning.

Hamburg

var tidligere berygtet for de Sindssyges Anbringelse i Sygehuskjelderne. Nu fortjener det utvivlsomt en høi Rang paa Grund af den fuldstændige Maade, paa hvilken det opfylder sine Humanitetsforpligtelser mod de Sindssyge. Som Kronen paa dette Humanitetsværk, for hvilket L. Meyer med saa megen Iver og Held har arbeidet, maa nævnes den nye i Nærheden af Wansbeck beliggende Anstalt Frederiksberg.

Denne toges i Brug for 2 Aar siden, og var bygget for 250, men skal efter Reservelægens Sigende uden Overfyldning kunne rumme 400.

Der var ingen Ringmuur om Asylets Terrain; men dette agtes omgivet med et net Jerngitter, for at holde Publicum borte. Derimod vare Spadserpladsene for de Rolige omgivne af tynde Træstakitter af 4 Alens Høide, hvis øverste Deel bøiede sig i Skraaning indover.

I dette Asyl fandt jeg, hvad jeg i Meerenberg søgte, nemlig fuldstændig No-restraint, saa fuldstændig efter Overlægens Sigende, at intet Tvangsredskab fandtes, saa der ikke var en Tvangstrøie at opdrive, om man end aldrig saa meget var fristet til at benytte den. Baade Overlægen og Reservelægen vare indtagne af det tvangfrie System, hvilket dog her ligesom i Meerenberg væsentlig lettedes ved en ikke ringe Benyttelse af Isoleringsværelser (hvoraf dog kun 1 paa hver Side) og Cellerne, hvoraf een havde været, men ingen nu var madrasseret.

Jeg iagttog intet andet særeget Understøttelsesmiddel for No-restraint end en temmelig almindelig Anvendelse af Sengeleie i friske melancholske og — saavidt muligt — ogsaa maniacale Tilfælde, til hvilket Øiemed et Slags Infirmeri, det kliniske Kammer kaldet, i den rolige Afdeling benyttes.

Jeg mærkede ingen Forskjel i derværende Syges Stemning og Opførsel, afvigende fra den almindelige, uden det skulde være en større Uro, ivrigere Passiar og voldsommere Ødelæggelseslyst. De i Cellerne indespærrede Kvinder fandtes i ivrig og vellykket Bestræbelse for at ødelægge Sengklæderne, strøe Halmen udover Gulvet, at oprive og i ziirlige Nøster opnøste de stærke Lagener og Kjoler m. m. desl.

De ødelæggelseslystne Kvinder, især de med Blottelseslyst, vare iførte en egen Dragt af Seildug eller Vadmel, som bestod af sammensyet, bagspændt Trøie og korte Buxer. Denne Dragt forekom mig ligesaa stødende, som om de havde brugt Tvangstrøie.

Overlægen forklarede og Reservelægen bekræftede, at det i en ny Anstalt, hvor man optager Tilfælde, der ikke tidligere ere behandlede med Tvang, ikke falder saa særdeles vanskeligt at gjennemføre No-restraint. Men Vanskelighederne skrive sig fra Vogterpersonalet, der har vænnet sig til at benytte, og de Syge, der ere vante til at bære Tvang.

Det fordrede derfor flere Aars Overgang, inden man i Hamburg kunde forlade det gamle og optage det nye System. Fra Hamburg begav jeg mig hjem.

Hermed er egentlig min Reiseberetning til Ende.

Men da Reisen er foretaget efter det Kongelige Departements Paalæg, anseer jeg mig forpligtet til at tilføie, hvilke Resultater jeg har opnaaet. Og paa Grund heraf giver jeg mig den Ære paa det foran givne faktiske Grundlag at tilføie mine Slutninger angaaende

a. Den kliniske Undervisning i Phychiatri.

b. Indførelsen af det tvangfrie System i Sindssygeasylerne, og især

c. Sindssygecolonisationen.

a. Den kliniske Underviisning henhører vistnok ikke direkte under det Kongelige Indredepartement, for hvilket nærværende Beretning er bestemt; men da det uomtvistelig hører under det høie Departement at paasee, at Loven af 17de August 1848 udøves saa samvittighedsfuldt som muligt; og da denne Lov ganske utvetydig tillægger, og saaledes ogsaa fordrer Sagkundskab hos Lægen, saa har Departementet allerede tidligere ved at tilstaae fri Skyds (med Asylets Befordringsmidler) for dem, der besøge den phychiatriske Klinik, erkjendt Sagen sig vedkommende.

Spørgsmaalet om Lægernes Uddannelse i dette specielle Fag staaer ogsaa i nær Forbindelse med Spørgsmaalet om de Sindssyges Familieforpleining, saa det vistnok maa ansees hensigtsmæssigt, netop nu, da dette er bragt paa Bane, ligeledes at omhandle den phychiatriske Klinik.

Jeg fandt det derfor tidsmæssigt herom at indlede en Discussion i det nys afholdte Naturforskermødes medicinske Section. Og Hovedindholdet af mit Foredrag var dette, at Sindssygeloven (17de August 1848) saa utvetydig har stemplet Lægen som den Sagkyndige og saa bestemt har givet ham Afgjørelsen af Sager, der vedrøre saavel Enkeltmands som Samfundets dyrebareste Interesser, saa det nu, efterat Loven har været i Virksomhed i 20 Aar, formeentlig ikke længere gaaer an at udsætte med:

1. at give de Studerende Adgang til samme theoretiske og praktiske Udannelse i Phychiatri som i Lægevidenskabens øvrige Fag og
2. at fordre af Enhver, der ønsker Auctorisation som Læge, Prøve aflagt i dette som i de øvrige Fag.

Jeg har selv som Embedslæge saa stærkt følt Savnet af den her fordrede Indsigt, saa jeg aldrig bliver træt af at bede om og arbeide for, at mine yngre Embedsbrødre i denne Henseende maa blive heldigere stillede end jeg var.

Uagtet Kjendskab til Sindssygdommene og Sindssygevæsenet hidtil ikke har været fordret ved medicinsk Embedsexamen, have vistnok de fleste yngre Læger ved at indgaae som Voluntører paa Gaustad stræbt at sætte sig nogenlunde ind i Psychiatrien. Men nu bliver de medicindske Studerens Antal saa stort, at denne Nødhjælp, som jeg har stræbt at gjøre saa frugtbringende som det staaer i min Magt, ikke længere er tilstrækkelig. Paa den anden Side vil en mere almindelig, ogsaa til helbredelige Tilfælde udstrakt Familiepleie fordre forøget Indsigt fra vedkommende Lægers Side.

Det er derfor mit ærbødigste Andragende, at det høie Departement indgaaer til det medicinske Facultet med Forespørgsel, om det kan og vil meddele de Studerende Underviisning og underkaste dem Examination. Og hvis — som jeg befrygter — Facultetets Svar falder utilfredsstillende, tilraader jeg lige ærbødigst en Henvendelse i lignende Anledning til det Kongelige Departement for Underviisningsvæsenet.

b. Spørgsmaalet om det tvangfrie Systems Indførelse staaer i meget nær Forbindelse med Colonisationen; thi denne er en Affødning af hiint. Jeg kan derfor her under Eet erklære mig som Tilhænger af begge. Jeg ønsker, at No-restraint maa finde Anvendelse i ethvert Asyl, og jeg anseer det ingenlunde uopnaaeligt; men jeg har ved Forsøg overbeviist mig om, at man ikke i vore Asyler endnu er kommen saavidt, at Systemet fuldtud kan benyttes. Aarsagen er efter min Erfaring, der stemmer overeens med Dr. Morels og andre principielle Tilhængere, hovedsagelig Overfyldning; dernæst kommer, som Hamburgerlægerne meget rigtig bemærkede, saavel Vogternes som de Syges tillærte Vaner, som det skal baade Tid og Udholdenhed til at modificere.

Saa længe altsaa hverken tilstrækkelig Mængde Asylpladse eller en udbredt Colonisation kan befrie Asylerne fra Overfyldning, kan hæve den Ulempe, at Asylernes Afdelinger for Urolige og Rasende maae beholde flere, end de strikte have Plads til, indseer jeg ikke der fra det Offentliges Side er Andet at gjøre, end at fordre Oplysninger, hvor udbredt Tvang sees anvendt og at udtale Tilfredshed, hvor det modsatte finder Sted. Trods mit inderlige Ønske om at see den uforglemmelige Conollys herlige Methode anvendt ogsaa hos os, vover jeg altsaa ikke for Tiden at gaae videre.

Dog tillader jeg mig her at tilføie, at Reservelægen paa Frederiksberg (ved Hamburg) lovede mig at modtage en Overvogter og en Matrone til Oplæring i den praktiske Udførelse; og af dette velvillige Løfte haaber jeg med det høie Departements Tilladelse i sin Tid at benytte mig.

c. Colonisationen er bleven en Fællesbenævnelse for al Behandling af Sindssyge udenfor de lukkede Asyler.

Spørgsmaalet om en forandret, en friere, en priisbilligere Forpleining er vakt af Sindssygelæger, der følte sig og sine Asyler besværede af den stedse tiltagende Overfyldning; af Philantroper, som ynkedes over de stakkels Sindssyges ofte livsvarige Indespærring inden Mure og Laas, samt af Statshuusholdere, der trykkedes af de stedse voxende Udgifter til Sindssygeasyler og Sindssygeforpleining. Og de forskjellige Fremskridts- og Stilstandsanskuelser have i det sidste Decennium i Tidsskrifter, Brochurer og lærde Selskaber underholdt en livlig, ofte animeret Kamp.

Hos os er Spørgsmaalet, uagtet jeg bragte det frem ved Naturforskermødet i Stockholm 1863, endnu ikke kommet rigtig paa Dagsordenen. Og jeg anseer det som en Fordeel for Administrationen, at den, uberørt af paatrængende Fordringer, og nærgaaende Kritik, selv kan og vil sætte sig i Spidsen for en Reform, der ogsaa hos os paakaldes af Nødvendighed.

Allerede ved flere Storthing har det gjennem Forslag til Forandring i Sindssygeloven viist sig, at det af den flydende økonomiske Tryk føles stærkt; allerede længe har jeg følt og beklaget Vanskeligheden af at faae udsat fra Asylerne i Privatforpleining netop de Syge, hvis fortsatte Ophold allermeest belæmrer Asylet; allerede længe har jeg fæstet min Opmærksomhed ved Colonisationssystemet som en Nødhjælp til at rette paa de væsentligste Vanskeligheder. Derfor har det hos mig lidt efter lidt modnet en Plan til at efterligne alle Coloniers Moder, Colonien Gheel. Men i den senere Tid har jeg derhos fundet det pligtmæssigt at overveie, om nogen anden hidtil bekjendt, praktisk brugbar Maade gaves. Vi have nu i det foregaaende seet, at Colonisationen, hvis Opgave er at skaffe de Sindssyge større Frihed og at gjøre Forpleiningen mindre kostbar, udføres paa følgende 3 Maader:

1. enten forenes en Landhuusholdning, hvor de Syge boe frit, med Asylet, eller
2. der anlægges paa Asylets Omraade Familiebolig, i hvilke de Syge for Asylets Regning og under Asylets Tilsyn borttinges, eller
3. De Syge udtinges hos flere nærboende Borger- og Bondefamilier som i Gheel.

Til disse 3de udenlandske Maader at yde Familieforpleining paa kunde vi føie en 4de, den hos os lovhjemlede og almindelige, hvor Sindssyge for Amtets Regning udtinges enten hos egne Paarørende eller i en fremmed Familie, hvor de optages og behandles som Familielemmer.

1. En med Asylet forbunden Coloni efter Mønster af Clermont, kan og bør efter min Mening anlægges ved Gaustad, hvor derved formeentlig meget væsentlige Fordele vil kunne opnaaes, naar ved given Leilighed et Par Nabogaarde tilkjøbes, saa at Jordveien opnaaer omtrent den dobbelte Størrelse. Paa denne Maade vil Asylet sættes i Stand til at beholde mange arbeidsføre og arbeidsvillige Syge, som det nu falder vanskeligt at blive af med, og som ikke sjelden vise saadan Kjærlighed til Asylet, saa de endog rømme fra sine Værter til samme. Naar ved Indkjøb af f. Ex. Haugerød og Nedre Sogn Asylet erholder det dobbelte Areal, og dette ved Bibehold af de arbeidsføre Syge kan drives omtrent med samme lønnede Personale som nu; naar derhos ved den betydelige Udvidelse af Arbeidskraften og Arbeidsvirksomheden Asylet selv kan bage, brygge og slagte, saa nærer jeg ingen Tvivl om, at det vil blive muligt lidt efter lidt at nedsætte Kurpengene. Men hvad jeg er aldeles overbeviist om er dette, at Asylet uden nogetsomhelst Tilskud af Statskassen vil være i Stand til at kjøbe, forrente og afbetale samt med fornødne Bygninger af egen Skov og eget Arbeide forsyne de nævnte Eiendomme.

Mit ærbødigste Forslag er derfor, at det høie Departement erhverver Bemyndigelse til at indkjøbe tilgrændsende Jordvei til Gaustad omtrent til samme Størrelse som dets nærværende og til Afbetaling og Forrentning at optage Laan og for Øvrigt benytte Asylets Midler.

Hvorvidt der ved Rotvold i det Throndhjemske er Anledning til at tænke paa lignende Foranstaltning, tør jeg ikke afgjøre, da jeg aldrig har seet denne Eiendom. Men hvis der findes hensigtsmæssig Eiendom med store Bygninger i Nærheden, vilde jeg ansee det i økonomisk som i therapeutisk Henseende rigtigt, at disse erhvervedes for Asylet, helst forinden det traadte i Virksomhed, da man formentlig vilde opnaae det billigste Kjøb.

Dog — jeg maa herom forbeholde mig nærmere Udtalelse, naar jeg har faaet Leilighed til at lære Stedet og tilgrændsende Eiendomme nærmere at kjende.

2. Med slige smaa paa og nærved Asylet liggende Pladse, hvor Syge udtinges i Asylets Nærhed, har jeg allerede gjort Forsøg, hvorigjennem jeg har vundet Bekræftelse paa den fra flere Sider udtalte gunstige Dom om samme. Det har paa denne Maade lykkets mig at faae ud af Asylet enkelte, som gjennem flere Aar have belemret Pladsen i de mest overfyldte Afdelinger. Og det er formeentlig let at indsee, at Personer med epileptiske eller intercurrerende maniacale Anfald alene med Tryghed vil kunne anbringes hos øvede Sygevogtere, og især naar disse boe i Asylets Nærhed, saa en Tilbagebringen med Lethed kan foretages. Det er derfor min Agt lidt efter lidt at anlægge saa mange slige Smaahuse til Familieforpleining paa Asylets Omraade, som

Resurcerne tillade. Til en Begyndelse har jeg paa næste Budget opført 900 Spd. til dette Brug.

3. At anlægge en Sindssygecoloni efter Gheels Mønster vil vistnok selv under langt større Forhold end vore falde vanskeligt. Og fra Medicinalstyrelsens Side er vel i den Henseende neppe Anledning til at foretage noget Skridt. Men jeg har under Trykket af de nævnte Besværligheder og i den paa heromhandlede Reise bestyrkede Overbeviisning om, at de Syge have det langt bedre i Gheel end i lukkede Asyler, allerede i 6 Aar stræbt efter at faae i Stand en lille Efterligning af Gheel.

De sidste 6 Aar har jeg til dette Øiemed i Sørkedalen, $1\frac{1}{2}$ Miil herfra, udsat dertil skikkede Syge, som det har faldt vanskeligt eller umuligt at faae anbragt i deres Hjembygd. Og disse Syge ere vedblevne at staae under min Opsigt, uagtet de for Øvrigt ere uden Forbindelse med Asylet. Hidindtil har de paa denne Maade Udtingedes Antal ikke udgjort mere end 4—5; og dette er jo Lidet at omtale. Men det har dog allerede viist sig, at der i denne smukke, i Forhold til sin Nærhed ved Hovedstaden ($1—1\frac{1}{2}$ Miils Afstand) temmelig isolerede Dal, allerede begynder at aabenbare sig nogen Virkning af den indledede Colonisation; thi det hender nu ikke saa sjelden, at jeg fra Sørkedalen modtager Forespørgsel, om der paa Asylet er Nogen, som skal anbringes i Privatforpleining. Dette viser hen paa, at den hos os som andetsteds almindelige Frygt for Sindssyge begynder at lægge sig, medens paa den anden Side maaskee nogen Interesse for Sindssyge begynder at vaagne.

Det er disse to Hovedfactorer, som gjør Gheel til, hvad det er. Enhver Iagttager maa i Gheel forbauses og røres over det mellem de Syge og den samlede Befolkning bestaaende gode Forhold, der er begrundet deri, at hverken Store eller Smaa kjende Frygt for de Syge; men at alle Voxne og Børn med Kjærlighed omfatter de Ulykkelige.

Dette smukke Forhold lader sig ikke med Magt fremtvinge; det vil ei heller lettelig i en Hast udvikle sig hos nogen Befolkning. Men jeg holder mig overbeviist om, at det lidt efter lidt vil danne sig i ethvert begrændset Samfund, der faaer Anledning til Samliv med de Syge under nogenlunde ordnede Forhold, ligesom det af sig selv fremkommer i ethvert Sindssygeasyl, hvor gjerne alle Vedkommende, Voxne og Börn, kappes om at vise de Syge Kjærlighed.

Jeg har derfor nu hos forskjellige Amter ansøgt og erholdt Bemyndigelse til at udsætte i Privatforpleining dertil skikkede Syge; og haaber derigjennem lidt efter lidt at faae etableret en lille Coloni i Sørkedalen. Dette mit Haab er dog ingenlunde sangvinsk; jeg er fuldt belavet paa, at det kan blive skuffet, og jeg er sikker paa, at ingen hurtig Fremgang er at vente.

Hovedsagen er og bliver hos os at benytte og udvikle den allerede bestaa-

ende Colonisation: at søge udsat i Privatforpleining — patronage familial — hos Familie og Fremmede saa mange og paa saa billige Vilkaar, som det er muligt at opnaae, uden at opgive den Syges Tarv.

Denne Forpleiningsmaade har i de 20 Aar, siden Sindssygeloven traadte i Kraft, udviklet sig, og er overalt sat under Distriktslægernes Kontrol og min Overopsigt. Den lod vistnok — som mine Indberetninger til det høie Departement vise — i Begyndelsen Adskilligt tilbage at ønske. Men alt eftersom Interessen for og Kjenskab til Sindssygevæsenet hos Lægerne er tiltaget, er Institutionen saaledes forbedret, at man i det Hele maa være tilfreds.

Som Hovedresultat, som glædeligt Hovedresultat af mine Reiseiagttagelser vover jeg derfor at udtale, at Asylvæsenet, repræsenteret ved Gaustad og det vordende Asyl ved Throndhjem, fuldt vel kan maale sig med Udlandets; og at den for Norge eiendommelige Privatforpleining er en for vore Forhold passende Anvendelse af Colonisationen.

Men — nil ab omni parte beatum — for at faae Sindssygevæsenet, uden Udgift for det Offentlige, endnu bedre ordnet, foreslaaes:

1. At theoretisk og praktisk Underviisning i Psychiatri maa blive alle Studerende til Deel og Psychiatri et obligat Fag.
2. At der ved Gaustad — maaskee ogsaa ved Rotvold — gjennem Indkjøb for Asylets egen Regning af fornødent Jordegods etableres en Coloni, forbunden med Asylet.
3. Forbeholder jeg mig fremdeles at arbeide paa en lille Colonisation à la Gheel i Sørkedalen eller andet bekvemt Naboskab.

Gaustad, 3die August 1868.

Ærbødigst

Ole Sandberg.

Til

Det Kongelige Departement for det Indre.

b. Beretning om Sindssygecolonisationen i Christiansand.

Efter den i Departementets Skrivelse af 18de August indeholdte Anmodnin begav jeg mig 23de s. M. til Christiansand for at undersøge og til det høie Departement afgive Indberetning om den der stedfindende Sindssygecolonisation.

Min Undersøgelse anstilledes i Løbet af en Uges Tid. Og hvad jeg her giver mig den Ære at meddele, er deels en Følge af mine paa Stedet nu og tidligere gjorte Iagttagelser, deels støttet til derværende Collegers og Andres Meddelelser.

I Overeensstemmelse med det mig givne Paalæg vil jeg først meddele Underretning om, hvad jeg under mit Besøg iattog, og dernæst tillade mig nogle Bemærkninger.

Den moderne Psychiatri anseer Forbindelse mellem Asylbehandling og Familiepleie hensigtsmæssig eller endog nødvendig. Jeg vil derfor anføre baade Asylets og Coloniernes Belæg under mit Besøg.

A. I Christianssands Asyl fandtes:

11 Kvinder, af hvilke 8 vare hjemmehørende i Christianssand, 1 i Mandal, 1 i Lister og Mandals Amt og 1 i Nedenæs Amt.

5 Mænd, af hvilke 3 hørte hjemme i Christianssand, 1 i Riisøer og 1 i Lister og Mandals Amt.

Asylet havde saaledes fuldt Belæg.

B. I Colonien eller Privatforpleining i Christianssand fandtes følgende:

a. Hos Asylets Spisemester i 2 Værelser tilsammen 780 Kubikfod eller 390 for hver

1. Karen Olsdatter, 77 Aar gammel, fra Christianssand for 20 ß pr. Døgn.
2. Emanuel Sørensen, 35 Aar gammel, fra Do. - 20 - —
og derhos
3. Christen Olsen, 27 Aar gl., i Familiens egne Værelser for 30 - —
for Lister og Mandals Amts Regning.

b. Hos Gerhards Enke ved Øvre Færgested No. 405:

I et Værelse paa 910 Kubikfod 2 Personer, nemlig:

1. Knud Nielsen Fjeldet, 27 Aar gl., for Nedenæs Amts Regn. 36 - —
Sindssyg fra 11te Aar; var 1 Aar hos P. Gjæveland, nu i 4 Aar her.
2. Torjus Jacobsen Apesland, fra Lister og Mandals Amt . . 30 - —
har tidligere været paa Gaustad et Aars Tid og ½ Aar i Privatforpleining hos Fredr. Auensen.

c. Hos Fredr. Auensen i Consumtionsgaden No. 355:

3 Personer i et Værelse paa 1002 Kubikfod, nemlig:

1. Hans Christofersen Frivold, 40 Aar gl., fra Nedenæs Amt 36 - —
har tidligere været paa Gaustad og derefter hos P. Gjæveland, nu 4 Aar her.
2. Christen Guttormsen, 40 Aar gl., fra Lister og Mandals Amt 36 - —

har i 7 Aar været i Christianssands Asyl og nu ¾ Aar her.

3. Tellef Knudsen, 35 Aar gl., fra Thelemarken, Militærfondets Regning . . . . 30 ß pr. Døgn.
har tidligere været paa Gaustad i flere Aar, derefter hos Gjæveland, og nu i 4 Aar her.
Derhos

4. Oline Christine Thorkildsdatter, 31 Aar gl., fra Oddernæs 18 - —
har tidligere været 1 Aar paa Gaustad, og dernæst ½ Aar udsat i Privatforpleining i Flekkerø, nu et Par Maaneder her i Familiens eget Værelse.

d. Maren Knudsen, Torkel Knudsens Enke, Kongens Tværgade No. 325:

4 Værelser: det ene for 3 Personer her 914 Kubikfod, det andet ligeledes for 3 Personer paa 804 Kubikfod, det tredie ogsaa for 3 Personer paa 680 og det 4de for 1 Person paa 386 Kubikfod.

I dette Huus har i en Snees Aar været anbragt Sindssyge; tidligere — medens Manden levede — baade Mænd og Kvinder, nu kun Kvinder.

1. Thrine Marie Riis, 70 Aar gl., fra Christianssand . . . 20 - —
har været i Christianssands Asyl 20—30 Aar og nu 20 Aar her.

2. Jesine Riis (Søsteren), 65 Aar gl., fra Christianssand . . 20 - —
20 Aar i Christianssands Asyl og nu 20 Aar her.

3. Inger Skodrey af Christianssand, 53 Aar gl. . . . . . 20 - —
har været lang Tid i Asylet og nu 10 Aar her.

4. Anne Tollefsdatter fra Nedenæs Amt . . . . 24 - —
har opholdt sig her i 15 Aar.

5. Grethe Osmundsdatter Øveland, 45 Aar gl., fra Nedenæs . 24 - —
har ligeledes været 15 Aar i dette Hus.

6. Gunhilde Olsdatter, 75 Aar gl., af Nedenæs . . . . . 24 - —
ligeledes 15 Aar hos denne Familie.

7. Andrea Thomine Andreasdatter, af Nedenæs . . . . . 24 - —
5 Aar sindssyg i Hjemmet, 4 Aar i Forpleining her.

8. Anne Madsdatter, 65 Aar gl., af Lister og Mandals Amt 24 - —
har været paa Christianssands Asyl og nu 15 Aar her.

9. Birthe Karine Olsdatter Bøhn fra Lister og Mandals Amt 24 - —

har tidligere været et Par Aar paa Gaustad, nu 4 Aar her (voldsom).

10. Sille Arntsdatter, 45 Aar gl., fra Lister og Mandals Amt 24 - —
har i 15 Aar været i dette Huus.

e. John Johnsen i Kongens Tværgade No. 352:

Her befandt sig ligeledes 10 Kvinder, fordeelte paa 4 Værelser, nemlig et paa 558 Kubikfod, hvori 2 Personer, et andet paa 1186, hvori 3 Personer, et tredie paa 649, hvori 2, og et fjerde paa 506, hvori ligeledes 2 Personer. Derhos opholdt sig een stadig i Familiens egne Dagligværelser.

Denne Familie har i omtrent 20 Aar beskjæftiget sig med at forpleie Sindssyge. Her fandtes:

1. Elen Katharine Kristensdatter, 55 Aar gl., fra Nedenæs . 36 - —
har opholdt sig her i 14 Aar.

2. Anne Gurine Christensdatter, 51 Aar gl., Lister og Mandals Amt . . . . 24 - —
har tidligere været i Christianssands Asyl og nu 18 Aar her.

3. Jomfru Steendahl, 55 Aar gl., fra Christianssand . . . . 20 - —
har været hos Johnsen 8—9 Aar.

4. Alethe Smith, 36 Aar gl., fra Christianssand . . . . . 20 - —
Ligeledes 8 – 9 Aars Ophold.

5. Madame Thygesen, 40 Aar gl., fra Christianssand . . . 24 - —
har tidligere været 2 Aar paa Gaustad og nu 3 Aar her.

6. Gurine Olsen, 40 Aar gl., fra Christianssand . . . . . 24 - —
har 6—7 Aar opholdt sig i denne Coloni.

7. Karen Trægder, 55 Aar gl., fra Mandal . . . . 28 - —
4—5 Aars Ophold.

8. Anne Marie Bentzen, 68 Aar gl., fra Mandal . . . . . 30 - —
1 Aar i Colonien.

9. Gurine Salvesdatter fra Lister og Mandals Amt . . . . 24 - —
Efter nogle (10) Maaneders Ophold paa Gaustad hjemkommen helbredet 7de Juni 1866; nu Tilbagefald, hvorfor 1 Maaned her. 15de September 1868 atter indlagt paa Gaustad.

10. Anne Severine Andersdatter, 24 Aar gl., fra Lister og Mandals Amt . . . . 24 - —

udgaaen helbredet fra Gaustad 19de Septbr. 1867; nu Recidiv — en Maaneds Ophold.

f. Knud Pedersen Frobusdalen, Hospitalsgaden No. 633, har nylig begyndt at modtage Sindssyge til Forpleining i 3 dertil i Baggaarden indrettede Værelser paa respective 1122, 1130 og 1620 Kubikfod.

Her vare for Tiden 1 Kvinde i hvert af de første 2 Værelser og 1 i Familiens.

1. Ingeborg Knuds-Enke, 65 Aar gl. . . . . 24 ß pr. Døgn.
2. Thomine (Thor Clementsens), 54 Aar gl. . . . . . . 20 - —
3. Marie, 23 Aar gl. . . . . 12 - —

Samtlige 3 fra Christianssand: den første forvirret og noget urolig; den anden henskjunken og sindssyg i 1 Aar; den tredie en halvidiotisk Pige, som hjælper med Gjetning og Kreaturstel, Vandbæring o. dsl.

Disse trende Værelser vare indrettede med specielt Hensyn til voldsomme og undvigningslystne Sindssyge; derfor vare Vinduerne smaae og høitsiddende, Ovnene af særegen Indretning og Dørene stængte med Krog udvendigfra. I intet af de øvrige Lokaler fandtes nogen særskilt Indretning, som antydede deres Bestemmelse som Opbevaringsrum for Sindssyge.

Som den her meddeelte Fortegnelse udviser, er heromhandlede Colonisation, hvorom jeg har talt i min Indberetning af 7de September 1859, hvorom Christianssands Sindssygeasyls Controlcommission yttrer sig i sin Aarsberetning for 1861, hvorom jeg meddeelte nogle Oplysninger ved min Skrivelse af 8de October 1862, og hvorom jeg handlede i mit Foredrag om Sindssygecolonisationen ved Naturforskermødet i Stockholm 1863, skreden gradeviis fremad i Løbet af de sidste 20 Aar. Den er jevnaldrende med Sindssygeloven af 1848.

Brigadelæge Heyerdahl er de Christianssandske Coloniers Skaber. Ingen veed bedre Besked om deres Oprindelse end han. Jeg skal derfor med hans Tilladelse meddele nogle herhen hørende Yttringer i et Brev fra ham af 19de September 1868. Han siger:

„Paa høist enkelte Undtagelser nær have samtlige her i Privatforpleining anbragte Sindssyge været forhen paa Gaustad eller andetsteds behandlede uhelbredelige Personer, der paa Grund af Mangel paa Plads i de offentlige Anstalter ikke kunde optages der, og formedelst deres Sygdom ikke kunde forpleies som andre Fattige. Kun for en overdreven Betaling vilde man faaet dem udsat hos ukyndige og ængstelige Personer.

Tilfældet vilde, at 3 i Christianssand bosatte Familier havde Mod og Dygtighed til at indlade sig herpaa mod rimelig Betaling. Og denne Anledning benyttedes strax for Byens Syge og senere tillige for saadanne Udenbyes, som Vedkommende næsten ikke for nogen Betaling kunde faae udsat i deres Hjem, og som man forgjæves havde søgt at faae indlagt paa herværende Asyl. Som Asylets Læge gav jeg dem da gjerne med Afslaget Anslag paa disse private Mænd, idet jeg, af Interesse for Sagen, paatog mig uden Godtgjørelse at yde det fornødne Lægetilsyn. For Byens Vedkommende ophørte denne min Function, da Fattigcommissionen overtog de Sindssyges Pleie og altsaa havde Tilsyn med dem gjennem Fattiglægen, Dr. Dahm, og for Lister og Mandals Amt var den tidligere ophørt, da Distriktets Læge, de Sindssyges lovlige Tilsynsmand og Beskytter, fæstede Bopæl i Christianssand. De Enkelte, med hvilke jeg endnu har Tilsyn, ere de Syge fra Nedenæs Amt og en enkelt fra Thelemarken, som behandledes for Militærfondets Regning."

Af det saaledes Meddeelte vil det sees, hvorfor og hvorledes den Christianssandske Colonisation er bleven udviklet, samt hvorledes Lægetilsynet derved udføres. Og af den givne Fortegnelse vil det erfares, at baade Coloniernes og Colonisternes Antal lidt efter lidt er forøget, saa at der nu ere 6 Colonier og 32 Colonister.

Uagtet jeg er villig til at indrømme Stifterens Iver og Nidkjærhed den væsentligste Deel af Æren for disse Coloniers Trivsel, saa troer jeg dog ogsaa i denne at see et Beviis for, hvad jeg i min Reiseberetning af 3die August d. A. har fremhævet, at nemlig Vanen sløver Frygten og styrker Interessen for at omgaaes og pleie de Sindssyge. Uden dette Moment vilde neppe endog Heyerdahls store og vel erhvervede Popularitet have bragt Publikum til at finde sig i, at mere end 30 tildeels ikke ufarlige Sindssyge boede i private Huse og tildeels temmelig frit færdedes i Byen.

Efter saaledes at have angivet heromhandlede Colonisations Oprindelse og nærværende Udvikling, bør jeg vel ogsaa yttre min Mening, om denne Nødhjælp har viist sig tilfredsstillende. Og da flere af de her forpleiede Syge, deels tidligere have været behandlede paa Gaustad, deels ere mig bekjendte fra tidligere Besøg i Christianssand, saa er jeg ikke uden Præmisser til en Dom herom. Men da jeg dog maa erkjende, at Coloniernes Stifter i denne Henseende er en langt competentere Dommer end mig, og hans Dom i Hovedsagen falder sammen med min, vil jeg tillade mig ogsaa i denne Hensende at hidsætte nogle Yttringer af det nævnte Brev, dateret 19de f. M. — H. siger:

„Jo længere jeg lever, desmindre Tillid har jeg til Theorier og Afhandlinger. Der finder man som oftest blot tænkte Sandheder; de træde aldrig som saadanne ud i Livet. Paa vort Asyl spises godt, langt bedre end i noget Privathus

under Middelstanden; de Syge bades og holdes rene, tilbringe Dagen saa meget som muligt i frisk Luft, med Arbeide og i Selskab. Ventilationen, Reenligheden og Rumforholdene ere ligesaa gode som i de bedste af vore private Forpleiningslokaler, og bedre end i de øvrige. De have hyppigere Lægebesøg og kontrollererende Tilsyn, og ere daglig Gjenstand for 4 Oppasseres, Inspektørens og Spisemesterens Omhyggelighed. Og dog trives de ikke saa godt der som i de private Huse, i hvilke i denne lange Tid kun een af de mange skrøbelige Syge er død, medens Asylet tæller mange Døde og mange blege, svage Mennesker.

Helbred, Tilfredshed og Trivsel kan ikke tilmaales og tilveies Nogen; den afhænger ikke (naturligviis inden rimelige Grændser) alene af nogle Tommer Luft, nogle Lod Kjød mere eller mindre.

Ethvert Sindssygeasyl, Gaustad med, er som stadigt Opholdssted og Pleiehjem for hele Livet eensformigt, kaserneagtigt, forenet med Tvang, Kjedsommelighed og Træthed, en nødvendig Ulykke, Vedkommende kun frivillig underkaste sig for kort Tid som anden Hospitalsbehandling. Men hvori er den privat Forpleiedes Liv forskjelligt fra en anden Almuesmands eller Kvindes? De deeltage i Familiens Liv og Omvexlinger, en Dag muligens Overflod, en anden Kaffe og Brød. De benyttes i Kjøkken og Kjælder, til Søm og Vask, saa meget deres Sundhed tillader; de gaae Ærinder i Byen. Familiens Glæder og Sorger berøre dem; Dag og Nat, Arbeide og Hvile skal ikke stedse indtræde paa kaserneagtig bestemt Tid; men som det falder sig.

De Syge ere i Familierne, hvor ikke Tvang kan anvendes, ganske anderledes Gjenstand for omhyggelig Iagttagelse end i de bedste Asyler. Skidnes Klæderne, rives de itu, maa Mutter selv rense eller reparere. De Syges Uro og Støi gaaer ganske anderledes ud over Familien end over Asylets Betjente. Den maa derfor ogsaa ganske anderledes lægge sine Hoveder i Blød for at udfinde de for hver Enkelt tjenlige Beroligelsesmiddler og Behandlingsmaader. De Syge ere derfor altid roligere og lykkeligere hos de Private end i Asylet, hvor de Voldsomme, Vilde, Støiende kunne isoleres, det skidne og forrevne Tøi sendes bort til Vask og Reparation.

Den Familie, der Nat og Dag lever tilsammen med mange Sindssyge uden at fortvivle, maa behandle dem godt."

Som sagt: i Hovedsagen er jeg enig med Heyerdahl, og min Dom bliver da ligesom hans i det Hele gunstig baade for Systemet og Personerne. Med Hensyn til Lokalerne vilde jeg været tilbøielig til at gjøre nogen Udsættelse, hvis ikke de af Heyerdahl anførte Kjendsgjerninger vare komne til min Kundskab.

Men selv med disse for Øie er jeg ikke ganske fri for Betænkelighed med

Hensyn til det under f. omhandlede Lokale hos Knud Pedersen Frobusdalen i Hospitalsgaden. Medens nemlig samtlige øvrige Lokaler ere almindelige Familieboliger, hvor de Syge deels benytte eet eller flere Værelser særskilt, deels boe sammen med Familien i dennes eget Værelse, er paa nævnte Sted Isoleringslokale indrettet i Baggaarden, adskilt fra Familiens Bolig.

Dette gjør, at de Syge her neppe kunne siges at føre Familieliv, og at Lokalet faaer saamegen Lighed med et Sindssygeasyl, at jeg her i endnu høiere Grad end i Lyngen hos Lensmand Oxaas finder Arrangementet at bryde paa Sindssygelovens § 1.

Noget egentligt Sindssygeasyl kan man dog ikke kalde dette Lokale. Og da de Syge, som der nu findes og i Fremtiden indsendes, tænkes tilseede af Fattigvæsenets Læge, Dahm, som baade har Indsigt i og Interesse for Sindssygepleien, nærer jeg ingen Frygt for Misbrug. Imidlertid er saadan personlig og temporær Garanti vel neppe tilstrækkelig. Og jeg har derfor tænkt mig, at Stadsphysicus burde anmodes om enten alene eller — hvis hans Colleger dertil vare villige — i Forening med de øvrige Controlcommissærer ved Christianssands Sindssygeasyl at controllere dette Etablissement.

Angaaende Controllen i det Hele med Sindssygecolonierne i Christiansand har jeg confereret med Heyerdahl. Han ønskede fra Begyndelsen, at Asylets Controlcommission skulle inspicere disse Asylannexer ligesaavel som selve Asylet; men denne Inspection fra Controlcommissionens Side er ikke kommen i Stand.

Efter den Omtale, nævnte Asylcommission i sin Beretning for 1861 skjænker Colonien hos Johnsen, havde jeg troet, at den havde paataaget sig et Slags Control; men det er ikke Tilfældet.

Nu vilde jeg ikke foreslaae nogen Control uden derom at confere med Heyerdahl, der nu fider denne mindre nødvendig, om ikke mindre tjenlig.

Han oplyser nemlig, at Colonisterne i de forskjellige Colonier, tildeels ogsaa i samme Coloni, tilsees af 3 forskjellige Læger, som saaledes paa en Maade gjensidig controllere hinanden, og som tildeels selv ere Controllører over Værtsfamilierne. Derhos pleier baade Heyerdahl og de andre Læger at medtage tilreisende Læger, Præster, Communemænd og Andre, der interessere sig for Sindssygepleien, saa han antager yderligere Control ufornøden.

Efter hvad jeg ved mine Inspektioner har iagttaget og under mit 8 Dages Ophold i Høst erfaret, troer jeg ikke heller nu at burde anbefale anden Forandring i Controllen end den ovenanførte ved Hospitalsgaden.

For Resten anseer jeg det som en Selvfølge, at Stadsphysicus vil finde sig berettiget og forpligtet til at føre den Opsigt, han finder nødvendig med disse Etablis-

sementer som med ethvert Sygehuus. Navnlig ville de for Fattigvæsenets Regning Behandlede ganske naturlig henhøre under hans Overtilsyn.

Til Beviis, at nærværende Stadsphysicus ogsaa deler denne Opfatning, kan jeg oplyse, at den af mig benyttede Fortegnelse er mig meddeelt af Stadsphysicus efter hans personlige Undersøgelser, og af mig befunden aldeles correct.

Hermed er denne min Indberetning til Ende. Jeg tilføier kun, at disse Christianssandske Colonier vistnok ere de betydeligste i vort Land, men ingenlunde de eneste. Den vigtigste næstefter disse er Lensmand Oxaas's i Lyngen; dernæst forhenværende Lensmand Nielsens i Saltdalen (min Beretning af 7de September 1859) og endelig de smaa Sørkedalske og Akerske, samt den lille fra Chrisiania Asyl paa Vaalerengen.

Og alle disse Colonier have det tilfælles, at de have — saa at sige — gjort sig selv.

Gaustad, 19de October 1868.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls

	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Nyoptagne.		Ud		
					Helbredede.		I
	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd
Melancholia	46	43	48	42	20	12	15
Mania	25	32	18	25	7	9	7
Stupiditas	1	1	6	1	3	-	-
Delirium tremens . .	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	62*	38	24	18	2	1	6
Idiotismus acquisitus .	5	3	3	2	-	-	1
— congenitus .	-	1	-	1	-	-	-
Epilepsia	3	3	1	1	-	-	1
Paralysis generalis . .	7	-	4	-	-	-	1
Til Observation . . .	-*	-	-	1	-	-	-
Sum . .	149	121	104	91	32	22	31
	270		195		54		

*) Den under Observation anførte Mand er efter afgiven Erklæring opført under den stillede Di

Overeensstemmende med Asylets Personalprotokoller.

Gaustad i Kontrolkommissionen for Gaustad Sindssygeasyl den 15de Januar 186

Ludvig Barfod. **Chr. Egeberg.** **L. Dahl.**

K T

protokol for Aaret 1868.

Uhelbredede.		Döde.		Belæg ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aaret behandlede Syge.		Antallet af samtlige Liggedage.
Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	
16	14	3	3	40	45	94	85	31298
5	6	1	-	23	32	43	57	20954
-	1	1	-	3	1	7	2	1740
-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	6	1	1	62	41	86	56	36353
2	3	2	-	3	2	8	5	2840
-	1	-	-	-	1	-	2	103
1	2	-	-	2	-	4	4	1659
1	-	4	-	5	-	11	-	2317
-	-	-	-	-	1	-	1	16
40	33	12	4	138	123	253	212	97280
73		16		261		465		

tia.“

Gaustad den 11te Januar 1869.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls Be

Tva

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvangsmi
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Ødelæggelseslyst	8	10	18	
Uro	-	6	6	
Uro og Selvbeskadigelse	2	-	2	
Ødelæggelseslyst og Selvbeskadigelse	1	-	1	
do. do.	1	-	1	Trøi
Selvbeskadigelse	-	2	2	
Ødelæggelseslyst og Uro	2	2	4	
Uro og Undvigelseshang	1	-	1	
Voldsomhed	-	1	1	
Onani	1	-	1	
Selvmordshang	1	-	1	

Arbe

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af dagligt Syge	
	Mænd.	Kvinder.
Brændehugning	$17\frac{122}{307}$	
Drevplukning	$14\frac{293}{307}$	
Huusgjerning	$16\frac{282}{307}$	$7\frac{164}{307}$
Skomagerarbeide	$1\frac{37}{307}$	
Snedkerarbeide	$4\frac{20}{307}$	
Gaardsarbeide	$12\frac{193}{307}$	
Have- og Markarbeide	$11\frac{84}{307}$	$4\frac{197}{307}$
Stenpukning	$1\frac{38}{307}$	
Sneskufning	$\frac{100}{307}$	
Malerarbeide	$\frac{111}{307}$	
Kontorarbeide	$\frac{27}{307}$	
Uldtilvirkning		$12\frac{116}{307}$
Søm		$24\frac{286}{307}$
Vævning		$\frac{148}{307}$
	$80\frac{89}{307}$	$49\frac{297}{307}$

Fremlagt i Kontrolkommissionen den 15de Januar 1869.

Ludvig Barfoed. **Chr. Egeberg.** **L. Dahl.**

AKT

lingsprotokol for Aaret 1868.

er.

kaffenhed.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
	17 Døgn 10 Timer.	
	- 22 —	
	21 — - —	
	43 — - —	
iert.	5 — - —	
	19 — 16 —	
	7 — 6 —	
	6 — 16 —	
	1 — - —	
	9 — - —	
	1 — - —	

mhed.

e — n.	Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.
	I Vedgaarden opskaaret og kløvet 187 Favne Birk, 504 Favne Gran, 104 Favne Furu. Ved Opløsning af gammelt Tougværk udbragt 190 B℔ Drev. Paa Skomagerværkstedet arbeidet: 103 Par Fruentimmerstøvler, 8 Par Tøistøvler, 29 Par Mandsstøvler, 59 Par Mandssko, 1 Par Kvindesko. Reparationer mod Refusion til Beløb 239 Spd. 60 Skill. Reparationer vedkommende Asylet til 6 Spd. 96 Skill. Paa Snedkerværkstedet arbeidet: 1 Dusin Birketræs Stole, 1 Henteslæde med Kasse, 1 Birketræs Kommode, 1 Syskrin af Mahogni, 4 Vandbøtter, 1 Vaskebalje, 1 lidet Bord, diverse Døre og Vinduer; Pudretdunke, samt Reparationer. Ved den kvindelige Haandgjerning udbragt: 469 Særker, 285 Nattrøier, 184 Beenklæder, 190 Kjoler, 130 Underskjørter, 168 Forklæder, 4 Trøier, 12 Undertrøier af Uld, 1 Kufte, 10 Lommetørklæder, 95 Skjorter, 72 Par Strømper, 16 Par Vanter, 126 Par Strømpepaabind, 326 Tørklæder faldede, 200 Haandklæder, 46 Lagen, 8 Rullegardiner, 17 Kappegardiner. Vævning af 133 Alen Bomuldsværken. Reparation af 9285 Par Strømper, 1497 Skjorter, 1381 Linneder, 1010 Trøier, 1255 Beenklæder, 445 Underskjørter, 403 Kjoler, 35 Lagen, 112 Madratsevar, 80 Rullegardiner.

Gaustad den 9de Januar 1869.

Ole Sandberg.

Anmærkninger.

ret og kløvet 187 Favne Birk; 601 Favne [illegible]
[illegible] sig.
mindelt Tøngværk udbragt 190 B[illegible]
edet arbeidet: 103 Par Fruentimmelstøvler, 29 Par Mandsstøvler, 69 Par [illegible]
[illegible]sko.
clusion til Dalob [illegible] Spd. 60 Skill. Reis-
ende sylet til 6 Spd. 96 Skill. [illegible]
[illegible]rkstedet arbeidet: 1 Dusin Birk Træs [illegible]
[illegible] med Lasse, 1 Birketræs Kommode, 1 [illegible] Kiste af
[illegible]gni; 4 Vaa[illegible]ster. 1 Vaskebaije, 1 lidet Bord; Børne
[illegible]uke, samt Reparationer [illegible]
[illegible]ndgjørning udbragt: 466 Sænker, 203
Børneklæde, 190 Kjoler; 130 Underskjørter,
[illegible] Trøier, 2 Undertrøier af Uld, 1 Kufte,
[illegible]er, 95 Skjorter, 72 Par Strømper, 16 Par
Str[illegible]pepaabind, 326 Tørkleder fældede,
[illegible] Rullegardiner, 17 Kappe[illegible]
[illegible]

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1869.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTØR.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1870.

Nærværende Generalberetning for 1869 behandler som sædvanlig saavel de økonmiske som medicinske Forhold; men af tidligere angivne Grunde vil jeg kun i al Korthed omhandle

I. Den økonomiske Afdeling.

Uagtet Antallet af behandlede Syge intet Aar har været saa stort som i heromhandlede, saa er dog af Grunde, som ville blive nærmere omhandlede i den medicinske Afdeling, efter Aarslistens Udvisende Forpleiningsdagene 2017 færre end i foregaaende Aar og Kurpengene derfor 848 Spd. mindre.

Da derhos i Foraaret 1869 blev upaaregnet opsagt 528 Spd. af de Myndlingen G. T. Gaustad tilhørende Penge, nærede jeg en Tid Frygt for, at Asylet skulde blive nødsaget til at anholde om et tilsvarende Tilskud af Statskassen. Men heldigvis er dog dette, som af hosstaaende Ballanceoversigt vil erfares, undgaaet.

BALLANCE-

over Indtægts- og Udgiftsbeløb efter de forskjellige

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning** fra Aaret 1868: I Kassa	2435	50		
Restancer efter Kasseregnskabet	9143	72	11579	2
B. **Kurpenge og Udlæg**:				
1. Kurpenge	34606	34		
2. Refusion for diverse Udlæg	2395	13	37001	47
C. **Af Jordbruget**:				
1. Viktualier leveret til Asylet	5159	46		
2. Diverse Kjørsel til Beløb	750	-		
3. Kjørsel af Kul for	167	100		
4. For leveret Granbrænde til Asylet	947	84		
5. Smedearbeide til Asylets Bygninger	56	36		
6. — - — Haverne	5	12		
7. Gjødsel til Haverne	80	48		
8. Rughalm til Madrasfyld for	72	-		
9. Godtgjørelse for Cellevask udført af Gaardspigen	36	-		
10. Inventarie forfærdiget ved Jordbruget:				
1 Pudretvogn . . . . 20 Spd. - Sk.				
31 River . . . . 6 — 24 -				
5 Høgafler . . . . - — 100 -	27	4		
11. Contante Indkomster:				
a. Afgifter	25	-		
b. Salg af Grise, Kalve, Been, Steen m. m. . .	173	20		
c. For leveret Melk til Asylets Betjente . . .	181	84		
	7681	74		
NB. Fragaaer som formindsket Beholdning af Brænde	395	24	7286	50
D. **Af Gartneriet**:				
1. Grønsager m. m. leveret i Asylet	446	100		
2. Kontant ved Salg af Træer & Andet	45	48		
Beholdningernes Forøgelse af Poteter	22	48	514	76
E. **Af Arbeidsvirksomheden**:				
1. a. Refusion for oparbeidede Klæder m. m. samt for Reparationer i Aarets Løb konf. Regnskaberne for kvindelig Haandgjerning, Skomagerværkstedet, Bogbinderværkstedet og Skrædderværkstedet . . . . . 1774 Spd. 47 Sk.				
b. Do. af Beholdningen for f. A. 12 — 83 -	1787	10		
c[1]. Til Reparation af Syges Tøi uden Refusion konf. Regnskaberne for kvindelig Haandgjerning og Skrædderværkstedet	66	64		
[2]. Til Reparation af diverse Bøger til Kirken, Bibliotheket etc. samt nye Bøger og Reparationer til Kontorerne, konf. Bogbinderværkstedet	49	113		
d. Klædningsstykker til Jordbruget, konf. Udgiftssiden	11	10		
Lateris	1914	77	56280	55

OVERSIGT

ved Gaustad Asyl førte Regnskaber for Aaret 1869.

Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. 1. **Jordbruget** efter Kasseregnskabet	4573	21		
2. Kost til Tjenerskabet, (konf. Jordbrugsregnskabet)	517	10		
3. Klædningsstykker fra Asylets Magasin (konf. Indtægtssiden)	11	10		
4. Lys og Olie (konf. Jordbrugsregnskabet) . .	40	-	5141	41
A. 2. **Haverne og Planteskolen** (efter Kasseregnskabet)	241	52		
Gjødsel fra Jordbruget for	80	48		
Smedearbeide til Haverne	5	12	326	112
B. **Bygningerne og Vandledningen**:				
1. Efter Kasseregnskabet	2072	7		
2. Smedearbeide (konf. Jordbrugsregnskabet) . . .	56	36		
3. Drev til diverse Forbrug	3	30		
4. Materialier medgaaede til Reparation	60	-	2191	73
C. **Inventariet** (efter Kasseregnskabet)	2382	61		
1. samt leveret fra Jordbruget				
1 Pudrætvogn . . . . 20 Spd. - Sk.				
31 River . . . . 6 — 24 -				
5 Høgafler . . . . - — 100 -	27	4		
2. Nyt Inventarie og Reparationer fra Asylets Værksteder for	173	-		
3. Sengehalm til Madratsfyld (konf. Jordbrugsregnsk.)	72	-	2654	65
D. **Lønninger**			7286	44
E. **Til Syges Adspredelse, Flittighedsbelønninger o. desl.** . .			252	28
F. **Forpleiningen**:				
1. Efter Kasseregnskabet	12306	42		
2. Viktualier for Jordbruget og Haverne 5606. 26				
hvorfra drages ovenanførte Kostpenge 517. 10				
samt Talg af det indkjøbte Kjød til Støbning . . . . 45. 46 — 562. 56	5043	90	17350	12
G. **Belysningen** (efter Kasseregnskabet)	1062	114		
og Talg til Lys (konf. Forpleiningen) . . . 45. 46				
medens Jordbrugets Forbrug af omhandlede Vare fradrages med . . . . 40. -	5	46	1068	40
H. **Brænde og Kul** efter Kasseregnskabet	2621	17		
og for Kjørsel samt for leveret Granbrænde (konf. Jordbrugsregnskabet)	1115	64	3736	81
I. **Medikamenter, Instrumenter o. desl.**			425	33
K. **Bibliotheket**			76	95
L. **Kontorudgifter** efter Kasseregnskabet	151	99		
Lateris	151	99	24570	59

	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
Transport	1914	77	56280	55
2. a. Kontant ved Salg af Drev	48	83		
b. Drev til Brug i Asylet og paa Avlsgaarden for	3	30		
3. a. Udbytte af Beholdning samt af indkjøbte Træmaterialier, Bolster, Krølhaar m. m. i Aaret. „Nyt Inventarie og Reparationer paa gamle Do. for	173	-		
medgaaet til Bygningsreparationer"	60	-	2199	70
F. 1. Kontant ved Salg af Melk og Fløde fra Asylets Kjøkken	105	12		
2. Do. for Extrabespisning i Asylet	182	9		
3. Do. - solgte Klude	5	83		
4. Do. indkommet for diverse Reparationer, udførte paa Bogbinderværkstedet, konf. dette Regnskab	25	64		
5. Renter af indsatte Penge i Sparebanken . . .	22	107		
6. Ifølge Decision til Regnskabet for 1867	14	67	355	102
Summa			58936	107

		Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
	Transport	151	99	24570	59
	samt til Vedligeholdelse og Anskaffelse af nye Bøger m. m. uden Refusion (konf. Bogbinderregnskabet) . .	49	113	201	92
M.	**Matcrialier til Arbeidsvirksomheden** efter Kasseregnskabet			1523	12
N.	**Vadsk og Reenholdelse** efter Kasseregnskabet . . .	502	39		
	og for udført Cellevadsk (konf. Indtægtssiden) . . .	36	-	538	39
O.	**Tilfældige Udgifter** (efter Kasseregnskabet)	676	117		
	og for Vedligeholdelse af Syges Tøi (konf. Indtægtssiden)	66	64		
	Derhos ifølge Decision til Antegnelserne til Kasseregnskabet for 1867	6	91	750	32
P.	**Udlæg som refunderes**			2395	13
Q.	**Renter og Afdrag**			1423	104
	Omdragssummer:				
	1. For Hentning fra Byen	750	-		
	fradrages de under Konto C. paa Indtægtssiden for Balancens Skyld opførte	395	24	354	96
	2. Beholdningernes Forøgelse af Poteter fra Haverne			22	48
	Beholdning:				
	1. Restancer efter Kasseregnskabet	9024	21		
	2. Kontanter	2192	106	11217	7
	Summa			58936	107

Af denne Oversigt sees, at Beholdningen ved Aarets Begyndelse var 11579 Spd. 2 ß og ved dets Slutning 11217 Spd. 7 ß, altsaa en Tilbagegang af 362 Spd. Men da som anført en upaaregnet Opsigelse paa 528 Spd. i Aarets Løb ved egne Midler er klaret, og altsaa Asylets Gjæld med nævnte Sum formindsket, saa er der i Virkeligheden en Overballance af 166 Spd.

Da imidlertid Asylets Gjæld endnu er omkring 8000 Spd. (hvoraf dog kun 2500 Spd, opsigelige paa private Hænder), saa er det en Selvfølge, at der kan beredes Asylet Vanskeligheder ved upaaregnet Opsigelse, hvorfor jeg i Følgeskrivelse af 9de Mai 1868 til sidste Budgetforslag har yttret Frygt.

Ved Oversigtens enkelte Poster anseer jeg det ufornødent nærmere at opholde mig. Kun skal jeg med Hensyn til den Omstændighed, at Jordbrugets Overskud 2145 Spd. kunde synes noget ringe, gjøre opmærksom paa, at Overskudet forrige Aar var 2888 Spd., saa det paaregnede aarlige Overskud af 2500 Spd., naar begge Aar tages samlede, netop er opnaaet.

Sluttelig bemærkes, at Bespisningen, der forrige Aar kostede $17\frac{5}{6}$ ß, i Aar har kostet $17\frac{1}{4}$;

og at Prisen for hver Syg, der ifjor var 47.$_{9}$ ß, naar Direktørens Løn medregnes, og 46.$_{1}$ uden samme, i dette Aar har udgjort 48.$_{12}$ med og 46.$_{12}$ uden Direktørens Løn.

Hermed forlader jeg den økonomiske Afdeling og gaar over til den medicinske.

Dog bør jeg maaske, forinden jeg paabegynder denne, bemærke som en Gjenstand, der staar midt imellem begge:

at Sindssygeasylets Colonisation, hvortil efter sidste Budgetforslag med sædvanlig Liberalitet bevilgedes anvendt 300 Spd. aarlig paa Jordbrugscontoen, endnu ikke er kommen rigtig i Gang. Thi der er rigtignok opført en Bygning til dette Brug; men Omstændighederne have endnu ikke tilladt at tage den i Brug efter sin Bestemmelse. Derimod har jeg ved Anbringelse af enkelte Syge i en ældre Husmandsplads og hos enkelte Naboer paa og ved Gaustads Grund fundet Opmuntring til fortsatte Forsøg, der skulle blive anstillede, saasnart de tvende tilbagestaaede Bygninger, hvortil Midler ere tilladt anvendte, enten i dette (1870) eller næste Aar blive færdige.

Da jeg saaledes er kommen til at omtale Colonisation, bør jeg ikke lade ubemærket, at den i min forrige Generalberetning omhandlede Coloni i Sørkedalen i Aarets Begyndelse syntes at ville trives og tage Opsving, men senere ved et ulykkeligt Tilfælde er bleven standset i sin Udvikling.

Paa et Sted øverst i Dalen (Lyse), hvor tvende Syge, der begge have tilbragt flere Aar i Gaustad Asyl, ere anbragte, undveg nemlig i Slutningen af Juli den ene og gjenfandtes først efter en Uges Forløb, uagtet Manden med 2 til 6 tilkaldte Mænd søgte efter ham Nat og Dag.

Og da den Syge gjenfandtes i en Skov paa Ringerige, havde han netop lavet sig og befæstet en Strikke, hvori han stod i Begreb med at hænge sig.

Denne rystende Begivenhed har virket saa stærkt gjennem hele Dalen, at jeg senere ikke har faaet nogen ny Syg anbragt der. Men da de øvrige Syge, efterat Angjeldende er bragt hid tilbage, fremdeles ere forblevne i den tidligere Pleie, haaber jeg dog, at Stansningen kun vil blive midlertidig.

II. Den medicinske Afdeling.

De Syges Behandling og Forpleining

har været den samme som i de tvende sidste Generalberetninger beskrevet. Og det har i dette Aar som i 1867 og 68 været nødvendigt temmelig hyppig at tilstaa Extrakost for at undgaa Misnøie med den stedfundne Afknapning i Smør- og Brødportionerne.

For Øvrigt har jeg bestræbt mig for at moderere den strænge Udportionering af Spisen, saaledes at den Graadige faar Mere, den Smaatærende Mindre, og at den, der bedst liker Fisk, faar mere af denne, den, der bedst liker Kjød, mere af dette osv. Kort jeg har stræbt hen til en friere Fordeling og derigjennem større Individualisering, navnlig da i de mere rolige Afdelinger. Jeg tilsigter herved vistnok for en Del Økonomi, da saaledes den Smaatærendes Kost tilfalder de øvrige Syge, medens den tidligere gik i Skyllekaret. Forandringen er dog ikke indført af dette Hensyn, men for at gjøre Bespiisningen mere familiemæssig og derigjennem at udbrede mere Tilfredshed og Hygge under Maaltiderne. Til denne Ende agtes ogsaa indført dugede Borde i Stedet for de hidtil benyttede malede; og i samme Hensigt vil man søge at afskaffe eller i det mindste indskrænke Benyttelsen af Bliktøi, Tin og Jern, i hvis Sted saavidt mulig agtes benyttet Steentøi.

Saalænge de nærværende betrængte Forholde existere, med Overfyldning i Celleafdelingerne og de Uroliges Afdeling, ville disse Forandringer væsentlig vise sin Virkning ved et forøget maanedligt Kassationsbeløb. Men jeg nærer det Haab, at der, naar de værste blandt de gamle Forstyrrere af Orden og Ro dø bort eller sløves hen, og naar det nye Statsasyl kommer i Brug, en bedre Tingenes Tilstand skal indtræde og en fuldstændig eller tilnærmelsesviis fuldstændig Anvendelse af det tvangfrie System blive mulig.

Og for at forberede og understøtte Overgangen til dette anseer jeg det af Vigtighed i enhver Henseende at gjøre det saa familiemæssigt, net og hyggeligt for de Syge som muligt. Derfor søges ogsaa Dagligværelserne for de rolige Syge oplivede ved Billeder o. dsl. — Men disse vigtige Understøttelsesmidler for det tvangfrie System fordre Penge, saa det gaar smaat med deres Benyttelse.

Ideen til deres Anbringelse og til Indførelse af forskjellige Midler til de Syges Hygge og Opmuntring er nu nærmest laant fra Hamburgs Asyl Friedrichsberg, hvorfra Distriktslæge Middelfart i det Medicinske Selskab har meddeelt gunstige Erfaringer. Men hos os mangler desværre den Bistand udenfra, som gjennem Dameforeningen i Hamburg tilfører Asylet saa væsentlig Støtte og Hygge.

Tvangsmidlerne have af de ovenfor paapegede Grunde ikke kunnet og

vil, saalænge det gamle tvangsvante Belæg findes og Overfyldningen vedvarer, neppe nogensinde ganske kunne undværes; men ere anvendte omtrent i samme Udstrækning som foregaaende Aar.

Arbeidsvirksomheden har ikke alene tilfredsstillet, men næsten overtruffet mine Forventninger, idet omtrent to Tredieparter af Mændene og vel Halvparten af Qvinderne have deeltaget heri, og det uagtet Belægget har bestaaet af saa mange forældede Tilfælde af Raseri, saa de Uroliges og Voldsommes Afdelinger stedse have været mere eller mindre overfyldte, og af friske Melankolikere og Maniakale, som heller ikke ere skikkede til Arbeide.

Sygebelægget.

I Aarets Løb behandledes 467, nemlig 249 Mænd og 218 Qvinder, af hvilke 261 vare overliggende fra forrige Aar og 206 indkom i Aarets Løb.

Dette er det største Belæg baade med Hensyn til det hele Beløb og med Hensyn til Nyindkomne, som Asylet nogensinde har havt. Men Forandringen fra forrige Aar er kun ringe; thi da var det samlede Belæg 465, altsaa kun 2 mindre. Af Nyindkomne var der i Aaret 1864 et Antal af 203; men dette er foruden heromhandlede Aar det eneste, i hvilket der er indkommen flere end 200.

Uagtet Belægget saaledes har været det største, Asylet nogensinde har havt, er det dog lykkes at bringe Liggedagene omtrent 2000 Dage under Gjennemsnittet af de 4 næstforegaaende Aar. Allerede tidligere har Generaldirektør Huss ved en Sammenstilling mellem de her og i de skandinaviske Nabolande opnaaede Resultater fremhævet, at Gaustad i Henseende til Bevægelighed stod først. Og det er derfor med Tilfredsstillelse og Glæde jeg seer, at de i min Generalberetning for 1868 antydede Midler have bidraget til end yderligere at fremme den hurtige Bevægelse.

Dette er et Gode for Asylet, som derved sættes i Stand til at imødekomme de Fordringer om Indlæggelse, der stilles til samme; det er en Fordeel for de Syge, der saa betimelig som mulig sættes i større Frihed; og det er til Gavn for det hele Samfund, hvis Byrder lettes derved, at den kostbare Asylbehandling afkortes saa meget, som Hensynet til de Syges Tarv paa nogen Maade tilsteder.

Da jeg saaledes er kommen til at fremhæve den heldige Indflydelse, som den afkortede Asylbehandling forhaabentlig vil have til at forringe Amternes og Bykommunernes Udgifter til Sindssygevæsenet, vil jeg ikke undlade at tilføie, hvad jeg ogsaa tidligere har gjort opmærksom paa, at nemlig denne samme Omstændighed vil have modsat Indflydelse paa Asylets Økonomi. Det er nemlig indlysende, at Asylets Belæg,

hvis det lykkes at faa anbragt i Privatforpleining Enhver, der paa nogen Maade kan udskrives, vil reduceres hovedsagelig til Rasende, Voldsomme og friske Tilfælde af Mani og Melancholi; lutter Patienter, der fordre megen og omhyggelig samt derfor kostbar Opsigt, Pleie og Medikamentbehandling, der ødelægge Meget og producere Lidet eller Intet; Omstændigheder, der maa indvirke paa Asylets Økonomi og det paa en mindre fordelagtig Maade.

De 206 Nyindkomne vare saaledes fordelte:

i Januar	8 M. og	7 Kv.		i Juli	10 M.	9 Kv.	
- Februar	7 - -	9 -	24 M. 21 Kv.	- August . .	12 -	7 -	30 M. 26 Kv.
- Marts.	9 - -	5 -		- Septbr. . .	8 -	10 -	
- April .	8 - -	11 -		- Octbr. . .	11 -	6 -	
- Mai . .	10 - -	6 -	29 M. 28 Kv.	- Novbr. . .	9 -	8 -	28 M. 20 Kv.
- Juni . .	11 - -	11 -		- Decbr. . .	8 -	6 -	

Altsaa i første Kvartal	24	Mænd	21	Kvinder	tilsammen	45
i andet	- 29	-	28	-	-	57
i tredie	- 30	-	26	-	-	56
i fjerde	- 28	-	20	-	-	48.

Den Omstændighed, at Asylet nu mere end tidligere i Regelen kan fyldestgjøre ethvert Krav og modtage enhver Nyanmeldt, har sandsynligviis nogen Deel i, at Søgningen — som det sees — dette Aar har været jevnere fordelt end sædvanlig. For Øvrigt er det mærkeligt, at Mai Maaned, der paa Grund af Dampskibsfartens Aabning pleier bringe fleest Syge, i dette Aar har bragt saa ringe Antal.

De Nyoptagne havde følgende Hjemstavn:

Hedemarkens Amt	20	Lillesand	3
Akershuus Amt	19	Arendal	3
Jarlsberg og Laurvigs Amt .	19	Drøbak	2
Buskeruds Amt	16	Kragerø	2
Christians Amt	16	Riisøer	2
Nedenæs og Robygdelagets Amt	14	Lillehammer.	2
Smaalehnenes Amt	13	Mandal	2
Bratsbergs Amt	12	Stavanger Amt.	2
Christiania	12	Sandefjord	2
Drammen	8	Nordre Throndhjems Amt . .	1
Lister og Mandals Amt. . .	5	Søndre Throndhjems Amt . .	1
Horten	4	Fredrikshald	1
Nordlands Amt.	3	Moss	1
Laurvig	3	Bergen	1

Christiansund	1	Grimstad	1
Stavanger	1	Skien	1
Kongsberg	1	Romsdals Amt	1
Throndhjem	1	Holland	1
Christiansand	1	Tromsø Amt	1
Holmestrand	1	Svelvig	1
Porsgrund	1	Tønsberg	1
Kongsvinger	1	Sverige	1
Langesund	1		

Den indkomne Hollænder var en Sømand, om hvem jeg senere vil komme til at meddele nærmere Besked, da han afgik ved Døden.

Hvad der kan have bevir.et, at Hedemarkens Amt dette Aar for første Gang er det stærkest repræsenterede er mig ikke ganske klart. Men jeg befrygter, at den ved Misvæxt og Trang foraarsagede Elendighed i Vinger, Eidskogen og Finnskogene heri har nogen Del; ligesom denne Omstændighed f. A. viste sin Indflydelse.

Alderen var for de Nyindkomne følgende:

Under 10 Aar	1	Mand	„	Kvinde
Mellem 10 og 15 —	1	—	„	—
— 15 - 20 —	4	—	10	—
— 20 - 30 —	35	—	24	—
— 30 - 40 —	25	—	26	—
— 40 - 50 —	27	—	17	—
— 50 - 60 —	13	—	16	—
— 60 - 70 —	5	—	2	—

Der er saaledes ved Aldersforholdene intet Usædvanligt at bemærke, uden det skulde være, at en 8aarig Dreng fra Drammen indkom under et med Uro forbunden Anfald af Melancholi, bevirket ved Skræk. — Han blev nogenledes befriet for sin ængstelige Uro, men gik over i en fjollet Tilstand, et Slags ringere Idioti, der nu behandles i Balchens Døvstuminstitut.

Sygdommens eller sidste Sygdomsanfalds Varighed før Indlæggelsen viste sig efter de erholdte Meddelelser som følger:

Under ½ Aar	hos 56	Mænd	og 62	Kvinder
Mellem ½ og 1 —	- 10	—	- 8	—
— 1 - 1½ —	- 5	—	- 1	—
— 1½ - 2 —	- 4	—	- 1	—
— 2 - 3 —	- 8	—	- 6	—
— 3 - 4 —	- 7	—	- 2	—

Mellem	4 og	5	Aar	hos	3	Mænd og	„	Kvinder
—	5 -	6	—	-	1	— -	„	—
—	6 -	7	—	-	3	— -	„	—
—	7 -	8	—	-	3	— -	1	—
—	8 -	9	—	-	3	— -	1	—
—	9 -	10	—	-	„	— -	1	—
—	10 -	15	—	-	1	— -	2	—
—	15 -	20	—	-	1	— -	4	—
	Over	20	—	-	1	— -	3	—
	Ubekjendt		—	-	5	— -	3	—

For dette Aar viser der sig altsaa atter en glædelig Tendents til betimelig Indlæggelse, navnlig for Kvindernes Vedkommende, hvor der blandt 95 kom ind 62 eller omtrent 2 Tredieparter af det hele nye Belæg i Sygdommens første Halvaar. Følgerne ere heller ikke udeblevne, idet der blandt Kvinderne er helbredet 30 af 218, medens der blandt Mændene er helbredet 29 af 249.

Tydeligere end ved denne ringe Overvægt af helbredede Kvinder viser dog den betimelige Indlæggelse sin Nytte ved de i det Hele opnaaede Resultater. Og jeg skal for at anskueliggjøre dette som sædvanligt anføre, hvorledes det hidtil er gaaet med de 56 Mænd og 62 Kvinder, der indkom i Sygdommens eller nærværende Sygdomsanfalds første Halvaar.

Af de 56 Mænd vare ved Aarets Udgang 18 helbredede, 7 udgaaede i Bedring, 4 udskrevne uhelbredede, 3 døde og 24 tilbageliggende. Men af disse 24 ere ved nærværende Beretnings Afgivelse — Mai 1870 — 4 helbredede, 4 udgaaede i Bedring 1 død og en som ovenomtalt overført til Døvstummeinstitutet. Blandt de 14 Tilbageliggende give 5 godt Haab.

Af de 62 Kvinder vare ved Aarets Udgang 16 helbredede, 11 udgaaede i Bedring, 1 udskreven uhelbredet, 3 døde og 31 tilbageliggende. Men af disse 31 tilbageliggende ere senere 10 helbredede og 3 udgaaede i Bedring; og blandt de 18, der fremdeles opholde sig i Asylet, er der 8, som give Haab om Helbredelse eller væsentlig Bedring.

Blandt de 56 Mænd ere altsaa 22 helbredede og 11 bedrede, medens lignende Resultat staar i Udsigt for 5; eller med andre Ord heldigt Resultat er opnaaet eller ventes hos 38 af 56 eller $67,_{85}$ Procent.

Og for de 62 Kvinders Vedkommende kjendes 26 helbredede og 14 bedrede, medens desforuden 8 give godt Haab. Altsaa blandt disse 62 opnaaet eller forestaaende gunstigt Resultat hos 48 ɔ: $77,_{42}$ Procent.

Det viser sig altsaa, at der ved hurtig Indlæggelse lader sig vente heldigt

Resultat i mere end 70 Tilfælde af Hundrede; og dette stemmer saa nøie overeens med de ellers baade her i Asylet og i andre inden- og udenlandske Asyler opnaaede Resultater, at det mere indtrængende end noget Andet opfordrer til betimelig Benyttelse af Asylhjælp.

Med Hensyn til Recidiver synes Forholdet at have været omtrent det sædvanlige, hvilket vil sees af hosstaaende Fortegnelse over de tidligere iagttagne Anfald:

1	tidligere	Anfald	hos	12	Mænd	og	20	Kvinder
2	—	—	-	4	—	-	1	—
3	—	—	-	3	—	-	1	—
4	—	—	-	3	—	-	3	—
flere	—	—	-	6	—	-	4	—

De noterede Aarsager til Sindssygdommen vare følgende:

Arveligt Anlæg hos	31	Mænd og	21	Qvinder
Sorg (Næringssorg, Kjærlighedssorg o. d.) .	24	—	25	—
Onani	14	—	„	—
Religiøs Paavirkning, Læseri	7	—	5	—
Uterinlidelse.	„	—	9	—
Barselsseng og Diegivning	„	—	7	—
Drik og Svir	7	—	„	—
Overanstrængelse	4	—	1	—
Syphilis	4	—	1	—
Stød paa Hoved og Ryg	2	—	2	—
Ærgrelse	2	—	2	—
Typhus	2	—	1	—
Chlorose	„	—	3	—
Skræk	2	—	1	—
Samvittighedsnag	2	—	„	—
Hjertesygdom	1	—	„	—
Fængselsstraf	1	—	„	—

Det arvelige Anlæg og forskjellige Slags Sorg viser sig altsaa dette som foregaaende Aar hyppigst som Aarsag til Sindssygdommens Udbrud. Dette er det sædvanlige; men der var næsten det hele Aar noget Eiendommeligt i Sygdommens Ytringer, der syntes vise hen paa en særegen Indvirkning. Jeg tænker herved paa den udbredte, stærke, næsten uimodstaaelige Trang til Selvmord, der dette Aar mere end noget foregaaende Aar og mere end jeg nogetsteds tidligere har iagttaget, viste sig baade hos Mænd og Qvinder. Det var i flere Maaneder Regelen, at den Syge, hvorsomhelst han hørte hjemme, indkom med Sevmordstrang, der gjorde særskilt Opsigt

nødvendig. Man skulde næsten antage, at der var udbrudt en Epedemi af Selvmordsmonomani, saa lige viste Tilfældene sig. Men disse Aabenbarelsers fælles Aarsag har jeg ikke kunnet opspore, medmindre det skulde være en paa Grund af mindre gode Tider udbredt Ængstelighedstilstand, der snart udtalte sig i Frygt for Tryntyrken og Frimurerne, snart i udholdende Selvmordstrang. Men hvilken end Aarsagen var, saa drev den bedrøvelige Tendens til beklagelige Ulykkestilfælde, hvorom nærmere Meddelelse senere.

Paa samme Tid som der kan være Formodning om en mere udbredt generel Sygdomsaarsag, synes et Par af de sædvanlige individuelle Aarsager noget mindre fremtrædende, idet kun 14 Mænd og ingen Qvinde er opført under Onani og kun 7 Mænd under Drik og Svir. For Onaniens Vedkommende lader sig dog intet Bestemt sige. Den opføres kun, hvor Sammenhængen mellem Lasten og Sygdommen forekommer øiensynlig, og bliver ofte ubemærket. Men hvad Drik og Svir angaar, da er det temmelig sikkert, at de opførte 7 Tilfælde ere de eneste, i hvilke Misbrug af Spirituosa har fundet Sted. Og jeg tilføier efter mine Iagttagelser saavel herhjemme som i Udlandet, at Sviir og Drik som Aarsag til Sindssygdom hos os nu spiller en mindre Rolle end tidligere og en mindre Rolle end i vore Nabolande og andetsteds, hvor jeg har havt Anledning til personlig Undersøgelse.

Sygdomsformerne.

Efter det sædvanlige, ogsaa i Aar benyttede Schema viser Aarslisten:

Melancholia	83	Mænd	85	Qvinder,	af	hvilke	Nyindkomne	43	M.	og 39	Qv.
Mania	48	—	62	—	-	—	—	25	-	- 30	-
Stupiditas	3	—	2	—	-	—	—	„	-	- 1	-
Dementia	96	—	64	—	-	—	—	34	-	- 23	-
Idiotismus acquisitus .	5	—	3	—	-	—	—	2	-	- 1	-
Idiotismus congenitus .	„	—	2	—	-	—	—	„	-	- 1	-
Epilepsia	4	—	„	—	-	—	—	2	-	- „	-
Paralysis generalis .	8	—	„	—	-	—	—	3	-	- „	-
Til Observation . .	2	—	„	—	-	—	—	2	-	- „	-

Af de 206 Nyindkomne henhørte altsaa ved Indlæggelsen 68 Mænd og 70 Qvinder under de 3 første paa Listen opførte Former, der ansees som primære og i Regegelen helbredelige, medens 41 Mænd og 25 Qvinder lede af secundære Former*)

Dette Forhold er noget mindre godt end forrige Aar, men afviger dog ikke væsentlig fra det sædvanlige; ei heller synes det at have udøvet nogen væsentlig Ind-

*) De to til Observation indlagte Mænd sættes ud af Betragtning.

flydelse paa Behandlingens Resultat; thi Summen af Helbredede og Bedrede, eller af dem, der ere behandlede med Held, er accurat lige, nemlig 115 for ethvert af disse 2 Aar. For de enkelte Sygdomsformer bemærkes Følgende:

Melancholia.

Herunder er, som oven paapeget, opført 83 Mænd og 85 Qvinder, af hvilke 17 Mænd og 14 Qvinder helbrededes, 15 Mænd og 16 Qvinder bedredes, medens 13 Mænd og 13 Qvinder udgik uhelbredede og 6 Mænd samt 1 Qvinde døde, saa at 32 Mænd og 41 Qvinder laa tilbage ved Aarets Udgang.

Men ligesom jeg for en Del af de Tilbageliggende ovenfor har seet mig i Stand til at meddele Besked indtil Mai 1870, saaledes har jeg ved Henvendelse til Præster, Læger og Andre erholdt velvillig Meddelelse om de Udskrevnes Befindende efter Hjemkomsten, hvoraf jeg her skal tillade mig et Uddrag:

De 17 Mænd, der udgik som helbredede, have samtlige holdt sig raske, undtagen 1 Biberius, der efter kort Tid faldt tilbage til sit forrige ryggesløse Levnet, og nu næsten maa ansees som sindsforvirret, og 2 unge Mænd, af hvilke den ene er indkommen og den anden pr. Telegram indreqvireret for Recidiv. De 15 Mænd, der udgik i Bedring, befinde sig omtrent som ved Udskrivningen. De 13 Uhelbredede anbragtes i Privatforpleining og befinde sig omtrent som ved Udskrivningen, undtagen 1, som er død, og 2, som paa Grund af forværret Tilstand ere indkomne i Asylet paany. Om de 6 Døde skal jeg som sædvanlig meddele nøiere Besked. De 14 helbredede Kvinder vedblive at befinde sig vel, undtagen 1, som paany er indkommen i Asylet; de 16 Bedrede ere fremdeles omtrent i samme Tilstand som ved Udskrivningen, naar undtages 2, der angives at være helbredede efter Hjemkomsten og 1, der paa Grund af mislige Forhold i Hjemmet, efter 1 Maanedstid atter indbragtes i Asylet. Af de 13 uhelbredede Kvinder er en paa Grund af Selvmordstrang bragt tilbage i Asylet, 1, som forpleies i Asylets Nærhed, er bedret betydelig; det Samme angives at være Tilfældet med 1, som forpleies i Diakonisseanstalten. Og 1 skal i Hjemmet være bleven ganske helbredet.

Efter disse Bemærkninger angaaende de Udskrevne, gaar jeg over til den sædvanlige Redegjørelse for de Afdøde. Men forinden jeg meddeler Sygehistorierne med tilhørende Sectionsfund, maa jeg udtrykke min Beklagelse over, at ikke mindre end 3 Mænd fandt sin Død ved Selvmord, medens en fjerde ved Selvmordsforsøg under Indbringelsen bibragte sig en Beskadigelse, (Ribbenbrud) som ikke usandsynlig bidrog til at fremkalde den Brystbetændelse, hvoraf han døde.

At paa et eneste Aar i et ikke større Asyl end Gaustad 3 af de Syge finde

sin Død ved Selvmord er et saa stort Uheld, at alle Vedkommende vistnok have allerstørste Opfordring til at efterspore Aarsagen.

Dette har saavel jeg som de øvrige Læger og Asylets Functionærer gjort. Men hverken vi eller Asylets Controlcommission have fundet nogen anden Foranledning til det indtrufne Uheld, end at, som anført, Selvmordstrangen en Tid af Aaret fremtraadte med en næsten ukjendt Styrke og Udbredning, at der ved Bevogtningen af et Par Vogtere udvistes en Smule mindre skjærpet Opmærksomhed (saa Afskedigelse blev nødvendig), og at jeg i et enkelt Tilfælde lod mig af den Syges tilsyneladende Forstand og Ro bedaare til at betro ham Skomagerværktøi, hvormed han aflivede sig.

De tvende andre aflivede sig ved Hængning, idet den ene, der havde Enevogter, undveg og flere Uger senere blev fundet hængende i Skoven ligeoverfor Asylet, den anden under Arbeide i Brændeskuret sneg sig op paa Loftet og hængte sig.

Omtrent samtidig var Selvmordstrangen ligesaa stærk og ligesaa udbredt paa Fruentimmersiden, hvor der nu i over 1 Aar Dag og Nat er bleven holdt Vagt over 1—2—3 eller undertiden 4, hvis Hang til Selvmord har været saa fremtrædende, at de intet Øieblik have kunnet forlades. Ved denne Foranstaltning og ved at anvende i længere Tid hver Nat Tvangstrøie hos en Kvinde, der gjentagende lavede sig Strikke og andet Værktøi, men for hvem der ikke var Plads i Vagtværelset, er det lykkelige Resultat opnaaet, at ingen af Kvinderne har faaet udført Selvmord.

Hvorvidt samme Foranstaltning stedse vil krones med samme Held er imidlertid tvivlsomt; thi baade her og andetsteds har det hændet, at den Syges Sluhed og Ihærdighed har spottet den mest skjærpede Aarvaagenhed.

Da imidlertig Foranstaltningen paa Fruentimmersiden synes at være kronet med Held, kunde det forekomme underligt, at den ikke ogsaa paa Mandssiden er iværksat. Og jeg skal derfor bemærke, at der vistnok ligesaavel hos Mændene som hos Kvinderne er anvendt Extravagt baade Dag og Nat; men at jeg ikke finder det hensigtsmæssigt saaledes at samle Mændene under stadig Opsigt paa et Værelse som Kvinderne. Disse selvmordslystne Syge høre nemlig i Regelen blandt de helbredelige Melancholikere, for hvilke en gavnlig Sysselsættelse ofte er en conditio, sine qua non. Og denne Fornødenhed kunne Kvinderne ofte tilfredsstille i Vagtværelset, medens Mændene i Regelen tiltrænge anden Sysselsættelse. De tvende Mænd vare sysselsatte i Brændegaarden og den 3die i Skomagerværkstedet; og Omgivelserne kjendte deres Tilbøielighed. Alligevel — var Ulykken ude!

De Døde vare følgende:

1. O. H. B., som havde opholdt sig i Asylet fra 30te Juni 1864 til 2den August, da han døde, viste ved Obductionen et saa interessant Fund, idet Ventriculus indeholdt en formelig Afstøbning i Halm og Drev, saa Reservelæge Onsum gjorde samme

til Gjenstand for Foredrag i det Medicinske Selskab. Jeg indskrænker mig derfor til at henvise til nævnte Selskabs Forhandlinger for 1869 Pag. 136.

2. S. G. T. 59 Aar gammel; Husmand indkom 21 Oktober 1868. Han havde tidligere været i gode Kaar, men ved Uorden og tildels Drik forødet sin Formue. Dette i Forbindelse med arveligt Anlæg ansaaes som Sygdommens Aarsag. Han var ved Indlæggelsen dygtig afmagret, af et usundt Udseende og jamrede stedse over sin Syndefuldhed, Usselhed og Styghed. Kræfterne vare smaa; og han holdt for det meste Sengen. Tilstanden forandredes ikke betydelig; men mod Slutningen af Januar begyndte han at sidde oppe. Og 2den Februar findes anført: efter at have siddet oppe et Par Dage følte han sig afkræftet og gik atter til Sengs, klagede over Mathed, men uden at kunne angive bestemte Smerter. Ved Morgenvisiten syntes han uforandret; men et Par Timer senere døde han pludselig.

Obduction 52 Timer efter Døden viste:

Cavitas cranii Lacunar uregelmæssig af Form, idet venstre Halvdel er fladere og mindre udviklet. Fortil ved Sammenstødningen af Sutura sagittata og Sutura coronaria paa venstre Side en Usur af Benet, som optager en Lillefinger og næsten perforerer det (svarende til en stor Pachionisk Glandel). Sinus longitudinalis blodtom; paa den indvendige Side af Dura hist og her spredte pachymeningitiske Fortykkelser. Over Hemisphærernes Midtparti ere de tynde Hinder melkagtige og gelatinøst fortykkede; ligesaa, men i mindre Grad over den lille Hjernes Underflade. I de subarachoidale Rum serøs Ansamling. Hjernen temmelig fugtig, Corticalsubstantsen usædvanlig bleg, saa at den kun lidet skiller sig fra den hvide Substants. I denne sidste talrige sorte Blodpunkter; i Sideventriklerne noget Serum. — Den lille Hjernes graa Substants temmelig mørk; den hvide Substants med enkelte lillarøde Partier, saa at Snittet faar et marmoreret Udseende.

Cavitas pectoris. I Hjerteposen omtrent ℥vj Serum Hjertet slapt, med bleg Muskulatur; Klapperne slutte godt. I venstre Pleurasæk en betydelig Ansamling af Serum; Lungen stor og tung, fortil fastvoxet til Brystvæggen med friske Exsudater. Den ser ujevn og knudret ud; nederste Lap viser sig paa Snitfladen af en friskrød Farve, betydelig fugtig, saa en Masse skummende Serum udflyder. Øverste Lap indtages af et Netværk af communicerende Hulrum af forskjellig Størrelse, i Spidsen af et Gaaseægs; de ere tildels fyldte med en puriform Masse; Væggene dilacererede, Bronchierne udvidede; Endegrenene udmunde tildels i dem. Det omgivende Lungevæv graaligt af Farve, fast og ikke crepiterende, gjennemsaaet af fortykkede Bronchiegrene, der ere omgivne af en osteagtig Masse.

Høire Lunge ved fast Exsudat loddet til Brystvæggen. Gjennem dens hele

Masse er der samme Forandringer som i venstre Lunges øverste Lap, saa at der kun hist og her fremtræde mindre crepiterende Øer.

Underlivets Organer temmelig normale.

3. I. E. S. 38 Aar gl. ret velstaaende Gaardmand fra Østerdalen var Søn af en sindssyg Fader og havde en sindssyg Søster. Foruden denne arvelige Disposition kjendtes ikke anden Aarsag til Sygdommen, end at han havde begyndt at gruble over nogle Skovhandler. Han indkom 1ste December 1868, viste sig ængstelig og bekymret, klagede over sin Syndenød og trykkende økonomiske Stilling, skulde og maatte dø.

Han viste sig uvirksom, jamrede og græd, forsøgte ethvert Middel til at dræbe sig, svælgede saaledes Stenkul, men tog for store Stykker, saa de sad fast i Halsen.

11te Februar var han under Opsigt af en Enevogter sysselsat med Brændesagning, men viste sig mørk og benyttede et Øieblik da Vogteren talte med en Foresat til at absentere sig.

Uagtet der kun var gaaet et Par Minuter, da Eftersøgning paabegyndtes, og senere Patrouiller paa 4—6 Mand gjennemstreifede Omegnen, fandtes han først 13de Marts stiv og sammenkrympet hængende i en Tykning strax ovenfor Asylet.

Obduction foretoges ikke.

4. Skibsfører T. A. 41 Aar gl. indkom 22de April 1869. Der fandtes et Par Tilfælde af Sindssygdom i Familien. Men den Syge havde nydt en god Helbred og havde ved Guldgravning lagt sig noget til Bedste. Huuslige Bekymringer og nogen Frygt for Næringssorg bevirkede, at han for en Maaned siden var bleven ussel og under ængstelig-febrilsk Tilstand havde kastet sig overbord. Han behandledes med Chininopløsning og andre feberstillende Midler og bedredes saavidt, at han tænkte paa at gaa til Søs. Men pludselig forværredes han og blev saa urolig, at han maatte indsendes til Asylet. Paa Indtouren styrtede han sig imidlertid overbord og tilføiede sig Skade, saa der paa Ryggen saaes Hævelse og Prominents af 8de Ryghvirvel, der var yderst øm ved Berørelse.

Han var i Begyndelsen noget rolig; men snart blev han forvirret, støiende og urolig; der udviklede sig en Brystbetændelse, og han døde 25de Mai.

Obductionen foretoges 17 Timer efter Døden og viste:

Cavitas cranii. Lacunar af uregelmæssig Form, idet venstre Halvdel er mere afplattet især fortil; den diploetiske Substants betydelig overfyldt med venøst Blod; dybe Indtryk efter Pachioniske Granulationer, der tildeels gjennemtrænge lamina vitrea. Dura maters finere Kar fyldte; i Sinus tjæreagtigt Blod. Fortil i Frontalregionen sees langs de finere Kar røde Fortykkelser, der ere temmelig stærkt adskilte fra duras fibrøse Substants; paa Indsiden er den fuldkommen hvid; over begge Hemisphærer ere de tynde Hinder opake og gelatinøse, medens de paa Basis ere fuldkommen gjennemskin-

nende, i det subarachoidale Rum temmelig betydelig Serum. Blodfyldningen overordentlig stærk, især paa høire Side. I Sideventriklerne betydelig Kvantitet Serum; Ependymet overalt granuleret, men stærkest i Bunden af 4de Ventrikel, hvor Granulationerne føles meget haarde, af indtil et lidet Hirsekorns Størrelse; Hjernens Consistents og begge Substantsers Udseende normalt. Ved den lille Hjerne intet Væsentligt at bemærke. Paa Basis cerebri en rigelig Mængde Serum.

Cavitas pectoris: Hjertet stort og noget slapt, med normal Muskulatur; Aortaklapperne ikke ganske sluttende, idet dens Valvler ere temmelig stærkt forbenede, og paa dens Overflade findes 2 smaa Erosioner. Venstre Lunge stor, temmelig tung, mørk af Farve; paa dens Overflade talrige Ecchymoser; ved Gjennemskjæring udflyder saavel af de finere, som af de større Bronchier galdefarvet Secret; nederste Lap stærkt overfyldt med sort Blod; øverste Lap blegere, med skummende Secret. I høire Pleurasæk et Par Potter chocoladefarvet Vædske, blandet med løse, gelatinøse Fibrincoagler af mørk Farve, saa at hele Hulheden er udfyldt og Lungen selv er trængt ind mod Rygsøilen. Lungens Pleurabedækning overmaade stærk fortykket; dens Størrelse omtrent som 2 knyttede Næver; Vævet for Øvrigt normalt. Pleura costalis mørkerød af Farve; 6te Ribben sees ved sin angulus fractureret; Brudenderne fortykkede med begyndende Callusdannelse; der er for Resten fuld Bevægelighed i Bruddet. —

Cavitas abdominis: Milten omtrent 3 dobbelt saa stor som normalt, meget sprød, anæmisk, voxglinsende paa Snittet. Venstre Nyre temmelig liden, med flade, arformige Indsænkninger paa Overfladen, Capselen adhærerende til Substantsen; Cordicalsubstantsen atrofisk, gjennemdraget af større og mindre uigjennemsigtige, fedtagtige Partier, glomeruli fremtræde skarpt brunfarvede ved Anvendelse af Jod. Medullærsubstantsen stikker med sin mørke Farvning betydelig af mod Corticalsubstantsen; Papillerne afsondre catarrhalsk Vædske. Høire Nyre næsten dobbelt saa stor som venstre; Cordicalsubstantsen stærkt svulmende og blodrig, over det Hele „trübe Schwellung;“ ogsaa her fremtræde glomeruli brunfarvede ved Jod. Secretet catarrhalskt. Leveren fyldig og stor; acini stærkt fedtinfiltrerede. Ventrikelen fuld af samme gulfarvede Secret, som findes i Bronchierne; over dens hele Flade, stærkest i fundus, stærkt injicerede Partier.

5. H. H. P. 47 Aar gl. Huusmand indkom 12te Juni 1869.

Hans Moder og en Søster af ham havde været sindsyge; Moderen gav sig derhos af med at være Sandsigerske. Han havde altid været en flittig og ordentlig Arbeider, men i smaa Kaar; var gift og viste sig meget eftergivende mod Konen, der var hidsig. Han var ligesom hele Familien temmelig flittig Læser, men viste sig i Opførsel naturlig og i Levemaade ordentlig, dog kunde han ved given Leilighed tage sig et Ruus.

Han havde i 19 Aars Alderen Nervefeber og har siden den Tid fra og til

været plaget af Trykken for Brystet, men i Øvrigt nydt god Helbred. For 4 Maaneder siden indfandt sig Hjerteklap, Banken i Hjertekulen, forbunden med Angst, Søvnløshed og nedtrykt Sindsstemning. Han læste ivrig i religiøse Bøger og yttrede for Konen, at han mistvivlede om sin Sjæls Frelse.

De sidste 3 Dage før Indlæggelsen havde der indfundet sig Krampeanfald med rødt Ansigt, noget skummende Slim for Munden og Rykninger især i høire Haand.

Men det sidste Fjerdingaar havde han stadig holdt Sengen, som han ikke var at formaa til at forlade, plaget af Syns- og Hørelseshallucinationer: han saa Satan, omgiven af Ild ved sit Leie, hørte Banken i Værelset og følte, at han sank ned i Jorden.

I den sidste Tid har han jamret meget over en falsk Eed, som han angiver at have aflagt for adskillige Aar siden; men i Øvrigt er han rolig og ikke vanskelig at passe.

Dagen før Indlæggelsen bad han om at komme i Fængsel for at udsone sin store Brøde; klagede over, at Alt var raaddent i ham og over Smerter; men paa nærmere Spørgsmaal om disse, udbredte han sig om sine store Synder og benegtede Hallucinationer.

I Hjemmet havde han benyttet Jodpensling i cardia, Morphindraaber og Dowerspulver.

17de Juni Status præsens: Han er temmelig høi, men spedlemmet; Hovedet velformet, fortil skaldet, ellers besat med lyst Haar; i høire Tindingegn et Lipom af en Valnøds Størrelse; Øinene blaa, med lige Pupiller, Blikket sænket, Udtrykket noget ængsteligt. Ved den physicalske Undersøgelse og Inspection mærkes intet Abnormt. — Appetiten er upaaklagelig, men Afføringen træg, med 2—3 Dages Mellemrum; Søvnen mindre god.

Han holder stadig Sengen, føler sig kraftesløs, viser sig nedstemt og mistvivler om sin Sjæls Frelse. — Opholder sig paa Sygeværelset (Infirmeriet), hvor der er stadigt Tilsyn. — D. Sulphat. ferrosi grjj / Aloë grj } 2 Piller 3 Gange daglig.

1ste Juli. Efter Overvogterens Morgenrunde fik han paa eget Begjær af Vogter N. N. Tilladelse til at deltage i Arbeidet i Brændegaarden, hvorhen N. N. fulgte ham og overleverede ham til Vogter S. — En kort Tid — angivelig 5 Minuter — derefter savnedes han og fandtes hængende paa Vedskurloftet.

Obduction 33 Timer efter Døden viste: Dødsstivhed tilstede. Over Arme og Ryg blaalig Farve; Ansigtet blegt; Øinene ikke prominerende, ingen Ecchymoser i conjunktivæ; Tungen tilbagetrukken, Læberne blege; penis sammenfalden, med lidt slimet Vædske i orificium urethræ.

Strubningsfuren af et smudsigt-gult Udseende, haard og pergamentagtig; paa et Par Steder blaalig decoloreret, omtrent 3 ''' bred; den fremtræder tydelig fortil

paa Halsen lige til bagerste Rand af sternocleidomastoidei; bagtil intet Spor af den. Ingen Ecchymoser; Musklerne hele, hvorimod Partiet mellem cortilag. thyroidea og cricoid. seer forklemt ud; intet Brud af Bruskene.

Cavitas cranii: dura maters ydre Flade ujevn af tynde, blodrige Pseudomembraner; i sinus longitudinalis sort, flydende Blod i rigelig Mængde, Venerne stærkt overfyldte, ligesaa lacunars diploëtiske Substants. De tynde Hinder vise sig ubetydelig opake over Hjernehemisphærerne, injicerede med sort Blod. Ved Gjennemsnit af Hjernen fremtræde talrige Blodpunkter. I Sideventriklerne en betydelig Mængde Serum; ependymet normalt; fornix af en meget blød Consistents.

Cavitas pectoris: høire Hjerte og Hulvenerne, ligesom Lungearterierne, stærkt fyldte med sort, flydende Blod; venstre Hjerte tomt, Størrelsen normal; Muskulaturen slap; Klapperne sufficiente.

Lungerne svulmende og af mørk Farve; paa deres Overflade Blodudtrædelser, saa de se marmorerede ud; ved Gjennemsnit vise de sig fyldte af skummende Blod; Bronchiernes Slimhinde injiceret; stærk Ansamling af luftblandet Slim.

Cavitas abdominis: Milten af normal Størrelse, blød og blodfyldt; Leveren hyperæmisk.

Jeg har anført nærværende Sygehistorie saa nøiagtig, deels fordi den indeholder en tydelig Fremstilling af Melancholien fra dens første Optræden med Misstemning, Søvnløshed og Ængstelse gjennem Hallucinationerne og Vrangforestillingerne lige til de forkeerte Handlinger, som her førte til den sidste sørgelige Ende, deels fordi Historien, seet i sin Helhed, bedre end et kort Uddrag forklarer og undskylder det beklagelige Tilfælde. Navnlig forekommer den Omstændighed, at det fra Hjemmet udtrykkelig var bemærket, at den Syge ikke var vanskelig at passe, hvilket stemmede med den her gjorte Erfaring, og at han hverken hjemme eller her havde talt om eller forsøgt Selvmord, at tale til Undskyldning for Vogter N. N., der i 10 Aar har været i Asylets Tjeneste, naar han paatog sig det Ansvar at føie Angjældende i at komme paa Arbeide.

Af lignende Grunde gjengives ogsaa næste Sygehistorie fuldstændig:

6. Chr. O. J. 53 Aar gl. Skomager og Gaardbruger; indkom 15de Juli 1869. Han er Søn af Huusmandsfolk i middels Kaar. Faderen døde for mange Aar siden, Moderen har i 14 Aar holdt Sengen som sindssyg, og en Søster, der opholder sig i Danmark, skal ogsaa være sindssyg. Han var rask som Barn og nød den for hans Stand almindelige Opdragelse, gik i Omgangsskole og lærte at læse, men ikke at skrive; han ved ikke af at have været syg, naar undtages, at han i sit 20de Aar havde Nervefeber. Han er sjælelig og legemlig vel udviklet og har ikke været udsvævende, om han end som ung drev noget paa Natteløberi og de sidste 5—6 Aar har fungeret som Kjøgemester.

For 23 Aar siden blev han gift med E. K., med hvem han lever i lykkeligt Ægteskab og har en rask Søn, der er 23 Aar gl.

Som Aarsag til nærværende Sygdom angives en uheldig Gaardhandel, hvorved han for et Aar siden saa sig berøvet Alt, hvad han ved Flid og Nøisomhed havde sammensparet.

Efterat han havde følt sig nedtrykket ved denne Begivenhed, blev han Søndag efter Michaeli 1868, stærkt paavirket af Prædikenen. Og fra denne Tid begyndte han at gruble meget saavel over sine økonomiske som over sine aandelige Anliggender, hvorved han berøvedes Søvnen, blev udygtig og uvillig til Arbeide, samt begyndte at fatte Lede til Livet. I denne Tid havde han under den i Regelen kortvarige Søvn ofte urolige Drømme, fra og til Synshallucinationer, hvorunder han foruden meget andet Stygt saa den Slemme selv i Skikkelse af en Løve med skinnende Manke.

I Februar d. A. da han som Medlem af Formandskabet skulde møde i en Samling, overvældedes han saaledes af Uværdighedsfølelse, at han pludselig bestemte sig til at forkorte sit Liv ved Hængning. Hans Søn kom dog betimelig nok til at skjære ham ned. Fra den Tid har han været under Naboernes og Familiens Opsigt paa Grund af Uro og Angst, som fra og til kom over ham; noget Selvmordsforsøg er dog senere ikke observeret.

Fra og til kan han arbeide ret ordentlig; men saa kommer der en brændende Fornæmmelse, som gaar frà Yderlemmerne til Underlivet og Hovedet og medfører Angst og Uro. — Søvnen er fremdeles sparsom og urolig; Appetiten god, men Afføringen træg.

16de Juli. Han blev i Dag forestillet for Controlcommissionen, viste sig noget indesluttet og ordknap, men erklærede paa Forespørgsel, at han ikke mere tænkte paa Selvmord.

Jeg anbragte ham da paa Skomagerværkstedet sammen med Mesteren og Svenden. Men 4 Timer senere, medens Svenden var gaaet ud, og Mesteren stod og tilskar, sagde han med ganske almindelig Røst: „jeg skar mig nok jeg.“ Og da Skomageren saa, at der kom Blod fra Brystet, forsøgte han at følge den Syge ind fra Værkstedet. Nogle Skridt udenfor faldt han imidlertid om; og Lægen, der strax kom til, fandt ham bleg, bevidstløs, med udsættende Aandedræt, svømmende i Blod. I Hjertegnen saaes et Saar, der ikke mere blødte. — $\frac{1}{4}$ Time derefter døde kan.

Saaret var bibragt med Skomagerkniven, der syntes trængt flere Tommer ind i Brystet.

Obductionen foretoges 20 Timer efter Døden og viste:

Legemet fyldigt og blegt; Dødsstivhed i Yderlemmerne.

Cavitas cranii: Lacunar af symmetrisk Form temmelig tynd. Hinderne fuldkommen normale, med yderst ubetydelig Blodflydning; sinus blodtomme; Hjernen af

fast Consistens, uden nogen paaviselig Abnormitet; den hvide Substants skinnende, med faa Blodpunkter.

Cavitas pectoris: Saaret i Brystet gaar igjennem Intercostalmusklerne i Mellemrummet mellem 4de og 5te Ribbeen, uden at lædere art. inter cost. I Hjerteposen omtrent 4 Unzer Blod; venstre Ventrikel gjennemskaaret ved sin Spidse. Saaret trænger ind i Caviteten omtrent et Par Linier fra dens Ende; Hjertet blodtomt, godt sammentrukket.

I venstre Pleurahulhed omtrent ℥xxjv, dels flydende, dels størknet Blod. Lungerne sammenfaldne, fuldkommen normale.

Cavitas abdominis: Milten liden og blodtom; Nyrer og Lever anæmiske. Tyktarmens Midtparti danner en stor Slynge ned i det lille Bækken. Saavel det nedsænkede Parti som colon ascendens stort og stærkt fyldt med Scybala, medens colon descendens er usædvanlig snever; paa Midtpartiet saa trang, at Lillefingeren kun med Nød kan trænge gjennem dens Hulhed; ovenfor dette et Par Tommer lange Parti meget haarde, af Tarmen fast omsnørede scybala, medens S Romanum og Rectum ere tomme. Slimhinden er bleg, men ellers normal; og der er for Øvrigt ingen Texturforandring i Tarmvæggene.

Dette Sectionsfund forener paa een Gang den af Esquirol fremhævede Slyngesænkning af Tværtyktarmen og den af Schrøder v. d. Kolck omhandlede Strictur over S Romanum, hvorom et Par andre Sectioner vil give Anledning til nærmere Omtale.

Den sørgelige Interesse, Tilfældet har for mig personlig, behøver jeg formentlig efter det tidligere Anførte ikke nærmere at fremhæve.

Den eneste under Melancholi opførte Kvinde, som døde, indkom 26 Sept. 1869 og hed G. H. R. 50 Aar gammel ugift Inderst. Hun var Datter af fattige Husmandsfolk, i hvis Familie flere Tilfælde af Sindssygdom ere forekomne. Hun skal i mange Aar have været stærkt henfalden til Kaffedrik og fra Ungdommen været vant til Aareladning.

I 8 Aar har hun levet i Concubinat med en Enkemand, som hun i de sidste Dage før Sygdommen indtrængende, men forgjæves, opfordrede til Ægteskab. Sygdommen udbrød i Slutningen af Juli. Og 3die August forsøgte hun Selvmord, idet hun med en Tollekniv gjennemskar Hudpartiet over Luftrøret og en Del af dette. Der kom betydelig Blødning og senere besværlig Synkning især af flydende Sager.

De sidste Dage før Indlæggelsen blev hun urolig, rev Klæderne af sig og vilde Intet nyde; klagede over, at de Underjordiske havde faaet Magt over hende, stønnede og jamrede over sin Syndefuldhed.

I Hjemmet havde der været anvendt Morphindraaber.

Ved Indkomsten fik hun Chinin grx om Aftenen.

Men Uroen vedblev tilligemed Næringsvægringen. Medicin kunde vanskelig bibringes; 3 Timers Bad anvendtes en enkelt Gang uden Nytte, Tvangsfodring fra og til. Men hun magrede af, blev mere og mere kraftløs og døde 6te October, 10 Dage efter Indlæggelsen.

Obduction foretoges 26 Timer efter Døden og viste:

Cavitas cranii: Lacunar af symmetrisk Form, noget tynd; paa den forreste Del af høire os bregmatis, lige ved Pandesømmens og Piilsømmens Forening et Par smaa Ecchymoser i den diploëtiske Substants. Sinus longitudinalis blodtom. Paa den indvendige Side af dura mater fortil og til Høire et ubetydeligt pachymeningitisk Exsudat. De tynde Hinder fugtige, venøst overfyldte. Hjernen af fast Consistents, Corticalsubstantsen normal; den hvide Substants paa enkelte Steder rødlig af Farve, overalt med talrige Blodpunkter; Sideventriklerne tomme, deres Ependym noget granuleret, især i bagre Horn og paa septum pellucidum.

Cavitas pectoris: Hjertet slapt, med bleg Muskulatur, Klapperne normale. Venstre Lunges nedre Lap og bagerste og nederste Parti af øvre Lap sort af Farve, uden Crepitation; ved Gjennemsnit sees Substantsen grønlig sort, sprød af Consistents, stærkt lugtende, infiltreret med skiddenfarvet Pus; de omgivende Partier stærkt ødematøse. Høire Lunges nederste Lap forandret paa samme Maade.

Cavitas abdominis: Milten stor, tør og blodløs, med glinsende Gjennemsnit; Folliklerne stærkt udviklede. Leveren stor med fortykkede Rande, Peritonealbeklædningen spændt, Consistensen usædvanlig fast, Snitfladen tør og glat, uden Blod. Nyrerne store og faste, mørke af Farve.

Dette Tilfælde frembyder, ligesom flere tidligere af mig meddelte, Stadfæstelse paa det af Guislain fremhævede Forhold mellem Næringsvægring og Lungegangræn. For Øvrigt er det mest af social Interesse.

Foruden de her meddelte er der vistnok forekommet et og andet under Melancholi opført Tilfælde, som kunde have nogen større Interesse, men til at belyse det i Aar usædvanligt fremherskende Symptom Selvmordstrangen ere de anførte formentlig tilstrækkelige. Jeg gaar derfor over til

Mania.

Af de 48 herunder opførte Mænd helbrededes 9, og 6 udgik i Bedring, medens 4 udskreves uhelbredede og 2 døde, saa at 27 vare tilbageliggende.

Af de 62 Kvinder helbrededes 14 og bedredes 5, medens 3 udgik uhelbredede og 2 døde, saa at Belægget ved Aarets Udgang var 38.

Med Hensyn til de Udgaaedes senere Tilstand kan jeg efter de mig velvilligen tilstillede Meddelelser give følgende Oplysninger:

De 9 Mænd, som udskreves helbredede, have samtlige holdt sig raske, undtagen 1, der lider af interminerende Mani. Han er indkommen med Residiv. De 6, der udskreves i Bedring, befinde sig som ved Udskrivningen, naar undtages 1, hvis Sygdom nærmest ligner folie circulaire; han er indkommen paany og befinder sig atter i Bedring. De 4 Uhelbredede ere udsatte i Hjemmet, hvor de befinde sig i uforandret Tilstand.

Om de tvende Afdøde skal jeg meddele nærmere Besked.

De 14 helbredede Kvinder have vedblevet at befinde sig vel, undtagen 1, som er indkommen paany i en Tilstand, der befrygtes at gaa over i paralysis generalis.

De 5 Bedrede have i Hjemmet holdt sig uforandrede, undtagen 1, som skal være helbredet. De Uhelbredede have ikke undergaaet nogen Forandring.

Angaaende de Døde skal jeg meddele en kortfattet Sygehistorie og Sectionsfundet.

1. A. W. B. 62 Aar gammel Skibsfører indkom 19de August 1868.

Han var af god Familie, havde nydt en god Opdragelse og ført et virksomt Liv i gode kjærlige Familieforhold samt ved Flid erhvervet sig en ikke ganske ringe Formue; saa sig derfor i Stand til at forlade Søen og bestemte sig til at leve sine sidste Dage i Ro, hovedsagelig sysselsat med Commissionsforretninger og Smaahandel. Men herved indvikledes han i Forhold og Forbindelser, som aldeles ruinerede ham. Sorg herover er den eneste bekjendte Aarsag til, at han 5 Maaneder før Indlæggelsen begyndte at blive nedstemt, sørgmodig, søvnløs, uskikket til enhver Forretning, vranten og umedgjørlig. Lidt efter lidt forværredes Tilstanden, saa han ved Indlæggelsen var næsten ganske uden Samling, viste sig urolig Nat og Dag, ureenlig og ødelæggelseslysten.

Han var betydelig afmagret, men spiste godt og havde i Regelen god Afføring, kun fra og til nogen Diarrhoe. Nogen nøiagtig Undersøgelse af hans Legeme var paa Grund af Uroen ikke mulig.

Han vedblev under hele sit Ophold med uforandret Forvirring og Uro, Ureenlighed og Ødelæggelseslyst. Bade og Opium viste ingen Virkning.

Den 8de Mai 1869, efterat han med sædvanlig Appetit havde nydt sin Middagsmad, blev han et Par Timer senere funden i sin Celle bevidstløs og liggende med Skum for Munden. Og strax derpaa døde han.

Sectionen 46 Timer efter Døden viste:

Cavitas cranii: Lacunar af nogenlunde normal Form, med stærk Blodfyldning af den diploëtiske Substants; ved Benets Løsning fra Dura mater udtræder fra dennes overrevne Kar sort, flydende Blod i temmelig rigelig Mængde; langs Sinus longitudinalis talrige og store Pachioniske Granulationer. Paa dens indvendige Flade

findes til Venstre flere fortykkede, brunrødt farvede Partier; Sinus fulde af sort, flydende Blod. Pia maters Kar slyngede og fyldte indtil de fineste Forgreninger med mørkt Blod. I Parietalregionen ere de tynde Hinder mælkagtige, ugjennemsigtige, men ingensteds fastvoxede til Hjernens Substants; i de subarachnoidale Rum ubetydeligt Serum, der over venstre Hemisphære, især i Frontal- og Parietalregionen, er blodfarvet. Her findes der ogsaa omtrent paa Midten af samme Hemisphære en overfladisk Blodudtrædelse fra et mindre Kar. Hjernesubstantsen synes her fuldkommen uskadt. Hjernen fugtig og temmelig blød; den graa Substants mørk af Farve; i den hvide fremtræde talrige Blodpunkter, og Snitfladen viser en skidden rødlig Farve. I Sideventriklerne en Del Serum; Ependymet fortykket og grynet. Den lille Hjerne viser omtrent de samme pathologiske Forandringer.

Cavitas pectoris: Hjertet større end normalt, contraheret omtrent som 2 knyttede Næver. Venstre Ventrikels Muskelmasse omtrent 1 Tomme, høires 4 Linier og Atriernes 2 Linier tyk; Caviteterne ikke betydelig udvidede; Aortaklapperne temmelig rigide, men nogenlunde sluttende; i Aorta atheromatøs Degeneration. Lungerne noget overflyldte nedad og bagtil, men for Øvrigt normale.

Cavitas abdominis: Ved Underlivsorganerne ingen betydelige Forandringer.

2. Skibsfører A. de H. 40 Aar gammel indkom 30te October 1869 paa Grund af en temmelig pludselig opstaaet Sindssygdom, hvoraf han var bleven angreben, medens han laa i Christiania med sit Skib. Da han var Fremmed (Hollænder), kunde der kun erholdes sparsomme Meddelelser om hans Antecedentser.

Efter de af hans Ledsager meddelte Oplysninger skulde han være en stræbsom og ordentlig Mand, der levede i lykkeligt, men børnløst Ægteskab. Ved Flid og Sparsomhed, der grændsede til Gjerrighed, havde han lagt sig Noget til Bedste. Og som Skibsfører havde han faret heldig. Men paa Grund af ugunstige Omstændigheder havde han nu lidt Pengetab, som ærgrede og smertede ham, paa samme Tid som han kjedede sig ved det nødtvungne Ophold.

Disse Omstændigheder ansaaes som foranledigende Aarsag til, at A. de H. for 5 Dage siden blev nedstemt, søvnløs, uvirksom og knarvorren. Men denne Tilstand afløstes af Uro og Iver, hvorunder han et Par Gange sprang overbord.

Ved Ankomsten var han urolig, i vexlende Stemning, lo og græd om hinanden. Stemningen vedblev under hele Opholdet at være vexlende; men efter nogle Dage viste han sig aldeles forvirret, forkeert i sin Opførsel, ureenlig og tildels ødelæggende, derhos fra og til vægrende sig for at modtage Næring.

Efter nogen Tid viste det sig, at han led af fuldstændig Obstipation med deigagtig Opfyldning af Underlivets nederste Del. I Begyndelsen bevirkede Nicotianaklisteer, Belladonnasuppositorier og gjentagne afførende Klisterer samt Vandindsprøit-

ninger nogen Afføring. Men senere var det ikke muligt at tilveiebringe Afføring, undtagen enkelte Gange af nødstore Knoller. Han nød Intet, mavrede stærkt af og døde 17de December.

Sectionen 38 Timer efter Døden viste:

Cavitas cranii: Lacunar af normal Form og Tykkelse; ved dura Intet at bemærke; de tynde Hinder let opake, noget gelatinøst fortykkede, fugtige, temmelig stærkt blodfyldte. Sideventriklerne stærkt udspændte af Serum, med normalt Ependym; Hjernens Substants blød i Corpus callosum, fornix og tilstødende Dele. I høire Hemisphære sees enkelte lillafarvede Partier. Ved den lille Hjerne Intet at bemærke.

Cavitas pectoris: Hjertet lidet, med god Muskulatur, vel contraheret; Klapperne slutte. Venstre Lunge normal af Størrelse, sammenfalden ved Brystkassens Aabning; øverste Lap fuldstændig normal, nederste noget tung, lysrød af Farve, temmelig fugtig, men overalt crepiterende. Bronchierne fyldte med catarrhalsk Secret. Høire Lunge stor og tung, i den nederste Lap betydelig Hypostase.

Cavitas abdominis: Ileum er dreiet 1 Gang om sin Axe saaledes, at der fremkommer en Slynge af et omtrent 6 Tommer langt Tarmstykke. Det mellemliggende mesenterium, ligesom selve Slyngen, betydelig venøst overfyldt. Der er ingen Sammenvoxninger eller Texturforandringer i det afsnørede Parti, og det synes ikke at have været ganske impermeabelt. Colon ascendens og transversum betydelig udvidede og fyldte med scybala, men i colon descendens forekomme 7 fingertykke Forsnevringer; den nederste, som ligger omtrent 10 Tommer over orificium ani, saa trang, at ingen Excrementer ligge nedenfor den. SRomanum er bøiet over til høire Side af Bækkenet; Blæren fyldt.

Slimhinden viser sig saavel i de tykke som tynde Tarme i spredte Partier venøst injiceret. I Stricturerne er Vævet noget fortykket, Mesenterialglandlerne overalt svulne. Ventrikelen stor, Slimhinden mørkrød, fortykket og opflosset. Milten liden, fast og anæmisk. Leveren blodfyldt; Nyrerne normale.

Hovedinteressen ved dette Tilfælde hviler paa de 7 Stricturer. Og denne Interesse synes forøget derved, at de netop forefandtes hos en Landsmand af Schrøder v. d. Kolck, som baade i pathologisk og therapeutisk Henseende saa væsentlig har belyst og fremhævet dem. Dobbelt interessant traf det sig, at foruden heromhandlede endnu to Tilfælde, nemlig det ovenfor under Melancholien omtalte og endnu 1 til, forekom i Løbet af nogle Maaneder og viste alle Overgange fra den begyndende spasmodiske til den afsluttende organiske Strictur.

3. E. O. B. 61 Aar gammel Enke indkom 6te April 1869. Om hendes Barndom, Udvikling o. s. v. medbragte hun ingen Oplysning; men angaaende Sygdommen meddeltes, at hun for 7 Uger siden var bleven overkjørt og derefter holdt Sengen,

uden at dog nogen alvorlig Læsion skal have været tilstede. Derefter blev hun for 3 Uger siden forvirret med forkerte Handlinger og idelig Passiar om sin Kraft, Dygtighed og Velbefindende, og viste sig snart fornøiet, snart vredladen. Søvnen var liden, Appetiten daarlig, men Afføringen i Orden.

Ved Ankomsten saa hun ussel ud, med blegt og indfaldet Ansigt, flygtigt og omvankende Blik; var meget urolig, saa ingen nærmere Undersøgelse var mulig; viste sig rastløs, hoppende og leende, med fjollet Hilaritet og usammenhængende Passiar, ødelæggelseslysten og ureenlig.

Der anvendtes Chinin, Naphtha og paa Grund af Forstoppelse Afføringsmidler samt senere paa Grund af Diarrhoe Tanin og Opium.

Men Tilstanden forandredes ikke væsentlig; Kræfterne sank, og hun døde 9de Juni.

Sectionen 38 Timer efter Døden viste:

Cavitas cranii: Lacunar af normal Tykkelse og Form; den diploetiske Substants stærkt blodfyldt; dybe Indtryk efter Pachioniske Granulationer, men ingen Spor af Fractur eller Depression af Benet; i Sinus ubetydelige Blodcoagler; dura maters udvendige Side bagtil temmelig stærkt injiceret med ubetydelige membranøse Fortykkelser, Indsiden glat. De tynde Hinder gjennemsigtige, stærkt blodfyldte, men for Øvrigt normale. Hjernen af blød Consistents, med mange Blodpunkter, men for Øvrigt normal; i Sideventriklerne ubetydeligt Serum.

Cavitas pectoris: Hjertet lidet og slapt, med bleg Muskulatur. Omkring og i arcus er aorta af usædvanlig Vidde, medens den strax nedenfor er smalere end normalt. Venstre Lunge stor og tung; dens nederste Lap af mørk Farve; ved Gjennemsnit sees den gjennemdraget med graa lobulære Infiltrationer, medens det omgivende Væv er betydeligt ødematøst. Nederste og bagerste Del af øverste Lap forandret paa samme Maade, for Øvrigt ødematøs. Høire Lunges nederste Lap fyldt med skummende Serum, overalt crepiterende.

Cavitas abdominis: Milten liden med fremtrædende Follikler; Nyrerne uden væsentlig Abnormitet; Ventriklens Slimhinde skiferfarvet og fortykket. I Tyktarmen hist og her Partier, der ere stærkt injicerede og med svuldne Follikler.

4. A. J. 39 Aar gammel Bagerkone indkom 11te September 1869.

Om hendes tidligere Forhold er kun oplyst, at hun er gift med en drikfældig Mand, med hvem hun har et raskt Barn.

Hun har i 5 Maaneder været syg og tildels sengeliggende paa Grund af Blødning fra Livmoderen, der stærk har medtaget hendes Kræfter. Efter en Tid at have været underlig, begyndte hun 13de August at vise sig forstyrret under idelig Passiar om Penge og store Gaver, Bryllupsgjæstebud o. dsl.

Ved Ankomsten var hun ussel og medtagen, Ansigtet rødt og varmt, men med indfaldne Træk og stuporøst Udtryk. I begge Lunger iagttoges Slimrallen, og Underlivet var haardt og ømfindtligt, især i begge Hypochondrier. Hun var stadigt delirerende med idelig Plukken og Sønderriven; fra og til Kramper med nogen Opistotonus.

Der anvendtes Chinin. Men Tilstanden forværredes stadig; Kræftene sank, og hun døde 30te September.

Sextionen 14 Timer efter Døden viste:

Cavitas spinalis: Plexus stærkt blodfyldte, Hinderne i Dorsalpartiet noget opake; ingen Fastvoxning til Rygmarvens Substants, dennes graa Parti blodoverfyldt, især opad i Halsregionen og medulla oblongata.

Cavitas cranii: Lacunar normal af Form og Tykkelse; den diploetiske Substants stærkt fyldt med mørkt Blod; i Sinus longitudinalis løse Coagler; dura mater normal. De tynde Hinders Vener stærkt fyldte til deres fineste Forgreninger; over Hemisphærerne ere Hinderne gelatinøse, fortykkede og noget fordunklede, i de subarachoideale Rum Serum, Hjernesubstantsen af blød Consistens, især fornix og corpus callosum. Corticalsubstantsen overalt bleg, den hvide Substants overalt med smaa sorte Blodpunkter, medens det mellig ende Væv er skinnende hvidt. I Sideventriklerne lidt Serum; Ependymet glat. Den lille Hjerne anæmisk.

Cavitas pectoris. Hjertet stort og slapt, med bleg Muskulatur. Paa den ene Aortaklap en liden Excrescens; Aortaklapperne for Øvrigt sluttende. Venstre Lunges nederste Lap stor, tung og mørk af Farve; ved Gjennemsnit viser den sig rigelig gjennemtrængt af Serum, medens de finere Bronchier ere fyldte med catarrhalsk Secret; den øverste Lap noget emphysematøs, men ellers normal. I høire Lunges nederste Lap samme Forandring som i venstre; for Øvrigt er Lungen normal. I de store Bronchier seigt Slim.

Cavitas abdominis. Milten normal; Nyrerne blodfyldte; Leveren fedtinfiltreret. Ventrikelens Slimhinde skiddenfarvet, afflosset og fortykket, hist og her friskt injicerede Partier. Uterus stor og haard, saa den gjør stærk Modstand mod Kniven, med fibrøs Substans, Caviteten udvidet; Slimhinden fortykket og pigmenteret; bagtil opad mod fundus en liden Ulceration; Folderne i Cervix stærkt fremtrædende, med stærkt opsvulmede Follikler.

Stupiditas.

Af de tre Mænd og 2 Kvinder, som findes opførte her, udgik 2 Mænd og 1 Kvinde helbredede; og disse have efter Hjemkomsten holdt sig raske. De tvende

Tilbageliggende ville blive at omhandle i næste Beretning. For Øvrigt maa jeg tilføie, at Sygdommen i intet af de her omhandlede Tilfælde viste sig særdeles charakteristisk, hvad jeg beklager, fordi jeg endnu ikke har havt Anledning til at meddele noget særdeles slaaende Exempel paa denne, naar den fremtræder charakteristisk, meget interessante Form.

For den ene udskrevne Mands Vedkommende syntes Aarsagsforholdet saa eiendommeligt, at det maaske kan være af Interesse i Korthed at meddele derom Følgende: Angjældende var en velstaaende 22aarig Gaardmandssøn af ualmindeligt godt Udseende og tækkeligt Væsen og havde 3 Uger før sin Indlæggelse flyttet sammen med sin Kjæreste og skulde havt Bryllup paa samme Tid som han nu indbragtes til Asylet. Efterat være flyttet sammen med Kjæresten, begyndte han imidlertid at sture, blev nedstemt, uvirksom og tilsidst stille, indesluttet og henfalden i en apathisk Tilstand, hvori han laa over et halvt Aar, inden han begyndte at komme sig. Han var Søn af en sindssyg Fader.

At Sammenflytningen og det forestaaende Bryllup vare medvirkende Aarsager til, at denne hereditært disponerede, men for Øvrigt aldeles friske unge Mand angrebes af Sindssygdom, synes antageligt. Men uagtet jeg gjentagende og indtrængende søgte nærmere Oplysning om Forholdets nærmere Beskaffenhed; om Ligegyldighed for Kjæresten; om Inclination for nogen Anden; om Frygt for eller Erfaring om Impotens havde indvirket paa ham; og uagtet Manden under Reconvalescentsen var aaben og meddelsom, saa var det mig dog umuligt at komme paa det Rene.

Jeg ansaa dog Aarsagsforholdet saa sandsynligt, at jeg, da han udgik helbredet, paabød, at Ordningen af Kjæreste- og Ægteskabsforholdet maatte overlades aldeles til hans egen fri Selvbestemmelse. Og ved nu nylig, henved 1 Aars Tid efter Udskrivningen, at forhøre mig om Angjældende, har jeg erfaret, at han vedbliver at befinde sig rask og frisk som før Sygdomsanfaldet; men at han ikke har gjort Mine til at fornye det gamle Forhold, der synes ligesom af sig selv hendød.

Delirium tremens

er heller ikke i dette Aar forekommet.

Dementia.

Af de 96 Mænd er 1 helbredet; og denne ene har efter Hjemkomsten vedblevet at befinde sig vel. Hos de 7 Mænd, der udskreves i Bedring, har Bedringen holdt

sig. De Uhelbredede ere udsatte i Privat-Forpleining og leve i omtrent uforandret Tilstand, naar undtages 1, der er død under Symptomer af paral. general. Om den i Asylet Døde skal jeg give Underretning.

Blandt Kvinderne er ogsaa 1 udskreven som helbredet og 6 i Bedring, medens 17 ere udgaaede i uhelbredet Tilstand. Saavel den Helbredede som de Øvrige skal efter erholdt Underretning befinde sig som ved Udskrivningen.

Den Afdøde var:

1. O. K. O., 77 Aar gammel, Asylets Senior. Han indkom 20de Januar 1865 fra Skiens Arresthuus, hvor han var hensat i Fængsel, fordi han havde undsagt en Nabo.

Hvordan O. K. O.'s Tilstand var, da han udskjeldte og undsagde sin Nabo, er mig ubekjendt. Men da han kom hertil, led han, der i yngre Dage med Hæder havde forsvaret og af Sabelhug i Ansigtet, Kuglesaar i Haanden og Beskadigelse i Benet blødet for sit Fædreland, og stedse havde vist sig som en pyntelig Mand, af den Sygdomsform, som kaldes Forfølgelsesgalskab, (Verfolgungswahn, monomani de persecutions). Han antog sig nemlig for en rig Mand, der paa redelig Maade havde erhvervet den Eiendom, som Naboen skammelig berøvede ham, og en Mængde Penge, som Sognepræsten, Fogden og Amtmanden paa en underfundig Maade havde bortvendt fra ham eller bemægtiget sig i hans Sted. Herom var han saa overbevist, at Enhver, der modsagde ham i dette Stykke, blev inddragen i Komplotten. Saaledes lagde han mig for Had, da han erfarede, at jeg var en Ven af de nævnte Embedsmænd og modtog mig i sine sidste Leveaar aldrig anderledes end med Skjældsord eller haanlige Miner. I de første Par Aar var han undertiden mildere stemt og klagede da ofte jammerligen over, at han holdtes indespærret. Jeg henvendte mig derfor gjentagne Gange, dels privat, dels officielt til Amtmand, Foged og Præst om at faa ham udskreven. Og da han de sidste Par Aar blev saa klein, at han holdt Sengen, henvendte jeg mig ligeledes til Naboen J. St. med Bøn om Benaadning for den min Omsorg anbetroede Hædersgubbe. Men J. St., paa hvis Naade min Klient var dømt, forblev ubønhørlig. Og saalænge den Gamle sansede, følte han med Smerte sin Ulykke og omtalte med Bitterhed den store Uret, hvormed han af mig og Andre behandledes.

Uden fremtrædende Sygdomsphænomener afkræftedes og afmagredes han lidt efter lidt og hensov stille 16de Juli 1869.

Sectionen næste Dag viste:

Cavitas cranii: Lacunar af symmetrisk Form; den diploetiske Substans betydelig atrophisk; de venøse sinus fyldte med halvcoaguleret Blod; lamina vitrea ujevn med Hyperostoser; dura mater i Frontalregionen paa begge Sider fastvoxet til Benet, noget fortykket, paa dens invendige Flade ganske smaa Pachioniske Exsudater.

Imellem dura og de tynde Hinder Serum i betydelig Mængde; de tynde Hinder temmelig gjennemsigtige, i det subarachoideale Rum temmelig rigelig blodfarvet Serum. Hindernes Blodfyldning normal; Hjernen af normal Consistents; i Sideventriklerne ubetydelig Serum; den graa Substans af normal Blodfyldning, i den hvide talrige sorte Blodpunkter.

Cavitas pectoris. Hjertet stort og slapt, med normal Muskulatur, sluttende Klapper. Lungerne store og ikke sammenfaldende ved Brystkassens Aabning; høire Lunges øverste Lap bleg og crepiterende, fortil noget emphysematøs; begge de nedre Lapper mørke af Farve, faste af Consistens og ved Gjennemsnit sees Texturen af et homogent, miltagtigt Udseende, ikke crepiterende; venstre Lunges øverste Lap som høires, i nederste Lap hypostatisk Overfylding; Bronchierne i de angrebne Lapper catarrhalske; i de større Bronchiegrene Slimhinden rød og fortykket med seigt Slimbelæg.

Cavitas abdominis. Leveren mindre end normalt, saa at den ved Underlivets Aabning fuldkommen dækkes af Ribbenene; venstre Lap er trukken opad, saa at Ventriklen ligger fuldkommen fri, dens Rande afstumpede; ved Gjennemsnit sees acini afgrænsede og smaa, saa Snittet faaer et ujevnt Udseende. Nyrerne normale; Milten liden og blød af Consistens; Ventrikelens Slimhinde er fortykket og opflosset, langs curvatura major af et skiferfarvet Udseende, hist og her friske Ecchymoser; pars pylorica mammeloneret.

Denne Sygehistorie har, som det lettelig sees, større Interesse i social, end i medicinsk Henseende; men herom vil jeg ikke nærmere yttre mig.

Idiotismus congenitus.

De tvende herunder opførte Kvinder ere begge tilbageliggende. Den ene er — som i tidligere Beretning omtalt — af nogen klinisk Interesse, fordi det er et tydeligt, med nogen Microcephali forbundet Exemplar af heromhandlede Sygdom. Den anden frembyder ikke mindre Interesse i legal - medicinsk Henseende. Det er nemlig den bekjendte Brandstifterske fra Vallø, som efter Behandling i $1\frac{1}{2}$ Aar her og ligesaa lang Tid paa Idiotanstalten ved Kjøbenhavn, i Foraaret 1869 hjemkom i saa tilfredsstillende Tilstand, at hun ansaaes saa godt som helbredet.

Men i Efteraaret forværredes hendes Tilstand atter, saa at hun i November paa Grund af et heftigt Anfald med ængstende Hallucinationer og Uro atter maatte indlægges i Asylet, hvor hun nu atter er kommen sig og befinder sig omtrent, som da jeg havde Anledning til at se hende kort efter Hjemkomsten fra Kjøbenhavn.

Idiotismus acquisitus.

Af de 5 Mænd er den ene afgaaen ved Døden og skal derfor blive Gjenstand for nærmere Meddelelse; af de 4 tilbageliggende ligge 2 for egen og 2 for offentlig Regning. Og blandt disse sidste er den ene saa betydelig bedret, at han er bleven comfirmeret under Opholdet paa Asylet og formentlig ret godt skulde kunne ernære sig selv som Staldkarl og Kjørekarl, naar blot Nogen havde Mod til at forsøge ham. Men hertil er der ringe Udsigt, da man allerede en Gang har proberet ham i Hjemmet, men maatte sende ham tilbage til Asylet, hvor han gjør god Nytte og er et vel seet Inventarium.

Blandt de 3 Kvinder er den ene for privat Regning indlagt paa Livstid mod en Betaling een Gang for alle af 2000 Spd. og har nu tilbragt 10 Aar i Asylet. Ved hendes Sygdom, der er opstaaet efter Typhus, og nærmest maa henføres til idiotismus acquisitus acutus, er der saa megen klinisk Interesse, at hun ogsaa af den Grund er Asylet kjær.

De andre 2 Kvinder ere ogsaa af klinisk Interesse, idet hos den ene findes Complication med Epilepsi og hos den anden eiendommelige Tendentser, der have givet Anledning til langvarig Strid mellem Auctoriteterne i hendes Hjemsted, hvorvidt hun skulde behandles som Syg eller som Forbryderske.

Den Afdøde var

1. J. C. 17 Aar gammel Søn af en drikfældig, epileptisk Fader indkom 19de September 1868. Som Barn skal Drengen have hæret forstandig og livlig; men i de sidste Aar begyndte han lidt efter lidt at blive interesseløs og at sløves. Ved Indlæggelsen var han apathisk, svarede vanskelig eller aldeles ikke paa Spørgsmaal, foretog sig Intet og syntes ikke have Opmærksomhed for Omverdenen. Hans vegetative Functioner vare imidlertid i Orden, og han saa ret godt ud, indtil han i Februar begyndte at blive mere træg, at have Besvær ved at bevæge Underextremiteterne, saa han maatte holde Sengen. Der observeredes samtidig Rykninger i Yderlemmerne; han kunde ingen Forklaring give, nød ikke andet end flydende Sager og laa gjerne med lukkede Øine; og naar Øinene aabnedes, saaes Pupillerne betydelig udvidede. Fra Begyndelsen af Marts sluttede sig hertil en febrilsk Tilstand, med vexlende Farve, fra og til stærk Tørst, vexlende, undertiden stærkt jagende Puls, idelig Uro og Jammer samt undertiden korte, skarpe, klangfulde Skrig som ved en hydrocephalus acutus. Snart var der Forstoppelse, snart Stansning af Urinladningen, snart fuldstændig Appetitløshed, snart ivrig Begjæring efter de besynderligste Retter.

Saaledes laa han hen snart noget bedre, snart igjen noget værre; fik Liggesaar, hvoraf enkelte helede osv., indtil han døde 25de August 1869.

Sectionen 20 Timer efter Døden viste:

Legemet betydelig afmagret, Knæer og Albuer krogede, saa de ikke kunne udstrækkes synderlig mere end til en ret Vinkel; Liggesaar af en Toskilling til et Markstykkes Størrelse paa venstre Knæ, begge Hofter, over det hellige Ben og Sædebenet.

Cavitas cranii lacunar tynd, noget asymetrisk; sinus longitudinalis næsten ganske tom; dura mater bleg, indad mod sinus longitudinalis mod begge Sider ved Pachioniske Granulationer fæstet til de tynde Hinder; ved de tynde Hinder ikke andet at bemærke, end at der ved Cavitetens Aabning udflød lidt blodfarvet Serum fra Arachoidealrummet. Hjernesubstansen af normal Farve og Fasthed, undtagen i fornix, corpus callosum og septum pellucidum, der ere noget bløde; i Sideventriklerne noget rødlig Serum; ellers intet at bemærke.

Cavitas pectoris: I Hjerteposen omtrent ℥jjj klart Serum, i Hjertet store og faste Coagler; Muskulaturen kraftig, Klapperne sunde. Venstre Lunge temmelig stærk fæstet saavel til Mellemgulvet som Ribbenene, stor og tung, udvendig af et marmoreret Udseende, idet der dels sad smaa graagule, grynagtige Afleiringer paa Pleura, dels gjennemskinnende større, hvidgule, ostagtige Afsætninger; ved Gjennemskjæring saaes Lungeparenchymet dels indtaget af Ødem; dels infiltreret af større og mindre ostagtige, hvide eller gulgraa Afsætninger, som dog intetsteds vare henflydende. Høire Lunge laa fuldstændig omsluttet af en fra nogle Linier til en Tomme tyk Kapsel, der kun med Møie løsnes fra Mellemgulvet og Ribbenene. Lungevævet var her som i venstre Lunge infiltreret af en fast, graagul, ostagtig Masse især nedad og bagtil; et Par Steder saaes betydelige Bronchialudvidninger.

Cavitas abdominis: Leveren er overmaade stor, venstre Lap bedækker cardia og strækker sig foran Hjertespidsen; den er overalt ved organiseret Exsudat forbundet med Mellemgulvet; den er meget skjør og let sønderrivelig, ved Gjennemskjæring træffes ostagtige Partier fra et Gryns til en Ærts Størrelse; Galdegangene meget store, fulde af Galde. Mavesækken er af Leveren trængt til Venstre og nedad, i den findes en Del halvfordøiet, skaaren Mælk. I Tyndtarmene findes Glandlerne dels degenererede og ostagtige, dels ulcererede; Tyktarmen ualmindelig tynd og atrophisk, kun sparsomt fyldt med bløde Excrementer. Milten omtrent af normal Størrelse, adhærerende til Mellemgulvet og Bugvæggen, haard, knudret og let sønderrivelig, ved Gjennemsnit fuldstændig opfyldt af ærtstore, ostagtige, graahvide Masser. Mesenterialglandlerne meget opsvulmede og ostagtig metamorphoserede. Nyrerne omtrent af normal Størrelse, høire af noget fastere Consistens og adhærent til Omgivelserne, ved Gjennemsnit fuld af ostagtige Conglomerater.

Cavitas spinalis: Meningerne meget hyperæmiske; ellers intet at bemærke hverken ved Rygmarven eller dens Omgivelser.

Epilepsia.

De 4 Mænd, der i dette Aar behandledes for Epilepsi, frembøde intet af væsentlig Interesse. Kun skal jeg bemærke, at den ene af de i Aar indkomne er en gammel Bekjendt, som tidligere har været behandlet i Asylet gjennem et Tidsrum af 6—7 Aar. Han behandles nu forsøgsvis med Tran, som jeg ogsaa længere Tid har forsøgt hos Andre, men hidtil uden Nytte.

Paralysis generalis.

Af de 8 herunder opførte Mænd udgik 1 i Bedring, 2 uhelbredede og 1 død. Angaaende den i Bedring udskrevne 66aarige Mand, som udgik 9de Juni, har jeg nylig modtaget Meddelelse om, at han i Hjemmet ansees helbredet. Skulde dette gunstige Resultat bekræfte sig, vil jeg senere hertil komme tilbage.

Den ene af de Uhelbredede har senere maattet indlægges paany.

Den Afdøde var:

1. L. S. 53 Aar gammel Dampskibskok indkom 29de Marts 1868.

Der var arvelig Disposition. Hans Moder var sindssyg, en Broder ligesaa, og hans ene Datter var Idiot. Han skildres som en for sin Stilling ret ordentlig Mand, som aldrig havde havt Syphilis. Til Sygdommen kjendtes ingen Aarsag, medmindre det skulde være den Træk og Hede, hvorfor han i Kabyssen var udsat.

Ingen havde mærket noget til, at han var sindsforvirret, før han ved en Auction paa Fredriksværns Værft begyndte at byde paa forskjellige Ting og udvikle høitflyvende, storartede Planer. Fra denne Tid af var han bleven søvnløs og har faaet travelt med at udvikle og iværksætte Planer, var bleven meget livlig og veltalende, men tillige meget opfarende og brutal, naar Nogen tvivlede om hans Planer eller stræbte at overbevise ham om, at han tog feil. Ved et Par saadanne Leiligheder var han gaaet over til Haandgribeligheder, og dette gav Anledning til, at hans mentale Tilstand blev undersøgt.

Han led da af en saakaldet mania sine delirio: han forstod med Orden og tildels slaaende Argumentation at udvikle og forsvare sine Ideer; men hans hele Væsen var forandret, saa han fra en stilfærdig, beskeden Dampskibskok var bleven til en broutende Projectmager; hans Stemning var bleven forandret, saa han fra en føielig Ægtemand var bleven til en tyranniserende Herre. Og hans i og for sig noksaa begrundede Planer stode i intet Forhold til hans økonomiske og intellektuelle Ressourcer. Vedkommende Læge erklærede derfor, at han var sindssyg og led af en maniakal Exaltation.

Men ved Ankomsten her erfaredes af Ledsageren, at der for længere Tid siden og nu for nogle Uger siden havde været iagttaget et apoplectiformt Anfald. Hertil kom, at Talen, som var meget flydende og ivrig, fra og til syntes lidt besværet, saa en og anden Stavelse i Skyndingen faldt væk; og at den ene Pupille stadig var videre end den anden og venstre Øie skjelede indad (hvilket dog angaves ogsaa tidligere fra og til at have været Tilfældet). Men paa Grund af de nævnte Phænomener. de storartede Planer og en vis Ubehjælpelighed ved Bevægelsen, især ved hurtige Svingninger diagnosticerede den Voluntør, som examinerede ham, en Paralysis generalis.

Men kort efter Indlæggelsen begyndte hans Iver at kjølne, hans Planer at blive mindre høitflyvende og Ideerne mere at stemme med de virkelige Forholde paa samme Tid som Søvnen blev roligere og de vegetative Functioner i god Orden, saa jeg næsten begyndte at tvivle om den af mig billigede Diagnoses Rigtighed. Efter nogen Tid forandrede dog Scenen sig atter. Han blev Millionær og havde uhyre travelt med at lyksaliggjøre al Verden og berige sig selv. Han telegraferede til Gud og Kongen om Afskaffelse af al Told, hvorefter han skulde undersælge alle dem, som havde betalt Told, og saaledes tilvende sig hele Verdenshandelen, han skulde kurere de Syge, skaffe dem nye Øine, nyt Hoved o. s. v. Under al denne Rigdom og alle disse store Planer vedblev han dog at arbeide ret ordentlig og ikke alene selv at føie sig efter Asylets Orden, men ogsaa hyppig og undertiden altfor ivrig at formane og irettesætte de øvrige Syge.

Han benyttede i Begyndelsen Jodkali og Arnicainfus, senere Inunctionskur med Ungn. Neapolitanum.

Sygdommen gik dog sin sædvanlige stødvise Gang.

I November viste han sig meget animeret, fortalte om sine Samtaler med Gud og Christus, der havde givet ham Magt til at udfylde hele Havet mellem Christiansand og Skagen, at lade Træerne gro ligesaa godt fra Toppen som fra Roden o. dsl.; men paa samme Tid blev han sløv, saa Vaadt og Tørt gik i Klæderne. Digitalis og Blodkopper anvendtes. Nat til 5te December havde han formodentlig et apoplectiformt Anfald, thi om Morgenen var han meget ivrig for at komme op; men det lykkedes ikke, og Talen var meget besværet.

Nat til 6te laa han i stærke Krampetrækninger i venstre Side; venstre Ansigtshalvdel var slap og hængende, venstre Pupille udvidet; i venstre Over- og Underextremitet sensibel og motorisk Paralyse. Han syntes opfatte Spørgsmaal, men kunde ikke tale, ei heller synke. — Udover Dagen gjentagne Anfald, paafulgt af Coma. — 6te December Kl. 11 Aften døde han.

Obductionen 36 Timer efter Døden viste:

Cavitas spinalis: Rygmarvens Hinder temmelig stærkt injicerede, men

ikke adhærente med Substantsen eller indbyrdes; Rygmarvens Substants i Halspartiet af blød Consistens, temmelig stærkt injiceret; den graa Substans fremspringende over Snitfladen, af rødlig Farve; de bagre Strenge graalige, gjennemskinnende gjennem sit hele Parti; nedad mod den nederste Del af Brystpartiet optræder stærkere og stærkere hvide Partier; i Brystmarven og nedad mod Lændemarven bliver Substansen fastere, Injectionen mindre fremtrædende og den graa Affarvning af de bagre Strenge forsvindende; i Lændemarven fremtræder den atter sparsomt. De venøse Plexus temmelig stærkt fyldte.

Cavitas cranii: Lacunar af symmetrisk Form, temmelig tyk; den diploetiske Substans mørkfarvet af venøst Blod; dura mater saa fast adhæreret til Benet, at temmelig stærk Vold maa anvendes for at rive den løs, den ydre Flade ujevn, rød, hist og her noget fortykket, den indvendige Side aldeles glat. Paa venstre Hemisphære sees i Frontalpartiet en Atrophi af Gyri, hvorved der dannes en Fordybning af en Valnøds Størrelse, der er udfyldt af en cysteformig serøs Ansamling; paa høire Side findes en mindre Atrophi, Gyri ere der applanerede, hele Overfladen stærkt venøst injiceret; i Sideventriklerne findes noget Serum, deres Ependym maaske svagt granuleret. Ependymet i 4de Ventrikel nedenfor calamus scriptorius stærkt granuleret. Hjernen i det Hele tør og fast af Consistens, hist og her Blodpunkter, men for Resten bleg Substans.

Cavitas pectoris: Hjertet stort, med slap Muskulatur; valvula tricuspidalis optager 4 Fingre, mitralis 3 Fingre. Aorta meget vid; den ene Semillunarklappe noget fortykket ved dens Basis; Tilslutningen synes ufuldstændig; aorta for Resten rynket, hvidplettet, med enkelte haarde Fortykkelser. Begge Lunger store, tunge, mørke af Farve, lidet sammenfaldne; deres nederste Lapper stærkt ødematøse, mørke paa Gjennemsnitsfladen; de øverste Lapper noget lysere af Farve, men ogsaa temmelig stærkt fugtige.

Cavitas abdominis. Milten af almindelig Størrelse, blød Consistens; Nyrerne fuldstændig normale. Leveren stor, tung, med afrundede Rande; Snitfladen voxartet, fuldstændig anæmisk, homogen og uden fremtrædende acini. I Maven nogle skiferfarvede Partier; hist og her nogle mindre Suggillationer.

Den ved Paralysis generalis sædvanlige Hjerneatrophi fandtes saaledes; men hverken for de tidligere apoplectiforme Anfald eller for den sidste dræbende Insult synes Sectionen give nogen fyldestgjørende Forklaring, idet baade cerebrale og intermeningeale Apoplexier mangle.

Den af Prof. Kjellberg anpriste Mercurialbehandling, som her forsøgtes, viste ingen mærkelig Indflydelse.

I et andet Tilfælde, hvor Paralysen syntes staa paa syphilitisk Grund, an-

vendtes ligeledes Mercurialindgnidning, og der tilsyneladende med nogen, men ikke varig Bedring.

Hvad for Øvrigt den medicinske Behandling angaar, da har den været omtrent som de foregaaende Aar. Og af nye Behandlingsmaader er kun den ovennævnte prøvet.

Af nye Medikamenter har Chloralhydratet tildraget sig nogen Opmærksomhed. Men de dermed anstillede Forsøg tilhøre næste Beretning.

Med Hensyn til Sundhedstilstanden, der i det Hele maa charakteriseres som god, henvises til hosstaaende Fortegnelse over de hos de Syge, Vogter- og Tjenerpersonalet forekomne Sygdomme.

Intercurrerende Sygdomstilfælde i Aaret 1869.

Sygdom.	Sum.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Abscessus	11	-	-	2	2	3	-	-	1	-	2	1	-
Albumiuria	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Angina	13	3	2	1	1	1	1	-	1	1	-	-	2
Bronchitis	18	1	-	4	6	1	1	-	1	1	-	3	-
Cancer maxillæ	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Catarrhus vesicæ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Colica	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Conjunctivitis	5	-	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-
Contusio	17	-	2	-	4	1	2	2	1	-	3	1	1
Diarrhoea	37	2	5	1	5	1	3	3	6	5	1	2	3
Distortio	7	1	-	-	1	-	2	-	1	1	1	-	-
Eczema	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Erysipelas faciei	6	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	2	-
Febris catarrhalis	5	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1
Fractura costæ	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— cruris	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Furunculus	5	-	2	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Gastritis acuta	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glossitis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Helminthiasis	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Icterus	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Incarnatio ungvis	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Iritis	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ischias	3	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Mastitis	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Panaritium	6	1	-	1	-	-	-	2	-	-	1	1	-
Parotitis	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pleuritis	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pneumonia	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatismus acutus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scabies	4	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tumor glandulosus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus	4	-	-	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Urticaria	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vulnus	9	3	-	-	-	-	2	-	1	1	1	-	1
Summa	173	14	19	14	28	12	14	13	16	12	12	10	9

Den kliniske Undervisning fortsattes gjennem begge Semestre som tidligere og besøgtes i første Semester af 2 examinerede Læger og 8 medicinske Studerende og i andet af 3 examinerede Læger og 7 Studerende.

Det blev saaledes i begge Semestre nødvendigt at give dobbelt Kursus, nemlig 2 Timer Thorsdag og 2 Timer Løverdag Eftermiddag.

Men da der fra December 1869 er indtraadt en Forandring med Asylets Lægepersonale, saa at der i Stedet for 1 Assistentlæge med en Tjenestetid af 1 til 2 Aar er ansat 2 Assistentlæger med 6 Maaneders Tjenestetid, som vil lægge Beslag paa min Tid baade med Hensyn til den psychiatriske Underviisning, de tiltrænge og med Hensyn til den Opøvelse i og Tilsyn under Forretningsførelsen, som de behøve: vil jeg neppe i Fremtiden kunne afsee saa megen Tid til klinisk Underviisning for de Studerende, som i her omhandlede Aar.

Gaustad i Juni 1870.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls

	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Indkomne.		Uds		
					Helbredede.		I B
	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.
Melancholia	40	46*	43	39	17	14	15
Mania	23	32	25	30	9	14	6
Stupiditas	3	1	-	1	2	1	-
Delirium tremens . .	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	62	41	34	23	1	1	7
Idiotismus congenitus .	-	1	-	1	-	-	-
Idiotismus aquisitus. .	3	2	2	1	-	-	-
Epilepsia	2	-	2	-	-	-	-
Paralysis generalis . .	5	-	3	-	-	-	1
Til Observation*) . .	-	-	2	-	-	-	-
Sum . .	138	123	111	95	29	30	29
	261		206		59		

*) Den til Observation i 1868 anførte Qvinde er senere indgaaet under Rubriken melancholia.

Overensstemmende med Asylets Personalprotokoller.

Gaustad i Kontrolkommissionen for Gaustad Sindssygeasyl den 21de Januar 187

Ludvig Barfoed. **Chr. Egeberg.** **L. Dahl.**

KT

alprotokol for Aaret 1869.

Uhelbredede.		Döde.		Belæg ved Aarets Udgang.		Antallet af Alle i Aaret behandlede Syge.		Antallet af samtlige Liggedage.
Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	
13	13	6	1	32	41	83	85	28784
4	3	2	2	27	38	48	62	22375
-	-	-	-	1	1	3	2	997
-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	17	1	-	64	40	96	64	37834
-	-	-	-	-	2	-	2	404
-	-	1	-	4	3	5	3	2150
1	-	-	-	3	-	4	-	846
2	-	1	-	4	-	8	-	1746
2	-	-	-	-	-	2	-	127
45	33	11	3	135	125	249	218	95263
78		14		260		467		

Gaustad den 19de Januar 1870.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls B

Tva

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvangsm
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Selvmordstrang	1	2	3	
Ødelæggelseslyst	6	9	15	
Selvbeskadigelse	8	4	12	
Do.	-	1	1	Tre
Do.	-	1	1	Tr
Voldsomhed	3	-	3	
Do.	1	-	1	Tr
Voldsomhed og Uro	-	2	2	
Do. Do.	-	2	2	
Uro	1	3	4	
Ødelæggelseslyst og Uro	-	2	2	

Arbei

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af da dende Syg	
	Mænd.	Kvinder
Brændehugning	$17\frac{61}{305}$	”
Huusgjerning	$20\frac{282}{305}$	$9\frac{209}{305}$
Drevplukning	$12\frac{297}{305}$	”
Gaards- og Havearbeide	$28\frac{178}{305}$	$5\frac{127}{305}$
Snedkerarbeide	$2\frac{270}{305}$	”
Skomagerarbeide	$\frac{232}{305}$	”
Kontorarbeide	$\frac{118}{305}$	”
Bogbinderarbeide	$\frac{213}{305}$	”
Mattearbeide	$\frac{277}{305}$	”
Malerarbeide	$\frac{80}{305}$	”
Steenpukning	$\frac{86}{305}$	”
Søm	$\frac{45}{305}$	$28\frac{58}{305}$
Uldtilvirkning	”	$14\frac{20}{305}$
Vævning	”	$\frac{29}{305}$
	$86\frac{4}{305}$	$57\frac{138}{305}$

Fremlagt i Kontrolkommissionens Møde den 4de Februar 1870.

Ludvig Barfoed. **Chr. Egeberg.** **L. Dahl.**

KT

ngsprotokol for Aaret 1869.

er.

Tenhed.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
	6 Døgn - Timer.	
	15 — 13 —	
	10 — 7 —	
rt.	40 — 8 —	
l.	6 — 12 —	
	3 — 20 —	
l.	8 — 12 —	
	1 — 1 —	
	2 — 23 —	
	4 — 13 —	
	9 — 6 —	

hed.

en.	Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.
	Ved den kvindelige Haandgjerning udbragt: 278 Nattrøier, 261 Par Beenklæder, 235 Tørklæder faldede, 137 Par Strømper, 211 Underskjørter, 217 Tørklæder, 151 Kjoler, 357 Linneder, 5 Uldtrøier, 5 Par Vanter, 33 Skjorter, 94 Par Strømpepaabind, Vævning af 100 Alen Bomuldsværken, 29 Fag Halvgardiner, 20 Servietter, 30 grønne Rullegardiner, Reparation af 9111 Par Strømper, 1094 Skjorter, 1513 Linneder, 1394 Trøier, 1389 Beenklæder, 755 Underskjørter, 646 Kjoler, 518 Madratser, 50 Lærredslagener, 24 Pudevaar. Paa Skomagerværkstedet arbeidet: 109 Par Snørestøvler, 4 Par Tøistøvler, 24 Par Mandsstøvler, 50 Par Mandssko, Reparationer mod Refusion for 301 Spd. 26 ß, til Asylet for 7 Spd. 24 ß. Paa Snedkerværkstedet arbeidet: 1 Mahogni Skrivebord, forskjellige Døre og Vinduer, 2 Badekar, 1 Stette, 1 liden Balje, 28 Vandbøtter, 1 stort Skab, 4 mindre Borde, 2 Brændekasser, samt forskjellige Reparationer. Ved Opløsning af gammelt Taugværk udbragt 105 B℔ 5 ℔ Drev. I Vedgaarden opskaaret og kløvet: 140 Favne Birkeved, 105 Favne Furu, 650 Favne Gran. Paa Skrædderværkstedet arbeidet: 4 Buxer, 3 Trøier, 3 Veste, 1 Bluse, 1 Forklæde, samt Reparationer. Paa Bogbinderværkstedet arbeidet mod Refusion for 33 Spd. 38 ß og for Asylet for 49 Spd. 113 ß.

Gaustad den 19de Januar 1870.

Ole Sandberg.

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1870.

FOR DIREKTÖREN

AFGIVEN AF

J. A. SELMER,
RESERVELÆGE.

CHRISTIANIA.
TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.
1871.

Sygebelægget.

I Aarets Löb behandledes 490 Patienter, nemlig 269 Mænd og 221 Kvinder, af hvilke 260 var overliggende fra forrige Aar og 230 indkom i Löbet af Aaret. Antallet af Nyindkomne er dette Aar 24 flere end forrige Aar og i det hele det störste Antal Nyindkomne, Asylet noget Aar har havt.

De Nyindkomne ere opförte under fölgende Sygdomsformer:

Melancholia	42	Mænd	41	Kvinder,	tilsammen	83
Mania	50	—	28	—	—	78
Stupiditas	4	—	-	—	—	4
Dementia	25	—	25	—	—	50
Idiotismus congenitus .	1	—	-	—	—	1
Idiotismus aquisitus . .	1	—	1	—	—	2
Epilepsia	4	—	-	—	—	4
Paralysis generalis . .	3	—	-	—	—	3
Til Observation . . .	4	—	1	—	—	5

Altsaa er indkommen 165 med primære Former og 60 med sekundære, naar de 5 indlagte til Observation sættes ud af Betragtning; dette Forhold er noget gunstigere end i foregaaende Aar, da paa et mindre Antal Indkomne 65 led af sekundære Former.

Med Hensyn til Tiden for Indlæggelsen var de Indkomne fordelte saaledes:

I Januar	8	Mænd	og 7	Kvinder		I Juli	12	Mænd	og 11	Kvinder
- Februar	10	—	- 4	—		- August	13	—	- 11	—
- Marts	10	—	- 8	—		- September	13	—	- 10	—
- April	12	—	- 3	—		- Oktober	13	—	- 10	—
- Mai	17	—	- 7	—		- November	3	—	- 9	—
- Juni	18	—	- 8	—		- December	5	—	- 8	—

Altsaa i 1ste	Kvartal	28	Mænd	19	Kvinder,	tilsammen	47
i 2det	—	47	—	18	—	—	65
i 3die	—	38	—	32	—	—	70
i 4de	—	21	—	27	—	—	48

De Nyoptagne havde fölgende Hjemstavn:

Nedenæs Amt	29	Romsdals Amt	2
Akershus -	23	Holmestrand	2
Smaalenenes Amt	22	Horten	2
Buskeruds -	21	Laurvig	2
Jarlsberg og Laurvigs Amt	17	Sandefjord	1
Hedemarkens Amt	15	Hamar	1
Kristians Amt	13	Hönefos	1
Bratsbergs -	11	Christiansand	1
Christiania	11	Grimstad	1
Drammen	11	Moss	1
Nordlands Amt	6	Gjövik	1
Lister og Mandals Amt	4	Bergen	1
Sverige	4	Haugesund	1
Stavanger	3	Fredrikshald	1
Mandal	3	Kongsberg	1
Krageröд	3	Lillehammer	1
Tromsö Amt	2	Stenkjær	1

Alderen for de Nyindkomne var:

Mellem	15 og	20 Aar	6 Mænd	og	6 Kvinder			
—	20 -	30 —	48 —	-	26 —			
—	30 -	40 —	31 —	-	34 —			
—	40 -	50 —	22 —	-	9 —			
—	50 -	60 —	18 —	-	12 —			
—	60 -	70 —	3 —	-	8 —			

Sygdommens eller sidste Sygdomsanfalds Varighed för Indlæggelsen var efter de erholdte Meddelelser fölgende:

Under		½ Aar	hos	60 Mænd	og	49 Kvinder		
Mellem ½	og	1 —	-	18 —	-	12 —		
— 1	-	1½ —	-	6 —	-	3 —		
— 1½	-	2 —	-	6 —	-	1 —		
— 2	-	5 —	-	11 —	-	8 —		
— 5	-	10 —	-	2 —	-	9 —		
— 10	-	20 —	-	2 —	-	3 —		
over 20		—	-	5 —	-	2 —		
Ubekjendt				20 —	-	8 —		

Blandt de Nyindkomne have tidligere Anfald af Sindssygdom fundet Sted i fölgende Forhold:

1 tidligere Anfald	hos	22	Mænd	og	15	Kvinder
2 — —	-	3	—	-	8	—
3 — —	-	3	—	-	1	—
4 — —	-	4	—	-	3	—
flere — —	-	7	—	-	3	—

De antagne Aarsager til Sindssygdommen ere noterede saaledes:

Arveligt Anlæg hos	37	Mænd	og	32	Kvinder
Sorg (Næringssorg, Kjærlighedssorg o. desl.)	16	—	-	23	—
Religiös Paavirkning, Læseri	10	—	-	10	—
Onani	12	—	-	3	—
Drik og Svir	13	—	-	-	—
Barselseng og Diegivning	-	—	-	11	—
Menstruationsuorden og Uterinlidelser . . .	-	—	-	6	—
Overanstrængelse	3	—	-	2	—
Samvittighedsnag	3	—	-	2	—
Syphilis	2	—	-	2	—
Fængselsstraf	3	—	-	1	—
Ærgrelse	3	—	-	-	—
Stöd paa Hovedet	3	—	-	-	—
Nattevaagen	-	—	-	2	—
Skræk	-	—	-	1	—
Frygt for Syphilis	1	—	-	-	—
Frygt for Tuberculose	1	—	-	-	—
Pneumoni	1	—	-	-	—
Forkjölelse	1	—	-	-	—
Tandpine	1	—	-	-	—
Typhus	1	—	-	-	—
Hjernebetændelse	1	—	-	-	—

Fra Asylet udgik i Löbet af Aaret 214; deraf helbredede 60, bedrede 50, uhelbredede 92 og 12 döde.

I Lighed med de tidligere Aarsberetninger skal jeg for de Döde, der ere obducerede, give et kort Referat af de væsentligste Sygdomsphænomener og Obduktionsfundet. En af de Döde, en Mandsperson, der led af Paralysis generalis, blev efter Familiens Önske ikke obduceret.

De övrige ere:

No. 1. M. N., 66 Aar gammel Arbeider, indkom 20de Januar 1868 for Melancholi og döde 22de Februar 1870. Hovedphænomenerne vare: Deprimeret Sindsstemning, Sövnlöshed, Smertefornemmelser i Underlivet og træg Afföring; Synshallucinationer havde af og til været tilstede og han havde för Indlæggelsen gjort et alvorligt Selvmordsforsög. Under Opholdet paa Asylet var han stadig plaget af træg Afföring, ligesom der temmelig stadig observeredes Ansamling af haarde Excrementmasser i Tarmene. Ved Obductionen fandtes: Dura mater omslutter kun löst Hjernesubstantsen. De tynde Hinder er noget fortykkede i Parietalregionen, melkehvide af Farve og geleagtige af Consistents; i de övrige Partier gjennemsigtige. I Subarachnoidalrummet temmelig rigelig Serum. Sideventriklerne stærkt udspændte af Serum. Hjernens Substants bleg og fast; dens Corticalsubstants yderst ubetydelig afstikkende fra Medullærsubstantsen. I flere af Hjernekarrene ateromatös Degeneration, samt enkelte aneurismatiske Udvidninger. I begge Lunger dels hypostatisk Overfyldning, dels Ödem. I Colon descendens 3 Forsnævringer, hvoraf den midterste neppe tillader en Pennepose at passere.

No. 2. A. J., Fisker, 64 Aar gammel, indkom 17de December 1869 for Melancholi og döde 23de Februar 1870. Han var nedstemt og ængstelig; troede, at han var fordömt og sagde, at han havde stödt an mod alle Budene. Han led derhos af Sövnlöshed og Obstipation. Ved Obduktionen fandtes: Ubetydelig Fordunkling af de tynde Hinder paa enkelte Steder med nogen serös Ansamling under; nogen foröget Afstand mellem enkelte Gyri, samt Hjernesubstantsen noget fast. I Aorta og en af dens Klapper ateromatöse Afsætninger. Venstre Lunge ödematös og med et mörkt Infarkt i nederste Lap; i hele höire Lunge dels graa, dels röd Hepatisation. Tarmene noget udspilede af Luft, men i normalt Leie; paa Midtpartiet af Colon transversum findes en $1\frac{1}{2}$ Tomme lang Forsnevring med Fortykkelse af Vævet og som med Nöd tillader Tarmsaxen at passere.

No. 3. E. P. 47 Aar gammel, indkom 12te Juli 1865, lidende af Melancholi. Han havde fört et omstreifende og uordentligt Liv og tidligere havt et Anfald af Delirium tremens. Han havde en udpræget melancholsk Habitus, var ængstelig og klagede over, at Synden forstyrrede hans hele Krop. I 1866 begyndte der at vise sig Tegn til en Lungelidelse. Han holdt da i længere Tid Sengen og angav sig at være i uafladelig Kamp med Fristelserne og Vantroen, samt foretog de forunderligste Fagter for at undgaa dem.

Det fölgende Aar havde han en Pneumoni i venstre Lunge; senere tiltog Brystsygdommen mere og mere og han döde 27de Marts 1870. Obduktionen viste: Lacunar noget tyk; Dura mater til begge Sider langs sulcus longitudinalis adhærent til de tynde Hinder; i disse noget Ödem. Hjernesubstantsen anæmisk og noget fast. I Lungerne fandtes foruden betydeligt purulent Secret i Bronchierne, Ödem og i höiere Lunge 2 mindre Caverner.

No. 4. H. H., Haandværker, 46 Aar gammel, led af Paralysis generalis. Han indlagdes förste Gang paa Asylet i 1867. Han havde i længere Tid været meget drikfæl-

dig og havde dette Aar et Anfald af Delirium tremens, hvoraf Symptomerne snart svandt men efterlod en vis Uro og Rastlöshed samt Hukommelsesslövhed. Stemningen var vexlende; snart var han barnagtig klynkende, snart var han tilfreds og fölte sig stærk og rask. Der var nogen Hæsiteren ved Talen og venstre Ansigtshalvdel syntes noget slap. Saavidt oplyst, skal han aldrig have lidt af Syphilis. Han kom sig ganske godt og udskreves samme Aar i Bedring.

11te Mai 1870 indlagdes han for 2den Gang. Han havde da nylig havt et epileptiformt Anfald, havde begyndende Liggesaar paa Nates og var i det hele i en meget debil Tilstand. Efter 6 Dages Ophold paa Asylet döde han 17de Mai 1870.

Ved Obduktionen fandtes: Dura mater paa flere Steder fast adhærent til Lacunar, noget tyk og paa Udsiden med flere ujevne Partier efter de overrevne Tilheftninger. Paa Indsiden aldeles glat. De tynde Hinder overalt stærkt blodfyldte og især fortil fortykkede, perlemorfarvede, tildels med underlöbet Serum; ved deres Aflösning fra Hjernemassen fölger större og mindre Partier af denne med. Paa Hjernens Overflade saavel fortil som bagtil henimod Occipitaldelen nogle fingerformige Impressioner fyldte med Serum. Hjernesubstantsen noget fast med temmelig rigelige, mörke Blodprikker. I Ventriklerne ubetydelig serum. Medulla spinalis föles i det nedre Parti omtrent fra Midten af Rygdelen tydelig fastere af Consistents, saa der endog paa enkelte Steder föles en tydelig Modstand mod Kniven og höres en svag Lyd ved Overskjæringen. I dens nedre Del var desuden nogen röd Overfyldning, navnlig i dens graa Substants. Forresten fandtes i Aorta nogen ateromatös Degeneration og i nedre Lap af begge Lunger nogen Hypostasi.

No. 5. A. H. A. 69 Aar gammel Husmandskone, indkom i Marts 1870 for Melancholi. Hun havde i Barndommen lidt af Syphilis, som Fölge af hvilken hun havde en Depression af Næseryggen. Efter i nogen Tid at have lidt af Hovedpine forbunden med Hikke og heftige epileptiforme Anfald, hvilke sidste hun dog ogsaa tidligere af og til havde lidt af i mildere Form, begyndte Sygdommen 14 Dage för Indlæggelsen i Asylet med Vildelse, Hallucinationer, stor Angst og Selvmordstrang. Under Opholdet paa Asylet havde hun hyppige Anfald af Uro og Angst, saa hun undertiden skreg höit; desuden havde hun idelige krampagtige Rykninger næsten i hele Legemet. Tilstanden holdt sig næsten uforandret indtil hun den 2den Juni temmelig hurtig collaberede og döde samme Dag. Der fandtes: Hjerneskallen temmelig tyk med stærke Indtryk af Pachyoniske Glandler. De tynde Hinder paa Hjernens övre Flade, især i Isseregionen og langs Karrene noget fortykkede og uklare men löstes med Lethed fra Hjernesubstantsen. Hjernemassen af normal Consistents og Blodmængde. I Ventriklerne ubetydelig serum. Forövrigt fandtes stærk Blodoverfyldning og Ödem i begge Lunger. De tykke Tarme voluminöse; Colon transversum danner en lang nedadhængende Slynge, der tilligemed Colon descendens indeholdt knollede Excrementer i stor Mængde.

No. 6. J. E. 30 Aar gammel Gaardbruger, hvis Sygdom, Melancholi, ved Indkomsten i Asylet 25de Mai angaves 14 Dage gammel og havde ytret sig foruden ved de almindelige Phænomener af Melancholi ved stærk Selvmordstrang. Et Par Dage efter Indkomsten blev han febrilsk med freqvent Puls, tör belagt Tunge og noget freqvent Respiration. Der blev funden en Fractur af forreste Ender af 2den og 3die Costa paa höire Side, hvilken efter hans Ledsageres Opgivende antages opstaaet under Hidreisen, idet han ombord ifört Tvangströie var tørnet med Brystet mod en Gjenstand paa Dækket. Under tiltagende adynamiske Febersymptomer döde han den 4de Juni og ved Obduktionen fandtes: Under de tynde Hinder især i begge Tindingsregioner nogen serös Ansamling. Paa Basis af Hjernen er de tynde Hinder ubetydelig hvidlige, intetsteds adhærent til Hjernen. Hjernemassen af almindelig Consistents, temmelig stærkt blodprikket; ikke ubetydelig serum i Sideventriklerne og paa sammes Vægge og i Plexus sees Venerne stærkt fyldte med Blod. 2den og 3die Costa paa höire Side fandtes fracturerede i forreste Parti. Fracturenderne, der vare skarpe og i nogen Udstrækning blottede for Periost, vare omgivne af en Absceshule, indeholdende purulent, blodblandet Vædske, og var paa Undersiden ved fibrinöse Afleiringer fæstet til höire Lunge. I nedre Lap af höire Lunge stærk Blodoverfyldning; i venstre nedre Lap hypostatisk Pneumoni. I venstre Nyres Corticalsubstants fandtes en nödstor og tæt omkring samme flere smaa pusfyldte Foci.

No. 7. H. J. 47 Aar gammel Arbeider, indkom 6te Juni 1870 lidende af Melancholi. Det er ikke oplyst, hvorlænge han havde været syg för Indlæggelsen i Asylet, men Phænomenerne havde været de for Melancholi almindelige. Dertil havde han gjort Selvmordsforsög samt gjort et Forsög paa at tage Livet af sin Kone ved Kvælning.

Paa Asylet forholdt han sig rolig, men viste sig nedstemt og indesluttet og ytrede kun, at han var en stor Synder. Han blev holdt under stadig Bevogtning Nat og Dag, men om Morgenen den 15de s. M. benyttede han Anledningen medens Vogteren fulgte en anden Patient ud til at springe ud af Vinduet gjennem en Rude fra 2den Etage. Som Grund til sin Handling angav han strax, at det skede, for at Guds Straffedom kunde fuldbyrdes. Der opstod strax betydelige Smerter i Bækkenregionen og Ischuri, og under Phænomener af en begrændset Peritonitis i nederste Del af Underlivet, döde han 12 Dage efter Læsionen. Ved Obduktionen fandtes Brud af rami horizontales oss. pub. paa begge Sider af Symphysen, samt af ramus descendens os. pub. paa venstre Side og endvidere Lösning af symphysis ileo-sacralis sinistr. Fra Symphysen opover til henimod Navlen fandtes mellem Underlivs-Bedækningerne og Peritoneum en större Hulhed fyldt med en dels blodig purulent, dels gelatinös meget seig Masse. Under Forsögene paa at udtömme samme aabnedes Urinblæren, hvis överste og forreste Væg begrændsede ovennævnte Hulhed nedad. Urinblærens indvendige Flade af normalt Udseende. Til begge Sider i Underlivet fandtes et omtrent 2 Tommer langt begrændset Exsudat, der sammenklæbede Tarmslyngerne; forresten intet Exsudat i Underlivshulheden.

I Brysthulen fandtes i begge Lunger hypostatisk Overfyldning i de nedre Partier og forresten Ödem. I Hjernehulen fandtes noget Ödem under de tynde Hinder, der hist og her var ubetydelig fordunklede. Paa enkelte Steder især i höire Isseregion saaes noget forstörret Afstand mellem Gyri, hvorved fremkom Gruber fyldte med serum. Hjernesubstantsen syntes af normal Fasthed og Farve; i höire ventr. lateral noget, i venstre næsten intet serum.

No. 8. M. G. 50 Aar gammel Gaardmandskone, indkom 10de August 1870 for Melancholi. Hun havde for 7—8 Maaneder siden begyndt at klage over Trykken for Brystet op mod Hovedet med Banken og Fortumlethed i samme, samt Sövnlöshed; dertil sluttede sig melancholsk Forstemning med stadig Klynk og Jammer. Syns- og Hörelseshallucinationer havde været tilstede. Hun var temmelig afmagret og Kræfterne smaa. Faa Dage efter Indkomsten angrebes hun af en Pneumoni i venstre Lunge, der hurtig udbredte sig og hvoraf hun 19de August döde. Ved Obduktionen fandtes: De tynde Hinder over basis cerebri, især over den lille Hjerne, noget uklare og stribevis fortykkede. Hjernesubstantsen noget fugtig. I Sideventriklerne lidt serum og plexus ödematöse. Hele venstre Lunge, med Undtagelse af et lidet Parti opad, hvori Ödem, hepatiseret og af graalig brun Farve. I nedre Lap af höire Lunge noget Ödem. I Underlivet fandtes ventriculus noget udvidet, men forresten normal. Lever og Nyrer noget blodfulde.

No. 9. P. L. 69 Aar gammel Husmandskone indkom 8de August 1870 for Melancholi, hvoraf hun havde havt 2 tidligere Anfald og var bleven behandlet her i Asylet. Hun udgik sidste Gang helbredet 20de Juli 1861. Da hun for nogen Tid siden havde begyndt at vise sig ængstelig og urolig, indkom hun nu paany. Hun var ved Indkomsten i en temmelig medtagen Tilstand; led af udbredt Bronchit med besværlig Expectoration, uregelmæssig Hjerteaction, Diarrhoe samt stærk Feber. Under tiltagende Afkræftelse döde hun 22de August. Ved Obduktionen bemærkedes stærk Sammenvoxen mellem dura mater og Hjerneskallen. Duras indre Flade glat. De tynde Hinder over den lille Hjernes Midtparti samt tildels over pons lidt melkeagtig fordunklede. Ubetydelig serum i Sideventriklerne; noget Ödem i plexus. I Lungerne fandtes Bronchit og Ödem. Hjertet var noget stort og slapt med bleg Muskulatur; dets Spids var ved en gammel strengformig Sammenvoxning hæftet til Pericardium. Klapperne sunde. Ventriculus var betydelig udvidet og paa dens lille Curvatur henimod Pylorus saaes et cicatriceformigt Parti med Sammentrækning af Slimhinden. Slimhinden forresten normal og ved Pylorus intet Sygeligt at bemærke.

No. 10. H. J. 55 Aar gammel Husmand. Han havde siden 1837 lidt af hyppige epileptiske Anfald. I 1847 indfandt der sig förste Gang Mani efter Anfaldene og i de derpaa fölgende 4 Aar indfandt der sig 3—4 Gange aarlig maniakale Anfald efter epileptiske. De maniakale Anfald gik hastig over, men vare meget intense, saa han blev farlig for alle sine Omgivelser og engang havde han nær dræbt sit Barn. Han indkom i Asylet

1ste November 1855 og paa et Par Maaneder nær opholdt han sig den hele Tid senere paa Asylet. De epileptiske Anfald holdt sig uforandrede, eller tiltoge snarere i Hyppighed, men de maniakale Anfald bleve mindre voldsomme og viste sig især i den senere Tid mere som Fortumlethed og Slövhed. I det sidste Aar af hans Liv fremkom der lidt efter lidt forskjellige paralytiske Tilfælde; saaledes i Tungen först med hæsiterende Tale, senere saagodtsom aldeles uforstaaelig; der kom Vanskelighed ved Tygningen og Synkningen, Svaghed i Extremiteterne især paa venstre Side, samt Svækkelse i Exspirationsmusklerne. Han led i den sidste Tid af Bronchit med vanskelig Expectoration og under tiltagende Afkræftelse döde han 21de Oktober 1870. Obduktionen viste, foruden Hypostase og Ödem i Lungerne, samt muco-purulent Secret i Bronchierne, — Lacunar temmelig tyk og kompakt. Dura mater temmelig fast adhærent til Lacunar; dens ydre Flade paa flere Steder med hvidlige, opake Fortykkelser. De tynde Hinder paa Overfladen med stribet, perlemoragtig Fordunkling, aflöses uden vedhængende Hjernesubstants; under samme nogen serös Ansamling, hist og her med Atrophi af enkelte Gyri. Hjernesubstantsen af normal Consistents, temmelig stærkt blodprikket. Ved Ventriklerne intet at bemærke. Rygmarven blev ikke undersögt.

No. 11. N. T. 60 Aar gammel Arbeider, indkom i Juni 1867 med Recidiv af Melancholi. Han var da ængstelig og bekymret især for sit Udkomme; han forholdt sig stille og taus, laa ofte tilsengs og kunde intet foretage sig. Til enkelte Tider havde han vægret sig for at tage Næring til sig. I den sidste Tid laa han stadig tilsengs; der kom Symptomer paa en Brystlidelse og han döde stærkt emacieret 13de November 1870. Ved Obduktionen fandtes Bronchit, en Mængde ostagtige Knuder og Ödem i begge Lunger. I Hjernehulen fandtes de tynde Hinder paa Overfladen lidt stribet fordunklede med noget Ödem under, samt paa enkelte Steder noget forstörret Mellemrum mellem Gyri.

Den kliniske Undervisning, der er holdt af Direktören i begge Semestre, besögtes i förste Semester af 1 examineret Læge og 1 Studerende, og i andet Semester af 4 Studerende.

Med Hensyn til Sundhedstilstanden, der i det Hele maa betegnes som god, henvises til vedlagte Fortegnelse over de intercurrerende Sygdomstilfælde.

Det i Generalberetningen for 1869 Pag. 8 omhandlede Colonisationsspörgsmaal befinder sig i uforandret Stilling, idet den omhandlede Nybygning netop nu (September 1871) er bragt under Tag, men endnu ikke indredet.

Intercurrerende Sygdomme i Aaret 1870.

Sygdom.	Sum.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Abscessus	7	-	1	-	1	2	-	1	1	1	-	-	-
Angina	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Bronchitis	4	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-
Carbunculus	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Combustio	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Contusio	4	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-
Conjunctivitis	3	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Diarrhoe	27	1	2	2	1	2	3	1	5	5	3	1	1
Erysipelas	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fractura costæ	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-		-
— radii	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— pelvis	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Febris catarrhalis	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Furunculus	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Gastritis catarrhalis	5	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gangræna pulmonum	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glaucoma	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Hydarthrus genu	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Laryngitis	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lymphangitis	2	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Parotitis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Panaritium	8	1	2	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Phlegmone	3	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-
Pleuritis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Pneumonia	4	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-
Pernio	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Othæmatom	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Otitis	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Rheumatismus	4	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Scarlatina	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Varicellæ	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vulnus	4	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-
Ulcus cruris	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Summa	104	9	9	7	14	8	6	4	13	9	16	6	3

EX

af Gaustad Sindssygeasyls

Sygdomme.	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Indkomne.		U d		
					Helbredede.		I
	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mæn
Melancholia	32	41	42	41	10	14	1
Mania	27	38	50	28	23	8	1
Stupiditas	1	1	4	-	1	-	
Delirium tremens	-	-	-	-	-	-	
Dementia	64	40	25	25	1	2	
Idiotismus congenitus	--	2	1	-	-	-	
— aquisitus	4	3	1	1	-	-	
Epilepsia	3	-	4	-	-	-	
Paralysis generalis	4	-	3	-	-	-	
Til Observation	-	-	4	1	1	-	
Tilsammen	135	125	134	96	36	24	2
Totalsum	260		230		60		

Overensstemmende med Personalprotokollen.

Gaustad i Kontrolkommissionen den 13de Januar 1871.

Ludvig Barfoed. **Chr. Egeberg.** **L. Dahl.**

KT

alprotokol for Aaret 1870.

Uhelbredede.		Døde.		Belæg ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aaret behandlede Syge.		Dageantal.
Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	Mænd.	Qvinder.	
11	15	6	3	37	45	74	82	27288
8	9	-	-	35	36	77	66	27198
1	1	-	-	2	-	5	1	854
-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	19	-	-	63	41	89	65	38331
1	-	-	-	-	2	1	2	791
1	1	-	-	4	3	5	4	2699
1	-	1	-	4	-	7	-	1818
1	-	2	-	2	-	7	-	1075
2	-	-	-	1	1	4	1	223
47	45	9	3	148	128	269	221	100277
92		12		276		490		

Gaustad den 12te Januar 1871.

Ole Sandberg.

E X T

af Gaustad Sindssygeasyls Behan

Tvan

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvang.			Tvangsmid
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Ödelæggelseslyst	1	1	2	Tr
Ödelæggelseslyst og Uro	2	-	2	Tröie
Selvbeskadigelse	2	2	4	Tr
Voldsomhed	1	-	1	Indes

Arbei

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnits arbeide	
	Mænd.	Kvinder.
Brændehugning	$20\frac{211}{308}$	-
Husgjerning	$17\frac{40}{308}$	$12\frac{271}{308}$
Drevplukning	$15\frac{209}{308}$	-
Gaards- og Havearbeide	$18\frac{48}{308}$	$4\frac{42}{308}$
Snedkerarbeide	$1\frac{45}{308}$	-
Skomagerarbeide	$\frac{269}{308}$	-
Malerarbeide	$\frac{88}{308}$	-
Söm	-	$23\frac{186}{308}$
Uldtilvirkning	-	$12\frac{188}{308}$
Vævning	-	$1\frac{10}{308}$
Uhrmagerarbeide	$\frac{28}{308}$	-
Smedearbeide	$\frac{14}{308}$	-
Charpiplukning	$\frac{91}{308}$	$\frac{94}{308}$
Sneskufning	$\frac{15}{308}$	-
	$74\frac{134}{308}$	$54\frac{175}{308}$

K T

protokol for Aaret 1870.

...ed.	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
	13 Dögn 12 Timer.	
	4 — 12 —	
	17 — 21 —	
	7 —	

...hed.

	Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.
	Ved den kvindelige Haandgjerning er udfört: 167 Linneder, 249 Nattröier, 16 Par Vanter, 77 Par Strömper, 120 Kjoler, 4 Tröier, 53 Benklæder, 133 Underskjört, 57 Skjorter, 129 Forklæder, 171 Törklæder faldet, 2 Underbuxer, 63 Par Strömper paabundne, Væ1ning af 98 Alen Værken; Reparation af 9917 Par Strömper, 1246 Skjorter, 1049 Linneder, 804 Tröier, 1005 Benklæder, 655 Skjörter, 843 Kjoler, 334 Madrasser, 603 Lagen, 435 Pudevar, 284 Haandklæder, 290 Uldtepper. Paa Skomagerværkstedet arbeidet: 21 Par Mandsstövler, 86 Par Mandssko, 126 Par Fruentimmerstövler, 1 Par Fruentimmersko. Paa Snedkerværkstedet arbeidet: 1 dobbelt Klædeskab, 2 Brændekasser, 4 Brændebaarer, 3 Gardintrapper, 2 Vadskevandsstole, 6 Vandbötter, 1 Sopha, forskjellige Döre og Vinduer, samt en hel Del Reparationer af forskjellig Slags. Ved Oplösning af gammelt Tougværk udbragt: 116 B℔ Drev. I Vedgaarden opskaaret og klövet: 182 Favne Birkeved, 48 Favne Furuved, 689 Favne Granved. Paa Bogbinderværkstedet arbeidet mod Refusion for 1 Spd. og for Asylet for 22 Spd. 82 Sk.

BALLANCE-

over Indtægts- og Udgiftsbeløb efter de forskjellige

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning** fra Aaret 1869: I Kassa	2192	106		
Restancer efter Kasseregnskabet	9024	21	11217	7
B. **Kurpenge og Udlæg**:				
1. Kurpenge	36149	67		
2. Refusion for diverse Udlæg	2278	17	38427	84
C. **Jordbruget**:				
1. Viktualier leveret til Asylet	4884	94		
2. Diverse Kjørsel til Beløb	750	-		
3. Kjørsel af Kul	181	110		
4. Smedearbeide til Asylets Bygninger	68	94		
5. — - — Haverne	2	-		
6. Gjødsel til Haverne	100	48		
7. Godtgjørelse for Cellevask udført af Gaardspigen	36	-		
8. 280 Alen Tømmer a 5 Sk.	11	80		
9. 35 Favne Brænde a 9 Mark	63	-		
10. 20 Skpd. Sengehalm a 84 Sk.	14	-		
Kontante Indtægter:				
a. Afgifter	33	-		
b. Salg af Grise, Kalve, Ben, Korn m. m.	194	115		
c. for leveret Melk til Asylets Betjente	173	16		
	6513	77		
Beholdningernes Forøgelse af Besætning, Kornvarer m. m.	156	93	6670	50
D. **Gartneriet**:				
1. Grønsager leveret til Asylet	415	36		
2. Kontant ved Salg af Træer og Andet	101	40	516	76
E. **Arbeidsvirksomheden**:				
1. a. Refusion for oparbeidede Klæder m. m. samt for Reparationer i Aarets Løb, konf. Regnskaberne for den kvindelige Haandgjerning, Skomagerværkstedet og Bogbinderværkstedet	1418	44		
b. herfra drages den i Aarets Løb forøgede Beholdning	88	76	1329	88
c[1]. Til Reparation af Syges Tøi uden Refusion .	87	1		
c[2]. Til Reparation af diverse Bøger til Kirken, Bibliotheket etc. samt nye Bøger og Reparationer til Kontorerne konf. Bogbinderregnskabet . .	22	82		
d. Klædningsstykker til Jordbrugets Lægdslemmer konf. Udgiftssiden	7	106		
2. a. kontant ved Salg af Drev	42	119		
b. Drev til Brug i Asylet og paa Avlsgaarden .	4	24		
Lateris	164	88	58161	65

OVERSIGT

ved Gaustad Asyl førte Regnskaber for Aaret 1870.

Udgift:			Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. 1. **Jordbruget:**						
1. Ffter Kasseregnskabet			4027	113		
2. Kost til Tjenerskabet, konf. Jordbrugsregnskabet			465	-		
3. Klædningsstykker fra Asylets Magasin, konf. Indtægtssiden			7	106		
4. Lys og Olie, konf. Jordbrugsregnskabet . .			40	-	4540	99
A. 2. **Haverne og Planteskolen:**						
Ffter Kasseregnskabet			242	91		
Gjødsel fra Jordbruget for			100	48		
Smedarbeide til Haverne			2	-	345	19
B. **Bygningerne og Vandledningen:**						
1. Efter Kasseregnskabet			2527	58		
2. Drev til diverse Forbrug, konf. Indtægtssiden . .			4	24		
3. Smedarbeide, konf. Jordbrugsregnskabet			68	94		
4. Stolpetømmer, konf. Do.			11	80	2612	16
C. **Inventariet:**						
Efter Kasseregnskabet			1841	12		
1. Nyt Inventarium og Reparationer fra Asylets Værksteder			325	64		
2. Sengehalm til Madrasfyld, konf. Jordbrugsregnskabet			14	-	2180	76
D. **Lönninger**					7037	45
E. **Til Syges Adspredelse, Flittighedsbelønninger o. desl.** .					303	2
F. **Forpleiningen:**						
1. Efter Kasseregnskabet			13108	42		
2. Viktualier fra Jordbruget og Haverne .	5300.	10				
herfra drages ovenanførte Kostpenge 465. -						
samt Talg af det indkjøbte Kjød til Støbning 37. 32						
	502	32	4797	98	17906	20
G. **Belysningen:**						
Efter Kasseregnskabet	1148.	44				
og Talg til Lys, konf. Forpleiningen . . .	37.	32				
	1185.	76				
herfra drages Jordbrugets Forbrug af omhandlede Vare med	40.	-			1145	76
H. **Brænde og Kul:**						
Efter Kasseregnskabet			2647	114		
og for Kjørsel samt for leveret Brænde, konf. Jordbrugsregnskabet			244	110	2892	104
Lateris					20100	77

			Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
		Transport	164	88	58161	65
	3.	Udbytte af Beholdning samt af indkjøbte Træmaterialier, Bolster, Krølhaar m. m. i Aarets Løb. Nyt Inventarium og Reparationer paa gammelt Do. for	325	64	490	36
F.	1.	Kontant ved Salg af Melk og Fløde fra Asylets Kjøkken	121	70		
	2.	Do. for Extrabespisning i Asylet	191	86		
	3.	Do. for solgte Klude m. m.	27	16		
	4.	Renter af indsatte Penge i Sparebanken	32	88		
	5.	Ifølge Decision til Antegnelserne i Regnskabet for 1868	37	47		
	6.	Refusion for Landskyld	2	6	412	73
		Summa			59064	54

		Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
	Transport			20100	77
I.	**Medikamenter, Instrumenter o. desl.**			678	52
K.	**Bibliotheket,** efter Kasseregnskabet			54	93
L.	**Kontorudgifter:**				
	Efter Kasseregnskabet	186	89		
	samt til Vedligeholdelse og Anskaffelse af nye Bøger m. m. uden Refusion, konf. Bogbinderregnskabet	22	82	209	51
M.	**Materialier til Arbeidsvirksomheden:**				
	Efter Kasseregnskabet			1224	9
N.	**Vask og Renholdelse:**				
	Efter Kasseregnskabet	516	49		
	og for udført Cellevask, konf. Jordbrugets Regnskab	36	-	552	49
O.	**Tilfældige Udgifter:**				
	Efter Kasseregnskabet	731	40		
	og for Vedligeholdelse af Syges Tøi, konf. Indtægtssiden	87	1		
	Derhos ifølge Decision til Antegnelserne til Kasseregnskabet for 1868	5	10	823	51
P.	**Udlæg som refunderes:**				
	Efter Kasseregnskabet			2278	17
Q.	**Renter og Afdrag**			919	114
	Omdragssummer:				
	1. For Hentning fra Byen	750	-		
	Hertil lægges de under Konto C. paa Indtægtssiden for Balancens Skyld opførte	156	93	906	93
	Beholdning:				
	1. Restancer efter Kasseregnskabet	9927	82		
	2. Kontanter	2525	66	12453	28
	Summa			59064	54

GENERALBERETNING

FRA

GAUSTAD SINDSSYGEASYL

FOR

AARET 1871.

VED

OLE SANDBERG,
DIREKTØR.

CHRISTIANIA.
TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.
1872.

Efterat jeg ved min i „Aftenbladet“ og i særskilte Aftryk meddelte administrative Oversigt har stræbt at fremstille et populært Billede af Gaustad Asyls Virksomhed i de første femten Aar, og efterat jeg ved min i Norsk Magazin for Lægevidenskaben og særskilt Aftryk meddelte kliniske Femtenaarsberetning har søgt for Fagmænd at fremstille Virksomhedens Resultater, agter jeg at indskrænke den mig efter Sindssygeloven paahvilende aarlige Generalberetning til en mere kortfattet schematisk Oversigt.

Men da jeg forrige Aar paa Grund af ovennævnte Arbeider maatte undlade at afgive Generalberetning (hvilken dog paa mine Vegne besørgedes af Reservelæge Semer), vil jeg for denne Gang følge den hidtil benyttede Fremgangsmaade og omhandle saavel den økonomiske som den medicinske Afdeling. Altsaa

I. Den økonomiske Afdeling.

Den finder jeg Opfordring til at omhandle noget omstændeligere end sædvanligt, dels fordi det til en fuldstændig Oversigt over Asylets Virksomhed er nødvendigt, at de økonomiske Forhold ligesaa vel som de administrative og medicinske belyses, dels fordi der nu foreligger et ved dertil af Departementet udvalgte Mænd tilveiebragt faktisk Grundlag.

Forinden jeg gaar over til at meddele i al Korthed de ved denne Undersøgelse vundne Resultateter, skal jeg tillade mig at meddele den efter Asylets forskjellige Regnskaber sammenstillede Ballanceoversigt.

BALLANCE-

over Indtægts- & Udgiftsbeløb efter de forskjellige

Indtægt:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. **Beholdning** fra Aaret 1870 i Kassa	2526	66		
Restancer efter Kasseregnskabet	9927	82	12454	28
B. 1. **Kurpenge**	38230	42		
2. Refusion for diverse Udlæg	2634	111	40865	33
C. **Jordbruget**:				
1. Viktualier leveret til Asylet	5129	22		
2. Diverse Kjørsel til Beløb	750	-		
3. Kjørsel af Kul	190	70		
4. Smedearbeide til Asylets Bygninger	29	74		
5. do „ — Haverne	3	24		
6. Gjødsel til Haverne	140	-		
7. For leveret Brænde til Asylet	57	-		
8. Godtgjørelse for Cellevask udført af Gaardspigen	36	-		
9. Contante Indkomster:				
a. Afgifter	25	-		
b. Salg af Grise, Kalve, Korn, Been, 1 Hest m. m.	409	5		
c. Godtgjørelse for Legdslemhold	108	97		
d. For leveret Melk til Asylets Betjente	190	1		
	7068	53		
Fragaaer som formindsket Beholdninger . . .	13	52	7055	1
D. **Gartneriet**:				
1. Grønsager leveret til Asylet	339	45		
2. Contant ved Salg af Træer og Andet	80	8	419	53
E. **Arbeidsvirksomheden**:				
1. a. Refusion for oparbeidede Klæder m. m. samt for Reparation i Aarets Løb konf. Regnskaberne for den kvindelige Haandgjerning, Skomagerværkstedet og Skrædderværkstedet . .	1587	31		
b. og af Beholdningen for f. A.	2	27	1589	58
c¹. Til Reparation af Syges Tøi uden Refusion. .	93	28		
c². Klædningsstykker til Jordbrugets Legdslemmer, conf. Udgiftssiden	5	109		
2. a. Contant ved Salg af Drev	129	78		
b. Drev til Brug i Asylet og paa Avlsgaard . .	3	30		
3. Udbytte af Beholdning samt af indkjøbte Træmaterialier, Bolster, Krølhaar m. m. i Aarets Løb. „Nyt Inventarium og Reparation paa gammel do. for“	230	-		
Bygningsreparationer	430	-	892	5
F. 1. Contant ved Salg af Melk og Fløde m. m. fra Asylets Kjøkken	151	102		
2. Do. for Extrabespisning i Asylet	154	60		
3. Do. for solgte Klude m. m	25	8		
4. Renter af indsatte Penge i Sparebanken	40	68		
Lateris	371	118	63275	58

OVERSIGHT

ved Gaustad Asyl førte Regnskaber for Aaret 1871.

Udgift:	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
A. 1. **Jordbruget**:				
1. Efter Kasseregnskabet	3765	103		
2. Kost til Tjenerskabet, conf. Jordbrugsregnskabet	465	-		
3. For leveret Klædningsstykker fra Asylets Magasin, conf. Indtægtssiden	5	109		
4. Lys og Olie, conf. Jordbrugsregnskabet . . .	40	-	4276	92
A. 2. **Haverne & Planteskolen**:				
Efter Kasseregnskabet	222	110		
Gjødsel fra Jordbruget for	140	-		
Smedarbeide til Haverne, conf. Jordbrugsregnskab	3	24	366	14
B. **Bygningerne, Gas & Vandledning**:				
1. Efter Kasseregnskabet	2556	14		
2. Smedearbeide, conf. Jordbrugsregnskabet	29	74		
3. Drev til diverse Forbrug, conf. Indtægtssiden . .	3	30		
4. Indredning af 1 Plads og til Bygningsreparationer	430	-	3018	118
C. **Inventariet**:				
Efter Kasseregnskabet	2562	11		
Nyt Inventarie og Reparationer fra Asylets Værksteder	230	-	2792	11
D. **Lønninger**			7329	78
E. **Til Syges Adspredelse, Flittighedsbelønninger o. desl.** .			283	44
F. **Forpleiningen**:				
1. Efter Kasseregnskabet	12790	52		
2. Viktualier fra Jordbruget og Haverne 5468. 67 herfra drages ovenanførte Kostpenge 465. - samt Talg af det indkjøbte Kjød til Støbning af Lys og til Salg . . . . 56. 48 — 521. 48	4947	19	17737	71
G. **Belysningen**:				
Efter Kasseregnskabet	1312	50		
og Talg til Støbning af Lys og til Salg (conf. Forpleiningen)	56	48		
	1368	98		
herfra drages Jordbrugets Forbrug af omhandlede Vare med	40	-	1328	98
H. **Brænde og Fyrkul**:				
Efter Kasseregnskabet	3447	48		
og for Kjørsel samt for leveret Brænde (conf. Jordbrugsregnskabet)	247	70	3694	118
I. **Medikamenter, Instrumenter o. desl.**			776	98
K. **Bibliotheket**:				
Efter Kasseregnskabet			63	77
Lateris			43568	99

	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
Transport	371	118	63275	58
5. Ifølge Decision til Antegnelserne i Regnskabet for 1869	7	44		
6. Refusion for Landskyld	2	16	381	58
Summa			63656	116

	Spd.	Sk.	Spd.	Sk.
Transport			43568	99
L. **Kontorudgifter:**				
Efter Kasseregnskabet			115	9
M. **Materialier til Arbeidsvirksomheden:**				
Efter Kasseregnskabet			1211	95
N. **Vask og Reenholdelse:**				
Efter Kasseregnskabet	616	36		
og for udført Cellevask (conf. Jordbrugsregnskabet) .	36	-	652	36
O. **Tilfældige Udgifter:**				
Efter Kasseregnskabet	770	39		
og for Vedligeholdelse af Syges Tøi (conf. Indtægtssiden)	93	28		
Derhos ifølge Decision til Antegnelserne i Kasseregnskabet for 1869	11	101	875	48
P. **Udlæg som refunderes:**				
Efter Kasseregnskabet			2634	111
Q. **Renter og Afdrag**			1456	23
Omdragssummer:				
For Hentning fra Byen	750	-		
fradrages de under Konto C for Balancens Skyld opførte	13	52	736	68
Beholdning:				
1. Restancer	9887	70		
2. Contanter	4418	37	14305	107
Summa			63656	116

Til nærmere Oplysning meddeles herved følgende:

Indtægtssiden.

Kurpengene overstige paa Grund af det stærke Belæg det paaregnede Beløb med omtrent 3500 Spd.

Jordbruget viser omtrent 600 Spd. større Indtægt end paaregnet; og da Udgifterne ere henved 150 Spd. mindre end kalkuleret, saa er Overskuddet omtrent 700 Spd større end ved Budgetopgjøret antaget.

Gartneriet har givet en Indtægt af 419 Spd. istedetfor de paaregnede 340 Spd.; men Udgiften er 366 Spd. istedetfor de kalkulerede 300 Spd., saa Ballancen er omtrent som paaregnet.

Arbeidsvirksomheden har givet 2481 Spd. istedetfor de paaregnede 1830, medens der af Materialier er indkjøbt for henved 400 Spd. mindre end paaregnet.

Den kontante Indtægt for Madfedt, Fremmedes Bespisning osv. under diverse Poster har udgjort 381 Spd. i Stedet for de paaregnede 100 Spd.

Af Indtægter er altsaa indkommet adskilligt mere end paaregnet, men dette behøvedes ogsaa for at kunne bære de med det stærke Belæg forbundne forøgede

Udgifter:

A. Jordbruget og A² Haverne ere ovenfor omhandlede.

B. Bygninger, Gas og Vandledning. Udgifterne vare anslaaede til 3050 og have udgjort 3018 Spd., saa Overslaget maa siges at have holdt godt Stik.

C. Inventariet var beregnet til 2230 Spd. og har kostet 2792, en Overskridelse, som staar i rimeligt Forhold til det forøgede Belæg. Deraf fløde nemlig til enkelte Tider Overfylding, som begunstigede Sønderriven og Ødelæggelse af fast og løst Inventarium.

D. Lønningerne ere bevilgede med omtr. 7000 Spd. og have udgjort 7329 Spd. Denne Overskridelse staar i Forbindelse med Belæggets Mængde og Beskaffenhed, hvilket nærmere er udviklet i mit af nærværende Storthing i April 1872 bifaldte Forslag om midlertidig Forøgelse af Vogterpersonalet.

E. Arbeidspenge og Adspredelser for de Syge viser en Udgift af 283 Spd. i Stedet for de paaregnede 300. Jeg befrygter, at denne Besparelse er

bevirket ved altfor vidt dreven Økonomi; thi det store Belæg burde snarere have foranlediget Overskridelse.

Jeg bemærker dette for paa Forhaand at levere Undskyldning, om Overskridelse maatte indtræffe.

F. Forpleiningen (Bespisningen) har kostet i kontant Udlæg 12790 Spd. 52 ß
og for Viktualier fra Jordbruget og Haverne . . . . 4947 — 19 ß
altsaa tilsammen 17737 Spd. 71 ß.

De Syges Liggedage have udgjort 103,184, Betjenternes og Arbeidernes 24,915, altsaa tilsammen 128,099 Dage.

Naar som sædvanligt Bedre-Forpleining og Simpel-Forpleining beregnes undet Et, bliver altsaa Prisen for Dagskost omtrent 16¾ ß. Og da Budgettet er opgjort efter 17 ß, viser sig altsaa Forholdet ogsaa i denne Henseende tilfredsstillende.

G. Belysning er kalkuleret til 1300 Spd. og har kostet 1328.

H. Brænde og Kul er paaregnet med 2916 Spd., men har kostet 3694. Denne betydelige Overskridelse har sin Grund i den stærke Kulde i Slutningen af 1870 og Begyndelsen af 1871, der saaledes medtog Beholdningerne, at Forvalteren maatte andrage om og af Direktør og Kontrolkommission fik Bemyndigelse til at foretage extraordinær Anskaffelse.

I. Medikamenter m. m. Paa denne Konto er en Overskridelse af omtrent 200 Spd., dels som en Følge af det stærke Belæg, dels paa Grund af den betydelige Anvendelse af Chloral og Morfin.

K. Bibliotheket har besparet henved 30 Spd., hvilket jeg forbeholder mig ved Leilighed at benytte, da 90 Spd. for Bibliotheket er saa knapt et Annuum, at ingen Besparelse bør finde Sted.

L. Kontorsager kostede 115 Spd., medens der er bevilget 180; men Besparelsen er væsentligst bevirket derved, at Kvartalregningen for sidste Kvartal fra Kontorets Hovedleverandør ikke var indkommen ved Regnskabets Afslutning.

M. Materialier til Arbeidsvirksomheden ere omhandlede under Indtægtssiden, hvor det er bemærket, at de i Regnskabet anførte 1211 Spd. ere de udbetalte Kontanter.

N. Vask og Renholdelse har kostet 120 Spd. mere end paaregnet, en Overskridelse, der er bevirket ved Belæggets Mængde og Beskaffenhed.

O. Tilfældige Udgifter har med 7 Spd. overskredet det paaberegnede Beløb.

P. Udlæg, som refunderes, ere paa Grund af Belæggets Størrelse noget større end sædvanligt.

Q. Renter og Afdrag. Her er udbetalt 1456 Spd. i Stedet for de paaregnede 833. Denne Overskridelse er et glædeligt Tegn paa, at Asylet har haft Evne til at fyldestgjøre en uventet Opsigelse paa omtrent 600 Spd. af den løbende Fortjeneste. Hver Syg har i Dagpenge kostet $47\frac{6}{10}$ ß med og $45\frac{7}{10}$ ß uden Direktørens Løn.

Beholdningen, som ved Aarets Begyndelse var 12454 Spd., steg, trods Udbetalingen af de uventet opsagte 600 Spd., til 14305.

Saa at dette Aar, der formentlig i økonomisk Henseende er Asylets gunstigste, viser et Overskud af omtrent 2500 Spd.

Dersom Asylet var frit for Pantegjæld og kunde fritages for Brandkontingent, turde derfor den Tid nærme sig, da der kunde blive Spørgsmaal om nogen Nedsættelse af Kurpengene.

Efter hvad der paa nuforsamlede Storthing er forhandlet, er der vel Udsigt til, at Brandkontingenten, som har varieret adskilligt, men som vel kan anslaaes til omtrent 500 Spd., for Fremtiden vil blive besparet.

Hvad derimod Gjælden paa den faste Eiendom angaar, da er Forholdet i Korthed følgende:

Asylets Pantegjæld, paadragen ved sukcessivt Indkjøb af de forskjellige Parceller paa Gaustad, udgjorde oprindelig	25,361	Spd.	38 ß
Herpaa er betalt i Afdrag	20,225	—	75 -
Paa Pantegjælden stod altsaa $\frac{31}{12}$ 71 tilbage	5,135	—	83 -
I 1872 er til Dato — 11te Mai — i Afdrag betalt	812	—	„ -
altsaa er Pantegjælden for Øieblikket	4,323	—	83 -

Efter hvad saaledes er oplyst, tør jeg vel neppe ved førstkommende Budgetopgjør foreslaa Nedsættelse i Kurpengene. Men efter det Meddelte synes Udsigterne i en ikke fjern Fremtid ret lovende for Nedsættelsen.

Til denne specielle Oversigt for Aaret 1871 tillader jeg mig at føie en kortfattet Oversigt over Asylets økonomiske Forhold i det Hele efter hvad de tvende til Undersøgelse i denne Anledning af Departementet udsendte Mænd have forefundet.

Det viste sig da, hvad neppe anderledes var at vente, at der af Inventariet manglede et og andet Stykke, medens der af andre var Overskud; men idet Hele var samme i ønskelig Orden.

Ligeledes var Kassen i fuld Orden.

Og den af nævnte Herrer for 30te September 1871 opgjorte Status, hvori Asylets Beholdninger af Proviant m. m. værdsattes, ligesom Asylets Tilgodehavende af Kurpenge m. m. paa den ene Side og Asylets løbende Gjæld paa den anden Side optoges, viste et Overskud af . . . . 15,133 Spd 63 ß

Naar erindres, at der til Udvidelse i C og Celleafdelingen paa Mandssiden af Asylets løbende Fortjeneste er udbetalt . . . . . . 2,400 Spd. „ ß
og som anført i Afdrag paa Pantegjælden . . . . 21,037 — 75 -
foruden Renter, mindst . . . . 5,000 — „ -

eller tilsammen . . . . . 28,437 Spd. 75 ß

saa forekommer det mig at det forefundne Resultat for enhver Ven af Asylet maa være glædeligt.

For mig, der paa Grund af fremrykket Alder og den senere Tid vaklende Helbred neppe kommer til at afgive flere Beretninger, og som i ethvert Tilfælde, efter hvad der i Indledningen er anført, ikke vil komme til at meddele flere saa omstændelige Generalberetninger som nærværende, er det glædeligt at kunne afslutte Rækken af mine Generalberetninger, hvoraf denne er den 16de, med de her anførte tilfredsstillende Resultater.

Som Anhang

tillader jeg mig i al Korthed at omhandle Asylets Haver og Jordbrug.

Haverne

udgjøre nu omtrent 70 Maal, som benyttes dels til Park og Spadserpladse med Plæner og Beplantning saavel for Mands- som Fruentimmersiden, dels til Frugt- og Urtehaver for Asylet, Direktøren, Reservelægen, Forvalteren, Agronomen, Mekanikus m. Fl.

Denne betydelige Havedyrkning giver Asylet vistnok nogen Indtægt, denne er imidlertid ringe, neppe i Gjennemsnit over 100 Spd. aarlig; men den bidrager ganske væsentlig til Asylets og samtlige Funktionærers Trivsel og Velvære, og den giver en ofte kjær, altid gavnlig Anledning til hensigtsmæssig Beskjæftigelse for de Syge.

Samtlige disse Asylet og dets Funktionærer tilliggende Haver dyrkes og ordnes uden nogen Udgift for Betjeningen af Asylets Gartner med Bistand af de Syge, af hvilke flere i Aarenes Løb ved Gartnerens Veiledning have fundet Uddannelse som Gartnerhaandtlangere og mange have vundet en for dem og deres Hjem gavnlig Interesse for Gartneri og Havedyrkning.

Forøvrigt bidrage Haverne og Lystanlæggene saa væsentlig til at forskjønne Asylets nærmeste Omgivelser, at de med Rette maa ansees som et ikke uvæsentligt Led i den Kjede af Midler, hvorved Asylet stræber at virke til Held for de Syge.

Da Asylets Belæg for en væsentlig Del bestaar af Jordbrugere med Familie og Tyende, saa gjælder dette i endnu høiere Grad om

Jordbruget,

som jeg derfor nu skal afhandle noget nærmere.

Asylets Jordvei bestod fra Begyndelsen af Chefsgaarden Gaustad, indkjøbt for 5049 Spd. 113 ß, udgjørende omkring 150 Maal dyrket Mark, hvorfra imidlertid Haver, Tomte, Veie m. m. maatte drages, saa det egentlige Jordbrug omfattede omtrent 100 Maal.

Herved antoges Behovet for den Sysselsættelse, der stedse har været anseet som den tjenligste ved et Sindssygeasyl, nemlig Mark- og Havearbeide, nogenledes tilfredsstillet.

Men det viste sig snart, at Asylets Virksomhed generedes ved Naboeiendommenes altfor store Nærhed, idet Mandsafdelingen A kun laa faa Skridt fra Naboens Grændse. Derhos mærkedes der snart Tegn til, at Naboerne under Asylets stigende Belæg og derved bevirkede forøgede Forbrug vilde benytte sig af Anledningen og opskrue Priserne paa Melk og andet dagligt Behov. Endelig begyndte en af Naboerne at udparcellere sin Eiendom og en Parcel faldt i Hænderne paa en Mand, der lige foran og i ringe Afstand fra Aylet begyndte Anlæg af Keglebane, Forlystelses- og Skjænkested.

Jeg havde tidligere foreslaaet Indkjøb til Arrondering af Eiendommen og Sikring af nogen økonomisk Uafhængighed, men under disse Omstændigheder tog Kontrolkommissionen Sagen i sin Haand, foreslog og fik gjennemført Bevilling af det fornødne Pengebeløb for at erhverve hele Naboeiendommen.

Dette Skridt fra Kontrolkommissionens Side var, er og bliver stedse til største Gavn for Asylets Økonomi og hele Drift.

Saaledes blev ved Storthingets liberale Imødekommen den Hr. Torgersen tilhørende Naboeiendom indkjøbt. Ved senere Tilkjøb af andre Parceller er Asylet kommen i Besiddelse af næsten samtlige under Gaustad hørende Pladse og Brug, saa at Jordeiendommen bestaar af:

a	Chefsgaarden, indkjøbt, formentlig 1847, for	5,049	Spd.	113 ß
b.	3 Parceller af Søndre og Østre Gaustad, indkjøbt efter Storthingsbeslutning af 20de August 1857 for	9,856	—	19 -

c.	Gaarden vestre Gaustad, indkjøbt efter Storthingsbeslutning af 20de August 1857 for	26,000 Spd.	„ ß
d.	En Del af Søndre og Østre Gaustad, indkjøbt efter Kongl. Resol. af 6te April 1859 for Asylets egne Midler	4,000 —	„ -
	Den samlede Jordeiendom kostede altsaa	44,906 Spd.	12 ß

og udgjorde efter gammel Skyld 31 Spd. 4 Ort 11 ß
efter ny Skyld . . . . 30 — 1 — 20 -

For at tydeliggjøre Forholdet vedlægges et Kart over Eiendommen, hvoraf vil sees, at der til samme hører baade dyrket Jord, Havnegang og Skov. Derhos findes Granitbrud, Muresand og Anledning til Kalkbrænding. Sognsvandet, som for en Del tilhører Eiendommen, giver nogen Anledning til Fiskeri og staar ved en bekvem, af Syge og Sunde yndet Spadser- og Kjørevei i let Forbindelse med Asylet, saa der oftere om Sommeren gjøres Spadser- og Kjøreture didhen, hvor der under Musik foretages behagelige Roture.

Fra Sognsvandet udgaar den saakaldte Frognerelv, der baade opliver og forskjønner Landskabet, giver bekvem, tilstrækkelig, ja rigelig Vandforsyning med godt Vand, og ved et Par mindre Fossefald paa Asylets Eiendom kan benyttes til Anlæg af Møllebrug og anden Fabrikvirksomhed, samt benyttes til Styrtebad á la Grefenberg.

Asylets Skov, som udgjør 2657 Maal, var temmelig udhugget og er fremdeles ikke af synderlig Betydning, men har dog, ligefra den i 1857 kom i Asylets Værge, afgivet adskilligt Bygningsmaterial til Udhuse, Husmandspladse osv. og vil i en ikke fjern Fremtid kunne bidrage noget til Asylets Brændeforsyning.

Af Husmandspladsene, som ved Kartets Optagelse udgjorde 246 Maal, er den største Del indtaget under Asylets egen Drift, saa at det dyrkede, i Tidens Løb afgrøftede og undergrøftede, samt for en stor Del ved Elveretning, Steenbrydning osv. grundforbedrede Areal nu udgjør, med Fradrag af Byggetomter, Haver og Veie, omtrent 900 Maal (Ni Hundrede Maal).

Da i 1857, ved Statsstyrelsens liberale Imødekommen, Jordbruget var bleven saa betydelig udvidet, ytrede jeg i min Generalberetning for 1858 Pag. 20:

„Som det af Budgetforslaget sees, er Planen hovedsagelig at dyrke Eng „for at kunne forsyne Asylet med Melk og — saavidt muligt — med „Ferskt. Hvorvidt denne Plan vil kunne fuldstændig iværksættes, beror for „en Del paa, hvilke Resultater Engvandingen vil give. Men naar Dyrk„ningen især tilsigter Forbedring af Græsmarken, og naar lidt efter lidt en „god Besætning er anskaffet, tvivler jeg ikke paa, at den til Asylets Hus„holdning fornødne Melk vil kunne leveres, hvorved efter Overslaget allerede i

„1863 en Indtægt vil haves af 2500 Spd. Denne Indtægt vil uden Tvivl blive „Nettogevinst for Jordbruget, da de ikke ubetydelige Indtægter for Meel, „Gryn, Kjød, Flesk m. m. sikkert maa blive tilstrækkelige til at dække Ud-„gifterne, især naar de fornødne Redskaber ere oparbeidede og Besætningen „komplet“.

Lader os nu se, hvorvidt denne Spaadom er gaaet i Opfyldelse.

Da den nævner 1863, skal jeg angive Jordbrugets Nettoudbytte for nævnte og følgende Aar. I 1863 var Udbyttet 2642 Spd. 7 ß

1864	-	—	2227	—	45	-
1865	-	—	2313	—	98	-
1866	-	—	1851	—	104	-
1867	-	—	2877	—	46	-
1868	-	—	2883	—	112	-
1869	-	—	2145	—	9	-
1870	-	—	2129	—	71	- og
1871	-	—	2788	—	29	-

Altsaa i Gjennemsnit for de sidste 9 Aar 2429 Spd., hvilket kommer de belovede 2500 Spd temmelig nær.

Tager man alene de 5 sidste Aar, bliver det aarlige Gjennemsnitsudbytte 2585 Spd.

Hvis man vil bedømme Jordbrugets økonomiske Fordelagtighed for Asylet, maa man ikke blive staaende ved dette direkte Udbytte, men erindre, hvor stor Fordel Jordbruget har ydet derved, at Asylet i Henseende til Melkeforsyning og øvrige daglige Behov er blevet uafhængigt af Naboer og Konjunkturer.

Vigtigere end disse økonomiske Fordele er dog den Omstændighed, at Jordbruget i Forbindelse med den udvidede Havedyrkning har tilladt i ønskelig Udstrækning at benytte de Syges Arbeidskraft paa den for dem tjenligste og mest velgjørende Maade. Derhos er der ved det betydelige Jordbrug, der er større end jeg har fundet det ved noget andet Asyl, undtagen Brødrene Labittes Privatanstalt ved Clermont, og ved Beskaffenheden af det Asylet tilliggende Terræn tilveiebragt en Mulighed for at imødekomme den nyere Tids Fordringer om en friere Behandling af de Syge.

Denne Fordring er allerede for en væsentlig Del imødekommet derved at de Syge saameget som muligt sysselsættes i det Frie, gaa omkring paa Asylets Marker, udrustes og udnistes til Arbeidstogter eller Fornøielsesture paa Asylets fjernere ved Sognsvandet liggende Dele osv. Men den egentlige saakaldte Kolonisation er ogsaa kommen til Anvendelse, idet enkelte Syge allerede nu opholde sig paa Avls-

gaarden som stadige og frie Arbeidere og flere disponeres til Gaardstjeneste og lignende hos Asylets udenfor Murene boende Betjente, ligesom flere i Fremtiden ville kunne anbringes i udvidede Bygninger ved Avlsgaarden. Derhos ere 3 Husmandspladse opførte til Anbringelse i Asylets Nærhed af saadanne Syge, for hvem Cottagesystemet er det mest passende.

Der er allerede for et Par Syge af bedre Forpleining og nogle af simpel Forpleining herved opnaaet nogen Fordel; men de hidtil vundne Resultater ere dog ikke endnu af nogen Betydenhed hverken for de Syge eller Asylet. Og jeg har allerede gjentagne Gange maattet sande, at Dr. W. Jessen havde Ret, naar han dels i Deutche Klinik, dels i sine Samtaler med mig ytrede Frygt for, at Cottagesysemet vilde blive besværligt at gjennemføre.

Navnlig har jeg følt Vægten af den Betragtning, han især akcentuerede, at det nemlig falder saare vanskeligt at finde Vogterfamilier, der forene fornøden Garanti for Sygepleien med økonomisk Uafhængighed og hensigtsmæssig Familiestand, hyggeligt Familieliv osv.

Meget opmuntrende have mine hidtil vundne Erfaringer vistnok ikke været, men jeg har dog ikke tabt Haabet om, at Asylet ogsaa skal kunne udrette noget for den friere Sindssygebehandling, hvorpaa Tiden stiller grundet Krav.

Med disse Bemærkninger gaar jeg over til:

II. Den medicinske Afdeling.

De Syges Behandling og Forpleining

har ikke væsentlig afvæget fra det sædvanlige. Med Hensyn til Tvangsmidlerne, da har Bestræbelsen stadig gaaet ud paa at afskaffe disse, hvilket dog hidindtil ikke fuldstændig er lykkedes.

For at fuldstændiggjøre min Erfaring angaaende den tvangfrie Behandlings praktiske Anvendelse, foretog jeg mod Slutningen af forrige Aar en Udenlandsreie, hvorunder jeg 1 Maaneds Tid opholdt mig ved Asylerne i Gøttingen og Berlin, hvor den tvangfrie Behandling er indført. De ved disse Asyler existerende Forhold var ikke væsentlig forskjellig fra dem, jeg lærte at kjende i Hamburg, hvorom jeg har afgivet Meddelelse i min Generalberetning for 1868 Pag. 65. Ved de 3 Ugers Ophold i Gøttingens Asyl, hvor det tillodes mig at følge saavel Dagtjenesten som Nattetjenesten kom, jeg vistnok mere ind i den praktiske Gjennem-

førelse af det tvangfrie System, men endnu er jeg dog ikke naaet frem til en fuldstændig Afskagelse af alle Tvangsmidler. Det nærmere i denne Henseende her existerende Forhold findes noterte paa vedlagte Extrakt af Behandlingsprotokollen.

Arbeidsvirksomheden har været omtrent den samme som i foregaaende Aar. Og dette Aar, som tidligere, har det været Asylet en stor Glæde og Fornøielse at kunne tilbyde saa stort Areal af Marker og Haver til det Slags Arbeide, som er og bliver det behageligste og nyttigste for de Syge.

Sygebelægget.

I Aarets Løb behandledes 282 Mænd og 231 Kvinder, tilsammen 513, af hvilke 148 Mænd og 128 Kvinder, tilsammen 276 vare tilbageliggende fra forrige Aar, medens 134 Mænd og 103 Kvinder, tilsammen 237 indkom i Aarets Løb. Nærværende Aar omfatter saaledes det største Belæg som noget Aar har være behandlet paa Asylet; navnlig overstiger de Nyindkomnes Antal ikke ubetydelig ethvert foregaaende Aar.

Under denne stærke Tilstrømning har nogen Overfyldning navnlig paa Mandssiden ikke stedse kunnet undgaaes, men ved hyppig Brevvexling med Hjemstavnskommunerne, fra og til ogsaa ved velvillig Imødekommen fra Colleger og Private, samt tildels fra andre Asyler, er det bleven muligt at foretage saa hyppig Evacuation, at ingen væsentlig Ulempe af Overfyldning er følt. At denne imidlertid har nogen Del deri, at det tvangfrie System ikke aldeles har ladet sig gjennemføre, er endnu som tidligere min Overbevisning

Til enkelte Tider, navnlig mod Slutningen af Aaret, føltes vistnok ikke ganske ringe Tryk af den paa Mandssiden existerende Overfyldning, men jeg ansaa det nødvendigt at bære denne Ulempe, indtil den ved Aabning af Statens andet Sindssygeasyl kunde blive afhjulpen.

De indkomne vare saaledes fordelte paa Aarets forskjellige Tider:

Januar	8 Mænd,	6 Kvinder,		Juli	11 Mænd,	15 Kvinder,
Februar	9 —	6 —		August	13 —	7 —
Marts	14 —	11 —		September	10 —	10 —
April	13 —	10 —		Oktober	9 —	4 —
Mai	11 —	10 —		November	11 —	11 —
Juni	16 —	8 —		December	9 —	5 —

Altsaa indkom i 1ste Kvartal	31	Mænd	23	Kvinder
i 2det —	40	—	28	—
i 3die —	34	—	32	—
i 4de —	29	—	20	—

Jeg er fremdeles af den Anskuelse, som jeg har udtalt i min Femtenaarsberetning, at den hyppige Vexel af Asylets Belæg under vore Forholde er af stor Vigtighed. Det er derfor med Tilfredshed, at jeg af ovenstaaende Meddelelse finder godtgjort, at denne Vexel i heromhandlede Aar har været større end i noget foregaaende.

De Nyindkomnes Hjemstavn var følgende:

Hedemarkens Amt	25	Drammen	5
Christians Amt	25	Jarlsberg og Laurvigs Amt	5
Akershus Amt	24	Lister og Mandals Amt	5
Buskeruds Amt	22	Fredrikshald	5
Smaalenenes Amt	18	Romsdals Amt	5
Christiania	16	Nordlands Amt	5
Nedenæs Amt	14	Tromsø	4
Bratsberg	11	Throndhjem	2
Christiansund	4	Nordre Throndhjems Amt	2
Konsberg	3	Søndre Throndhjems Amt	2
Fredriksstad	3	Skien	2
Laurvig	3	Bergen	2
Kragerø	3	Kongsvinger	2
Søndre Bergenhus Amt	2	Tvedestrand	2
Nordre Bergenshus Amt	2	Tønsberg	2
Sverige	2	Gjøvig	1
Stavanger	1	Flekkefjord	1
Grimstad	1	Haugesund	1
Christianssand	1	Horten	1
Tromsø	1	Langesund	1
Arendal	1		

De Indkomnes Alder var følgende:

Imellem	10—15 Aar	„	Mand	2	Kvinder
—	15—20 —	10	—	7	—
—	20—30 —	42	—	34	—
—	30—40 —	37	—	20	—
—	40—50 —	25	—	21	—
—	50—60 —	12	—	13	—

Imellem 60—70 Aar	6 Mand	6 Kvinder			
— 70—80 —	3 —	„ —			

Sygdommens eller sidste Anfalds Varighed før Indlæggelsen var følgende:

Under ½ Aar	71	Mænd	59	Kvinder		
Mellem ½ og 1	—	15	—	14	—	
— 1 - 1½	—	9	—	8	—	
— 1½ - 2	—	5	—	4	—	
— 2 - 3	—	10	—	7	—	
— 3 - 4	—	3	—	3	—	
— 4 - 5	—	1	—	1	—	
— 5 - 6	—	5	—	1	—	
— 6 - 7	—	4	—	„	—	
— 7 - 8	—	1	—	1	—	
— 8 - 9	—	1	—	1	—	
— 10 - 15	—	4	—	2	—	
— 15 - 20	—	2	—	2	—	
Over 20	—	3	—	„	—	

Antal foregaaende Anfald:

1 tidligere Anfald	29	Mænd	16	Kvinder	
2 — —	6	—	4	—	
3 — —	3	—	2	—	
4 — —	2	—	3	—	
flere — —	6	—	5	—	

Sygdommens Varighed og Antal foregaaende Anfald var saaledes omtrent det sædvanlige.

De væsentligste efter Beretninger fra Hjemmet eller Iagttagelser her noterede Aarsager vare følgende:

Arveligt Anlæg	26	Mænd	22	Kvinder
Sorg	7	—	17	—
Onani	14	—	„	—
Læseri og religiøs Paavirkning . . .	3	—	8	—
Drik og Svir	10	—	„	—
Syphilis.	10	—	„	—
Barselseng og Diegivning	„	—	8	—
Menstruationsuorden	„	—	4	—
Overanstrængelse	1	—	3	—
Øresygom	3	—	„	—

Pneumonia	2	Mænd	1	Kvinde
Stød paa Hovedet	2	—	„	—
Hudsygdom	2	—	„	—
Typhus	1	—	1	—
Ærgrelse	1	—	1	—
Skuffelse	1	—	„	—
Familietvist	„	—	1	—
Apoplexi	1	—	„	—
Blodtab	„	—	1	—
Fægselsstraf	1	—	„	—

Denne Fortegnelse ligner i alt væsentligt de tidligere. Forresten finder jeg ikke Anledning til anden Bemærkning, end at Øresydom og Hudsygdom hos tvende af de mandlige Patienter udgjør Led af samme Kjede, idet Øresygdom var Følgesygdom efter Skarlagensfeber og gik forud for Sindssygdom.

Sygdomsformerne.

De i Aarets Løb behandlede 510 ere henførte under efterfølgende Sygdormsformer, medens 3, som vare indlagte til Observation, ere udskrevne efter afgiven Erklæring:

Melancholia	83	Mænd	90	Kvinder,	af hvilke	Nyindkomne	46	Md.	45	Kv.
Mania	72	—	67	—	- —	—	37	-	31	-
Stupiditas	4	—	4	—	- —	—	2	-	4	-
Dementia	93	—	61	—	- —	—	30	-	20	-
Idiotismus aquisitus .	5	—	3	—	- —	—	1	-	„	-
— congenitus	1	—	2	—	- —	—	1	-	„	-
Epilepsia	9	—	2	—	- —	—	5	-	2	-
Praralysis generalis .	12	—	1	—	- —	—	10	-	1	-
Delirium tremens . .	1	—	„	—	- —	—	1	-	„	-

Blandt de Nyindkomne 134 Mand 103 Kvinder bleve altsaa 86 Mand og 80 Kvinder at opføre under de primære Former, hvilket omtrent svarer til det Sædvanlige. Af de 510, som vare under Behandling, helbredededes 76, bedredes 53 og døde 17, medens 89 udskreves som uhelbredede, et Forhold, der temmelig nøiagtigt stemmer med det sædvanlige.

Jeg gaar nu over til at meddele de enkelte Sygdomsformer særskildt:

Melancholia.

Af de herunder opførte 83 Mand helbredededes 17, udgik i Bedring 16 og døde 4, medens 12 udgik uhelbredede og 34 laa tilbage ved Aarets Udgang. Af de 90 Kvinder helbredededes 20, bedredes 9 og døde 3, medens 18 udgik uhelbredede og 40 laa tilbage ved Aarets Udgang.

Samtlige som helbredede udskrevne Mænd have efter Hjemkomsten vedblevet at befinde sig vel, men af de i Bedring udskrevne ere tvende indkomne paany, medens tvende Andre i Hjemmet ere blevne helbredede. Med Hensyn til de Uhelbredede indeholde Meddelelserne fra Hjemmet intet Nyt. Angaaende de Døde skal jeg tillade mig nærmere Forklaring, naar jeg først faar meddelt, hvad der er mig bekjendt om de i AaretsLøb udskrevne Kvinder. Af de 20 som helbredede udskrevne Kvinder ere 3 indkomne og en 4de anmeldt til Indtagelse paany, medens derimod Alle, som udskreves i Bedring, have vedblevet at befinde sig vel, 1 endog er bleven helbredet. Af dem, som udskreves i uhelbredet Tilstand, har 1 maattet indlægges paany, medens 1 anden er kommen sig i Hjemmet. De Øvrige befinde sig som ved Udskrivningen.

Angaaende de 4 ved Døden afgaaede Mænd og 3 Kvinder skal jeg, som sædvanlig, give en kort Fremstilling af Sygehistorien og det Væsentligste af Sektionsfundet.

No. 1: H. N., Embedsmand, 61 Aar gammel, indkom i Asylet 16de Juni 1868 og led da af melancholsk Misstemning med Syndenød og Forfølgelsesfrygt. Han havde gjennem flere Aar været noget døv og Døvheden var i den senere Tid tiltaget med Udflod af venstre Øre. Derhos var han noget ustø paa Benene, uden at det med Bestemthed kunde afgjøres, om han manglede Kraft til at gaa og staa støt, eller han var ude af Stand til at ytre nogen bestemt Villiesact. Han smaasnakkede ofte og stirrede hen for sig, men bestemte Hallucinationer vedgik han aldrig. Første Maaneds Tid bedredes han ret godt, men senere sløvedes han af, blev hensunken, urenlig, fik fra og til Fordøielsesbesvær og Anfald af Kortaandethed, Kræfterne sank lidt efter lidt og han døde rolig 11te Januar 1871.

Ved Sektionen aabnedes kun Hjernehulheden, hvor ingen væsentlige Abnormiteter iagttoges, navnligen viste sig ingen Forplantning af Sygdommen i Øret til Hjernens Hinder.

No. 2: R. R., 57 Aar gl, Jordbruger, indkom 8de November 1870 i en Tilstand af stærk Melancholia Anxia med Søvnløshed, Fordøielsesbesværligheder, navnlig Forstoppelse, elendigt Udseende og Afmavring. Han jamrede sig Nat og Dag, undtagen naar han ved stærke Gaver af Morphin kunde bringes i Søvn. Han

brugte Opium, Morphin, Haschisch, Chloral samt forskjellige Afføringsmidler og hyppige Klysterer, derhos Schrøeder v. d. Kolck's Piller af Tortarus emeticus, Atropin osv. Alt skaffede ham dog kun forbigaaende Lindring; han vedblev at afmavre, collaberede og døde 12te September 1871.

Sektionen foretoges 15 Timer efter Døden og viste:

Cavitas crani: Suturerne paa lacunar, især lamdoidea, vulstagtige og stærkt fremstaaende; Lacunar noget tyk, især i det bagerste Parti. I Sinus longitudinalis ubetydelig Blodcoagel. Karene, saavel i Dura, som de tynde Hinder, temmelig blodtomme; iøvrigt Intet at bemærke ved Hinderne. Ved Hjernens Udtagelse udflød en Del Serum. Hjernesubstantsen ubetydelig blodprikket paa Snitfladen. Farve og Consistents syntes normale. I Sideventriklerne fandtes ubetydeligt Serum. Plexus blodtomme og noget blege.

Cavitas spinalis: I Saccus Duræ matris en Del Serum. Hinderne normale uden Sammenvoxning. Ved medulla ingen sygelig Forandring at bemærke.

Cavitas abdominis: Tyktarmen viser i sit Forløb 4 stærkt contraherede Partier, nemlig 1 i den opadstigende, 1 i den transverselle og 2 i den nedstigende Del, mellem hvilke den øvrige Del af Tarmen sees udspillet og for det meste opfyldt med knollede Exskrementer. De sammentrukne Steder indtage længere Stykker af Tarmen. Den længste Forsnevring findes i colon descendens, og er omtrent ¼ Alen lang. I Væggen af samme iagttages ingen organiske Forandringer. Slimhinden stærkt foldet og her ligesom i den øvrige Del af Tarmen af mørk rødbrun Farve og noget opvulstet. Alle Vener i mesenteriet stærkt blodfyldte. Ventriklen er noget liden, dens Slimhinde af mørk rødlig Farve, noget opvulstet og paa enkelte Steder besat med smaa Echymoser. Leveren af mørk blaalig Farve, temmelig blodfuld. Milten liden, noget skrumpet paa Overfladen. Nyrene blodfulde, forresten normale.

Cavitas pectoris: Hjertet noget lidet og slapt. I Krandsarterien og Aorta enkelte atheromatøse Punkter. Lungerne normale, kun i de bagerste Partier lidt blodfulde.

Her have vi altsaa for os et af disse Tilfælde af Tarm-Stricturer med paafølgende Sindssygdom, hvorpaa Schrøeder v. d. Kolck med Rette har henledet Sindssygelægernes Opmærksomhed, og hvoraf et Par instructive Exemplarer findes i min Generalberetning for 1869.

No. 3: H. H. S., 36 Aar gammel, Styrmand, indkom 10de Februar 1871, tilhørte en Familie, hvori adskillige Tilfælde af Sindssygdom ere forekomne. Denne Omstændighed, i Forbindelse med Syphilis og i den senere Tid Drik, ansaaes for de væsentligste Sygdomsaarsager. Han led ved Indlæggelsen af temmelig betydelig

Ængstelse, var umedgjørlig og tvær. Han saa ussel ud, havde fra og til Feberbevægelser med hyppig Puls, indtil 130, Opstød og træg Afføring. I Begyndelsen bedredes han noget under Brugen af Arnicainfus med Jodkalium, Opiater, Afføringsmidler og Chinin; senere tiltog Ængstelsen, der indfandt sig Tegn til Brystsygdom og Næringsvægring; han mavredes af og døde 26de Mai 1871.

Sektionen 40 Timer efter Døden viste:

Legemet afmavret, grønlig Decoloration af Underlivet. Hele Bagfladen af Legemet bedækket af mørkeblaa Dødspletter. Paa Bryst, Arme og Laar smaa hvidlige Syphilisationsar.

Cavitas cranii: Ved Hjerneskallen Intet at bemærke. I sinus longitudinalis et lidet, tildels affarvet Blodcoagel. Ved Opklipning af Dura udflyder en hel Del serøs Vædske. Duras indvendige Flade, saavel i Pande- som Isseegnen, belagt med et meget tyndt hvidligt Exudatlag, der tildels lader sig med Scalpelskaftet hæve op i Form af en membran. Paa høire Side i Isseregionen sees i samme Exudatmasse tvende mindre Echymoser. Sinus transversus fuld af tildels flydende mørkt Blod. De tynde Hinder sees paa Basis over den lille Hjerne noget melkagtig fordunklede; forresten syntes de normale. Hjernens Overflade syntes paa enkelte Steder, navnlig paa 2 Steder paa høire Side, indsunken, med serøs Ansamling under de tynde Hinder. Hjernemassen selv temmelig fast og maadelig blodprikket. I Ventriklerne lidet Serum.

Cavitas pectoris: I Perikardiet 6—7 Skeføld klart Serum. Hjertet af almindelig Størrelse, temmelig godt contraheret. Høire Halvdel indeholder flydende Blod tilligemed temmelig faste gulagtige coagler. Klapperne sunde. Begge Lunger vare ved gamle Adhærentser fæstede til Brystvæggen. Ved Gjennemsnit sees især de øvre Lapper indtagne af en betydelig knudet Infiltration. Hist og her, fornemmelig i Spidsen temmelig store Caverner med ujævne Vægge og tildels fyldte med en tynd graalig grynet Vædske. Lungesubstantsen omkring Knuderne infiltreret, blodtom med glat Snitflade. Knuderne viste det almindelige ostagtige Udseende med tildels opblødt Centrum. De nederse Partier af Lungerne indeholdt enkelte Knuder, vare desuden noget blodoverfyldte og ødematøse.

Cavitas abdominis: Milten noget stor og blød. Ventrikelens Slimhinde af schifergraa Farve, lidt fortykket. Lever og Nyrer normale, noget blodtomme. I Ileum, især nederste Del fandtes enkelte solitære Follikler og enkelte af Foliklerne i de peyerske Plaques ulcererede. Paa Peritonæum ingen Afsætninger.

No. 4: G. H., 67 Aar gammel, Snedker, indkom 11te Oktober 1871, var Søn af en sindssyg Fader, som aflivede sig selv. Han var en ordentlig og i sit Hjem anseet Mand, men blev for 1½ Aar siden smittet af Syphilis og fik kort der-

efter et apoplektisk Andfafd med svækket Hukommelse, Ansigtsskjævhed og Lammelse i venstre Arm. Disse Phænomener bedredes noget, indtil han for 1 Aar siden fik et fornyet Anfald. Fra denne Tid af blev han melancholsk, plaget af Hallucinationer, Jalusi og Selvmordstrang. Han havde i Hjemmet benyttet Jodkalium, Bromkalium, Arsenikopløsning, Helvedesstenssolution, lunkne Bade og Gytje. Her benyttede han Arnicainfus med Jodkalium, samt Afføringsmidler efter Behov. 24de Oktober fik han et fornyet apoplektisk Anfald og 26de samme Maaned døde han.

Sektionen foretoges 34 Timer efter Døden. Der er nogen Dødsstivhed. Stærk blaalig Affarvning paa Legemets Bagflade og betydelig Fedtafsætning, saavel under Huden, som omkring de forskjellige Organer.

Cavitas cranii: Lacunar stærkt tilheftet Dura mater, især langs Pilsømmen, af normal Form og Tykkelse. Duras indvendige Flade fuldkommen glat og glindsende. De tynde Hinder normale. Paa Overfladen af venstre Hjernehalvdel, omtrent paa Grændsen af øvre og ydre Flade, sees 2 mørke Flekker, 1 paa Frontal- og 1 paa Occipitallappen. Ved sammes Gjennemsnit findes paa begge Steder en Hulhed, fyldt med løse mørke Blodcoagler. Hulheden i Frontallappen var omtrent af Størrelse som et lidet Hønseæg, grændsede til det forreste Parti af Sideventrikelen, uden at være trængt ind i samme. Hulheden i bagre Lap omtrent af en Valnøds Størrelse. I den store Hjernes Hemisphærer og Ganglier fandtes forresten intet abnormt. Ved Længdesnit gjennem den lille Hjernes Midtparti kom man ind i en Hulhed, fyldt med Coagler af samme Udseende, som ovenfor omtalt. Denne Hulhed strakte sig ind i begge Hemisphærer, dog mest i høire, som den for en stor Del indtog. Paa Hjernens Grundflade saaes begge Endepartier af art. vertebral i omtrent 1" Længde udvidede til en Penneposes Tykkelse med haarde og rigide Vægge. Hjernens større Kar forresten i betydelig Grad atheromatøse.

Cavitas pectoris: Hjertet hypertrophisk, Klapperne normale; i Aorta talrige atheromatøse Flekker. Venstre Lunges bagerste Rand hypostatisk blodoverfyldt og lufttom. Iøvrigt begge Lunger paa nogen Blodoverfyldning nær, normale.

Cavitas abdominis: Leveren noget blodrig, Milten stor og noget bløl. Nyrerne af normal Størrelse. Ved Kapselens Afløsning vedhænger lidt af corticalis. Tyktarmen især S Romanum stærkt udvidet af Luft.

No. 5: O. C., 30 Aar gammel, Husmandskone, Datter af en sindssyg Fader, indkom 6te Januar 1869, var da melancholsk, stille hensunken. Første Sommer syntes hun at komme sig noget, saaat hun deltog i Markarbeide, men var forøvrigt stille og taus. Fra Høsten 1869 holdt hun stedse Sengen, svarede aldrig paa Tiltale og maatte stelles som et Barn. Fra Begyndelsen af 1871 blev Udseendet daarligere, Fødderne hovnede, hun hostede ofte med ildelugtende Opspytning.

Percusionen over høire Lunge blev dæmpet og der udviklede sig Phthisis, hvoraf hun døde 24de April 1871.

Sektionen 20 Timer efter Døden viste: Legemet betydeligt afmavret, Underextremiteterne fra Knæerne temmelig hovne, begyndende Liggesaar i Sacralregionen.

Cavitas cranii: Ved Hjerneskallen og Dura mater Intet at bemærke. Sinus logitudinalis blodtom. Ved Hjernens Udtagelse udflyder temmelig megen serøs Vædske. Paa høire Hemisphæres øvre Flade findes et lidet Parti med en ikke meget fremtrædende Atrophi af Corticalsubstantsen.

Cavitas pectoris: I Perikardiet 2—3 Skefuld klart Serum. Hjertet noget slapt, i dets høire Halvdel adskilligt mørkt cruor. Paa Randen af valvula tricuspidalis, især dens bagere Flig, sees nogle smaa vorteformige Vegetationer af Størrelse fra et Knappenaalshoved til et Hampefrø. Høire Lungen paa flere Steder sammenvoxet med Brystvæggen, i sin hele Substants gjennemdragen med større og mindre graalige ostagtige Knuder, og indeholdende i sin Spids en større uregelmæssig bugtet Caverne. Lungesubstantsen mellem Knuderne crepiterer ikke, viser en glat Snitflade og ved Tryk udstrømmer en serøs Vædske, samt enkelte purulente Draaber. Venstre Lunge er stærkt ødematøs og indeholder et mindre Antal Knuder.

Cavitas abdominis: Milten noget stor og bløđ; ved de øvrige Underlivsorganer Intet at bemærke. I begge Laarvener store, tildels affarvede Thromber.

No. 6: N. P. F., 38 Aar gammel, Gaardmandskone, indkom 27de Februar 1871. I hendes Familie var ingen Sindssygdom bekjendt, men for 8—9 Aar siden led hun af voldsom Hovedpine forbunden med Udflod af Materie fra begge Øren. Fra den Tid af plagedes hun undertiden af saa stærke Hovedsmerter, at hun ikke ret samlede sig. For henved et Par Maaneder siden døde hendes Mand, og fra den Tid af har hun været plaget af Misstemning, Ængstelse med Beskyldninger for at have dræbt sin Mand og Tilbøielighed til Selvmord. Hun brugte Morphin og Opium med den Virkning, at hun blev roligere og kunde sysselsætte sig med Et og Andet; men den 5te Juni angrebes hun af Diarrhoe med Mavesmerter, der trods Anvendelse af serum lactis aluminosum, argentum nitricum m. m. vedblev til hun døde den 14de samme Maaned.

Sektionen foretoges 24 Timer efter Døden og viste betydelig Afmavring og Dødsstivhed.

Cavitas cranii: Ependymet glat, ubetydelig Serum i Ventriklerne, forresten Intet at bemærke.

Cavitas pectoris: I Hjertepøsen et Par Skefuld Serum, Hjertet godt

sammentrukket, i høire Halvdel nogle Coagler, heraf enkelte af gulagtig Farve. Begge Lunger, dog især venstre, vise langs margo inferior et noget indsunket Parti, som er mindre luftholdigt, og hvoraf udklippede Stykker tildels synke i Vand. Bronchierne indeholde en hel Del gulagtigt Slim, Slimhinden noget injiceret.

Cavitas abdominis: Leveren noget forstørret, Milten snarere formindsket, Nyrerne normale. Slimhinden i Ventriklen noget injiceret, belagt med seigt Slim. Paa den bagre Væg, især i pars pylorica, saaes idet hele 10—12 overfladiske Ulcerationer, tildels med smaa Echymoser i Randene fra et Hampefrøs til en Ærts Størrelse. Hele Tyktarmens Slimhinde stærkt opvulste, af mørkerød Farve og besat med talrige smaa follikulære Ulcera; det samme Udseende har de nærmest tilstødende Dele af Tyndtarmen, dog her mindre tydelig udtalt og tabende sig sukcesivt opad. Der var ingen Luftudspænding af Tarmene, deres Vægge vare slappe og gik let istykker ved Opklipningen. Tarmenes Indhold bestod af en tildels chocoladefarvet lidt klumpet Masse.

No. 7: K. N., 24 Aar gammel, Tjenestepige, indkom 29de August 1871. Om hendes Antecedentser er alene oplyst, at hun i Sommerens Forløb var bleven sløv og mindre dygtig i sin Tjeneste, saaat hun ved St. Hans blev opsagt til Fraflyttelse. Herefter forværredes hendes Tilstand og 9de August kom hun ind til sin Husbond med den Besked, at hun havde taget Gift. Dette viste sig imidlertid kun at bestaa i en ubetydelig Mængde opblandet Svovlsyre, der ikke syntes at have havt nogen skadelig Virkning. Ved Indlæggelsen var hun hensunken, uvirksom og taus, lidende af Diarrhoe, der trods Anvendelse af Salep, Opium, Stivelsesklister m. m. vedvarede, og midt i Oktober forenedes med Feber, samt 23de November endte med Døden.

Sektionen foretoges 23 Timer efter Døden. Legemet betydelig afmavret. Underextremiteterne opsvulmede. Dødsstivhed tilstede.

Cavitas cranii: Lacunar tynd. Ved Gjennemklipning af Dura mater og Udtagning af Hjernen udflød ikke ubetydeligt Serum. I Sinus longitudinalis et ubetydeligt Fibrincoagel. De øvrige Sinus næsten tomme. I de tynde Hinder ubetydeligt Ødem, Karrene blodtomme. Hjernesubstantsen temmelig blodtom, forresten normal af Farve og Consistents. I Ventriklerne noget Serum, Plexus ogsaa lidet blodholdige.

Cavitas pectoris: Lungerne, især den venstre, ved gamle Adhærentser fæstede til Brystvæggen. I begge findes spredte, saavel gjennem øvre som nedre Lapper, talrige større og mindre graahvide ostagtige Knuder tildels med fortættet Lungevæv i Omkredsen. I begge Lungers øvre Partier nødstore Caverner. I høire Lunge fandtes i en af Lungearteriens store Grene en Embolus af rødlig gul Farve

og temmelig fast vedhængende Karvæggen. Hjertet noget lidet, høire Halvdel indeholder en hel Del løse Blodcoagler, venstre næsten tomt; Klapperne normale.

Cavitas abdominis: Ventrikelen, som indeholdt lidt gulfarvet Fluidum, viste nogen Antydning til Timeglasform. Dens Hinder viste sig fuldstændig normale, og navnlig var der intet Spor at bemærke efter Ulceration i dens Slimhinde. Slimhinden i Ileum og Tyktarmen var af en mørk rødligbrun Farve og besat med talrige dels smaa runde kraterformige, dels større transverselle Ulcera. Hist og her saaes smaa gulagtige Knuder indleirede i Slimhinden. Mesenterialglandlerne svulne. Ved de øvrige Underlivsorganer Intet at bemærke.

I den øvre Del af Laarvenen fandtes et Blodcoagel af lignende Udseende som det, der indeholdtes i en af Lungearteriens Grene.

Mania.

Under denne Rubrik er opført 72 Mænd, af hvilke 19 helbredes, 13 bedredes, 4 udgik uhelbredede og 2 døde, saaat ved Aarets Udgang laa 34 tilbage.

Blandt Kvinderne led 67 af Mania, af disse helbrededes 17, bedredes 1, udgik uhelbredede 12 og døde 2, saaat ved Aarets Udgang laa 35 tilbage.

Af de 19 Mænd, som udskreves helbredede, er der tvende paany indkomne i Asylet, medens de Øvrige have vedblevet at være raske. De 13, som udskreves i Bedring, befinde sig omtrent som ved Udskrivningen. Af de 4, som udgik uhelbredede, er 1 paa Grund af Uro og Voldsomhed kommet tilbage i Asylet, de Øvrige ere forblevne i Hjemmet i omtrent uforandret Tilstand. Angaaende de tvende døde mere senere.

Af de 17 Kvinder, som udgik helbredede, skal 1 være bleven urolig, saaat der er Tale om hendes Gjenindlæggelse. De Øvrige have i Hjemmet holdt sig raske. Den Ene, som udskreves i Bedring, er i noget forværret Tilstand indkommet paany. Af de 12 uhelbredede er 1 indkommen paany, medens de Øvrige befinde sig i Hjemmet omtrent som ved Udskrivningen.

Jeg gaar nu over til en nærmere Meddelelse om de tvende Mænd og tvende Kvinder, som afgik ved Døden.

No. 1: B. O., 56 gammel, Leilænding, Søn af en sindssyg Moder, indkom 20de April 1870. Han havde 1 Gang tidligere lidt af et maniakalt Anfald og det nærværende var opstaaet for 3 Uger siden, som det angaves, fordi han sørgede over, at hans Søn, som sindssyg var indbragt paa Asylet. Han befandt sig ved Indlæggelsen i en fjollet hilær Tilstand med idelig Uro Nat og Dag,

Voldsomhed og Ødelæggelseslyst, saaat han stadig maatte holdes i Celleafdelingen. Hans legemlige Befindende og Udseende var ved Indlæggelsen ret godt, og der bemærkedes Intet særeget ved ham før i Januar 1871, da der observeredes først paa det ene, senere ogsaa paa det andet Øre Hæmatom. Udover Sommeren og Høsten begyndte han at blive kraftesløs og afmavre med tiltagende Uro, Forvirring og Urenlighed. I Oktober indfandt sig Diarrhoe og Febertilfælde og 28de s. M. døde han.

Sektionen foretoges 33 Timer efter Døden. Legemet stærkt afmavret, nogen Ligstivhed tilstede.

Cavitas cranii: Lacunar af normal Form og Tykkelse. Dura mater paa den indvendige Flade fuldkommen glat og glindsende. I Sinus kun ubetydeligt Blod og enhelt tynde Coageler. De tynde Hinder glatte og gjennemsigtige, lette at afløse. Karrene blodtomme. I Sideventriklen lidt klart Serum og i sammes ydre Vægge nogen Ujevnhed og Fortykkelse af Ependymet. Plexus næsten blodtomt. Hjernesubstantsen bleg, næsten uden Blodprikker paa Snitfladen af normal Cosistents. I de større Kar hist og her nogen atheromatøs Degeneration.

Cavitas spinalis: Hverken ved Hinderne eller Medulla noget at bemærke.

Cavitas pectoris: Hjertet af normal Størrelse, noget slapt med enkelte Blodcoagler. Klapperne normale. Forgreningen af Art. Coronaria noget slangebugtede, hist og her besatte med graagule Pletter paa tunica intima, hvoraf lignende ogsaa fandtes i Aorta. Lungerne sammenfaldne og venstre for en Del tilheftet til Brystvæggen; begge luftholdige, noget emphysematøse, lidt blodtomme. Paa venstre Side fandtes Spor efter en nu tilhelet Fraktur af 5te og 6te costa.

Cavitas abdominis: Samtlige Organer noget blodtomme, ellers Intet at bemærke.

No. 2: O. I. S., 57 Aar gammel, Gaardbruger, indkom 7de Juli 1871, var Søn af en sindssyg Moder og havde 3 sindssyge Brødre. Var en ordentlig og flittig Arbeider, men af et heftigt Gemyt. Havde været gift i 30 Aar og havde 6 friske Børn. For 16—17 Aar siden havde han haft et Anfald af ½ Aars Varighed. Senere har han været rask indtil for 4 a 5 Uger siden, da han blev stille, grublende, uvirksom og hengiven til religiøs Læsning. For 6 Dage siden blev han urolig, støiende, ødelæggelseslysten og fuld af Skjelden og Banden. Ved Indlæggelsen forklarede han, at han tidligere havde været saa styg, at intet Rovdyr fandtes, som havde gjort saameget galt som han, men nu var han saa rask, som aldrig før og kjendte sig saa dygtig paa Grund af den Videnskab, Gud i den sidste Tid havde skjænket ham. I Begyndelsen blev han efter Anvendelse af Chloral og 2 Timers

Bad noget roligere, men snart blev han saa ødelæggende og agressiv, at han maatte flyttes i Celle, hvor en Medpatient bibragte ham et Saar over høire Øie. Midt i September bemærkedes Ødem i Fødderne og en Abscess over venstre Knæskal, der aabnedes, hvorved udtømtes en hel Del seropurulent Vædske. Oedemet udbredte sig opover lige til Ansigtet, og 28de September døde han roligt.

Sektionen foretoges 34 Timer efter Døden.

Legemet ikke betydelig afmavret. Nogen Dødsstivhed tilstede. Over venstre Knæ saaes en Aabning, der førte ind i en Hulhed over og omkring Knæskallen, hvori ubetydeligt, næsten klart Serum. Paa venstre Forarms udvendige Side fandtes et lidet indureret Parti af en Nøds Størrelse, der ved Gjennemskjæring viste sig infiltreret med Pus.

Cavitas cranii: Lacunar af normal Tykkelse og Form, langs Pilsømmen temmelig fast adhæreret til Dura. I Isseregionen, til venstre for og tæt ved Sinus longitudinalis, fandtes en liden firkantet langagtig Forbening, ligesom indleiret i Duras ydre Lag. I den forreste Del af falx en liden bruskagtig Prominents af omtrent en Ærts Størrelse. Alle Hjernehinderne forresten normale. Sinus og Karene næsten fuldstændig blodtomme. Ved Hjernens Udtagelse udflyder Serum omtrent i normal Mængde. Hjernesubstantsen af normal Consistents, paa Snitfladen bleg og lidet blodprikket. I Ventriklerne lidet Serum; Plexus temmelig blege.

Cavitas spinalis: Intet sygeligt at opdage hverken ved Medulla eller Hinderne.

Cavitas pectoris: Hjerteposen indeholdt 4 a 5 Unzer klart Serum. Hjertet godt sammentrukket, venstre Halvdel blodtomt, høire indeholdt en Del flydende mørkt Blod samt et friskt Blodcoagel, som strakte sig op gjennem Art. pulmonalis til sammes Delingssted. Klapperne normale. I Pleurahulheden ingen Ansamling. Lungerne mørke af Farve, voluminøse, overalt krepiterende, ved Gjennemsnit vise de sig noget blodoverfyldte, især de bagre Partier.

Cavitas abdominis: Ventrikelen liden, stærkt sammentrukken med stærk longitudinel Foldning af Slimhinden. Iøvrigt Intet at bemærke ved Tarmkanalen. Leveren stor, tung og af fast Consistents. Ved Gjennemskjæring viser den sig lidet blodholdig. Snitfladen glat og glindsende. Ved Behandling med Jod og Svovlsyre fremkommer en tydelig blaalig, violet Farvning. Milten stor, tung og fast; paa Snitfladen flere gulagtige grynlignende Legemer. Samme Reaction ved Jod og Svovlsyre. Begge Nyrer temmelig voluminøse, glindsende paa Snitfladen, blodtomme og med samme chemiske Reaction som ved Lever og Milt. Ved mikroskopisk Undersøgelse af Lever og Nyrer fandtes ingen amyloid Degeneration.

No. 3: G. H., 36 Aar gammel, Husmandskone, indkom 23de Januar

1871. Om hendes Antecedentser er alene oplyst, at hun efter at have været sengeliggende af Typhus i 4 Uger, under Reconvalescentsen for 5 Uger siden blev aldeles rasende, saa hun styrtede sig ud af Vinduet og sønderskar sine Hænder. En anden Gang satte hun sin Arm bort mod Kakelovnen, saaat hun har en stor Forbrændningsskorpe paa venstre Arm. Hun var ved Indlæggelsen yderst urolig og ødelæggelseslysten, saa høist forvirret ud og befandt sig tildels i en feberagtig Tilstand. Paa høire Knæ saaes en Abscess og under venstre Ankel et gangrænøst Saar. 20de Februar observeredes Rødhed paa høire trochanter og en fluktuerende Hævelse af et Ægs Størrelse ved Sammenføiningen af os ilei og os sacrum. Hun døde 25de Februar.

Sektionen foretoges 13 Timer efter Døden. Legemet viste sig stærkt afmavret, nogen Dødsstivhed tilstede.

Cavitas cranii: Hinderne hverken blodoverfyldte eller anæmiske. I Sinus longitudinalis et almindeligt Blodcoagel. Ubetydelig Fordunkling af de tynde Hinder, hist og her paa Hjernens Overflade, især langs Forløbet af Karene. Noget subarachnoidalt Oedem. Hjernesubstantsen af normal Fasthed, noget bleg, kun ubetydelig blodprikket paa Snitfladen.

Cavitas pectoris: Hjertet godt sammentrukket, indeholder Blodcoagler, forresten intet at bemærke. Lungerne ved enkelte gamle Strenge fæstede til Brystvæggen. De ere især i bagre Parti mørkfarvede, noget opdunsede og svagt crepiterende. Ved Gjennemsnit udflyder en serøs blodblandet Vædske i rigelig Mængde. I Spidsen af venstre Lunge en arformig Inddragning.

Cavitas abdominis: Ved de forskjellige Organer Intet sygeligt at bemærke. I Tarmene intet Spor efter Typhussaar.

Dette Tilfælde ansaaes for en pyæmisk Tilstand, udgaaende fra Ulcerationen i Tarmkanalen. Herpaa syntes Anamnesen at tyde. Udseendet ved Indlæggelsen mindede om et Par tidligere iagttagne Tilfælde, hvor Sindssygdomme hvilede paa pyæmisk Grund. De spontane Abscesser og gangræneserende Ulcus syntes at bestyrke Diagnosen, men — Sektionen bekræftede den ikke.

No. 4: E. C., 41 Aar gammel, Skibsførers Kone, indkom 2den Mai 1871. Oplysningerne fra hendes Læge løde saaledes: „For 10 Dage siden angrebes hun af Pneumonia paa høire Side, medens der 7 Dage senere indtraadte Tegn paa Resolution begyndte der samtidig at udvikle sig en Mania med Skrig, Søvnløshed, Syns- og Hørelseshallucinationer, samt stærk Uro. Hun skal have været sindssyg 2 Gange før, sidst for 6 Aar siden. Hun har været behandlet med en liden Venesektion, Opium og Chinin“.

Uroen og Delirium vedvarede; hun fik Morphininjection, Æther, Chinin samt et enkelt Bad og døde 5te samme Maaned.

Sektion blev ikke foretaget, da hun bragtes til sit Hjem i Christiania.

Stupiditas.

Af de 4 herunder opførte Mænd helbrededes 1 og døde 1, saaat ved Aarets Udgang 2 laa tilbage. Af de 4 Kvinder udskreves 1 i Bedring, medens de øvrige 3 laa tilbage.

Den helbredede Mand har efter Hjemkomsten vedblevet at befinde sig vel og den i Bedring udsrevne Kvinde, som under Reconvalescentsen opholdt sig en Tid i Christiania, er senere bleven anseet som helbredet.

Den Afdøde var K. K., 28 Aar gammel, Matros. Han var Søn af en sindssyg Fader og havde i Begyndelsen af 1870 været udsat for Sorg og Bekymring, hvorefter han blev melancholsk, saaat han fra 24de Mai--26de Juli behandledes i Asylet. Efterat være kommen hjem, blev han mere og mere stille og indesluttet, hensunken og ubevægelig, saaat han atter maatte indbringes i Asylet den 17de September 1870. Han vedblev at være hensunken, taus, maatte hjelpes som et Barn med Af- og Paaklædning, samt fodres, tildels nødes og tvinges til at tage Føde til sig. I Midten af Februar begyndte han at mavre af, at hoste med liden Opspytning, men med raaden Lugt af Munden Puls 110. Bagtil og nedad i høire Brysthalvdel hørtes Percussionen noget dæmpet med svag Aandelyd, samt Antydning til Blæsen Under 18de Februar anmærkedes mat Percussionslyd fra høire Spina scapulæ til Basis samt i axillen; i samme Udstrækning skarp Blæsen, blandet med enkelte grove Rallelyd Fremdeles intet Expectorat, men Aanden under Hosten stærkt ildelugtende. I Marts indfandt sig Oedem i Fødderne, i Begyndelsen af Juni Diarrhoe og 18de s. M. døde han.

Sektionen foretoges 24 Timer efter Døden Legemet stærkt afmavret, ubetydelig Dødsstivhed.

Cavitas cranii: Hjerneskallen af normal Form og Tykkelse; i Sinus longitudinalis et ubetydeligt Blodcoagel. Duras indvendig Flade glat. De tynde Hinder hist og her paa Overfladen samt paa Basis af den lille Hjerne ubetydeligt melkagtige. Ved Udtagelse af Hjernen udflyder adskilligt Serum. Hjernesubstantsen af normal Blodfylde og Fasthed. I Ventriklerne nogen serøs Ansamling. Paa Grændsen mellem corpus striatum og thalamus sees paa begge Sider omtrent

paa samme Sted en liden Echymose, der synes at have sit Sæde under Ependymet, som paa disse Steder synes lidt fortykket.

Cavitas pectoris: Hjerteposen udspendt af omtrent 5 Unzer klart Fluidum. Hjertet noget lidet, godt contraheret, Klapperne normale. Høire Lunge overalt tilvoxet Brystvæggen. Ved dens Udtagelse aabnedes en stor Hulhed i dens midterste Lap, hvorved udtømtes en yderst ildelugtende brunfarvet med hvide Prikker tilblandet Væske. Hulheden var af en uregelmæssig Form gjennemtrukken af flere Trabekler, saa at den frembød nogen Lighed med en Hjerteventrikel. Lungesubstantsen forresten fast, lufttom med Undtagelse af et lidet Parti langs dens forreste Rand, og af et graaagtigt Udseende. Venstre Lunge var ogsaa ved flere Adhærentser især bagtil fæstet til Brystvæggen. Dens nederste Lap var noget blodfuld af et mørkt Udseende, noget ødematøs og lidet luftholdigt. Øvre Lap mere luftholdig, graaagtig paa Snitfladen. I Bronchierne nogen Injection og endel Slim.

Cavitas abdominis: Ventrikelen temmelig stor forresten normal. Ved Lever og Milt Intet at bemærke. Nyrerne noget blege. I S Romanum nogen Ansamling af grødagtige Excrementer, forresten Intet at bemærke ved Tarmkanalen.

Delirium tremens

har paa flere Aar ikke været repræsenteret paa Listen og kunde gjerne ogsaa iaar været udeladt, hvis der havde været nogen anden Rubrik for Alkoholismus. Den Mand, som herunder er opført, led nemlig vistnok af Skjælven, nogen Ængstelse og Uro, men paa den anden Side ogsaa af hydropiske Tilfælde, eclamptiske Anfald, Aandedrætsbesvær m. m. Han indkom 23de August og udgik helbredet 23de Oktober s. A., og jeg har nylig fra hans Hjem havt den Tilfredsstillelse at erfare, at han ikke alene befinder sig vel, men ogsaa fører et exemplarisk Liv.

Dementia.

Under denne Rubrik opføres, som ved foregaaende Beretninger oftere bemærket, kun de Syge, hos hvem Sygdommen allerede ved Indlæggelsen havde naaet dette fremrykkede Stadium. Det samlede Antal udgjorde 93 Mænd og 61 Kvinder. Af Mændene helbredes 1 og bedredes 6, medens 15 udgik uhelbredede og 2 døde. Af Kvinderne helbredes Ingen, men 2 bedredes, 21 udgik uhelbredede og 1 døde.

Da Dementsen almindelig er uhelbredelig, vil jeg med et Par Ord omtale en Mand, som er udskreven som helbredet, forinden jeg gaar over til nærmere at omtale de Døde.

Det var en Bagerdreng P. C., 16 Aar gammel, som ansaaes for at have svækket sig ved Onani og var bleven rystet ved Læseri og religiøs Paavirkning. Han havde havt 2 tidligere Anfald af Sindssygdom, som ytrede sig hovedsagelig ved Ængstelse, Forstemning og Porgiftningsfrygt. Nærværende Anfald opstod for 3 Uger siden, da han blev uvirksom, søvnløs og urolig, bad og prædikkede under Indflydelse af Syner og Aabenbarelser, hvorunder han navnlig saa og samtalede med Jesus og sin afdøde Moder. Under Hidreisen beroligedes han noget, men kort efter begyndte han at klage over Djævelsskikkelser, som forfulgte ham; men snart blev han modig, erklærede sig for den Hellig-Aand, rev Klæderne af sig, draperte sig med Sengetæpper og forklarte sig paa en forvirret Maade om Forholdet mellem ham og Omgivelserne, dog saaledes at han bestandig var den Hellig-Aand.

Paa Grund af Antecedentserne, de tvende tidligere Anfald, Forgiftelsesfrygten og de stærke Hallucinationer, samt især paa Grund af den vedvarende faste Vrangforestilling om at være den Hellig-Aand, diagnosticeredes Dementia og stilledes mislig Prognose.

Lidt efter lidt beroligedes imidlertid Stemningen, Hallucinationerne bleve mindre stærke, Vrangforestillingerne gav sig, og han begyndte at opføre sig ordentlig. Der anvendtes alene Rolighed og electuarium lenitivum saa ofte som behøvedes, og 29de Juni 1871 kunde han udskrives helbredet til Hjemmet, hvorfra jeg nylig har hørt, at han vedbliver at befinde sig vel og nu er blevet sund og rask Sømand.

Jeg gaar herfra over til at omtale de Døde.

No. 1: A. A., 51 Aar gammel, fattig Arbeidsmand, indkom 30te August 1869, havde i sin Ungdom lidt af Syphilis, men forresten været rask og levet i lykkelige Familieforhold, indtil han for et Par Aar siden mistede sin Hustru, hvorover han tog sig meget nær. Efter et Par Aar at have været mismodig, sturen og uvirksom begav han sig for kort Tid siden pludselig og som han selv siger efter guddommelig Befaling paa en 4 Mils Reise, hvilken han efter det skeede Paalæg skulde udføre i lige Linie uden at sky hverken Fjeld eller Vand. Følgen af denne Vandring var, at han kom aldeles nøgen hjem, opreven af de Tjørnebuske, gjennem hvilke han havde trængt sig, saaledes at Klædesfillerne bleve hængende ved Tornene. Ved Indkomsten her var han hallusineret, fjollet og noget hilær, men da der ikke var Bevægelsesanomalier tilstede, diagnosticeredes ikke Paralysis generalis, uagtet samme stilledes i Udsigt. Den lod heller ikke længe vente paa sig; thi

allerede inden Udgangen af 1869 indfandt sig Besvimelsesanfald, Ulighed i Pupillerne og Talebesvær. Senere afløste stærkere og svagere Anfald hinanden med kortere eller længere Mellemrum. Det alvorligste indfandt sig 4de Mai med Besvimelse, Bevidstløshed, tilbagebøiet Hoved, besværet Aandedræt, kloniske Kramper i venstre Arm og Ben samt Trækninger omkring Munden.

Sektionen foretoges 19 Timer efter Døden. Dødsstivhed tilstede. Legemet noget afmavret. Et større mørkt Decubitussaar i Sacralregionen. Venstre tibias indre Flade indtagen i næsten sin hele Længde af en syphilitisk Tophus.

Cavitas cranii: Hjerneskallen noget tynd, næsten uden Diploe, paa sin indre Flade hist og her fastheftet ved Dura, saa enkelte Fibre af denne hænger ved under Afløsningen. Duras indre Flade glat, Sinus samt Venerne paa Hjernens Overflade fyldte med mørkt for største Delen flydende Blod. Ved Udtagelsen af Hjernen udflyder temmelig meget Serum. Hjernens Corticalsubstants, især i Isseregionen tydelig atrofisk med digitate Mellemrum mellem Gyri, samt med serøs Ansamling under Arachnoidea, der viser nogen perlemoragtig Fordunkling. Hjernesubstantsen af fast, seig Consistents, ubetydelig blodprikket paa Snitfladen. I Ventriklerne adskilligt Serum. Septum pellucidum og ependymet stærkt granuleret at føle paa. Bunden af 4de Ventrikel ligesaa. Art. basilaris og dens større Forgreninger fyldte med friske Blodcoagler. Ved Karvæggene Intet sygeligt at bemærke.

Cavitas spinalis: Ruheden fra Bunden af 4de Ventrikel fortsætter sig nedover medulla oblongata og den øverste Del af Rygmarven i 3 a 4" Længde, saavel paa For- som Bagfladen. Medulla spinalis og dens Hinder syntes forøvrigt normale.

Cavitas pectoris: Hjertet godt sammentrukket, friske Coagler i begge Ventrikler, Klapperne normale. Lungerne stærkt retraherede, noget emphysematøse, forresten normale.

Cavitas abdominis: Milten meget liden, Overfladen lidt skrumpen og mat, noget fast af Consistents. Snitfladen lyserød med stærkt fremtrædende Trabekler. Leveren normal. Venstre Nyre lidt forstørret; paa dens Overflade, som i dens Substants, flere dels spredte, dels sammenflydende rundagtige Pusfoci fra et Hampefrøs til en Ærts Størrelse. Substantsen forresten af normal Beskaffenhed; ved høire Nyre Intet at bemærke, ei heller ved de øvrige Organer.

No. 2: R. A., 39 Aar gammel, Smedarbeider, indkom 22de Oktober 1869. Han var Søn af en sindssyg Fader og havde en sindssyg Broder, var en ordentlig og forstandig Mand og holdt sig rask indtil for 2 Aar siden, da han mistede sin Kone. Fra den Tid blev han først mismodig, senere oprømt, fjasende med alle Slags Indbildninger om, at han hørte sig stadig efterstræbt af Fruentimmer,

som vilde erobre ham. Senere fik han paa en mystisk Maade (maaske gjennem Hørelseshallucinationer) Underretning om en betydelig Sum, der var sendt til hans Sognepræst, som i Ledtog med Værkseieren og andre indflydelsesrige Personer besveg ham for samme.

Ved Indlæggelsen her var han mørk, tvær og ytrede sin Misfornøielse over, at han, som var rask, skulde opholde sig paa et Galehospital osv. Senere inddrog han i Forfølgelsesskaren Omgivelserne i Asylet og navnlig Direktøren, som havde paasat ham alt det Onde ogsaa i Hjemmet. Han saa undertiden fortumlet ud og klagede over Hovedpine, som dog undertiden syntes at lettes ved deriverende Midler og vedholdende Brug af Bromkalium. Mod Slutningen af Marts begyndte han at klage over Smerter i Underlivet med Appetitløshed og træg Afføring. 4de April erkjendte han sin miserable Tilstand og ytrede Haab om Bedring, men klagede over Smerter i venstre Lyskegn, hvor i Dybden føltes en langagtig cylindrisk Haardhed. Der anvendtes Igler, Klister, Afføringsmidler, Grødomslag osv., men til ingen Nytte. Hævelsen tiltog, Underlivet blev udspændt, der dannede sig en Stercoralabscess i venstre Lyske, og Døden indfandt sig 24de Mai.

Sektionen 19 Timer efter Døden viste: Legemet temmelig afmavret. Dødsstivhed tilstede.

Cavitas cranii: Hjernesubstantsen mørk, noget blød, iøvrigt Intet at bemærke hverken ved denne, Hinderne eller Hjerneskallen.

Cavitas pectoris: Ved Hjertet Intet at bemærke. De nedre Lapper af begge Lunger voluminøse af mørk rødbrun Farve, ikke crepiterende. Snitfladen gjennem den glat, og ved Tryk udstrømmer en blodblandet serøs Vædske i nogen Mængde. De øvrige Partier af begge Lunger noget ødematøse, forresten normale.

Cavitas abdominis: Ved Aabningen af det stærkt udspændte Underliv sees de tykke Tarmer stærkt udspillede af Luft. Det samme er Tilfældet med de tynde Tarmer, men i mindre Grad. Intet Exudat i Underlivet. Flexura sigmoidea tilloddet de omliggende Tarmslynger. Enkelte af disse Adhærenser, navnlig en, som strækker sig strengformig op til colon transversum, synes at være af ældre Oprindelse. Til Underlivshulhedens bagre Væg, navnlig til Partiet over m. psoas, er Flexuren fæstet ved faste og tykke Exudater, saaat den ligger næsten som indleiret i en Exudatmasse og er aldeles ubevægelig. Ved Overgangen fra colon descendens til Flexuren, hvor Exudatafsætningen begynder, og hvor Tarmen danner en temmelig spids Vinkel, fremkom en temmelig betydelig Forsnevring af Tarmen, saa Lillefingeren med Nød kan passere igjennem. Hele S Romanum og den tilstødende Del af colon descendens ere opfyldte af en grødagtig Excrementmasse. Fra Flexuren fører en ulcerøs Aabning igjennem den bagre Væg paa knapt en Sølvto-

skillings Størrelse ind i et Cavum, som strækker sig nedad bag fascia iliaca og under ligamentum paupartii, for at udmunde med en Aabning paa den øverste og indre Del af venstre Laar. I Bunden af dette cavum sees gangrænøse Partier af m. psoas og iliacus.

No. 3: S. P., 67 Aar gammel, Arbeiderkone, indkom 31te Marts 1870 og havde været behandlet 1 Gang tidligere paa Asylet. Hun var Datter af en sindssyg Fader, havde 2 sindssyge Søstre og 1 sindssyg Søsterdatter. Hun havde været sindssyg i 35 Aar med mere og mindre fremtrædende Forvirring og Uro. De sidste Uger af sit Ophold her maatte hun isoleres dels i Celle, dels i Cellegaardsrummet. Her blev hun den 26de Juli 1871, da Vogtersken bragte de øvrige Syge ind til Aftensmaaltidet, nogen Tid alene med en anden urolig Sindssyg, og da Vogtersken kom tilbage for at hente hende og den anden til Aftensmaaltidet, laa hun død ved Cellemuren. Lægen, som strax tilkaldtes, fandt adskillige costæ paa venstre Side brudte, ligesaa de nederste paa høire Side og Brystets Forflade emphysematøs.

Sektionen, som foretoges næste Formiddag, viste: Legemet noget, men ikke stærkt afmavret. I Overextremiteterne betydelig, i Underextremiteterne ringe Dødsstivhed. Paa høire Knæ nogen Excoriation og der, samt nedover høire Læg, blaa og grøn Suggillation. Lignende, men mindre betydelige paa venstre Knæ og Læg. Over høire Hoft mod Hoftebenskammen Hudløshed af et Par Tommers Længde med Suggillation i omtrent en Haandflades Størrelse. Paa høire Side af Brystet en ubetydelig Suggillation og ved samme Fremstaaenhed af brudte Ribbensender midt paa Brystet en lysere Suggillation af en halv Haandsbreds Udstrækning. Paa begge Hænder og Forarme større og mindre Suggillationer. I Ansigtet, især omkring høire Øie temmelig mørk Hudløshed og Suggillationer. Paa venstre Kind lignende, men mindre I venstre Næsebor noget størknet Blod.

Cavitas cranii: Hjerneskallen tyk, næsten uden diploe, dura mater noget tilheftet Hjerneskallen langs sutura sagitalis. I de tynde Hinder noget Oedem og ringe Fordunkling. De afløses med Lethed fra Hjernesubstantsen, paa hvis Overflade der hist og her findes fingerformige Indtryk. Ved Hjernens Udtagelse udflyder ubetydeligt Serum. Hjernemassen noget blodprikket, lidt fast, men med tydelig Adskillelse mellem den graa og hvide Substants. I Ventriklerne ubetydeligt Serum, i Plexus smaa Cystekonglomerater.

Cavitas pectoris: Ved Gjennemskjæring af Bedækningerne findes Blodextravasat paa Sternum og mellem Muskelbundterne af Musculus pectoralis. Costæ paa høire Side ere, med Undtagelse af den første, fracturerede i Axillarlinien, tildels ogsaa i Mammillarlinien; de 5 nederste ogsaa ved Anguli posteriores, hvor den

indre Brudende med en skarp Kant rager ind i Brysthulen. Paa venstre Side ere de to nederste Costæ fracturerede i Mammillarlinien, den bagre Brudende rager ind i Brysthulen. Begge Lunger stærkt sammenfaldne og blodtomme, forresten normale. Hjertet godt sammentrukket. I Randen af bicuspidalis findes en liden atheromatøs Afsætning; forresten ere Klapperne normale. Intet Blod i Kamrene og Forkamrene.

Cavitas abdominis: I samme omtrent 1½ Pot flydende Blod. Paa den undre Flade af høire Leverlap, svarende til Brudenden af 8de Costa, sees et dilacereret Parti af c. 4" Gjennemsnit, som indad strækker sig til høire Rand af Leveren. Dilacerationen gaar enkelte Steder henved 1" i Dybden. Leveren blodtom, men forresten normal. I høire Nyre under Slimhinden i Pelvis et mindre Blodextravasat; forresten ere Nyrene normale. Milten liden, af noget blød Consistents; de tykke Tarme temmelig store og udspendte. Colon transversum danner en Slynge nedad i Bækkenet, forresten Intet at bemærke ved Tarmene. I Ovarierne smaacyster.

Vistnok var Knoklerne hos dette aldrende Fruentimmer noget tynde og lidt sprøde, men der maa dog have været anvendt en saare betydelig Vold for at frembringe de her forefundne Læsioner og dette i en Tid af nogle Minutter.

Hvorledes Ulykken er foregaaet, om den Afdøde, der fandtes lige ved Cellegaardens Ringmur, først ved et Forsøg paa at overstige denne er faldt ned, eller hun i sin Uro er kommen den anden Syge for nær eller om denne har angrebet hende, er det nu umuligt at afgjøre, men den anden Syge var, da Vogtersken kom ud for at hente dem ind, i et saa rasende Oprør, som hun ikke har været i hverken før eller senere, men hun hverken var eller er eller lader til nogensinde at blive istand til at afgive nogensomhelst Forklaring.

Det Passerede anmeldtes næste Dags Morgen for Controlkommissionen, som ved et af sine Medlemmer undersøgte Sagen og med mig kom til det Resultat, at ingen tilregnelig Forsømmelse var begaaet.

Idiotismus congenitus.

Den ene Mandsperson, som udgik uhelbredet, opholdt sig kun 1½ Maaned i Asylet. De tvende Kvinder, som fremdeles opholder sig her, have tilbragt den Ene 3, den Anden 8 Aar i Asylet.

Idiotismus acquisitus.

Under denne Form er opført 5 Mænd og 3 Kvinder. 2 Mænd ere udgaaede i uhelbredet Tilstand, men den Ene af dem er paa Grund af Uro vendt tilbage til Asylet og opholder sig her fremdeles. Den Ene af Kvinderne er den Patient, som i sin Tid mod Erlæggelse af 2000 Spd. erholdt Plads for Livstid, og som har været her siden 26de Juni 1860.

Epilepsia.

Herunder er opført 9 Mænd og 2 Kvinder; af disse overflyttedes 1 i uhelbredet Tilstand til Hjemmet, hvor han befinder sig i uforandret Tilstand. En Anden, som nærmere led af den, i min Femtenaarsberetning omhandlede, epileptoide Tilstand, udgik i Bedring, men forværredes i Hjemmet og er indkommet paany. Samtlige de Øvrige befinde sig fremdeles i Asylet, dog er 1 af dem i saa betydelig Bedring, at der er Haab om hans Helbredelse.

Paralysis generalis.

Herunder er opført 12 Mænd og 1 Kvinde. Af de Første ere 3 udgaaede i Bedring, 3 udskrevne uhelbredede og 2 døde, saaat ved Aarets Udgang vare 4 Mænd tilbageliggende. De 3 Mænd, som udskreves i Bedring, befandt sig i et af de lysere Mellemrum, som i denne Sygdomsform ere saa almindelige og have holdt sig i samme Tilstand som ved Udskrivningen.

Den Kvinde derimod, som udgik i Bedring, skal i Hjemmet befinde sig i forværret Tilstand. De tvende Døde vare:

No. 1: N. N., Skibskapitein, 42 Aar gammel, indkom 21de Oktober 1869. Han havde i Alderen af 20 Aar været syphilitisk, senere rask indtil han for 3 Aar siden blev angreben af Sindssygdom og indlagt her i Asylet, hvor han bedredes noget, saa han endog en Tid kunde fare tilsøs. Senere forværredes han og indkom paany i 1868. Atter bedredes han noget, men efterat han i Julen 1869 var kommen tilbage til Hjemmet, forværredes Tilstanden igjen, saaat han indkom her i en temmelig ynkelig Tilstand. Der benyttedes hos ham 2 Gange Smørkur med Mercurialsalve efter Professor Kjelbergs Raad og Anvisning; første Gang syntes at indtræde en ringe Bedring af kort Varighed, sidste Gang sporedes ingen Virkning.

Han døde 4de April 1871, men da Konen var kommen ind for at hente ham, kunde ingen Obduktion blive foretaget.

No. 2: N. N., 43 Aar gammel, Embedsmand, indkom 7de Januar 1871. Han havde for 12 Aar siden været syphilitisk og behandlet med Merkur, forresten kjendes ingen Sygdomsaarsag. Sygdommen begyndte antagelig for 1 Aar siden, da hans Haandskrift saaes forandret. Psychiske Phænomener observeredes ikke før ½ Aar senere, da han begyndte at blive irritabel, hovmodig, renomerende om sin Styrke og Dygtighed m. m. Ved Indlæggelsen befandt han sig i en Tilstand af begyndende Paralysis med maniakal Opbrusning. Han behandledes med Electricitet gjennem Hjernen og paa begge Sympatici samt langs Rygraden og roste i høie Toner de gode Virkninger, men da disse ikke mærkedes af nogen Anden, seponeredes denne Behandling efter 6 Ugers Brug. Tilstanden var forværret, navnlig Uroen, Urenligheden og Ødelæggelseslysten tiltagende, saa han maatte holdes i Celle. Der anvendtes nu Mercurialindgnidning, men ligeledes uden Virkning. Han døde 31te August 1871.

Sektionen foretoges 29 Timer efter Døden. Legemet velnæret med rigeligt subcutant Fedtlag. Stærk Dødsstivhed, udbredt blaalig Decoloration paa Legemets Bagflade.

Cavitas cranii: Lacunar af almindelig Form og Tykkelse. I Sinus duræ matris mørkt flydende Blod. Duras indvendige Flade glat og uden Fortykkelse; ved Gjennemklipning af samme udflyder lidt Serum. Karene i de tynde Hinder stærkt overfyldte med mørkt Blod, Hinderne selv stærkt ødematøse paa Overfladen af Hjernen, især langs incisura longitudinalis. Paa begge Sider af samme i Isseregionen saaes Hjernesubstantsen noget atrophisk, hvorved der fremkom et Par grubeformige Fordybninger, hvor Oedemet viste sig blodfarvet. Hinderne afløses uden medfølgende Hjernesubstants. Paa Basis af Hjernen fandtes Art. basilaris med Grene blodfyldte, forresten normale. Hjernesubstantsen stærkt blodprikket, tilsyneladende normal af Farve og Consistents. I Ventriklerne lidt blodfarvet Serum.

Cavitas pectoris: Hjertet godt sammentrukket, indeholdende lidt flydende Blod, Klapperne normale. Begge Lunger noget blodoverfyldte, især de nederste Partier, hvor der tillige fandtes lidt Oedem.

Cavitas abdominis: Ventrikelen noget stor, fundus angrebet af cadaverøs malaci i en Kobberskillings Udstrækning, saa den med Lethed rumperede, hvorved udtømtes en Del grønlig Vædske. Slimhinden viste sig forresten normal. Lever og Milt noget anæmiske. Nyrene noget blodoverfyldte, lidt Injection i Nyrebækkenets Slimhinde. Blæren udspændt af Urin næsten op til Navlen; Slimhinden med nogen Antydning til Trabekeldannelse, forresten normal. Veru montanum fand-

---

tes noget forstørret og blodfuld, til begge Sider af samme i Prostatas Udførselsgange en Calculus, hvoraf den paa høire Side for en stor Del ragede frit ind i Urethra; hver af dem var af en Ærts Størrelse, fladtrykt og ujevn med skarpe Kanter.

Der kunde vel være endel ret interessante Sygehistorier ogsaa fra dette Aar at meddele, men da jeg saa nylig i min kliniske Femtenaarsberetning har fremsillet de mest belærende, som i de første femten Aar her ere forekomne, anser jeg det ikke fornødent at meddele flere. Den medicinske Behandling har været den sædvanlige og blandt de anvendte Medicamenter er det kun Chloralhydratet, som har fundet en usædvanlig udbredt Anvendelse. I enkelte Tilfælde synes dette Medicament, baade alene og i Forbindelse med Morphin, at have indledet Rolighed og derpaa følgende Reconvalescents; men i Regelen har dog dette Medicament forekommet mig alene at virke søvndyssende uden paafølgende Beroligelse.

Sundhedstilstanden har i det Hele været meget god, som nedenstaaende Liste viser.

Intercurrerende Sygdomstilfælde i Aaret 1871.

Sygdom.	Sum.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Anmærkning.
Abscessus	5	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	1	
Angina	5	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	
Apoplexia cerebri	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	Død.
Bronchit	6	-	-	2	-	1	-	-	-	-	1	2	-	
Conjunctivit	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Contusio	5	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	
Cardialgi	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Diarrhoe	17	1	1	2	-	2	5	2	-	1	2	-	1	
Decubitus	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Erysipelas	3	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Enteritis	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	Død.
Furunculosis	5	1	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	
Gangræna pulmon.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Død.
Hydarthrus	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hernia incarcer	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	
Helminthiasis	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Intertrigo	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Lymphangitis	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
Othæmatom	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Otitis	4	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pneumonia	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Panaritium	6	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	2	
Purpura	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Rheumatismus	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Tuberculosis	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	3 døde.
Typhus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Vulnus	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Varicellæ	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Sum	83	8	5	9	5	8	14	9	7	4	5	4	5	

Den kliniske Undervisning, der har været ledet paa samme Maade som tidligere, besøgtes i 1ste Semester af 1 examineret Læge og 6 ældre medicinske Studerende. Sidste Semester var jeg i Udlandet. Paa Grund af det betydelige Belæg har der været tilstrækkelig oplysende og for Undervisningen passende Exemplarer af samtlige, saavel primære som sekundære, Sygdomsformer, naar undtages Idiotismus. Men af denne Sygdomsform har Asylet væsentlig af Hensyn til Kliniken gjennem adskillige Aar beholdt et Exemplar af medfødt Idioti med og et uden Misdannelse af Hjerneskallen (Microce-

phalie). Tildels af samme Hensyn er ogsaa gjennem flere Aar i Asyler forblevet et Exemplar af Idiotismus acquisitus acutus og Flere af Idiotismus acquisitus i Almindelighed.

I sidste Semester var jeg paa Grund af min Udenlandsreise forhindret fra at holde Klinik, men derved foranledigedes at jeg i 1ste Semester 1872 har maattet holde Klinik paa to forskjellige Ugedage for to særskilte Partier, der bestod af 2 examinerede Læger og 10 ældre medicinske Studerende.

De befalede Aarslister vedlægges.

Gaustad 30te Mai 1872.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls

Sygdomme.	Tilbageliggende fra forrige Aar.		Indkomne.		Udskr		
					Helbredede.		I Bed
	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.
Melancholia	37	45	46	45	17	20	16
Mania	35	36	37	31	19	17	13
Stupiditas	2	-	2	4	1	-	-
Delirium tremens . .	-	-	1	-	1	-	-
Dementia	63	41	30	20	1	-	6
Idiotismus congenit .	-	2	1	-	-	-	-
— aquisitus .	4	3	1	-	-	-	-
Epilepsia	4	-	5	2	-	-	1
Paralysis generalis .	2	-	10	1	-	-	3
Til Observation*) . .	1	1	1	-	-	-	-
Tilsammen . .	148	128	134	103	39	37	39
Tilsammen . .	276		237		76		53

Gaustad 18de Januar 187

K T

alprotokol for Aaret 1871.

Uhelbredede.		Døde.		Tilbageliggende ved Aarets Udgang.		Antallet af alle i Aarets Løb Behandlede.		Antallet af samtlige Liggedage.
Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	
12	18	4	3	34	40	83	90	29320
4	12	2	2	34	35	72	67	25560
-	-	1	-	2	3	4	4	1669
-	-	-	-	-	-	1	-	62
15	21	2	1	69	37	93	61	39258
1	-	-	-	-	2	1	2	779
2	-	-	-	3	3	5	3	2233
1	-	-	-	7	2	9	2	2248
3	-	2	-	4	-	12	1	1765
-	-	-	-	-	-	2	1*	654
38	51	11	6	153	122	282	231	103548
89		17		275		513		

- 3 *) efter afgiven Erklæring.

Ole Sandberg.

EXT

af Gaustad Sindssygeasyls Be

Tva

Sygdomssymptom, som har foranlediget Tvangs Anvendelse.	Antal af Syge, som have været underkastede Tvagn.			Tvan s
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	
Uro og Voldsomhed	9	17	26	Ind
Uro og Ødelæggelseshang		2	2	
Selvbeskadigelse	-	4	4	Tv
Voldsomhed	3	3	6	Ind
I medicinsk Øiemed	2	-	2	Tv

Arbeids

Beskjæftigelsernes Beskaffenhed.	Gjennemsnitstal af arbeidende Sy	
	Mænd.	Kvinder.
Hugning, Sagning og Ombæring af Ved . .	$19\frac{66}{304}$	-
Husgjerning	$14\frac{37}{304}$	$13\frac{44}{304}$
Drevplukning	$16\frac{75}{304}$	-
Gaards- og Havearbeide	$23\frac{161}{304}$	$7\frac{16}{304}$
Skomagerarbeide	$1\frac{81}{304}$	-
Snedkerarbeide	$1\frac{61}{304}$	-
Malerarbeide	$\frac{27}{304}$	-
Kontorarbeide	$\frac{11}{304}$	-
Uldtilvirkning	-	$11\frac{8}{304}$
Søm	-	$21\frac{126}{304}$
Vævning	-	$\frac{11}{304}$
Sneskufning	$\frac{30}{304}$	-
	$75\frac{245}{304}$	$52\frac{205}{304}$

Gaustad 30te Mai 1872.

KT

ngsprotokol for Aaret 1871.

r.

Be-	Gjennemsnitstid, hvori Tvang er anvendt i de forskjellige Tilfælde.	Anmærkninger.
.	17 Døgn 13 Timer	
	7 — 8 —	
	29 — 20 —	
.	8 — 15 —	
	1 — 12 —	

hed.

en.	Resultatet og Udbyttet af Beskjæftigelserne.
	Ved den kvindelige Haandgjærning er udført: 402 Linneder, 198 Benklæder, 231 Nattrøier, 44 Strømper, 23 Vanter, 125 Kjoler, 10 Trøier, 278 Tørklæder, 63 Skjørter, 40 Underskjørter, 182 Førklæder, 2 Underbuxer, 2 Underliv, 79 Pr. Strømper paabundne, 193 Alen Værken vævet; Reparation af 1233 Skjørter, 800 Linneder, 797 Trøier, 829 Benklæder, 8800 Pr. Strømper, 759 Skjorter, 670 Kjoler, 421 Madrasser, 501 Lagener, 297 Pudevar, 77 Uldtepper. Paa Skomagerværkstedet er arbeidet: 44 Par Mandsstøvler, 73 Pr. Støvler for Kvinder, 4 Pr. Tøistøvler, 89 Pr. Sko for Mænd, 1 Pr. Sko for Kvinder, samt Reparation mod Refusion for . . . . 269 Spd. 62 ß samt Reparation mod Refusion for Asylet 5 — 116 - Paa Snedkerværkstedet er arbeidet: 3 Medicinskrin, 2 Opvaskbaljer, 5 Vandbøtter, 2 Badekar, 12 St. Mistbænkvinduer 1 Bord 9 Bænke, 1 Barberskrin, forskjellige nye Gulve, Karme, Døre og Vinduer, samt en hel Del Reparationer af forskjellig Slags paa Bygninger og Inventarium. Ved Opløsning af gammelt Taugværk er udbragt 95 B℔ 5℔ Drev. I Vedskuret er opskaaren og kløvet 183 Favne Birkeved, 158 Favne Furuved, 751 Favne Granved.

Ole Sandberg.